

isaac asimov

az alapítvány előtt

GALAKTIKA FANTASZTIKUS KÖNYVEK

Robotok és Alapítvány - 9.
Isaac Asimov
AZ ALAPÍTVÁNY ELŐTT
([Tartalom](#))

A matematikus

I. CLEON – ...Az Entun-dinasztia utolsó galaktikus császára. A galaktikus kor 11988 évében született, ugyanabban az évben, mint Hari Seldon. (Van olyan feltevés, hogy Seldon sokak által kétségesnek tartott születési dátumát utólag igazították hozzá Cleonéhoz, akivel a Trantorra érkezése után állítólag hamarosan találkozott.)

I. Cleon 12010-ben, huszonkét éves korában lépett a császári trónra, uralma a nyugalom különös időszakát jelentette azokban a zavaros időkben. Ez kétségtelenül vezérkari főnökének, Eto Demerzelnek az érdeme, aki olyannyira a háttérbe húzódott, hogy alig tudunk róla valamit. Maga Cleon...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA [1]

1.

Cleon egy kisebb ásitást elnyomva így szólt:

– Demerzel; nem hallottál véletlenül valaha egy Hari Seldon nevű egyénről?

Cleon alig több mint tíz éve ült a császári trónon, és

előfordult olyan hivatalos alkalom, amikor uralkodói palástjával és jelvényeivel együtt az uralkodói méltóságot is sikerült magára öltenie. Ilyen pillanatot örökítettek meg példának okáért azon a róla készült hologramon, amely ott állt mögötte egy fali fülkében. Ezt a portrét úgy helyezték el, hogy minden kétséget kizáróan uralkodott az elődjéről fönmaradt többi hologram fölött.

A hologram nem volt egészen őszinte, minthogy Cleon haja a valóságban világosbarna volt, ám a képmás valamivel sötétebbnek tüntette tel. A valóságban volt valami szabálytalan is az arcán, mivel baloldalt az ajka kissé magasabbra kunkorodott, mint a jobb oldalon, de ez valahogy nem látszott a hologramon. És ha odaállt volna a hologram mellé, akkor 2 cm-rel alacsonyabbnak látszott volna, mint a 183 centiméter magas alak, és talán kissé köpcösebbnek is.

Persze a hologram a hivatalos koronázási portréja, s akkor még fiatalabb is volt. Még most is fiatalnak és elég jóképűnek látszott, és ha nem kellett éppen elszemvednie az udvari ceremónia keserveit, arcán megjelentek a jóindulat halvány nyomai is.

Demerzel hangjából kiérződött a feltétel nélküli tisztelet, amikor válaszolt.

– Hari Seldon? A név nekem nem mond semmit, felség. Kellene ismernem őt?

– Tegnap este a tudományügyi miniszter tett róla említést. Gondoltam, hátha te is ismered.

Demerzel kissé összeráncolta a homlokát, de csak alig láthatóan, mert a császár jelenlétében az ember nem

nagyon juttatja kifejezésre rosszallását.

– A tudományügyi miniszter, felség, nekem, a vezérkari főnöknek köteles lett volna szólni erről az emberről. Ha önt mindenfelől zaklatni kezdik...

Cleon fölemelte a kezét, mire Demerzel nyomban elhallgatott.

– Ugyan, Demerzel, nem lehet az ember mindig olyan merev. A tegnapi esti fogadáson összefutottam a miniszterrel, és amikor pár szót váltottam vele, fecsegni kezdett. Nem fojthattam belé a szót, és jól is tettem, mert érdekes dolgokat mondott.

– Mi volt benne érdekes, felség?

– Nos, elmúltak azok a régi szép idők, amikor mindenki a tudományért meg a matematikáért bolondult. Ennek valahogy vége szakadt, talán mert már mindent fölfedeztek, amit lehetett, nem gondolod? Ám úgy látszik, még mindig megeshetnek érdekes dolgok. Legalábbis azt bizonygatták, hogy ez érdekes.

– A miniszter mondta, felség?

– Igen. Azt mondta, hogy ez a Hari Seldon részt vett itt, a Trantoron egy matematikus-összejövetelen, amelynek tagjai valami oknál fogva minden tíz évben összejönnek. Ez a fickó állítólag bebizonyította, hogy matematikai módszerrel előre lehet látni a jövőt.

Demerzel megengedett magának egy halvány mosolyt.

– Vagy a tudományügyi miniszter, aki nem lángész, vagy a matematikus téved. Hiszen a jövőbe látás a gyerekmesék világába tartozik.

– Biztos vagy benne, Demerzel? Az emberek hisznek

ilyesmiben.

– Az emberek sok mindenben hisznek, felség.

– De *ilyesmiben* is hisznek. Ezért aztán nincs jelentősége annak, hogy igazán lehetséges-e a jövőbelátás vagy sem. Ha egy matematikus hosszú és boldog uralmat jósolna nekem, békét és jólétet a Birodalomnak – nos, nem lenne jó dolog?

– Bizonyára jó dolog lenne hallani, felség, de mire jutnánk vele?

– Ha az emberek bíznának ebben, a hit mozgatná a tetteiket. Sok prófécia, csak mert hisznek benne, valóra válik. Ezek az „önmegvalósító prófeciák”. Most jut eszembe, hiszen egyszer éppen te magyaráztad el ezt nekem.

– Valóban, felség – felelte Demerzel. Fürkésző szemmel figyelte a császárt, mintha arról akarna meggyőződni, hogy milyen messzire mehet el vele szemben. – De ha így lenne is, bárki megjövendölhetné ezt a jóslatot.

– Nem mindenkinek hinnének az emberek, Demerzel. Ám egy matematikust, aki megfelelő matematikai képletekkel és terminológiával támasztaná alá a prófeciáját, senki sem értene meg ugyan, mégis mindenki hinne neki.

– Mint mindig, felség – mondta Demerzel –, most is igaza van. Zavaros időköt élünk, és üdvös lenne, ha nyugalmat tudnánk teremteni pénz és hadsereg nélkül, amely emberemlékezet óta nem sok jót hozott, annál főbb kárt okozott.

– Pontosan – helyeselt a császár lelkesen. – Keresd meg ezt a Hari Seldont. Azt mondod, hogy mindenhová elér a

kezed éppen a forrongó világban, oda is, ahová az én embereim be se merészkednek. Vesd hát ki a hálódát, és hozd ide azt a matematikust. Látni akarom őt.

– Meg fogom tenni, felség – felelte Demerzel, aki már ki is derítette Seldon hollétét, és megfogadta magában, hogy megdicséri a tudományügyi minisztert a jól végzett munkáért.

2.

Hari Seldon ekkoriban nem volt valami feltűnő jelenség. Akárcsak I. Cleon császár, ő is harminckét éves volt, ám csupán 173 centiméter magas. Arca sima és derűs, baja sötétbarna, csaknem fekete. Öltözéke hamisítatlan vidékiségről tanúskodott.

Az, aki a későbbi időkben csak mint legendás félistent ismerte Hari Seldont, szinte szentségtörésnek hitte volna, ha nem fehér hajjal, idős, ráncos arccal, bölcsességet sugárzó csendes mosollyal és tolószékben látja őt. Ám a szeme még aggastyán korában is derűs volt. Úgy bizony... Most különösen vidám volt a tekintete, miután fölolvasta értekezését a tízévenkénti konferencián. Ez némi tartózkodó érdeklődést is keltett, az öreg Osterfith is feléje bólintott és megjegyezte: „Ügyes, fiatalember. Nagyon ügyes.” Ami Osterfith szájából nem kis elismerés volt. Bizony nagy dicséretnek számított.

Most azonban új és teljesen váratlan fejlemény következett be, amelyről Seldon nem tudta biztosan, hogy vidámabb és elégedettebb lesz-e majd tőle.

Tágra nyílt szemmel bámult az egyénruhás fiatalemberre –

zubbonya bal oldalán akkurátusan ott virított az úrhajó és Nap felségjele.

– Alban Wellis hadnagy – mutatkozott be a császári gárda tisztje, mielőtt eltette volna a személyi igazolványát. – Kérem, uram, jöjjön velem.

Wellisnek természetesen volt fegyvere. Az ajtó előtt másik két gárdista várakozott. Seldon tisztában volt vele, hogy hiába a másik kimért udvariassága, nincs más választása, mint engedelmeskedni, ám annak nem látta akadályát, hogy érdeklődjék.

– A császár elé visznek? – kérdezte.

– A Palotába, uram. Erre szól a parancsom.

– És miért?

– Nem közölték velem, uram. De szigorú parancsom van rá, hogy önt mindenképpen odakísérjem.

– Ez úgy hangzik, mintha letartóztatna... Én nem adtam erre okot.

– Mondjuk inkább azt, hogy díszkíséretet kap – de ne húzzuk tovább az időt.

Seldon nem húzta tovább az időt. Összeszorította a száját, hogy magába fojtsa a további kérdezősködést, biccentett, és előbbre lépett. Még ha a császár fogadja is, és császári elismerésben részesül, akkor sem repesett az örömtől. Ő az Impériumot szolgálja – vagyis a békében egyesült emberi világokat, de nem az imperátort.

A hadnagy előtte lépegetett, a másik kettő mögötte. Seldon vetett egy-egy mosolyt azok felé, akikkel össze: találkozott, és igyekezett közönyös arcot vágni. A szálló előtt beültek egy hivatali földönjáró gépkocsiba. (Seldon végigsimogatta

a kárpitot; még sohasem tilt ilyen díszes járműben.)

A Trantor egyik leggazdagabb negyedében jártak. A kupola itt elég magas volt ahhoz, hogy a nyitottság érzetét keltse, és megesküdtött volna az ember – még az olyasvalaki is, mint Hari Seldon, aki egy nyitott világban született és nőtt föl –, hogy napfény veszi körül őket. Persze nem látszott sem nap, sem árnyék, a levegő azonban könnyű volt és jó illatú.

De aztán mindez véget ért, és a kupola alább húzódott, és a falak összeszűkültek, és hamarosan egy zárt alagútban haladtak, melyben időközönként föl-föltünedezett az úrhajó és Nap jele, ami kétségtelen bizonyítéka annak (gondolta Seldon), hogy hivatalos járművek számára van fönntartva.

Föltárult egy kapu, és a gépkocsi besuhant rajta. Mikor a kapu becsukódott mögöttük, a szabad ég alatt találták magukat – az igazi, valódi ég alatt. A Trantoron mindössze 250 négyzetkilométer nyitott terület volt, s ezen foglalt helyet a császári palota. Seldon boldogan végigbarangolt volna ezen a nyitott területen – nem a palota miatt, hanem mert ugyanitt volt a Galaktikus Egyetem, és ami mindennél izgalmasabb, a Galaktikus Könyvtár.

Mindamellet a Trantor zárt világa után ez a nyitott erdőligetes táj olyan világgal várta, ahol felhők sötétítették el az eget, és hűvös szél lobogtatta az ingét. Megnyomta a gombot, mire bezárult a gépkocsi ablaka.

Lehangoló idő volt odakint.

3.

Seldon egyáltalán nem volt biztos benne, hogy látni

fogja a császárt. A legjobb esetben egy negyed- vagy ötödangú hivatalnok fogadja őt, állítása szerint a császár nevében.

Egyáltalán hány embernek volt valaha is módjában látni a császárt? Személyesen, és nem holovízió? Hány ember látta a valódi, eleven császárt, azt a császárt, aki soha nem hagyja el a császári palota kertjét, amelyben most Seldon kocsikázik.

Keveseknek adatott meg csupán. Huszonötmillió lakott világ, mindegyik egymilliárdnyi vagy annál is több emberi lényel – és a megszámlálhatatlan milliárdból hányan látták vagy láthatják majd valaha az. eleven császárt? Ezren talán?

De kit érdekel ez egyáltalán? A császár elvégre is nem több, mint a Birodalom jelképe, akárcsak az úrhajó és Nap, csak távolról sem olyan elterjedt, távolról sem olyan valóságos. Manapság nem a császár, hanem mindenütt ott hemzsegő katonái és hivatalnokai testesítik meg a Birodalmat, amely ma már csak kolonc az emberek nyakán.

Így esett hát, hogy amikor Seldont bekísérték egy közepes méretű, fényűzően berendezett helyiségbe, ahol az egyik ablakmélyedésben egy fiatalos külsejű férfi ült az asztal szélén, egyik lábát lógáza, rögtön arra gondolt, hogy valamelyik hivatalnok néz rá nyájasan jóindulatú tekintettel. Most volt alkalma ismét megfigyelni, hogy az állami alkalmazottak – különösen azok, akik a Birodalmat szolgálják – mindig gondterhelt képet vágnak, mintha az egész Galaxis súlyát a vállukon hordoznák. Még hozzá

minél kisebb a beosztásuk, annál gondterheltebb és fenyegetőbb kifejezést öltenek arcukra.

Ez itt tehát elég magasan állhat a számléltrán, és elég közlről süthet rá a hatalom napfénye, mert nem érzi szükségét annak, hogy a komolyság felhőjébe burkolóddzék.

Seldon nem volt biztos benne, milyen fokú megilletődöttséget kell tanúsítania, ám úgy érezte, hogy jobb, ha hallgat és hagyja, hogy a másik szólaljon meg elsőnek.

Amit a hivatalnok meg is tett:

– Ha nem tévedek, ön Hari Seldon. A matematikus.

Seldon csak annyit mondott, hogy „Igen, uram”, és tovább várakozott.

A fiatalember legyintett.

– A „felség” megszólítás illetve meg, de én gyűlölöm a ceremóniát. Egyébben sincs részem, és torkig vagyok vele. Minthogy magunkban vagyunk, a kedvem szerint tesztek, és sutba vágjuk a ceremóniát. Foglaljon helyet, professzor.

Seldon már az első szavak után rájött, hogy Cleon császárral beszél, és egyszerre úgy érezte magát; mint a leengedett léggömb. Most, hogy jobban megnézte, a császár valóban emlékeztette a híradóban szereplő hivatalos hologramra, ámbár azon a hologramon Cleon mindig díszruhát viselt, magasabbnak, nemesebbnek, szertartásosabbnak látszott.

És íme most itt van a hologram eredetije, és semmi különös nincs rajta.

Seldon meg sem moccan.

A császár kissé összevonta a szemöldökét, és parancsoláshoz szokott hangon, amit hiába próbált akár csak időlegesen is enyhíteni, ellentmondást nem tűrően rászólt:

– Azt mondtam, ember; üljön le. Arra a székre. Gyorsan.

Seldonnak torkán akadt a szó. Leült, s még annyit sem tudott kinyögni, hogy „Igenis, felség”.

Cleon elmosolyodott.

– Ez mindjárt más. Most már beszélgethetünk egymással, mint ember az emberrel, mert elvégre is azok vagyunk, ha a ceremóniát kiiktatjuk. Nem igaz, barátom?

Seldon óvatosan azt válaszolta:

– Ha császári felséged azt kegyeskedik mondani, akkor úgy is van.

– Ugyan már, mire való ez a fontoskodás? Én mint egyenlővel óhajtok beszélni önnel. Nekem ez így tetszik. Tegyen a kedvemre.

– Igenis, felség.

– Csak egy szimpla „igen”, ember. Hát nem enged a közelébe férközni?

Cleon hosszan nézett Seldonra, aki élénk érdeklődést vélt fölfedezni ebben a tekintetben.

Végül a császár annyit mondott:

– Maga nem látszik matematikusnak.

Végre Seldon is képes volt elmosolyodni:

– Nem tudom, hogyan kellene kinéznie egy matematikusnak, császár...

Cleon figyelmeztetőn fölemelte a kezét, és Seldon

elharapta a megtisztelő címet.

– Gondolom, ősz hajúnak – mondta Cleon. – Esetleg szakállasnak. De mindenképpen korosnak.

– A matematikusok is fiatalon kezdik.

– Csakhogy akkor még nem hírnevesek. Mire fölhívják magukra a Galaxis figyelmét, olyanok lesznek, mint mondtam.

– Attól tartok, hogy én nem vagyok hírneves.

– Mégis fölszólalt az itteni konferencián.

– Sokan mások is, és voltak köztük nálam fiatalabbak is. És csak kevesünknek sikerült a legkisebb figyelmet is magunkra vonnunk.

– De úgy látszik, a maga fölszólalása fölkelte egyik-másik hivatalnokom érdeklődését. Azt mondják, hogy ön lehetségesnek tartja a jövőbe látást.

Seldon hirtelen elkedvetlenedett. Úgy látszik, most már állandóan félremagyarázzák az elméletét: Talán jobb lett volna, ha be sem nyújtja a dolgozatát.

– Nem egészen. Amit én állítok, az ennél sokkal korlátozottabb. Sok olyan rendszer van, amelyben bizonyos feltételek között a történések kaotikus jelleget öltenek. Ez azt jelenti, hogy egy adott kiindulópontból lehetetlen előre látni a kimenetelt. Ez érvényes egyes egészen egyszerű rendszerekre is, ám minél bonyolultabb egy rendszer, annál könnyebben eluralkodik benne a káosz. Mindig is azt tartották, hogy egy olyan bonyolult rendszer, mint az emberi társadalom, hamar kaotikussá, következésképpen kiszámíthatatlanná válik. Én azonban fölhívtam rá a figyelmet, hogy az emberi társadalmat tanulmányozva

lehetséges olyan kiindulópontot választani és olyan, megfelelő feltételezéseket kialakítani, amelyekkel ki lehet iktatni káoszt. Ez lehetővé teszi, hogy előre lássuk a jövőt, persze nem minden részletében, hanem csak nagy általánosságban, nem bizonyossággal, hanem csupán kiszámítható valószínűséggel.

A figyelmesen hallgató császár megjegyezte:

– De hát ez nem azt jelenti, hogy ön megmutatta, hogyan lehet megjósolni a jövőt?

– Nem egészen. Csak azt mutattam ki, hogy elméletileg lehetséges, semmi többet. Ha ennél többet akarnánk, akkor valóban meg kellene találnunk az egyetlen, helyes kiindulópontot, ki kellene alakítani a megfelelő feltételezéseket, aztán megkeresni a módját, hogy meghatározott időn belül elvégezzük a számításokat. Az én matematikai érvelésemben semmi sincs, ami megmutatná, hogyan végezzük el bármelyiket is ezek közül. De még ha mindezt el tudnánk is végezni, akkor a legjobb esetben is csak a valószínűségeket tudnánk felmérni. Ez nem ugyanaz, mint a jövő előrelátása; ez csak pusztán megbecsülése annak, ami valószínűleg bekövetkezhet. Minden egyes sikeres politikusnak, üzletembernek vagy bármilyen hivatású embernek el kell végeznie ezt a jövőbecslést, méghozzá elég pontosan, különben nem számíthatna sikerre.

– Ők ezt matematika nélkül csinálják.

– Igaz. Ők ezt ösztönös megérzésből csinálják.

– Megfelelő matematikával bárki képes lehetne a valószínűségek felbecsülésére. Ehhez nem kellene olyan

ritka emberpéldánynak lenni, aki ösztönös megérzőképességének köszönhetően sikereket ért el az életben.

– Ez is igaz, csak hogy én mindössze azt mutattam ki, hogy lehetséges a matematikai elemzés; gyakorlati hasznosságát nem bizonyítottam be.

– Hogy lehet valami lehetséges, a gyakorlatban azonban mégsem alkalmazható?

– Elméletileg számomra lehetséges, hogy a Galaxis minden világára ellátogassak, és mindenütt kezet rázzak minden egyes személlyel. Csak hogy ez sokkal több időbe telne, mint amennyi nekem élnem megadatott, de még ha halhatatlan lennék is, sokkal több újszülött jönne a világra, mint amennyi régint én meg tudnék látogatni, és ami még fontosabb: az emberek többsége hamarabb meghalna, mint ahogy én képes lennék egyáltalán eljutni hozzá.

– És ez igaz a maga jövőmatematikájára is?

Seldon némi tétovázás után így folytatta:

– Könnyen lehet, hogy túl sok időbe telne a matematika kidolgozása, még ha a világmindenség méreteinek megfelelő, rendkívüli sebességgel dolgozó komputert alkalmaznánk is. Mire valamilyen eredményre jutnánk, annyi év telne el közben, hogy azalatt a kiinduló helyzet gyökeresen megváltozna, és értelmetlenné tenné magát az eredményt is.

– Miért nem lehet egyszerűsíteni a folyamatot? – kérdezte Cleon élesen.

– Császári felség – kezdte Seldon, érezvén, hogy a császár egyre hivatalosabb tónust üt meg, amint az ő

válaszai egyre kevésbé találkoznak a tetszésével; ezért Seldon is hivatalosabb hangnemben válaszolt –, kegyeskedjék figyelembe venni, hogyan kezelték a tudósok az elemi részecskék problémáját. Ezekből iszonyatos mennyiség létezik, mindegyikük véletlen és kiszámíthatatlan módon mozog vagy rezeg, ennek a káosznak azonban van egy belső rendje, ezért lehetséges egy olyan kvantummechanika kidolgozása, mely választ adhat minden kérdésünkre, ha helyesen tesszük fel azokat. A társadalom tanulmányozásánál az elemi részecskék helyét emberek foglalják el, itt azonban közbelép egy újabb tényező is, az emberi értelem. A részecskék értelmetlenül mozognak, az emberek azonban nem. Ha számításba akarjuk venni az értelem sokszínű viselkedését és minden indítékát, olyan fokú bonyolultsággal találjuk szembe magunkat, hogy egyszerűen nincs idő mindent a legapróbb részletekig feltérképezni.

– Nem lehet, hogy az értelemnek, úgy, mint az értelmetlen mozgásnak is, megvan a belső rendje?

– Lehetséges. Az én matematikai elemzésem abból indul ki, hogy mindennek az alapjában ott kell lennie a rendnek, bármilyen rendetlennek látszódjék is az, arra azonban semmiféle utalást nem tartalmaz, hogyan ismerhető fel ez a belső rend. Gondoljuk csak meg: huszonötmillió világ, mindegyik a maga jellegzetességével és kultúrájával, mindegyik lényegesen különbözik a többitől, mindegyiken egymilliárd vagy több emberi lény él, mindegyikük életének megvan a maga egyéni értelme, és minden világ megszámlálhatatlan módon és kombinációban hat

egymásra! Bärmennyire lehetségesnek tűnik is egy pszichohistóriai elemzés, nem valószínű, hogy ezt a gyakorlatban is el lehetne végezni.

– Mi az, hogy pszichohistóriai?

– A pszichohistória jövőjét érintő valószínűségek elméleti megbecsülésére gondoltam.

A császár hirtelen talpra ugrott, a terem másik végébe sietett, megfordult, visszatalpalt és megállt a még mindig a székében ülő Seldon előtt.

– Álljon föl! – parancsolta.

Seldon fölállt, és fölnézett a valamivel magasabb termetű császárra. Igyekezett megállni hunyorgás nélkül.

Cleon szólalt meg:

– Ez a maga pszichohistóriája... ha sikerülne a gyakorlatba átültetni, ugye nagy hasznát lehetne venni?

– Roppant hasznos lenne, az bizonyos. Tudni azt, hogy mit tartogat a jövő, még ha csupán a legáltalánosabb valószínűség szintjén is, új és nagyszerű vezérfonalul szolgálna a cselekvéseinkhez, olyan eszköz lehetne, amilyen még sohasem volt az emberiség kezében. Csak hát persze... – és elhallgatott.

– Nos? – sürgette Cleon türelmetlenül.

– Nos, az a helyzet, hogy a pszichohistóriai elemzés eredményeit néhány irányító személyen kívül nem ismerheti meg a közönség.

– Miért nem ismerheti meg? – kiáltott föl Cleon meglepetten.

– Egyszerű. Hadd próbáljam megmagyarázni. Ha elvégzőnk egy pszichohistóriai elemzést, és aztán közhírré

tesszük az eredményt, egyből eltorzulnak az emberek különféle érzelmei és reakciói. Ezzel elveszti jelentőségét a pszichohistóriai elemzés, mely elvégre is azokra az érzelmekre és reakciókra épül, amelyek a jövő ismerete *nélkül* következnek be. Érthető?

A császár szeme felragyogott, és hangosan fölnevetett.

– Nagyszerű!

Seldon vállára csapott, aki kissé megtántorodott az ütés súlya alatt.

– Hát nem látja, jóember? – mondta Cleon. – Nem látja? Ebben van a haszna. Nincs szükség a jövő megjósolására. Csak válassz ki egy jövőt – egy jó jövőt, egy hasznos jövőt –, és tégy egy olyan jóslatot, mely olyképpen változtatja meg az emberek érzelmeit és reakcióit, hogy a megjósolt jövő be is következzen. Jobb megteremteni egy jó jövőt, mint megjósolni egy rosszat.

Seldon összeráncolta a homlokát.

– Értem, mire akar kilyukadni, felség, csak hogy ez ugyanúgy lehetetlen.

– Lehetséges?

– Nos, legalábbis a gyakorlatban. Lássa be, hogy ha nem jutunk semmire azokkal az emberi érzelmekkel és reakciókkal, melyek alapján meg lehet jósolni a jövőt, akkor nem tehetjük meg ennek az ellenkezőjét sem. Nem indulhatunk ki a jövőből, és nem jósolhatjuk meg azokat az emberi érzelmeket és reakciókat, amelyek valóra váltják azt.

Cleon csalódottnak látszott. Összeszorította az ajkát.

– És az értekezése? Ugye úgy hívja, hogy értekezés?

Annak mi haszna?

– Az pusztán egy matematikai demonstráció volt. Érdekelhette a matematikusokat, de meg se fordult a fejében, hogy valami haszna is lehetne.

– Én ezt felháborítónak találom – fakadt ki Cleon dühösen. Seldon alig láthatóan megvonta a vállát. Most minden eddiginél biztosabb volt benne, hogy nem kellett volna fölolvasnia a dolgozatát. Mi lesz vele, ha a császár a fejébe veszi, hogy a bolondját járatta?

És valóban, Cleon nem úgy nézett ki, mint aki messze van attól, hogy ezt higgye.

– Mégis – próbálta győzködni –, mi lenne, ha előrevetítené a jövődőt, akár matematikailag megalapozott, akár nem; olyan jóslásokat jövendőlné, melyeket azok a kormányhivatalnokok, akik szakmájuknál fogva tisztában vannak a közönség várható cselekedeteivel, úgy ítélnék meg, hogy ezzel hasznos reakciókra ösztönöznek?

– Miért kellenék én ehhez? A kormányhivatalnokok maguk is közölhetnék azokat a jövendőmondásokat, és nem lenne szükségük közvetítőre.

– A kormányhivatalnokok ezt nem tudnák olyan hatásosan megtenni. A kormányhivatalnokok most is gyakorta tesznek kinyilatkozásokat. Ám nem föltétlenül hisznek nekik.

– És nekem miért hinnének?

– Maga matematikus. Maga *kiszámítaná* a jövőt, és nem... hogy is mondjam... megsejtené azt.

– Csakhogy én nem azt tenném.

– Ki tudná ezt? – Cleon összehúzott szemmel figyelte őt.

Mindketten hallgattak. Seldon csapdában érezte magát.

Vajon veszélytelenül nemet mondhatna-e, ha a császár egyenesen megparancsolná neki? Ha nemet mond, börtönbe zárhatják vagy ki is végezhetik. Persze nem bírósági ítélet nélkül, de hát nehezen képzelhető el, hogy egy ítélet dacoljon a zsarnoki hivatalokkal, különösen ha a Galaktikus Birodalom császára parancsol nekik.

Végül csak annyit mondott:

– Nem sülné ki belőle semmi.

– Miért nem?

– Mert ha azt várnák tőlem, hogy megjósoljak olyan bizonytalan általánosságokat, melyek jó, ha akkor valóra válnak, amikor a jelenlegi, de talán a következő nemzedék is régen sírba szállt, ezt még csak elnéznék nekünk, másfelől viszont a közönség nem nagyon figyelne oda. Kit érdekelne a talán egy évszázad vagy kettő múlva bekövetkező fényes jövő?

– Ha eredményt akarunk – folytatta Seldon –, akkor feltűnőbb dolgokat, közelebbi eshetőségeket kellene megjósolnom. A közönség csak erre figyelne föl. Ám előbb vagy utóbb – valószínűleg inkább előbb – akadna olyan eshetőség, amely nem valósulna meg, és én azon nyomban hitelemet veszteném. Meglehet, hogy ez felséged népszerűségének is a végét jelentené, és ami a legrosszabb: senki sem támogatná a pszichohistória továbbfejlesztését, így kilátás sem lenne arra, hogy valami jó süljön ki belőle, ha netalán a jövőben a matematikai előrelátás elmélyülése közelebb segítené azt a gyakorlat tartományához.

Cleon levetette magát egy székre; és bosszús tekintet

vetett Seldonra.

– Ez minden, ami maguktól, matematikusoktól kitelik? A lehetetlenségek makacs hajtogatása?

Seldon fojtott elszántsággal visszavágott:

– Ön az, felség, aki makacsul ragaszkodik a lehetetlenségekhez.

– Hadd tegyem próbára magát, jóember. Tegyük fel, hogy én arra kérném magát; vesse be a matematikáját, és mondja meg nekem, vajon egy napon merénylet áldozata leszek-e. Mit mondana erre?

– Az én matematikai rendszerem akkor sem adna választ ilyen konkrét kérdésre, ha a pszichohistória tökéletesen működne. A világ minden kvantummechanikája sem képes előre megállapítani egyetlen elektron viselkedését, hanem csakis sok-sok elektron átlagát.

– Maga jobban kiismeri magát a matematikájában, mint én. Arra alapozva tegyen egy megközelítő becslést. Vajon egy napon merényletáldozata leszek-e?

Seldon halltan megjegyezte:

– Feleséged csapdát állít nekem. Vagy mondja meg nekem, milyen választ akar hallani, és én azt fogom mondani, vagy adjon nekem szabad kezet, hogy bármit mondhatok büntetlenül.

– Mondja, amit akar.

– Becsületszavára?

– Akarja írásban? – kérdezte Cleon maró gúnnyal.

– Felséged becsületszava elég lesz – jelentette ki Seldon összeszoruló szívvel, mert nem volt biztos benne, hogy valóban elég lesz-e.

- Becsületszavamra.
  - Akkor megmondhatom, hogy az elmúlt négy évszázad alatt a császároknak csaknem fele orgyilkosság áldozata lett, amiből azt a következtetést vonhatom le, hogy felséged meggyilkolásának az esélye nagyjából egy a kettőhöz.
  - Erre az ostoba is rájöhet – mondta Cleon bosszúsan. – Ehhez nem kell matematikusnak lennie.
  - De hiszen többször is megmondtam, hogy az én matematikám gyakorlati problémák megoldására alkalmatlan.
  - És arra nem gondolt, hogy én esetleg tanultam szerencsétlen elődeim példájából?
- Seldon mély lélegzetet vett, és fejest ugrott a vízbe.
- Nem, felség. Az egész történelem azt tanúsítja, hogy mi nem tanulunk a múltból. Például felséged beengedett ide engem egy magánkihallgatásra. Mi lenne, ha én merényletet akarnék elkövetni felséged ellen? Ami persze eszembe sem jutna – tette hozzá sietve.

Cleon fanyarul elmosolyodott.

- Jóember, maga megfélemez az elővigyázatosságunkról vagy a technika fejlettségéről. Mi tanulmányoztuk a maga élettörténetét töviről hegyire. Amikor megérkezett, alaposan megvizsgáltuk. Elemeztük az arckifejezését és a hanglenyomatát. Részletesen megismertük érzelmi állapotát; szinte olvastunk a gondolataiban. Ha a legkisebb kétely merült volna föl ártalmatlanságát illetően, nem engedték volna a közelembé. Ami azt illeti, most már nem volna az élők sorában.

Seldon gyomra görcsbe rándult, de folytatta:

– Kívülállók mindig, még fejletlenebb technika mellett is nehezen jutottak a császár közelébe. Csakhogy minden egyes orgyilkosság palotaforradalom során következett be. A császár számára azok jelentik a legnagyobb veszélyt, akik a legközelebb vannak hozzá. Ez ellen a veszély ellen hatástalan a kívülállók gondos átvizsgálása. Saját hivatalnokaival, saját testőreivel, saját bizalmasaival viszont felséged nem bánhat úgy, mint velem.

– Ezt én is jól tudom – felelte Cleon –, legalább olyan jól, mint maga. A válaszom az, hogy én méltányosan bánok a közelemben lévőkkel, és nem adok okot senkinek az elégedetlenségre.

– Egy ostoba... – kezdte Seldon, aztán zavartan elhallgatott.

– Ki vele – biztatta Cleon dühösen. – Megengedtem magának, hogy azt mondja, ami a szívét nyomja. Miért vagyok én ostoba?

– Kicsúszott a számon, felség. Azt akartam mondani, hogy irrelevens. Vagyis teljesen közömbös, hogy bánik felséged a bizalmasaival. Felséged bizonyára bizalmatlan; ez emberi tulajdonság. Egy meggondolatlan szó, olyan, amilyen most az én számon kicsúszott, egy óvatlan mozdulat, egy kételkedő grimasz, és felséged máris gyanakvó tekintettel kissé hátrább húzódik. És a legkisebb gyanakvás is kedvezőtlen irányt szabhat a dolgok menetének. A bizalmasa megérzi és zokon veszi a gyanakvást, és bármennyire próbálja is elkerülni azt, megváltozik a magatartása, az önhöz való viszonya.

Felséged ezt észreveszi, tovább növekszik bizalmatlansága, és az a vége, hogy ön kivégezteti bizalmasát, vagy felségedet előbb-utóbb meggyilkolják. Ez olyan folyamat, mely szükségszerűen bekövetkezett az elmúlt négy évszázad császárai esetében, és csak egyik jele annak, hogy egyre nehezebbé válik a Birodalom kormányzása.

– Ezek szerint semmit sem tehetek a merénylet megakadályozására.

– Semmit, felség – jelentette ki Seldon –, másfelől viszont lehet, hogy szerencsésnek bizonyul.

Cleon ujjával dobolt a szék karfáján. Durván kifakadt:

– Maga, jóember, használhatatlan, és a maga pszichohistóriája úgyszintén. Távozzék! – És ezzel a császár elfordította tekintetét, s egyszerre jóval öregebbnek látszott 32 événél.

– Én megmondtam, felség, hogy az én matematikám használhatatlan lesz az ön számára. Őszintén sajnálom. Seldon megpróbált meghajolni, de valamilyen észrevétlen jeladásra belépett két testőr, és elvezette. A trónteremből még utánaszállt Cleon hangja:

– Vigyétek vissza ezt az ember oda, ahonnan idehoztátok.

4.

Eto Demerzel előlépett, és tartózkodó hódolattal nézett a császárra.

– Felséged kis híján elveszítette az önuralmát – mondta.

Cleon fölpillantott, és látható erőfeszítéssel sikerült mosolyt erőltetnie az arcára.

- Hát igen. Ez az ember nagy csalódást okozott nekem.
  - Hiszen nem ígért többet, mint amit ajánlott.
  - Semmit sem ajánlott.
  - És nem is ígért semmit, felség.
  - Kiábrándító volt.
  - Talán több is, mint kiábrándító – tette hozzá Demerzel. – Ez az ember egy elszabadult ágyú, felség.
  - Elszabadult *micsoda*, Demerzel? Mindig előállsz ilyen furcsa kifejezésekkel. Mi az, hogy ágyú?
- Demerzel komoran magyarázkodott:
- Ez csak egy kifejezés, amit ifjúkoromban hallottam, felség. A Birodalom tele van furcsa kifejezésekkel, s ezek nem mind ismertek a Trantoron, mint ahogy a trantoriakat sem mindig ismerik máshol.
  - Azt akarod nekem bizonyítani, hogy milyen nagy a Birodalom? Mit akarsz azzal mondani, hogy ez az ember egy elszabadult ágyú?
  - Csak azt, hogy akaratán kívül is sok kárt tehet. Maga sincs tisztában az erejével. Vagy a fontosságával.
  - Azt mondod, Demerzel?
  - Igen, felség. Vidéki alak. Nem ismeri a Trantort meg az itteni szokásokat. Még sohasem volt a bolygónkon, és képtelen nemesember, különösen udvaronc módjára viselkedni. Mégis állta a sarat felségeddel szemben.
  - És miért is ne? Engedélyeztem neki, hogy beszéljen. Sutba dobtam a ceremóniát. Úgy bántam vele, mint egyenlővel.
  - Nem egészen; felség. Felségedből hiányzik az a képesség, hogy másokat egyenlőnek tekintsen. Felséged

megszokta a parancsolást. Ha ön fesztelen viselkedést várna el egyesektől, kevesen tudnának eleget tenni az ön kérésének. A legtöbbszörnek torkára forrna a szó vagy még rosszabb: alázatos vagy talpnyaló módon viselkedne. Ez az ember bátran szembeszállt felségeddel.

– Nos, te csodálhatod őt ezért, Demerzel, de nekem nem nyerte meg a tetszésemet. – Cleon arcán méla elégedetlenség tükröződött. – Észrevetted, hogy meg sem próbálta kifejtetni nekem a matematikája lényegét? Mintha eleve tisztában lett volna vele, hogy úgysem értek meg egy árva szót sem belőle.

– Ami igaz is, felség. Felséged nem matematikus, nem is tudós, de nem is művész. Sok olyan tartománya van a tudásnak, ahol mások otthonosabban mozognak felségednél. Az ő feladatuk az, hogy tudásukat felséged szolgálatába állítsák. Felséged császár, ami többet ér, mint az ő szakismeretük együttvéve.

– Igazán? Nem bánnám, hogyha egy hosszú élet tudását magában foglaló öreg ember előtt érezném magam tudatlannak. De ez az ember, Seldon, egyívású velem. Honnan tud olyan sokat?

– Neki nem kellett elsajátítania a parancsolást, a mások életére kiható döntésművészetét.

– Néha az az érzésem, Demerzel, hogy kinevetsz engem.

– Felségedet? – mondta Demerzel szemrehányóan.

– De hagyjuk ezt. Térjünk vissza a te elszabadult ágyúdhhoz. Miért tartod őt veszedelmesnek? Én csak egy együgyű vidékit látok benne.

– Az is. Csakhogy rájött arra a matematikai tételre.

- Azt mondja, semmire sem használható.
- Felséged úgy vélte, hogy talán használható. Én is úgy véltem, mikor ön kifejtette előttem. Mások is úgy vélhetik. Lehet, hogy maga a matematikus is erre a véleményre jut, most, hogy ráirányították a figyelmet. És ki tudja, talán még sikerül neki megtalálnia a hasznosítás módját. Ha igen, akkor a jövőbe látás, ha mégoly ködös is, roppant hatalommal ruházza fel annak alkalmazóját. Még ha ő nem kívánja is azt a hatalmat a maga számára – bár az efféle önmegtagadást én mindig valószínűtlennek tartottam –, mások fölhasználhatják tudását.
- Én megpróbáltam fölhasználni. De nem ment bele.
- Még nem gondolt bele a dolgokba. Most talán megteszi. És ha nem akart is belemenni abba, hogy ön eszközként használja, esetleg nem fogja őt rábeszélni, mondjuk Mynek polgármestere?
- Miért lenne sikeresebb Mynek, mint mi?
- Ő is megmagyarázta, hogy nehéz az egyes emberek érzelmeit és magatartását előre kiszámítani.

Cleon homlokát ráncolva ült a széken, és elgondolkodott.

- Valóban azt hiszed, hogy a pszichohistóriáját olyan fokra fejlesztheti, hogy igazán hasznát lehet venni? Mert neki az a meggyőződése, hogy ez lehetetlen.
- Idővel talán ő is rájön; hogy helytelenül ítélte meg a benne rejlő lehetőségeket.

- Akkor talán jobb lett volna, ha itt tartom – tűnődött Cleon.
- Nem, felség – mondta Demerzel. – Felséged ösztöne helyesen súgta azt, hogy engedje útjára. Még a legszelídebb fogság is tiltakozást és kétségbeesést szülne,

ami sem abban nem segítené, hogy továbbfejlessze az elgondolásait, s nem növelné segítőkészségét sem. Jobb, ha elengedjük, mint ahogy felséged tette, ám mindörökre láthatatlan pórázon tartjuk őt. Ily módon megbizonyosodhatunk róla, hogy nem használja fel őt felségednek valamelyik ellensége, és ha eljön az ideje, amikor kidolgozta elméletét, meghúzhatjuk a párázat, és magunkhoz ránthatjuk őt. És akkor... meggyőzőbb eszközöket alkalmazhatunk.

– De mi van akkor, ha fölcsípi őt valamelyik ellenségem vagy helyesebben a Birodalom valamelyik ellensége, elvégre is én vagyok a Birodalom. Vagy ha saját jószántából az ellenség szolgálatába áll – mert én nem zárom ki ennek lehetőségét sem.

– Helyesen teszi. Majd én gondoskodom róla, hogy ez ne következzen be, ám ha mégis bekövetkezne, akkor az lesz a kívánatos, ha senkinek se válna eszközévé.

Cleon zavartan feszengett.

– Én ezt mind rád bízom; Demerzel, de remélem, nem sietjük el a dolgot. Mert ha mégis csupán vigéce egy elméleti tudománynak, amelynek nincs és nem is lehet semmi haszna...

– Nagyon is meglehet, felség, ám mégis jobban tennénk, ha feltételezzük, hogy az az ember fontos vagy fontos lehet. Csak időt veszítünk és semmi mást, ha a végén rájövünk, hogy egy jelentéktelen senkire vesztegettük figyelmünket. De elveszíthetjük a Galaxist, ha egy kivételes ember mellett mentünk el becsukott szemmel.

– Ám legyen – zárta le a beszélgetést Cleon –, de

remélem, nem kell megismerkednem a részletekkel, ha azok kellemetleneknek bizonyulnak.

– Reménykedjünk, hogy nem lesznek azok – mondta Demerzel.

5.

Seldonnak ráment egy estéje, egy éjszakája és a délelőtt egy része, mire túltette magát a császárról való találkozáson. Legalábbis a császári szektor járdáin, mozgófolyosóin, terein és parkjaiban a világítás változása azt a benyomást keltette, hogy egy este, egy éjszaka és a délelőtt első fele telt el azóta.

Most egy kis parkocskában ült egy kis plasztikszéken, amely kényelmesen körülölelte a testét: A fényből ítélve délelőtt volt, és a levegő éppen csak annyira volt hűvös, hogy frissességével üdítse őt anélkül, hogy csípős lenne.

Vajon ez mindig így van? Eszébe jutott a komor szürkeség, amikor a császárhoz ment. Aztán eszébe jutottak hazájának; a Heliconnak borongós, hideg vagy fonó napjai, esős és havas napjai, és kétsége támadt, hogy vágyódhat-e valaki azok után. Lehetséges vajon, hogy itt ülsz egy parkban a Trantoron, az időjárás éppen olyan, amilyennek lennie kell, és ez azt az érzést kelti benned, mintha az égvilágon semmi sem lenne körülötted – és elfog a vágy az üvöltő szél, a maró fagy vagy a fullasztó pára iránt?

Lehetséges. De nem az első napon vagy a másodikon vagy a hetedikén. Neki csak ez az egy napja van, és holnap elutazik. Élvezze hát, ameddig tudja. Meglehet, hogy sohasem látja viszont a Trantort.

Mindazonáltal még mindig kínos érzés töltötte el, hogy olyan szabad szájú volt azzal az emberrel szemben, akinek csak egy szavába kerül, és börtönbe zárják, vérpadra küldik – vagy legalábbis beosztásától és társadalmi státusától megfosztva anyagi és társadalmi halálra ítélik.

Lefekvés előtt Seldon szállodai szobájának a számítógépén az enciklopédiai részlegben kikereste I. Cleon nevét. A császárnak kimagasló érdemeket tulajdonítottak, mint bizonyára minden császárnak, amíg élt, függetlenül a cselekedeteitől. Seldon elsiklott efölött, ám megragadta figyelmét az a tény, hogy Cleon a Palotában látta meg a napvilágot, és egyszer sem hagyta el annak területét. De még a Trantoron sem járt, a sokkupalájú világ egyetlen részében sem. Talán biztonsági megfontolásokból, ám ez azt jelenti, hogy akár elismeri ezt magában a császár, akár nem, börtönbe van zárva. Lehet, hogy ez a Galaxis legfényűzőbb börtöne, de mégiscsak börtön.

És bár a császárt nyájasnak látta, aki semmi jelét nem adta annak, hogy sok elődjéhez hasonlóan ő is véreskező önkényúr lenne, mégsem jó, hogy magára vont a figyelmét. Seldon boldog volt, hogy holnap visszautazik a Heliconra, ha odahaza éppen tél van is (még hozzá elég kegyetlen).

Szemével beitta a vakító szórt fényt. Bár idebent sohasem esik az eső, a levegő egyáltalán nem volt száraz. Nem messze onnét egy szökőkút csörgedezett; a zöldellő növényzet valószínűleg sohasem szenvedett a szárazságtól. A bokor időnként meg-megzörrent, mintha

valamilyen kis állat motozna ott. Hallotta a méhek zümmögését is.

Hiába beszélnek úgy a Trantorról galaxisszerte, mint fémből és kerámiából való mesterséges világról, ezen a tenyérnyi helyen valódi falusias hangulatot árasztott minden. Rajta kívül néhányan mások is élvezték a park csendjét, mindegyikük fején könnyű, néha egészen apró kalap ült. Nem messze tőle egy igazán csinos fiatal nő ült, aki mélyen a nézőkéje fölé hajolt, s így nem látta tisztán az arcát. Egy férfi sétált el mellette, rövid, közönyös pillantást vetett feléje, aztán leült vele szemben egy székre, és beletemetkezett egy teleprinttekercsbe, szűk, rózsaszín nadrágos lábat keresztbe vetette a másikon.

Furcsamód a férfiak között a pasztell árnyalatok járták, míg a nők többnyire fehérbe öltöztek. Ebben a tiszta környezetben érdemes volt világos színű ruhát viselni. Némi derűvel nézett végig a maga heliconi öltönyén, amelyen a komor barna szín uralkodott. Ha a Trantoron maradna – ami nincs szándékában –, akkor vennie kellene egy megfelelő ruhát, ha nem akarná, hogy kíváncsiság, nevetség vagy utálat tárgya legyen. A teleprintes férfi például ezúttal nagyobb kíváncsisággal nézett föl rá – kétségtelenül megakadt a szeme külvilágias öltözékén.

Seldon igyekezett feltűnés nélkül megfigyelni azt az mosolyodott el. Azt még csak bölcsen elviseli, ha gúny tárgyát képezi, de azt senki sem várhatja el tőle, hogy még élvezze is.

Seldon igyekezett feltűnés nélkül megfigyelni azt az embert, aki láthatóan vívódott önmagával. Egyszer úgy látszott;

mintha meg akarná szólítani, aztán mintha meggondolná magát, majd ismét szólni kívánna. Seldon kíváncsi volt rá, hogyan dönt végül.

Vizsgálta a férfit. A magas, széles vállú emberen nyoma sem látszik pocaknak, sötét hajába világosabb tincsek vegyültek, arca simára borotvált. Megjelenése komoly, teste erőt sugárzó, pedig izmai nem duzzadoznak látványosan, vonásai markánsak, anélkül kelt kellemes benyomást, hogy jóképűnek akarna látszani.

Mire a férfi elvesztette az önmagával vívott harcot (vagy talán megnyerte), és feléje hajolt, Seldon tisztázta magában, hogy szimpatikusnak tartja.

A férfi megszólította:

– Elnézését kérem, nem volt ön ott a tízéves konferencián?
Matematika?

– De igen, ott voltam – ismerte el Seldon.

– Jól emlékeztem hát, hogy ott láttam magát. Elnézést, de a fölismerésnek ez a pillanata készített rá, hogy helyet foglaljak itt. Ha zavarnám magányában...

– Egyáltalán nem. Jólesik egy kis semmittevés.

– Lássuk csak, eltalálom-e. Ön Seldon professzor.

– Seldon. Hari Seldon. Majdnem telibe talált. És ön?

– Chetter Hummin. – Majd némi zavarral hozzátette: – Attól tartok, elég közönséges név.

– Én még sohasem találkoztam a Chetter nével – nyugtatta meg Seldon. – Vagy a Humminnal. Ezért inkább azt mondhatnám, hogy elég ritka nevet visel. Mindenesetre szerencsésebbnek tarthatja magát, mintha osztoznia kellene a megszámíthatatlan Harival. Vagy a Seldonokkal.

Seldon közelebb húzta Humminhoz a székét, amely megcsikordult a kissé elasztikus kerámiacsempéken.

– Apropos, közönséges – fordult oda hozzá. – Mit mondjak erről a külvilági öltözetről, mely rajtam van? Eszembe se jutott, hogy trantori szerelést vegyek magamra.

– Nem ártana, ha venne – nézett végig Seldonon Hummin leplezett rosszallással.

– Holnap elutazom, azonkívül nem is telik rá. A matematikusok néha nagy számokkal operálnak, de ez nem vonatkozik a jövedelmükre. Föltételezem, hogy ön is matematikus, Hummin.

– Nem. Semmi tehetségem hozzá.

– Ó! – esett le Seldon álla. – Azt mondta; hogy a tízéves konferencián látott engem.

– Nézőként voltam ott jelen. Újságíró vagyok. – Meglengette a teleprintet, s mintha csak most ébredt volna rá, hogy a kezében tartja, begyömöszölte a kabátzsebébe.

– A holovízió hírszolgálatát látom el anyaggal. – Majd elmélázott: – Ami azt illeti, eléggé megcsömörlöttem tőle.

– A munkától?

Hummin bólintott.

– Torkig vagyok vele, hogy minden világról össze guberáljam azt a sok hülyeséget. Nyomasztó a színvonal állandó süllyedése.

Érdeklődő pillantást vetett Seldonra.

– Bár néha rábukkan az ember egy-egy érdekes anyagra. Hallottam, hogy látták magát egy császári testőr társaságában úton a Palota kapuja felé. Mondja, csak nem fogadta magát a császár?

Seldon arcáról lehervadt a mosoly. Kimérten megjegyezte:

– Ha így lenne is, aligha mondhatnék bármit is a nyilvánosság számára.

– Isten ments, eszembe sincs felhasználni az értesülést. Ha nem tudná, Seldon, hadd legyek én az első, aki fölvilágosítja önt. Az újságírás első számú szabálya, hogy a császárról vagy a közvetlen környezetéről soha semmi sem jelenik meg, csak amit hivatalosan közreadnak. Persze ez helytelen, mert a keringő pletykák sokkal rosszabbak, mint az igazság, de hát ez van.

– Ha nem közölheti, barátom, akkor miért akarja tudni?

– Kíváncsiságból. Higgye el, a munkám során sokkal több a tudomásomra jut, mint ami valaha is adásba kerül. Hadd találgassak. Nem kísértem figyelemmel az előadását, annyit azonban kivettem, hogy ön a jövőbe látás lehetőségéről beszélt.

Seldon tagadólag ingatta a fejét, és az orra alatt dörmögte:

– Tévedés volt.

– Tessék?

– Ó, semmi.

– No igen, a jövőbe látás, ha megbízható, érdekelhetné a császárt vagy a kormány bármely tagját, ezért föltételezem, hogy Cleon, ezen a néven az Első, az iránt érdeklődött, és megkérte, hogy mondjon neki néhány jóslatot.

Seldon mereven elzárkózott.

– Nem akarok beszélni erről a dologról. Hummin kissé megvonta a vállát.

– Gondolom Eto Demerzel is jelen volt.

– Kicsoda?

- Ön sosem hallott Eto Demerzelről?
  - Soha.
  - Cleon alteregója, Cleon apja, Cleon rossz szelleme. Mindennek elmondták őt, ha mellőzzük most a szidalmakat. Ott kellett hogy tegyen.
- Seldon zavarát látva Hummin hozzátette:
- Lehet, hogy ön nem látta őt, de biztosan ott volt. És ha ő azt hiszi; hogy ön meg tudja mondani a jövőt...
  - Én nem tudom megmondani a jövőt – rázta meg Seldon hevesen a fejét. – Ha figyelte az előadásomat, én csupán mint elméleti lehetőségről beszéltem.
  - Ez mindegy; ha ő azt *hiszi*, hogy ön meg tudja mondania a jövőt, akkor nem fogja magát szem elől téveszteni:
  - Mégis elengedett. Íme, itt vagyok.
  - Ez nem jelent semmit. Ő tudja, hol van, és mindig tudni fogja. És ha úgy akarja, bárhol legyen is, meg fogja keresni önt. És ha hasznot sejt magában, ki fogja préselni magából ezt a hasznot. Ha pedig úgy véli, hogy ön veszélyes, akkor az életet is kipréseli magából.
- Seldon nagy szemeket meresztett.
- Mit akar? Megijeszteni?
  - Csak figyelmeztetni akarom.
  - Egy szavát sem hiszem el.
  - Nem-e? Az imént valami olyasmit mondott, hogy tévedett. Csak nem arra gondolt, hogy tévedés volt felolvasni az előadását, amely csak mindenféle kellemetlenségbe sodorja?

Seldon zavartan harapdálta az alsó ajkát. Ez a föltételezés nagyon is közel járt az igazsághoz-és ez volt az a pillanat,

amikor Seldon megérezte valakik toladó jelenlétét. Ezek nem vetettek árnyékot a lány és egyenletes megvilágításban. Csak a szeme sarkából vett észre valamilyen mozgást; amely rögvest abba is maradt.

A menekülés

TRANTOR – ...Az Első Galaktikus Birodalom fővárosa... I. Cleon alatt érte el „alkonyati ragyogását”. Minden látszat szerint ekkor élte virágkorát. 200 millió négyzetkilométernyi szárazföldfelülete teljes egészében be volt burkolva (kivéve a császári palota területét), és a kupolák alatt összefüggő város a kontinentális talapzat alá is benyúlt. Lakossága elérte a 40 milliárdot, és bár számtalan jel utalt arra (ami utólag teljesen nyilvánvaló), hogy szaporodnak a bajok, a Trantor lakói kétségkívül még mindig a legendák örök világát látták benne, és nem gondolták volna, hogy valaha is...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

6.

Seldon fölpillantott. Egy fiatalember állt előtte, és gúnyos rosszállással nézett le rá. Mellette egy másik, talán valamivel annál is fiatalabb suhanc vigyorgott. Mindketten jól megtermett, erős fickók voltak.

A trantori divat túlzó extravaganciájával voltak öltözve – Seldon megítélése szerint –: egymást ütő színek, széles,

bojtos övek, széles karimájú kerek kalapok, amelyekről az élénk rózsaszín szalag két vége tarkójukra lógott.

Seldon viccesnek találta megjelenésüket, elmosolyodott.

Az előtte álló ifjú ráivallt:

– Mit vigyorogsz, te csodabogár?

Seldon elengedte a füle mellett a megszólítást, és udvariasan mentegetőzött:

– Kérem, bocsássa meg, hogy mosolyogtam. Én csupán humorosnak találtam az öltözékét.

– Az öltözékeket? Ne mondd! És rajtad mi van? Mi az az undorító hányadék, amit ruhának nevezel? – Kinyújtotta a kezét, és ujjával megpöccintette Seldon kabátján a hajtókát, amelyről Seldon maga is belátta, hogy a másik könnyed színeivel összehasonlítva szánnivalóan topis.

– Sajnos ez az én külvilági öltözékem – mondta Seldon. – Ez az egyetlen ruhám.

Kénytelen volt észrevenni, hogy a kis parkban ücsörgő néhány ember egymás után áll talpra, és eloldalog. Mintha mindenki valamilyen zűrre számítana és igyekezne minél messzebb kerülni onnan. Seldon fejében megfordult, hogy vajon új barátja, Hummin is kereket old-e, ám könnyelműség lett volna elfordítani a tekintetét az őt provokáló fiatalemberről. Kissé hátrább húzódott székén.

– Külvilági vagy? – kérdezte az ifjonc.

– Úgy van: Evégből a ruhám.

– Evégből? Miféle szó ez? Külvilági?

– Azt akartam mondani, hogy ezért találja furcsának a ruhámat. Látogatóba jöttem ide.

– Melyik bolygóról?

– A Heliconról.

A fiatalember összevonta a szemöldökét.

– Sosem hallottam róla.

– Nem nagy bolygó.

– Miért nem mész vissza oda?

– Az a szándékom. Holnap elutazom.

– Előbb! Most rögtön!

A fickó a társára pillantott. Seldon követte tekintetével, és elkapta egy pillanatra Hummint. Nem oldott hát kereket, de rajtuk és a két fiatalemberen kívül a parkban nem volt senki.

– Gondoltam; a mai napot még fölhasználok városnézésre

– mentegezőzött Seldon.

– Nem. Nem fogod ezt csinálni. Most mindjárt hazamégy.

Seldon elmosolyodott.

– Sajnálom. Nem tehetem.

A fiatalember a társához fordult.

– Tetszik neked a ruhája, Marbie?

Marbie először szólalt meg:

– Nem. Undorító. Fölfordul tőle az ember gyomra.

– Nem tűrhetjük, ugye, Marbie, hogy csak úgy fölfordítsa az emberek gyomrát. Nem tesz jót az egészségnek.

– Dehogy, semmiképpen, Alem – felelte Marbie.

Ekkor megszólalt Hummin:

– Ide figyeljetek, ti ketten. Alem, Marbie, vagy hogy hívnak benneteket. Kiszórakoztatók magatokat. Miért nem hagyjátok békén?

Alem, aki kissé Seldon felé hajolt, most kiegyenesedett és hátrafordult.

– Hát te ki vagy?

- Ehhez semmi közöd – vágta oda Hummin.
- Trantori vagy? – firtatta Alem.
- Ehhez sincs semmi közöd. Alem összeráncolta a homlokát.
- A ruhád trantori. Nekünk teveled semmi dolgunk, így hát ne üsd bele az orrod.
- Itt maradok. Ez azt jelenti, hogy ketten vagyunk. Ketten kettő ellen. Ez már nem tetszik, ugye? Menjetek és hozzatok még egy pár cimborát, hogy el tudjatok bánni két effajta emberrel.
- Igazán azt gondolom – szólt közbe Seldon –, hogy jobban tenné, ha magunkra hagyna bennünket, amíg teheti, Hummin: Kedves magától, hogy mellém akar állni, de nem szeretném, ha valami baja esne.
- Ezeknek csak a szájuk nagy, Seldon. Ijedős lakájok csupán.
- Lakájok! – A szó úgy látszik felbőszítette Aletet. A Trantoron sokkal sértőbb jelentése van e kifejezésnek, mint a Heliconon, vélte Seldon.
- Rajta, Marbie – mordult föl Alem. – Te vedd kezelésbe azt a másik kurafit, én meg majd letépek a göncöt erről a Seldonról. Ő a mi emberünk. Nosza...
- Mindkét kezével lecsapott Seldon kabátjára, hogy a hajtókájánál fogva talpra rántsa őt. Seldon látszólag ösztönösen elrántotta magát úgy, hogy a széke hátradőlt. Megragadta a feléje nyújtott kezét, a lába a magasba lendült, a széke pedig elterült a földön.
- Alem átvált fölötte, és Seldon mögött tarkójával és hátával keményen a földhöz csapódott.

Seldon gyorsan kipenderült az elterült székből, talpra ugrott, és egy pillantást vetett lefelé Alemre, aztán gyorsan megkereste tekintetével Marbie-t.

Alem mozdulatlanul feküdt, az arca eltorzult a fájdalomtól. Mindkét hüvelykujja kificamodott, ágyéka elviselhetetlenül fáj, a hátgerincét alaposan megütötte.

Hummin bal karjával hátulról megragadta Marbie nyakát, és jobb kezével kíméletlenül hátracsavarta annak jobb karját. Marbie kivörösödött arccal levegő után kapkodott. Egy parányi lézerbetéttel ellátott kés ott hevert mellettük a földön.

Hummin kissé lazított a fogásán, és őszinte részvétellel a hangjában Seldonhoz fordult:

– Alaposan elbánt vele.

– Attól tartok, hogy igen – felelte Seldon. – Ha kissé másképp esik le, kitörhette volna a nyakát.

– Miféle matematikus maga? – csodálkozott Hummin.

– Heliconi. – Lehajolt a késért, és megvizsgálta. – Undorító és életveszélyes – mondta.

– Egy közönséges penge is megtenné erőforrás nélkül – jegyezte meg Hummin. – De engedjük útjukra őket. Kétlem, hogy kedvük volna tovább kötekedni.

Ezzel elengedte Marbie-t, aki előbb a vállát, majd a nyakát kezdte dörzsölgetni. Levegő után kapkodva gyűlölettel teli pillantásokat vetett a két férfira. Hummin rájuk förmedt:

– Ajánlom, hogy tűnjetek el innen! Különben föl kell jelentenünk fettleges bántalmazásért és gyilkossági kísérletért. A kés könnyen a nyomotokra vezethet.

Seldon és Hummin figyelte, amint Marbie talpra segítette

és támogatni kezdte a fájdalomtól összegörnyedt Alemet. Egyszer-kétszer még hátrapillantottak. Seldon és Hummin azonban közönyösen nézett utánuk.

Seldon a kezét nyújtotta.

– Hogy köszönjem meg, hogy egy idegen segítségére sietett két támadó ellen? Aligha tudtam volna egyedül elbánni mindkettőjükkal.

Hummin tiltakozva fölemelte a kezét.

– Én nem ijedtem meg tőlük. Ezek csak tekergő lakájok. Elég volt rájuk tenni a kezemet, no meg persze a magáét is.

– Ahogy elnézem, magának vasökle van – álmélkodott Seldon.

Hummin vállat vont.

– A magáé se kutya. – Aztán ugyanazon a hangon folytatta:

– Jöjjön, jobb, ha eltűnünk innen. Ne vesztegessük az időt:

– Miért kell eltűnünk? – csodálkozott Seldon. – Csak nem fél attól, hogy ez a két fickó visszatér?

– Attól nem. Csakhogy azok közül a bátor emberek közül, akik meg akarták kímélni magukat egy kellemetlen látványtól, és sietve kereket oldottak a parkból, valaki esetleg riasztotta a rendőrséget.

– Helyes. Megvan a gazfickók neve. És elég jó leírást tudunk adni róluk.

– Leírást adni? Miért lenne kíváncsi rájuk a rendőrség?

– De hisz tettlegességre vetemedtek...

– Ne legyen olyan naiv. Rajtunk egy karcolás sincs. Ők viszont kórházi ellátásra szorulnak, különösen Alem. Ezért minket helyeznének vád alá, nem őket.

– De hiszen ez lehetetlen. Azok az emberek tanúsíthatják, hogy...

– Senkit sem fognak kihallgatni. Seldon, egyet ne felejtessen el. Azok a fickók magáért jöttek, csakis magáért. Megmondták nekik, hogy maga heliconi öltözetben lesz, és pontos leírást adhattak magáról. Talán még hologramot is mutattak nekik. Élek a gyanúperrel, hogy éppen azok bérelték fel őket, akik a rendőrséget is a kezükben tartják, ezért egy pillanatig se tétovázzunk tovább.

Hummin megragadta Seldon karját, és magával vonszolta. Seldon ha akarta volna, sem tudta volna lerázni az újságíró vasmarkát, és akár egy gyermek az erőszakos dajkát, követte a másikat.

Beugrottak egy árkád alá, és mielőtt Seldon szeme megszokta volna a félhomályt, meghallotta egy gépkocsi fékjének csikorgását.

– Már itt is vannak – dörmögte Hummin. – Siessünk, Seldon. – Felhuppantak egy mozgófolyosóra, és beleolvadtak a tömegbe.

7.

Seldon megpróbálta rávenni Hummint, hogy menjenek az ő szállodai szobájába, Hummin azonban hallani se akart erről.

– Elment az esze? – sziszegte félig suttogva. – A karjaikba akar futni?

– De hát minden holmimat otthagytam.

– Annyi baj legyen, megvárják magát.

Kisvártatva egy kellemes lakóház kis szobájában találták

magukat, amely Seldon megítélése szerint bárhol megállná a helyét. Körülhordozta tekintetét az egyszobás lakásban. A helyiséget teljesen betöltötte egy asztal, egy szék, egy ágy és egy számítógépterminál. Mindenféle étkezési vagy mosdási lehetőség hiányzott a lakásból, de Hummin elirányította őt egy folyosói közös mosdóba. Mielőtt Seldon végzett volna, valaki belépett. Rövid, kíváncsi pillantást vetett nem is annyira Seldonra, mint annak öltözkéire, aztán elfordította a tekintetét.

Seldon megemlítette ezt Humminnak, aki fejcsóválva megjegyezte:

– Meg kell szabadulnunk a ruhájától. Kár, hogy a Helicon annyira elmaradt a divattól.

Seldon türelmetlenül félbeszakította:

– Mennyit lehet ebből a képzelődés számlájára írni, Hummin? Már-már félig meggyőzött engem, mégis az a gyanúm, hogy ez az egész nem egyéb pusztán... izé...

– Azt a szót keresi, hogy paranoia?

– Ám legyen. Hátha csak a maga különös, paranoid képzelődésétől van szó?

– Gondolkozzék csak, jó? – tiltakozott Hummin. – Én nem tudom ezt matematikailag levezetni, de maga volt a császárnál. Ne is tagadja. Ő akart magától valamit, amit maga nem adott meg. Ezt se tagadja. Az a gyanúm, hogy ő a jövőre volt kíváncsi, ám maga nem állt kötélnek. Meglehet, hogy Demerzel úgy véli, maga csak tetteti, hogy nem ismeri a részleteket, hogy maga csak egy magasabb ár reményében tartja titokban azokat, vagy másvalaki ajánlatára is kíváncsi. Ki tudja? Megmondtam magának, ha

Demerzelnek szüksége van magára, akkor nem menekülhet el előle. Már akkor megmondtam ezt, mielőtt az a két nyikhaj megjelent volna a színen. Én újságíró vagyok, és trantori. Én jól tudom, hogy van ez. Ugye, Alem azt mondta: „Ez a mi emberünk.” Emlékszik erre?

– Ami azt illeti, emlékszem – hagyta rá Seldon.

– Számára én csak „másik kurafi” voltam, akit távol kell tartani, miközben ő nekiesik magának. Ez volt az eredeti szándéka.

Hummin helyet foglalt a széken, és az ágyra mutatott.

– Nyúljon fel, Seldon. Helyezze magát kényelembe. Akárki küldte is azt a két embert – szerintem Demerzel volt az –, másokat is küldhet, ezért meg kell szabadulnunk ettől az öltözéktől. Azt hiszem, a környéken található minden heliconinak kellemetlenséggel kell számolnia, ha a saját ruháját viseli.

– Ugyan már.

– Én nem tréfálok. Vesse csak le azt a göncöt, és majd atomizáljuk, ha észrevétlenül oda tudunk férkőzni egy megsemmisítő egységhez. De mielőtt ezt megtennénk, szerezni kell magának egy trantori öltözéket. Maga kisebb nálam, ezt figyelembe kell venni. Az se baj persze, ha a ruha nem illik pontosan magára.

Seldon megrázta a fejét.

– Nincs nálam semmi, amivel fizetni tudnék érte. Mármint itt velem. Ami fizetőeszközöm van – és az sem valami sok –, azt a szálloda széfjében őrzik.

– Ráérünk máskor ezen törni a fejünket. Egy-két órát várjon itt rám, amíg én elmegyek, és keresek magának megfelelő

ruházatot.

Seldon megadóan széttárta a karját.

– Rendben van: Ha ez ilyen fontos, itt maradok.

– Ugye, nem próbálja meg, hogy visszamenjen a szállodába? Becsületszávéra?

– Matematikusi szavamra. De hát igazán zavarba ejt mindazzal, amit értem tesz. Meg a kiadások. Elvégre Demerzel ide, Demerzel oda, nem akartak igazán bántani vagy elhurcolni. Mindössze azzal fenyegetőztek, hogy lehúzzák rólam a ruhámat.

– Nemcsak azzal. Ezenkívül elvitték volna az úrkikötőbe, és fölrakták volna a heliconi hiperhajóra.

– Ez csak ostoba fecsegés volt, nem kellett volna komolyan venni.

– Miért gondolja, hogy nem?

– Mert úgylis a Heliconra készülök. Megmondtam nekik. Holnap indulok.

– És még mindig az a terve, hogy holnap elindul? – kérdezte Hummin.

– Természetesen. Miért ne?

– Nyomós okok szólnak ellene. Seldont hirtelen elfogta a harag.

– Ugyan, Hummin, én nem vagyok hajtandó tovább játszani ezt a játékot. Én itt végeztem, és haza akarok menni. A jegyeim ott vannak a szállodában. Különben megpróbáltam volna egy mai napra szóló jegyre becserélni. Ezt én komolyan mondom.

– Maga nem mehet vissza a Heliconra.

Seldon felfortyant:

– Miért nem? Csak nem várnak rám ott is?

Hummin bólintott.

– Csak ne heveskedjen, Seldon. Mert ott is várnak magára. Hallgasson rám. Ha a Heliconra megy, ugyan – az, mintha Demerzel karjaiba futna. A Helicon egy jóraivaló, megbízható birodalmi terület. Vagy talán föllázadt valaha is a Helicon, odaállt vajon valaha is egy ellencsászár zászlója alá?

– Nem, s erre megvolt a jó oka. Csupa erősebb világ veszi körül. Biztonsága a Birodalom békéjétől függ.

– Pontosan! Ennélfogva a Heliconon lévő birodalmi haderők számíthatnak a helyi kormány szoros együttműködésére. Maga állandó megfigyelés alatt állna. Ha Demerzelnek eszébe jutna, bármikor a kezébe kaparinthatná magát. És maga, azonkívül hogy én most Fölhívom rá a figyelmét, soha nem is sejtené ezt, és a biztonság látszatának bedőlve nyíltan tevékenykedne.

– Nevetséges. Ha a Heliconon akart volna elkapni, miért nem hagyott egyszerűen magamra? Hiszen holnap önszántamból odamegyek. Miért kellett neki rám uszítani azt a két gazfickót csak azért, hogy néhány órával siettesse a dolgot és azt kockáztassa, hogy fölkelti az éberségemet?

– Miért kellene arra gondolnia, hogy fölkelti a maga éberségét? Hiszen nem tudhatja, hogy én magával vagyok, és gyanakodásra készítem azzal, amit maga paranoiának hív.

– De miért ez a nagy hűhó? Csak hogy néhány órával előbbre hozzák az elutazásomat?

– Talán mert attól tartott, hátha megváltoztatja a szándékát.

– És hova mennék, ha nem haza? Ha a Heliconon elcsíphet, akárhol megteheti ezt. Ugyanúgy elcsíphet... az Anacreonon, jó tízezer parsecnyire onnét, ha eszembe jutna, hogy oda menjek. Mit jelent a távolság a hipertéri hajóknak? Ha találnék is olyan világot, amely nem olyan hűségese a birodalmi erőkhöz, mint a Helicon, hol van egy valódi lázadó világ? A Birodalom békében él. Még ha akadnak is egyes világok, amelyek morognak a múltban elszenvedett igazságtalanságok miatt, egyik sem kockáztatná meg, hogy az én védelmem érdekében szembeszegüljön a birodalmi haderőkkel. Ráadásul a Heliconon kívül sehol sem kapnék állampolgárságot, és így minden további nélkül kiszolgáltatnának a Birodalomnak.

Hummin türelmesen hallgatta, hébe-hóba bólogatott, arca azonban megőrizte gondterhelt és rendíthetetlen nyugalma.

– Ebben igaza van – mondta –, van azonban egy világ, amelyre nem terjed ki teljesen a császár hatalma. Szerintem ez nyugtalanítja Demerzelt.

Seldon elgondolkodott, áttekintette magában a legújabb történelmet, de nem talált olyan világot, ahol ne a birodalmi erők uralnák a helyzetet.

– Melyik ez a világ? – kérdezte végül.

– Itt van rajta – felelte Hummin –, és szerintem ez teszi olyan veszedelmessé a dolgokat Demerzel szemében. Valójában nem azt akarja ő elérni, hogy maga elutazzon a Heliconra, hanem hogy elhagyja a Trantort. Nem szeretné, ha bármi, akár a turistaszennvedély itt marasztalná magát. Érti már?

A két fért hallgatagon ült egymással szemben, míg végül

Seldon epésen kitört:

– A Trantor! A Birodalom fővárosa, amely körül ott kering egy úrállomáson a flotta fő bázisa, amelyen itt állomásoznak a hadsereg elitalakulatai. Ha maga azt hiszi, hogy a Trantor ez a biztonságos menhely, akkor maga már nem is paranoiás, hanem egyenesen a képtelenségek világában él.

– Nem, Seldon. Maga nem idevaló. Magának fogalma sincs a Trantorról. Negyvenmilliárd ember lakja, kevés olyan világ akad, amely ennek akár a tizedrészével is eldicsekedhetnék. Technikai, kulturáltsági tökéletessége felülmúl minden képzeletet. Ahol most vagyunk; ez a császári szektor, amelynek az egész Galaxisban a legmagasabb az életszínvonala, s ahol kizárólag császári funkcionáriusok laknak. Ám ezenkívül a bolygón van még több mint nyolcszáz szektor, ezek között akad olyan, amelynek szubkultúrája gyökeresen eltér az ittenitől, és ezekre nem ér el a császár keze.

– Miért nem?

– Mert a Birodalom nem alkalmazhat komoly erőt a Trantorral szemben. Ha ezt megtenné, óhatatlanul megbolygatná a technológiának ezt vagy azt az ágát s ezzel az egész bolygó nyugalmát. A technológia olyannyira egységes hálózatot alkot, hogy elég egyetlen összekötő szálat elszakítani, és megbénulna az egész. Higgye el, Seldon, hogy mi nagyon megszenvedjük itt, a Trantoron, ha nem tudunk meggátolni egy földrengést, idejében elfojtani egy vulkánkitörést, elcsendesíteni egy vihart, vagy elkerülni a figyelmünket egy egyszerű emberi mulasztás. Az egész

bolygó beleremeg, és minden erőfeszítést meg kell termünk, hogy gyorsan helyreállítsuk az egyensúlyt.

– Sohasem hallottam ilyesmiről.

Hummin arcán halvány mosoly suhant végig.

– Persze hogy nem. Vagy azt akarja, Hogy a Birodalom közhírré tegye legbensőbb gyengeségét? Én azonban mint újságíró megtudom, mi történik, akkor is, ha a külső világoknak fogalmuk sincs róla, ha a trantoriak többsége nem tud róla, hogy a Birodalom mindent megtesz, hogy leplezze a történeteket. Higgyen nekem! A császár jól tudja – és Eto Demerzel is jól tudja –, maga persze nem, hogy a Trantor megbolygatása szétrombolhatná a Birodalmát.

– És most azt javasolja, hogy ezért maradjak én a Trantoron?

– Igen. Én el tudom vinni magát a Trantoron egy olyan helyre, ahol teljes biztonságban lesz Demerzeltől. A nevét sem kell megváltoztatnia, nyíltan dolgozhat, és ő mégis képtelen lesz hozzányúlni önhöz. Ezért akarta ő sietve eltanácsolni magát a Trantorról, és sikerült is volna neki, ha a szerencse nem hoz össze bennünket, és maga nem tanúsít olyan meglepő képességet arra, hogy megvédje magát.

– De meddig kell nekem a Trantoron maradnom?

– Mindaddig, Seldon, ameddig a biztonsága megkívánja. Az is lehet, hogy élete végéig.

8.

Hari Seldon szemügyre vette Hummin vetítőjében a saját hologramját. Ez egy tükörnél is drámaibb és

elevenebb képet mutatott róla. Valójában úgy hatott, mintha két példányban lenne jelen a szobában.

Seldon elnézte új tunikájának az ujját. Heliconi ízlése szerint jobb szeretett volna kevésbé élénk színeket, de így is hálás volt Humminnak, hogy lágyabb színeket választott az itt divatosnál. (Seldonnak eszébe jutott két támadójának az öltözéke, és összerándult a gyomra.)

– És ugye, ezt a kalapot is hordanom kell? – kérdezte.

– A császári szektorban igen. Itt hajadonfőtt járni alacsony származásra vall! Másutt eltérő szabályok érvényesülnek.

Seldon fősóhajtott. A puha anyagból készült kerek kalap a fejéhez idomult, amikor fölvette. A fejfedőt egyforma szélességű karima vette körül, de annál keskenyebb; mint amelyet a támadói viseltek. Seldon egészen megbékélt, amikor a karima puhán körbefogta a fejét.

– Nincs rajta állszalag.

– Persze hogy nincs. Ez csak a ficsúrok menő szerelése.

– Kicsodák?

– A ficsúrok olyasvalakik, akik öltözőjükkel pukkasztani akarják a többieket. Biztos vagyok benne, hogy a Heliconon is vannak ilyenek.

– Aha – mondta Seldon. – Vannak, akik egyik oldalon vállig érő haját viselnek, a másik oldalon kopaszra borotválják a fejüket. – Elnevette magát, ahogy fölidézte képüket az emlékezetében.

Hummin elfintorította a száját.

– Elképzelem, milyen hallatlanul ocsmányok lehetnek.

– Rosszabb. Vannak balosok és jobbosok, és mindkettő fölöttébb visszataszítónak tartja a másikat. A két csoport

sokszor utcai verekedésbe is keveredik egymással.

– Akkor hát gondolom, nem bánja a kalapot, különösen szalag nélkül.

– Meg fogom szokni – mondta Seldon.

– Így is magára vonja a figyelmet. Egyrészt visszafogottságával azt a benyomást kelti, mintha gyászolna. Aztán a kalap nem egészen a fejére szabott. No meg lerí magáról, hogy nem szívesen viseli. De hát nem sokáig maradunk a császári szektorban. Kigyönyörködte magát? – és a hologram elvillant.

– Mibe került ez magának? – érdeklődött Seldon.

– Mit számít az?

– Nem szeretnék az adósa lenni.

– Semmi vész. Ez nekem nem gond. De már eleget voltunk itt. Biztos vagyok benne, hogy pontos leírást adtak rólam. Ki fognak nyomozni, és idejönnek értem.

– Ez esetben az anyagi áldozat a kisebb. Saját magát is veszélynek teszi ki miattam.

– Tudom. De ezt én szívesen vállalom, és tudok vigyázni magamra.

– De miért...

– Erről ráérünk még vitatkozni. Egyébként atomizáltam a ruháit, s nem hiszem, hogy megláttak volna. Persze az energiaszint megugrott, és ennek nyoma marad. Ebből bárki rájöhet, hogy mi történt – nehéz minden nyomot eltüntetni, ha valaki nagyon érdeklődik. megtudhat egyet s más. De bízunk benne, hogy mire mindent összeraknak, bottal üthetik a nyomunkat.

9.

Olyan gyalogjárdákon mentek, amelyeket lágy sárga fény világított meg. Hummin figyelő tekintete ide-oda cikázott, és ügyelt rá, hogy fölvegyék a tömeg haladási sebességének tempóját. Közben egyre semmitmondó témákról csevegett.

Seldon képtelen volt leküzdeni izgatottságát.

– Úgy látom, sokat járnak itt gyalog az emberek – vette fel ő is a társalgás fonalát. – Véget nem érő sorok vonulnak mindkét irányban meg az átjárókon.

– Miért is ne? – felelte Hummin. – A gyaloglás még mindig a legjobb módja a közlekedésnek rövid távon. A legkényelmesebb, a legolcsóbb és a legegészségesebb. Ezen a technikai fejlődés hosszú éveit sem változtattak. Nincs akrofóbiája, Seldon?

Seldon egy pillantást vetett a jobb kéz felőli korláton át abba a mély hasadékba, amely a két ellenkező irányba haladó, szabályos távolságokban átjárókkal összekötött gyalogjárdát elválasztotta egymástól. Kissé megborzongott.

– Ha a magasságtól való félelemre gondol, rendes körülmények között nincsen. Lenézni mégis kellemetlen. Milyen mély ez itt?

– Gondolom, ezen a helyen negyven- vagy ötvenemeletnyi. Az ilyesmi eléggé elterjedt a császári szektorban meg néhány magasan fejlett körzetben: A legtöbb helyen azonban, hogy úgy mondjam, a földszinten jár az ember.

– Elképzelem, milyen csábítást jelenthet ez az öngyilkosjelöltek számára.

– Nem nagyon. Ennél sokkal kényelmesebb módszerek is vannak. Az öngyilkosságot nem sújtja társadalmi megvetés a Trantoron. Valaki véget vethet az életének különböző jól bevált módszerekkel az erre a célra szolgáló intézményekben – ha hajlandó előbb alávetni magát bizonyos pszichoterápiának. Néha előfordulnak azonban balesetek, ám én nem emiatt érdeklődtem az akrofóbiájáról. Most egy bérkocsiállomásra tartunk, ahol ismernek engem mint újságírót. Időnként teszek nekik valamilyen szívességet, s ezt ők is szívességgel viszonzozzák. Ezért nem fogják fölírni a nevemet, és szemet hunynak afölött is, hogy nem vagyok egyedül. Ezért persze külön díjaznom kell őket, és az is igaz, hogy ha Demerzel emberei megszorogatják őket, kénytelenek lesznek bevallani a mulasztásukat. Mindezt persze a anyag nyilvántartás számlájára fogják írni mindez azonban jó sok időbe telhet.

– És hogy jön ide az akrofóbia?

– Nos, jóval előbb odaérhetünk, ha gravitációs liftet veszünk igénybe. Nem sokan használják ezt, és elárulhatom magának, hogy engem sem nagyon lelkesít a dolog, de jobban járnánk vele, persze ha maga el tudja viselni.

– Mi az a gravitációs lift?

– Még kísérleti stádiumban van a dolog. Eljöhét az idő, amikor Trantor-szerte elterjed majd, feltéve ha lelkileg meg tudnak barátkozni vele az emberek, vagy elég sokakkal el lehet fogadtatni. Azután talán más világok is át fogják venni. Ez afféle liftakna lift nélkül. Egyszerűen belépünk az üres

térbe, és lassan leereszkedünk – vagy fölemelkedünk – az antigravitáció hatására. Ez idáig szinte ez az egyetlen terület, ahol az antigravitációt sikerült igába vonni, főleg azért, mert ez a lehető legegyszerűbb alkalmazási módja.

– Mi történik, ha útközben áramkimaradás van?

– Pontosan az, amire gondol: lepottyanunk, és ha elég messze vagyunk az akna fenekétől, elpusztulunk. De eddig még nem hallottam, hogy ilyesmi megesett volna – és higgye el, én tudnék az ilyesmiről. Az előfordulhat, hogy biztonsági megfontolásokból visszatartunk egy-egy hírt – mindig ezzel az ürüggyel leplezik a rossz híreket –, előttem azonban nincs titok. Már itt is vagyunk. Ha úgy érzi, hogy nem tudja elviselni, akkor lemondunk róla, ámbátor a sok folyosó lassú és unalmas, egy idő után pedig sokaknak a gyomrára megy.

Hummin ráfordult az egyik átjáróra, ahol egy nagyobb beugró előtt már tömegnyi férfi és nő – volt; aki gyerekekkel – sorakozott.

Seldon halkán megjegyezte:

– Odahaza semmit sem hallottam erről. Természetesen a mi hírszolgálatunk szörnyen provinciális, de akkor is azt hihetné az ember, hogy az ilyesmi létezéséről azért illenék megemlékezni.

– Még szigorúan kísérleti állapotban van – felelte Hummin –, és kizárólag a császári szektorban. Több energiát használ, mint megéri, ezért a kormány igyekszik tartózkodni a népszerűsítésétől. Az öreg császár, VI. Stanel, Cleon elődje, aki mindenki meglepetésére saját ágyában végezte, keresztülvitte, hogy néhány helyen fölállítsák. Azt

mondják, szerette volna, ha a nevét az antigravitációval együtt emlegetik, mert – mint sok öregember, aki nem sokat ért el az életben – hiúsági kérdést csinált történelmi szerepéből. Amint említettem, a technika elterjedhet, de az is lehet, hogy a gravitációs liften kívül sohasem jön ki belőle semmi.

– Mi jöhetne még ki belőle? – érdeklődött Seldon.

– Antigravitációs úrrepülés. Ehhez azonban még számos áttörésre van szükség, és ahogy én tudom, sok fizikus mélyen meg van győződve arról, hogy ez hiú ábránd. Az is igaz viszont, hogy sokan a gravitációs liftet is hiú ábrándnak tekintették.

Előttük gyorsan fogyott a sor, és Seldon azt vette észre, hogy Humminnal együtt a padló szélén, egy tátongó nyílás előtt áll. Elöl halványan villódzott a levegő. Önkéntelenül előrenyújtotta a kezét, és enyhe áramütést érzett. Nem volt veszélyes, de azért gyorsan elkapta a kezét.

Hummin elmosolyodott.

– Elemi elővigyázatosság, nehogy valaki lelépjen a padlóról, mielőtt bekapcsolnák a gépezetet. – Megnyomott néhány számot a műszerfalon, mire a villódzás megszűnt.

Seldon az akna széle fölött a mélybe sandított.

– Kellemesebbnek vagy könnyebbnek fogja találni – biztatta Hummin –, ha egymásba karolunk, és becsukja a szemét. Néhány másodpercig tart az egész.

Seldonnak nem hagyott más választást. Belekarolt, és ezúttal sem volt menekülés ebből a kemény szorításból. Hummin belépett a semmibe, és Seldon (aki saját megrökönyödésére nem tudott elnyomni egy halk sikolyt)

vele együtt belepottyant.

Szorosan behunyta a szemét, és nem érzett zuhanást vagy légmozgást. Néhány másodperc telt el így, amikor azt érezte, hogy előrehúzzák. Kissé megbotlott, s amikor visszanyerte az egyensúlyát, szilárd talajon találta magát.

Kinyitotta a szemét.

– Sikerült? – kérdezte.

– Nem haltunk meg – felelte Hummin szárazon, aztán Seldont magával vonszolva elindult.

– Úgy értem, a megfelelő szinten landoltunk?

– Természetesen.

– Mi történt volna, hogy miközben mi zuhanunk lefelé, valaki szembejön velünk fölfelé?

– Két különböző pálya van. Az egyikben mindenki lefelé esik ugyanazzal a sebességgel; a másikban mindenki emelkedik hasonló sebességgel. Az akna csak akkor nyílik meg, ha tíz méteren belül nincs benne senki. Ha minden jól megy, az összeütközés lehetősége ki van zárva.

– Én nem éreztem semmit.

– Mit kellett volna éreznie? Nem volt semmiféle gyorsulás. Az első tizedmásodperc után elérte az állandó sebességet, és közvetlen környezetében a levegő is ugyanaval a sebességgel mozgott lefelé.

– Csodálatos.

– Az. De gazdaságtalan. És nincs is rá igény, hogy növeljék a hatékonyságot és kifizetődővé tegyék az üzemelést. Mindenütt ugyanazt hallja az ember: „Nem tudjuk megcsinálni. Lehetetlen megcsinálni.” És ez mindenütt így van – Hummin látható haraggal megvonta a vállát, aztán

hozzátette: – De már itt is vagyunk a bérkocsiállomáson. Gyerünk, üssük nyélbe a dolgot.

10.

Seldon igyekezett minél kevesebb feltűnést kelteni a légitaxibérlő állomáson, ami nem nagyon sikerült neki. Minél tüntetőbben került a feltűnést – ide-oda somfordált, elfordította a fejét, ha szembejött valaki, túlzott figyelemmel tanulmányozta a járműveket –, annál jobban magára vonta a figyelmet. Holott az lett volna a legszerencsésebb, ha úgy viselkedik, mint minden normális ember.

De hát milyen a normális viselkedés? A ruhájában kényelmetlenül érezte magát. Nem volt rajta zseb, ahová a kezét bedughatta volna. Az övéről kétoldalt lelógó két erszény állandóan zavarta, mert minden lépésnél a combjához verődtek, úgyhogy az volt az érzése, mintha valaki folyton bökögetné.

Megpróbált azzal szórakozni, hogy a nőket nézegette. Nekik nem lógtak erszények az oldalukon, ehelyett valamilyen módon, amire nem tudott rájönni, egyik vagy másik csípőjükre odatűztek egy dobozszerű valamit. Nyilván álmagnetikus módszerrel, gondolta. Sajnálkozva jegyezte meg, hogy az öltözékük nem volt túlzottan árulkodó, sehol egy kacér kivágás, habár egyik-másik nadrágot úgy szabták, hogy az kihangsúlyozza a gömbölyű csípőt.

Mialatt Seldon bámészkodott, Hummin mindent elintézett, s a megfelelő díj leszurkolása után visszatért a szupravezető kerámialapocskával, amellyel működésbe lehet hozni a

megfelelő légitaxit.

– Szálljon be, Seldon – mutatott egy kis kétülékes jármű felé.

– Alá kellett írnia a nevét, Hummin? – kérdezte Seldon.

– Természetesen nem. Ők itt ismernek engem, és nem törődnek a formaságokkal.

– Mit gondolnak, minek kell magának a jármű?

– Ők nem kérdeztek, én meg nem kötöttem az orrukra. – Beillesztette a lapocskát, és Seldon enyhe remegést érzett, amint a légitaxi elindult.

– A D-7 felé tartunk – mondta Hummin, csak hogy mondjon valamit:

Seldon nem tudta, mi az a D-7, gondolta, valamilyen útvonal lehet.

A légitaxi a felszíni járműveket kerülgetve rátért egy sima emelkedő pályára, és nagyobb sebességbe kapcsol. Aztán apró zökkenővel a levegőbe emelkedett.

Seldon, akit automatikusan bekötözött egy hártyszerű szövetek, érezte, hogy előbb az ülésbe nyomja, valamilyen erő, aztán nekifeszül a kötelékének.

– Ez nem olyan volt, mint az antigravitáció – jegyezte meg.

– Nem is volt az – felelte Hummin. – Egy kis sugárhajtómű hatását érezte. Csak akkora, hogy fölemeljen bennünket a csövekhez.

Előttük hirtelen fülmagasodott egy meredek sziklához hasonló fal, melyet sakktáblaszerűen barlangbejáratok tarkítottak. Hummin a D-7-es nyíláshoz manőverezett, elkerülve a más csövekhez igyekvő többi légitaxit.

– Könnyen összeütközhetne – jegyezte meg Seldon

rekedten.

– Meglehet, ha az érzékeimre és a reakcióimra volnék utalva, csak hogy a taxit számítógép vezérli, és a komputer minden további nélkül korrigálhatja a mozdulataimat. Ugyanez vonatkozik a többi taxira is. Itt is vagyunk.

Besurrantak a D-7-es nyílásba, mintha valami beszippantotta volna őket. A nyitott térség fényes világossága egyszerre elhalványult, és meleg sárga derengésnek adta át a helyét.

Hummin elengedte a kormányt, és hátradőlt. Mélyet lélegzett, és elégedetten megjegyezte:

– Egy lépésen már sikeresen túl vagyunk. Az állomáson fel is tartóztathattak volna bennünket. Itt azonban elég nagy biztonságban vagyunk.

Az útjuk sima volt, és az alagút fala sebesen tovasiklott mellettük. A taxi szinte zajtalanul, bársonyos suhanással repült velük.

– Milyen gyorsan megyünk? – érdeklődött Seldon.

Hummin rövid pillantást vetett a műszerekre.

– Háromszázötven kilométer óránként.

– Mágneses hajtás?

– Igen. Gondolom, a Heliconon is van ilyen.

– Igen. Egy vonal. Magam még sohasem utaztam rajta, bár régóta készülök rá. De nem hiszem; hogy fölérne ezzel.

– Ebben biztos vagyok. A Trantor szárazföldjét sok ezer kilométer hasonló alagút hálózza be a felszín alatt, és még az óceán sekélyebb részei alá is bekigyóznak. A távolsági közlekedésnek ez a fő eszköze.

– Mennyit fogunk most utazni?

– A legközelebbi úticélunkig? Valamennyivel több mint öt órát.

– Öt órát! – kiáltott föl Seldon ijedten.

– Ne aggódjon. Nagyjából húszpercenként elsuhanunk egy-egy pihenőhely mellett, ahol megállhatunk, kihúzódhatunk az alagútból, kinyújthatjuk a lábunkat, bekaphatunk valamit, vagy könnyíthetünk magunkon: Persze azt szeretném, ha erre minél kevesebbszer kerítenénk sort.

Szó nélkül repültek egy ideig, amikor Seldon arra lett figyelmes, hogy jobbra néhány másodpercre fény villan föl, és a fényzőnben mintha két légitaxi pillantott volna meg.

– Pihenőhely volt – felelte Hummin a néma kérdésére.

– Biztos, hogy nem kell tartanom semmitől ott, ahová visz engem? – aggályoskodott Seldon.

– A császári erők nyílt beavatkozásától nem kell tartania – nyugtatta meg Hummin. – Persze mindig résen kell lennie a magányos ügynökökkel, kémekkel, bérgyilkosokkal. Ezért természetesen állítok maga mellé egy testőrt.

Seldon megborzongott.

– Bérgyilkosok? Nem tréfál? Komolyan el akarnának engem tenni láb alól?

– Abban biztos vagyok, hogy Demerzelnek ez nincs szándékában – mondta Hummin. – Szerintem ő inkább fölhasználni akarja önt, semmint megölni. Ám akadhat más ellenség is, vagy szerencsétlenül alakulhatnak az események. Nem élheti le az életét alvajáróként.

Seldon a fejét csóválva elfordította az arcát. Ha belegondol, hogy alig negyvennyolc órával ezelőtt csak egy jelentéktelen, jószerivel ismeretlen, külvilági matematikus

volt, akinek egyetlen vágya az volt, hogy a megmaradt kis szabadidejét a Trantor megismerésének szentelje, hogy a vidéki ember szemével elbámultskodjon e hatalmas világ csodáin. És most végre rá kell döbbennie, hogy körözött személy, akit a császári erők próbálnak kézre keríteni. A helyzet képtelenségétől elszorult a torka. Megremegett.

– No és mi lesz magával, mihez fog kezdeni?

Hummin elgondolkodva válaszolt:

– Hát az az érzésem, hogy nem fognak pátyolgatni. Könnyen meglehet, hogy valamilyen titokzatos merénylő, akinek persze bottal üthetik a nyomát, kettéhasítja a fejemet, vagy szétrobbanthatja a mellemet.

Hummin hangja meg sem rezzent, és az arcizma se rándult össze. Seldon hátán azonban végigfutott a hideg.

– Bárcsak előbb rájött volna, hogy mi fenyegeti – mondta Seldon. – De úgy látszik, nem nagyon... izgatja a dolog.

– Én öreg trantori róka vagyok. Alaposan kiismerem magam a bolygón. Sok embert ismerek, és sokan az elkötelezettjeim. Szeretem azt hinni magamról, hogy agyafűrt vagyok, és nehéz túljárni az eszemen. Egyszóval, Seldon, egészen biztos vagyok benne, hogy tudok vigyázni magamra.

– Örülök, hogy így érzi, és remélem, hogy meg is van rá minden alapja, Hummin, de én mégsem tudom megemésztetni, miért viszi vásárra a bőrét. Mi vagyok én magának? Miért kellene magának a legkisebb kockázatot is vállalnia valakiért, aki se fia, se borja?

Hummin belemerült a műszerfal vizsgálatába, aztán komoly, batározott tekintetét Seldonra emelte.

– Azért akarom megmenteni magát, amiért a császár is feni magára a fogát – az előrelátó képessége miatt.

Seldon hatalmas csalódást érzett. Hiszen nem is róla mint emberről van szó! Ő csak egy tehetetlen áldozat az egymással marakodó ragadozók karmai között. Dühösen kifakadt:

– Soha nem bocsátom meg magamnak azt az értekezést a tízéves konferencián. Tönkretette az életemet.

– Ugyan. Ne siesse el a következtetéseket, matematikus uram. A császár meg a hivatalnokai kizárólag egy dolog miatt akarják magát: hogy növeljék önmaguk biztonságát. Csak annyiban érdekli őket a maga képessége, amennyire fölhasználhatják azt arra, hogy megmentsek a császár uralmát, átmentsék azt az uralmat a fia számára, és fönntartsák a hivatalnokok pozícióit, befolyását. Én viszont a Galaxis javára akarom fölhasználni a maga képességeit.

– Mi a különbség? – tört ki Seldon keserűen.

Hummin rosszállóan válaszolt:

– Szégyellje magát, ha nem látja a különbséget. A Galaxis népeisége létezett a mostani császár előtt, a dinasztiája előtt, sőt a birodalom előtt is. Az emberiség sokkal régibb, mint a Birodalom. Lehet, hogy régibb a Galaxisban található huszonötmillió világnál is. A legenda szerint valaha az emberiség egyetlen világhoz volt kötve.

– Legenda! – vont a vállát Seldon.

– Igen. Legenda, de én nem látom be, miért ne lehetett volna az úgy a valóságban is huszonötezer évvel ezelőtt. Föltételezem, hogy az emberiségesem együtt született a hipertérutazással. Bizonyára kellett lennie olyan időnek,

amikor az emberek képtelenek voltak a fénysebességet meghaladó utazásra, s ezért oda voltak láncolva egy magányos bolygórendszerhez. És ha előre nézünk az időben, a Galaxis világain biztos élni fog ember, amikor ön meg a császár már rég halott, amikor a családja is kihal, és a Birodalom minden intézménye elporlad. Emiatt közömbös az egyes emberek, a császár vagy a császári herceg egyéni sorsa. Még a Birodalom berendezkedése is közömbös számomra. De a Galaxist benépesítő embertriliók? Velük mi lesz?

– A világok meg rajtuk az emberek bizonyára tovább fognak élni – mondta Seldon.

– Nem érez semmi ösztönzést, hogy kifürkéssze; melyek azok a lehetséges feltételek, amelyek között fönmaradhatnak?

– Feltehetőleg nagyjából ugyanígy fognak élni, mint ma:

– Feltehetőleg. De nem lehetne megtudni a maga előrelátó képességével?

– Pszichohistóriának nevezem. Elméletileg nem lehetetlen.

– És ön nem érez semmi ösztönzést; hogy ezt az elméletet valóra váltsa?

– Boldog lennék, Hummin, csakhogy a vágy, hogy ezt megtegyem, önmagában nem teremti meg a képességet is hozzá. A császárnak is megmondtam, hogy a pszichohistóriát képtelenség gyakorlati módszerként alkalmazni, és kénytelen vagyok ezt magának is megismételni.

– És magának eszébe se jut, hogy legalább megpróbálkozzék a módszer kidolgozásával?

– Eszembe sincs, mint ahogy az se jutna eszembe, hogy nekiessek egy Trantor nagyságú kavicsrakásnak, egyenként megszámloljam és csökkenő tömegük szerint sorba rakjam őket. Tisztában lennék vele, hogy erre egy élet is kevés lenne, és ostoba volnék, ha ennek ellenére belevágnék.

– Megpróbálná akkor, ha ismerné az igazságot az emberiség állapotáról?

– Ez lehetetlen kérdés. Miért, mi az emberiség állapota? Azt állítja, hogy maga tudja?

– Igen, azt állítom. És négy szóval megmondhatóm. – Hummin tekintetét ismét előrefordította, és nézte az alagút szürke változatlanóságát. A szürkesség szemberohant velük, hirtelen tágra nőtt mellettük, aztán mögöttük megint beleolvadt a semmibe. Komoran ejtette ki azt a négy szót:

– A Galaktikus Birodalom haldoklik.

Az egyetem

STREELING EGYETEM – ...Felsőoktatási intézmény a régi Trantor Streeling szektorában... Ám hiába tartott igényt hímvévre a bölcsészeti és természettudományok területén egyaránt, a mai köztudatban nem foglal el előkelő helyet. Az egyetem tudósnemzedékeit bizonyára mélységesen meglepné, hogy később az egyetemet elsősorban azért emlegették, mert egy bizonyos Hari Seldon a Menekülés idején rövid időre ott ütött tanyát.

11.

Hari Seldon egy ideig feszengve hallgatott Hummin nyugodt kijelentése után. Szinte törpének érezte magát saját korlátainak hirtelen fölismerése miatt.

Föltalált egy új tudományt: a pszichohistóriát. Fölöttébb elmés módszert, új komplexitásokra és bizonytalanságokra terjesztette ki a valószínűségi törvényeket, és mire jutott? – számtalan ismeretlennel tarkított elegáns egyenletekre. Ki tudja, az ismeretlenek száma talán végtelen.

Ám ez nem több, mint egy matematikai játszma.

A kezében van a pszichohistória – vagy legalább annak az alapja –, ám csupán mint matematikai érdekesség. Hol vannak azok a történelmi ismeretek, amelyek talán tartalommal tölthetnék meg az üres egyenleteket?

Sehol. Sohasem érdekelte a történelem. A Helicon történelmét még csak ismerte nagy vonalakban. Az emberi történelemnek ez a parányi szilánkja természetesen kötelező volt a heliconi iskolában... De mi van azon túl? Mint akárki más, ő is fölcsipegetett egyet s mást.

Mégis hogy állíthatja valaki, hogy a Galaktikus Birodalom haldoklik? Hiszen tízezer évig mindenki elfogadta a létezését, sőt még annak előtte a Trantor mint a vezető királyság fővárosa kétezer éven keresztül valóságos birodalom fölött uralkodott. A Birodalom túlélte a kezdeti évszázadokat, amikor egész Galaxis-szekciók tiltakoztak helyi függetlenségük elvesztése ellen. Túlélte azokat a megpróbáltatásokat, amelyeket egy-egy lázadás, a

dinasztikus háborúk, egyes nagyobb szerencsétlenségek hoztak magukkal. Ezek a legtöbb világot jószérivel meg sem érintették; maga Trantor pedig zavartalanul növekedett, mígnem azzá az egész bolygót átkaroló emberi lakóhellyé terebélyesedett, amely örök világnak nevezi magát.

Igaz, hogy az utóbbi négy évszázad során valamelyest növekedett a nyugtalanság, és megszorodtak a császárok elleni merényletek, a trónfosztások. Ám ennek is vége szakadt, és a Galaxis sohasem volt olyan nyugodt, mint napjainkban. I. Cleon és korábban apja, VI. Stanel alatt a világok rohamosan fejlődtek, és Cleont pedig már senki sem tartja zsarnoknak. Még azok sem tudnak igazán rosszat mondani róla, akik nem szeretik a Birodalmat mint intézményt – még ha kirohantak Eto Demerzel ellen, akkor sem.

Hogy mondhatja hát Hummin, hogy a Galaktikus Birodalom haldoklik – méghozzá ilyen meggyőződéssel?

Hummin újságíró. Nyilván elég jól ismeri a Galaxis történetét, a jelen helyzetről pedig alapos ismeretei kell hogy legyenek. Ebből táplálkozna a fölismerése, amely állítása mögött rejtik? S ha ez így van, akkor mi az a fölismerés?

Seldon többször is eljutott addig a pontig, hogy megkérdezi ezt, hogy választ követel a kételyeire, volt azonban valami Hummin ünnepélyes arckifejezésében, ami visszatartotta. No meg saját mélyen gyökerező meggyőződése is gátat emelt, mely elfogadta a Galaktikus Birodalmat mint létező valamit, mint axiómát, mint minden érv alapkövét: Elvégre

ha ez is megrendült, nem akart tudomást venni róla.

Nem, lehetetlen, hogy ő tévedésben élne. A Galaktikus Birodalmat legalább úgy nem fenyegetheti a vég, mint magát a világmindenséget. Vagy ha a világegyetemet eléri a végzet, akkor és csakis akkor érhet véget a Birodalom.

Seldon behunyta a szemét, és próbált aludni, de természetesen elkerülte az álmot. Vajon tanulmányoznia kell a világegyetem történetét, ha tovább akarja fejleszteni a pszichohistóriát?

De hogy fogjon hozzá? Huszonötmillió világ létezik, mindegyik a maga végtelenül bonyolult történelmével. Hogyan tudná tanulmányozni mindezt? Tudta, hogy sokkötetnyi filmkönyv foglalkozik a Galaxis történetével. Egyszer, már nem is tudja, miért, belekukkantott az egyikbe, de olyan unalmasnak találta, hogy a felénél abbahagyta.

A filmkönyvek a fontos világokkal foglalkoznak. Egyeseknek az egész vagy csaknem az egész történelmét földolgozták; másokat csak akkor méltatták figyelemre, ha felragyogott a csillaguk, és csakis addig, amíg az ismét el nem halványult. Emlékszik, hogy kikereste a tárgymutatóban a Helicont, és mindössze egyetlenegy utalást talált rá. A billentyűkön beütötte a számot, amely előhívja a kért adatot, kiderült, hogy a Helicon azoknak a világoknak a fősorolásában szerepel, amelyek egyszer egy sikertelen császári trónkövetelő mögé álltak. Akkor a Helicon megúsza megtorlás nélkül, bizonyára azért, mert még büntetésre sem tartották érdemesnek.

Mire megy egy ilyen történelemmel? Semmi kétség, a

pszichohistóriának figyelembe kellené vennie minden világ – kivétel nélkül minden világ-akcióit és reakcióit és interakcióit. Hogy volna lehetséges huszonötmillió világ történetét tanulmányozni és feldolgozni azok minden lehetséges interakcióját? Ez teljesíthetetlen feladat, és csak újabb érvel szolgálna a mellett az általános következtetése mellett, miszerint a pszichohistória csak elméleti érdeklődésre tarthat számot, de sohasem képzelhető el gyakorlati alkalmazása.

Seldon teste könnyedén előrendült, úgy látszik, a légitaxi lassulni kezdett.

– Mi történt? – nyitotta ki a szemét.

– Azt hiszem; itt az ideje – felelte Hummin –, hogy megálljunk egypár percre, harapjunk valamit, igyunk egy pohárral és benézzünk a mosdóba is.

És tizenöt perc múlva, mialatt a légitaxi folyamatosan csökkentette a sebességét, a kivilágított állomáshoz értek. A taxi kifordult a peronra, és besorolt a már ott parkoló öt-hat jármű mellé.

12.

Hummin gyakorlott szeme egyetlen pillantással fölmérte a peront, a többi taxit, az étkezőt, a járdákat és az ott lévő férfiakat, nőket. Seldon, akinek most sem nagyon sikerült feltűnés nélkül viselkednie, a társát figyelte, azon igyekeztén, hogy észrevétlen tudjon maradni.

Miután helyet foglaltak egy kis asztal mellett, és beütötték a rendelésüket, Seldon közömbös hangot mímelve megkérdezte:

– Minden rendben?

– Úgy látszik – felelte Hummin.

– Honnan tudja?

Hummin sötét szeme megállapodott egy pillanatra Seldonon.

– Ösztön – mondta. – Az újságíró szimata. Ránéz valakire, és látja: ebből ugyan nem néz ki semmi érdemleges.

Seldon megkönnyebbülten bólintott. Lehet, hogy Hummin gúnyolódik, de valami igazságnak kell lennie a szavaiban.

Elégedettsége nyomban elpárolgott, amint a szendvicsbe harapott. Teli szájjal Humminra nézett, arca viszolygással vegyes meglepődést tükrözött.

– Ez itt útszéli falatozó, barátom – vigasztalta Hummin. – Olcsó, gyors és nem valami ízletes. Az étel hazai termék, és erősen élesztőízű. A trantori ínytől nem idegen.

Seldon nagy nehezen magába erőltette a falatot.

– De ott a szállodában...

– Az ott a császári szektorban volt, Seldon. Ott importált élelmiszert szolgálnak fel, és ha használnak is mikroanyagot, csak elsőrendű minőségűt. Ezért megvan az ára is.

Seldon tétovázott, harapjon-e még egyet.

– Azt akarja mondani, hogy amíg a Trantoron leszek...

Hummin csendre intette.

– Kerülje azt a benyomást, hogy jobbhoz van szokva.

Vannak olyan helyek a Trantoron, ahol ha valakit arisztokratának hisznek, rosszabb, mintha külvilági lenne.

Biztosíthatom, hogy nem mindenütt ilyen rossz az étel. Ezek az út menti büfék gyatra minőségükről híresek: Ha a

gyomra beveszi ezt a szendvicset, akkor a Trantor minden ételét meg tudja enni. És nem fog megártani. Nem romlott vagy szennyezett vagy ilyesmi. Csak furcsa íze van, de higgye el, meg fogja szokni. Találkoztam olyan trantoriakkal, akik a rendes ételt is kiköpték, mondván, hogy hiányzik belőle a házias íz.

– Sok élelmiszert termelnek a Trantoron? – érdeklődött Seldon. Egy gyors oldalpillantás meggyőzte róla, hogy senki sem ül a közelben, és a hangját sem emelte föl. – Az a hír járja, hogy mindennap húsz környező világról hordja több száz teherhajó az élelmiszert a Trantorra.

– Tudom. És több száz kell, hogy elszállítsa a hulladékot. És ha igazán érdekessé akarja tenni az elbeszélését, hozzáteszi, hogy ugyanazok a hajók hozzák az ételmet, melyek visszafelé a hulladékot szállítják. Az igaz, hogy jelentős mennyiségű ételmet hozunk be, de ez főleg luxuscikkekből áll. És jelentős mennyiségű, gondosan ártalmatlanított hulladékot, mint szervestrágyát exportálunk, mely ugyanolyan fontos a többi világ számára, mint nekünk az élelmiszer. De ez csak egy csepp a tengerben.

– Igazán?

– Igen. A tengeri halon kívül minden megterem; mindenütt kerteket és konyhakertészeteket talál. És gyümölcsösöket meg baromfi-, nyúl-, és hatalmas mikroorganizmusgazdaságokat, melyeket közönségesen élesztőfarmoknak hívnak, holott az élesztő csak kisebb részét teszi ki a termelésüknek. És a hulladék túlnyomó részét idehaza hasznosítjuk éppen ezeknek a tenyészeteknek a fönntartására. Ami azt illeti, a Trantor sok

vonatkozásban hasonlít egy túlméretezett úrállomásra. Járt már ilyen helyen?

– Igen, jártam.

– Az úrállomások lényegüket tekintve zárt városok, ahol mindent mesterségesen visszanyernek, mesterséges a szellőzésük, mesterségesek a nappalaik és éjszakáik és így tovább. A Trantor csak abban különbözik tőlük, hogy a legnagyobb úrállomásnak is legfeljebb tízmillió lakója van, míg a Trantornak négyezerszer annyi. Persze itt nálunk valódi a nehézségi erő. No meg nincs az az úrállomás, mely mikrotáplálékban versenyezhetne velünk. Nálunk vannak minden képzeletet felülmúló nagyságú élesztőkádak, gombaszönyegek, algatavak. És erők vagyunk mesterséges ízesítőkből, melyeket bőkezűen alkalmazunk is. Ez adja az ízt annak is, amit most eszik.

Seldon már megbirkózott a szendvics javával, és nem is találta olyan visszataszítónak, mint az első falat után.

– És nem rontja el a gyomromat?

– Hat a bélfőrára, és hébe-hóba hasmenést is okoz egyik-másik szerencsétlen külviláginak, de ez ritkán fordul elő, és gyorsan hozzá lehet edződni. De azért hajtsa föl a turmixát, még ha nem is fog ízleni. Van benne egy hasmenés elleni szer, ami védelmet fog nyújtani magának, ha érzékeny az ilyesmire.

– Ne emlegesse ezt, Hummin – tiltakozott Seldon. – Ilyesmit könnyen be lehet beszélni valakinek.

– Igya ki a turmixát, és felejtse el a bebeszélést.

Szó nélkül befejezték az étkezést, és hamarosan ismét úton voltak.

13.

Ismét sebesen suhantak tova az alagútban. Seldon végre rászánta magát, hogy kirukkoljon azzal a kérdéssel, mely már jó órája furdalja az oldalát.

– Honnan veszi azt, hogy a Galaktikus Birodalom haldoklik?

Hummin Seldon felé fordította a fejét.

– Mint újságíróhoz mindenfelől úgy özönlenek hozzám a statisztikai adatok, hogy zsong a fejem tőlük. De csak nagyon keveset hozhatok nyilvánosságra közülük. A Trantor lélekszáma csökken. Huszonöt évvel ezelőtt még megközelítette a negyvenötmilliárdot.

Ez a csökkenés részben a születési arány hanyatlásának tulajdonítható. Igaz, hogy a Trantor sohasem dicsekedhetett magas születési aránnyal. Ha a Trantoron járva körülnéz, a hatalmas lélekszámhoz viszonyítva nem sok gyermeket lát. Egyre kevesebbet... Aztán ott van a kivándorlás. Több ember hagyja el a Trantort, mint amennyi ideköltözik.

– A lakosság számát figyelembe véve – jegyezte meg Seldon – ez nem meglepő.

– Ám mégis szokatlan, mert azelőtt erre nem volt példa. Aztán egész Galaxis-szerte stagnál a kereskedelem. Az emberek abban a hitben ringatják magukat, hogy minden rendben van, és az elmúlt néhány évszázad nehézségei megszűntek, mivel most nincsenek lázadások, és minden csendes. Holott a politikai csatározások, a lázadások, a nyugtalanság – mind, mind az életrevalóság jele is egyben. Most azonban általános tunyaság köszöntött be. Minden

csendek de nem azért, mintha az emberek megelégedettek lennének, és jólétben élnének, hanem mert elfáradtak, és föladták a küzdelmet.

– Hát nem is tudom – mondta Seldon kételkedve.

– Pedig így van. És ott van az antigravitáció jelensége, amelyről beszéltünk. Van néhány működő gravitációs liftünk, újakat azonban nem építenek. Nem hasznot hajtó vállalkozás, és úgy látszik, senkit sem érdekel, hogy jövedelmezővé tegye: A technikai fejlődés irama évszázadok óta lanyhul, és most már csak csigalassúsággal mászik előre. Bizonyos esetekben teljesen le is állt. Magának nem tűnt föl? Elvégre maga matematikus.

– Nem állíthatom, hogy elgondolkodtam volna ezen.

– Senki sem teszi. Egyszerűen elfogadják azt, ami van. A tudósok manapság nagyon nagyok abban, hogy egyre azt hajtogatják valamire: lehetetlen, nem praktikus, haszontalan. Gyanakvással fogadnak minden feltételezést. Itt van maga... magának mi a véleménye a pszichohistóriáról? Hogy elméletileg érdekes, ám semmi gyakorlati haszna nincsen. Igazam van?

– Igen is és nem is – mondta Seldon bosszúsan. – Gyakorlatilag haszontalan ugyan, de nem azért; mert belőlem kiveszett a vállalkozó szellem, erről biztosíthatom. Hanem mert *valóban* az.

– Legalábbis magának ez a benyomása róla – jegyezte meg Hummin némi éllel – az egész Birodalmat átható rothadásnak ebben a légkörében.

– A rothadásnak ez a légköre a maga benyomása – vágott

vissza Seldon dühösen. – Nem lehet, hogy maga téved?

Hummin egy pillanatra elgondolkodott. Aztán azt mondta:

– Igen, lehet, hogy tévedek. Én csak a megérzéseimnek, a becsléseimnek adok hangot. Ami hiányzik, az a pszichohistóriának egy működő módszere.

Seldon nem kapta be a horgot, s megvonta a vállát.

– Nekem nincs a kezemben ilyen módszer. Ám tegyük föl, hogy magának van igaza. Tegyük föl, hogy a Birodalom hanyatlik, végül megáll és darabokra hullik. Az emberi-faj akkor is fönmarad.

– De milyen körülmények között, jóember? A Trantor erőskezű uralkodók alatt csaknem tizenkétezer éven keresztül fenntartotta a békét. Megszakításokkal persze – bőven volt lázadás, helyi polgárháború, mindenféle tragédia –, egészében azonban és nagy területeket átfogóan mégis béke volt. A Helicon miért birodalombarát? Vagyis a maga világa. Mert kicsi, és ha a Birodalom nem tartaná kordában a szomszédait, egyből fölfalnák.

– Arra számít, hogy ha a Birodalom csődöt mond, egyetemes háborúskodás és anarchia következik be?

– Óhatatlanul. Én nem túlzottan kedvelem a császárt vagy általában a birodalmi intézményeket, jobbat azonban én sem tudnék most ajánlani. Nem tudom, mi más tarthatná fönn a békét, és addig nem hagyhatom, hogy mindez összeomoljon, amíg nincs helyette más a kezemben.

– Maga úgy beszél, mintha a Galaxis ura volna. *Maga* nem hagyja, hogy összeomoljon? Mi az, mit tartogat még a kezében? Kicsoda ön, hogy így beszélhet?

– Én csak általánosságban, képletesen beszélek –

mentegetőzött Hummin. – Engem nem izgat Chetter Hummin egyéni sorsa. Annyi bizonyos, hogy a Birodalom kitart addig, amíg én élek; sőt az is lehet, hogy ezalatt még a javulás jeleit is fölmutathatja. A hanyatlás nett egyszerre következik be. Akár ezer esztendő is eltelhet a végső összeomlásig. Gondolhatja, hogy én akkor már nem élek, és az is biztos, hogy utódokat sem hagyok hátra. Ami a nőket illeti, én megelégszem az alkalmi kapcsolatokkal, és nincsen és nem is akarom, hogy legyen gyerekem. Én nem adok túsokat a sors kezébe. Az előadása után utánanéztem, Seldon. Magának sincsenek gyerekei.

– Vannak szüleim, két fivérem, de nincsenek gyerekeim. – Kesernyésen elmosolyodott. – Egyszer erős vonzalom fűzött egy nőhöz, de ő úgy vélte, hogy még nála is jobban vonzódok a matematikához.

– És valóban?

– Én ezt nem éreztem úgy, neki azonban az volt az érzése. Ezért faképnél hagyott.

– És azóta senkije se volt?

– Senkim. Még mindig nagyon fáj, ha rágondolok.

– Így hát egyikünket sem sűrget az idő, és hadd szenvedjenek csak az utánunk jövő nemzedékek. Korábban még el, tudtam volna fogadni ezt, de most már nem. Mivel most már van eszköz a kezemben; én vagyok a helyzet ura.

– És mi az az eszköz? – kérdezte Seldon, bár előre tudta a választ.

– Maga! – jelentette ki Hummin.

És minthogy sejtése beigazolódtott, Seldon megkímélte magát a megdöbbenéstől vagy a meglepődéstől. Csak megrázta a fejét, és annyit mondott:

– Maga téved. Én nem vagyok eszköz senkinek a kezében.

– Miért nem?

Seldon felsóhajtott.

– Hányszor kell még megismételnem? A pszichohistória nem gyakorlati tudomány. A nehézség az alapokban van. A világegyetem összes tere és ideje kevés ahhoz, hogy megoldjuk a létező problémákat.

– Biztos ebben?

– Sajnos igen.

– Tudja, nem arról van szó, hogy a Galaktikus Birodalom egész jövőjét kidolgozza. Nincs szükség rá, hogy minden egyes ember, minden egyes világ tevékenységének minden részletét földerítse. Mindössze néhány kérdést kell megválaszolnia. Össze fog-e omlani a Galaktikus Birodalom, és ha igen, mikor? Ennek utána milyen lesz az emberiség élete? Lehetséges-e a csőd elhárítása vagy az azt követő állapot jobbítása? Én úgy érzem, ezek viszonylag egyszerű kérdések.

Seldon a fejét ingatta, és keserűen elmosolyodott.

– A matematika története tele van egyszerű kérdésekkel, amelyekre csak a legbonyolultabb választ lehet adni – ha létezik egyáltalán válasz.

– Hát semmit sem lehet tenni? Én látom, hogy a Birodalom hanyatlik, ám képtelen vagyok bebizonyítani. Minden következtetésem szubjektív, és azt sem állíthatom, hogy nem tévedek. Minthogy nagyon is húsba vágó ügyről van

szó, az emberek szívesebben elhessegetik az én szubjektív következtetéseimet, és senki sem tesz semmit a bukás megelőzése vagy legalább az enyhítése érdekében. Maga be tudná bizonyítani a bekövetkező bukást vagy éppenséggel az ellenkezőjét.

– Csakhogy ez az, amire én képtelen vagyok. Nem kereshetek magának bizonyítékokat ott, ahol nincsenek. Nem tehetek gyakorlativá egy matematikai rendszert, ha egyszer nem az. Nem található magának két olyan páros számot, amelynek az összege páratlan számot ad – akármilyen égető szüksége lenne is magának – vagy az egész Galaxisnak – arra a páratlan számra:

Hummin lemondóan legyintett.

– Nos, hát maga is részt vállal ebből a hanyatlásból. Maga is kész megbékélni a kudarccal.

– Mi más választásom lehetne?

– Nem tudná legalább megpróbálni? Akármilyen értelmetlennek érezné is fáradozását, lehet-e ennél szebb célja az életének? Tud valamilyen értelmesebb célt? Lehetséges olyan elhatározás, amelyet a saját szemében is méltóbbnak ítélné meg?

Seldon hevesen pislogott.

– Világok milliói. Kultúrák milliárdjai. Emberek trilliói. Összefüggések decilliói. És maga azt várja, hogy ebben rendet teremtsék?

– Dehogy, én csak azt várom, hogy próbálja meg. Azért a milliányi világért, milliárdnyi kultúráért és trilliónyi emberért. Nem a császárért. Nem Demerzelért. Az emberiségért.

– Kudarcot fogok vallani – makacskodott Seldon.

- Akkor sem veszítünk semmit. Megpróbálja?
- És Seldon száján akarata ellenére, maga sem tudja, miért, kicsúszott a szó:
- Megpróbálom.
- Ezzel életének új irányt szabott.

14.

- Az utazás céljához közeledett. A légitaxi kikanyarodott egy annál jóval nagyobb peronra, mint amilyenén étkeztek. (Seldon visszaidézte a szendvics ízét, és elfintorodott.) Hummin leadta a taxit, s visszatérve hitelkártyáját az inge belsején lévő kis zsebbe süllyesztette.
- Itt mindenféle nyílt és leplezetlen akcióval szemben tökéletes biztonságban érezheti magát. Ez itt a Streeling szektor.
  - Streeling?
  - Azt hiszem, arról kapta a nevét, aki először letelepedett itt. A legtöbb szektor valakinek a nevét viseli, ami azt jelenti, hogy a legtöbb név nem valami szép, és alig lehet kimondani. Ennek ellenére ha az itteni lakókat rá akarná venni; hogy a Streeling nevet változtassák mondjuk Illatosra vagy hasonlóra, azt hiszem; öltre mennének magával.
  - Persze nem is nagyon illenék rá az Illatos – szimatolt Seldon hangosan.
  - Nemigen; talál elég furcsa helyet a Trantoron, de meg lehet szokni.

– Örülök, hogy itt vagyunk – mondta Seldon. – Nem azért, mintha kedvemre való volna ez a hely, de már egészen megmacskásodott a lábam a taxiban. Szörnyű lehet az

utazás a Trantoron. Otthon, a Heliconon bárhonnán bárhová el tudunk jutni légi úton, még hozzá jóval kevesebb idő alatt, mint amennyi alatt ezt a kétezer kilométeres utat megtettük.

– Nálunk is vannak légijetek.

– Hát akkor miért...

– Egy légitaxit többé-kevésbé névtelenül lehet bérelni. A légijettel sokkalta nehezebb lett volna. És bármilyen biztonságban van is itt, én jobban érzem magam, ha Demerzel nem ismeri a pontos tartózkodási helyét.

Ám ami azt illeti, még nincs vége az útnak. Végcélunkhoz még igénybe kell vennünk az expresszt.

Seldon ismerte a szót.

– Ez egy olyan nyitott, egyszintű vonat, amely elektromágneses mezőben robot, nemde?

Úgy van.

– A Heliconon ilyen nincsen. De nincs is szükségünk rá. A Trantorra megérkezve már utaztam expresszrel. A repülőtérről a szállodába. Újdonság volt számomra, bár ha állandóan ezen kellene utaznom, szerintem a zaj meg a tömeg előbb-utóbb kikészítene.

– Csak nem tévedt el? – csodálkozott Hummin.

– Nem, a jelzések útbaigazítottak. Kissé nehezen boldogultam a föl- és leszállással; de az utasok segítettek. Most már tudom, hogy az öltözékem alapján egyből megállapították, hogy külvilági vagyok. Mindenki szívesen segített; gondolom, vicces lehetett látni, ahogy ott tétovázok és csetlek-botlok.

– Most már mint gyakorlott expresszutazó nem fog sem tétovázni, sem botladozni. – Bármilyen nyájasan mondta is

ezt Hummin; a szája szögletében bujkált egy kis ironia. – Rajta hát.

Kényelmesen végigballagtak a gyalogjárdán, melynek a megvilágítása borús napot idézett, és időnként ki-kiderült, mintha a nap elő-előbukkanna a felhők mögül. Seldon önkéntelenül fölpillantott, hogy meglássa a napot, helyette azonban csak szürke „ eget” látott odafönt.

Hummin észrevette ezt, és megjegyezte:

– Az emberi pszichére láthatóan jó hatással van ez a fényerősség-ingadozás. Vannak napok, amikor az utcák látszólag fényes napfényben fürdenek, máskor a mostaninál is sokkal borongósabb a világítás.

– De eső meg hó az nincs?

– Sem jégeső, sem ónos eső. Sem fülledtség, sem dermesztő hideg. A Trantornak, Seldon, van azért előnye is.

Emberek siettek föl és alá, közöttük szép számmal fiatalok és a felnőttek társaságában gyerekek is. Akármit mondott is Hummin a születési arányokról. Mindenkiről lerítt a tisztes jólét. Férfiak és nők jöttek – mentek vegyesen, az öltözködésük határozottan visszafogottabb volt, mint a császári szektorban. A ruha, amelyet Hummin választott Seldonnak, pontosan ideillett. Alig volt valaki, aki kalapot viselt volna, Seldon hálásan leemelte a magáét, és a kezében lóbálta.

A gyalogjárda két oldalát nem választotta el egymástól mély szakadék, és mint Hummin még a császári szektorban megjósolta, úgy tűnt, hogy itt a földfelszín magasságában járnak. Járművel sem találkoztak, amire Seldon föl is hívta Hummin figyelmét.

– A császári szektorban elég sok van belőlük – magyarázta –, minthogy a hivatalnokok azokat használják. Másutt ritka a magánjármű, és azok számára is külön alagutat építettek. Igazából nincs rájuk szükség, tekintve hogy ott vannak az expresszek, rövidebb távolságra pedig a mozgófolyosók. Még rövidebb távra szolgálnak a járdák... meg a két lábunk.

Seldon fülét meg-megütötte egy-egy tompa suhanás vagy csikorgás hangja, és nem messze onnét meglátta az expresszkocsik végeleáthatatlan folyamát.

– Ott vár ni – mutatta az ujjával.

– Tudom, de keressünk egy fölszállóállomást. Ott több a kocsi, és könnyebb följutni rájuk.

Miután biztonságosan bezárult mögöttük egy expresszkocsi ajtaja, Seldon Humminhoz fordult.

– Meglep, milyencsendesek az expresszek. Tudom persze, hogy elektromágneses mező mozgatja őket, de még ehhez képest is halkan suhannak. – Hallgatta a vonathoz becsatlakozó egyes kocsik fémes súrlódását.

– Igen, csodálatos hálózat – büszkélkedett Hummin –, de maga nem látta ezt fénykorában. Amikor fiatalabb voltam, még zajtalanabb volt, mint manapság, s van, aki arra is emlékszik, hogy ötven évvel ezelőtt a legkisebb neszt sem lehetett hallani – ámbár azt hiszem, a nosztalgia megszépítő távlatáról sem szabad megfeledkeznünk.

– Miért nincs ma is így?

– Mivel nem tartják rendesen karban. Beszéltem magának a hanyatlásról.

Seldon a homlokát ráncolta.

- Nem hiszem, hogy az emberek ölbe tett kézzel ülnek, és azt mondják: „Mi most hanyatlunk. Hadd hulljon csak szét az expresszhálózat is.”
- Persze hogy nem. Ez nem szándékos dolog. A lyukakat befoltózzák, a leromlott kocsikat kicserélik, a mágnesek helyett újakat tesznek be. Csakhogy mindezt tessék-lássék módra, egyre hanyagabban, egyre ritkábban végzik el. Egyszerűen nincs rá elég pénz.
- Hova ment el a pénz?
- Másra. Évszázadok nyugtalansága van mögöttünk. A flotta jóval nagyobb és sokkalta drágább, mint valaha. A haderőnek több zsoldot adnak, hogy befogják a száját. Nyugtalanság, lázongás, a polgárháború kisebb föllángolásai – mind, mind áldozatot követel.
- De Cleon alatt nyugalom van. Már ötven éve tart a béke.
- Az igaz, csakhogy a jól fizetett katonák nem vennék szívesen, ha csökkentenénk a zsoldjukat, csak mert béke van. Az admirálisok ellene vannak, hogy a hajókat naftalinba tegyék, őket pedig lefokozzák, minthogy kevesebb munkájuk akad. Ezért a fegyveres erők továbbra is haszontalanul nyelik a pénzt, és a társadalmi szféra létfontosságú területeit hagyjuk leromlani. Ezt nevezem én hanyatlásnak. Vagy maga nem? Nem gondolja, hogy egyszer sikerülni fog beillesztenie ezt a nézetet a pszichológia alapelvei közé?
- Seldon kényelmetlenül feszengett. Aztán megkérdezte:
- Egyébként hová megyünk?
- A Streeling Egyetemre.
- Innen volt hát ismerős nekem a szektor neve! Az

egyetemről hallottam.

– Nem meglepő. A Trantoron csaknem százezer felsőoktatási intézmény van, és a Streeling az első ezer között foglal helyet.

– Ott fogok maradni?

– Egy ideig. Az egyetemek többé-kevésbé sérthetetlen menedékhelyek. Ott biztonságban lesz.

– De vajon szívesen látnak-e ott?

– Miért ne? Manapság nehéz jó matematikust találni. Bizonyára maga a hasznukra válik. És ők is a magáéra, és az egyetem nem csupán rejtekhely gyanánt szolgál majd.

– Arra céloz, hogy itt kifejthessem az elméletemet?

– Megígérte – emlékeztette Hummin. – Komolyan.

– Csak azt ígértem, hogy *megpróbálom* – mondta Seldon, és magában arra gondolt, hogy olyan ez, mintha megpróbálna a homokból kötelet fonni.

15.

Ezután a beszélgetés elakadt, és Seldon figyelte a mögöttük elmaradozó Streeling szektorbeli építményeket. Egyesek egészen alacsonyok voltak, mások viszont szinte a „felhőket” súrolták. Útjukat széles átjárók szakították meg, és gyakran láttak szűk utcácskákat is.

Egy helyütt meglepve látta, hogy az épületek a magasba törnek ugyan, de a felszín alatti részük talán nagyobb, mint a fönt látható. Ahogy meggondolta, belátta, hogy ennek valóban így kell lennie.

A háttérben, az expresszúttól távolabb föl-föltünedezett egy-egy zöld folt, sőt kisebb fákat is látott.

Jó ideje nézelődött már, amikor azt vette észre, hogy a megvilágítás halványulni kezd. Körbenézett, és kérdő pillantást vetett Humminra, aki kitalálta a gondolatát.

– A délután alkonyatba hajlik, és esteledik.

Seldon fölkonta a szemöldökét, és ajkát lebiggyesztette.

– Hatásos. Szinte látom az egész bolygót, amint elsötétedik, aztán néhány óra múlva ismét kivilágosodik.

– Nem egészen, Seldon – mondta Hummin a maga kis óvatos mosolyával. – A bolygó egésze fölött sohasem kapcsolják ki vagy be a világítást. Az alkony árnya fokozatosan söpri végig a bolygót, hogy fél nap múlva aztán lassan végigpásztázza a hajnal. Ami azt illeti, ez az effektus elég közélről követi a nappalok és az éjszakák váltakozását a kupolákon kívül, olyannyira, hogy a magasabb szélességeken a megvilágítás tartama még az évszakos ingadozásnak is engedelmeskedik.

Seldon a fejét csóválta.

– De akkor minek kell beburkolni a bolygót, hogy aztán utánozzák azt, ami a szabadban zajlik?

– Nyilván azért, mert az emberek jobban szeretik így. A trantoriak élvezik a bezártság előnyeit, ám mégsem szeretik, ha a kelleténél jobban emlékeztetik rá. Maga, Seldon, nagyon keveset tud a trantoriak lélektanáról.

Seldon kissé elpirult. Ő csak egy egyszerű heliconi, aki nagyon keveset tud a Heliconon kívül létező sok millió világról. Tudatlansága nem korlátozódik a Trantorra. Hogyan is remélhetné hát, hogy valaha is a gyakorlatban alkalmazhatja pszichohistóriáját?

Vajon elég-e ehhez sok-sok ember egyesített tudása?

Erről eszébe jutott egy ifjúkorában föltett talalós kérdés: Elképzelhető-e egy viszonylag kis tömegű, fogantyúkkal ellátott platinatömb, amelyet pusztá kézzel akárhány ember sem képes fölemelni?

A felelet: igen. Egy köbméter platina standard nehézségi erő mellett 22420 kg-ot, nyom. Ha föltételezzük, hogy minden egyes ember 120 kg-ot képes fölemelni, akkor elegendő a platina fölemeléséhez 188 ember. Csakhogy lehetetlen ezt a 188 embert odaszúfolni az egy köbméterhez, hogy mindenki odaférjen a fogantyúhoz. Valószínűleg 9 embernél több nem férne hozzá. Emelőket vagy más eszközöket nem alkalmazhatnak. Csak a pusztá kezüket használhatják.

Hasonló módon elképzelhető, hogy lehetetlen annyi embert összegyűjteni, aki képes lenne földolgozni azt a tudásmennyiséget, mely a pszichohistóriához megkívántatik, még ha ezt az anyagot nem az emberi agyakban, hanem számítógépekben tárolnák is. Hogy úgy mondjuk, csak meghatározott számú ember képes odaférközni ehhez a tudáshoz és továbbadni azt.

– Min gondolkodott el, Seldon? – érdeklődött Hummin.

– Saját tudatlanságomon.

– Hasznos elfoglaltság. Trilliók tudnának csatlakozni magához. De itt az idő, hogy leszálljunk.

Seldon fölpillantott.

– Miből tudja ezt megállapítani?

– Ugyanabból, amiből maga is rájött első trantori expresszutazásán. A jelkések után megyek.

Seldon maga is megpillantott egy tovasikló feliratot:

STREELING EGYETEM – 3 PERC.

– A következő állomáson leszállunk. Figyeljen a lába alá.

Seldon Hummin nyomában elhagyta a kocsit, és észrevette, hogy az éj mélyvörös színt öltött, a gyalogjárók, a folyosók, az épületek meleg sárga fénybe burkolóztak.

Akár heliconi naplemente is lehetne. Ha bekötött szemmel idehozzák, és most leveszik a szeméről a kötést, azt hihetné, hogy a Helicon valamelyik nagyobb városának sűrűn beépített központjában van.

– Mit gondol, Hummin, meddig maradok a Streeling Egyetemen? – firtatta Seldon.

Hummin a maga szokásos nyugalmával válaszolt:

– Ezt nehéz lenne megmondani, Seldon. Lehet, hogy élete végéig.

– Micsoda!

– De az is lehet, hogy nem. Csakhogy a maga életével attól a pillanattól kezdve, hogy kirukkolt a pszichohistóriával, többé nem maga rendelkezik. A császár és Demerzel egyből fölismerte a maga fontosságát. Mint ahogy én is. De mint tudom, sokan mások is. Be kell hát látnia, hogy nem a maga ura többé.

A könyvtár

*VENABILI, DORS – ...Történész, szül. a Cinnán...
Élete valószínűleg megmaradt volna eseménytelen pályán, ha a Streeling Egyetem tanszékén eltöltött két év*

16.

A szoba, melyben Hari Seldon találta magát, nagyobb volt a császári szektorbeli szobájánál. Egyetlen hálószoba volt az egész, amelynek az egyik sarkában mosdónak szorítottak helyet, főző- és étkezőberendezésnek azonban nyoma sem volt. Ablak nem volt rajta, csak a mennyezeten látszott egy folytonos susogó hangot adó rácsos szellőzőnyílás.

Seldon kissé bánatosan nézett körül.

Hummin szokásos magabiztosságával nyomban értelmezte ezt a tekintetet, és megnyugtatta Seldont.

– Csak ma éjszaka marad itt, Seldon. Holnap reggel jön valaki, aki bemutatja magát az egyetlenem, és azután nagyobb kényelemre számíthat.

– Elnézést, Hummin, de honnan tudja maga mindezt?

– Majd én intézkedem. Ismerek itt néhány embert – mosolyodott el fanyarul –, és tettem néhány szívességet, amelyekért most ellenszolgáltatást várhatok: De most lássunk néhány részletkérdést.

Mereven Seldonra tekintett, és így folytatta:

– Amit otthagyt a szállodai szobájában, az elveszett. Van köztük olyasmi, ami pótolhatatlan?

– Semmi különös. Volt néhány személyes tárgy, régi életem tárgyai, de ha elvesztek, hát elvesztek. Meg persze néhány jegyzet az előadásomhoz. Néhány számítás. És

maga a dolgozat.

– Amely ma már közkincs mindaddig, amíg mint veszélyes anyagot ki nem vonják a forgalomból – amit valószínűleg meg is fognak tenni. Biztos vagyok azonban benne, hogy egy példányára rá tudom tenni a kezem. De ha minden kötél szakad, maga föl tudja eleveníteni, nem igaz?

– De. Ezért mondtam, hogy különösképpen semmi sem pótolhatatlan. Ezenkívül odaveszett azonban ezer pénzem, néhány könyvem, ruhám, a Heliconra szóló retúrjegyem, ilyesmi.

– Mind pótolható. El fogom intézni, hogy az én nevemre szóló, az én számlámat terhelő hitelkártyát kapjon. Ezzel megoldódnak köznapi kiadásai.

– Ez szokatlanul nagylelkű öntől. Nem fogadhatom el.

– Egyáltalán nem nagylelkű, mert cserébe remélem, megmenthetem a Birodalmat. El kell fogadnia.

– De hát miből telik magának minderre, Hummin? A legjobb esetben is lelkiismeret-furdalással fogom használni.

– Telik arra, Seldon, hogy gondoskodni tudjak a létfenntartásáról meg ésszerű kényelméről. Természetesen azt nem várom magától, hogy megvásárolja az egyetemi tornatermet, vagy nagyvonalúan elkótyavetyéljen egymilliót.

– Ettől ne tartson, de hát mivel a nevem szerepel...

– Semmi baj. A császári kormány számára határozottan tilos az egyetem vagy tagjainak biztonsági ellenérzése. Ők háborítatlan szabadságban élnek. Itt mindent meg lehet vitatni, mindent ki lehet mondani.

– És mi van az erőszakos bűncselekményekkel?

– Az egyetemi hatóságok maguk járnak el, okkal és móddal – ám jószérivel nem fordul elő erőszakos bűncselekmény. A diákok és a tanárok méltányolják a szabadságukat, és elfogadják a feltételeket. Ha elszaporodna a garázdaság, lázongás törne ki vagy vérontásra kerülne sor, a kormány jogosultnak érezhetné magát a beavatkozásra, s hogy megszegje az íratlan megállapodást és bevesse hadseregét. Ezt senki sem akarja, még maga a kormány sem, ezért kínosan ügyel mindenki az egyensúlyra. Más szóval, maga Demerzel sem csípheti ki magát az egyetemről, hacsak százszorta nyomósabb okot fel nem mutat erre. Olyat, amelynek birtokában nem kell méltányolni az egyetem kormányának tett másfél évszázados szolgálatait. Másfelől viszont ha egy diákügynök kicsábítaná magát az egyetem területéről...

– Vannak a diákok közt ügynökök?

– Honnan tudhatnám? Lehetnek. Minden közösséges halandót meg lehet félemlíteni, beszervezni vagy egyszerűen megvásárolni, minekutána Demerzelnek vagy valaki másnak a szolgálatába állhat. Ezért hadd figyelmeztessem: maga minden ésszerűség határán belül biztonságban van, ám abszolút biztonság nincs. Legyen óvatos. De azt sem szeretném, ha egész életében lapítana. Egészében véve maga itt sokkal nagyobb biztonságban lesz, mintha visszatért volna a Heliconra vagy a Trantoron kívül a Galaxis bármelyik világára.

– Remélem – jegyezte meg Seldon lemondóan.

– Tudom – erősködött Hummin –, különben nem tartanám célszerűnek itt hagyni magát.

– Itt hagyni engem? – kapta föl a fejét Seldon. – Ezt nem teheti meg. Maga ismeri ezt a világot. Én viszont nem.

– Olyanok között lesz, akik szintén ismerik ezt a részét a világnak, még nálam is jobban. Nekem viszont el kell mennem. Ezt az egész napot magával töltöttem, és tovább nem hanyagolhatom el saját életemet. Nem engedhetem meg, hogy túlságosan magamra vonjam a figyelmet. Ne felejtse el, hogy nemcsak maga jár ingoványon, hanem én is.

Seldon elpirult.

– Igaza van. Nem fogadhatom el, hogy nyakra-főre veszélynek tegye ki magát énmiattam. Remélem, még nem tette tönkre magát.

– Ki tudná megmondani? – mondta Hummin szárazon. – Veszélyes időket élünk. Ne felejtse el, hogy ha valaki biztonságot nyújthat – ha nem is a mi, de legalább az utódaink életéhez, akkor az maga. Legyen ez a gondolat a maga ösztönzője, Seldon.

17.

Seldont elkerülte az álom. Egyre hánykolódott és forgolódott a sötétben, és gondolkodott. Még sohasem érezte magát olyan elhagyatottnak vagy olyan tehetetlennek, mint amikor Hummin biccentett, kurtán megszorította a kezét, és elment. Most itt van ezen a különös világon, ennek a világnak egy különös fertályán. Itt van a nélkül az egyetlen személy nélkül, akit a barátjának tekinthet (igaz, alig egy napja), és fogalma sincs róla, hova

menjen vagy mihez kezdjen nélküle holnap vagy bármikor a jövőben.

Mindez aligha ringathatta álomba, ezért természetesen akkor, amikor már reményvesztve lemondott róla, hogy ma éjszaka egyáltalán álom jön a szemére, a kimerültség végre erőt vett rajta...

Amikor fölébredt, még majdnem sötét volt. A szoba végében szaggatott, éles berregő hanggal kísérve egy fényes vörös lámpa villogott szaporán. Semmi kétség; az ébresztette föl.

Megpróbált visszaemlékezni, hol is van, és igyekezett elrendezni magában az érzékszervei által fölfogott kevés üzenetet, ám ekkor a berregés abbamaradt, s helyette erőszakos kopogás hallatszott:

Feltehetően az ajtón kopognak, csakhogy nem emlékezett rá, hol is van az ajtó. Feltehetően van egy kapcsoló is valahol, amely fénnel áraszthatná el a szobát. Ám arra sem emlékezett, hogy az hol lehet.

Föülött az ágyban, és bal kéz felől kétségbeesetten végigtapogatta a falat, s közben kikiabált:

– Kérem, egy pillanatra!

Végre meglelte a kapcsolót, és a szobát egyszerre lágy fény öntötte el.

Kikecmergett az ágyból, pislogva megkereste az ajtót, kinyújtotta a kezét, hogy kinyissa, amikor az utolsó pillanatban eszébe jutott az óvatosság. Határozottá vált, szigorú hangon kiszólt:

– Ki az?

Bájos női hang válaszolt:

– Dors Venabili vagyok, és dr. Hari Seldont keresem.
Ahogy ezt mondta, anélkül hogy az ajtó kinyílt volna, Seldon megpillantott egy női alakot az ajtó előtt.

Hari Seldon meglepetten bámult az alakra, amikor rádöbbsent, hogy őrajta csupán alsónemű van. Fojtott kiáltás hagyta el a száját, az ágyhoz rohant, s csak ekkor eszmélt rá, hogy feltehetőleg egy hologram előtt szemérmeteskedik. Abból jött rá, hogy a látvány körvonalai elmosódtak, s hogy a nő nem nézett a szemébe. Csupán azonosítás céljából mutatta meg magát.

A férfi lihegve hallgatott, aztán hangosan, hogy az ajtón keresztül is meghallják, kiszólt:

– Ha vár egy kicsit, a rendelkezésére állok. Adjon nekem... mondjuk félórát.

A nő – vagy a hologramja – azt mondta:

– Várok. – És eltűnt.

A szobában nem volt zuhany, ezért jókora locspocst csinált, mialatt szivaccsal lemosta magát a sarokban. Volt ugyan fogpaszta, de fogkefe már nem, így az ujjait használta. Más választása nem lévén, fölvette előző napi ruháját. Ekkor végre ajtót nyitott.

Közben belehasított a fölismerés, hogy a nő valójában be sem mutatkozott. Csak a nevét mondta meg, és Hummin elhallgatta, ki fog nála jelentkezni, ez a Dors hogyishívják... vagy valaki más. Nem érzett veszélyt, mivel a hologram csak egy szemrevaló fiatal teremtetést mutatott, de ki tudja, nincs-e vele még vagy fél tucat ellenséges fiatalember is.

Óvatosan kikukucskált, s mivel csak a nőt látta ott, kinyitotta az ajtót annyira, hogy az beférjen rajta. Aztán nyomban

becsukta és bezárta mögötte.

– Bocsásson meg – mondta. – Mennyi az idő?

– Kilenc – felelte az –, már régen új nap kezdődött. Ami a hivatalos időszámítást illeti, a Trantor a Galaktikus standard időt alkalmazta, mert csak így lehetett rendet tartani a csillagközi kereskedelemben és az államügyekben. Emellett minden világnak megvolt a maga helyi időszámítása, és Seldon még nem jutott el odáig, hogy otthon érezze magát a mindennapi trantori rendszerben.

– Délelőtt? – kérdezte.

– Természetesen.

– A szobámban nincs ablak – mondta védekezésül.

Dors odament az ágyhoz, kinyújtotta a kezét, és megérintett a falon egy apró sötét pontot. A párna fölött vörös számok tűntek fel a mennyezeten. 0903-at mutattak. A lány minden fölényesség nélkül elmosolyodott.

– Elnézését kérem – mentegetőzőn. – De én abban a hitben voltam, hogy Chetter Hummin megmondta, hogy kilenckor magáért jövök. Az a baj, hogy ő olyan természetesnek veszi, hogy ő mindent tud. Olykor megfélemedezik róla, hogy mások esetleg nem tudnak semmit. Nekem pedig nem lett volna szabad rádióholografikus bemutatkozást alkalmaznom. Gondolom, ilyesmi nincs maguknál a Heliconon, és attól tartok, megijesztettem.

Seldonból elszállt a feszültség. A lány tapintatosnak és barátságosnak látszott, a Humminra tett hivatkozás megnyugtatta.

– Maga tévedésben van a Helicont illetően, kisasszony.

– Hívjon csak Dorsnak.

– Akkor is téved a Helicont illetően, Dors. Mert van nálunk rádióholográfia, csakhogy én sohasem engedhettem meg magamnak ilyen luxust. Mint ahogy senki sem az én köreimből, így hát nem volt alkalmam, hogy közelebbről megismerjem. De azért elég gyorsan rájöttem, miről van szó.

Vizsgálgatta a lányt. Nem volt túl magas, nők között közepes termetű lehet, gondolta. Haja vörösseszőke, nem túl fényes, rövid csigákban keretezte az arcát. (Sok nőt látott a Trantoron ilyen frizurával. Úgy látszik, ez itt a divat, ami a Heliconon csak mosolyt fakasztana.) Nem volt ragyogó szépség, de szívesen legeltette rajta a szemét az ember, különösen telt ajkain, amelyek szegletében ott bujkált valami huncut kedélyesség. Karcsú, kisportolt alakjával egészen fiatalnak látszott. (Túlságosan is fiatalnak ahhoz, gondolta kelletlenül, hogy valami hasznát vehessem.)

– Kiálltam a szemlét? – incselkedett a lány. (Úgy látszik, neki is megvan az a trükkje, gondolta Seldon, akárcsak Humminnak, hogy kitalálja a gondolataimat, vagy talán belőle hiányzik az a képesség, amellyel leplezhetné, amit gondol.)

– Bocsásson meg – kapta el a tekintetét. – Azt hihetné, hogy bámultam magát, pedig csak megpróbáltam felmérni. Idegen számomra a hely. Senkit sem ismerek itt, és nincsenek barátaim.

– Kérem, dr. Seldon, tekintsen engem a barátjának. Mr. Hummin megkért, hogy gondoskodjam magáról. Seldon

bánatosan elmosolyodott.

– Maga mintha kissé fiatal lenne erre a munkára.

– Majd meg fogja látni, hogy nem vagyok az.

– Megpróbálok minél kevesebb gondot okozni. Kérem, megismételné a nevét?

– Dors Venabili – betűzte a vezetéknevét, s a hangsúlyt a második szótagra tette. – Mint mondtam, kérem, hívjon csak Dorsnak, és ha maga sem fog tiltakozni ellene, én is Harinak fogom hívni. Mi itt az egyetemen nem sokat adunk a formaságokra, és szinte lelkiismereti kérdést csinálunk belőle, hogy ne érezzük sem az öröklött, sem a tudományos rangokat.

– Hogyne, természetesen, hívj csak Harinak.

– Helyes. Akkor hagyjuk a formaságokat. Ha lenne hajlandóság bennem a szertartásoskodásra, az most arra készítené, hogy engedélyt kérjek a leülésre. Ehelyett minden ceremónia nélkül és egyszerűen helyet foglalok. – És leült a szoba egyetlen székére.

Seldon megköszönte a torkát.

– Úgy látszik, minden illem kiveszett belőlem. Illett volna, hogy helyet kínáljalak. - Ő maga leült a vetetlen ágyszélére, miközben azon morfondírozott, hogy legalább rendbe hozhatta volna a fekhelyét, de hát nem számított vendégre.

A lány kedvesen sorolni kezdte:

– Lássuk csak, mit is fogunk tenni, Hari. Először is reggelizni fogunk az egyetem egyik étkezdéjében. Utána szerzek neked egy szobát az egyik lakóházban, jobbat, mint ez. Ablak is lesz rajta. Hummin megkért, hogy az ő nevére állíttassak ki neked egy hitelkártyát, de beletelik

egy-két napba, mire sikerül kicsikarni azt az egyetemi bürokráciából. Addig majd én fedezem a kiadásaidat, és majd később visszafizeted. És tudunk neked munkát adni. Chetter Hummin elmondta, hogy. matematikus vagy, és valami ok miatt nagy hiány van az egyetemen jó matematikusokból.

– Hummin azt is mondta, hogy jó matematikus vagyok?

– Ami azt illeti, igen. Azt mondta, hogy figyelemre méltó ember vagy.

– Hát. – Seldon a körmeit nézegette. – Szeretném, ha annak tartanának, de Hummin egy napig sem ismert engem, azelőtt pedig csak azt tudta, hogy fölolvastam egy dolgozatot, amelynek a színvonaláról nincs módja megbizonyosodni. Szerintem csak az udvariasság beszélt belőle.

– Nem hiszem – tiltakozott Dors. – Hummin is figyelemre méltó személyiség és remek emberismerő. Én elfogadom az ő értékítéletét. Mindenesetre azt képelem, hogy lesz alkalmad bizonyítani. Gondolom, értesz a komputerprogramozáshoz.

– Természetesen.

– De én az oktató komputerekről beszélek, és az érdekel, hogy tudsz-e olyan programokat készíteni, amelyekkel oktatni lehet a modern matematika egyes fázisait.

– Igen, ez hozzátartozik a szakmámhoz. Én tanársegéd vagyok a Heliconi Egyetem matematika szakán.

– Igen, tudom-bólintott a lány. – Ennyit Hummin is elmondott. Persze mindenki tudni fogja, hogy nem vagy trantori, ez azonban nem jelent komoly problémát. Itt az

egyetemen a tanárok többsége trantori, van azonban egy jelentős kisebbség a legkülönfélébb idegen világokról is, és ez elfogadott dolog. Azt nem állítom, hogy sohasem fogsz hallani becsmérő megjegyzést a származásod miatt, habár inkább a külvilágiak hajlamosak ilyesmire, nem is a trantoriak. Egyébként én is külvilági vagyok.

– Igen? – Habozott, de aztán úgy gondolta, hogy udvariasságból mégis megkérdezi: – Melyik világról való vagy?

– A Cinnáról. Hallottál már róla?

Úgyis megtudná, gondolta, ha udvariasságból nem mondaná meg az igazat, így hát beismerte:

– Nem én.

– Nem vagyok meglepve. Talán még a Heliconnál is kisebb a jelentősége. De visszatérve a matematikai oktató komputerprogramokhoz. Feltételezem, hogy ezt lehet színvonalasan, és lehet gyatrán is csinálni.

– Kétségtelenül.

– És te persze színvonalasan fogod csinálni.

– Szeretném azt hinni.

– Akkor hát jó. Ezért az egyetem fizetni fog neked. Most menjünk, harapjunk valamit. Egyébként hogy aludtál?

– Meglehetősen jól.

– Éhes vagy?

– Igen, de... – És megtorpant.

– De nem vagy biztos benne, hogy ízleni fog az étel, nem igaz? – fejezte be a lány incselkedve. – Nos, légy nyugodt. Mint külvilági, magam is meg tudom érteni, hogy furcsának találsz a mikroételeket, az egyetemi koszt azonban nem

rossz. Legalábbis a tanári ebédlőben. A diákok szenvednek egy kicsit, de hát ettől csak megedződnek. Ezzel fölállt, és az ajtó felé indult, ám megállásra kényszeríténék Seldon szavai, aki nem tudta megállni, hogy meg ne kérdezze:

– A tanári karhoz tartozol?

A lány feléje fordult, és huncutkodva rámosolygott.

– Miért, nem látszom elég öregnek? Két éve doktoráltam a Cinnán, és azóta egyfolytában itt vagyok. Két hét múlva leszek harminc.

– Bocsáss meg – mosolyodott el Seldon –, de ha huszonnégynek is alig látszol, ne csodálkozz, ha az embernek kételyei támadnak tudományos rangodat illetően.

– Kedves vagy – mondta Dors; és Seldon testén kellemes bizsergés futott végig. Végére is, nyugtatta meg magát, nem enyeleghetsz egy csinos nővel úgy, hogy megőrzöd hűvös közönyödöt.

18.

Dorsnak igaza volt. A reggeli egyáltalán nem volt rossz. Volt benne valami összetéveszthetetlenül tojásszerű, a húsnak pedig kellemes íze volt. A csokoládé (a Trantor híres volt a csokoládéjáról, amit Seldon cseppet sem bánt) valószínűleg szintetikus volt, de ízletes, és a zsemle sem volt rossz.

Nem is állhatta meg, hogy megjegyyezze:

– Nagyon finom reggeli volt. Az étel. A környezet. Meg minden.

– Örülök, hogy ez a véleményed – felelte Dors. Seldon körülnézett. Az egyik falon ablakok sorakoztak, s noha valódi napfény nem főtt be rajtuk (vajon meg fogja-e szokni valaha is, morfondírozott magában, a szórt világosságot, és nem fogja a szobában a beeső napfényt keresni), a helyiségben elég világos volt. Talán túlzottan is világos, úgy látszik, a helyi komputer úgy határozott, hogy ma verőfényes napsütésnek kell lennie.

Az asztalok mellett négy személynek volt helye, és a legtöbbször annyian is voltak, csak Dors és Seldon ült kettesben az asztalánál. Dors odahívott néhány férfit és nőt, és bemutatta őket. Mindegyikük udvariasan üdvözölte Seldont, de egyikük sem csatlakozott hozzájuk. Semmi kétség, Dors akarta ezt így, bár Seldonnak fogalma sem volt róla, hogyan érte el ezt.

– Egyetlen matematikusnak sem mutattál be, Dors – elégedetlenkedett Seldon.

– Egyet sem láttam az ismerősök között. A legtöbb matematikus korán kezd, és nyolcra leadja az óráit. Szerintem minden diák, aki elég elszánt, hogy matematikát vegyen föl, minél hamarabb túl akar lenni rajta.

– Úgy látom, te magad sem vagy matematikus.

– Akármilyen, csak az nem: *Akármilyen* – nevette el magát Dors. – Az én szakterületem a történelem. Már közreadtam néhány tanulmányt a Trantor fölemelkedéséről – vagyis a királyság korai szakaszáról, nem a mi korunkról. Azt hiszem, meg is maradok ennél a témánál, a királyi Trantornál.

– Nagyszerű – mondta Seldon.

– Nagyszerű? – csodálkozott Dors. – Csak nem érdekel

téged is a királyi Trantor?

– Bizonyos értelemben igen. Ez is meg más, hozzá hasonló témák. Én igazából sohasem tanulmányoztam a történelmet, pedig kellett volna.

– Kellott volna? Ha belebújtál volna a történelembe, aligha maradt volna időd a matematikára, pedig matematikusokra nagy szükség van, különösen ezen az egyetemen. Itt idáig vagyunk történészekkel – emelte a kezét a homlokához – meg közgazdászokkal és politológusokkal, de nagy a hiány természettudósokban és matematikusokban. Egyszer Chetter Hummin hívta föl erre a figyelmet. Azt mondta, hogy ez a tudomány hanyatlásának a jele, amit egyetemes jelenségnek tart.

– Természetesen számomra a történelem tanulmányozása nem jelentett volna egész életre szóló elhivatottságot – mondta Seldon. – Csak arra gondoltam, hogy csupán annyit kellene vele foglalkoznom, amennyi a matematikámhoz szükséges. Az én szakterületem a társadalmi struktúra matematikai elemzése.

– Borzalmasan hangzik.

– Bizonyos értelemben az is. Roppant komplikált és ráadásul reménytelen is, ha nem tudok meg jóval többet a társadalmak fejlődéséről. Ugyanis az én elképzelésem túlságosan statikus.

– Nem tudom megítélni, mert én járatlan vagyok ebben. Chetter azt mondta, hogy valamilyen pszichohistórián dolgozik, és hogy ez nagyon fontos. Jól mondtam: pszichohistória?

– Jól. Szívesebben nevezném pszichoszociológiának, ha

ez nem lenne olyan ronda szó. Avagy talán ösztönösen éreztem meg, hogy elengedhetetlen a történelem ismerete, és aztán már nem sokat törődtem a terminológiával.

– A pszichohistória jobban hangzik, de én még így sem tudom, mi az.

– Nem mintha én jobban tudnám. – Elmerengve nézte az asztal túloldalán helyet foglaló nőt, és arra gondolt, hogy ilyen nő talán elviselhetővé tehetné számára a száműzetést. Eszébe jutott a másik asszony, akit néhány évvel korábban ismert, de erőszakkal elűzte magától az emléket. Ha valaha lesz is új társa, annak olyannak kell lennie, aki megérti a tudós sorsát, és hogy a tudomány mit követel az embertől.

Hogy új vágányra terelje a gondolatait, megjegyezte:

– Chetter Hummin azt mondta, a kormány semmiképpen nem háborgatja az egyetemet:

– Igaza van.

Seldon a fejét csóválta.

– Szinte hihetetlen, hogy lehet ilyen elnéző a császári kormányzat. A Heliconon távolról sem olyan szabadok az oktatási intézmények, tartaniuk kell az állami beavatkozástól:

– A Cinmán is úgy van. De minden más világon is, kivéve talán egyet-kettőt a nagyobbak közül. A Trantor más eset.

– Igen, de miért?

– Mert ez a Birodalom központja. Az itteni egyetemeknek óriási a tekintélyük. Másutt az egyetemek a szakképzés műhelyei, a Birodalom adminisztrátorait azonban – a hivatalvezetőket, a hivatalnokok megszámlálhatatlan millióit, akik mint a Birodalom csápjai, a Galaxis minden

sarkába elérnek – itt képezik ki, a Trantoron.

– Nem volt alkalmam látni a számadatokat – kezdte Seldon.

– Hidd el, hogy így van. Fontos, hogy a Birodalom hivatalnokai valamilyen közösséget érezzenek, azonosuljanak a Birodalommal. És nem is lehetnek csupa trantoriak, különben a külvilágok fellázadnának. Ezért Trantornak sok millió külvilágit kell idecsalogatnia a képzésre. Nem számít, honnan jönnek, és milyen a kiejtésük vagy a kultúrájuk, csak az a fontos, hogy magukra szedjék a trantori patinát, és magukba szívják a trantori nevelést. Ez tartja egybe a Birodalmat. És a külvilágok sem csökönnyösködnek úgy, ha a birodalmi kormányt képviselő hivatalnokok jelentős hányada hazai születésű.

Seldon ismét kényelmetlenül érezte magát. Megint valami, ami eddig elkerülte a figyelmét. Lehet-e valaki igazán nagy matematikus, ha a matematikán kívül semmihez sem konyít?

– Mennyire közismert ez? – firtatta.

– Azt hiszem, nem nagyon – felelte Dors némi tűnődés után. – Annyi mindent kellene tudni, de a specialisták inkább saját szaktudásukat tartják pajzsként maguk elé, hogy azon kívül minden mást elhárítsanak. Ez önvédelem, életösztön.

– Hogyhogy te mégis tudod ezt?

– De hiszen ez a szakmám. Történész vagyok, aki a királyi Trantor fölemelkedésével foglalkozik, és ez a kormányzási technika volt az egyik módszer arra, hogy Trantor kitágítsa befolyását, a királyi Trantorból pedig császári Trantor

váljék.

Seldon szinte magamagának dörmögte az orra alatt:

– Milyen káosz a túlzott specializálódás. Millió sebet vág a tudóson, és hagyja, hogy elvérezzék.

Dors vállat vont.

– Mit lehet tenni? Viszont azt is be kell látni, hogy ha a Trantor ide akarja csalogatni az egyetemére a külvilágiakat, valamivel kárpótolnia kell őket azért, hogy eltépik gyökereiket, és idejönnek erre a furcsa, hihetetlenül mesterkélt és szokatlan világra. Én már két éve vagyok itt, de még mindig nem tudtam megemészteni. Az is igaz, hogy én nem akarok hivatalnok lenni, ezért nem is erőltetem magam, hogy trantorivá váljak.

És amit a Trantor cserébe ajánl, az nemcsak a magas pozíció, hatalmi befolyás és persze a fizetés ígérete, hanem a szabadságé is. A diákok, még be sem fejezik tanulmányaikat, szabadon szidhatják a kormányt, békés tüntetéseket rendezhetnek ellene, saját elméleteket és nézeteket dolgozhatnak ki. Ők ebben örömeiket lelik, és sokan csak azért jönnek ide, hogy élvezzék a szabadság levegőjét.

– Gondolom, ez a biztonsági szelep – tette hozzá Seldon. – Szabad folyást adhatnak elégedetlenségüknek, kiélhetik a fiatal forradalmár öntelt világmegváltó szerepét, és mire elfoglalják helyüket a birodalmi hierarchiában, megállapodott konformisták és engedelmes nyárspolgárok válnak belőlük.

Dors bólintott.

– Igazad lehet. Elég az hozzá, hogy a kormány mindeme

megfontolásokból kínosan ügyel az egyetemek szabadságára. S nem azért, mert elnéző vagy engedékeny. Ez az előrelátás bölcsessége.

– És ha nem akarsz hivatalnok lenni, Dors, akkor mi akarsz lenni?

– Történész: Tanítani fogok, saját filmkönyvekkel gazdagítom a programot.

– Gondolom, nem nagy rang.

– És ami ennél is fontosabb, Hari, nem is nagy pénz. Ami a rangot illeti, ezt a tülekedést én szívesen elkerülöm. Sok rangos emberrel találkoztam, de boldogot egyet sem láttam közöttük. A rang sosem hagy békét viselőjének. Ha rangod van, szüntelenül kapaszkodnod kell, nehogy lesüllyedj. A császárok legtöbbször rossz véget érnek. Egyszer talán visszamegyek a Cinnára professzornak.

– És a trantori iskola rangot ad neked?

Dors elnevette magát.

– Bizonyára, de kit érdekel ez a Cinnán? Az egy nyugodalmas világ, tele farmokkal és rengeteg marhával, négy- és kétlábúval egyaránt.

– A Trantor után nem fogod unalmasnak találni?

– De igen, ettől tartok én is. Ám ha nagyon félek az elszürküléstől, mindig kiügyeskedhetek egy ösztöndíjat, és elmehetek valahova egy kis történelmi bújárkodásra. Ez az előnye megvan az én szakmámnak.

– Ezzel szemben egy matematikus – jegyezte meg Seldon némi keserőséggel a hangjában, mint akinek ez eddig még az eszébe sem jutott – csak ül a számítógépe előtt, és törli a fejét: És ha már a számítógépekről beszélünk... – De

megtorpant. A reggelit már befejezték, és bizonyára Dorsnak is a saját dolga után kell néznie.

De nem látszott rajta, hogy nagyon sietne.

– Tessék? Mi van a számítógépekkel?

– Lehet szó róla, hogy engedélyt kapok a történelmi könyvtár használatára?

Most a lányon volt a tétovázás sora.

– Gondolom; el lehet intézni. Ha matematikai programozással fogsz foglalkozni, bizonyára többé-kevésbé a tanszékhez tartozónak fognak tekinteni, és én kérhetek számodra engedélyt. Csak...

– Csak?

– Nem akarlak megbántani, de te matematikus vagy, és magad mondtad, hogy semmit sem értesz a történelemhez. Képes lennél használni egy történelmi könyvtárat?

Seldon elmosolyodott.

– Gondolom, nagyjából ugyanúgy használjátok a számítógépet, mint a matematikai könyvtárban.

– Ez igaz, csak hogy minden szakon sajátos programnyelvezetet használnak. Nem ismered az alapvető referencia-filmkönyveket, a gyors szelektálás és keresés módszereit. Lehet, hogy te behunytt szemmel is megtalálsz egy hiperbolikus intervallumot.

– Hiperbolikus integrált akartál mondani, nem? – vetette közbe kivételesen Seldon.

Dors elengedte a füle mellett.

– Ám aligha lenne elég másfél nap, hogy kikeresd a Poldarki szerződés szövegét.

– Gondolom, meg lehet tanulni.

– Ha... ha...– Kissé zavartnak látszott. – Ha akarod, javasolhatnék valamit. Tartok egyhetes, naponta egyórás szemináriumot a könyvtár használatáról. A végzősök számára. Nem éreznéd megalázónak, ha beülnél erre a szemináriumra, mármint a diákok közé? Három hét múlva kezdem el.

– Magánleckéket is adhatnál. – Seldont magát is meglepte a hangjában bujkáló reménykedés.

A lány figyelmét ez nem kerülte el.

– Persze hogy adhatnék, de szerintem jobban járnál egy szabályos kurzussal. Ugyanis a könyvtárat fogjuk használni, és a hét elteltével ki kell keresni egy meghatározott történelmi eseményt. Végig versenyezni fogsz a többi diákkal, és ez sarkallni fog a jobb teljesítményre. Biztosíthatlak, hogy a magánlecké nem lenne olyan eredményes. De én megértem, hogy kényelmetlen lenne a diákokkal versenyezni. Ha nem tudsz lépést tartani velük, megalázónak érezheted. Ne felejtse el azonban, hogy ők már megismerkedtek a történelem alapjaival, míg te bizonyára nem.

– Nem. Minden „bizonyára” nélkül. De én nem félek a versenytől; és azt sem bánom; ha alulmaradok, de legalább elsajátítom a történelmi adatkeresgélés fortélyait.

Seldon ráébredt, hogy kezdi megkedvelni ezt a fiatal nőt, és örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy a tanítványa legyen. Azt is világosan fölismerte, hogy a hozzáállása is megváltozott.

Humminnak megígérte, hogy megkísérli a gyakorlati pszichohistória kidolgozását, ez az ígéret azonban az

értelméből fakadt, és nem a lelkéből. Most azonban elszánta magát, hogy ha kell, torkon ragadja a pszichohistóriát, és gyakorlati módszert farag belőle. Talán Dors Venabili hatásának köszönheti ezt.

De talán Hummin is erre számított? Úgy látszik, mégiscsak félelmetes fickó lehet ez a Hummin, gondolta Seldon.

19.

I. Cleon befejezte a vacsorát, amely szerencsétlenségére rendszerint hivatalos rendezvény volt. Ez azzal járt, hogy az általa alig vagy egyáltalán nem ismert hivatalnokokhoz kellett intéznie néhány előre megfogalmazott kegyes kijelentést, amelyek hivatottak voltak a koronához való hűség megerősítésére. Ilyen alkalmakkor azt is el kellett viselnie, hogy az étel teljesen kihűlt, mire hozzáfoghatott.

Hovatovább tűrhetetlennek találta az ilyesmit. Talán ha egyedül vagy néhány bizalmasa társaságában költené el az ételt, olyanokkal, akik körében elengedhetné magát, és ezután venne részt a hivatalos vacsorán, ahol csak egy importált őszibarackot szolgálnak föl neki. Ugyanis imádta az őszibarackot. No igen, de ezzel megsértené vendégeit, akik elutasítást vélnek fölfedezni abban, ha a császár nem étkezik a társaságukban.

A feleségétől természetesen nem várhatna semmi jót, az ő jelenléte még lehangolóbbá tenné számára a helyzetet. Azért vette feleségül az asszonyt, mert egy befolyásos ellenzéki család sarja volt, ettől a frigytól azt várták, hogy talán gyengül a család ellenzéki szerepe. Cleon buzgón

remélte, hogy az asszony békén hagyja őt, mivel neki tökéletesen megfelelt, ha az asszony éli a maga külön életét lakosztályában. Úgy érezte, elegendő csupán akkor találkozniuk, amikor trónörökösről kell gondoskodni. Az igazat megvallva, nem kedvelte feleségét, s most, hogy a trónörökös megszületett, végleg elhanyagolhatja a császárnét.

A császár diót rágcsált, az asztaltól fölállva zsebre vágott még egy-két szemet, és hangosan hívta bizalmasát:

– Demerzell!

– Parancsoljon, felség.

Demerzel mindig azonnal ott termett Cleon hívására. Vajon azért, mert állandóan ott ólalkodott hallótávolságon belül az ajtó előtt, vagy mert szolgálószöke megsúgta neki hogy néhány percen belül számíthat ura parancsára? Mindenesetre azonnal megjelent, és ez a fontos, gondolta Cleon hanyagul. Persze olykor Demerzelt is elszólították a birodalmi ügyek. Cleon gyűlölte ezeket a távolléteket. Ilyenkor nem találta a helyét.

. – Mi lett azzal a matematikussal? Elfelejtetem: a nevét.

Demerzel, aki biztosan tudta, kiről beszél a császár, csak talán próbára akarta tenni a császár emlékezőtehetségét, megkérdezte:

– Milyen matematikusról beszél, felség?

Cleon türelmetlenül legyintett.

– A jövőmondóról. Arról, aki itt járt nálam.

– Akit idehozattunk?

– Jó, legyen, akit idehozattunk. De itt járt nálam. Ha jól emlékszem, neked kellett kézbe venni a dolgot.

Megtörtént?

Demerzel a torkát köszörülte.

– Megpróbáltam, felség.

– Ah! Azt akarod mondani, hogy felsültél? – Bizonyos mértékig Cleon elégedett volt Demerzel az egyetlen miniszter, aki őszintén bevallotta, ha kudarcot vallott. A többiek sohasem ismerték el hibáikat, és minthogy gyakran tévedtek, így még nehezebben lehetett jóvátenni a dolgokat. Demerzel talán azért engedhette meg magának az őszinteséget, mert ritkán hibázott. Ha nincs Demerzel, gondolta Cleon keserűen, talán nem tanulja meg, mi a tisztesség. Talán alig akadt olyan császár, aki ismerte volna a tisztességet, s meglehet, ez az egyik oka, hogy a Birodalom...

Gyorsan elhessegette a gondolatot, hirtelen bosszantani kezdte a másik hallgatása, és beismerést akart kicsikarni Demerzelből, mivel ellensúlyozni óhajtotta annak becsületessége miatti elgyengülését, nyersen ráförmedt:

– Nos, felsültél, mi?

Demerzel meg se rezzent.

– Csak részben, felség. Úgy éreztem, hogy ha itt marad a Trantoron, ahol olyan... nehéz a helyzet, csak bajt okozhat nekünk. Nem volt nehéz arra a következtetésre jutni, hogy kényelmesebb lenne, ha a szülőbolygóján tartózkodik. Azt tervezte, hogy másnap hazatér, csak hogy mindig számolni kell valamilyen váratlan eseményre: például mégis úgy dönt, hogy a Trantoron marad. Ezért úgy intéztem, hogy két fiatal csavargó még aznap föltegye a gépére.

– Te csavargókat is ismersz; Demerzel? – álmétkodott

Cleon.

– Felség, fontos, hogy sokféle népséggel kapcsolata legyen az embernek, mert minden fajtát föl lehet használni valamire – nem utolsósorban a csavargókat. De úgy sült el a dolog, hogy azok nem jártak sikerrel.

– És miért nem?

– Különös, de Seldon le tudta rázni őket.

– A matematikus szembe bírt szállni velük?

– Úgy látszik, a matematika és a harci művészet nem zárja ki egymást. Elég későn jöttem rá, hogy a Helicon, ahol Seldon él, nem a matematikáról, hanem harci hagyományairól híres. Az a tény, hogy erre nem jöttem rá korábban, az én hibám, felség, amiért esedezem kegyes bocsánatáért.

– De akkor, gondolom, a matematikus eredeti tervéhez híven másnap hazautazott.

– Sajnos, éppen az ellenkezőjét tette. Az incidenstől meghökkenve úgy döntött, hogy nem tér vissza a Heliconra, hanem itt marad a Trantoron. Meglehető, egy járókelő tanácsolta ezt neki, aki véletlenül ott volt a verekedés színhelyén. Erről nem tudhattam előre.

Cleon császár összevonta a szemöldökét.

– Ezek szerint a mi matematikusunk – mi is a neve?

– Seldon, felség. Hari Seldon.

– Ezek szerint ez a Seldon kicsúszott a kezünk közül.

– Bizonyos értelemben, felség. Nyomon követtük a mozgását, és most a Streeling Egyetemen tartózkodik. Amíg ott van, elérhetetlen.

A császár bosszús árcol vágott, és kissé elvörösödött.

– Nem szeretem azt a szót, hogy elérhetetlen. Nem lehet olyan. hely a Birodalomban, ahová az én kezem nem érhet el. És erre azzal jössz, hogy itt, az orrom előtt akad egy ember, akihez nem nyúlhatok. Ez túrhetetlen!

– Felsőged keze elérhet az egyetemre is. Amikor óhajtja, elküldheti oda a katonáit és kiemelheti onnan ezt a Seldont. Csakhogy ez... nem ajánlatos.

– Miért nem mondod azt, Demerzel, hogy nem praktikus. Úgy beszélsz, mint az a matematikus a maga jövőmondásáról. Lehetséges, de a gyakorlatban kivitelezhetetlen. Császár vagyok, aki számára elvben minden lehetséges, de a gyakorlatban nem minden ajánlatos. Ne feledd el, Demerzel, hogy ha Seldont elkapni nem is ajánlatos, terád ez egy csepp sem vonatkozik.

Eto Demerzel elengedte a füle mellett ezt a megjegyzést. A szürke eminenciás nagyon is jól ismerte saját fontosságát, és ilyen fenyegetéseket már korábban is hallott a császár szájából. Szótlanul állta uralkodója haragos tekintetét. Cleon ujjával a szék támláján dobolva nekiszögezte a kérdést:

– Mit érünk hát ezzel a matematikussal, ha a Streeling Egyetemen van?

– Lehetséges, felség, hogy hasznot húzhatunk a szerencsétlenségből. Az egyetemen talán belefog a pszichohistóriájába.

– Még akkor is, ha szerinte az nem praktikus?

– Hátha nincs igaza, és maga is rájön a tévedésére. És ha rájön, hogy tévedett, mi még mindig találhatunk valamilyen módot, hogy kicsalogassuk az egyetemről. Még az is

megeshet; hogy ebben az esetben önként a szolgálatunkba szegődik.

A császár egy percre eltöprengett, aztán hangot adott kételyeinek:

– És mi van, ha valaki más megkaparintja őt az orrunk előtt?

– Kinek juthatna ez eszébe, felség? – kételkedett Demerzel.

– Például Mynek polgármesterének – fakadt ki Cleon szinte kiabálva. – Mynek szektornak még mindig a Birodalomra fáj a foga.

– Az a vénség elkoptatta az agyairait, Felség.

– Csak ne légy ebben olyan biztos, Demerzel.

– És semmi okunk föltételezni, felség, hogy érdeklődne Seldon iránt vagy egyáltalán hallott volna róla.

– Ugyan, Demerzel! Ha mi hallottunk az előadásról, akkor Mynek füléhez is eljutott. Ha mi fölismertük Seldon fontosságát, akkor Mynek is fölismerhette.

– Ha ez megtörténne – mondta Demerzel – vagy csupán föltételezhetnénk, hogy megtörténhet, akkor jogunk lenne szigorú intézkedéseket foganatosítani.

– Mennyire szigorúakat?

Demerzel óvatosan válaszolt:

– Meg kell fontolni. Ha csak kis esélye is van annak, hogy Seldon Mynek kezébe kerülhet, akkor inkább ne kerülhessen senkinek a kezébe se. Ugye érti, felség?

– Vagyis meg kell gyilkoltatni – mondta Cleon.

– Ha felséged így akarja kifejezni – hagyta rá Demerzel.

Hari Seldon hátradőlt a széken abban a fülkében, melyet Dors Venabili járt ki neki. Elégedetlen volt.

Ami azt illeti, jóllehet ezt a kifejezést használta magában, tisztában volt vele, hogy ez távolról sem felelt meg valódi értésének. Nem egyszerűen elégedetlen volt, hanem forrt benne a méreg, és haragja csak egyre nőtt, mert jószerivel maga sem tudta, mi volt annak az oka. A történelem? A történetírók és -összeállítók? A világok és népek, amelyek a történelmet csinálják?

De hát mit számít az, mi is dühének a céltáblája! A fontos az, hogy a jegyzetei használhatatlanok, új ismeretei használhatatlanok, minden használhatatlan.

Már csaknem hat hete van az egyetemen. Már a legelején sikerült találnia egy számítógép-terminált, és ezzel elkezdett dolgozni – útmutatás nélkül, csupán a matematikusi évek során kifejlődött ösztönére támaszkodva. Lassan, akadozva jutott előre, de abban is talált bizonyos örömet, hogy fokozatosan kitapogatta azokat az utakat, módokat, amelyek eljuttatják a kérdések megválaszolásához.

Aztán jött a Dors-féle szeminárium, amely megtanította őt néhány tucat fogásra, és apróbb kellemetlenségekben is részesítette. Egyik kínos helyzetét azok a sanda oldalpillantások teremtették, melyeket a diákok vetettek rá, akik eléggé kinézték maguk közül élemedettebb kora miatt. Előszeretettel ráncolták a homlokukat, valahányszor Dors doktornak szólította őt.

– Nem akarom, hogy azt gondolják – mentegetőzött Dors

–, hogy valamilyen lemaradozó örökdiák vagy, aki a történelemben keres kárpótlást.

– De hát nem elég, hogy ezt már a tudukra adtad? Most már megtenné egy egyszerű „Seldon” is.

– Nem – mosolyodott el hirtelen Dors. – Amellett nekem tetszik a „dr. Seldon”. Tetszik, ahogy mindig fölhúzod rá az orrod.

– Szadista humorral áldott meg az ég, mondhatom.

– Megfosztanál tőle?

Erre csak nevetni tudott. A természetes reakció az lett volna, hogy Dors tiltakozik a szadista jelző ellen. Seldonnak tetszett, hogy a lány leütötte a feladott labdát. Erről jutott eszébe:

– Mondd, lehet itt az egyetemen teniszezni?

– Vannak pályáink, de én nem játszom.

– Helyes. Majd én megtanítalak: És különben úgy fogták hívni, hogy Venabili professzor.

– Hiszen a szemináriumon is így szólítasz.

– Majd meglátod, milyen nevetségesen hangzik ugyanez a tenispályán.

– Hátha nekem tetszeni fog.

– Megpróbáljam kitalálni, mi az, ami még tetszik neked?

– Buja humorral áldott meg az ég, mondhatom.

A férfi mit is válaszolhatott volna:

– Megfosztanál tőle?

A lány elmosolyodott, aztán később meglepően jól játszott a tenispályán.

– Biztos, hogy még sohasem teniszeztél?

– Biztos – felelte.

A másik kellemetlenség okozója ő maga volt. Elsajátította ugyan a történelmi kutatás szükséges módszertanát, de aztán kudarcot vallott, amikor kísérletet tett a számítógép memóriájának a hasznosítására. Ez tökéletesen eltért attól, amit a matematikában alkalmaznak. Feltehetően ez is ugyanolyan logikus volt, minthogy mozogni lehetett benne tetszés szerinti irányban, ám ennek a logikának a rendszere mégis lényegesen eltért attól, amelyet megszokott.

Akárhogyan is próbálkozott, nem kapott eredményt. Bosszúsága érezte hatását a tenispályán is. Dors nagyon gyorsan fejlődött, már nem szorult rá, hogy könnyű labdákat kapjon és alaposan felbecsülje az irányt és a távolságot. Seldon így könnyen megfeledkezett attól, hogy partnere mégiscsak kezdő, teljes dühét beleadta ütéseibe, és lézersugár-erejű labdákat adott vissza Dorsnak.

Dors odaszaladt a hálóhoz, és szemrehányóan kiosztotta Seldont:

– Megértem, hogy ki akarsz nyírni, hiszen bosszantó lehet, hogy annyiszor elvétem a labdát. De hogy lehet, hogy most is legalább három centiméterre elkerülted a fejemet?! Még csak nem is horzoltál meg. Tudsz te ennél jobban is, nem? Seldon szégyenkezve próbált magyarázkodni, de csak annyit ért el, hogy még jobban összezavarodott.

– Figyelj ide – folytatta a lány – Mára elég volt a visszaütéseidből, így hát zuhanyozzunk le, aztán elmehetnénk valahová egy teára vagy valamire. Te pedig szépen elmondod nekem, mi az, ami gyilkos indulataidat kiváltotta. Hacsak nem az én szegény fejem volt az, igazán

megoszthatnád velem keserű dühöd okát. Ha nem, akkor pedig nem fogom tovább kockáztatni az életemet a háló innenső oldalán. Nem leszek a célpontod.

A tea mellett kitört a férfiből:

– Dors, én egyik történelmet a másik után végigpásztáztam; csak úgy nagyjából, felületesen. Még nem jutottam el odáig, hogy belemélyedjek. De már így is tisztán látok. Az összes filmkönyv ugyanazon a néhány, eseményen rágódik.

– Sorsdöntő eseményeken. A történelem fordulópontjain.

– Ez csak kifogás. Mind egyforma. Huszonötmillió világ létezik, és ezek közül érdemben talán huszonötöt ha megemlítenek.

– Te csak a Galaxis összefoglaló történetét olvastad. Keresd ki néhány kisebb világ szűkebb történelmét. Minden világon, még a legkisebbeken is, a gyermekeknek a helyi történelmet tanítják, még mielőtt egyáltalán hallottak volna a nagy Galaxis létezéséről. Te magad például ebben a pillanatban nem tudsz többet a Heliconról, mint a Trantor fölemelkedéséről vagy a nagy csillagközi háborúról?

– Azok az ismeretek is eléggé behatároltak – jegyezte meg Seldon sötétén. – Ismerem a Helicon földrajzát és benépesülése történetét meg a Jennisek bolygó disznóságait és praktikáit – ez a mi hagyományos ellenségünk, jóllehet a tanítóink óvatosan mint a mi hagyományos riválisunkat emlegették nekünk. Sohasem hallottam azonban semmit arról, hogy a Helicon mivel járult hozzá az egyetemes galaktikus történelemhez.

– Az is lehet, hogy nem volt mivel.

– Ne butáskodj már. Persze hogy volt. Lehet, hogy nem voltak nagy úrcsaták, amelyekben a Helicon is részt vett volna, vagy sorsdöntő felkelések és békekötések. Lehet, hogy egyetlen császári trónkövetelő sem vetette meg a lábát a Heliconon. De lehetetlen, hogy ne gyakorolt volna észrevétlenül befolyást. Hiszen sehol semmi sem történhet úgy, hogy ne mutakozzék a hatása. Csakhogy én semmit sem találok, ami segítene eligazodni. Figyelj ide, Dors. A matematikában minden megtalálható a számítógépben; minden, amit tudunk, vagy amire húszezer év alatt rájöttünk. De nem így a történelemben. A történészek maguk csipegetnek, és mindegyik ugyanazt csipegeti ki.

– De hát Hari, a matematika az emberi értelem rendszerezett produktuma. Egyik dolog következik a másikból: Vannak benne képletek és axiómák, csupa ismert dolog. Ez mind... hogy is mondjam csak... egyetlen egész. A történelem mása Ez embertrilliók cselekedeteinek és gondolatainak öntudatlan summázata. A történészeknek válogatniuk kell.

– Úgy van – helyeselt Seldon –, nekem azonban az egész történelmet meg kell ismernem, ha ki akarom dolgozni a pszichohistória törvényeit.

– Akkor sohasem fogod kidolgozni a pszichohistória törvényeit.

Ez volt tegnap. Most pedig Seldon ott ül a fülkéjében a széken, egy újabb sikertelen nappal a háta mögött, és fülébe cseng Dors kijelentése: „Akkor sohasem fogod kidolgozni a pszichohistória törvényeit.”

Hiszen Seldon már eleve ezt gondolta maga is, és ha

Hummin nem erőszakoskodik, és nincs az a különös képessége, amellyel Seldont is meggyőzte, szinte föllelkesítette, akkor még most is így gondolná.

Most már nem adhatja fel. Kell lennie valamilyen megoldásnak.

Ám egyetlenegy sem jutott az eszébe.

Felvilág

TRANTOR – ...Szinte soha nem ábrázolják kívülről, az űrből. Már régóta úgy él az emberiség tudatában, mint belső, zárt világ, mint a kupolák alatt nyüzsgő emberi kaptár. Holott volt külvilága is, és máig fennmaradtak az űrből készült és különböző részletességű hologramok (l. 14. és 15. ábra). Megfigyelhető, hogy a kupolák felszíne, a hatalmas város és a külső légkör érintkezési pontja az a terület, amelyet akkoriban „felvilágnak” neveztek...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

21.

Másnap Hari Seldon mégis megint ott volt a könyvtárban. Egyfelől kötötte a Humminnak adott szava. Megígérte neki, hogy megpróbálja. Másfelől saját magának is tartozott vele. Semmi kedve nem volt hozzá, hogy beismerje kudarcát. Legalábbis még nem. Addig nem, amíg meggyőződéssel vallhatja magának, hogy mindent megtett, minden utat végigjárt.

Igy hát maga elé tette azoknak a referencia filmkönyveknek a listáját, amelyeket még nem nézett át, és igyekezett eldönteni, melyik az a nem túl csábító választékból, amelynek akár a legkisebb mértékben is hasznát veheti. Már éppen úgy Határozott, hogy egyiknek sem, és nem marad más hátra, mint mindegyikbe belebukkantam, amikor arra riadt föl, hogy valaki halkán kopog a fülke falán. Seldon fölpillantott, és a fülke nyílásában meglátta Lisung Randa zavart arcát. Seldon már ismerte Randát, Dors bemutatta őket egymásnak, és néhány alkalommal egy társaságban vacsoráztak.

Randa, aki pszichológiát tanított, alacsony, kövérkés kis ember volt, vidám, kerek arcáról szinte sohasem olvadt le a mosoly. Ugyanolyan sárgás arcszíne és keskeny szeme volt; amilyen sok millió világ lakóira jellemző. Seldon jól ismerte ezt a jellegzetességet, mivel sok olyan neves matematikus hologramját látta, aki szintén ehhez a típushoz tartozott. A Heliconon azonban még egyszer sem találkozott ezekkel a keletiekkel. (Hagyományosan így nevezték őket, bár senki sem tudta, miért; és maguk a keletiek nem nagyon rajongtak ezért az elnevezésért, bár annak okát se ismerte senki.)

– Sokmilliónyi van belőlünk itt a Trantoron – mosolygott Randa a zavar minden jele nélkül, amikor Seldon első találkozásuk alkalmával nem tudta leplezni meglepődését.

– De talál egy csomó délit is: fekete bőr, göndör haj. Látott már ilyet?

– A Heliconon még nem – dünnyögte Seldon.

– Csupa nyugati él a Heliconon, mi? Milyen unalmas lehet!

Bár ki törődik vele! Akad mindenféle. – (Seldon ott maradt magára azzal a rejtéllyel, hogy ha vannak keletiek, déliek és nyugatiak, akkor miért nincsenek északiak. Megpróbált erre választ találni az irodalomban, de sikertelenül.)

És Randa nyájas arca most szinte nevetséges aggodalommal meredt rá.

– Nincs semmi baja, Seldon? – kérdezte.

Seldon kerek szemmel a semmibe révedt.

– Persze hogy nincs. Mi bajom lenne?

– Én csak a hangra figyeltem föl, barátom. Sikoltozott.

– Sikoltoztam? – képedt el Seldon sértett hitetlenkedéssel.

– Nem hangosan. Ilyesformán. – És Randa a fogát csikorgatta, a torka mélyéből fojtott sikolyt bocsátott ki. – Ha tévedtem volna, kérem bocsásson meg, hogy oktanul háborgattam. Bocsásson meg.

Seldon lehajtotta a fejét.

– Megbocsátok, Lisung. Azt mondják, hogy néha ilyen hangot hallatok. De biztosíthatom róla, hogy nem akarattal. Én észre sem veszem.

– De azt tudja, miért szokta csinálni?

– Igen. Frustráció. *Frustráció.*

Randa közelebb intette Seldont, és suttogóra fogta a hangját:

– Zavarjuk az embereket. Menjünk ki a társalgóba, mielőtt kidobnának bennünket.

A társalgóban könnyű italt szürcsölgetve Randa odafordult hozzá.

– Megkérdezhetem magát, pusztán szakmai érdeklődésből, hogy miért érez csalódást?

Seldon vállat vont.

– Miért érez az ember rendszerint csalódást? Szeretnék megtalálni valamit, de egy lépéssel sem jutok előbbre.

– De hiszen maga matematikus, Hari. Mi okozhatna magának csalódást a történelmi könyvtárban?

– És *maga* mit keres itt?

– Csak átvágtam erre, hogy lerövidítsem az utat, amikor meghallottam a maga... nyögését. De lám – mosolyodott el –, a rövidítésből komoly késedelem lett, amit én egyébként szívesen vállalok.

– Bár úgy lenne, hogy én is csak így átvágtam volna a történelmi könyvtáron, de én egy matematikai problémán rágódom, amelyhez nélkülözhetetlen némi történelmi tájékozottság. Én azonban sehogy sem boldogulok vele.

Randa tőle szokatlan komolysággal nézett Seldonra, aztán azt mondta:

– Bocsásson meg, de most megkockázatom, hogy megsértem magát. Én komputereztem magát.

– Komputerezett *engem*? – meresztette tágra a szemét Seldon. Elöntötte a harag.

– Lám, megsértettem. De tudja, van egy nagybácsikám, szintén matematikus. Talán hallott róla. Kiangtow Randa. Seldon mély lélegzetet vett.

– Maga *annak* a Randának a rokona?

– Igen. Ő apám bátyja, és zokon vette, hogy nem követtem az ő nyomdokait, neki ugyanis nem voltak gyerekei. Ezért úgy gondoltam, talán örömet szerzek neki, ha elmondom, hogy találkoztam egy matematikussal. Szerettem volna

eldicsekedni magával, így megnéztem, milyen információt kaparhatok elő a matematikai könyvtárból.

– Értem. Ez volt hát az oka, hogy ott járt. Elnézését kérem. Nem hiszem, hogy sok dicsekvésre okot adó dolgot talált rólam.

– Rosszul hiszi. Nagyon is mély benyomást tett rám. A dolgozataival persze nem tudtam mit kezdeni, az anyag mégis nagyon kedvező képet fest önről. És amikor megnéztem a híryanagot, megtudtam, hogy nemrég részt vett a tízéves konferencián. Nos, mondja, mi is az a pszichohistória? Az első két szótag mindenestre fölcsigázta a kíváncsiságomat.

– Látom, kihámozta belőle ezt a szót.

– Hacsak nem járok tévúton, az a benyomásom, hogy maga ki tudja bogozni a jövő történéseit.

Seldon kelletlenül bólintott.

– Igen, többé-kevésbé azt jelenti vagy legalábbis ezt akarja jelenteni a pszichohistória.

– De mennyire komoly ez a tudomány? – kérdezte Randa mosolyogva. – Ugye nem csak abból áll; hogy pálcát vet?

– Mi az, hogy pálcát vetni?

– Ez egy gyermekjáték a szülőbolygómon, a Hoparán. A játék állítólag megmondja a jövőt, és egy talpraesett gyerek ebből hasznot is húzhat. Ha egy anyának azt mondja, hogy kislánya gyönyörű hajadonná cseperedik, elveszi egy gazdag ember, azon nyomban leeshet egy szelet kalács vagy egy félpénz. Az anya nem fogja kívánni, hogy beválik-e a jóslat; a jutalom a kedvező jóslatért is kijár.

– Értem. Nem, én nem vetek pálcát. A pszichohistória

elvont tudomány. Szigorúan elvont. Gyakorlati alkalmazására semmi lehetőség nem képzelhető el, kivéve...

– Helyben vagyunk. Mindig a kivételek érdekesekek.

– Kivéve, hogy én szeretném kidolgozni a gyakorlati alkalmazás módszerét. Talán ha többet tudnék a történelemlről...

– Ezért bújja hát a történelmi könyveket?

– Igen, de semmi hasznom nincs belőle – legyintett Seldon lemondóan. – Túl nagy a történelem, és túl kicsi az, ami rögzítve van belőle.

– És ezért érzi magát frusztráltnak?

Seldon bólintott.

Randa vigasztalni próbálta.

– De hiszen, Hari, még csak néhány hete van itt.

– Ez igaz, de ennyi is elég ahhoz, hogy rájöjjenek...

– Semmire sem jöhet rá néhány hét alatt. Az egész élete is rámehet, és csak egy apró lépést tesz előre. És matematikusok sok-sok nemzedékének a munkája is szükséges lehet ahhoz, hogy a probléma megoldódjék.

– Ezt én is tudom, Lisung, de ettől nem vagyok boldogabb. Magam is szeretnék valamilyen megfogható eredményt elérni.

– És az segít, ha örületbe kergeti magát? Ha ez megnyugtatja, mutathatok magának egy témát, amely sokkal kevésbé bonyolult, mint az emberiség története, mégis a kutatók ki tudja, mióta ostromolják minden kimutatható eredmény nélkül. Én tudom, mert egy csoport éppen itt az egyetemen dolgozik rajta, és az egyik jó

barátom is érdekelt. Még hogy frusztráció! Magának fogalma sincs, mi az a frusztráció.

– És mi az a téma? – kérdezte Seldon, akiben egy kis kíváncsiság ébredt.

– Meteorológia.

– Meteorológia! – Seldonnak leesett az álla a meglepődéstől.

– Ne vágjon képeket. Figyeljen ide. Minden lakott világnak van atmoszférája. Minden világnak megvan a maga levegőösszetétele, a maga hőmérséklet-tartománya, a maga forgási és keringési sebessége, tengelyének a dőlésszöge, a szárazföldek és a vizek közötti aránya. Huszonötmillió különböző problémával találjuk szemben magunkat, és eddig még senkinek sem sikerült közös törvényszerűséget felfedezni.

– Persze, mivel a légkör viselkedése könnyen elérheti a kaotikus fázist. Ezt mindenki tudja.

– Ezt mondja a barátom is, Jenarr Leggen. Találkozott már vele?

Seldon elgondolkodott.

– Hórihorgas fickó? Hosszú orr? Keveset beszél?

– Az az. Egyébként a Trantor nagyobb rejtély, mint akármelyik világ. A följegyzések szerint eléggé normális időjárás uralkodott rajta, amikor az ember megjelent itt. Aztán a lakosság növekedésével és az urbanizáció terjedésével egyre több energiát használtak föl, és egyre több hőt engedtek ki a légkörbe. A jégtakaró összehúzódott, a felhőtakaró megvastagodott, az időjárás megromlott. Az emberek védekezésül behúzódtak a föld

alá, s ez ördögi körnek bizonyult. Minél rosszabbra fordult az időjárás, annál buzgóbban ásták lejjebb magukat az emberek a föld alá és építették fejük fölé a kupolákat. Az időjárás pedig csak tovább romlott. A bolygót ma szinte összefüggő felhőtakaró fedi, és gyakran esik az eső, vagy ha elég hideg van: a hó. Csak az a baj, hogy ezt senki sem tudja kiszámítani. Senki sem képes olyan módszert kidolgozni, amely megmagyarázná, hogy miért éppen így alakul az időjárás vagy akár megközelítőleg előre jelezné annak napi változásait.

Seldon megvonta a vállát.

– Fontos ez egyáltalán?

– Egy meteorológusnak igen. Őket miért ne keseríthetné el a kudarc úgy, mint magát? Ne legyen elfogult a saját munkája iránt.

Seldonnak eszébe jutott a felhős ég meg a nyirkos hideg, amikor a császári palotához tartott.

– Mit lehet hát tenni? – kérdezte.

– Van itt az egyetemen egy kiterjedt kutatási program, és Jenarr Leggen ebben vesz részt. Úgy vélik, ha követni tudják a trantori időjárás-változásokat, akkor közelebb jutnak az egész meteorológia alaptörvényeinek a megértéséhez. Leggen ugyanolyan szenvedéllyel hajszolja ezt; mint maga a pszichohistória törvényeit. Evégből hihetetlen mennyiségű műszert helyezett el a Felvilágon... vagyis a kupolák tetején. De eddig még nem sok hasznát látták. És ha több nemzedék sok munkája sem hozott eredményt a légkör megismerésében, akkor maga miért siránkozik, hogy egy-két alatt semmit sem sikerült

kifacsarnia az emberi történelemből?

Randának igaza van, gondolta Seldon, míg ő igazságtalanul vádolja önmagát. És mégis... és mégis... Hummin azt állítaná, hogy a problémák tudományos ostromának ez a kudarca újabb jele az idők romlásának. Talán neki is igaza van, kivéve, hogy ő az általános hanyatlásról és az *átlagos* hatásról beszélt. Seldon saját magában semmilyen romlását nem tapasztalta szellemi képességeinek.

Hangjában megcsillant némi érdeklődés, amikor megkérdezte:

– Azt mondja, hogy vannak emberek, akik a kupolák alól fölmerészkednek a szabad levegőre?

– Igen. A Felvilágra. Bár meg kell hagyni; különös dolog. A legtöbb bennszülött trantori ezt nem csinálná meg. Ódzkodnak a Felvilágtól. Már a gondolatára is kóvályog a fejük. A meteorológiai kutatásokban leginkább külvilágiak dolgoznak.

Seldon az ablakon keresztül végighordozta tekintetét az egyetemi udvar pázsitján, kis kertjén, amelyet árnyék és nyomasztó hőség nélkül, ragyogva világított meg a szórt fény. Elmélázott.

– Nem szeretném hibáztatni a trantoriakat azért, mert kedvelik a belvilág kényelmét, de azért azt hihetném, hogy a kíváncsiság mégis kihajt egyeseket a Felvilágra. Mert engem igen.

– Azt akarja mondani, hogy szívesen megnézné a meteorológiai műszereket odafönt?

– Azt hiszem, igen. Hogy jut föl az ember a Felvilágra?

– Mi sem könnyebb ennél. Fölmegy egy lifttel, kitárol egy ajtó, és már ott is van. Én már voltam odafönt. Nem mondom... újszerű érzés.

– Ez egy időre elterelné a figyelmemet a pszichohistóriáról – sóhajtott Seldon. – Jót tenne nekem.

– Másfelől viszont – ahogy a bácsikám szokta mondani – tette hozzá Randa –, „a tudás egy”, és bizonyára igaza van. Hátha tanul valami olyasmit a meteorológiából, ami segítheti a pszichohistóriájában. Nem lehetséges ez? Seldon bágyadtan elmosolyodott.

– Sok minden lehetséges: – Magában azonban hozzátette: de nem bizonyítható.

22.

Dors nem titkolta csodálkozását.

– Meteorológia?

– Igen – felelte Seldon: – Holnapra tervezek valamit, és fölmegyek velük.

– Belefáradtál a történelembe?

Seldon komoran bólogatott.

– Igen, belefáradtam. Jót tesz a változatosság. Azonkívül Randa azt mondja, hogy ez is olyan probléma, mely túl kemény dió a matematika számára, és nekem se árt; ha belátom, hogy az én helyzetem sem egyedülálló.

– Remélem, nincs tériszonyod. Seldon elnevette magát.

– Nincs, de tudom, miért kérdezed. Randa azt mondja, hogy elég sok trantorinak tériszonya van, és a világért sem menne föl a Felvilágra. Azt hiszem, kellemetlenül érzik magukat védőburok nélkül.

Dors bólintott.

– Van, akinél ez természetes, ám sok trantorit találsz a Galaxis többi bolygóin – turistákat, adminisztrátorokat, katonákat. És a külvilágokon sem ritka az agorafóbia.

– Meglehet, Dors, ám nekem nincs agorafóbiám. De kíváncsi vagyok, és izgat a változatosság, ezért csatlakozom hozzájuk holnap.

Dors tétovázni látszott.

– Föl kellene, hogy kísérjelek, csak hogy holnap zsúfolt programom van. Ám ha nincs tériszonyod, akkor nem lesz semmi baj, és bizonyára jól fogod érezni magad. Ó igen, és maradj a meteorológusok közelében. Hallottam olyasmiről, hogy emberek eltévedtek odafönt.

– Majd vigyázok. Rég volt, hogy valahol is eltévedtem volna.

23.

Jenarr Leggen megjelenése alapvetően komor volt. Nem arcszíne miatt, mert az nem volt olyan sötét, még csak nem is sűrű, fekete szemöldöke miatt. Valószínűleg azért keltett olyan komor benyomást, mert két szemöldöke egy pár mélyen ülő szem és egy jókora orr fölött vastagodott. A szeme sohasem mosolygott, és ha megszólalt, ami elég ritkán esett meg, a hangja mély, erős, meglepően öblös volt vézna testéhez képest.

– Ennél melegebb öltözékre lesz szüksége, Seldon – jelentette ki.

– Igen? – szólta Seldon, és körülnézett.

Leggenen és Seldonon kívül még két férfi és két nő készülődött a fölszálláshoz, és Leggenhez hasonlóan lenge

trantori ruházatuk fölé vastag szveteret húztak, amelyek mint várható volt, élénk és merész mintázatukkal tűntek ki. És persze a legkisebb hasonlóság sem volt közöttük.

– Sajnálom, nem tudtam – nézett végig magán Seldon –, nekem azonban nincsen semmilyen megfelelő felső ruhám:

– Én tudok magának kölcsönözni egyet. Azt hiszem, van itt valahol egy fölösleges darab. Tessék, itt van. Egy kissé elnyútt, de a semminél többet ér.

– Ilyen holmiban kellemetlenül melege volna az embernek – mondta Seldon.

– Itt igen – hagyta rá Leggen. – A Felvilágon azonban mások a viszonyok. Hideg és szeles az idő. Kár, hogy nincs az ön számára lábszárvédő meg bakancs. Elkelné odafönt.

Egy láda mindenféle műszert is vittek magukkal, amelyeket Seldon véleménye szerint szükségtelen alapossággal ellenőriztek.

– A maga szülőbolygója hideg? – fordult hozzá Leggen.

– Persze, egy része – felelte Seldon. – A Heliconnak az a vidéke, ahol én lakom, enyhe és elég esős.

– Kár. Nem lesz kedvére a felvilági idő.

– Azt hiszem, addig el tudom viselni, amíg odafönt leszünk.

Amikor elkészültek, besoroltak egy liftbe, amelyen ez a felirat volt olvasható: CSAK HIVATALOS HASZNÁLATRA.

– Ez azért van – jegyezte meg a fiatal nők egyike –, mert a Felvilágra megy, ahol alapos ok nélkül senki sem tartózkodhat.

Seldon még nem találkozott ezzel a fiatal nővel, de hallotta, hogy Clowziának szólították. Hogy ez keresztnev,

vezetéknev vagy csúfnev volt-e, azt nem tudhatta.

A lift semmiben sem különbözött azoktól, amelyekben Seldon akár itt, a Trantoron, akár odahaza, a Heliconon utazott (kivéve persze a Humminnal használt gravitációs liftet), az a tudat azonban, hogy a lift a bolygó meghitt belsejéből az űrbe szállítja őket, valamiképpen űrhajószerűvé tette azt.

Seldon elmosolyodott magában. Ostoba képzelődés. A lift kissé megrázkódott, s ez eszébe juttatta Seldonnak, mit mondott Hummin a Galaxis hanyatlásáról. Leggen meg a többi férfi és az egyik nő dermedten várakoztak, mintha minden gondolatukat és élettevékenységüket befagyasztották volna addig, amíg ki nem kerülnek ebből a börtönből. Clowzia azonban egyre csak Seldont nézte, mint akit borzasztóan érdekesnek talál.

Seldon közel hajolt hozzá, és a fülébe súgta (nem akarta megzavarni a többieket):

– Nagyon magasra megyünk?

– Magasra? – visszhangozta az. Normális hangon beszélt, nyilván nem érezte, hogy a többiek csendre vágynak. A lány nagyon fiatalnak látszott, és Seldon úgy vélte, hogy még diák. Vagy esetleg tanonc.

– Merthogy ilyen sokáig emelkedünk. A Felvilág bizonyára sok-sok emelet magasán van a légkörben.

A lány pillanatnyi zavar után válaszolt:

– Ó, dehogy. Egyáltalán nem magasán. Csak nagyon mélyről indultunk. Az egyetem alacsony szinten van. Mi jókora mennyiségű energiát használunk, és minél mélyebben vagyunk, az energia annál olcsóbb.

Leggen szakította félbe őket:

– Megérkeztünk. Vigyük ki a fölszerelést.

A lift apró zökkenővel megállt, és a széles ajtó sebesen kétfelé siklott. A hőmérséklet egyszerre lezuhant, és Seldon a zsebébe dugta a kezét. Most örült csak, hogy fölvette a szvettert. Haját hideg szél borzolta, és eszébe jutott, hogy most jól hasznát venné egy kalapnak; de alighogy ezt gondolta, Leggen kihúzott valamit kabátja egyik hajtókája alól, megrázta s a furcsa holmit a fejébe húzta. A többiek ugyanígy tettek.

Csak Clowzia habozott. Mielőtt fölvette volna, tétován följánlotta Seldonnak.

Seldon azonban tagadólag rázta a fejét.

– Nem vehetem el a sapkáját, Clowzia.

– Csak vegye el. Az én hajam hosszú és elég sűrű. A magáé rövid és elég... ritka.

Seldon ezt a legszívesebben hevesen tagadta volna, és máskor meg is tette volna. Most azonban elfogadta a sapkát, és azt mormolta:

– Köszönöm. Ha a maga feje fázni fog, visszaadom.

Lehet, hogy nem is volt olyan fiatal. Csak a kerek babaarc tette azzá. És most, hogy fölhívta a figyelmét a hajára, azt is észrevette, gyönyöre vörösésbarna színe van. Ilyen színű haját nem is látott a Heliconon.

Odakint borús volt az ég, mint amikor a nyitott térségen át a palotához vitték. Most jóval hidegebb volt, mint akkor, hiszen hat héttel közelebb kerültek a télhez.

A felhők is vastagabbak voltak, mint korábban, és a nap alig sütött. Nyomasztó volt, talán mert közeledett az este.

De hát csak nem jönnek föl ide ilyen fontos munkára úgy, hogy ne hagynának maguknak bőségesen időt a sötétedésig! Vagy úgy számítják, hogy gyorsan elintéznék mindent?

Szerette volna megkérdezni, aztán eszébe jutott, hátha nem szívesen veszik a kérdezősködést. A többiekén látszott, hogy a legkülönfélébb lelkiállapotban vannak. Egyesek izgatottak, mások dühösek és ingerültek voltak.

Seldon szemügre vette környezetét.

Valamilyen szürke fémfelületen állt, legalábbis erre következtetett abból a hangból, amit akkor hallott, amikor lopva megkopogtatta a lábával. Ám a fém nem volt csupasz. A lépései lábnyomokat hagytak maguk után. A felületet láthatóan valamilyen por, finom homok vagy agyagréteg borította.

De miért is ne? Aligha jár föl ide valaki, hogy eltakarítsa a port. Kíváncsiságból lehajolt, és fölmarkolt valamennyit az anyagból.

Clowzia lépett oda hozzá. Észrevette, mivel foglalatосkodik, és a rendetlenségen kapott háziasszony zavarával a hangjában azt mondta:

– Errefelé még csak letakarítjuk a műszerek kedvéért. Ám a Felvilág legtöbb táján sokkal rosszabb ennél, de hát nincs nagy jelentősége. Még jót is tesz mint szigetelőréteg. Seldon hümmögve nyugtázta a mondottakat, és folytatta a nézelődést. Nem is remélhette, hogy kiismeri magát a műszereken, amelyek szanaszét heverték ott, mintha a vékony talajból nőttek volna ki (ha lehet rá ezt mondani). A leghalványabb fogalma sem volt róla, mik azok. és mire

valók:

Leggen közeledett féléje. Óvatosan emelgette a lábát, nyilván azért, gondolta Seldon, nehogy megzavarja a műszereket. Megfogadta, hogy ő is így fog lépegetni.

– Hé! Seldon!

Seldonnak nem nagyon tetszett ez a hangnem. Hidegen válaszolt:

– Tessék, dr. Leggen.

– Akkor legyen, dr. Seldon – mondta az türelmetlenül. – Az a kis ember, Randa, azt mondta, hogy maga matematikus.

– Úgy van.

– Jó matematikus?

– Szeretném azt hinni, de hát ezt nem én mondom meg.

– És magát érdeklik a nehezen megoldható problémák?

– Beléjük vagyok gabalyodva – felelte Seldon átérzéssel.

– Én is, csak másfélébe. Nézzen csak körül nyugodtan.

Ha van valamilyen kérdése, Clowzia, az asszisztensünk, rendelkezésére áll. Hátha maga is tud segíteni nekünk.

– Örömmel tenném, csak hogy én semmit se konyítok a meteorológiához.

– Nem tesz semmit, Seldon. Csak azt szeretném, ha belekóstolna ebbe a dologba, és aztán szívesen megvitatnám magával az én matematikámat, már ha annak lehet nevezni egyáltalán.

– Készséggel állok rendelkezésére.

Leggen hosszúkás, mogorva arcán mit sem enyhült a gyászos kifejezés. Elfordult, de aztán még egyszer Seldonra nézett.

– Ha nagyon fázna, a liftajtó nyitva van. Csak szálljon be és

érintse meg az EGYETEMI BÁZIS feliratú gombot. A lift leviszi magát, aztán automatikusan visszajön értünk. Ha elfelejtené, majd Clowzia megmutatja.

– Nem felejttem el.

Ezután valóban magára hagyta; és Seldon hosszan nézett utána, miközben a hideg szél késként hasogatta a kabáton keresztül. Clowzia visszajött hozzá, az ő arcát is pirosra csípte a szél.

– Dr. Leggen bosszúnak látszik – mondta Seldon. – Vagy ez a szokásos arckifejezése?

A lány elnevette magát.

– A legtöbbször gyászos képpel járkál, de most valóban bosszús.

– Miért? – kérdezte Seldon valódi érdeklődéssel.

Clowzia hátrakapta a fejét, hosszú lobonca csak úgy röpködött körülötte.

– Nem illene tudnom – mondta –, de azért tudom. Dr. Leggen úgy számította, hogy ma pontosan ebben az időben felszakadozik a felhőzet, és azt tervezte, hogy speciális méréseket végez a napfényről. Csak hát... de maga is látja, milyen időnk van.

Seldon bólintott.

– Idefönt vannak holovíziós kamerák; így hát tudta, hogy felhős az ég, még hozzá rosszabb, mint gondolta, de szerintem abban reménykedett, hogy a műszerek romlottak el. Rendszerint azokat hibáztatja, nem a saját elméletét. Eddig azonban semmi hibát sem találtak bennük.

– És ezért vág olyan boldogtalan ábrázatot.

– Hát ami azt illeti, az ő arca sohasem árul el boldogságot.

Seldon hunyorogva körbenézett. A felhők most nem voltak képesek tompítani a vakító világosságot. Észrevette, hogy talpa alatt a felszín nem teljesen vízszintes. Egy lapos kupolán állott, és amint figyelmesebben körülnézett, minden irányban újabb, különböző szélességű és magasságú boltozatokat látott.

– A Felvilág elég szabálytalannak látszik – jegyezte meg.

– Eléggé. Így alakult ki.

– Van valami különösebb oka?

– Nem hinném. Annak idején nekem is szemet szúrt, és megkérdeztem, mint maga, és úgy magyarázták, hogy kezdetben a trantoriak bevásárlóközpontokat, sportcsarnokokat meg ehhez hasonló helyeket fedtek be kupolákkal, aztán egész városokat, így jött létre a számtalan, különböző magasságú és szélességű boltozat. Amikor aztán mind egybeért, eléggé egyenetlenre sikeredett, de akkorra az emberek azt gondolták, így van jól.

– Azt akarja mondani, hogy egy véletlenül kialakult valamit hagyományként fogadtak el?

– Úgy is lehet mondani.

(Ha a körülmények véletlenszerű alakulása hagyománnyá válhat, méghozzá szinte szent és sérthetetlen hagyománnyá, gondolta Seldon, lehet-e ezt úgy tekinteni, mint a pszichohistória törvényét? Triviálisnak hangzik, de hány ilyen, hasonlóképpen általánosan elfogadott jelenség jöhet még szóba? Egymillió? Egymilliárd? Ám az is lehet, hogy viszonylag kevés olyan törvény létezik, amelyekből az általánosan elfogadottakat mint következményt lehet

levezetni. Honnan tudhatná? Gondolataiba merülve egy percre még a metsző szélről is megfeledkezett.)

Clowzia annál kevésbé, mert borzongva megjegyezte:

– Nagyon kellemetlen. Mennyivel jobb a kupola alatt!

– Maga a Trantorra való? – érdeklődött Seldon.

– Igen.

Seldonnak eszébe jutott, mit mondott Randa az agorafóbiás trantoriakról, és megkérdezte:

– Hogy bírja ki itt fönt?

– Utálom – borzongott Clowzia –, de hát le kell vizsgáznom, és szükségem van a szakmára meg a státusra.

Dr. Leggen pedig azt mondja, hogy bizonyos terepgyakorlat nélkül nem megy. Így hát itt vagyok, bármennyire irtózom is, különösen amikor ilyen idő van. Ilyen hidegben eszébe sem jutna, nem igaz, hogy még növényzet is megél ezeken a kupolákon.

– Igazán? – kérdezte élesen, és fürkésző tekintettel figyelte Clowziát, vajon nem akarja-e átejteni. A lány azonban őszintének látszott, de ki tudja, mi volt ebből a valódi, és mit tulajdoníthatott a babaarcnak.

– Úgy bizony. Még itt is, ha melegebb van. Látja ezt a talajt? Mint emutettem, innen eltakarítjuk a munka miatt, de másutt a por össze-összegyűlik, és különösen azokban a mélyedésekben rakódik le vastagon, ahol a kupolák összetalálkoznak. Ott növények nőnek belőle.

– De honnan jön ez a talaj?

– Amikor a kupolák még nem fedték be az egész bolygót, a szél apránként fölhordta rájuk a földet. Aztán amikor már az egész Trantort befedték; és a lakószinteket egyre

mélyebbre ásták, a kiásott föld egy részét, amelyik a célnak megfelelt, szétteregették idefönt.

– És nem szakadtak be alatta a kupolák?

– Dehogysis. A kupolák nagyon erősek, és szinte mindenütt alá vannak támasztva. Egy filmkönyv szerint úgy képzelték, hogy a Felvilágot növénytermesztésre hasznosítják, de aztán rájöttek, hogy ezt sokkal ésszerűbb elvégezni a kupolák alatt. Odalent élesztőt meg algát is lehet termesztetni, amivel csökkenteni lehet a megszokott termények iránti szükségletet; ezért úgy döntöttek, hogy a Felvilágot parlagon hagyják. A Felvilágon még állatok is vannak – lepkék, méhek, egerek, nyulak. Nem is kevesen.

– A növények gyökérzete nem rongálja meg a kupolákat?

– Évezredek alatt sem. A kupolákat úgy kezelték, hogy a gyökerek ne tehessenek bennük kárt. A növényzet nagy része fű, de vannak fák is. A saját szemével is megbizonyosodhatna róla, ha melegévszak lenne, vagy délebbre volnánk innen, vagy egy űrhajóból néznénk. Nem látta a Trantort, amikor megközelítette az űr felől? – tette hozzá egy oldalpillantást vetve Seldonra.

– Nem, Clowzia, be kell vallanom, hogy nem. A hiperhajó egyszer sem volt olyan helyzetben, hogy jó kilátás nyílt volna belőle. Maga látta már a Trantort az űrből?

– Én még sohasem voltam az űrben – felelte a lány bágyadt mosollyal.

Seldon körülnézett. Mindenütt csak szürkéség.

– Nem tudom elhinni – mondta. – Mármint hogy növényzet terem a Felvilágon.

– Pedig úgy van. Másoktól hallottam, a külvilágiaktól, mint

maga, akik látták az úrből a Trantort, hogy a bolygó onnan zöldnek látszik, akár a rét, mert nagy részét fű és bozót borítja. De fák is vannak. Ide nem messze is van egy liget. Magam is láttam. Örökzöldek, és hat méter magasak is vannak közöttük.

– Hol?

– Innen nem látni. Az egyik kupola túlsó oldalán van. Ott, ahol...

Halk kiáltás jutott el hozzájuk. (Seldon most jött rá, hogy beszélgetés közben sétáltak, és eltávolodtak a többiektől.)

– Clowzia! Gyere vissza! Szükségünk van rád.

– Aha. Megyek már! – kiáltott vissza Clowzia. Majd Seldonhoz: – Sajnálom, dr. Seldon, mennem kell. – És bélelt csizmái ellenére könnyed léptekkel elfutott.

Játszott volna vele a lány? Csak úgy viccből telebeszélte volna hiszékeny fejét mindenféle badarsággal? Ilyesmi minden időben és minden világon megesik. Az őszinte ártatlanság látszata sem jelent semmit, hiszen gyakorlott mesemondók szándékosan öltenek magukra ilyen álarcot. Valóban lehetséges volna, hogy hatméteres fák nőnek a Felvilágon? Hirtelen, gondolkodás nélkül megindult a távolban látszó legmagasabb kupola felé. Kezével csapkodott, hogy megmelegítse magát. Most már a lába is kezdett elgémberedni.

Clowzia nem mutatta meg az irányt. Ha akarta volna; legalább nagyjából jelezte volna, hogy merre található a fákat, de nem tette. Miért nem? Igaz, hogy elhívták közben. A kupolák inkább szélesek, mint magasak voltak, aminek örült, mert különben sokkal nehezebbnek találná az utat.

Másrészt viszont a szelíd emelkedőn elég hosszú ideig kellett cammognia, mire fölért a kupola legmagasabb pontjára, hogy onnan beláthassa a túlsó oldalt.

Nagy sokára szemügyre vehette a megmászott kupola másik oldalát is. Visszapillantott, hogy látja-e még a meteorológusokat meg műszereiket. Jó messze voltak onnan, egy távoli völgyben, de még tisztán kivehette őket. Helyes.

Nem látott sehol bokrokat, sem fákat, észrevett azonban egy csapást, ami két kupola között kígyózott. A csapás mindkét oldalán vastagabb volt a talaj, amelyet itt-ott mohának látszó zöld foltok tarkítottak. No igen, ha elég mélyen vezet ez a csapás, és elegendő vastagságú talajréteg gyűlik össze a mentén, ott még fák is nőhetnek.

Hátranézett, hogy valamilyen tájékozódási pontot rögzítsen magában, de csak a kupolák emelkedő és süllyedő lankáit látta. Ez némi tétovázásra készítette, mert Dors akkor fölöslegesnek tűnő figyelmeztetése, nehogy eltévedjen, most reális lehetőség volt. Ám ez a csapás csakis út lehet. Ha követi azt egy darabig, akkor csak vissza kell fordulnia rajta, hogy ide visszajusson.

Rátért hát a lefelé ívelő ösvényre. A feje fölött lágy zümmögést hallott, de nem tulajdonított neki semmi jelentőséget. Eltökélte, hogy fákat akar látni, és ebben a pillanatban semmi mással nem törődött.

A moha megvastagodott, szőnyegkénit terült szét, és helyenként fűcsomók tünedeztek elő közöttük. A Felvilág sivárságát meghazudtolva a moha élénkzöld színben virított, és Seldon fejében megfordult, hogy ezen a sűrű

felhőzetű bolygón bőven lehet eső.

A kanyargó ösvény végén, egy távoli kupola fölött sötét folt rajzolódott ki a szürke égen, és Seldon tudta, hogy rátalált a fákra.

Ekkor, mintha a fák megpillantása felszabadította volna gondolatait, úgy érezte, most már más dolgokkal is képes foglalkozni: Újból felfigyelt az iménti zümmögésre, amelyet akkor gondolkodás nélkül géphangnak minősített. Elgondolkodott rajta, hogy valóban gépi hang lehet-e.

Miért is ne? Hiszen itt áll a milliányi kupola egyikén, amelyek beborítják a városvilág több száz millió négyzetkilométernyi területét. Ezek alatt a kupolák alatt sokféle gépezet rejtőzhet – például szellőzőberendezések. Ezeket valószínűleg meg lehet hallani ott, ahol nincs jelen a városvilág egyéb zaja:

Csakhogy ez mintha nem a lába alól jönne. Fölpillantott az egyhangú szürke égre. Semmit sem látott.

Tovább vizsgálta az eget, két szeme közé függőleges ráncokat rajzolt a figyelem, amikor ott messze...

A szürke háttér előtt megpillantott egy apró fekete pontot. És bánni legyen is az, ide-oda mozgott, mintha határozott célt követne, mielőtt újból belemosódott a felhőtakaróba.

Ekkor maga sem tudta, miért, arra gondolt, hogy őt keresik. És mielőtt eldönthette volna magában, mitévő legyen, máris akcióba lépett. Inaszakadtából futni kezdett az ösvényen a fák felé, és hogy hamarabb odaérjen, balra fordult, fölkaptatott egy alacsony kupolára, s belevetette magát egy páfrányra emlékeztető, élénkvrös bogyókkal tarkított, barnulni kezdő bozótosba.

24.

Seldon lihegve megkapaszkodott egy fába és szorosan átölelte. Figyelte a repülő tárgyat. Ha ismét megjelenik, a fa másik oldala mögé rejtőzik, akár a mókus.

A fa hideg volt, a kérge durva; nem volt kellemes hozzáérni, de legalább védelmet nyújtott. Egyelőre. Persze ez nemigen lesz elég, ha hőérzékelővel fogják keresni, bár meglehet, hogy a fa hideg törzse azt is megtéveszti.

Lába alatt keményre ülepedett talajt érzett. A rejtőzködésnek ebben a pillanatában, amikor igyekezett láthatatlan maradni, még most sem tagadta meg önmagát: arra gondolt, hogy milyen vastag lehet ez a talaj, mennyi idő alatt halmozódhatott föl. A Trantor melegebb tájain hány kupola hordozhat erdőt, a hátán, és a fák csak a kupolákat elválasztó részeken nőnek-e, átengedve a magasabb helyeket a mohának; a fűnek és a bozótnak.

Ismét meglátta azt a valamit. Nem hiperhajó, de még csak nem is közönséges légi jet, hanem egy sugárpárnás repülőgép. Látta a hatszög csúcsaiból lefelé áramló ionsugarak halvány fényét, amelyek semlegesítik a nehézkedési erőt, és lebegésben tartják a szárnyakat, akár egy nagy sikló madárét. Ez a jármű egy helyben lebegve képes átvizsgálni egy bolygó felszínét.

Megmenekülését csak a felhőknek köszönhette. Ha hőkeresőt vetnének is be, az csak annyit mutatna ki, hogy odalent emberek vannak. A sugárpárnás gépnek le kellene merülnie a felhőréteg alá, hogy megállapítsa, hány ember van ott, és köztük van-e az, akit keresnek.

A gép közelebb jött, és kénytelen volt leleplezni magát. A hajtóművek zaja elárulta, mert azokat nem kapcsolhatják ki, ha folytatni akarják a keresést. Seldonnak nem volt ismeretlen az effajta légi jármű, mely eléggé elterjedt a Heliconon, és minden más nyitott bolygón, ahol néha ki szokott derülni az ég. Az ilyen gépek többségét magánszemélyek tartották fönn.

De mi hasznát vehetik ezeknek a Trantoron, ahol az egész emberi élet a kupolák alatt zajlik, ahol szinte állandó az alacsony felhőtakaró? Hacsak a kormányzervek nem tartanak néhány gépet, amelyekkel könnyen rátalálnak a kupolák fölött rejtőző körözött személyekre.

Miért is ne? A kormányerők nem tehetik be a lábukat az egyetem területére, és azt is feltételezik, hogy Seldon már nincs is azon a területen. Elképzelhető, hogy a kupolák fölötti terület kívül esik a helyi közigazgatás hatáskörén. Egy császári járműnek viszont minden joga meglehet arra, hogy bárhol leszálljon a kupolák tetején és felelősségre vonjon vagy eltávolítson minden ott talált személyt. Hummin nem figyelmeztette erre, de lehet, hogy eszébe sem jutott ilyesmi.

A sugárpárnás gép még közelebb jött és körülszimatolt, akár egy vak ragadozó a zsákmány után. Vajon eszükbe jut-e, hogy ezt a facsoportot is átvizsgálják? Vajon le fog szállni, és néhány katonával átfésülteti a ligetet?

Ám ha így lenne, mit tehet ő? Hiszen fegyvertelen, és minden szemfülessége és fürgesége haszontalan egy idegkorbács fájdalmas ütése ellen.

De nem próbál leszállni. Vagy nem ismerték föl a fák

Jelentőségét...

Vagy...

Hirtelen új gondolat hasított bele. Hátha nem is őt keresi ez a jármű? Hátha hozzátartozik a meteorológiai kísérlethez? Hiszen a meteorológusok nyilván kíváncsiak a felső légkör viszonyaira is.

Nem ostobaság-e bujkálni előle?

Az ég egyre sötétebb lett. Vagy a felhők vastagodtak meg, vagy – ami valószínűbb – leszállóban van az este.

A hideg is egyre jobban kínozza, és tudta, hogy ennél is rosszabbra számíthat. Csak nem fog megfagyni itt kint csak azért, mert megjelent egy teljesen ártalmatlan sugárpárnás gép, és eddig még sohasem tapasztalt félelmet, gyanakvást gerjesztett benne? Erős ösztönzést érzett, hogy előbújjon a fák közül és visszatérjen a meteorológiai állomásra.

Végtére honnan tudhatná az a bizonyos Demerzel, akitől Hummin annyira tart, hogy Seldon ebben az adott percben idefönt tartózkodik a Felvilágon, készen arra, hogy elkapják?

Ez az érv meggyőzőnek hatott, és Seldon a hidegtől reszketve elébújt a fa mögül.

De nyomban vissza is ugrott, mivel a jármű minden korábbinál közelebb bukkant elő. És semmi olyasmit nem csinált, aminek köze lenne a meteorológiához. Nem csinált semmi olyasmit, ami mintavételhez, méréshez vagy próbához hasonlítana. Azt persze maga sem tudta, hogy zajlik az ilyesmi. Hiszen fogalma sem volt arról, milyen műszerek vannak ilyen gépen, és azok hogy működnek.

Még ha meteorológiai vizsgálatot végez is, ő azt sem tudná megállapítani. De megkockáztathatja-e, hogy elődugja az orrát?

Mert Demerzelnek hátha mégis tudomása van róla, hogy ő itt tartózkodik a Felvilágon, egyszerűen azért, mert egy ügynökének az egyetemen a tudomására jutott, és jelentette neki. Lisung Randa, ez a vidám, mosolygós kis keleti emberke beszélte rá, hogy jöjjön föl ide. Méghozzá eléggé nyomatékosan javasolta neki, és az ötlet nem is következett magától értetődően a beszélgetés menetéből, legalábbis nem eléggé. Lehetséges volna, hogy a kormány ügynöke, és értesítette Demerzelt?

Aztán ott van Leggen, aki a kabátot adta neki. A szvetter jól jött, de Leggen miért nem szólt korábban, hogy szüksége lesz rá, és szerezzen magának egyet? Nincs valami különlegessége ennek, amit most visel? Az is gyanús, hogy egyszínű bíborvörös, míg a többiek a rikító mintás trantori divatnak megfelelőt viselnek. Felülről bárki azonnal észreveszi a tarkabarka színek között az egyszínű foltot, és rögtön tudja, kit kell keresnie.

No és Clowzia? Állítólag azért jött föl a Felvilágra, hogy a meteorológiát tanulmányozza és segítsen a meteorológusoknak. Miért ne tehetne volna meg, hogy odajöjjön hozzá, könnyedén szóba elegyedjék vele, suttymban elcsalogatja a többiektől, és magára hagyja, aztán könnyedén nyakon csíphetik?

De ha már itt tartunk, hogy állunk Dors Venabilivel? Ő is tudott róla, hogy a Felvilágra készül. Mégsem akadályozta még. El is kísérhette volna, de kényelmesen elfoglaltságára

hivatkozott.

Összeesküdtek ellene. Biztos, hogy összeesküdtek.

Ebben bizonyos volt; és többé szó sem lehetett róla, hogy elhagyja a fák rejtekét. (Lába akár egy jégdarab, és a toporgás sem segített semmit.) Soha nem fog odébb állni ez a sugárpárnás masina?

Éppen akkor, amikor erre gondolt, felerősödött a hajtóművek süvítése, és a sugárpárnás gép eltűnt a felhők mögött.

Seldon a fülét hegyezte, hogy megbizonyosodjék róla, végleg eltávozott-e. Ám ekkor már az sem számított bizonyosságnak, hogy nem látja a gépet. Cselre gyanakodott, biztosan így akarják előcsalogatni rejtekhelyéről – gondolta. Ott maradt hát, ahol volt, és várt, miközben a percek lassan vánszorogtak. Beesteledett.

Valamivel később, amikor majdnem mindegy volt, hogy észreveszik-e vagy megfagy, óvatosan előlépett a fák mögül.

Most, hogy besötétedett, már csak hőkeresővel tudnák fölfedezni őt, de akkor is meghallaná a sugárpárnás gép visszatérését. Várt hát a fák közvetlen közelében, magában számolt, készen arra, hogy a legkisebb zajra is nyomban visszabújjon a ligetbe – jóllehet maga sem tudta, mi haszna lenne ennek, ha egyszer már úgylis fölfedezték.

Seldon körülnézett. Ha megtalálja a meteorológusokat, biztosan lesz náluk valamilyen világító alkalmatosság, ám ezenkívül semmi.

Még éppen hogy kit tudta venni a környezetét, de egy negyedóra odakint, legfeljebb félóra sem kell hozzá, és

nem fog látni semmit. Lámpanélkül a felhős ég alatt olyan sötét lesz, akár a szurok.

A teljes sötétség gondolatától megrémülve Seldon rádöbbsent, hogy a lehető leghamarabb vissza kell találnia arra az ösvényre, amely idehozta. Csak azon juthat vissza. Karjával próbálta melegíteni magát, majd megindult abba az irányba, ahol a kupolák között húzódó mélyedést sejtette.

Persze elképzelhető, hogy több ösvény is vezet a ligetből, ám mintha halványan kivette volna azokat a bogyós ágakat, amelyeket idefelé látott, és melyeknek színe most nem égővörös volt, hanem fekete. Amilyen sebesen csak tudott, fölkaptatott az ösvényen. Egyre kevesebbet látott, és talpával tapogatózva haladt előre.

Tudta, hogy nem maradhat ott örökké a mélyedésben. Fölhágott a becslése szerinti legmagasabb kupolára, s a mögött rábukkant egy másikmélyedésre, mely derékszögben keresztezte azt az irányt, amerről jött. Úgy számította, hogy egyszer jobbra, majd élesen balra kell fordulnia, és akkor rátér a meteorológusok kupolájához vezető útra.

Seldon túljutott a bal fordulón, s föltekintve éppen hogy csak ki tudta venni az árnyalatnyival világosabb égbolt alatt egy kupola körvonalait. Ennek kell lennie!

Vagy csalóka ábránd az egész?

De mi egyebet tehetett volna, mint hogy elhitei magával, hogy nem képzelődik. Szemét a csúcsra függesztve amennyire tudott, egyenesen és a tőle telhető legsebesebben igyekezett odaérni. Ahogy közelebb jutott

hozzá, a föléje magasodó kupolát egyre kevésbé tudta megkülönböztetni az ég homályától. Ha helyes úton jár, hamarosan enyhe emelkedőn fog fölfelé kaptatni, és amikor ez az emelkedő véget ér, a tulsó oldalon lenézve meg fogja pillantani a meteorológusok fényeit.

A szuroksötétben nem látta, mi van a lába előtt. Legalább néhány csillag adna valami fényt, mert úgy érezte, mintha teljesen vak lenne. Karjával mint valami csápokkal tapogatózott maga előtt.

Percről percre hidegebb lett, és időnként meg kellett állnia, hogy leheletével melengesse a kezét és a hóna alá dugja. Szerette volna, ha a lábával is megtehetné ugyanezt. Ha most elkezdené esni, gondolta, az csak hó lehetne, vagy ami még rosszabb, havas eső.

Tovább... tovább. Mi mást tehetett volna?

Egy idő múlva az volt az érzése, hogy lefelé ereszkedik. Vagy képzelődik megint, vagy valóban túljutott a kupola csúcsán.

Megtorpant: Ha túljutott a kupola csúcsán, akkor látnia kellene a meteorológiai állomás mesterséges világítását. Látnia kellene a meteorológusok lámpáit is, amelyek mint szentjánosbogarak ugrándoználak a kezükben.

Seldon behunyta a szemét, mintha szoktatni akarná a sötétséghez, s így próbálkozna újra, de ez a próbálkozás sem vezetett semmire. Csukott szemmel sem volt sötétebb, mint nyitottal. Teljesen mindegy volt.

Leggen meg a társai bizonyára elmentek, magukkal vitték a lámpáikat, és lekapcsolták a műszerek világítását is. De az is lehet, hogy Seldon rossz kupolát mászott meg. Netán

kacsARINGÓS utat írt le a kupola oldalán, és most rossz irányban keresgél. Vagy rossz ösvényre tért, és eleve rossz irányba indult el a ligettől.

Mitévő legyen?

Ha rossz irányba menne, akkor volna lehetősége annak, hogy jobbra vagy balra meglátná a fényt, de nem látott semmit. Ha rossz ösvényt választott, akkor semmi esélye sincs arra, hogy visszataláljon a ligethez és másik ösvényre térjen rá.

Csupán abban reménykedhetett, hogy helyes irányba tekint, és a meteorológiai állomás ott van többé-kevésbé egyenes irányban előtte; de a meteorológusok mind elmentek, és nem maradt utánuk semmi, csak a sötétség. Akkor hát tovább, előre. Lehet, hogy alig van esély a sikerre, de ez az egyetlen reménysége.

Úgy számította, hogy a meteorológiai állomástól félóra alatt jutott el a kupola tetejéig, ennek egy részét Clowziával tette meg inkább andalogva, mint sietve. Most a vaksötétben alig mehetett gyorsabban, mint ráérősen sétálgatva.

Seldon már csak vánszorgott. Jó volna tudni, mennyi az idő, volt is időmérő karkötője, de hát a sötétben... Megtorpant. Trantori karkötő volt rajta, amely a galaktikus standard időt mutatta (mint minden időmérő), de egyúttal a helyi trantori időt is. Az időmérőket rendszerint a sötétben is látni lehet, hogy foszforeszkáló számlapjukról a hálószoza csendes sötétjében is lehessen tájékozódni. A heliconiak ilyenek, de miért ne vonatkozna ez a trantoriakra is?

Lemondóan nézett rá az időszalagjára, és megérintette a

kapcsolót, amely az erőforrást összeköti a fényforrással. A szalag halványan földeregett: 18 óra 47 percet mutatott. Hogy ilyenkor már éjszaka van, abból Seldon arra következtetett, hogy a téli évszakban járnak. Mennyivel is lehetnek a napéjegyenlőség után? Mekkora a bolygó tengelyének dőlésszöge? Milyen hosszú az esztendő? Milyen távol van jelenleg az egyenlítőtől? Mindezekre a kérdésekre még csak meg közelítő választ sem tudott adni, de a fontos az, hogy a parányi fény látható volt.

Tehát nem vakult meg! Időszalagjának bágyadt derengése ismét reménnyel töltötte el.

Visszatért a kedve. Csak tovább előre, a megkezdett irányban. Félórát kell mennie. Ha nem ér célba, még öt percet ad rá, nem többet, csak öt percet. Ha még akkor sem talál semmit, akkor megáll és gondolkodik. De addig még harmincöt perce van. Addig csak azzal fog törődni, hogy menjen és azt képzelje, hogy melege van. (Fürgén megmozgatta a lábujjait. Még érzi őket.)

Seldon tovább csörtetett, a félóra gyorsan eltelt. Megállt, aztán tétovázva még öt percig küszködött.

Most döntenie kell, Semmit sem talált. Akárhol lehet, a közelben sehol nincs lejárata a kupola alá. Másrészt viszont az is lehet, hogy három méterre tőle balra, jobbra vagy előtte ott lapul a meteorológiai állomás. Lehet, hogy két karnyújtásnyira van tőle a kupola bejárata, amely bezáróit előtte.

Mitévő legyen?

Kiabáljon? Síri csend vette körül, csak a szél füttyült. Ha a kupolák növényzete között egyébként élnek madarak,

állatok vagy rovarok, akkor nem ebben az évszakban, legalábbis az éjszakának nem ebben az órájában, nem ezen a helyen. Csak a szél hasogatta a csontjait.

Talán egész úton kiabálnia kellett volna. A hideg levegő messzire elviszi a hangot. De lett volna-e valaki, aki meghallja?

A kupola alatt meghallanák-e? Vannak-e műszerek, amelyek fölfogják a fenti hangot vagy mozgást? Vannak-e őrszemek közvetlenül a burkolat alatt?

Nevetséges. Meghallották volna a lépéseit netán?

De mégis...

Kiáltozni kezdett:

– Segítség! Segítség! Hall engem valaki?

Kiáltása fojtott volt, vagy inkább kétségbeesett. Ostobaságnak tűnt belekiabálni a nagy fekete semmibe. De az még nagyobb ostobaság, ha tétovázik ebben a helyzetben. Kezdett úrrá lenni rajta a pánik. Mélyen beszívta a fagyos levegőt, és teli tüdőből, hosszan felüvöltött. Újabb lélegzet, újabb üvöltés, váltakozó hangon. És megint újabb. Seldon elfúló lélegzettel megállt, és bár semmit sem látott, jobbra-balra forgatta a fejét. Még csak visszhangot sem hallott semerről. Nem maradt más hátra, mint megvárni a reggelt. De milyen hosszú az éjszaka ebben az évszakban? És mennyire hűl le a levegő?

Arcán apró, metszőn hideg, egyre szaporább szúrásokat érzett.

Láthatatlanul eleredt a fagyos eső a fekete sötétségben. És még csak reménye sincs, hogy védelmet találjon előle.

Arra gondolt: jobblett volna, ha az a sugárpárnás repülő

meglátja és elkapja a grabancát. Lehet, hogy fogoly lenne azóta, de legalább meleg venné körül és kényelem.

Ha Hummin nem avatkozik bele a dolgaiba, azóta rég otthon lenne a Heliconon. Megfigyelés alatt, de melegben és kényelemben. E pillanatban egyetlen vágya volt: a meleg és a kényelem.

Csakhogy ebben a pillanatban nem tehetett mást, mint várt. Leguggolt, eltökélve magában, hogy akármilyen hosszú lesz is az éjszaka, nem szabad elaludnia: Lehúzta a cipőjét, és megdörzsölte a lábát. Aztán gyorsan visszahúzta a cipőjét.

Tudta, hogy ezt többször is meg kell tennie. Egész éjszaka dörzsölgetnie kell a kezét meg a fülét, hogy élénkítse a vérkeringését. De a legfontosabb, amit észben kell tartania: semmi áron nem szabad elaludnia. Mert az a biztos halál.

És amikor mindezt gondosan kitervelte, a szeme lecsukódott, a feje előrebukott, és a sűrűsödő ónos esőben elnyomta az álmot.

Mentés

LEGGEN, JENARR – ...a meteorológiában elért eredményei azonban, bár jelentősek, elhalványulnak ahhoz képest; amit azóta is úgy ismerünk, mint az úgynevezett Leggen-vita. Kétségtelen, hogy tevékenysége veszélybe sodorta Hari Seldont, ám azóta

is szenvedélyes vita dúl akörül, hogy a törtétekért a körülmények véletlen összejátszása felelős-e, vagy szándékos összeesküvés rejlik az események mögött. Mindkét tábor szenvedélyesen kiáll vélt igaza mellett, bár a legbehatóbb vizsgálódás sem hozott vitathatatlan eredményt. Mindazonáltal a gyanú a későbbi években árnyékot vetett Leggen karrierjére és magánéletére egyaránt.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

25.

Még nem ért teljesen véget a nappali világosság, amikor Dors Venabili megkereste Jenarr Leggent. A férfi mogorván, kurtabiccentéssel fogadta a lány izgatott érdeklődését.

– Nos? – kérdezte kissé türelmetlenül. – Hogy érezte magát?

Leggen, aki éppen adatokat táplált be a komputerébe, fel sem pillantva odavetette:

– Kiről beszél?

– Hariról, könyvtárbeli tanítványomról. Dr. Hari Seldonról. Fölment magával. Tudták használni valamire?

Leggen elvette a kezét a komputer billentyűzetéről, és hátrafordult a székével együtt.

– Az a heliconi pasas? Semmi hasznát nem vettük. Nem is mutatott érdeklődést. Egyre a tájat bámulta, ha lehet ott egyáltalán tájról beszélni. Habókos pasas. Miért akarta felküldeni?

– Nem én akartam. Ő ragaszkodott hozzá. Nem értem. Nagyon is érdekelte a dolog. Most hol van?

Leggen vállat vont.

– Honnan tudhatnám? Itt kell lennie valahol.

– Hova ment, amikor lejött magukkal? Nem mondta?

– Nem velünk jött le. Mondtam, hogy nem mutatott érdeklődést.

– De mikor jött le?

– Nem tudom. Én nem figyeltem át. Mindkét kezem tele volt munkával. Vagy két nappal ezelőtt szélvihar lehetett, meg valamilyen csapadék, és egyiket sem jeleztük előre. A műszereink sem tudtak magyarázattal szolgálni, mint ahogy arra sem, hogy miért maradt el a mára várt napsütés. Most próbálok dűlőre jutni, és maga éppen ebben zavart meg.

– Azt mondja, hogy nem látta őt lejönni?

– Figyeljen ide. Nekem kisebb gondom is nagyobb volt annál, hogy őt figyeljem. Az ostoba nem volt megfelelően felöltözve, és tudtam, hogy félóráig sem lesz képes elviselni a hideget. Adtam neki egy szvettert, de ez nem sokat segített. Ezért nyitva hagytam a liftajtót, és elmagyaráztam neki, hogyan juthat le. Azt is elmondtam neki, hogy ha lejön... a lifttel, az magától visszatér. Nem volt ebben semmi ördögösség, és én biztos vagyok benne, hogy amikor fázni kezdett, lejött, utána a lift értünk jött, és a végén mi is leereszkedtünk.

– De azt nem tudja pontosan, ő mikor jött le?

– Nem, nem tudom. Megmondtam. El voltam foglalva. Mindenesetre nem volt odafönt, amikor mi elindultunk, s akkor már alkonyodott. Úgy látszott, hogy ónos eső fog

esni. Le kellett hogy jöjjön.

– Láta őt valaki más lejönni?

– Nem tudom. Talán Clowzia. Ő egy darabig vele volt. Miért nem kérdezi meg őt?

Dors a lakásán talált rá Clowziára, aki éppen végzett a forró zuhannyal.

– Hideg volt odafönt – magyarázkodott.

Dors nekiszögezte a kérdést:

– Maga Hari Seldonnal volt a Felvilágon?

Clowzia fölvonta a szemöldökét.

– Igen, egy ideig. Kószálni akart odafönt, és a növényzetről faggatózott. Mondhatom, Dors, okos ember. Minden érdekelte, és én igyekeztem is kielégíteni a kíváncsiságát, míg Leggen vissza nem hívott. Az éppen embergyilkos hangulatában volt. Az időjárás nem akart engedelmeskedni, és ő...

Dors félbeszakította:

– Ezek szerint maga sem látta Harit lejönni a lifttel?

– Egyáltalán nem láttam azután, hogy Leggen visszahívott. De hát itt kell lennie, idelent. Amikor lejöttünk, már nem volt odafönt.

– Csakhogy én sehol se találom.

– Igazán? – kérdezte Clowzia nyugtalanul. – De hát valahol itt kell lennie.

– Nem feltétlenül – ellenkezett Dors növekvő aggodalommal. – Mi van, ha még mindig odafönt van?

– Lehetetlen. Nem volt ott. Természetesen körülnéztünk., mielőtt lejöttünk volna. Leggen megmutatta neki, hogy jöhet le. Nem volt megfelelően felöltözve, és az idő gyalázatos

volt. Leggen megmondta neki, hogy ha fázik, ne várjon ránk. És ő tényleg fázott. Tudom! Mi mást tehetett volna, mint hogy lejön?

– Csakhogy senki sem látta őt lejönni. Nem történt vele semmi odafönt?

– Semmi! Addig legalábbis, amíg én vele voltam. Kutya baja sem volt. Kivéve persze, hogy cidrizett a hidegtől.

Dors egészen magánkívül erősködött:

– Minthogy senki sem látta őt lejönni, lehet, hogy még mindig odafönt van. Nem mehetnénk föl megnézni?

– Mondtam magának – felelte Clowzia izgatottan –, hogy körülnéztünk, mielőtt lejöttünk volna. Még egész világos volt, de őt sehol se láttuk.

– Azért nézzük meg.

– De hát én nem vihetem föl oda magát. Én csak egy asszisztens vagyok, és nem ismerem a Felvilágra nyíló ajtó kombinációját. Dr. Leggent kell megkérnie.

26.

Dors Venabili tisztában volt vele, hogy Leggen magától nem fog fölmenni a Felvilágra. Csak ha kényszerítik.

De előbb ismételten mindent végignézett a könyvtárban és az étkezőhelyiségekben. Aztán felhívta Seldon szobáját. Végül maga is fölment oda, és jelzett az ajtón. Miután Seldon nem válaszolt, megkérte az emeleti gondnokot, hogy nyissa ki. Seldon nem volt otthon. Dors végigkérdezte azokat is, akik az utóbbi néhány héten összeismerkedtek a férfival. Senki sem látta őt.

Nem maradt más hátra, mint rábíni Leggent, hogy vigye föl

őt a Felvilágra. Közben azonban már leszállt az éjszaka. A meteorológus nyilván makacsul tiltakozni fog, és mennyi időt vesztegethet el vitatkozással, mialatt Seldon ott van odafönt a fagyos éjszakában, ónos esőtől, majd hótól ázottan?

Eszébe jutott valami, és elrohant az egyetem kis számítógépéhez, mely nyilvántartotta a diákok, a tanárok és a kisegítő személyzet mozgását.

Ujjai végigzongoráztak a billentyűkön, és hamarosan megtudta, amit akart.

Hárman voltak az egyetem másik részében. Kiszúrt magának egy kis siklókocsit, amellyel átment oda, és megtalálta a keresett szállást. Egyikük csak ráér vagy előkeríthető.

Szerencséje volt. Az első ajtón, melyen becsöngetett, kigyulladt a kérdő lámpa. Betáplálta azonosító számát; amely megnevezte a kart is, amelyhez tartozott. Az ajtó feltárult, és egy középkorú, kövérkés férfi. nézett vele szembe. Láthatóan átöltözéshez készülődött. Sötétszöke haja a szemébe lógott, és derékgig mezítelen volt.

– Elnézést – mentegetőzött. – Igazán előnytelen helyzetben tört rám. Mit tehetek önért, dr. Venabili?

– Ön Rogen Benastra főszeizmológus, igaz? – kérdezte Dors kissé lihegve.

– Igen.

– Kényszerhelyzetben. vagyok. Látnom kell a Felvilág utolsó órájának szeizmológiai följegyzéseit. Benastra nagy szemeket meresztett rá.

– De miért? Semmi sem történt. Tudnék róla, ha így lenne.

A szeizmográf jelezte volna.

– Én nem meteorbecsapódósról beszélek.

– Én sem. Ehhez nincs szükségünk szeizmográfra. Ma nem volt semmi ilyesmi.

– Erről sincs szó. Kérem, vezessen oda a szeizmográfhoz, és olvassa le nekem. Emberéletről van szó.

– Vacsorameghívásom van...

– Azt mondtam, emberéletről van szó, és én nem tréfálok.

– Nem hinném... – próbált ellenkezni Benastra, de Dors pillantása beléfojtotta a szót. Megtörölte az arcát, gyorsan diktált valamit az üzenetrögzítőjébe, és magára cibált egy inget.

Félig futva tették meg az utat (Dors kíméletlen sürgetésére) az alacsony szeizmológiai épületig. Dors, aki semmit sem konyított a szeizmológiához, megkérdezte:

– Lefelé? Lefelé megyünk?

– A lakott szintek alá. Természetesen. A szeizmográfot az anyasziklához kell rögzíteni, és távol kell tartani tőle a városi szintek folytonos zaját, rezgéseit.

– De hogyan tudja meg innen lentről; mi történik odafönt a Felvilágon?

– A szeizmográf vezetékes összeköttetésben van a kupolák falába rögzített nyomásérzékelőkkel. Egy homokszem becsapódására a mutató szinte leugrik a számlapról. Érzékelni tudjuk az erős szél kupolákra gyakorolt nyomását. Rögzíteni...

– Igen, igen – türelmetlenkedett Dors. Nem azért jött ide, hogy előadást hallgasson a műszerek erényeiről és képességeiről. – Érzékelni tudják az emberi lépteket is?

- Emberi lépteket? – visszhangozta Benastra zavartan. – Hogy kerülnek ezek a Felvilágra?
- Egyszerűen. Ma délután egy meteorológus csoport járt a Felvilágon.
- Vagy úgy. Hát, a lépéseket aligha lehet észrevenni.
- De lehet, ha erősen odafigyel, és én épp erre akarom kérni önt.

Benastrának bizonyára nem volt inyére a lány hangjából kiérződő parancsoló hangsúly, de nem szólt semmit. Megérintett egy kapcsolót, és a számítógép képernyője életre kelt.

A képernyő közepén jobb szélén megjelent egy kövér fénypont, amelyből vízszintes fénycsík húzódott az ernyő bal széléig. A vonalon apró rezgés futott végig, szabálytalan időközökben kis csuklások futottak a képernyő bal széle felé. A kép csaknem hipnotikus hatással volt Dorsra.

Benastra megjegyezte:

- A lehető legnyugodtabb minden. Amit lát, az a légnyomás változása odafönt, esetleg esőcseppek becsapódása, távoli gépek zümmögése. Semmi sincs odafönt.
- Helyes, de mi volt egy-két órával ezelőtt? Nézze meg például a tizenöt órai följegyzést. Mert ugye van erről följegyzés?

Benastra megadta a számítógépnek a megfelelő utasítást, és egy-két másodpercig vad zűrzavar látszott az ernyőn. Aztán a kép megnyugodott, és újból megjelent a vízszintes vonal.

- Maximális érzékenységre kapcsolom – dörmögte Benastra. Ekkor jól megkülönböztethető ugrások kezdtek

bal felé vonulni, miközben az ábrájuk észrevehető változáson esett át.

– Mi ez? – kérdezte Dors. – Mondja meg.

– Minthogy maga szerint, Venabili, emberek jártak odafönt, csak azt mondhatom, hogy lépések – a testsúly áthelyezése, a lábak dobbantása. Magam sem tudom, mire vélhettem volna, ha nem tudom, hogy emberek voltak odafönt. Ezt úgy nevezzük, hogy jóindulatú vibráció, vagyis nem függ össze semmi olyasmivel, amit veszélyesnek ismerünk.

– Meg tudja mondani, hány ember van ott?

– Szemre semmiképpen. Ugyanis az összes behatás eredője az, amit mi megkapunk.

– Azt mondja, szemre nem. A számítógép nem tudná elemeire bontani az eredőt?

– Kétlem. Ezek minimális behatások, és számításba kell venni az elkerülhetetlen zajokat is. Az eredmény megbízhatatlan lenne.

– Akkor hát vigye előre az időt, míg a lépések megszűnnek. Lehetséges, hogy úgy mondjam, a gyorstekerőt alkalmazni?

– Ha ezt teszem – vagyis a gyorstekerőt használom –, akkor minden összemosódik egyetlen egyenes vonalba, és csak alul-felül lesz némi elmosódott jel. Jobb lesz, ha tizenöt perces időközöket veszek, s mielőtt továbbmennék, gyorsan átvizsgáljuk őket.

– Helyes. Akkor tegye azt!

Mindketten a képernyőt figyelték, míg Benastra meg nem jegyezte:

- Látja, most semmi sincs ott.
- Megint csak a vonalat látták, rajta csupán apró zajgörbék.
- Mikor maradtak abba a képek?
- Két órája. Talán egy kicsivel előbb.
- És amikor abbamaradtak, kevesebb volt, mint korábban?

Benastra nem tudta titkolni bosszúságát.

- Nem tudhatom: Nem hinném, hogy akár a legalaposabb vizsgálat is pontos eredményt adna.

Dors összeszorította az ajkát, aztán megkérdezte:

- A meteorológiai állomás közelében lévő érzékelőt vizsgálja – ugye így nevezte?
- Igen, ott vannak a műszerek, és ott kellett lenniük a meteorológusoknak. – Aztán hitetlenkedve: – Vagy azt akarja, hogy a közelben másutt is megnézzem? Egyiket a másik után?
- Nem. Maradjon ennél. Csak menjen előre tizenöt perces időközönként. Mert lehet, hogy egyvalaki odafönt maradt, és visszakeveredett a műszerekhez.

Benastra a fejét csóválta, és valamit dörmögött az orra alatt.

A képernyő újból változott, és Dors izgatottan rámutatott.

- Mi az ott?
- Fogalmam sincs. Zaj.
- Nem lehet. Rendszeresen ismétlődik. Nem lehetséges, hogy egyetlen ember lábnyoma?
- Lehet, de ezenkívül még vagy tucatnyi egyéb is.
- A lépések ritmusát követi, nemde? – Majd kisvártatva hozzátette: – Vigye előbbre egy kicsit.

A férfi úgy tett, s amikor a képernyő kitisztult, a lány megjegyezte:

– Mintha növekedne az egyenetlenségek amplitúdója, nem?

– Meglehet. Meg tudjuk nézni.

– Főleg: Szabad szemmel is láthatja, hogy növekednek. A lépések közelednek az érzékelőhöz. Menjen ismét előbbre. Lássuk, mikor állapotodnak meg.

Kis idő múlva Benastra kijelentette:

– Húsz vagy huszonöt perccel ezelőtt abbamaradt. – De óvatosan hozzátette: – Akármilyen volt is az.

– Lépések voltak – szögezte le Dors hegyeket megmozgató meggyőződéssel. – Egy ember van odafönt, és miközben mi itt hülyéskedünk, ő összeesett ott, és halálra fog fagyni. Ne mondja, hogy „akármilyen volt is az”. Inkább hívja a meteorológiát, és adja nekem Jenarr Leggent. Higgye el, életveszélyről van szó. Ezt mondja meg neki.

Benastra remegő szájjal engedelmeskedett, már túljutott azon a fokon, hogy bármit is megtagadhatna ettől a különös, kétségbeesett nőtől.

Három perc sem telt bele, mire Leggen hologramja megjelent az üzenőasztalon. A vacsorája mellől állították fel. Kezében még ott volt a szalvéta, állán gyanús zsírfolt éktelenkedett.

Hosszúkarú arca dühös fintorba torzult.

– Életveszély? Mi ez? Kicsoda maga? – Ekkor a szeme megakadt Dorson, aki, hogy Jenarr is lássa, közelebb húzódott Benastrához. – M AGA az megint! Ez már

egyenesen zaklatás.

– Csöppet sem. Beszéltem Rogen Benastrával, az egyetem főszeizmológusával. Miután maga meg a társai elhagyták a Felvilágol, a szeizmográf világosan kimutatja egy iónt maradt ember lépéseit. Ez csak Hari Seldon lehet, a tanítványom, aki az ön gondjaira bízva felment oda, és most minden bizonytalansággal eszméletlenül fekszik ott. Nem sok lehet hátra neki. Ezért maga most a szükséges felszereléssel együtt felvisz oda engem. Ha maga nem teszi meg ezt haladéktalanul, én elmegyek az egyetem biztonsági szolgálatához, ha kell, magához a rektorhoz. De mindenképpen följutok oda, és ha bármi történne is Harival a maga késlekedése miatt, gondoskodni fogok róla, hogy magát felelősségre vonják gondatlanság miatt – amit a nyakába tudok varrni –, és magát minden rangjától megfosztják, kipenderítik a tudományos pályáról. És ha ő meghalna, akkor az természetesen gondatlanságból elkövetett emberölés. Vagy még ennél is súlyosabb, minthogy én most figyelmeztettem az életveszélyre.

Jenarr, akit majd szétvetett a düh, Benastrához fordult:

– Valóban érzékelt...

Dors azonban beléfojtotta a szót:

– Ő közölte velem, mit érzékelt, és most magának is elmondtam. Nem fogom túrni, hogy összezavarja őt. Jön vagy nem? Most azonnal.

– Az nem jutott eszébe, hogy hátha téved? – sziszegte Jenarr összeszorított ajkai közül. – Tisztában van vele, hogy mit csinálhatok magával, ha rosszindulatúan pánikot kelt? A rang elvesztése magára is vonatkozhat.

– De nem az emberölés vádja – vágta oda Dors. – Én kész vagyok szembenézni egy rosszhiszemű pánikkeltés vádjával. De maga hajlandó-e vállalni a gyilkosság vádját? Jenarr elvörösödött, talán nem is annyira a fenyegetéstől, mint attól, hogy kénytelen beadni a derekát.

– Magával megyek, de jegyezze meg, ifjú hölgy, nem leszek könyörületes magával, ha kiderül, hogy a tanítványa az elmúlt három órát itt töltötte a kupola biztonságában.

27.

A három ember a felvonóban ellenséges hallgatásban tette meg az utat fölfelé. Leggen a vacsorát félbeszakítva, kellő magyarázat nélkül otthagya a feleségét az étkezőben. Benastra egyáltalán nem vacsorázott, és valószínűleg minden magyarázat nélkül hagyta faképnél valamelyik vacsorára hívott nőismerőset. Dors Venabili sem evett egy falatot sem, hármójuk közül rajta látszott a légnagyobb feszültség és szorongás. Kezében egy meleg takarót és két lámpát cipelt.

Amikor fölértek a Felvilág bejáratához, Leggen megfeszülő állal betáplálta azonosító számát, mire az ajtó föltárult. Hideg szél csapta meg őket, s Benastra felnyögött. Egyikük sem volt megfelelően öltözve, a két férfinak azonban esze ágában sem volt sokáig fönt maradni.

– Esik a hó – jegyezte meg Dors nyugtalanul.

– Havas eső – helyesbítette Leggen. – A hőmérséklet fagypont körül lehet. Messze van a gyilkos fagytól.

– Ez attól függ, mennyi ideig kell valakinek elviselnie – mondta Dors. – És attól sem lesz könnyebb neki, ha

csuromvizes lesz az olvadó hótól.

– Hol van hát? – dörmögte Leggen. Kelletlenül kibámult a fekete sötétségbe. A kijáratból kiszűrődő világosság csak rontott a látási viszonyokon.

– Dr. Benastra – fordult hozzá Dors –, kérem, fogja meg ezt a takarót. Maga pedig, dr. Leggen; csukja be a lift ajtaját, de ne zárja be.

– Nincs rajta önműködő zár. Hülyének tart bennünket?

– Lehet hogy nincs, de valaki belülről bezárhatja, és akkor senki sem tud innen visszamenni a kupola alá.

– Ha van valaki idekint – türelmetlenkedett Leggen –, mutassa meg, hol van.

– Akárhol lehet. – Dors mindkét karját fölemelte a csuklóit övező fényforrásokkal.

– Mindenütt nem nézhetjük meg – dörmögte Benastra szerencsétlenül.

A fényforrások kigyulladtak és beszórták fényükkel a környéket. A hópelyhek szentjánosbogarak módjára megcsillantak, és még nehezebbé tették a látást.

– A lépések zaja egyre erősödött – tűnődött Dors. – Közelednie kellett az érzékelőhöz. Hol helyezték el?

– Fogalmam sincs – fortyant föl Leggen. – Ez kívül esik az én hatáskörömön.

– Dr. Benastra?

Benastra bizonytalanul válaszolt:

– Nem tudom pontosan. Az igazat megvallva, én még nem jártam idefönt. Még azelőtt helyezték el, mielőtt idekerültem. A komputer meg tudná mondani, de eszünkbe se jutott megkérdezni. Megfagyok, és nem látom be, mi

hasznomat vehetnék idefönt.

– Pedig itt kell maradnia egy ideig – szögezte le Dors határozottan. – Kövessenek. Kifelé növekvő csigavonal mentén körül fogom járni a bejáratot.

– Nem sokat láthatunk a hóésésben – mondta Leggen.

– Tudom. Ha nem esne a hó, akkor már fölfedeztük volna. Ebben biztos vagyok. Csak néhány percről lehet szó. Ennyit kibírunk. – Ám távolról sem volt erről annyira meggyőződve, mint a szavaiból erre következtetni lehetett volna.

Ezzel megindult két kezét lóbálva, hogy minél nagyobb területet bevilágítson. Erőltette a szemét, hátha észrevesz egy sötét foltot a hóban.

Benastra szólalt meg elsőnek:

– Mi az ott?

Dors összefogta a két reflektort, és vakító fénykúpot irányított a mutatott irányba. Majd odafutott, utána a másik kettő.

Ott akadtak rá az összekuporodott, átázott férfira mintegy tíz méterre az ajtótól, öt méterre a legközelebbi meteorológiai műszertől. Dors megvizsgálta a szívverését, de nem volt rá szükség, mert Seldon a keze érintésére megmozdult és felnyögött.

– Adja ide a takarót, dr. Benastra – szólt oda Dors a megkönnyebbüléstől fátyolos hangon. Egy lendülettel széttárta a pokrócot, és a hóra terítette.

– Óvatosan fektessék rá, majd én becsavarom. Aztán becipeljük innen.

A felvonóban gőzpára csapott ki a bebugyolált Seldonból,

amint a takaró normális hőmérsékletűre fűtötte a testét.

– Ha a szobájába érünk vele – adta ki az utasítást Dors –, maga, dr. Leggen, keres egy orvost, egy jó orvost, és gondoskodik róla, hogy haladék nélkül kijöjjön hozzá. Ha dr. Seldon baj nélkül megússza ezt, akkor nem szólok semmit, de csakis akkor. Ne felejtse el...

– Nincs szükségem leckéztetésre – háritotta el Leggen fagyosan. – Sajnálom, hogy ez megtörtént, és megteszek minden tőlem telhetőt. Én csak ott követtem el hibát, hogy egyáltalán fölengedtem ezt az embert a Felvilágra.

A takaró megmozdult, és halk, nyöszörgő hang szűrődött ki belőle.

Benastra meglepődött, ugyanis Seldon feje ott nyugodott az ő karjában.

– Akar mondani valamit – szólt a többiekhez.

– Tudom – felelte Dors. – Azt kérdezi, mi történt.

Nem állhatta meg, hogy kissé elnevesse magát. Hiszen mi mást is kérdezhetett volna a barátja?

28.

Az orvos elégedetten dörzsölte a kezét.

– Még sohasem találkoztam kihűléses esettel – magyarázta. – A Trantoron nincs ilyennek kitéve az ember.

– Meglehet – mondta Dors hidegen –, én boldog vagyok, hogy alkalma van bizonyítani rátermettségét. De remélem, ezzel nem azt akarja mondani, hogy nem tudja, hogyan kezelje dr. Seldont.

Az orvos; egypamacsnyi szürke bajuszt viselő idősebb, kopasz úr, felhorkant.

– Persze hogy tudom. A külső világokon elég gyakori, szinte mindennapos eset a kihűlés, és én sokat olvastam felőle.

A kezelés abból állt, hogy Seldon vírus elleni szérumot kapott, és mikrohullámú pólyába bugyolálták.

– Ez majd rendbe hozza – mondta a doktor. – A külső világokon ennél sokkal rafináltabb fölszerelést alkalmaznak a kórházakban, de persze ilyesminek mi híjában vagyunk itt a Trantoron. Én a könnyebb eseteknél szokásos módszert alkalmazom, de biztos vagyok abban, hogy ez is meghozza a kívánt eredményt.

Később, amikor Seldon állapota rohamosan javult, Dors arra gondolt, hogy nyilván azért úszta meg minden károsodás nélkül ilyen könnyen, mert maga is külvilági. A sötét, a hideg, sőt a hó sem volt teljesen idegen számára. Egy trantori hasonló esetben rég belepusztult volna, nem is annyira a testi, mint inkább a lelki megrázkódtatásokba. Persze ezt ő sem tudhatta biztosan, hiszen maga sem volt trantori.

Elhessegette magától ezeket a gondolatokat, és odahúzott egy széket Hari ágyához. Várt.

29.

Másnap reggel Seldon fölébredt, fölpillantott Dorsra, aki ott ült az ágya mellett, és egy filmkönyvet jegyzetelt.

Amikor megszólalt, hangja csaknem olyan volt, mintha semmi sem történt volna.

– Még mindig itt, Dors?

A lány letette a filmkönyvet.

– Nem hagyhatlak magadra, nem igaz? Másra sem bízhatlak.

– Úgy látszik, valahányszor fölnyitom a szemem, téged látlak meg. Csak nem voltál itt mindvégig?

– De, csak közben aludtam is.

– És mi van a tanítással?

– Van egy asszisztensem, aki helyettesít egy ideig.

Dors odahajolt hozzá, és megragadta a kezét. De látva a férfi zavarát (végül is ágyban feküdt), elengedte.

– Hari, mit történt? Úgy megrémültem.

– Egy vallomással tartozom – felelte – Seldon.

– Mondjad csak, Hari.

– Azt hittem, hogy te is részese vagy egy összeesküvésnek...

– **ÖSSZEESKÜVÉSNEK?** – fakadt ki Dors hevesen.

– Vagyis hogy kicsaltatok engem a Felvilágra, ahol kívül kerülök az egyetem hatáskörén, és el tudnak kapni a birodalmi erők.

– Csakhogy a Felvilág nem esik kívül az egyetem hatáskörén. A Trantoron a szektorok hatásköre a bolygó középpontjától az égboltig terjed.

– Hát ezt nem tudtam. De te nem jöttél föl velem, azzal a kifogással, hogy el vagy foglalva, és amikor elhatalmasodott rajtam a félelem, már azt hittem, hogy szándékosan magamra hagyta. Kérlek, bocsáss meg. Te voltál az, aki lehozott onnan. Mások a kisujjukat sem mozdították, nem igaz?

– Elfoglalt emberek – jegyezte meg Dors óvatosan. – Azt hitték, hogy már korábban lejöttél. És joggal gondolhatták.

- Clowzia is ezt gondolta?
- A fiatal asszisztens? Igen, ő is.
- De még így is lehet összeesküvés. Tenélküled; persze.
- Nem, Hari, én vagyok a hibás. Abszolút semmi jogom sem volt, hogy egyedül fölengedjelek a Felvilágra. Az én feladatomból volt, hogy vigyázzak rád. Nem győzöm vádolni magamat a történetekért, azért, hogy eltévedtél.
- Álljon meg a menet! – fakadt ki Seldon hirtelen bosszúsággal. – Én nem tévedtem el. Mit gondolsz, mi vagyok én?
- Én is kíváncsi vagyok rá, minek nevezed. Sehol sem voltál, amikor a többiek visszajöttek, és sötétedés előtt nem is kerültél vissza a bejáráshoz vagy mindenesetre a bejárat közelébe.
- Csakhogy nem így történt. Én nem vesztettem el, nem úgy volt, hogy elkóboroltam, és nem találtam meg a visszautat. Mondtam neked, hogy összeesküvésre gyanakodtam, és meg is volt rá az okom. Azért nem vagyok egészen hülye.
- Hát akkor mondd el, mi történt.
- Seldon elmesélte. Nem esett nehezére visszaemlékeznie a legkisebb részletre is; az elmúlt nap folyamán szinte szünet nélkül kínoztta ez a lidérces álom.
- Dors homlokát ráncolva hallgatta.
- De hisz ez lehetetlen. Egy sugárpárnás jármű? Biztos vagy benne?
- Persze hogy biztos vagyok. Csak nem hiszed, hogy hallucináltam?
- Csakhogy a birodalmi erők nem akaszkodhattak a nyomodba. A Felvilágon sem foghattak volna el, hacsak

nem akartak volna ugyanolyan feltűnést kelteni, mintha egyenesen az egyetemre küldtek volna érted egy rendőri egységet.

– Akkor mivel magyarázod ezt?

– Nem vagyok biztos benne – tűnődött Dors –, ám könnyen lehet, hogy még rosszabbul is elsülhetett volna, mivel nem mentem föl veled a Felvilágra. Hummin nem fogja nekem ezt megbocsátani.

– Nem kell megmondani neki – mondta Seldon. – Hiszen minden jó, ha a vége jó.

– Meg kell mondanunk – felelte Dors komoran. – Lehet, hogy még nincs vége.

30.

Azon az estén éppen megvacsoráztak, amikor eljött látogatóba Jenarr Leggen. Zavarában a férfi hol Dorsra, hogy Seldonra nézett, mint akinek nem jön szó az ajkára. Egyikük sem sietett a segítségére, türelmesen várakoztak. Nem igyekeztek udvariasan megkönnyíteni a társalgást.

Jenarr végül így szólt Seldonhoz:

– Eljöttem, hogy megérdeklődjem, hogy van.

– Nagyszerűen – felelte Seldon –, csak egy kicsit álmos vagyok. Dr. Venabili azt mondja, hogy a kúra miatt néhány napig fáradtnak érzem magam. Feltehetően pihenésre van szükségem. – Elmosolyodott. – Az igazat megvallva, nem is bánom.

Leggen mélyet lélegzett, kifújta a levegőt, majd tétovázva; mintha harapófogóval húznák ki belőle a szót, azt mondta:

– Nem fogok sokáig zavarni. Nagyon is megértem, hogy

pihenésre van szüksége. Csak azt akarom mondani, hogy sajnálom a történeteket. Nem lett volna szabad azt gondolnom, hogy maga lejött onnan. Több felelősséget kellett volna éreznem magával szemben mint újonccal. Végül is én egyeztem bele, hogy feljöjjön. Remélem, méltónak talál rá, hogy... megbocsásson nekem. Csak ennyit szerettem volna mondani.

Seldon ásított, és kezét a szájára tette.

– Elnézést. Mivel minden jóra fordult, nincs helye szemrehányásnak. Bizonyos vonatkozásban nem is a maga hibája volt. Nem kellett volna elkóborolnom, és azonkívül, ami történt, az...

Dors félbeszakította:

– De Hari, kérek, hagyd már abba. Rád fér a pihenés. Én viszont szeretnék néhány szót mondani dr. Leggennek, mielőtt elmenne. Először is, dr. Leggen, nagyon is megértem, hogy aggódik amiatt, milyen következményei lennének a maga számára ennek az esetnek. Én megmondtam, hogy ha dr. Seldon káros következmények nélkül talpra áll, én nem fogok kezdeményezni semmit. Úgy látszik, ez a helyzet, ezért egyelőre megnyugodhat. Én azonban valami másról szeretném megkérdezni magát, és remélem, ezúttal nem utasítja vissza a teljes együttműködést.

– Megpróbálom – jelentette ki Leggen mereven.

– Történt valami szokatlan, amíg a Fölvilágon tartózkodtak?

– Hiszen tudja, hogy mi történt. Elveszítettem dr. Seldont, amiért éppen most kértem bocsánatot tőle.

– De én nem erre utaltam. Ezenkívül történt még valami

szokatlan?

– Nem, semmi. Az égvilágon semmi.

Dors Seldonra nézett, és Seldon a homlokát ráncolta. Úgy érezte, mintha Dors ellenőrizné őt, és független forrásból is meg akarná erősíteni az ő beszámolóját.

Csak nem gondolja azt, hogy képzelődött a kutatójárművet illetően? A legszívesebben kikelt volna a lány gyanakvása ellen, az azonban figyelmeztetően fölemelte a kezét, mintha éppen ennek akart volna elébe vágni. Seldon megadta magát, egyrészt az intellemtnek engedelmeskedve, másrészt azért, mert igazán szeretett volna aludni: Abban bízott, hogy Leggen nem marad sokáig.

– Biztos ebben? – faggatózott Dors. – Nem tapasztalt semmilyen külső behatolást?

– Nem, persze hogy nem. Habár...

– Igen, dr. Leggen?

– Megjelent ott egy sugárpárnás gép.

– Nem találta ezt furcsának?

– Nem; persze hogy nem.

– Miért nem?

– Ez úgy hangzik, mintha vallatásnak vetne alá, dr. Venabili. Nekem ez nem nagyon tetszik.

– Én megértem, dr. Leggen, de ezek a kérdések összefüggenek dr. Seldon kalandjával. Előfordulhat, hogy ez az egész ügy sokkal bonyolultabb, mint eleinte gondoltam.

– Milyen értetemben? – Hangjában volt némi él. – Azért kérdezősködik, mert újabb bocsánatkérést vár tőlem? Ha így van, akkor inkább eltávozom.

– Addig talán ne, amíg meg nem magyarázza, miért nem találja egy lebegő sugárpárnás gép megjelenését kissé különösnek.

– Azért, kedves asszonyom, mert a Trantor számos meteorológiai állomásának van ilyen gépe, hogy közvetlenül vizsgálhassák a felhőzetet és a felső légkört. A mi meteorológiai állomásunknak nincsen ilyen.

– Miért nincs? Hasznát vehetnék.

– Természetesen. Csakhogy köztünk nincs verseny, és nem titkolózunk egymás előtt. Mi beszámolunk a saját eredményeinkről, ők a magukéről. Ennélfogva jó, ha ki-ki mást csinál és specializálódik. Badarság lenne másolni egymás munkáját. A légi járművekre költendő pénzt és munkaerőt föl tudjuk használni mezon-refraktométerekre, míg mások éppen fordítva. Végtére is lehet, hogy egyes szektorok sok mindenben versengenek és marakodnak egymással, a tudomány azonban olyan dolog – az egyetlen dolog –, ami összetart bennünket. Gondolom, ezzel maga is tisztában van – tette hozzá gúnyosan.

– Tisztában vagyok, ám nem tartja különös véletlennek, hogy valaki pontosan akkor küld egy sugárpárnás gépet a maguk állomásához, amikor maguk éppen ott tartózkodnak?

– Ebben nincs semmi különös. Mi bejelentettük, hogy aznap méréseket fogunk végezni, emellett valamelyik másik állomás is teljes joggal úgy határozhatott, hogy egyidejűleg nephelometriai, azaz felhőméréseket fog végezni. Az együttes mérések több és használhatóbb eredményt adhatnak, mint külön-külön.

Seldon álmos hangon közbevetette:

– Ezek szerint csak méricskéltek odafönt? – És nagyot ásított.

– Igen – erősködött Leggen. – Mi mást csinálhattak volna? Dors sűrűn pislogott, amit gyakran csinált, ha erősen törte a fejét valamin.

– Ez megmagyarázhat mindent. Melyik állomásé volt az a légi jármű?

Leggen a fejét ingatta.

– Dr. Venabili, hogyan várhatja el tőlem, hogy ezt meg tudjam mondani?

– Gondoltam, minden meteorológiai sugárpárnás gépen rajta van az állomásának jelzése:

– Bizonyára, de én nem néztem föl és nem ellenőriztem. Nekem megvolt a magam munkája, mint ahogy nekik is a maguké. Majd ha megkapom a jelentésüket, meg fogom tudni, melyik állomáshoz tartoznak.

– Mi van, ha nem jelentenek?

– Akkor föltehetően csődöt mondtak a műszereik. Ilyesmi néha előfordul. – Jobb kezét ökölbe szorította. – Ez minden?

– Várjon egy pillanatig. Mégis mit gondol, honnan jöhetett az a gép?

– Akármelyikről, ahol ilyen sugárpárnás gép van. Ha egy nappal előre bejelentik – és ennél több idejük van rá –, a bolygó bánmelyik részéről iderepülhetnek.

– De mégis melyik a legvalószínűbb hely?

– Nehéz megmondani: Hestelonia, Mynek, Ziggoreth, Észak-Damiano. Szerintem valamelyik e négy közül jöhet

leginkább számításba, de bármelyik lehet a többi negyven közül is.

– Akkor még egy kérdés. Csak egyetlen. Dr. Leggen, amikor bejelentette, hogy a csoportja a Felvilágra készül, nem közölte véletlenül azt is, hogy egy matematikus, dr. Hari Seldon is magukkal lesz?

Őszintének látszó; mélységes meglepődés ült ki Leggen arcára, aztán a férfi hirtelen elnevette magát.

– Miért közölnék én neveket? Miért érdekelne ez bárkit is?

– Helyes – bólintott Dors. – Így hát az az igazság, hogy dr. Seldon észrevette a sugárpárnás gépet, s ez nyugtalansággal töltötte el: Nem tudom pontosan, miért, és ebben a vonatkozásban az emlékezete is ködös egy kissé. Mindenesetre elkezdett menekülni a gép elől, eltévedt, eszébe sem jutott vagy nem is akarta, hogy visszatérjen, amíg be nem esteledett, a sötétben azonban nem talált rá a visszaútra. Ön ebben teljesen vétlen, ezért hát borítsunk fátylat az egész ügyre. Helyes?

– Helyes – egyezett bele Leggen. – Jó éjt! – Ezzel sarkon fordult és eltávozott.

Amikor magukra maradtak, Dors fölállt, gyöngéden lehúzta Seldon papucsát, eligazította őt az ágyban, és betakarta. A férfi ekkor már mélyen aludt.

Ezután a lány visszaült, és gondolataiba mélyedt. Mennyi igaz abból, amit Leggen mondott, és mi rejtőzhet a szavai mögött? Ki tudná megmondani?

*MYCOGEN – ...A régi Trantor egyik szektora...
Legendás múltjába temetkezve nem befolyásolta
jelentősen a bolygó életét. Olyannyira önmagába zárt és
öntelt...*

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

31.

Amikor Seldon fölébredt, új arc nézett le rá ünnepélyesen. Egy percig bambán pislogott vissza rá, mire fölismerte.

– Hummin?

Hummin alig észrevehetően elmosolyodott. – Hát emlékszik még rám?

– Csak egy napig láttam, annak csaknem két hónapja már, de azért emlékszem. Ezek szerint nem tartóztatták le vagy egyéb...

– Amint látja, itt vagyok, épen és egészségesen, ám – és az oldalt álló Dorsra pillantott – nem volt valami könnyű idejőnnöm.

– Örülök, hogy látom – mondta Seldon: – Megengedi egy pillanatra? – És hüvelykujjával a fürdőszoba felé mutatott.

– Nyugodtan – mondta Hummin. – És reggelizzen csak meg.

Hummin nem csatlakozott hozzá a reggelinél. Mint ahogy Dors sem. De szólni sem szóltak egy szót sem. Hummin belefeledkezett egy filmkönyv nézésébe. Dors kritikus vizsgálat alá vette a körmeit, aztán elővett egy

mikrokomputert, és egy íróvesszővel jegyzeteket készített. Seldon elgondolkozva nézte őket, és meg sem próbálta, hogy társalgást kezdeményezzen. A kölcsönös hallgatást talán valamilyen trantori szabály írja elő, mely csendet parancsol a betegágy mellett. Ami azt illeti, ő már makkegészségesnek érzi magát, ám lehet, hogy ezt ők még nem tudják.

Csak amikor az utolsó morzsát és az utolsó csepp tejet is lenyelte (amelyet nem talált többé furcsa ízűnek, sőt egészen megszokta), akkor szólalt meg Hummin.

– Hogy van, Seldon? – érdeklődött.

– Nagyszerűen, Hummin. Mindenesetre elég jól ahhoz, hogy fölkeljek és a dolgom után lássak.

– Örömmel hallom – mondta Hummin szárazon. Elsősorban Dors Venabili lelkén szárad, fogy ez megeshetett.

– Ugyan – vontá össze a szemöldökét Seldon. – Én makacskodtam, hogy fölmenjek a Felvilágra. Bizonyára, csak hogy neki mindenképpen magával kellett volna mennie.

– Én voltam az, aki nem akarta, hogy elkísérjen.

– Ez nem így van, Hari – szólalt meg Dors. – Ne próbálj engem gáláns hazugsággal megvédeni.

– De azt se felejtse el – folytatta Seldon ingerülten –, hogy Dors volt az, aki minden akadályt leküzdve feljött értem a Felvilágra, és kétségkívül megmentette az életemet. Ebben nincs semmi hazugság. Ezt is beledobta a végső ítélet serpenyőjébe, Hummin?

Dors látható zavarban újból félbeszakította:

– Kérlek, Hari. Chetter Humminnak tökéletesen igaza van. Nekem igenis vagy le kellett volna beszéljelek a Felvilágra tett kirándulásról, vagy veled kellett volna mennem. Amit pedig utána tettem, azt Hummin is elismerte.

– Akárhogy van is – zárta le a vitát Hummin –, ez már a múlté, és ne rágódjunk rajta. Beszéljünk arról, Seldon, mi történt a Felvilágon.

Seldon körülpillantott, és óvatosan megkérdezte:

– Biztonságban beszélhetünk?

Hummin kissé elmosolyodott.

– Dors torzító mezőbe helyezte a szobát. Meglehetősen biztos vagyok benne, hogy egyetlen császári ügynök sem képes – ha van ilyen az egyetemen – szakértelem híján áthatolni rajta. Gyanakvó természete van, Seldon.

– A természetem nem az – mentegetőzött Seldon. – Amikor hallgattam magát ott a parkban, meg utána... maga meggyőző egyéniség, Hummin. Mire a végére ért a mondókájának, kész voltam elhinni, hogy Eto Demerzel ott ólálkodik minden sarokban.

– Néha magam is így érzem – jegyezte meg Hummin komolykodva.

– Még ha úgy lenne is – mondta Seldon –, akkor sem tudnám, hogy ő az. Hogy néz ki egyáltalán?

– Nem mindegy? Úgyse látná meg őt, hacsak ő nem akarná, ám akkorra szerintem már mindennek vége lenne, és ezt kell nekünk megakadályoznunk. Beszéljünk arról a sugárpárnás gépről, amelyet látott.

– Mint ahogy említettem, Hummin – kezdte Seldon –, maga elültette bennem a Demerzeltől való félelmet. Amikor

megláttam azt a gépet, arra gondoltam, hogy a sarkamban van, és én a Felvilágra lépve ostoba módon odahagytam a Streeling Egyetem menedékét, hogy fölcsaltak oda engem, mert ott könnyedén elkaphatják a grabancomat.

Dors közbevetette:

– Másrészt viszont Leggen...

– Nem járt itt tegnap este? – szakította félbe Seldon.

– De igen, nem emlékszel rá?

– Homályosan. Holtfáradt voltam. Minden összemosódik az emlékezetemben.

Hát amikor múlt este itt járt Leggen, azt állította, hogy a sugárpárnás gép csak egy másik állomásra ideküldött meteorológiai jármű lehetett. Semmi különös nincs benne. Teljesen ártalmatlan.

– Hogyan? – hökkent meg Seldon. – Én ezt nem hiszem el.

– Most csak az a kérdés – vetette közbe Hummin –, hogy miért nem hiszi ezt el. Volt talán valami a jármű viselkedésében, amiből arra következtetett, hogy veszélyes? Valami különös megézés, és nemcsak az általam elütetett gyanakvás mondatja azt magával?

Seldon alsó ajkát harapdálva elgondolkodott.

– A ténykedése. Úgy látszott, hogy az elülső részét kidugja a felhőtakaróból, és valamit keres, aztán hasonlóképpen megjelenik egy másik helyen és így tovább. Úgy látszott, mintha módszeresen átkutatná a Felvilágot, szakasról szakaszra, és egyre közelebb jön felém.

– Seldon, nem próbálja maga megszemélyesíteni azt a masinát? – kételkedett Hummin. – Nem lát maga abban a sugárpárnás gépben egy maga után szimatoló furcsa

állatot? Holott csak egy közönséges sugárpárnás jármű volt, és ha meteorológiai feladatokkal küldték oda, a ténykedésében nem volt semmi különös, semmi ártó szándék.

– Én nem így látom – makacskodott Seldon.

– Megengedem – hagyta rá Hummin –, csak hogy mi semmiben sem lehetünk biztosak. A maga meggyőződése, hogy veszélyben forgott, nem több feltételezésnél. Mint ahogy Leggen állítása is, hogy meteorológiai jármű volt, csak feltételezés.

Seldon csak kötötte az ebet a karóhoz.

– Nem tudom elhinni, hogy csak egy ártatlan eseményről van szó.

– Akkor viszont – érvelt Hummin –, ha föltételezzük a legrosszabbat, és a jármű magát kereste, akkor honnan tudhatta a megbízó, bárki lett légyen is az, hogy magát ott fönn kell keresni?

Dors közbevetette:

– Én megkérdeztem dr. Leggent, hogy amikor bejelentette meteorológiai vizsgálati szándékát, nem közölte-e egyúttal azt is, hogy Hari is csatlakozik a csoporthoz. Voltaképpen erre nem volt semmi szükség, és ő tagadta, hogy megtette volna, sőt már maga a kérdés is jókora meglepődést okozott neki. Én elhittem neki.

Hummin elgondolkodott.

– Azért ne vegyen mindent készpénznek tőle. Mert mi más is tehetne, mint hogy tagadja. Az is gyanús, hogy egyáltalán fölvitte magával Seldont. Tudjuk, hogy kezdetben ellene volt, de aztán elég könnyen beadta a derekát. És ez

számomra sehogy sem egyeztethető össze Leggen jellemével.

Dors a homlokát ráncolta.

– Szerintem ez kissé valószínűbbé teszi, hogy ő rendezte meg az egész ügyet. Elképzelhető, hogy csak azért egyezett bele Hari társaságába, hogy az üldözők kezére játssza őt. Lehet, hogy utasításra tette. Azt is föltételezhetjük továbbá; hogy ő biztatta föl fiatal asszisztensét, Clowziát, hogy kösse le Hari figyelmét, csalja el őt a csoporttól, és hagyja magára. Ezzel meg lehetne magyarázni, miért mutatott Leggen olyan furcsa közönyt Hari távolléte iránt, amikor indulóban voltak lefelé. Azzal érvelt, hogy Hari már korábban lejöhetett, mellékesen épp ő készítette elő erre a terepet, amikor gondosan elmagyarázta neki, hogyan juthat le onnan egyedül. Ez magyarázatot szolgáltatna arra is, miért vonakodott visszamenni Hari keresésére, hiszen minek vesztegetné az időt olyasvalakire; akit úgymond úgysem lehetne ott találni. Hummin figyelmesen hallgatta Dors érveit, majd megjegyezte:

– Érdekes vádiratot állítasz össze ellene, mindazonáltal ezt sem szabad készpénznek vennünk. Elvégre mégiscsak fölment veled a Felvilágra.

– Mert kimutattuk az emberi lépések zaját. A főszeizmológus tanúsította ezt.

– Leggen megdöbben vagy meglepődött, amikor Seldont viszontlátták? Csupán az látszott rajta, hogy vádolja magát, amiért egy embert az ő gondatlansága sodort végveszélybe? Vagy méltatlankodó düh volt benne, mert

Seldont még nem távolították el? Nem csinált úgy, mint aki azt kérdezi magától: hogyhogy nem csípték nyakon?

Dors lassan fontolgatta magában, aztán kijelentette:

– Hát az látszott rajta, hogy megdöbbsent Hari látásán, azt azonban nem merném állítani, hogy valami mást is érzett volna a helyzetből fakadó természetes ijedtségen kívül.

– Igen, ez nyilván így van.

Ekkor Seldon, aki egyikről a másikra hordozta tekintetét, és figyelmesen hallgatta a szavukat, váratlanul megszólalt:

– Nem hiszem, hogy Leggen lett volna.

Hummin Seldonra fordította a figyelmét.

– Mire alapozza ezt?

– Először is, mint maga is megjegyezte, ő határozottan ellenezte, hogy velük menjek. Egy egész napi győzködésembe került, és szerintem végül is csak azért ment bele, mert azt hitte, hogy én mint ügyes matematikus segítségére lehetek a meteorológiai elméletében. Én akartam nagyon följutni oda, és ha neki azt parancsolták volna, hogy engem csalogasson föl a Felvilágra, akkor nem kellett volna olyan nagy ellenállást mutatnia.

– Feltételezhetjük-e, hogy neki csak a matematika miatt volt magára szüksége? Beszért ő magával a matematikáról? Próbálta kifejtteni magának saját elméletét?

– Nem – felelte Seldon –, ilyesmit nem tett. Bár azt említette, hogy majd később sort kentünk erre. Az volt a baj, hogy teljesen lekötötték a műszerei. Úgy vettem ki, hogy napsütést várt, de az nem következett be, és ő azt hitte, hogy a műszereiben van a hiba, ám azok hibátlanul

működtek, s ez elkésérítette. Szerintem ez a váratlan fejlemény lehangolta, és elvonta a figyelmét rólam. Ami pedig Clowziát illeti, nos, ez a fiatal teremtés, aki néhány percig foglalkozott velem, így visszagondolva rá, nem kelt bennem olyan benyomást, mintha szándékosan elcsalt volna a színhelyről. A kezdeményezés az enyém volt. Engem nagyon izgatott a felvilági növényzet, és én voltam az, aki magammal csábítottam őt. Leggen nemhogy bátorította volna; hanem visszarendelte őt, amikor én még a látótávolságon belül voltam, és ezután kizárólag a saját jószántamból távolodtam el a szemük elől.

– Mindazonáltal – kötözködött Hummin, aki úgy látszik, ma minden állítást megkontráz –, ha az a hajó magát kereste, akkor az utasainak tudniuk kellett, hogy maga ott van. Ki mástól tudhatták volna, ha nem Leggentől?

– Akire én gyanakszom – mondta Seldon –, az egy Lisung Randa nevű fiatal pszichológus.

– Randa? – csodálkozott Dors. – Ezt nem tudom elhinni. Ismerem őt. Elképzelhetetlen; hogy ő a Birodalomnak dolgozzon. Ő a velejéig birodalomellenes beállítottságú.

– Lehet, hogy csak úgy tesz – érvelt Seldon. – Ami azt illeti, nyíltan, ádázul és szélsőségesen birodalomellenesnek kell mutatkoznia, ha leplezni akarja, hogy birodalmi ügynök lenne.

– Csakhogy éppen ez az, ami hiányzik belőle – erősködött Dors. – Ő nem szélsőséges típus. Az egész ember csendes és jóindulatú, mindig szelíden, szinte félénken fejt ki nézeteit. Meggyőződésem, hogy nem alakoskodik.

– És mégis – mondta Seldon komolyan –, ő volt az, aki

először fölhívta a figyelmemet a meteorológiai munkára, ő volt az, aki sürgetett, hogy menjek föl a Felvilágra, és ő volt az, aki rábeszélte Leggent, hogy vigyen magával, eltúlozva előtte az én matematikai képességeimet. Szöget üthet az ember fejébe, miért akarta olyan szenvedélyesen, fogy én fölmenjek, miért vetett be mindent, hogy ezt elérje.

– Talán a te érdekedben. Érdeklődött irántad, Hari, és hátha azt gondolta, hogy a meteorológia hasznos lehet a pszichohistória szempontjából. Nem lehetséges ilyesmi?

Hummin csendesen megjegyezte:

– Vegyünk figyelembe még egy szempontot. Elég sok idő telt el azóta, hogy Randa említést tett magának a meteorológiai munkáról, addig, míg maga följutott a Felvilágra. Ha Randának nincs semmilyen alattomos szándéka, akkor semmi oka rá, hogy meglapuljon. Ha ő az a barátságos és társaságkedvelő lény...

– Az – szögezte le Dors.

– ...akkor elég sok embernek említést tehetett róla. Ebben az esetben nehéz lenne megállapítani, ki köpte be a dolgot. De hogy Randánál maradjunk, fogadjuk el, hogy birodalomellenes. Ez még nem szükségképpen zárná ki azt, hogy ügynök legyen. Mert föltehetjük a kérdést: kinek az ügynöke? Kinek a megbízásából ügyködik?

Seldon meghökkent.

– Ki másnak dolgozhatna, mint a Birodalomnak? Kinek, ha nem Demerzelnek?

Hummin fölemelte a kezét.

– Maga, Seldon, távolról sincs tisztában a trantori politika minden huncutságával. – Majd Dors felé fordulva: –

Ismételje csak el: melyik volt az a négy szektor, ahonnan Leggen szerint származhatott az a meteorológiai jármű?

– Hestelonia, Mynek, Ziggoreth és Észak-Damiano.

– És maga nem tett föl neki rávezető kérdéseket? Nem nevezte meg egyik szektort sem, mint lehetséges eredetet?

– Nem, semmiképpen sem. Én csak egyszerűen megkérdeztem, hogy szerinte melyik szektor lehet a legvalószínűbb forrása a sugárpárnás gépnek.

– Maga pedig – fordult Seldon felé Hummin – talán észrevett valamilyen jelzést, valamilyen azonosító jelet a sugárpárnás gépen?

Seldon a legszívesebben kikelt volna magából, hogy ki az, aki a felhők között meg tudja különböztetni a járművet, mely csak rövid pillapátokra tűnik elő, hogy ő a meneküléssel volt elfoglalva és nem a jelzések vizsgálatával. De aztán türtőztette magát. Mindezzel bizonyára Hummin is tisztában volt.

Ehelyett csak ennyit mondott:

– Attól tartok, hogy nem.

Dors megjegyezte:

– No és ha a sugárpárnás gépet emberrablás céljából küldték ide, akkor bizonyára eltakarták a felségjeleit.

– Ez az ésszerű feltételezés – hagyta rá Hummin –, és lehet, hogy így is volt, a Galaxisban azonban nem mindig diadalmaskodik az ésszerűség. Mivel azonban Seldon úgy látszik nem jegyezte meg a jármű egyetlen részletét sem, csak találgatásokra vagyunk utalva. Amire én gondolok: Mynek.

– Hogyhogy minek? – visszhangozta Seldon. – Szerintem azért akartak elkapni, mert akárki volt is a hajón, a pszichohistóriát akarta.

– Nem, nem! – Emelte föl Hummin a jobb mutatóujját, mintha egy kisdiákot leckéztetne. – M-y-n-e-k. Ez a Trantor egyik egészen különleges szektorának a neve. Vagy háromezer éve polgármesterek sora uralkodik fölötte. Még hozzá megszakítatlanul ugyanaz a dinasztia. Mintegy ötszáz évvel ezelőtt a Mynek-ház két császárt és egy császárnőt adott a birodalmi trónra is. Ez alatt a viszonylag rövid idő alatt a Mynek uralkodók nem különösebben tűntek ki sikereikkel, a myneki polgármesterek azonban sohasem felejtették el ezt a császári múltat.

Nem lehet azt mondani, hogy nyíltan ellenszegültek volna az övékét követő uralkodóházaknak, de arról sem voltak híresek, hogy aktívan támogatták volna őket: Az éppen esedékes polgárháborús időszakokban többé-kevésbé semlegesek maradtak, vagy legalábbis olyan jól kiszámított lépéseket tettek, amelyek csak meghosszabbították a polgárháborút, és azt a látszatot keltették, hogy csak Mynek képes a megegyezésre. Ebből sohasem lett semmi, ám ők sohasem hagytak föl a próbálkozással.

Mynek mostani polgármestere különösképpen tehetséges ember. Bár már eljárt fölötte az idő, becsvágya csöppet sem lohadt le. Ha valami történne Cleonnal – akár természetes halállal végezné –, a polgármester igényt formálhat a trónra Cleon kiskorú fiával szemben. A galaktikus közvélemény valamivel elnézőbb egy császári múltú trónkövetelő iránt.

Ezért ha Mynek polgármesterének a fülébe jutott a maga híre, könnyen fölhasználhatják mint tudós jóvendőmondót sajátérdekükben. Mynek jogosultnak érzi magát arra, hogy megkoreografálja Cleon császár uralkodóhoz méltó halálát, majd megjósoltassa magával, Seldon, a Mynek-ház szükségszerű trónra jutását és a rákövetkező ezeréves békét és aranykort. Persze ha már a myneki polgármester a trónon ül, és többé nincs magára szüksége, maga is könnyen követhetné Cleont a sírba.

A közjük telepedő komor hallgatást Seldon törte meg:

– De hiszen azt sem tudhatjuk, hogy Mynek polgármestere akaszkodott a sarkamba.

– Persze hogy nem tudjuk. Vagy hogy pillanatnyilag üldözi-e egyáltalán valaki. Az is lehet, hogy a sugárpárnás jármű egy közönséges meteorológiai mérőhajó volt, ahogy Leggen föltételezte. Mégis minél jobban elterjed a pszichohistória és a benne rejlő lehetőségek híre – amit nem lehet meggátolni –, úgy próbálja egyre több trantori potentát és félpotentát használatába venni a maga szolgálatait.

– Akkor mit tegyünk hát? – kérdezte Dors.

– Kérdése a lényegre tapintott. – Hummin magába mélyedt egy időre, aztán így folytatta: – Lehet, hogy hiba volt idejőnnünk. Egy professzor számára az egyetem látszik a legvalószínűbb rejtekhelynek. A Streeling csak egy a sok közül, ám egyike a legnagyobbaknak és a legszabadabbaknak, ezért nem sok idő telik bele, amikor innen is meg onnan is tapogatózni fognak. Szerintem Seldonnak minél előbb. – talán még ma – át kell költöznie

egy alkalmasabb búvóhelyre. Csakhogy...

– Csakhogy? – kérdezte Seldon.

– Csakhogy fogalmam sincs, hová.

– Keressen ki a képernyőn egy helységnévtárat és válasszon találomra.

– Szó sincs róla – ellenkezett Hummin. – Ha így tennék, ugyanolyan esélyünk lenne arra, hogy kevésbé biztonságos helyet találunk, márpedig biztosra kell mennünk. Valamit ki kell gondoljunk. Valahogy.

32.

A három ember ott kuksolt Seldon lakásán egészen ebéd utánig. Közben Hari és Dors néha váltott egy-két csendes szót közömbös témákról, Hummin azonban szinte mindvégig hallgatagon magába mélyedt. Mereven ült, alig evett valamit, komor arca (amely Seldon szerint koránál idősebbnek tüntette föl) csendes és zárkózott maradt.

Seldon elképzelte, hogy a fejében végigpásztázza a Trantor roppant térképét, hogy kikeressen rajta egy ideális zugot. Nem lehet könnyű dolga.

Seldon saját bolygója, a Helicon valamivel nagyobb a Trantornál és kisebb rajta a vízfelület is. A Heliconon azonban kevés ember lakik, csak elszórtan van rajta nagyobb település vagy város, míg a Trantor egyetlen nagy város. Míg a Helicon csak húsz közigazgatási körzetre oszlik, addig a Trantor több mint nyolcszázra, és ezek közül mindegyik számtalan alkörzetből áll.

Végül Seldon reményét veszelve annyit mondott:

– Talán az volna a legjobb, Hummin, ha kiválasztana egyet,

amely a legnagyobb jóindulattal viseltetik föltételezett képességeim iránt, és annak a kezére adna abban a reményben, hogy ő majd meg fog védeni a többitől.

Hummin fölpillantott, és mélységes komolysággal azt felelte:

– Erre nincs szükség. Én jól ismerem azt, aki a legnagyobb jóindulatot tanúsítja, és maga máris az ő kezében van.

Seldon elmosolyodott.

– Csak nem tartja magát egyenrangúnak Mynek polgármesterével és az egész Galaxis császárával?

– A pozíciómat tekintve nem. Ám abban, hogy ki ellenőrizze magát, versenytársak vagyunk. Csakhogy amíg ők vagy akárki rajtuk kívül arra akarná fölhasználni magát, hogy növelje a gazdagságát és hatalmát, addig nekem nincs egyéb ambícióm, mint a Galaxis jóléte, jövője.

– Élek a gyanúperrel – jegyezte meg Seldon szárazon –, hogy ha bármelyik versenytársát megkérdezné, mind azt állítaná, hogy őket is egyedül a Galaxis jóléte vezérli.

– Ebben biztos vagyok – hagyta rá Hummin –, ám eddig az egyetlen versenytársa, ahogy maga nevezi őket, akivel összehozta a sors, a császár volt, és őt csak az érdekelte, hogy a maga jóslataival az uralkodóházat erősítse. Én semmi ilyesmire nem kérem magát. Én csak arra biztatom, hogy tökéletesítse a pszichohistoria módszerét, hogy alkalmas legyen akár csak statisztikai természetű, ám matematikailag alátámasztott jóslatok megtételére.

– Ez igaz. Legalábbis egyelőre – mondta Seldon egy félmosollyal.

– Ezért engedje meg, hogy megkérdezzem: hogy halad a

munkában? Sikerült valamire jutnia?

Seldon maga sem tudta, nevéssen-e vagy bosszankodjék. Némi habozás után egyiket sem tette, hanem nyugalmat erőltetve magára azt mondta:

– Siker? Kevesebb mint két hónap alatt? Hummin, ez olyasvalami, amire rámehet az egész életem meg egy tucatnyi utána következő emberé. És még akkor sincs biztosítva a siker.

– Engem nem a végleges megoldás érdekel, de még csak nem is a megoldáshoz vezető reményteljes kezdet. Maga számtalanszor kerek percc kijelentette, hogy egy használható pszichohistória lehetséges, ám nem bizonyított. Engem csak az érdekel, hogy van-e már valami halvány remény arra, hogy a gyakorlatban is ki lehessen próbálni.

– Az igazat megvallva nincs.

– Kérlek, bocsáss meg – vetette közbe Dors. – Én nem vagyok matematikus, ezért remélem, a kérdésem nem hat ostobának. Honnan tudhatod, hogy valami egyszerre lehetséges is meg nem is? Egyszer azt mondtad, hogy elméletben fölkeresheted és üdvözölheted a Birodalom minden polgárát, csak hogy ennek nincs gyakorlati lehetősége, mert az életed kevés erre. De honnan tudhatod, hogy a pszichohistória is ebbe a kategóriába tartozik?

Seldon értetlenül nézett Dorsra.

– Azt akarod, hogy ezt most fejtsen ki?

– Azt – bólogatott a lány élénken, hogy göndör haja meglebbent a fején.

– Matematika nélkül? – kérdezte Seldon kétkedő mosollyal.

– Kérem – mondta Hummin.

– Nos, hát... – kezdte Seldon, és magába merült, hogy megtalálja a legjobb módját a magyarázatnak. Aztán így folytatta: – Ha meg akarja érteni a világegyetem valamilyen aspektusát, sokat segít, ha a lehetséges mértékig leegyszerűsíti, és csak azokat a tulajdonságokat és jellegzetességeket veszi sorra, amelyek nélkülözhetetlenek a megértéshez. Ha azt akarja megállapítani, hogy egy tárgy hogyan viselkedik esés közben, akkor nem törődik azzal, hogy az új-e vagy régi, vörös-e vagy zöld, van-e illata vagy nincs. Mindezeket a tulajdonságokat kizárja, és szükségtelenül nem bonyolítja a dolgot. Ezt a leegyszerűsítést modellvizsgálatnak vagy szimulációnak nevezzük, és vagy közvetlenül ábrázolhatjuk a számítógép képernyőjén, vagy mint matematikai viszonylatot. Vegyük a gravitáció primitív elméletét.

Dors hirtelen közbevágott:

– Azt ígérted, hogy mellőzöl minden matematikát. Ne próbáld becsempészni azzal, hogy primitívnek nevezed.

– Dehogyan. Primitíven csak azt értem, hogy azóta ismerjük, amióta csak léteznek följegyzéseink hogy a fölfedezése belevész a régmúlt homályába, akár csak a tűz vagy a kerék. Mindenesetre ez a gravitációs elmélet többek között egyenletekbe foglalja egy bolygórendszer, egy kettős csillag mozgását, az árapályjelenséget és sok egyéb mást. Ezeknek az egyenleteknek a segítségével egy kétdimenziós képernyőn szemléletesen ábrázolhatjuk egy

bolygó csillag körüli keringését vagy két csillag egymás körüli keringését, vagy bonyolultabb rendszereket is bemutathatunk egy háromdimenziós holográfon. Az ilyen leegyszerűsített szimulációk sokkal könnyebbé teszik egy-egy jelenség tanulmányozását, mintha magát a jelenséget vizsgálnánk. Egyáltalán a gravitációs egyenletek nélkül nem sokat tudnánk a bolygók mozgásáról és általában az égi mechanikáról.

No mármost, ha minél többet akarunk megtudni egy jelenségről, vagy minél bonyolultabb lesz ez a jelenség, annál több és bonyolultabb egyenletre, annál részletesebb programozásra van szükségünk, mígnem eljutunk egy egyre nehezebben felfogható komputerezált szimulációhoz.

– Nem lehetséges a szimuláció szimulációja? –
érdeklődött Hummin. – Ezzel megtakarítanánk egy lépcsőfokot.

– Ez esetben le kellene mondanunk a jelenségnek olyan jellegzetességeiről, amelyeket nélkülözhetetlennek ítélünk még, és így a szimuláció használhatatlanná válik. Az LSP – vagyis a least possible simulation, a még lehetségesnek a szimulációja – hamarabb válik bonyolulttá, mint maga a szimuláció tárgya, és a végén a szimuláció bonyolultsága vetekszik a jelenségével. Így már évezredekkel ezelőtt megállapították, hogy a világegyetem mint egész, a maga *teljes* bonyolultságában, önmagánál kisebb szimulációval nem ábrázolható.

Más szóval a világegyetem egészéről nem alkothatunk képet magunknak másképp, csak ha magát a világegyetem egészét vizsgáljuk. Ugyancsak kimutatták azt

is, hogy ha valaki a világegyetemnek egy-egy kis darabkáját próbálja szimulálni, hogy aztán ezekből a kis darabkákból összeállítsa a világegyetem egészének képét, annak rá kell jönnie, hogy végtelen számú ilyen részleges szimuláció létezik. Következésképpen végtelen időbe telne, hogy megértsük az egész világegyetemet, ami másképp kifejezve ugyanazt jelenti, hogy lehetetlen minden létező ismeretnek a birtokába jutni.

– Eddig még tudlak követni – jelentette ki Dors némi meglepődéssel a hangjában.

– Így hát most már tudjuk, hogy egyes viszonylag egyszerű jelenségeket könnyen lehet szimulálni, ám ahogy bonyolódnak a dolgok, úgy válik egyre nehezebbé a szimulációjuk, mígnem teljesen lehetetlennek bizonyul. Ám a bonyolultságnak melyik szintjén szűnik meg a szimuláció lehetősége? Nos, én csak a múlt században fölfedezett matematikai módszer segítségével – amely még egy nagy teljesítményű és nagyon gyors komputerrel is csak nehezen alkalmazható – kimutattam, hogy a mi galaktikus társadalmunk még nem érte el ezt a szintet. Még be lehet mutatni egy önmagánál egyszerűbb szimulációval. Innen továbbmentem és rámutattam, hogy ennek alapján statisztikailag nem lehetetlen kimutatni a jövőbeli eseményeket – azaz meg lehet állapítani egyes alternatív eseménysorok valószínűségét, de azt már nem lehet határozottan kijelenteni, hogy ez vagy az az eseménysor fog bekövetkezni.

– Akkor hát – szögezte le Hummin –, ha egyszer ön képes a galaktikus társadalom szimulálására, akkor semmi

akadályozza annak, hogy ezt meg is tegye. Miért nem tartja hát célszerűnek a gyakorlatban?

– Én csak azt bizonyítottam be, hogy nincs szükség végtelen időre a galaktikus társadalom megértéséhez, ámha csak egymilliárd év kell hozzá, akkor sem válik alkalmazhatóvá, vagyis gyakorlatilag lehetőséggé. Számunkra ez lényegében ugyanannyi, mintha végtelen idő lenne.

– Ilyen sok idő szükséges hozzá? Egemilliárd esztendő?

– Arra nem volt módomban, hogy megállapítsam, mennyi idő kell hozzá, ám erős a gyanúm, hogy legalább egymilliárd évbe telne.

– De ezt nem tudja pontosan.

– Megpróbáltam kidolgozni.

– Sikertelenül?

– Sikertelenül.

– Az egyetemi könyvtár nem segít? – Hummin Dorsra pillantott, mikor ezt kérdezte.

Seldon lassan ingatta a fejét.

– Egyáltalán nem.

– Dors sem tud segíteni?

– Én teljesen tudatlan vagyok a témában, Chetter – sóhajtott föl Dors. – Én csak abban tudok segíteni, hogyan kell kutatni. Ha Hari a kutatásra sem talál semmit, én tehetetlen vagyok.

Hummin fölállt.

– Ebben az esetben nem sok értelme van itt maradnia az egyetemen, és kénytelen vagyok új helyet keresni magának.

Seldon megérintette a férfi karját.

– De azért van egy ötletem.

Hummin kissé összehúzott szemmel nézett rá, ami jelenthetett meglepődést, de ugyanúgy gyanakvást is.

– Mikor jutott eszébe ez az ötlet? Most itt?

– Nem. Már néhány nappal azelőtt a fejemben motoszkált, mielőtt fölmentem volna a Felvilágra. Az az apró kaland egy időre kiverte a fejemből, de most a könyvtár említése visszahozta.

Hummin visszaült a székre.

– Mondja el az ötletét – de csak ha nem tömény matematika az egész.

– Semmi matematika. Csak arról van szó, hogy a történelmet olvasva a könyvtárban rádöbbsentem, hogy a múltban nem volt ilyen bonyolult a galaktikus társadalom. Tizenkétezer esztendővel ezelőtt, amikor még a Birodalom csak alakulóban volt, a Galaxisban nem volt több tízmillió lakott bolygónál. Húszezer évvel ezelőtt pedig a Birodalmat megelőző királyságok mindössze tízezernyi bolygót fogtak össze. Ha még mélyebbre ásunk a múltban, ki tudja, mennyire zsugorodik össze a társadalom? Az is lehet, hogy a legendák egyetlen világára; amelyről maga is beszélt, Hummin.

– És azt hiszi – élénkült föl Hummin –, hogy képes kidolgozni a pszichohistóriát, ha csak egy sokkal egyszerűbb galaktikus társadalmat kell vizsgálnia?

– Igen, az az érzésem, hogy akkor meg tudnám csinálni.

– És akkor – lelkesült föl Dors –, tegyük föl, hogy kidolgozod a pszichohistóriát egy szűkebb múltbeli

társadalomra, és tegyük föl, hogy a Birodalom előtti helyzet elemzése alapján előrejelzést készítesz arról, hogy mi fog történni mondjuk ezer évvel a Birodalom létrejötte után – szépen ellenőrizheted a bekövetkezett történelmen, hogy mennyire volt pontos a prognózisod.

Hummin lehűtötte a lány lelkesedését.

– Aligha lehet szó tisztességes próbáról, ha tudjuk, hogy te már eleve ismered a történelmi helyzetet a galaktikus kor 1000. évében. Téged akaratod ellenére befolyásolna az előismereted, és önkéntelenül olyan értékeket választanál ki az egyenleteid számára, amelyek a már ismert eredményt adnák.

– Én ezt nem hiszem – ellenkezett Dors. – Mi nem nagyon ismerjük a G. K.1000. évének helyzetét, hacsak nem végzünk alapos kutatást. Elvégre is azóta tizenegy ezredév telt el.

Seldon arcára kiült a csüggedés.

– Mit akarsz azzal mondani, hogy nem nagyon ismerjük a G. K. 1000. évének helyzetét? Hiszen akkor már komputerek is voltak, nem igaz, Dors?

– Természetesen.

– Meg memóriaegységek és hang- és képrögzítés? Ugyanúgy meg kell hogy legyenek az ezredik év följegyzései, mint a jelen G. K. 12 020. esztendejének.

– Elméletileg igen, a gyakorlatban. azonban... Nos, ezzel is ugyanúgy vagyunk, mint amit te is folyton hangoztatsz. Lehetséges, hogy minden följegyzés megvan a G. K. 1000. évről, ám nem célszerű számítani rájuk.

– Igen, csak hogy amit én hangoztatok, az matematikai

bizonyítékokra vonatkozik. Nem látom, hogyan lehetne alkalmazni a történelmi följegyzésekre.

– A följegyzések nem örök életűek, Hari – védekezett Dors.

– A memóriabankokat elpusztíthatják vagy eltorzíthatják vagy egyszerűen megrongálódnak. Minden memóriaegység, minden följegyzés, amelyet hosszú ideig nem használnak, idővel elmerülhet a fölgyülemlő adathalmazban. Azt mondják, hogy a Birodalmi Könyvtár anyagának teljes egyharmada egyszerűen zagyvaság, a hagyomány azonban nem engedi meg, hogy megsemmisítsék ezt a részét. Más könyvtárakat nem köt annyira a hagyomány. A Streeling Egyetem könyvtárában minden tíz évben kiselejtezzük az értéktelen anyagot.

Természetesen azok a följegyzések, melyekre gyakran hivatkoznak, és melyeket más világok és könyvtárak sűrűn használnak, évezredekig megőrzik tisztaságukat, úgyhogy a galaktikus történelem sok sarkalatos eseményét jól ismerjük még akkor is, ha a Birodalom előtti időközökben zajlott le. Ám minél messzebb megyünk vissza a múltba, annál kevesebb emlékre támaszkodhatunk.

– Én ezt nem tudom elhinni – makacskodott Seldon. – Azt hihetném, hogy minden dokumentumról, amelyet pusztulás fenyeget, új másolat készül.

– Haszontalan tudás az, amire senki sem kíváncsi – jelentette ki Dors. – El tudod képzelni, mennyi időt, fáradságot és energiát fecsérelnénk el a fölösleges adatok folyamatos följújtására? És ez a fölösleges befektetés idővel csak tovább nőne.

– De hát valakinek valamikor csak szüksége lehetne az oly

gondatlanul kidobott adatokra!

– Egy-egy adatra talán ezer évben egyszer ha kíváncsi lenne valaki. Ilyen igények mellett borzasztóan ráfizetéses lenne a tárolásuk. Még a természettudományokban is. Említetted a primitív gravitációs egyenleteket, és azért mondtad primitívnek őket, mert a fölfedezésük belevész a múltak homályába. Hogyhogy így van ez? Ti matematikusok és természettudósok hogyhogy nem őriztek meg minden adatot, információt, a ködös ősidőig visszamenőleg, amikor azokat az egyenleteket fölfedezték?

Seldon válasz helyett csak horkantott. Majd Humminhoz fordult.

– Nos, Hummin, hallotta az elgondolásomat. Ahogy visszamegyünk a múltba, egy sokkal kisebb társadalom rendszerébe, úgy lesz egyre lehetségesebb a pszichohistória gyakorlati alkalmazása. Ám az ismereteink még annál is gyorsabban összezsugorodnak, mint a társadalom mérete, s ezzel a pszichohistória lehetőségei is csökkennek, és így többet veszítünk, mint nyernénk.

– Most jut eszembe, hogy ott van a Mycogen szektor – mondta Dors mélázva.

Hummin fölkapta a fejét.

– Ott bizony, és ez tökéletes hely lesz Seldon számára. Nekem is eszembe juthatott volna.

– Mycogen szektor – visszhangozta Hari, egyikről a másikra nézve. – Mi az, és hol van az a Mycogen szektor?

– Kérem, Hari, majd később megmagyarázom. Most előkészületeket kell tennem. Ma éjjel elköltözik innen.

33.

Dors rábeszélte Seldont, hogy aludjon valamit. A fény kikapcsolása és bekapcsolása között félúton, az „éjszaka” leple alatt kelnek útra, amikor az egész egyetem alszik. Erősködött, hogy ráfér még egy kis pihenő.

– És te megint a padlón alszol? – kérdezte Seldon. Dors megvonta a vállát.

– Az ágyon csak egy embernek van hely, és ha ketten szoronganánk rajta, egyikünk sem aludna sokat.

A férfi egy pillanatig vágyakozó szemmel nézett rá, aztán leszögezte:

– Akkor most én fogok a padlón aludni.

– Szó sem lehet róla. Nem én voltam az, aki kómában feküdt a jeges esőben.

A végén azonban egyiküknek sem jött álom a szemére. Hiába sötétítették el a szobát, és hiába jutott el a Trantor örökös moraja csupán álmosító zümmögéssé csillapulva az egyetem viszonylag csendes falai közé, Seldon így érezte, hogy beszélnie kell.

– Én annyi gondot okoztam neked itt az egyetemen, Dors – szólalt meg. – Még a munkádtól is elvontalak. Mégis sajnálom, hogy el kell válnunk.

– Nem fogunk elválni – mondta Dors. – Veled megyek. Hummin elintézi, hogy szabadságot kapjak.

– Ezt nem kívánhatom tőled – jelentette ki Seldon aggályoskodva:

– Nem is te. Hummin kért meg erre. Vigyáznom kell rád. Elvégre csődöt mondtam a felvilági kirándulásodat illetően,

és ezt jóvá kell tennem.

– Már megmondtam. Kérek, ne legyen emiatt büntudatod. Egyébként meg kell vallanom, hogy jobban fogom érezni magam a te társaságodban. Csak biztosan tudnám, hogy nem okozok neked kényelmetlenséget...

– Nem okozol, Hari – mondta Dors gyöngéden. – Kérek, aludj.

Seldon egy darabig szótlanul feküdt, aztán suttogva megkérdezte:

– Biztos vagy benne, Dors, hogy Hummin mindent el tud intézni?

– Hummin figyelemre méltó ember – mondta Dors. – Befolyása van itt az egyetemen, de szerintem mindenhol. Ha ő azt mondja, hogy el tud nekem intézni egy meghatározatlan időre szóló szabadságot, akkor ezt készpénznek lehet venni. Fölöttébb meggyőző egyéniség.

– Tudom – támasztotta alá Seldon. – Néha szeretnék a fejébe látni, mit akar valójában tőlem.

– Azt, amit mond – nyugtatta meg Dors. – Ő a szilárd és idealista eszmék és álmok embere.

– Úgy mondod ezt, Dors, mintha jól ismernéd őt.

– Ó, igen, nagyon jól ismerem őt.

– Meghitt közelségből?

Dors felhorkant.

– Nem tudom, pontosan mire célsz, Hari, de ha a legarcátlanabb értelmezést vesszük... nos hát, Hari, nem vagyok veled meghitt kapcsolatban. Különben is, mi közöd lenne neked ehhez?

– Bocsáss meg – mentegetőzött Seldon. – Nem akartam

bitorolni mások...

– Tulajdonát? Ez még sértőbb feltételezés. Jobban tennéd, ha elaludnál.

– Még egyszer bocsáss meg, Dors, de képtelen vagyok aludni. Engedj meg legalább egy egészen más kérdést. Nem mondtad meg, mi az a Mycogen szektor. Miért lesz nekem jó, ha oda megyek? Miféle hely az?

– Ez egy kis szektor, ha az emlékezetem nem csal, mindössze kétmillió lakossal. A mycogeniek makacsul ragaszkodnak régi történelmükből őrzött hagyományaikhoz, és állítólag nagyon régi, másutt nem létező, nem hozzáférhető följegyzésekkel rendelkeznek. Könnyen elképzelhető; hogy nagyobb segítségére lehetnek a Birodalom előtti idők tanulmányozásában, mint a szokásos történészek. A régi történelemről folytatott eszmecsserénk juttatta eszembe ezt a szektort.

– Láttad valaha a följegyzéseiket?

– Nem én. De nem is ismerek olyasvalakit, aki látta volna.

– Akkor honnan vagy olyan biztos benne, hogy ezek a följegyzések léteznek?

– Hát nem tudnám megmondani. A mycogenieket mindenki habókosnak tartja, meglehet, teljesen alaptalanul. Ők mindenesetre azt állítják, hogy vannak ilyen feljegyzéseik, s ezt el is hihetjük nekik. Akárhogy van is, ott nem leszünk szem előtt. A mycogeniek szigorúan távol tartják magukat másoktól. De most már valóban ideje elaludni.

34.

Hari Seldon és Dors Venabili hajnali háromkor hagyta

el az egyetem területét. Seldon tudomásul vette, hogy Dorsnak kell játszania a vezető szerepét. A lány jobban ismeri a Trantort, mint ő – két év előnye van. Láthatóan közeli barátja Hummin (mennyire közeli? – ez a kérdés egyre ott motoszkált a fejében), és jobban megértette annak utasításait.

Mindketten könnyű, lenge köpenybe burkolóztak, fejüket szorosan záródó kámsza fedte. Ez a stílus néhány évvel korábban rövid életű divathóbortként az egész egyetemet (és általában a fiatal értelmiséget) meghódította, és bár csak mosolyt fakaszt most már, mégis megvolt az az előnye, hogy jól Befedte a testüket, és felismerhetetlenné tette őket.

Hummin azzal bocsátotta útjukra őket, hogy bár a felvilági eset lehetett akár a vakvéletlen műve, és semmiféle ügynök nincs Seldon sarkában, de azért fel kell készülniük a legrosszabbra is.

Seldon aggályosan megkérdezte tőle, hogy ő nem jön-e velük.

Mire Hummin azt felelte, szívesen menne, de azzal mentegetőzött, hogy nem maradhat sokáig távol a munkájától, mert felhívna magára a figyelmet. Nem akarja, hogy ő is célponttá váljék. Reméli, Seldon megérti őt.

Seldon nagyot sóhajtva megértéséről biztosította.

Fölszálltak egy expresszkocsira, és a többi utastól a lehető legtávolabb foglaltak helyet. (Seldon furcsának találta, hogy hajnali háromkor egyáltalán van valaki az expresszen, de aztán eszébe jutott, hogy ez nekik kedvez, mert különben egyedül Dorsszal még feltűnőbbek lennének.)

Seldon elmerülten bámult ki a véget nem érő sín végtelen elektromágneses mezőjén robogó kocs ablakán. A végtelenség látványa tárult elé, úgy érezte.

Az expresszvonat lakóegységek végeláthatatlan sorai mellett suhant el, amelyek közül néhány meglepően magas volt, míg mások – legalábbis Seldon föltételezte – mélyen a föld alatt terjeszkedhettek. De még negyvenmilliárd embert figyelembe véve sincs szükség túlzottan magas építményekre vagy túl szorosan összezsúfolt házakra, mivel a város sok tízmilliónyi négyzetkilométeren terül el. Láttak is útközben nyitott területeket, a legtöbb helyen vetemények látszottak, de volt olyan is, amelyről messziről látszott, hogy park. Számos építménynek azonban nem is sejtette a rendeltetését. Gyár? Hivatal? Ki tudja? Egy nagy sima henger víztartály is lehetett. Hiszen a Trantort el kell látni ivóvízzel. Vajon a Felvilágról vezetik ide az esővizet, s tisztítás és kezelés után ilyen tartályokban tárolják? Ez tűnik a legvalószínűbbnek.

Seldonnak azonban nem sok ideje maradt a szemlélődésre és elmélkedésre.

– Valahol itt kell leszállnunk – mondta Dors halkán.

Ezzel fölállt, és erős ujjaival megragadta a férfikarját.

Az expresszvonatot elhagyva szilárd talajt éreztek a talpuk alatt. Dors az irányjelző táblákat tanulmányozta. Rengeteg volt belőlük, és Seldon csüggedten állapította meg, hogy a legtöbb piktogramokból és kezdőbetűkből áll, melyeket nyilván jól megértett egy bennszülött trantori, de ő annál kevésbé.

– Erre – mondta Dors.

- Merre? Honnan tudod?
- Látod azt ott? Két szárny és egy nyíl.
- Két szárny? Ja. – Ő egy lefelé fordított, lapított W betűt látott inkább, bár el tudta képzelni úgy is, mint stilizált madárszárnyat.
- Miért nem használnak szavakat? – méltatlankodott.
- Mivel a szavak bolygók szerint mások és mások. Amit itt „légi jetnek” hívnak, az a Cinnán lehet szárnyaló, másutt esetleg röppentyű. A két szárny meg a nyíl galaxis-szerte a légi jármű jele, s mindenütt megértik. A Heliconon nem alkalmazták?
- Nem nagyon. A Helicon eléggé homogén világ, legalábbis kulturális értelemben, és mi elég makacsul ragaszkodunk saját szokásainkhoz. Így is eléggé elveszünk szomszédaink árnyékában.
- No látod! – hívta föl a figyelmét Dors. – Itt jöhetne a te pszichohistóriád. Bebizonyíthatnád, hogy a galaxis-szerte egységesen használt szimbólumok a híd szerepét tölthetik be a különböző nyelvek között.
- Nem sokra mennék vele. – Kihalt, sötét sikátorokon baktatott a lány után. Azon tűnődött magában, hogy milyen nagy lehet a Trantoron a bűnözés, és hogy ez a vidék vajon milyen helyet foglal el a bűnözési statisztikában. – Hiába van akár egymilliárd szabályod, ha mindegyik egyetlen jelenséget ír le, ebből nem tudsz levonni semmilyen általános törvényt. Erre mondjuk azt, hogy egy rendszert csak egy hozzá hasonlóan bonyolult modellel lehet leírni. Dors, csak nem egy légi jet felé megyünk?
- A lány megtorpant, és gunyoros csodálkozással nézett rá.

– Mit gondolsz, ha a légi jet jelét követjük, akkor egy golfpályára akarunk eljutni? Vagy talán félsz a légi jektől, mint a trantoriak közül sokan?

– Dehogyan. A Heliconon ez megszokott közlekedési eszköz, én is elég gyakran repültem légi jettel. Csak azért ütött szöget a fejembe a dolog, mert amikor Hummin az egyetemre szöktetett, messze elkerülte a nyilvános légi közlekedést, mert ott jól látható nyomot hagyunk magunk mögött.

– Hari, ez azért volt, mert először is tudták, hogy hol vagy, és már a nyomodban voltak. Most viszont lehet, hogy fogalmuk sincs róla, merre jársz, és mi egy félreeső kikötőben szállunk föl, méghozzá egy magán légi jetre.

– És ki vezeti a gépet?

– Gondolom, Hummin egyik barátja.

– És mit gondolsz, megbízhatunk benne?

– Föltétlenül, ha egyszer Hummin barátja.

– Látszik, hogy milyen nagyra tartod Hummint – jegyezte meg Seldon némi bosszúsággal.

– És joggal – jelentette ki Dors büszkén. – Ő a legjobb. Seldon bosszúsága ettől egy cseppet sem enyhült.

– Itt van a légi jet – mondta a lány.

Kisméretű légi jármű volt, furcsa alakú szárnyakkal. Mellette ott várt rájuk a megszokott rikító trantori színekbe öltözött idősebb férfi.

– A miénk pszicho – fordult hozzá a lány.

– Az enyém pedig história – felelte a pilóta.

Miközben követték őt a légi jet belsejébe, Seldon megkérdezte:

- Kinek az ötlete volt a jelszó?
  - Humminé – felelte Dors.
  - Valahogy nem néztem ki Humminból a humorérzékét – nevette el magát Seldon. – Olyan komolynak látszik.
- Dors csak somolygott magában.

A napmester

NAPMESTER TIZENNÉGY – ...A régi Trantor Mycogen szektorának vezetője. Mint ennek az elzárkózó szektornak a többi vezetőjétől, ő róla is keveset tudunk: Az, hogy egyáltalán szerepet játszik a történelemben, a Menekülés idején... Hari Seldonhoz fűződő kapcsolatának köszönhető.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

35.

Mindössze két hely volt a szűkös pilótafülke mögött, és amikor Seldon helyet foglalt a párnán, amely lassan besüppedt alatta, a háta mögül hálósövet nyúlt előre és körbefogta a lábát, a derekát, a mellét, fejére és fülére csuklya ereszkedett alá. Mintha gúzsba kötötték volna. Amikor nagy nehezen sikerült kissé balra fordítania fejét, látta, hogy Dors is hasonló sorsra jutott.

A pilóta leült a székébe, és ellenőrizte a műszereket. Aztán bemutatkozott:

- Endor Levanian vagyok, szolgálatukra: Azért vannak

behálózva, mert induláskor jelentős gyorsulásnak lesznek kitéve. Repülés közben aztán megszabadulnak kötelékeiktől. Nem kell elárulniuk a nevüket. Ez nem tartozik rám.

Hátrafordult a székben, ajkát szélesre húzva rájuk mosolygott. Manóyszerű arcát ráncok barázdálták.

– Hogy érzik magukat, gyermekeim?

– Én külvilági vagyok, és megszoktam a repülést – felelte Dors könnyedén.

– Ez rám is vonatkozik – jelentette ki Seldon kissé fellengzősen.

– Nagyszerű. Persze ez nem a megszokott légi jet, és lehet, hogy éjszaka még nem repültek, de bízom benne, nem lesz semmi baj.

Ő is behálózta magát, Seldon azonban észrevette, hogy két karja teljesen szabadon marad.

A jet belsejéből kiszűrődő tompa zümmögés egyre erősödött, egyre visítóbbá vált, mígnem elérte az elviselhetetlenség határát. Seldon olyan mozdulatot tett a fejével, mintha ki akarná rázni a hangot a füléből, a mozdulatra azonban a háló csak még jobban a fejéhez szorult.

A jet a levegőbe ugrott (Seldon csak ezzel a szóval tudta leírni az eseményt), és érezte, hogy a teste szinte belepréselődik az ülésbe.

A pilóta előtti ablakon keresztül Seldon rémülten vette észre, hogy egy fal mered föl a gép előtt – aztán egy kerek nyílás jelenik meg rajta. Hasonlított ahhoz a nyíláshoz, amelybe a légitaxi besurrant, amikor Humminnal elhagyták

a császári szektort. Ez a nyílás elég nagynek látszott ugyan a gép testéhez képest, de Seldon el sem tudta képzelni, hogyan férhetnek be rajta a szárnyak is.

Amennyire csak tudta, jobbra fordította a fejét, és még megláthatta, hogy az ő oldalán a szárny behúzódik, majd eltűnik.

A jet besurrant a nyílásba, és az elektromágneses erő előrelódította a kivilágított alagútban. A folytonos gyorsulás közben időközönként kattanás hallatszott. Seldon arra következtetett, hogy egy-egy mágnes mellett suhantak tova. Még tíz perc sem telt el az indulástól, amikor a gépet hirtelen kiköpte az alagút, bele az éjszaka átható sötétjébe. Az elektromágneses mezőt elhagyva a jet lassulni kezdett. Néhány másodpercre Seldonnak még a lélegzete is elakadt, amikor a teste előrefeszült a hálónak.

Ám a nyomás hamarosan megszűnt; és a háló is eltűnt.

– Hogy vannak, gyermekeim? – hallották a pilóta vidám hangját.

– Magam sem tudom – nyögte Seldon. Majd Dorshoz fordult. – Jól vagy?

– De még mennyire – felelte az. – Azt hiszem, Mr. Levanian szándékosan próbára akart tenni bennünket, hogy valóban külvilágiak vagyunk-e. Igazam van, Mr. Levanian?

– Vannak, akik szeretik az izgalmat – felelte a pilóta. – És maga?

– Módjával – felelte Dors.

Seldon is egyetértően hozzátette:

– Mint ahogy minden normális ember. Azt hiszem, uram, hogy nem fogná föl ilyen humorosan a dolgot – folytatta

Seldon –, ha lekaszálta volna a gép szárnyait.

– Az lehetetlen, uram. Mondtam, hogy ez nem a megszokott légi jet. A szárnyak töviről hegyire komputerezáltak. A gép sebességének, a szél sebességének és irányának, a hőmérsékletnek és tucatnyi egyéb változónak a függvényében változtatják a hosszukat, szélességüket, görbületüket és egész alakjukat. A szárnyak nem válhatnak le, csak akkor, ha a egész gépet darabokra törné valamilyen erőbehatás.

Seldon sűrű kopogást hallott az ablakán.

– Esik az eső.

– Gyakran esik – jegyezte meg a pilóta.

Seldon kibámult az ablakon. A Heliconon vagy bármelyik más bolygón fényeket látna, az emberi kéz kivilágított műveit. Csak a Trantor merült sötétségbe.

Bár nem teljesen. Egy helyütt egy jelzőfény villogása tűnt fel. Úgy látszik, a Felvilág magasabb pontjait figyelmeztető fények teszik láthatóvá.

Dors szokás szerint megérezte Seldon nyugtalanságát. A férfi kezét veregetve nyugtatgatta.

– Biztos vagyok benne, Hari, hogy a pilóta ismeri a mesterségét.

– Megpróbálok én is biztos lenni benne, Dors, csak szeretném, ha megosztaná velünk az ismeretei egy részét – mondta Seldon elég hangosan ahhoz, hogy a pilóta is meghallja.

– Szívesen megteszem – mondta az. – Hogy az elején kezdjem, most fölfelé emelkedünk, és néhány percen belül magunk alatt hagyjuk a felhőtakarót. Ott vége lesz az

esőnek, sőt meglátjuk a csillagokat is.

Szavait kitűnően időzítette, mert néhány csillag máris ott pislákkolt a fátyolszerű felhőfoszlányokon keresztül, aztán a többi is fölragyogott, amikor a pilóta eloltotta a kabin világítását. Csak a műszerfal halvány fényei próbáltak versenyre kelni az égbolt ragyogásával.

– Több mint két éve ez az első eset – mondta Dors –, hogy látom a csillagokat. Hát nem gyönyörű? Milyen fényesek és mennyien vannak!

– A Trantor közelebb van a Galaxis középpontjához – jegyezte meg a pilóta –, mint a legtöbb perembolygó.

Minthogy a Helicon a Galaxis egyik félreeső zugában bújik meg, az égboltja elég szürke és unalmas volt, Seldonnak most a lélegzete is elállt a látványtól.

– Milyen csendben repülünk – csodálkozott Dors.

– Valóban – erősítette meg Seldon. – Mi hajtja a sugárművet, Mr. Levanian?

– Egy mikrofúziós motor és egy keskeny, forró gázsugár.

– Nem tudtam, hogy már vannak működő mikrofúziós légi jetjeink. Hallottam róluk beszélni, csak...

– Van egypár ehhez hasonló kisebb gépünk. Egyelőre csak a Trantoron és kizárólag vezető állami tisztviselők használatára.

– Sokba kerülhet rájuk a jegy – mondta Seldon.

– Nagyon sokba, uram.

– Mr. Humminnak mennyit kellett leszurkolnia?

– Ezért az útért nem kell semmit sem fizetni. Mr. Hummin jó viszonyban van a jet tulajdonosaival.

Seldon hümmögve hallgatta. Aztán tovább érdeklődött:

- Miért nincs több ezekből a mikrofúziós légi jelekből?
- Mert először is nagyon drágák, uram. A meglévők egyelőre kielégítik az igényeket.
- Nagyobb gépekkel növelni lehetne az érdeklődést.
- Meglehet, a társaságnak azonban még nem sikerült megfelelő teljesítményű mikrofúziós motorokat gyártani a nagyobb gépek számára.

Seldonnak eszébe jutottak Hummin panaszai a technikai újtókedv mélypontra süllyedéséről. Dekadencia – dűnnyögte magában.

- Mit mondasz? – figyelt föl Dors.
- Semmit – háritotta el Seldon. – Csak eszembe jutott, mit mondott egyszer Hummin. – A csillagokra tekintett, és megkérdezte: – Nyugat felé tartunk, Mr. Levanian?
- Igen, pontosan. Miből vette észre?
- Abból, hogy ha kelet felé repülnénk, már látnunk kellene, amint hajnalodik.

Mégis utolérte őket a bolygóhoz közeledő hajnal, és a kabin falait beragyogta a napfény – valódi napfény. De nem tartott sokáig, mert a jel süllyedni kezdett, és hamarosan elnyelték a felhők. A kéket és aranyat fölváltotta a komor szürke, és Seldon is meg Dors is csalódott fölkiáltással fogadta, hogy legalább még néhány percig nem élvezheti az igazi napfényt.

Amikor kibukkantak a felhőtakaróból, a Felvilágolt zöldellt közvetlenül alattuk, mert a felszínt – legalábbis ezen a helyen –, ameddig a szem ellátott, fás ligetekkel vegyes füves mezőség borította. Ilyesmiről beszélt Seldonnak Clowzia. Ilyen is van tehát a Felvilágon.

Ám most is csak kevés idejük maradt a nézelődésre. Alattuk föltűnt egy nyílás, körülötte a felirat: MYCOGEN. Besurrantak a nyílásba

36.

Egy jetkikötőben szálltak, le, amelyet Seldon vizsla szeme kihaltnak látott. A pilóta feladata végeztével kezét rázott Harival és Dorsszal, és egyetlen lendülettel fölkapta a gépét, majd besurrant vele egy jó időben föltáruuló alagútba. Ezután nem maradt más hátra, mint várni. A padokon akár száz ember is elfért volna, ám Seldonon és Dors Venabilin kívül senki sem volt a közelben. A négyszögletes kikötőt falak vették körül, amelyeken számtalan alagút tárulhatott föl az érkező és induló jelek számára, ám egyetlen gépet sem láttak azon kívül, amellyel ők ideérkeztek.

Egyetlen utas sem érkezett, és a helyi lakosok sem mutatkoztak; még a Trantor életének a zaja is csak tompítva jutott el idáig.

Seldont nyomasztotta a néptelenség. Dorshoz fordult.

– Mit fogunk itt csinálni? Van valami elképzelésed? Dors tagadólag ingatta a fejét.

– Hummin azt mondta, hogy Napmester Tizennégy fog vámi bennünket. Ezenkívül nem tudok semmit.

– Napmester Tizennégy? Mi a csuda az?

– Szerintem egy emberi lény. A név alapján azonban nem tudnám megmondani, hogy férfi-e vagy nő az illető.

– Fura név.

– Annak, aki csupán hallja, de nem tudja, ki tartozik hozzá. Engem néha férfinak tartanak, akik még nem láttak.

- Micsoda ostobák lehetnek – mosolygott Seldon.
  - Távolról sem. A nevem alapján joggal gondolhatják. Azt mondják, hogy másutt a Dors elterjedt férfinév:
  - Még sohasem találkoztam vele.
  - Mert te nem vagy valami nagy galaxisutazó. A Hari név eléggé ismert mindenütt, ámbár találkoztam egyszer egy nővel, akit Hare-nek hívtak. Noha e-vel írták, ugyanúgy ejtették ki, mint a tiédet. Ha nem tévedek, Mycogenben az egyes nevek bizonyos családoknak vannak fenntartva; és sorszámokkal látják el őket.
  - A Napmester elég nagyképű névnek tűnik.
  - Mit számít egy kis hengegés? Odahaza a Cinnán a Dors egy régi kifejezésből származik, amely azt jelenti, hogy a tavasz ajándéka.
  - Mert tavasszal születél?
  - Nem. Én a cinnai nyár közepén láttam meg a napvilágot, de ez a név hagyományos és jórészt elfelejtett jelentésétől függetlenül – tetszett a szüleimnek.
  - Ez esetben a Napmester talán...
- Egy mély, szigorú hang szakítottá félbe:
- Ez az én nevem, idegen.

Seldon meglepetten fordította balra a fejét. Észre sem vették, hogy egy nyitott felszíni jármű áll mellettük. A régies kinézésű, szögletes alkalmatosság inkább furgonra emlékeztetett. A kormánynál egy magas, idős férfi ült, aki korát meghazudtolóan fiatalosnak hatott. Előkelő méltósággal kiszállt a kocsiból.

Hosszú fehér köntöst viselt, lebernyegszerű ujjja össze volt húzva a csuklójánál. A lábán lévő puha szandál szabadon

hagyta nagy lábujját, klasszikus formájú feje teljesen kopasz volt. Kék szemével egykedvűen vizsgálgatta a két jövevényt.

– Üdvözöllek benneteket, idegenek!

Seldon gépies udvariassággal válaszolt:

– Üdvözltem, uram! – Aztán nem titkolt meglepődéssel hozzátette: – Hogy jött ide?

– A bejáraton át, mely bezárult utánam. Nem méltattál nagy figyelemre.

– Elismerem. De nem tudhattuk, mire számítsunk. Mint ahogy még most sem tudjuk.

– Chetter Hummin tájékoztatta a testvéreket, hogy két törzsbelije érkezik ide. Azt kérte, hogy vegyük gondozásba őket.

– Ezek szerint ismerik Hummint.

– Ismerjük. Tett nekünk egy kis szolgálatot. S mivel ez a méltó idegen a szolgálatunkra volt, nekünk illik viszonzni. Kevesen jönnek Mycogenbe, és kevesen mennek el innen. Gondoskodnom kell a biztonságodról, a szállásodról, a nyugalmaidról. Itt biztonságban leszel.

Dors meghajtotta a fejét.

– Hálásak vagyunk önnek, Napmester Tizennégy.

Napmester fensőbbeséges szenvtelenséggel nézett rá.

– Számomra nem ismeretlenek a barbár törzsek szokásai

– mondta. – Tudom, hogy náluk egy nő megszólalhat akkor is, ha nem kérdezik. Ezért nem érzem magam megsértve. Ám megkérném őt, hogy más testvérek jelenlétében, akik kevésbé tájékozottak, legyen óvatosabb.

– Igazán? – fortyant föl Dors, aki Napmesterrel ellentétben

mélyen megsértődött.

– Igazán – szögezte le Napmester. – Azonkívül szükségtelen a sorszámomat hangoztatni, amikor egyedül vagyok jelen a nemzetségemből. Elég a Napmester. És most hagyjuk el ezt a helyet, amely túl közönséges ahhoz, hogy jól érezzem magam itt.

– Mindenki jól akarja érezni magát – jegyezte meg Seldon talán kissé hangosabban a kelleténél –, és mi egy lépést sem teszünk erről a helyről, amíg nem biztosítanak bennünket arról, hogy akaratunk ellenére nem fogják ránk erőltetni a maguk szokásait. Nálunk az a szokás, hogy egy asszony bármikor megszólalhat, ha valami mondanivalója van. Ha maguk biztonságot ígértek nekünk, ennek ugyanúgy vonatkoznia kell a lelki, mint a testi biztonságra.

Napmester higgadtan nézett rá.

– Merész a szavad, ifjú idegen. Mi a neved?

– Hari Seldon vagyok a Heliconról. A társam Dors Venabili a Cinnáról.

Napmester enyhén meghajtotta a fejét Seldon nevének hallatára, Dorséra azonban meg sem moccant.

– Megesküdtem Humminnak, hogy biztonságot nyújtok nektek, ezért minden tőlem telhetőt megteszek, hogy a társnőd is részesüljön ebben. Ha gyakorolni akarja számunkra arcátlan viselkedését, mindent megteszek, hogy ezért ne érje őt kellemetlenség. Egy dologban azonban kénytelenek vagytok engedni.

És mélységes utálattal először Seldon, majd Dors fejére mutatott.

– Mire céloz? – csodálkozott Seldon.

- A hajatokra.
- Mi van vele?
- Nem szabad, hogy lássák.
- Azt akarja mondani, hogy borotváljuk le a hajunkat, mint maga? Szó sem lehet róla.
- Az én hajam nem borotválva van, Seldon idegen. Amikor a pubertáskorba kerültem, hajamat gyökerestül kiirtották, mint ahogy minden más testvérnek és asszonynak.
- Ha velünk is ezt akarnák csinálni, akkor a válaszuk az, hogy soha!
- Idegen, mi nem kérünk sem borotválást, sem eltávolítást. Csak azt akarjuk, hogy ha köztünk vagytok, fedjétek be a hajatokat.
- Hogyan?
- Hoztam magammal skalpfedőket, melyek odatapadnak a koponyához, meg tapasztokat, melyek elrejtik a szuperoptikai foltokat – a szemöldököteket. Akkor viselitek, amikor közöttünk vagytok. És persze te, Seldon, naponta borotválkozni fogsz, sőt gyakrabban is, ha szükséges.
- De hát miért kell ezt csinálnunk?
- Azért, mert számunkra a haj undorító és obszcén.
- De hiszen jól tudhatja maga is meg az emberei is, hogy a Galaxis minden bolygóján elfogadott a haj viselete:
- Tudjuk. És közülünk azok, mint jómagam, akiknek esetenként ügye akad az idegenekkel, nem kerülhetik el a hajzat látását. Ezt elviseljük, de senki sem kívánhatja, hogy a többi testvérünk is elszenvedje a látvány okozta megrázkódtatást.
- Rendben van, Napmester – adta meg magát Seldon –,

de áruljon el valamit. Mi is, mint mindenki, hajjal születünk, és meg is tartjuk, s nemcsak a pubertás eléréséig. Maguk miért irtják ki? Csupán szokásból, vagy van ennek valamilyen ésszerű oka is?

Az öreg mycogeni büszkén kihúzta magát.

– A depilációval tudomására hozzuk az ifjúnak, hogy felnőtté vált, és a depiláció mindig eszébe juttatja a felnőttnek, hogy kicsoda ő, míg mindenki más, aki nem közénk való, csak barbár.

Nem várt választ szavaira (s az igazat megvallva, Seldon nem is tudott volna erre mit válaszolni), ehelyett köntösének valamilyen rejtett zugából előhúzott egy csomó különböző színű vékony plasztikholmit, figyelmesen megvizsgálta a két arcot, aztán hol az egyik, hol a másik valamit tartotta az arcuk elé.

– A színeknek többé-kevésbé egyezniük kell – jelentette ki.

– Mindenki tudni fogja, hogy skalpfedőt viseltek, de legalább ne legyen visszataszítóan feltűnő.

Végül Napmester Seldon kezébe nyomott egy szalaghoz hasonló dolgot, és megmutatta neki, hogyan húzhatja szét sapkává.

– Kérlek, vedd magadra, Seldon – biztatta. – Eleinte zavarni fog, de hamar megszokod.

Seldon a fejére tette, de kétszer is lecsúszott, amikor a hajóra akarta igazítani.

– Kezdd a szemöldöködnél – magyarázta Napmester. Az ujjait begömbítette, mintha segíteni akarna. Seldon egy mosolyt elnyomva megkérte:

– Nem tenné meg helyettem?

Napmester azonban riadtan visszahőkölt. Lehetetlen. Meg kellene érintenem a hajadat. Seldon végre nagy nehezen fejére illesztette a skalpfedőt, és Napmester tanácsát követve körös-körül meghuzigálta, míg az egész haját alá nem gyömöszölte. A szemöldöktapaszokat könnyen fölhelyezte. Dors, aki figyelmesen követte a procedúrát, nehézség nélkül fölhúzta a magáét.

– Hogy lehet levenni? – érdeklődött Seldon.

– Megragadod a szélénél, és könnyedén le lehet húzni. Könnyebb lesz fölvenni meg leszedni, ha levágysz a hajadból.

– Inkább birkózom vele egy kicsit – mondta Seldon. Aztán odasúgta Dorsnak: – Még így is csinos vagy, Dors, bár elvesz valamit az arcod jellegéből.

– A jelleg itt marad belül – felelte a lány. – És megjósolhatom, hogy meg fogod szokni a kopaszságomat is.

Seldon még halkabbra fogta a hangját:

– Nem akarok addig itt maradni, hogy ezt megszokjam.

Napmester, aki feltűnő fölényességgel nem vett tudomást a két jövevény sugdolózásáról, végtére is csak közönséges barbároknak tartotta őket, odaszólt hozzájuk:

– Ha beszállnátok a kocsimba, elviszlek benneteket Mycogenbe.

37.

– Az igazat megvallva – suttogta Dors –, magam sem hinném, hogy a Trantoron vagyok.

– Ezek szerint – felelte Seldon, még sohasem láttál te sem

ilyesmit.

– Mindössze két éve vagyok a Trantoron, és azt is nagyrészt az egyetemen töltöttem, így hát nem vagyok valami nagy világutazó. De azért jártam itt-ott, és hallottam egyről s másról. Ilyet azonban még nem láttam, de nem is hallottam hasonlóról.

Napmester megfontoltan, minden fölösleges sietség nélkül vezetett. Az úton más vagonszerű járművekkel is találkoztak, a kormánynál csupa kopasz férfi ült, tar koponyájukon megcsillant a fény.

Kétoldalt csupa háromszintes épület sorakozott dísztelenül, szögletesen, egyhangú szürkébe öltözötte.

– Micsoda sivárság! – suttogta Dors.

– Egyenlősd! – súgta vissza Seldon. – Gyanítom, hogy egyetlen testvér sem tarthat igényt semmilyen rendű elsőbbségre a másik fölött.

A járdák zsúfolva voltak gyalogosokkal. Mozgófolyosónak jelét sem látták; és a közelből expresszvonatok hangja sem szűrődött oda.

– Azt hiszem, a szürke ruhások nők – mondta Dors.

– Nehéz lenne megmondani – felelte Seldon. – A köntösük mindent eltakar, és egyik kopasz fej olyan, mint a másik.

– A szürkék mindig kettesével vagy egy fehér ruhással járnak. A fehérek viszont egyedül is. Ne feledd, Napmester is fehér.

– Igazad lehet – mondta Seldon, majd fennhangon: – Napmester, kíváncsi vagyok...

– Ha az vagy, akkor kérdezz kedved szerint, bár engem semmi sem kötelez, hogy válaszoljak.

– Úgy látom, hogy lakónegyedben hajtunk keresztül. Hol vannak az üzletek, az ipari létesítmények?...

– Mi csak mezőgazdasággal foglalkozunk. Honnan jöttél, hogy ezt nem tudod?

– Tudhatja, hogy külvilági vagyok – mondta Seldon mereven. – Csak két hónapja vagyok a Trantoron.

– Akkor is.

– De ha csak mezőgazdasággal foglalkoznak, Napmester, hogy van az, hogy farmokat sem látok?

– Az alsó szinten vannak – vetette oda Napmester kurtán.

– Mycogenban a felső szinten csak lakások vannak?

– Meg néhány másikon is. Azok vagyunk, aminek látszunk.

Minden testvér a megfelelő lakásban lakik családjával;

minden nemzetség a maga megfelelő közösségében;

mindegyiknek ugyanolyan járművei vannak, és minden

testvér maga vezeti a kocsiját. Nincsenek szolgák, és senki

sem szívesen veszi igénybe mások munkáját. Senki sem

csilloghat mások rovására.

Seldon fölvolta letapasztott szemöldökét, és Dorsra pillantva megjegyezte:

– De egyesek fehérben, mások szürkében járnak.

– Azért, mert egyesek testvérek, mások pedig nővérek.

– Hát mi?

– Te más törzsbéli vagy... és vendég. Te és a... –

megtorpant, aztán így folytatta: – társad nem vagytok

kötelesek betartani a mycogeni élet minden szokását.

Mindazonáltal te is fehérben fogsz járni, a társad pedig

szürkében, és ugyanolyan vendéglakásban fogtok lakni,

mint a miénk.

– Az egyenlőség üdvös eszmének látszik, de mi történik, ha nő a népesség? Akkor a tortát kisebb részekre szeletelik? Többfelé osztják?

– Nem szaporodunk. Mert akkor vagy növelni kellene területünket, amit a szomszédos barbárok nem engednének meg, vagy megromlanának a létfeltételeink.

– Ám, ha... – kezdte Seldon.

Napmester azonban elvágta a szavát:

– Ennyi elég, Seldon barbár. Figyelmeztettelek, hogy nem vagyok köteles válaszolni. Az a feladatunk, hogy amint Hummin barbárnak megígértük, biztonságban tartsunk benneteket mindaddig, amíg nem szegitek meg szokásainkat. Erre vállalkozunk, de többet ne várjatok. A kíváncsiság megengedhető, ám ha túl tolaodóvá válik, gyorsan kimeríti a türelmünket.

Volt valami a hangjában, ami minden további szónak útját szegte, és Seldont elfogta a bosszúság. A segítőkész Hummin itt alaposan elvetette a sulykot.

Seldon nem biztonságot akart. Legalábbis nemcsak azt. Neki információra is szüksége van, és anélkül nem maradhat itt tétlenül, és nem is fog itt maradni.

38.

Seldon elkeseredéssel nézett körül szállásukon. Volt benne egy-egy kicsi, de kizárólag a szálláshoz tartozó konyha és fürdőszoba; két keskeny ágy, két ruhásszekrény, egy asztal és két szék egészítette ki a berendezést. Röviden: minden megvolt benne két ember számára, akik szűkösen, de jól megférnek egymással.

– A Cinnán nekünk is volt saját konyhánk meg fürdőszobánk – jegyezte meg Dors lemondóan.

– Nekem nem – mondta Seldon. – Lehet, hogy a Helicon kis világ, de én egy modem városban laktam. Közös konyhák és fürdők. Micsoda pazarlás ez itt! Egy szállodában még csak megjárja, ahol rövid ideig tartózkodik az ember, de ha az egész szektor ilyen, elképzelheted, mennyi konyha meg fürdőszoba lehet itt.

– Gondolom, az egyenlődségi miatt – mondta Dors. – Nem kell verekedni jobb helyekért és a gyorsabb kiszolgálásért. Mindenkinek egyforma mércével mérnek.

– Ne hidd, Dors, hogy netán ez rettentően ellenemre van, de lehet, hogy neked igen, és nem akarom azt a látszatot kelteni, mintha ki akarnám használni a helyzetet. Meg kellene győznünk őket, hogy nekünk külön szobákra van szükségünk, de egymás mellett. Akkor ha akarsz, el is vonulhatsz.

– Biztos vagyok benne, hogy hiába szólnánk – mondta Dors. – Szűkében vannak a helynek, s szerintem meg vannak hatódva saját nagylelkűségüktől, hogy ezt a rendelkezésünkre bocsátották. Meg kell elégednünk ezzel, Hari. Elég idősek vagyunk ahhoz, hogy megférjünk egymással. Én nem vagyok az a pirulós szűz lány, és te sem fogod elhíttetni velem, hogy éretlen tacskozó vagy.

– Te csak énmiattam vagy itt.

– No és? Jó kis kaland.

– Hát legyen. Melyik ágyat választod? Foglald el azt, amelyik közelebb van a fürdőszobához. – És leült a másik ágyra. – Van még valami, ami nyugtalanít engem. Amíg itt

tartózkodunk, mi csak barbárok vagyunk, te meg én, de még Hummin is. Mi más törzsekhez tartozónk, nem az ő nemzetségükhöz, és a legtöbb dolog nej tartozik ránk. Csakhogy éppen ez az: én azért jöttem ide, hogy tanuljak. Hogy megtudjak valamit abból, amit ők tudnak.

– Vagy úgy hiszed, hogy tudnak – mondta Dors a történész szkepticizmusával. – Tudom, hogy vannak legendáik, amelyek még az időtlen időkből származnak, de nem hiszem, hogy komolyan kell venni őket.

– Hogy állíthatsz ilyesmit, amíg nem ismerjük meg azokat a legendákat! Nincs róluk semmilyen följegyzés, amely kívülállótól származik?

– Nem tudok ilyesmiről. Ezek az emberek rettentően maguknak valók. Szinte mániákusan ragaszkodnak saját zárt világukhoz. Csodálom, igazán csodálom, hogy Humminnak sikerült áttörni a korlátaikat, sőt arra is rávenni őket, hogy bennünket befogadjanak.

Seldon elgondolkodott.

– Valahogyan bizonyára a közelükbe lehet férkőzni. Napmestert meglepte, sőt feldühítette az én tudatlanságom, hiszen fogalmam sem volt arról, hogy a Mycogen mezőgazdasági közösség. Ez olyan valami, amit úgy látszik, nem akarnak titokban tartani.

– A helyzet az, hogy ez nem is titok. A Mycogen elnevezés egy ősrégi szóból származik, amely azt jelenti: élesztőtényésző: Legalábbis ezt mondták nekem. Én nem foglalkozom a régi nyelvekkel. Mindenesetre a mikrotáplálék légmentes változatait termelik – élesztőt persze meg algát, baktériumot, soksejtű gombát és még

sok mást.

– Ebben nincs semmi különös – mondta Seldon. – A legtöbb bolygó dicsekedhet ilyen mikrokultúrával. Valamennyi még nálunk a Heliconon is van.

– De nem olyan, mint Mycogénben. Ez az ő specialitásuk. Módszereik olyan ősiek, akár a szektoruk elnevezése: titkos trágyázási módszerek, titkos környezeti tényezők. Ki tudja, még mi minden. Csupa titok.

– Belterjesség.

– Az bizony. A végeredmény az, hogy olyan fehérjét és ízanyagokat állítanak elő, amelyek egészen egyedülállóvá teszik az általuk előállított mikrotáplálékokat. A mennyiséget viszonylag alacsony szinten tartják, s ezért az áruk az eget ostromolja. Én még sohasem próbáltam, és gondolom te sem, a császári bürokrácia és a többi bolygó felső osztályai azonban nagy mennyiségben vásárolják. Mycogen gazdasági jólétét ez a kereskedelem alapozta meg; ezért ők maguk hirdetik fenn az értékes élelmiszer erőnyeit. Legalább ebből nem csinálnak titkot.

– Mycogen bizonyára gazdag.

– Nem szegény, bár az a gyanúm, hogy nem a gazdagság izgatja őket, hanem a védelem. A császári kormány védelem alatt tartja őket, mert ha nincs Mycogen, akkor honnan szereznék be ezeket a mikrotáplálékokat, melyek minden ételnek megadják finom ízét, csípős fűszerességét. Ezért cserébe Mycogen fenntarthatja külön életformáját és a szomszédaival szembeni fensőbbiségét.

Dors körbenézett.

– Szerzetesi életet élnek. Látom, hogy nincs náluk

holovízió, de még filmkönyv sem.

– Egyet láttam a szekrény felső polcán. – Seldon leemelte, megnézte a címét, és undorral elhúzta a száját. – Szakácskönyv.

Dors kinyújtotta érte a kezét, és eljátszott a billentyűkön. Kis időbe telt, mire fény gyulladt a képernyőn. – Van benne néhány recept is, a legnagyobb része azonban filozófiai értekezés a gasztronómiáról. Kikapcsolta a szerkezetet és ide-oda forgatta a kezében.

– Úgy látszik, csak erre az egy célra szolgál. Nemigen lehet kivenni belőle a mikrokártyát és újat bedugni helyette. Csupán egyetlen könyv leolvasására alkalmas. Ez aztán a pazarlás.

– Talán úgy vélik, hogy ez az egy filmkönyv is elég az embereknek. – A két ágy közötti éjjeliszekrényről fölemelt egy másik tárgyat. – Ez távbeszélő lehet, csakhogy hiányzik a képernyője.

– Úgy látszik, elégségesnek tartják a hangot is.

– Vajon hogy működik? – Seldon a kezébe vette és jobbról-balról megvizsgálta. – Láttál már ilyesmit?

– Egyszer a múzeumban, ha ez ugyanolyan. Úgy tűnik, Mycogen szántszándékkal megrekedt a régimódi dolgoknál. Szerintem ezzel is el akarják különíteni magukat az úgynevezett barbároktól, akik mindenfelől túlsúlyban vannak velük szemben. Régimódiságuk és furcsa szokásaik, hogy úgy mondjam, emészthetetlenné teszik őket. Mindebben van valami perverz logika.

Seldon, aki még mindig azzal a tárggyal játszadozott, hirtelen felkiáltott:

– Hoppá! Bekapcsolódott. Valami életre kelt benne. De nem hallok semmit.

Dors homlokát ráncolva fölvette az éjjeliszekrényről az ott maradt, filccel bélelt kis hengert. A füléhez tartotta.

– Valamilyen hang hallatszik belőle – mondta. – Nesze, próbáld csak ki. – És Seldon kezébe nyomta a hengert.

– Jaj! A fülre lehet csíptetni. – Hallgatózott, majd beleszólt.

– Igen, megcsípte a fületem. Hall engem? Igen, ez a mi portánk. Nem, a számát nem tudom. Dors, meg tudod mondani a számát?

– A távbeszélőn van egy szám – mondta Dors. – Talán az lesz az.

– Lehet – felelte Seldon kételkedve. Aztán a távbeszélőbe:

– Ezen a szerkezeten van egy szám: 6LT-3648. Ez az? Kitől tudhatom meg, hogy kell használni ezt a szerkezetet, no meg a konyhát? Mi az, hogy a szokásos módon? Nekem ez nem mond semmit. Figyeljen ide, én egy... barbár vagyok, egy becses vendég. Én nem ismerem a szokásos módot. Igen, elnézést kérek a kiejtésem miatt, és örülök, hogy fölismerte benne az idegent. A nevem Hari Seldon.

Elhallgatott, és szenvedő képet vágott Dors felé.

– Azt mondja, hogy majd fölhív, de szerintem azzal fog lerázni, hogy nem talál meg. Ó, maga az? Helyes. Akkor hát meg tudja nekem magyarázni?... Igen... Igen... Igen... És Mycogenen kívül hogy tudok felhívni valakit? Ó, és akkor hogy tudok kapcsolatba lépni mondjuk Napmester Tizennégygel?... Hát akkor az asszisztensével, a segédjével vagy akárkivel?... Ühüm... Köszönöm.

Ezzel letette a távbeszélőt, némi nehézséggel lekapcsolta a hallgatót a füléről, kikapcsolta az egész szerkezetet, és így szólt:

– Megszervezik, hogy valaki megmutassa nekünk, amit tudni akarunk, azt azonban nem tudja megmondani, hogy mikor jön az a valaki. Mycogenen kívülre nem tudok telefonálni – legalábbis ezen a szerkentyűn –, így hát Humminnal se tudunk kapcsolatot teremteni, ha szükségünk lenne rá. És ha Napmester Tizennégygel akarok beszélni, akkor hosszadalmas procedúrán kell átesnem. Lehet, hogy ilyen az egyenlőségen alapuló társadalom. Úgy látszik azonban, hogy vannak kivételek, de az a gyanúm, ezt senki sem akarja nyíltan bevallani.

Az órájára pillantott.

– Mindenesetre, Dors, eszem ágában sincs egy szakácskönyvet tanulmányozni és még kevésbé tudományos értekezéseket olvasni. Az órám még mindig az egyetemi időt mutatja, így fogalmam sincs, hogy eljött-e a hivatalos lefekvés ideje, de ez pillanatnyilag nem is érdekel. Csaknem egész éjjel fönn voltunk, és szeretnék aludni.

– Részemről semmi akadály. Én is elfáradtam.

– Kösz. Ha majd kialudtuk magunkat, és új nap virrad ránk, kérni fogom, hogy mutassák meg a mikrotáplálék-ültetvényeiket.

– Csak nem érdekel téged? – hökkent meg Dors. Nem túlságosan, de ha egyszer ez az egyetlen büszkeségük, bizonyára szívesen beszélnek róla, és ha egyszer elindul a beszélőkéjük, összes vonzerőmet bevetve talán arra is rá

tudom venni őket, hogy meséljék el a legendáikat is. Szerintem ezt ravaszul kieszéltem.

– Remélem – mondta Dors kissé tamáskodva –, bár az az érzésem, hogy a mycogeniek nem hagyják magukat olyan könnyen csapdába csalni.

– Majd meglátjuk – jelentette ki Seldon komoran. – Eltökélt szándékom, hogy megismerem azokat a legendákat.

39.

Másnap reggel Hari ismét ott ült a távbeszélő-készülék mellett. Dühös volt, mert a gyomra korgott az éhségtől.

Napmester Tizennégyhez nem sikerült eljutnia, mert valaki azzal hárította el, hogy nem szabad őt zavarni.

– Miért nem? – kérdezte Seldon.

– Úgy gondolom, nem vagyok köteles válaszolni erre a kérdésre – hangzott az elutasító válasz:

– Nem úgy hoztak ide bennünket, mint rabokat – közölte Seldon ugyanolyan ridegen. – Nem is azért, hogy éhen haljunk.

– Biztos vagyok benne, hogy van konyhájuk, és az éléskamra is tele van.

– Igen, van – felelte Seldon. – Csakhogy fogalmam sincs róla, hogyan kell használni a konyhai berendezéseket, és azt sem tudom, hogy kell elkészíteni az ételt. Nyersen kell enni vagy párolva, főzve, sütvé?

– Nem tudom elhinni, hogy nem ért ilyen dolgokhoz.

Dors, aki föl-alá sétált a szobában a beszélgetés alatt, a készülékért nyúlt. Seldon azonban suttogva elhárította:

– Megszakítja a kapcsolatot, ha egy nő akar beszélni vele.

Aztán a készülékbe minden eddiginél határozottabb hangon:

– Engem egy csöppet sem érdekel, hogy maga mit hisz. Küldjön ide valakit, aki segíteni tud rajtunk, különben meg fogja keserülni, ha eljutok Napmester Tizennégyhez, amit előbb-utóbb meg fogok tenni.

Mégis két órába telt, mire végre megérkezett a segítség (amikorra Seldon már teljesen magánkívül volt, és Dors lemondott arról; hogy le tudja őt csendesíteni).

A jövevény fiatal férfi volt, aki a tar koponyáján ékeskedő szeplők tanúsága szerint vörös hajú lehetett valaha.

Néhány fazekat hozott magával, és már éppen belefogott volna a magyarázatba, amikor hirtelen elfogta a nyugtalanság; és riadtan hátat fordított Seldonnak.

– Idegen – jelentette ki látható izgalommal –, a skalpfedője nincs rendesen a helyén.

Seldon, aki már elérte a türelem végső határát, kifakadt:

– Ez engem nem érdekel.

Dors azonban a segítségére sietett.

– Hadd igazítom meg, Hari. Itt bal oldalon kissé fölcsúszott.

– Most már megfordulhat, fiatal barátom. Hogy hívják?

– Szürkefelhő Öt – közölte a mycogeni tétován, miközben megfordult, és gyanakvó tekintetet vetett Seldonra. – Novícius vagyok. Hoztam magának ennivalót. – Majd tétovázva hozzátette: – A saját konyhámról, ahol az én asszonyom készítette el neked, idegen.

Ezzel letette az edényeket az asztalra, ahol Seldon fölemelte az egyik fedőt, és gyanakodva a fazékba szagolt.

– Meglepetten nézett Dorsra.

– Tudod, hogy nincs is rossz illata?

Dors bólintott.

– Igazad van. Én is érzem. Szürkefelhő mentegetőzött:

– Nem olyan meleg, mint kellene. Útközben kihűlt. Tányér meg evőeszköz bizonyára van a konyhájukban.

Dors visszatért a szükséges holmival, és miután mohón belakmározta a bőséges ennivalót, Seldon újból civilizált embernek érezte magát.

Dorsnak eszébe jutott, hogy a fiatalember zavarban érzi magát egy nő társaságában, és ez még csak fokozódna, ha az a nő szólna is hozzá. Nem tehetett mást, kihordta a fazekakat meg a tányérokat a konyhába, ahol sikerült rájönnie a mosogató működésére, majd elmosogatott.

Közben Seldon megkérdezte a helyi időt, és jócskán elcsodálkozott.

– Azt mondja, hogy most van éjféli? – kérdezte.

– Úgy bizony, idegen – közölte Szürkefelhő. – Ezért nem tudtam mindjárt a szolgálatodra lenni.

Seldon egyszerre azt is megértette, miért nem lehet zavarni Napmestert, és lelkiismeret-furdalást érzett, amiért Szürkefelhő asszonyát tudtán kívül zaklatta és fölébresztette, hogy ételt készítsen nekik.

– Sajnálom – mentegetőzött. – Mi idegenek vagyunk itt, és nem boldogultunk a konyhával meg a főzéssel. Meg tudná tenni, hogy reggel küld valakit, aki kiokosítana bennünket?

– Az lesz a legjobb – közölte Szürkefelhő békülékenyen –, ha küldök ide két nővért. Bocsásson meg, hogy kényelmetlenséget kell okoznom a nők jelenlétével, de hát csak ők ismerik ezeket a dolgokat.

Dors, aki éppen belépett a konyhából (és mielőtt tudatosította volna magában a helyét ebben a hímközpontú társadalomban), megszólalt:

– Semmi baj, Szürkefelhő. Szívesen látjuk a nővéreket.

Szürkefelhő zavart tekintete szótlánul átsiklott a lányon.

Seldon, aki meg volt győződve róla, hogy az ifjú mycogeni elvből elengedi a füle mellett egy nő szavait, megismételte, amit Dors mondott:

– Semmi baj, Szürkefelhő. Szívesen látjuk a nővéreket.

Annak azonnal földerült az arca.

– Itt lesznek, mihelyt eljő a reggel.

Amikor Szürkefelhő eltávozott, Seldon némi meglepődöttséggel mondta:

– Lehet, hogy pontosan a nővérek lesznek azok; akikre szükségünk van.

– Igazán? És milyen értelemben, Hari? – élcelődött Dors.

– Hát úgy, hogy ha emberszámba vesszük őket, hálából talán mesélni fognak a legendáikról.

– Ha ismerik őket – kétkedett Dors. – Nem vagyok meggyőződve arról, hogy a mycogeniek nagyon törődnének az asszonyaik nevelésével.

40.

A nővérek úgy hat óra múlva érkeztek meg, miután Seldon és Dors aludt még valamit, hogy átigazítsák biológiai órájukat.

A nővérek félénken, csaknem lábujjhegyen léptek be a lakásba. Köntösük (amelyről kiderült, hogy a mycogeni nyelvjárásban ancúgnak hívják) bársonyosan puha, szürke

anyagból készült, s mindegyiket sötétebb szürkéből szőtt rafinált mintázat díszítette. Az ancúgok nem voltak azért annyira előnytelenek, jóllehet az volt a legfőbb rendeltetésük, hogy minden emberi formát elleplezzenek.

A nővérek feje kopasz volt, arcukon nyoma sem volt kendőzőszernek. Fürkésző pillantást vetettek a Dors szemhéját hangsúlyozó kék festékre és pirosított ajkára.

Seldon egy-két pillanatig azon meditált, hogy vajon egyáltalán nővérek-e ezek a nővérek.

A választ rögtön eldöntötte a nők udvariasan kimért köszönése. Mindketten csicseregtek és csiripeltek. Seldon visszaemlékezett Napmester komor hangjára, Szürkefelhő ideges baritonjára, és arra gondolt, hogy a nők nemük látható megkülönböztető jelei híján kénytelenek a hangjukkal és társasági viselkedésükkel kitűnni.

– Esőcsepp Negyvenhárom vagyok – csicseregte az egyik –, és ez itt a húgom.

– Esőcsepp Negyvenöt – csivített a másik. – A mi nemzetségünkben nagyon sok az Esőcsepp – tette hozzá vihogva.

– Örülök, hogy találkoztunk – üdvözölte őket Dors ünnepélyesen –, de mondjátok meg, hogy szólítsalak benneteket. Gondolom, nem elég az Esőcsepp?

– Nem – felelte Esőcsepp Negyvenhárom. – Ha mindketten jelen vagyunk, akkor a teljes nevünket kell használnod.

– No és ha csak azt mondjuk, hölgyeim – vetette közbe Seldon –, hogy Negyvenhárom és Negyvenöt?

A két nő gyors pillantást vetett feléje, de nem szólt egy szót sem.

– Bíz csak rám őket, Hari – intette le Dors gyöngéden.

Seldon hátravonult. Bizonyára hajadon leányzók, és nem illik a férfiakhoz szólniuk. Kettejük közül az idősebbik látszott szertartásosabbnak, és talán ő volt a puritánabb. Persze nehéz volt ezt néhány szó és egy gyors pillantás alapján megállapítani, de ez volt az érzése. Szívesen ítelt első benyomásai alapján.

Dors így szólt hozzájuk:

– A helyzet az, nővérek, hogy mi, idegenek nem értünk a konyhához.

– Azt akarod mondani, hogy nem tudsz főzni? Esőcsepp Negyvenhárom arcára megdöbbenés és rosszallás ült ki. Esőcsepp Negyvenöt elnyomott egy nevetést, és Seldon igazat adott magának, ami a két testvérrel alkotott véleményét illeti.

– Valamikor volt saját konyhám – mondta Dors –, de az nem hasonlított ehhez, és nem ismerem az ételeket meg az elkészítésük módját sem.

– Nincs abban semmi ördögösség – közölte Esőcsepp Negyvenöt. – Mi majd megmutatjuk.

– Készítünk mindjárt egy ízletes, tápláló ebédet – tette hozzá Esőcsepp Negyvenhárom. – Izé... mindkettőjük számára – egészítette ki némi zavart szünet után. Úgy látszik, nem volt könnyű tudomást venni egy férfi jelenlétéről.

– Ha nincs ellenetekre – kérte Dors –, szeretnék ott állni mellettetek a konyhában, és hálás lennék, ha töviről hegyire mindent elmagyaráznátok. Elvégre nem várhatom el tőletek, nővérek, hogy naponta háromszor idejőjjetek főzni

nekünk.

– Mindent meg fogunk mutatni – biccentett mereven Esőcsepp Negyvenhárom. – Bár egy barbár nőnek nem lesz könnyű a tanulás. Nincs meg hozzá az... érzéke.

– Majd igyekezni fogok – közölte Dors lekötelezett mosollyal.

Ezzel eltűntek a konyhában. Seldon utánuk bámult, és próbálta kidolgozni a követendő stratégiát.

Mikrofarm

MYCOGEN – ...Mycogen mikrofarmjai legendás hírnévnek örvendtek, jóllehet ma már csak olyan gyakran használt szólásokban maradt fenn a nevük, mint „gazdag, mint Mycogen mikrofarmjai”, vagy „finom, mint a mycogeni élesztő”. Az idő rendszerint igazolja az efféle bölcsesség valóságos alapját. Amikor Hari Seldon a Menekülés során meglátogatta ezeket a mikrofarmokat, emlékirataiban ő is megerősíti ezt az általános véleményt...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

41.

– Ez finom volt! – lelkesedett Seldon. – Sokkal jobban ízlett, mint amit Szürkefelhő hozott nekünk...

– Ne felejtse el – mentette őt Dors –, hogy Szürkefelhő asszonyának az éjszaka közepén gyorsan kellett,

elkészítenie. – Majd egy kis szünet után így tűnődött: – Bárcsak mondanák azt, hogy feleség. Az asszony szó úgy hangzik a szájukból, mintha azt mondanák: a házam, a köpenyem. Olyan megalázó.

– Egyetértek. Felháborító. Bár a feleségből is könnyen csinálhatnának ugyanolyan tulajdont. Ez az életformájuk, és a nővérek emiatt nem látszanak bánatosnak. Mi kioktatásokkal nem változtathatunk ezen. Egyébként megfigyelted, hogy csinálták az ételt?

– Igen, és minden olyan egyszerűnek látszott. Nem mintha mindent meg tudtam volna jegyezni, de azt mondták, hogy erre nincs is szükség. Megteszi az egyszerű melegítés is. Úgy vettem ki, hogy sütés közben valamilyen mikroszármazékot adtak a kenyérhez, amitől nemcsak megkelt a tészta, hanem ropogós lett tőle, és meleg aromát is kapott. Csipetnyi borssal is megbolondították, nem érzed?

– Én nem tudtam volna megmondani, de bármi volt is az, nem tudtam betelni vele. És a leves! Fölismerted benne valamelyik zöldséget?

– Nem én.

– És mi volt az a hússzelet? Meg tudtad állapítani?

– Nem hiszem, hogy egyáltalán hússzelet lett volna. Odahaza a Cinnán van egy bárányételünk, ez arra emlékeztetett.

– Az biztos hogy nem bárány volt.

– Mit mondtam: nem hiszem, hogy egyáltalán hús volt. Azt is kétlem, hogy a Mycogenen kívül bárki enne ilyesmit. Szerintem még a császár sem. Fogadni mernék, hogy amit

a mycogeniek piacra dobnak, az csak tucatáru. A javát megtartják maguknak. Jobb is lesz, Hari, ha nem maradunk itt sokáig. Ha megszokjuk ezt a kosztot, többé nem leszünk képesek megelégedni azzal a nyomorúságos étellel, ami odakint kapható – tette hozzá nevetve.

Seldon is nevetett. Még egyet hörpintett abból a gyümölcsleből, amelyhez hasonló mámorító italt még sohasem kóstolt, és mesélni kezdett:

– Figyelj ide, amikor Hummin az egyetemre vitt engem, útközben megálltunk egy út menti falatozóban, ahol erősen élesztős valamit ettünk. Olyan íze volt, mint... mindegy, milyen íze volt, ám akkor el sem tudtam képzelni, hogy a mikroétel ilyen finom lehet. Szeretném, ha a nők még itt lennének. Illenék megköszönni nekik.

– Szerintem tökéletesen tisztában voltak velem, hogy tetszeni fog a főztjük. Melegítés közben én dicsértem az ínycsiklandó illatokat, mire ők minden szerénykedés nélkül megjegyezték, hogy az ízük még jobb lesz.

– Gondolom, az idősebbik mondta.

– Úgy van. A fiatalabb meg vihogott. Különben vissza fognak jönni. Hoznak nekem egy ancúgot, hogy kimehessek velük az üzletbe. És azt is megértették velem, hogy ha nyilvánosan meg akarok jelenni, akkor meg kell tisztítanom az arcomat. Meg fogják mutatni, hol kapok jó minőségű ancúgot magamnak, és hol árulnak mindenféle készletet. Csak föl kell melegíteni őket. Megmagyarázták, hogy tisztességes nők ilyesmit nem tennének, mert mindent nyersanyagokból készítenének. Azért is elnézést kértek, hogy annak az ételnek egy részét, amelyet nekünk

csináltak, csak felmelegítették. Azt is értésre adták azonban, hogy az idegenek úgysem tudnák igazán méltányolni a konyhaművészetet, ezért nekünk megteszi a melegített készétel is. Egyébként természetesen veszik, hogy a bevásárlás meg a főzés az én dolgom lesz.

– Mint ahogy nálunk mondják: „Ha Trantorban vagy, élj úgy, mint a trantoriak.”

– Igen, biztos voltam benne, hogy ez lesz a véleményed.

– Én is csak ember vagyok – mentegetőzött Seldon.

– A szokásos kifogás – hagyta rá Dors lemondó mosollyal. Seldon jóllakott meglepedettséggel hátradőlt, és Dorshoz fordult.

– Dors, te már két éve itt vagy a Trantoron, ezért talán jobban megértesz néhány dolgot, mint én. Nem gondolod, hogy a mycogeniek furcsa társadalmi, berendezkedésének oka a természetfölötti világképük?

– Természetfölötti?

– Úgy van. Nem hallottál erről?

– Mit értesz azon, hogy természetfölötti?

– Hát azt, amit kell. Hogy hisznek olyasvalamiben, ami független a természeti törvényektől, amit mondjuk nem korlátoz az energiamegmaradás elve vagy a mozgás állandósága.

– Értem. Azt akarod tudni, hogy Mycogen nem vallásos közösség-e?

Most Seldonon volt a sora a meglepődésnek.

– Vallásos?

– Igen. Ez egy archaikus kifejezés, de mi, történészek élünk vele – a mi tudományunk tele van archaikus kifejezésekkel.

A vallásos szó nem teljesen fedi a természetfölöttit, ámbar vannak benne erősen természetfölötti elemek. A te kérdésedre azonban nem tudok válaszolni, minthogy sohasem végeztem behatóbb kutatásokat Mycogenről. Mindazonáltal abból a kevésből ítélve, amit itt láttam, és a vallástörténeti ismereteim alapján nem lennék meglepve, ha a mycogeni társadalom vallásos beállítottságú lenne.

– Ez esetben meglepődnél, ha a mycogeni legendák szintén vallásos jellegűek volnának?

– Egyáltalán nem.

– Ennélfogva nincs történelmi alapjuk?

– Ebből ez nem következik szükségszerűen. A legendáknak lehetne hiteles történelmi magjuk, de nem feledkezhetünk meg persze a torzításról és a természetfölötti motívumokról.

– Ah! – sóhajtott föl Seldon, és belemerült gondolataiba.

Végül Dors törte meg a közjük telepedett csöndet: – Tudod, ez nem is olyan ritkaság. Több bolygón szép számmal található vallásos elem. Ez még csak erősödött az utóbbi évszázadok során, ahogy a Birodalomban nőtt a zűrzavar. Odahaza, a Cinnán a lakosságnak legalább a negyede triteista.

Seldont ismét elfogta a sajnálkozás kínos érzése, hogy nem ismeri a történelmet.

– Volt a múltban olyan időszak – firtatta –, amikor a vallásosság erősebb volt a mostaninál?

– Hogyne. Ráadásul egyre-másra új változatok alakulnak ki. A mycogeni vallás, ha egyáltalán az, viszonylag új keletű lehet, és talán csak Mycogenre jellemző. De ezt csak

alapos tanulmányozás után tudnám megmondani.

– Lám, elérkeztünk a lényeghez, Dors. Mit gondolsz, a nők hajlamosabbak a vallásosságra, mint a férfiak?

Dors Venabili fölvolta a szemöldökét.

– Nem hiszem, hogy ilyen sommás megállapításra juthatnánk. – Elgondolkodott. – Gyanítom, hogy a lakosságnak azok az elemei, amelyek kevésbé részesülnek a természetes anyagi világból, tehát a szegények, a kisemmizettek, az elnyomottak hajlamosabbak arra, hogy vigaszra leljenek abban, amit te természetfölöttinek nevezel. És amennyiben a természetfölötti fogalma fedi a vallását, azt is lehet mondani, hogy ők vallásosabbak. Persze sok kivétel is lehet mindkét réteg esetében. Sok elnyomott elveti a vallást, míg a gazdagok, a hatalmasok, a megelégedettek közül sok ragaszkodik hozzá.

– Mycogenben azonban – tűnődött Seldon –, ahol a nőket láthatóan nem tartják egyenrangúnak, messze járnék-e az igazságtól, ha azt állítanám, hogy ők inkább hajlanak vallásosságra, mint a férfiak. S talán otthonosabbak a társadalom által megőrzött legendák világában is?

– A nyakamat nem merném rátenni, Hari, de egyheti jövedelmemet megkockáztatnám.

– Helyes – bólintott Seldon elgondolkodva. Dors rámosolygott.

– Lám, itt van a te pszichohistóriád egy darabkája, Hari. A 47854. számú szabály: Az elnyomottak vallásosabbak, mint a gazdagok.

Seldon a fejét csóválta.

– Ne űzz tréfát a pszichohistóriából, Dors. Te is tudod, hogy én nem apró-cseprő szabályokat keresek, hanem nagy általánosságokat és kezelési módokat. Nekem nincs szükségem összehasonlító vallásosságra mint száz specifikus szabály eredőjére. Olyasmit keresek, ami alapján valamilyen matematikai, logikai rendszer útján történő manipulálás után azt mondhatom: aha, az embereknek ez a csoportja vallásosabb lesz, mint amaz, feltéve, ha a következő kritériumok megvalósulnak, és ezért ha az emberiséget ezek az ösztönzők mozgatják, akkor ez és ez lesz rájuk a válasza.

– Rémes – fintorgott Dors. – Te úgy kezeled az embereket, mint valami egyszerű gépezetet. Megnyomod ezt a gombot, és megkapod azt a mozdulatot.

– Korántsem, ugyanis egy időben olyan sok gombot nyomnak meg, méghozzá a legkülönbözőbb módon, ezért oly sokféle válasz érkezik, hogy a jövő előrejelzése összességében statisztikai természetű lesz, úgyhogy az egyes ember megmarad szabad tényezőnek.

– Honnan tudhatod ezt?

– Sehonnan – mondta Seldon. – Legalábbis nem *tudom*. De *érzem*, hogy ez így van. Szerintem a dolgoknak így *kell* lenniük. Ha megtalálom az axiómákat, hogy úgy mondjam: az embertudomány alaptörvényeit és a megfelelő matematikai módszert, akkor kezemben lesz a pszichohistória. Kimutattam, hogy elméletileg ez lehetséges...

– De nem a gyakorlatban, igaz?

– Most is ezt állítom.

Dors ajkán könnyű mosoly játszadozott.

– Ezen töröd hát a fejed, Hari, hogy valamilyen megoldást találj erre a problémára?

– Nem tudom. Esküszöm, hogy nem tudom. Chetter Hummin azonban szeretne megoldást találni, én pedig valami oknál fogva szeretnék az ő kedvére tenni. Hiszen olyan meggyőző ember.

– Igen, tudom.

Seldon elengedte a füle mellett ezt a megjegyzést, csak egy kis felhő suhant végig az arcán. Aztán folytatta:

– Hummin azt állítja, hogy a Birodalom hanyatlóban van, hogy össze fog roppanni, és hogy egyedül a pszichohistória nyújt reményt a megmentésére vagy legalábbis a zuhanás erejének az enyhítésére, és anélkül az emberiség elpusztul, vagy legalábbis hosszú nyomorúság vár rá. És az én vállamra rakja az emberiség megmentésének felelősségét. A Birodalom persze túl fog élni engem, de ha könnyíteni akarok a lelkeimen, le kell vetnem ezt a felelősséget a vállamról. Meg kell magamat győzőnöm – sőt meg kell győzőnöm Hummint is – arról, hogy a pszichohistória nem nyújt gyakorlati kiutat; hogy hiába az elmélet, a kifejlesztése hiú remény. Ezért a lehető legtöbb utat végig kell járnom és bebizonyítanom, hogy mindegyik zsáktuca.

– Ilyen út az is, ugye, hogy visszamégy a történelemben olyan időkhöz, amikor az emberi társadalom még kisebb volt a mainál?

– Sokkal kisebb. És jóval egyszerűbb.

– És ki akarod mutatni, hogy nincs gyakorlati megoldás?

– Úgy van.

– De ki fogja leírni neked azt a korai világot? Még ha a mycogenieknek van is egyfajta összefüggő képük az ősrégi Galaxisról, Napmester aligha fogja azt elárulni egy barbárnak. De egyetlen mycogeni sem. Ez magának való társadalom – hányadszor állapítjuk meg? –, és tagjai megrögzötten gyanakvóak az idegenek iránt. Nem fognak nekünk semmit se elárulni.

– Majd kitalálok valamilyen módot rá, hogy szóra bírjak egy mycogenit. Például ezeket a nővéreket.

– Ők még csak hallani sem fognak téged, a férfit, mint ahogy Napmester sem hall meg engem. De ha szóba mernének állni veled, mit mondhatnának néhány közhelyen kívül?

– Valahol csak el kell kezdenem.

– Nézzük csak – mondta Dors elgondolkozva. – Hummin a lelkemre kötötte, hogy vigyázzak rád, és én ezt úgy értem, hogy a legjobb tudásom szerint segítek neked. De mit tudok én a vallásról? Még csak nem is érinti az én szakterületemet. Én nem vallásfilozófiai, hanem gazdasági kérdésekkel foglalkozom. De nem lehet a történelmet egymástól független szabályos kis részekre szabdalni. Az erős vallások például képesek voltak jelentősen meggazdagodni, s ezzel később irányt szabtak a társadalom gazdasági fejlődésének. Ez is egyike az emberi történelem szabályainak, amelyeket le kell vezetned az embertudomány alaptörvényeiből, vagy hogy is nevezed őket. De...

Itt Dors a gondolataiba révedt és elhallgatott. Seldon lopva

figyelte a lányt, akinek a tekintete a semmibe vagy a múltba révedt. Aztán visszazökkent.

– Ne tekintsd ezt kötelező szabálynak, de ha jól emlékszem, minden vallásnak van egy fontos könyve, olyan könyvek ezek, melyekbe összegyűjtötték rítusaikat, szent költeményeiket és ki tudja még, mi mindent, és ezekben összegezték a világról alkotott véleményüket is. Ezek a könyvek rendszerint mindenki számára hozzáférhetőek, és hittérítésre is ezeket használják. De volt olyan is, amelyet titkosan kezeltek.

– Gondolod, hogy Mycogennek is van efféle könyve?

– Az igazat megvallva – tűnődött Dors –, sosem hallottam ilyesmiről. Talán igen, ha nyilvánosak lennének, amiből az következik, hogy vagy nem léteznek, vagy titkosak. Bárhogyan is, az az érzésem, hogy nem fogod látni őket.

– Kiindulásul ez is valami – jelentette ki Seldon komoran.

42.

A nővérek mintegy két órával azután tértek vissza, hogy Hari és Dors megebédelt. Mindkettő mosolygott, és Esőcsepp Negyvenhárom, a komolyabb, Dors felé nyújtott egy ancúgot.

– Nagyon csinos – fogadta Dors széles mosollyal, és buzgón bólogatott. – Tetszik itt ez a rafinált hímzés.

– Semmiség – csicseregte Esőcsepp Negyvenhárom.

– Egyik régi darabom, de nem biztos, hogy jó lesz, mert te magasabb vagy nálam. Ideiglenesen azonban ez is megteszi, és aztán elviszünk a legjobb ancúgoshoz, ahol választhatsz magadnak egypárat a méreted és az ízlésed

szerint.

Esőcsepp Negyvenhárom kissé zavartan mosolyogva, szemét a padlóra függesztve, némán átnyújtott Dorsnak egy fehér ancúgot. Ez szépen össze volt hajtogatva. Dors anélkül, hogy kibontotta volna; továbbadta Seldonnak.

– A színéről ítélve ez a tiéd lesz, Hari.

– Feltehetőleg – mondta Seldon –, de add csak vissza neki. Hiszen nem nekem adta.

– Ugyan, Hari – korholta őt Dors kis fejcsóválással.

– Nem – makacsolta meg magát Seldon. – Ő nem nekem adta. Add csak vissza neki, és megvárom, amíg nekem adja.

Dors tétovázott, aztán kelletlenül Esőcsepp Negyvenhárom felé nyújtotta az ancúgot.

A nővér a háta mögé dugta a kezét, és halálra vált arccal hátrahőkölt. Esőcsepp Negyvenöt lopva egy pillantást, egy egészen gyors pillantást vetett Seldonra, aztán gyorsan Esőcsepp Negyvenháromhoz lépett, és átkarolta a nővérét.

– Ugyan már, Hari – korholta Dors –, biztos vagyok benne, hogy a nővéreknek nem szabad olyan férfiakhoz beszélni, akik nem hozzájuk tartoznak. Mi hasznod belőle, ha megszégyeníted őt? Ő nem tehet róla.

– Én ezt nem hiszem el – jelentette ki Seldon élesen. – Ha van is ilyen szabály, akkor az csak a saját fajtájára vonatkozik. Kétlem, hogy valaha is találkozott volna idegenekkel.

Dors lágyan megkérdezte Esőcsepp Negyvenhármát:

– Mondd, nővér, találkoztál már valamikor idegen férfival vagy nővel?

Hosszú, tétova csend, majd lassú, tágadó fejrázás volt a válasza.

Seldon szétvetette a karját.

– Tessék, itt vagyunk. Ha van is hallgatási szabály, akkor az csak a testvérekre vonatkozik. Vajon ideküldték volna-e hozzánk ezt a két fiatal nőt – ezeket a nővéreket –, ha tilos volna szólni egy idegenhez?

– Az is lehet, Hari, hogy az volt a föltételezés, hogy ők csak hozzám szólnak, én pedig közvetítek közted és köztük.

– Hülyeség. Én ezt nem hiszem, és nem is akarom elhinni. Én nem vagyok közönséges idegen, hanem Mycogen nagyra becsült vendége, akit Chetter Hummin protezsált be, és maga Napmester Tizennégy kísért el ide. Én nem tűröm, hogy engem levegőnek nézzenek. Majd beszélek Napmester Tizennégygel, és alaposan kitalalok.

Esőcsepp Negyvenöt elpityeredett, és Esőcsepp Negyvenhárom, viszonylagos nyugalmát megőrizve, kissé elpirult.

Dors úgy tett; mintha még egyszer megpróbálná lebeszélni Seldont, ez azonban jobb kezének haragos mozdulatával elhárította, és fenyegető pillantást vetett Esőcsepp Negyvenháromra.

Ez végre megszólalt, de ezúttal nem csicsergett. A hangja rekedt volt, remegett, mint aki minden tiltakozása ellenére erőszakot kénytelen tenni magán, hogy egy férfihoz szóljon.

– Nem szabad bepanaszolnia bennünket, idegen. Ez igazságtalanság lenne. Ön arra kényszerít engem, hogy megszegjem népem szokásait. Mit akar tőlem?

Seldon egyből lefegyverzően elmosolyodott, és kinyújtotta a

kezét.

– A ruhát, amit nekem hoztál. Az ancugot.

A lány némán előrenyújtotta az ancúgot, és Seldon kezébe helyezte.

Ez kissé meghajolt, és lágy, meleg hangon annyit mondott:

– Köszönöm szépen, nővér. – Majd kurta pillantást vetett Dors felé, mintha azt mondaná: Na látod! Dors azonban durcásan elfordult.

Seldon rögtön látta, amint széthajtotta, hogy az ancúg teljesen dísztelen volt (úgy látszik, a hímzés és a díszítés csak a nőket illeti meg), járt hozzá azonban egy bojtos öv, amelynek nyilván megvolt a maga viselési módja. Biztosan rá fog jönni maga is.

– Bemegyek a fürdőszobába, és magamra öltöm ezt a ruhát – mondta. – Egy perc, és itt vagyok:

Ezzel belépett a szűk fürkébe, ám az ajtót nem tudta behúzni maga mögött, mert Dors is benyomakodott utána. Az ajtó csak akkor csukódott be, amikor mindketten ott szorongtak a fürdőszobában.

– Mit tettél? – sziszegte Dors. – Állati kegyetlenség volt tőled. Miért kellett így bánni azzal a szegény nővel?

Seldon türelmetlenül legyintett.

– Rá kellett bírnom, hogy szóljon hozzám. Számítok rá mint információforrásra. Ezt te is tudod. Sajnálom, ha brutális voltam, de másképp hogy próbálhatnám megszabadítani a gátlásaitól? – ezzel kitéssékelte Dorsot a helyiségből.

Mire előjött, már Dors is magára öltötte az ancúgot. Dors a skalpfedő miatti kopaszság és az ancúg előnytelen formátlansága ellenére mégis egészen csinos volt. A

köntös szabása, noha rendeltetése szerint arra hivatott, hogy elrejtse a formákat, mégis sejtette a lány testének körvonalait. Az öve szélesebb volt, mint a férfié, és szürke színe árnyalatnyival elütött az ancúgétól. S mi több, elől két csillogó kék kőkapocs tartotta össze. (Lám, a nők még a legmostohább körülmények között is képesek kicsinosítani magukat, gondolta Seldon.)

Dors végignézett Seldonon, és megjegyezte:

– Most már egészen mycogeninek nézel ki. Mindketten készen állunk, hogy a nővérek elvigyenek bennünket bevásárolni.

– Igen – helyeselt Seldon –, utána azonban megkérem Esőcsepp Negyvenháromat, hogy vezessen végig a mikrofarmokon:

Esőcsepp Negyvenhárom tágra meresztette a szemét, és riadtan hátrált.

– Szeretném megnézni őket – jelentette ki Seldon eltökélten.

Esőcsepp Negyvenhárom gyors pillantást vetett Dors felé.

– Idegen asszonyom...

Seldon azonban megakasztotta:

– Vagy talán nem tudsz semmit a farmokról, nővér?

Ez, úgy látszik, elevenére tapintott. A nő büszkén fölcsapta a fejét, de azért gondosan ügyelt rá, hogy Dorshoz intézze szavait:

– Én dolgoztam a mikrofarmokon. Mint ahogy minden testvér és nővér megteszi ezt egyszer az életében.

– Hát akkor vigyél el oda engem – biztatta Seldon –, és ezúttal mellőzzük a vitatkozást. Én nem vagyok testvér,

akivel nem szabad beszélned, és akivel nem lehet semmi kapcsolatod. Én idegen vagyok, és megbecsült vendég. Viselem ezt a skalpfedőt meg ezt az ancúgot, hogy ne keltsek feltűnést, de én tudós vagyok, s az itt töltött időt is tudásom gyarapítására akarom felhasználni. Nem kuksolhatok itt ebben a szobában, hogy a falat bámuljam. Látni akarom azt, amivel egyedül csak ti dicsekedhettek, és sehol másutt nincs a Galaxison, a mikrofarmokat. Azt gondolom, hogy büszkén mutogatnád nekem.

– Büszkék is vagyunk rájuk – mondta Esőcsepp. Negyvenhárom végre egyenesen Seldonra tekintve –, és én meg is fogom mutatni őket, de nem hiszem, hogy egyetlen titkunkat is ellesi, ha arra fáj a foga. Holnap reggel meg fogom mutatni a mikrofarmokat. Fel kell készülni a látogatásra.

– Megvárom a holnap reggelt – mondta Seldon. – De megígéred? Becsületszavadra?

Esőcsepp hangjából kiérződött a szemrehányás:

– Én egy nővér vagyok, és megteszem, amit ígérek. Még egy barbár előtt is megtartom a szavam.

Utolsó szavai fagyosan csengtek, a szeme tágra nyílt és kifényesedett. Seldon nyugtalanul tűnődött, hogy vajon mi játszódhat le a lány lelkében.

43.

Seldon nyugtalanul töltötte az éjszakát. Kezdődött azzal, hogy Dors mindenáron el akarta kísélni a mikrofarmokra, de ő erélyesen tiltakozott ez ellen.

– Az egésznek az a célja – érvelt Seldon –, hogy

Esőcseppet beszédre bírom, hogy szembesítsem őt a szokatlan helyzettel, rá akarom ébreszteni, hogy társa lehet egy férfinak, ha idegen is az. Ha sikerül résnyi lyukát ütni a szokások védőbástyáján, akkor reménykedhetünk. De ha te is ott leszel, akkor megint csak hozzád fog beszélni.

– És ha történik veled valami nélkülem, mint a Felvilágos?

– Semmi sem fog történni. Kérlek! Ha segíteni akarsz nekem, akkor maradj távol. Ha nem, akkor végeztünk. Komolyan mondom, Dors. Ez nagyon fontos nekem. Bármennyire megkedveltelek is; ebből ki kell hogy hagyjalak.

Dors csak hosszas tusakodás után egyezett bele, és csak egyet kért:

– Akkor ígérd meg, hogy legalább kedves leszel hozzá.

– Rám kell vigyáznod, vagy őrá? – kérdezte Seldon. – Biztosíthatlak róla, hogy nem kedvtelésből voltam nyers hozzá, és a jövőben nem leszek az.

Első veszekedésük emléke sokáig nem hagyta lehunyni a szemét; ehhez jött aztán az a nyugtalanító gondolat, hogy Esőcsepp Negyvenhárom ígérete ellenére sem jön el reggel a testvérével.

De megjött, méghozzá alig valamivel azután, hogy Seldon befejezte sovány reggelijét (elhatározta, hogy mértéket fog tartani, nehogy elhízzon), és magára vette a tökéletesen ráillő ancúgot. Gondosan elrendezte az övet is, amely hibátlanul lógott alá a derekáról.

Esőcsepp Negyvenhárom, akinek a tekintete még most is fagyos volt, azt mondta:

– Ha készen van, Seldon barbár, a húgom Venabili

barbárral fog maradni. – Hangja nem volt sem csicsergős, sem rekedt. Mintha az éjszaka folyamán lehiggadt volna és begyakorolta volna, hogyan beszéljen valakihez, aki férfi ugyan, de nem testvér.

Seldon szerette volna tudni, hogy neki álmatlan éjszakája volt-e, de csak annyit mondott:

– Kész vagyok.

Félórával később Esőcsepp Negyvenhárom és Hari Seldon együtt ereszkedett le a sok emelet mélységbe. Bár az óra szerint nappal volt, itt borongósabb és homályosabb volt a megvilágítás, mint a Trantor többi részén.

Erre nem volt semmi ésszerű magyarázat. Hisz a mesterséges napfény, mely lassan körbejárta a Trantor felszínét, ugyanúgy útba ejthette volna a Mycogen szektort is. Úgy látszik, a mycogeniek valamilyen primitív hagyományhoz ragaszkodva így kívánták, gondolta Seldon, akinek a szeme lassan hozzászokott a félhomályhoz.

Seldon igyekezett nyugodtan állni a szembejövő testvérek és nővérek tekintetét. Arra számított, hogy Esőcsepp Negyvenháromat testvérének tekintik vagy asszonyának, és ügyet se vetnek rájuk, ameddig nem vonják magukra a figyelmet.

Sajnos azonban úgy látszott, Esőcsepp Negyvenhárom észre akarta vétetni magát. Alig szólt hozzá, azt is halkan és összeszorított szájjal. Nyilvánvaló volt, hogy a férfival való kényszerű és átmeneti kapcsolat nagyon kellemetlen volt számára, és lerombolta önbizalmát. Seldon abban is biztos volt, hogy ha megpróbálná nyugalomra inteni, csak még inkább zavarba hozná át. (Seldon kíváncsi volt rá, vajon mit

csinálna, ha valamelyik ismerősével találkozna. Valósággal megkönnyebbült, amikor végre leértek az alsóbb szintekre, ahol kevesebb volt az ember.)

Lefelé nem felvonóval mentek, hanem egy úgynevezett mozgólépcsőn, amelynek fokai párosával voltak elrendezve – az egyik föl, a másik le. Esőcsepp Negyvenhárom úgy hívta, hogy „mozgólépcsők”. Seldon legalábbis így értette, ugyanis még sohasem, találkozott ezzel az elnevezéssel.

Minél mélyebbre jutottak, a férfin annál jobban elhatalmasodott a szorongás. A legtöbb világon voltak mikrofarmok, és a legtöbb világnak megvoltak a maga speciális mikrotermékei. Odahaza a Heliconon Seldon is vásárolt néhanapján ízesítőket a mikrofarmokon, ahol mindig felkavarta a gyomrát az orrfacsaró bűz.

A mikrofarmok dolgozóit ez nem nagyon zavarta. De még az alkalmi látogatók is, akik eleinte az orrukat fintorgatták, idővel mintha hozzászoktak volna. Seldon azonban különösen érzékeny volt erre a szagra. Nehezen tudta elviselni, és arra számított, hogy itt is kijut neki a szenvedésből: Azzal próbálta nyugtatgatni magát, hogy nemes áldozatot hoz a tudás és a tudomány oltárán, ez azonban nem tudta megakadályozni, hogy a gyomra össze ne szoruljon a várakozástól.

Amikor már a ki tudja, hányadik szintet hagyták maguk fölött, és a levegő még mindig túrhetően friss volt, nem tudta megállni, hogy meg ne kérdezze:

– Mikor érünk a mikrofarmok szintjére?

– Már ott vagyunk.

Seldon mélyen beszívta a levegőt.

- A szag nem erről árukkodik.
- Miféle szag? – kérdezte Esőcsepp Negyvenhárom emelt hangon a méltatlankodástól.
- Én mindig azt tapasztaltam, hogy a mikrofarmokkal együtt jár a dögletes bűz. Attól a trágyától, amilyenre a baktériumoknak, a gombáknak és általában a saprofitáknak szükségük van.
- Azt tapasztalta? – kérdezte a lány korábbi halk hangján. – Hol?
- A saját világomon.

A nővér arcára leplezetlen undor ült ki.

- És az emberek ott a *ganéjban* fetrengenek?

Seldon még sohasem hallotta ezt a szót, a nővér arckifejezése és hangja azonban elárulta a jelentését.

- A készterméknek azonban már nincs ilyen szaga – mondta Seldon.

– Nálunk soha sincs semmiféle szag. Biotechnikusaink kidolgozták a legjobb fajtákat. Az algák a legtisztább fényben és gondosan szabályozott elektrolitoldatban növekednek. A saprofiták kiválóan összeválogatott szerves anyagokból táplálkoznak. Az eljárást meg a recepteket sohasem fogja megismerni egyetlen barbár sem. De már itt is vagyunk. Csak szaglásszon, ahogyan kedve tartja. Nem lesz oka utálkozni. Ez az egyik oka, hogy miért olyan keresett galaxis-szerte a mi élelmiszerünk, és azt mondják, maga a császár is csak ezt eszi, bár ha tudni akarja, ez túl jó egy barbár gyomrába, még ha császárnak hívhatja is magát.

Hangjából harag és megvetés sistergett, és minden mérgét

mintha egyenesen Seldonra szórta volna. Aztán mint aki fél, fagy elfelejti, még sietve hozzátette:

– Vagy ha megbecsült vendégnek nevezi is magát.

Kiléptek egy keskeny folyosóra, amelynek mindkét oldalán nagy, vastag üvegtartályok sorakoztak, s a bennük lévő zavaros zöld folyadékban növekvő algák kavarogtak a fölfelé törő gázbuborékok között. Szén-dioxid, gondolta Seldon.

A tartályokat felülről sűrű rózsaszín fény árasztotta el; bennük a megvilágítás jóval erősebb volt, mint a folyosón. Meg is jegyezte ezt a nővérnek.

– Természetesen – mondta az. – Ezek az algák jobban fejlődnek a színekép vörös felőli oldalánál.

– Gondolom, mindent automatizáltak – jegyezte meg Seldon.

A lány vállat vont, de nem szólt semmit.

– Nem sok testvért és nővért látok itt dolgozni – erőltette a beszélgetést.

– Mindazonáltal elég munka van itt, és azt el is végzik, még ha nem látja is őket dolgozni. A részletek nem tartoznak magára. Ne is vesztegessen kérdésekre az idejét.

– Várj. Ne légy már olyan tüskés. Én nem akarok kifürkészni semmiféle államtitkot. Gyere, kedves. (A szó önkéntelenül csúszott ki a száján.)

Azzal megragadta az elfutni készülő lány karját. Az megtorpant, de Seldon érezte, hogy teste kissé megremeg, mire zavartan elengedte a karját.

– A látszat mindenesetre az, mintha minden automatizálva volna – dörmögte.

– Bánom is én, milyen következtetésre jut. Mindazonáltal van itt helye az emberi agynak és ítélőképességnek. Minden testvérnek meg nővérnek alkalma adódik, hogy egy bizonyos ideig itt dolgozzon. Sőt egyesek foglalkozásuknak is választják.

A nővér mostanra már felszabadultabban beszélt, bár Seldon, nem kis meglepetésére, észrevette, hogy Esőcsepp bal keze lopva a jobb karjára siklik, és óvatosan dörzsölgeti azt a helyet, ahol a férfi megérintette. Mintha darázs csípte volna meg.

– Ez így folytatódik sok-sok kilométeren keresztül – magyarázta a nővér –, ám ha ezen a helyen befordulunk, megnézheti a gombarészleg egy darabját.

Folytatták útjukat. Seldonnak feltűnt a mindenütt tapasztalható tisztaság. Az üveg ragyogott. A csempézett padló nedvesnek látszott, ám amikor egyszer lopva lehajolt, hogy megérintse, rájött, hogy nem az. De nem is volt csúszós, hacsak a szandáljának (amelyből a bevett mycogeni divat szerint kilógott a nagy lábujja) nem volt tapadós talpa.

Esőcsepp Negyvenháromnak egy dologban igaza volt. Itt-ott feltűnt egy-egy szótlanul tevékenykedő fivér és nővér, akik bármit csináltak is-a mérőműszereket ellenőrizték, a szabályozógombokon állítottak, vagy csak egyszerűen a berendezést fényesítették –, mélyen belemerültek munkájukba.

Seldon gondosan elkerülte az eljárásokra vonatkozó kérdezősködést, mert nem akarta zavarba hozni a nővért. Nem akart tőle olyasmit kérdezni, amire Esőcsepp nem tud

válaszolni, másrészt dühíteni se szerette volna illetéktelen kérdésekkel.

Bementek egy lengőajtón, és Seldon orra egyszer csak megérezte a jól ismert szagot, igaz, alig volt szagnak nevezhető. Esőcsepp Negyvenháromra pillantott, ő azonban jelét sem adta annak, hogy bármit is érezne, és hamarosan Seldon is megszokta.

A világítás jellege hirtelen megváltozott. A rózsaszínes árnyalat eltűnt s vele a fényesség is. Minden félhomályba burkolózott, csak itt-ott egy-egy berendezést árasztott el reflektorfény, és a reflektorok fényében mindenütt egy-egy testvér vagy nővér szorgoskodott. Egyesek gyöngyházfényben izzó szalagot viseltek a fejükön, és közelebb érve Seldon észrevette, hogy parányi szikrák csaponganak rendszertelenül.

Menet közben Seldon gyors pillantásokat vetett a nővér arcéjére. Ez volt az egyetlen, amiből igazán megérthette a lányt. Máskor nem tudott szabadulni annak kopasz fejétől, csupasz szemétől, színtelen arcától. Ezek kiöltek belőle minden egyéniséget, és mintha láthatatlanná tették volna. Profilja azonban valamire mégiscsak következtetni engedett: az orrának, állának; telt ajkának, arcának szabályos szépségére. A félhomály valamelyest enyhítette és lágyította szigorú vonásait:

Meglepődve ismerte el magában, hogy a lány valóságos szépség lehetne, ha megnövesztené és csinosan elrendezné a haját.

De aztán eszébe jutott, hogy ha, akarná sem tudna haját növeszteni. Élete végéig kopaszságra van ítélve.

De miért? Mi értelme, hogy ezt teszik vele? Napmester szerint az, hogy a mycogeni egész életében tudatában legyen mycogeni mivoltának. Miért olyan fontos az, hogy a hajtalanság átkát az azonosság, az együvé tartozás jeleként fogadják el?

Seldon azonban sosem vizsgálta egyoldalúan a dolgokat, mindig kíváncsi volt az érem másik oldalára is. A megszokás: második természet, gondolta. Aki meg szokja a kopasz fejet, azt tartja természetesnek, sőt szépnek, az bizonyára visszataszítónak találja a hajjal borított koponyát. Ő maga is minden reggel megborotválja az arcát, utolsó szálig eltávolítja róla a szőrzetet, kellemetlennek érzi a legkisebb borostát is, ám mégsem tartja az arcát kopasznak vagy bármilyen módon természetellenesnek. Persze ő bármikor szakállt növeszthetne, ha akarna – csak hogy ő nem akar.

Tudott olyan bolygókról, ahol a férfiak nem borotválkoznak, sőt olyanról is, ahol egyáltalán nem nyesegetik a szakállukat, hanem hagyják elvadulni. Vajon ők milyennek képzelik magukat csupasz képpel, szőrtelen állal?

Ezenközben rótt a folyosókat Esőcsepp Negyvenhárommal – úgy érezte, hogy sohasem érnek a végére –, és a lány meg-megfogta a könyökét, hogy útba igazítsa. Seldonnak az volt az érzése, hogy Esőcsepp már egészen hozzászokott az érintéséhez, mert nem kapta el a kezét. Sőt néha egy egész percig a könyökén hagyta.

– Jöjjön csak! Siessen! – kiáltott föl a nővér.

– Mi van ott? – kérdezte Seldon.

Egy kisebb tepsi előtt álltak meg, mely tele volt egyenként

mintegy két centiméter átmérőjű apró gömböcskékkel: Egy testvér, aki ezért a részlegért felelt, és épp az imént helyezte ide a tepsit, tekintetében enyhe kíváncsisággal nézett föl rájuk.

Esőcsepp Negyvenhárom odasúgta Seldonnak:

– Kérjen tőle egypárat.

Seldonnak eszébe jutott, hogy a lány nem kezdeményezhet beszélgetést egy testvérrel, bizonytalanul a férfihoz fordult hát.

– Vehetünk egypárat, testvér?

– Vegyen csak egy marékkal, testvér – mondta az szívélyesen.

Seldon kiemelt egy gömböcskét, és már éppen Esőcsepp Negyvenhárom felé nyújtotta volna, amikor látta, hogy az magára vette a felszólítást, és két marokkal is kiemelt a gömbökből.

A gömböcskének sima, márványos tapintásuk volt: Amikor odébb léptek az edénytől meg a felügyelő testvértől, Seldon megkérdezte Esőcsepp Negyvenhármát:

– Ezek evésre valók? – És óvatosan az orrához emelte a gömböcskéket:

– Nincs szaguk – figyelmeztette a lány.

– Mi ez?

– Csemege. Nyers csemege. A külső piacokra különbözőképpen ízesítjük őket, itt Mycogénben azonban natúr fogyasztjuk – ez az igazi.

Egyet a szájába helyezett, és élvezettel mondta:

– Sohasem tudok betelni vele.

Seldon is a szájába rakott egyet, mely gyorsan elolvadt.

Egy pillanatra nedvesség áradt szét a szájüregében, aztán a csemege szinte magától lecsúszott a torkán.

Meglepetten megtorpant. Enyhe édességet, majd a nyomában árnyalatnyi keserű utóíz érzett, az igazi ízet azonban nem tudta volna meghatározni.

– Kaphatnék még egyet? – kérdezte.

– Vegyen vagy hatot – nyújtotta oda a tenyerét Esőcsepp Negyvenhárom. – Az ízük sohasem egyforma, és gyakorlatilag semmi kalória nincs bennük. Csak íz.

Igaza volt. Szerette volna megtartani a csemegét a szájában; próbálta a nyelvével tapogatni, megkísérelt leharapni belőle egy kis darabot, de a golyó egyszerűen feloldódott a nyelve érintésétől. Igaza volt Esőcseppnek, mindegyik gömböcskének megfoghatatlan volt az íze, és mindig más, mint az előzőnek.

– Csak az a baj – áradozott a nővér –, hogy az ízek külön-külön ott maradnak az ember szájában, s hiába akarjuk egyiket vagy másikat megismételni, ugyanolyannal sosem találkozhatunk. – Arcáról hirtelen eltűnt a lelkesedés. – De ez jól is van így. Ez emlékezteti az embert a világ dolgainak tűnékenységére.

Seldon ezt jeladásnak vette. Már épp eleget csámborogtak céltalanul. A nővér megszokta őt, és beszél hozzá. Itt az ideje, hogy rátérjen a tárgyra. Most!

44.

– Én olyan világról vagyok, nővér – kezdte Seldon –, amely mint a Trantor kivételével minden bolygó, fedetlenül kering az űrben. Az eső vagy esik, vagy nem, a folyók

megduzzadnak, vagy kiapadnak, a hőmérséklet forró vagy hideg. Ez azt jelenti, hogy a termés is vagy jó vagy rossz. Itt viszont teljesen szabályozott a környezet. A termés mindig egyforma. Milyen szerencsés is Mycogen!

Elhallgatott. Többféle válasz is lehetséges, és ő attól függően választja meg a beszélgetés irányát, hogy milyen választ kap:

A lány most már teljesen fölszabadultan beszélt, és mintha minden gátlását levetkőzte volna. Így hát a hosszú túra elérte a célját. Esőcsepp Negyvenhárom azt mondta:

– Nem is olyan könnyű szabályozni a környezetet. Helyelközzel vírusfertőzés is előfordul, és néha szokatlan és kóros mutációk is keletkeznek. Vannak esetek, amikor egész kiterjedt tenyészetek elpusztulnak vagy használhatatlanná válnak.

– Meglepsz engem. Olyankor mi történik?

– Rendszerint nem marad más megoldás, mint az egész romlott tenyészetet megsemmisíteni, velük azokat is, melyekhez a gyanú árnyéka fér csupán. A tepsiket és a tartályokat alaposan fertőtleníteni kell, de néha a megsemmisítésükre van szükség.

– Ez olyan, mint a műtét – jegyezte meg Seldon. – Ki kell vágni a beteg szövetet.

– Igen.

– És mit tesznek az ilyen dolgok megelőzésére?

– Mit tehetnénk? Folytonosan ellenőrizzük, hogy nincs-e jele a mutációknak vagy új vírusoknak, a környezet véletlen megfertőzésének vagy megváltozásának. Ritkán fordul elő, hogy valami rendellenességet tapasztalnánk, de ha igen,

ökök drasztikus intézkedéseket hozunk. Ennek eredményeként csak nagyon ritkán adódik rossz esztendő, és még ez is csak kisebb elszigetelt részlegekre hat. Az eddigi legrosszabb évünk termése is csak 12%-kal maradt el az átlagtól, de ez is elég volt ahhoz, hogy nehézségeket okozzon nekünk. Az a baj, hogy még a leggondosabb tervezés és a legalaposabb komputerprogram sem képes mindig megjósolni azt, ami lényegét tekintve megjósolhatatlan.

(Seldon önkéntelenül összereszt. Mintha a lány a pszichohistóriáról beszélne – holott az emberiség egy parányi töredékének a mikrofarmtermelését emlegette csupán, míg ő a hatalmas Galaktikus Birodalom egészének minden egyes tényezőjét figyelembe kell hogy vegye.)

Nem tudta elkerülni, hogy a hangjából ne érződjen ki a csüggedés:

– No azért nem minden megjósolhatatlan. Vannak vezérlő erők, melyek mindannyiunknak a gondját viselik.

A nővér megmerevedett. A férfi felé fordult, és átható tekintettel vizsgálta.

A száját azonban csak egyetlen szó hagyta el:

– Micsoda?

Seldon feszengve válaszolt:

– Úgy érzem, hogy amikor vírusokról meg mutációkról beszélünk, akkor a természetről beszélünk, olyan jelenségekről, melyek alá vannak vetve a természet törvényeinek. De a természetfölötti kívül esik a természet törvényein, nem igaz? S ennél fogva az befolyást

gyakorolhat a természet törvényeire.

A lány egyre csak bámult rá, mintha ő egyszerre az egyetemes galaktikus nyelvnek valamelyik távoli, ismeretlen nyelvjárásában kezdett volna beszélni. Ezúttal félig suttogva megismételte:

– Micsoda?

A férfi a megfelelő szavakat keresgélve kissé zavartan folytatta:

– Kell lennie valaminek, valamilyen nagy szellemnek, valamilyen... nem is tudom, minek nevezzem. Esőcsepp Negyvenhárom hangja fojtott volt.

– Jól sejtettem. Sejtettem, hogy arra gondolt, de nem tudtam elhinni. Azzal vádol bennünket, hogy vallásunk van. Akkor miért nem ezt mondta? Miért nem mondta ki a szót? Kérdőn nézett a férfira, az a támadástól kissé meglepetten így mentegetőzött:

– Mert én nem ezt a szót használom. Én természetfölöttinek nevezem...

– Nevezze, aminek akarja. Ez ugyanaz. Vallás. Nekünk nincsenek vallásaink. Az csak a barbároknek való, a sehonnai söp...

A nővér nyelt egyet, mintha megakadt volna valami a torkán, és Seldon biztos volt benne, hogy ez a valami a „söpredék” szó volt.

De Esőcsepp gyorsan visszanyerte önuralmát. Lassan és szokott szoprán hangjánál mélyebben fejtegetni kezdte:

– Mi nem vagyunk vallásos emberek. A mi királyságunk ebből a Galaxisból való. Ha maga vallásos...

Seldon csapdában érezte magát. Nem számított erre.

Védekezőn felemelte a kezét.

– Egyáltalán nem. Én matematikus vagyok, és az én királyságom is ebből a Galaxisból való. Én csak merev szokásaitokat látva gondoltam arra, hogy a ti királyságotok...

– Ne gondolja azt, idegen. Ha a szokásaink merevek, ez azért van, mert mi néhány milliónyian ide vagyunk bezárva sok milliárd ember közé. El kell különülnünk, ha nem akarunk elveszni a maguk nyüzsgő hordái között, ha nem akarunk beolvadni. A hajtalanságunk, az öltözködésünk, a viselkedésünk, az életmódunk mind, mind ezt az elkülönülést szolgálja. Nekünk tudnunk kell, hogy kik vagyunk, és maguknak barbároknak is tudniuk kell, hogy mi kik vagyunk. Műveljük a farmjainkat, hogy nélkülözhetetlenné tegyük magunkat az idegenek számára, s ezért biztosak lehessünk benne, hogy békén hagynak bennünket. Cserébe csak azt kérjük maguktól: hagyjanak békén bennünket.

– Nekem eszem ágában sincs bántani téged vagy a néped közül bárkit. Én itt is, mint mindenütt; csak tudást keresek.

– Ezért sérteget bennünket azzal, hogy a vallásunkról faggatózik, mintha mi valaha is egy titokzatos éteri lénytől kértük volna, hogy tegye meg helyettünk, amit mi nem tudunk megtenni.

– Sok-sok bolygó létezik, amelynek népe valamilyen módon hisz a természetfölöttiben. A vallásban, ha jobban szereted ezt a szót. Mi sok mindenben más nézetet vallhatunk, ára mi ugyanúgy tévúton járhatunk a hitelenségünkben, mint ők a hitükben. Mindenesetre

semmi megalázó sincs abban, ha valaki hisz, és engem nem vezérelt sértő szándék, amikor téged erről faggattalak. A lányt azonban nem lehetett kiengesztelni.

– Vallás! – fakadt ki az dühösen. – Semmi szükségünk nincs ilyesmire.

Seldon, akit egyre jobban lehangolt ez a vita, végképp elcsüggedt. Ez az egész ügy, ez az egész kirándulás nem hozott semmi eredményt.

A lány még mindig nem hallgatott el:

– Nekünk van azonban valami, valami sokkal jobb. Nekünk van *történelmünk*.

Seldonnak újból visszatért a kedve, és elmosolyodott.

A könyv

A COMBRA TETT KÉZ ESETE – ...Hari Seldon idézi ezt az esetet mint első fordulópontot a pszichohistóriai módszer kutatásában. Sajnos publikált írásaiból nem derül ki, mi is volt ez az „eset”, és a találgatások egész sora sem jutott közelebb az igazsághoz. Így ez is egyike a Seldon pályafutását kísérő megfejthetetlen titkoknak.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

45.

Esőcsepp Negyvenhárom tágra nyílt szemmel, lihegve bámult Seldonra.

– Képtelen vagyok itt maradni – fakadt ki.

Seldon körülnézett.

– Senki sem háborgat bennünket. Még az a testvér sem szólt ránk semmit, akitől a csemegét kaptuk. Elfogadott bennünket.

– Mert semmi szokatlan nem látszik rajtunk, különösen félhomályban, és ha halkán beszél, idegen kiejtése is kevésbé föltűnő. No és ha én nyugodtnak látszom. De most... – Hangja rekedtté vált.

– Mi a baj?

– Ideges vagyok és feszült... Elöntött az izzadság.

– Ki veszi észre? Nyugalom. Ne izgulj.

– Én itt nem tudok megnyugodni, ahol bárki megláthat.

– Akkor hova menjünk?

– Vannak itt kis pihenőhelyek. Én dolgoztam itt. Ismerem őket. – Meggyorsította lépteit, Seldon követte őt, föl egy kisebb rámpán, amelyet magától észre sem vett volna a félhomályban. Elszórtan ajtókat látott.

– Az ott az utolsó – dühnyögte a lány. – Remélem, szabad. Szabad volt. Egy kis fénylő négyszög tanúsította, hogy HASZNÁLATON KÍVÜL, és az ajtó tárva-nyitva állott.

Esőcsepp Negyvenhárom gyorsan körbepillantott, intett Seldonnak, hogy lépjen be, sztári maga is követte. Becsukta az ajtót, mire egy apró fényforrás világossággal árasztotta el a helyiség belsejét.

– Jelzi vajon valami az ajtón – kérdezte Seldon –, hogy foglalt?

– Az ajtó becsukására automatikusan kigyulladt ez a jel – felelte a nővér.

Seldon érezte a halkán susogó levegő mozgását, de hát

volt-e olyan hely a Trantoron, ahol ne lehetne hallani ugyanezt a hangot?

A helyiség nem volt nagy, és volt benne egy kemény, kényelmes matraccal, láthatóan tiszta lepedőkkel letakart heverő. Ezenkívül egy szék és asztal, egy kis hűtőszekrény meg egy zárt szekrényke, valószínűleg egy parányi ételmelegítő alkotta a helyiség berendezését.

Esőcsepp Negyvenhárom merev felsőtesttel leült a székre. Igyekezett nyugalmat erőltetni magára. Seldon nem tudván, mit tegyen, állva maradt, mígnem a lány, kissé türelmetlen mozdulattal intett, hogy foglaljon helyet az ágyon. Leült hát ő is. Esőcsepp Negyvenhárom halkán, mintha magában beszélne; megszólalt:

– Ha valaha is híre kel, hogy én egy férfival, még ha egy idegennel is, itt voltam, bizonyára ki fognak közösitni.

Seldon talpra ugrott.

– Akkor hát ne maradjunk itt.

– Üljön le. Nem mehetek el innen ebben az állapotban. A vallásról érdeklődött. Mit akar tulajdonképpen?

Seldonnak az volt a benyomása, hogy a lány teljesen megváltozott. Nyoma sem maradt benne a passzivitásnak, az alázatosságnak. Eltűnt szégyenlős szemérmessége, a férfi jelenlétében tanúsított tartózkodása. Résnyire szűkült szemmel vizsgálgatta őt.

– Megmondtam. Tudásvágy. Én tudós vagyok. A hivatásom is meg a vágyam is a tudásra sarkall. Különösen szeretném megérteni az embereket, ezért érdekel a történelem. Számos bolygón a történelmi események – az *igazi* történelmi események – a mítoszokban és

legendákban csapódtak le, és gyakorta a vallásos hiedelmek vagy természetfölötti eszmék részévé váltak.

Ám ha Mycogenben nem kapott szerepet a vallás, akkor...

– Mondtam, hogy van történelmünk.

– Kétszer is hivatkoztál a történelmetekre. Milyen régi az?

– Húszezer évre nyúlik vissza.

– Igazán? Beszéljünk nyíltan. Valódi történelem, vagy olyasmi, ami legendákká alakult?

– Természetesen valódi történelem.

Seldonnak már a száján volt; hogy megkérdezze, honnan olyan biztos ebben, de meggondolta magát. Lehetséges egyáltalán, hogy húszezer évet átfoghat a történelem, és hiteles marad? Ő nem történész, majd megkérdezi erről Dorsot.

Ám szinte bizonyosra vette, hogy minden világ legkorábbi történelme nem más, mint önigazoló hősi énekek és misztériumjátékok elegye, amelyek erkölcsnemesítő szándékúak, és nem kell őket szó szerint venni. Legalábbis ez a helyzet a Heliconon, mégis aligha akad olyan heliconi, aki nem esküdne a mesék igazára. Ez vonatkozik még a Helicon fölfedezéséről szóló naiv mesékre is, amelyek szent hatalmas és veszedelmes szárnyas hüllők fenyegették a hódítókat – holott az ember egyetlen bolygón sem találkozott őshonos repülő hüllőkkel. Így ezt kérdezte a lánytól:

– Hogy kezdődik a ti történelmetek?

A nővér távolba révedő tekintettel válaszolt:

– Egy világgal kezdődött – a *mi* világunkkal. Egyetlen világgal.

– *Egyetlen* világgal? (Seldonnak eszébe jutott, hogy Hummin is beszélt olyan legendákról, melyek szerint az emberiség egyetlen ősi világról származik.)

– Egy világ. Később több is lett, de a miénk volt az első. Egy bolygó; szabad levegővel, mindenki számára elegendő hellyel, termékeny mezőkkel, barátságos otthonokkal, szívélyes emberekkel. Évezredekig ott éltek őseink, ám egyszer el kellett hagyniuk, és szétszóródtak. Egy kisebb csoportjuk végül rábukkant a Trantor egy zugára, ahol megtanultak élelmet termelni. Ezzel megvásárolták szabadságukat. És itt Mycogenben most éljük a magunk életét. Az álmainkból nem engedünk.

– És történelemírások teljes részletességgel beszámol az eredeti világról? Arról az egyetlenről?

– Ó, igen, minden benne van egy könyvben, amely mindegyikünknek megvan. Mindig kéznél tartjuk, hogy bármikor kinyithassuk és beleolvashassunk, hogy emlékezzünk rá, kik voltunk és vagyunk, és ne feledjük, hogy egykor visszaszerezzük a mi világunkat.

– Tudjátok, hol van ez a világ, és kik lakják most?

Esőcsepp Negyvenhárom habozott, majd levesen megrázta a fejét.

– Nem, de egyszer majd meg fogjuk találni.

– Most is nálad van ez a könyv?

– Persze.

– Láthatnám azt a könyvet?

A nővér arcán lassú mosoly suhant át.

– No lám, erre megy ki a játék. Mindjárt tudtam, hogy akar valamit, amikor arra kért, hogy eqyedül kísérem végig a

mikrofarmokon. – Majd kissé zavartan: – De nem gondoltam volna, hogy a *Könyv* az.

– Ez minden, amit kérek – bizonygatta Seldon őszintén. – Igazán semmi mást nem forgatok a fejemben. Ha azért hoztál ide, mert azt hitted...

A lány nem hagyta, hogy befejezze.

– De itt vagyunk. Kell a *Könyv* vagy nem?

– Meg akarod mutatni?

– Egy feltétellel.

Seldon latolgatta magában, mekkora bajt zúdíthat a fejére, ha még az eredeti szándékánál is tovább megy a nővér gátlásainak lerombolásában.

– Mi az a feltétel? – firtatta.

Esőcsepp Negyvenhárom kidugta szája sarkán a nyelvét, majd gyorsan végignyalta ajkát. Remegő hangon suttozta:

– Vesse le a skalpfedőjét.

46.

Seldon elképedve bámult Esőcsepp Negyvenháromra. Csak nehezen jutott el a tudatáig, hogy miről beszél a lány. Meg is feledkezett a fejfedőről.

Aztán fölemelte a kezét, és először tudatosodott benne a fejét burkoló hártya. Annak simasága alatt megérezte haja enyhe ruganyosságát. Kezét a fején tartva megkérdezte:

– Miért?

– Mert úgy akarom – felelte az. – Mert ez a feltétele, hogy megkapja a *Könyvet*.

– Hát ha igazán úgy akarod – dugta az ujját a hártya széle

alá.

A lány megelőzte.

– Nem, bizza csak rám. Majd én megcsinálom. – Mohó tekintettel nézett a férfira.

Seldon ölébe ejtette a kezét. – Akkor hát rajta.

A nővér talpra szökkent, és leült a férfi mellé az ágyra. A fülénél lassan megemelte a skalpfedőt a férfi fején. Ismét megnyalta az ajkát; és lihegve meglazította a sapkát Seldon homlokán, majd felhajtotta. A férc haja azonnal előtüremkedett a szoros sapka alól. Seldon aggályosan megjegyezte:

– A fejem nyilván megizzadt alatta.

Fölemelte a kezét, hogy megbizonyosodjon állításáról, a lány azonban elkapta, és így szólt:

– Majd én. Ez is része a feltételnek.

Ujjai lassan és tétován egy röpke pillanatra megérintették Seldon haját. Újból megérintette, és nagyon gyöngéden végigsimította.

– Száraz – mondta. – Tapintásra... kellemes.

– Érintettél már valaha is haját?

– Csak néha a gyerekekét. De ez... más. – Újból végigsimította.

– Milyen értelemben? – kérdezte Seldon, akiből zavara sem tudta kiölni a kíváncsiságot.

– Nem tudom. Csak... más.

Kis idő múlva a férfi megkérdezte:

– Nos, beteltél már?

– Ne sürgessen. Úgy rendezi el a haját, ahogy akarja?

– Nem egészen. Megvan a természetes esése, és fésű

kellene, de most nincs nálam.

– Fésű?

– Egy fogazott tárgy, hm... akár a villa, csak több foga van.

– Ujjal nem lehet? – kérdezte a lány, és ujjával végigfésülte a férfi haját.

– Nem igazán. Nem túl hatásos.

– Hátul sörtés.

– Mert ott rövidebb a hajam.

Esőcsepp Negyvenháromnak mintha eszébe jutott volna valami.

– A szemöldökök. Így hívják őket, nem? – Ezzel lehántotta a Seldon szemöldökét védő csíkokat, és ujjával végigszántotta az ív alakú szőrzetet.

– Finom – jegyezte meg, aztán éles hangon, szinte a húga visító vihogását utánozva, fölnevetett. – Nagyon fincsi.

Seldon kezdte elveszíteni a türelmét.

– Van még valami, ami a föltételhez tartozik?

A megtévesztő félhomályban már-már úgy látszott, mintha Esőcsepp Negyvenhárom igenlő válaszon törné a fejét, de nem szólt semmit. Ehelyett hirtelen visszarántotta a kezét és az orrához emelte. Seldon kíváncsi volt rá, vajon milyen szag keltette föl az érdeklődését.

– Milyen furcsa – rebegette a lány. – Megengedi... máskor is?

Seldon zavarban volt.

– Ha elég időt adsz a Könyv tanulmányozására, akkor talán.

Esőcsepp Negyvenhárom egy eddig észrevétlen nyíláson át a ruhája belsejébe nyúlt, és rejtett belső zsebéből

előhúzott egy hajlékony borítóba kötött könyvet. Seldon alig tudván leplezni izgatottságát, elvette tőle.

Mialatt Seldon visszarejtette a haját a sapka alá, Esőcsepp Negyvenhárom újból az orrához emelte a kezét; aztán sebesen, lágyan megnyalta egyik ujját.

47.

– Megérintette a hajadat? – csodálkozott Dors Venabili. Úgy nézett Seldon hajára, mintha maga is azon volna, hogy megérintse.

Seldon kissé odébb húzódott.

– Kérlek, ne. A nő viselkedéséből úgy éreztem; mintha ez valami perverz cselekedet lenne.

– Szerintem az is volt – az ő szemszögéből nézve. Neked ez nem okozott semmi gyönyörűséget?

– Gyönyörűséget? Inkább libabőrös lettem tőle. Amikor végre abbahagyta, csak akkor mertem mély lélegzetet venni. Folyton az járt a fejemben, hogy miféle feltételekkel állhat még elő.

– Csak nem attól tartottál – nevette el magát Dors –, hogy megerőszkol? Vagy ebben reménykedtél?

– Biztosíthatlak, hogy eszembe sem jutott ilyesmi. Nekem csak a Könyv kellett.

A szobájukban beszélgettek, és Dors bekapcsolta torzító készülékét, nehogy lehallgathassák őket. Leszállóban volt a mycogeni éjszaka. Seldon eltávolította a fejről a hajszorítót, levetette az ancúgját, és megfürdött. Különös figyelmet szentelt a hajának, amelyet kétszer is besamponozott. Most ott ült az ágy szélén egy vékony

köpenyben. Dors huncutul résnyire húzta össze a szemét, amikor megkérdezte:

– Sejtette-e vajon, hogy a melled is szőrös?

– Őszintén reméltem, hogy nem jut az eszébe.

– Szegény Hari. Mert tudod, nincs ebben semmi rendkívüli. Bizonyára engem is hasonlóképpen kitört volna a nyavalya, ha egyedül maradok egy fivérrel. Sőt még rosszabb, minthogy a mycogeni szokásoknak megfelelően elvárta volna tőlem mint nőtől, hogy habozás és tartózkodás nélkül engedelmeskedjem neki.

– Ugyan, Dors. Lehet, hogy te ebben nem láatsz semmi különöset, mivel nem veled történt. A szegény teremtesen nagyfokú szexuális izgalom lett úrrá. Minden érzékszervét bevetette... megszagolta az ujját, sőt meg is nyalta. Ha hallgatni lehetne a haj növést, élénken hegyezte volna a fülét is.

– De hát épp ez az, amiben szerintem nincs semmi rendkívüli. Minden tiltott dolog nagyon. csábító, kiváltképpen, ha szexuális természetű. Vagy kit érdekelne különösebben a női mell egy olyan társadalomban, ahol sohasem takarják el a szem elől?

– Azt hiszem, engem azért igen.

– De nem izgatóbb akkor, ha általában ruha takarja, mint a legtöbb társadalomban? Hallgasd meg, mi történt velem. Odahaza, a Cinnán egyszer egy tóparti üdülőhelyen tartózkodtam... gondolom, a Heliconon is vannak ilyen üdülők, strandok, miegymás.

– Természetesen – vágta rá Seldon kissé sértetten. – Vagy mit gondolsz, miféle világ a Helicon, csupa szikla, ahol

csak a kutakban van víz?

– Nem kell megsértődni, Bari. Én csak azt szeretném, hogy megértsd, mire akarok kilyukadni. Nálunk, a Cinnán eléggé szabadosan fogjuk föl, mit viselünk... vagy mit nem viselünk a strandokon.

– Nudista strandok?

– Nem egészen, bár azt hiszem, ha valaki minden ruháját levetné, akkor sem keltene nagy föltűnést. A szokás úgy kívánja, hogy ki-ki viselje az illendőség megkívánta minimális ruhadarabot; bár meg kell hagyni, hogy az illendőség megkívánta minimum sem sok teret hagy a képzeletnek.

– Mi a Heliconon valamivel szigorúbban vonjuk meg az illendőség határát – jegyezte meg Seldon.

– Igen, én ezt mindjárt láttam abból, mennyire mostohán bánsz velem. De hát úgy kell nekem. Elég az hozzá; hogy ott ültem a kis tóparti strandon, és odajött hozzám egy fiatalember, akivel aznap korábban már váltottam néhány szót. Rendes fickó volt, semmi kivetnivalót nem találtam benne. Leült a székem karfájára, és hogy megtámaszkodjék, jobb kezét a bal combomra tette, amely természetesen csupasz volt. Miután már vagy másfél perce beszélgettünk, a fiú huncutul megjegyezte: „Lám-lám, maga alig ismer engem, és mégis egészen természetesnek érzem, hogy a combjára teszem a kezemet, mert úgy látom, maga sem tiltakozik ellene.”

Ami azt illeti, én csak ekkor vettem észre a kezét a combomon. A közszemlére kitett csupasz bőr valahogy veszít a szexuális vonzásából. Mint mondtam, a

rejtegetésen múlik minden. Ezt megérezte a fiatalember is, mert így folytatta: „Ha nem ilyen fesztelen körülmények között találkozánk, és magán ruha volna, gondolom, aligha tűrné, hogy fölhajtsam a ruhája alját, és ugyanoda tegyem a kezem, ahol most van.”

Én elnevettem magam, és tovább csevegtünk erről meg arról. Természetesen a fiatalember most már, hogy fölhívta a figyelmemet a kezére, nem érezte többé illendőnek, hogy ott tartsa. Elvette onnan.

Azon az estén a szokásosnál nagyobb gonddal válogattam a ruhák között a vacsorához, és a többiekhez képest túlságosan kiöltöztem. Megláttam a délelőtt megismert fiatalembert. Ott ült az egyik asztalnál. Odamentem hozzá, üdvözöltem, és azt mondtam neki: „Itt vagyok felöltözve, a ruhám alatt azonban a bal combom mezítelen. Megengedem magának, emelje föl a ruhámat, és tegye oda a kezét, ahol korábban tartotta.”

A fiú megpróbálta, ezt meg kell hagyni, csak hogy minden szem ránk bámult. Én nem állítottam volna meg őt, és biztos vagyok benne, hogy mások sem, de ő maga volt az, aki nem tudta megtenni. Itt sem volt nagyobb nyilvánosság, mint korábban, és itt is ugyanazok az emberek voltak jelen. Én kezdeményeztem a dolgot, nyilvánvaló, hogy nem ellenkeztem volna, ő azonban képtelen volt rászánni magát, hogy megsértse az illetet. Azok a körülmények, amelyek délután megengedték, hogy a combomra tegye a kezét, estére megváltoztak. Ez nem logika kérdése.

– Én rátettem volna a kezem a combodra – jegyezte meg Seldon.

- Biztos vagy ebben?
  - Hétszentség.
  - Akkor is, ha a ti illendőségi mércétek magasabb a strandra, mint a miénk?
  - Igen.
- Dors letelepedett az ágyára, aztán kezét a feje mögé támasztva leheveredett.
- Ezek szerint téged nem nagyon izgat, hogy a köpenyem alatt alig viselek valamit.
  - Mindenesetre nem lep meg. Ami az izgatást illed, attól függ, mit értesz a szón. Nagyon is tudatában vagyok, hogy vagy felöltözve.
  - Nos, ha egy ideig itt leszünk összezárva, jobb, ha nem veszünk tudomást ilyesmiről.
  - Vagy kihasználjuk az alkalmat – vigyorgott Seldon. – Nekem tetszik a hajad. Különösen, hogy egész nap kopaszon látlak.
  - De meg ne érintsd. Még nem mostam meg. – Félig lehunyta a szemét.
  - Érdekes. Te különbséget teszel az illendőség informális és formális szintjei között. Azt állítod, hogy a Helicon illendőségi mércéje magasabb az informális szinten, mint a Cinnáé, és alacsonyabb a formális szinten. Ezt mondtad?
  - Én csak arról a fiatalemberről beszélek, aki a combomra tette a kezét, meg önmagamról. Hogy mi, cinnaiak és heliconiak milyen szinten állunk illendőség dolgában, azt nem tudnám megítélni. Könnyen el tudom képzelni, hogy mindkét világon egyaránt akadnak tökéletesen illedelmes egyedek és olyanok is, akik megszegik a szabályokat.

A társadalmi elváráson múlik. Én nem sokat forogtam a Galaxisban, de elég sokat kaptam társadalomtörténetből: A Derowd bolygón például volt időszak, amikor teljesen szabad folyást engedtek a házasság előtti szexuális kapcsolatnak. A nem házasok szabadon szerethették partnereiket; a nyilvános szeretkezést is csak akkor ítélték el, ha akadályozta a közlekedést. Házasságkötés után azonban a monogámia teljes volt és sérthetetlen. Az volt az elvük, hogy miután kedvük szerint kiélték magukat, az emberek lehiggadnak, és komolyan veszik az életet.

– No és sikerült?

– Vagy háromszáz éve kiment a divatból, bár egyes kollégáim szerint ebben azok a külső világok voltak a ludasak, amelyek túl sok turistát veszítettek az izgató Derowd miatt. Mert van olyan is, mint egyetemes galaktikus társadalmi elvárás.

– Ebben az esetben talán gazdasági kényszerről is beszélhetnénk.

– Az egyetemen egyébként alkalmam van tanulmányozni a társadalmi elvárásokat, kényszereket, még ha nem járom is a Galaxist. Sok trantori és tucatnyi máshonnan származó emberrel találkozom, és a társadalomtudományi kar egyik kedvenc szórakozása a társadalmi elvárások, kényszerek összehasonlítása.

Például itt Mycogenben az a benyomásom, hogy a szexuális kapcsolatot szigorúan szabályozzák. Csak a legszigorúbb szabályok betartása mellett engedélyezik. Nem is beszélhetnek róla. A Streeling szektorban sem beszélnek soha a szexről, de nem is ítélik el. Jennat

szektorban, ahol egyszer egy hetet töltöttem kutatással, vég nélkül a szexről beszélnek, de csak azért, hogy elítéljék. Nem hinném, hogy akad a Trantoron két szektor – vagy két világ a Trantoron kívül, amely teljesen megegyezne a szex megítélésében.

– Úgy beszélsz, mint aki... Olyan látszata van, mintha...

– Majd én megmondom, milyen látszata van – vágta el a vitát Dors. – Ez az egész szexügy egy dolgot világossá tesz számomra. Eltökéltem, hogy többé nem veszem le rólad a szememet.

– Hogyan?

– Kétszer is elengedtelek, első alkalommal saját ostobaságomból, másodszor meg te kényszerítenél rá. Mindkét esetben vitathatatlanul hiba volt. Hisz tudod, mi történt veled az első alkalommal.

Seldon szavából méltatlankodás csendült ki.

– Igen, de másodszor semmi sem történt velem.

– Kis híján a fejedre zúdítottál egy rakás bajt. Mi lett volna, ha rajtakapnak, hogy egy nővérrel szexuális kalandba keveredtél?

– Itt szó sem volt szexről...

– Te magad mondtad, hogy Esőcseppen szexuális izgalom vett erőt.

– De...

– Hiba volt. Kérlek, Hari, jól véd az agyadba. Mostantól fogva egy lépést sem teszel nélkülem.

– Ide figyelj – mondta Seldon fagyosan –, az volt a célom, hogy bepillantást nyerjek Mycogen történetébe, és az úgynevezett szexuális kalandrévén megkaptam a nővértől a

könyvet – a Könyvet!

– A Könyvet! Igaz, itt van a Könyv. Lássuk csak.

Seldon előhúzta a könyvet, és Dors elgondolkodva méregette.

– Lehet, hogy semmim sem megyünk vele, Hari. Nem úgy néz ki, mintha bármilyen vetítőkészülékbe beillenék. Ebből az következik, hogy szerezned kell egy mycogeni vetítőt, ők pedig meg fogják kérdezni, minek az neked. Aztán rájönnek, hogy nálad van ez a Könyv, és el fogják kobozni tőled.

– Ha a föltételezéseid helyesek volnának, Dors – mosolyodott el Seldon –, akkor a következtetéseitek nemkülönben. Csakhogy az a helyzet, hogy ez nem az a fajta könyv, amilyenre te gondolsz. Ez nem vetítésre való. Az anyag különálló lapokra van nyomva, és lapozva kell olvasni. Esőcsepp Negyvenhárom beavatott a dologba.

– Egy *nyomtatott* könyv! – Nehéz volt eldönteni, hogy Dors felkiáltása mögött meglepődés rejtett-e, vagy csak szórakoztatta a dolog. – Ez még a kőkorszakból való.

– Annyi bizonyos, hogy még a Birodalom előtti időkből származik – mondta Seldon. – Láttál már valaha nyomtatott könyvet?

– Mármint én mint történész? Hát persze, Hari.

– No igen, de ilyen?

Ezzel átnyújtotta a Könyvet, és Dors mosolyogva kinyitotta, lapozott, tekintete végigfutott az oldalakon.

– Üresek – jegyezte meg.

– Csak úgy látszik, hogy üresek. A mycogeniek makacsul ragaszkodnak a hagyományhoz, de azért nem mindenben.

Tartják magukat a régmúlthoz, ám nincs kifogásuk a modern technológia ellen, hogy azt a szükségleteikhez igazítsák. Ki tudja.

– Lehet, hogy igazad van, Hari. Csakhogy én nem értem, mit akarsz ezzel mondani.

– Azt, hogy az oldalak nem üresek, hanem mikronyomattal vannak fedve. Add csak ide. Ha a borító belső felén megnyomom ezt a gombot... Idenézz!

A nyitott oldalon hirtelen nyomtatott sorok jelentek meg, amelyek lassan fölfelé vándoroltak.

– Ha a gombot óvatosan ide-oda forgatod – magyarázta Seldon –, a sorok mozgási sebességét saját olvasási sebességedhez igazíthatod. Amikor a sorok elérik a felső határt – vagyis te leérsz az alsó sorig –, visszaugranak a lap aljára, és eltűnnek. Te pedig lapozol és folytatod:

– Honnan van az energia, mely mindezt elvégzi?

– Van a könyvben egy mikrofúziós elem.

– És ha kimerül?

– Akkor eldobod a könyvet, és kapsz egy új példányt. Az elemet sohasem kell cserélned.

Dors másodszor is kézbe vette a könyvet, minden oldaláról megvizsgálta.

– Be kell vallanom – jegyezte meg –, hogy még sohasem hallottam ilyen könyvről.

– Én sem. A Galaxis olyan gyorsan rátért a vizuális technológiára, hogy átsiklott ezen a lehetőségen.

– De hisz ez is vizuális.

– Igen, csak nem a hagyományos értelemben. Az ilyen könyvnek megvannak a maga előnyei. Sokkal több anyag

belefér, mint egy közönséges vizuális könyvbe.

– Hol kell bekapcsolni? – kérdezte Dors. – Lássuk csak, sikerül-e.

Találomra kinyitotta a könyvet, és bekapcsolta a sorokat mozgató gombot. Aztán így szólt:

– Attól tartok, Hari, hogy ezzel nem sokra megy. Pregalaktikus. Nem a könyv, hanem a szöveg... a nyelv.

– El tudod olvasni, Dors? Mint történész...

– Mint történész megszoktam, hogy archaikus nyelvekkel kell bajlódnom, ez azonban nekem is túl régi. Megértek itt-ott egy-egy szót, de ez nem elég az üdvösséghez.

– Nagyszerű – mondta Seldon. – Ha igazán régi, akkor valóban hasznát vesszük. De csak ha el tudod olvasni.

– Én el tudom. Ugyanis kétnyelvű. Csak nem tételezed föl, hogy Esőcsepp Negyvenhárom eligazodik az ősi szövegben?

– Miért ne, ha megfelelően iskolázott.

– Mert föltételezem, hogy Mycogenben a nőket nem tanítják meg semmire a háztartási ismereteken kívül. Egyes iskolázottabb férfiak még csak el tudják ezt olvasni, ám mindenki más rá van utalva a galaktikus nyelvre fordított változatra. – Megnyomott egy másik gombot. – Lám, itt is van.

A nyomtatott sorok egyszerre átváltottak egyetemes galaktikus nyelvre.

– Jópofa – ragyogott Dors.

– Igazán tanulhatnánk ezektől a mycogeniektől, de nem tesszük.

– Nem tudtunk erről semmit.

– Ugyan már. Hiszen én már tudok róla. Ugyanúgy te is. Külföldiek is megfordulnak Mycogenben akár kereskedelmi, akár politikai célokból. Különben nem tartanának készenlétben hajszorítókat. Elképzelhetetlen, hogy valakinek ne akadt volna meg a szeme az efféle nyomtatott könyveken, és ne látta volna működésüket, csakhogy bizonyára legyintett rá, mint valami érdektelen furcsaságra, csak azért, mert mycogeni.

– De érdemes-e egyáltalán a tanulmányozásra?

– Már hogyan lenne az. Minden érdemes arra. Vagy annak kellene lennie. Hummin bizonyára ebben az érdektelenségben is a Birodalom hanyatlásának jelét fedezné föl.

Fölemelte a könyvet, és kitört belőle a lelkesedés.

– Engem azonban furdal a kíváncsiság, és átrágom magam rajta. Lehet, hogy ösztönzést kapok belőle a pszichohistória dolgában.

– Remélem is – jegyezte meg Dors –, ám ha megfogadod a tanácsomat, akkor előbb alszol egyet, és reggel kipihenten fogsz hozzá. Mert nem sokat tanulsz, ha közben lecsukódik a szemed.

Seldon némi habozás után azt mondta:

– Miért anyáskodsz folyton fölöttem!

– Én csak vigyázok rád.

– Nekem azonban még él az anyám a Heliconon, jobb szeretném, ha te a barátom lennél.

– Ami azt illeti, én találkozásunk óta barátodnak tekintem magam. – És rámosolygott Seldonra, aki tétovázott, mintha azon tűnődne, mit is mondhatna erre. Végül így szólt:

– Akkor hát megfogadom baráti tanácsodat, és alszom egyet, mielőtt nekifognék az olvasásnak. Kereste, hová is tegye a Könyvet; először a két ágy közötti szekrénykéhez vitte, aztán rövid tűnődés után megfordult, és a párnája alá dugta. Dors Venabili halkán elkacagta magát.

– Attól félsz, hogy fölébredek az éjszaka, és még teelőtted beleolvasok a Könyvbe. Nem igaz?

– Hát – hagyta rá Seldon, igyekeztén titkolni, hogy Dors most rajtakapta. – Talán igazad van. A barátságunk is megvannak a határai, és ez az *én* könyvem és az *én pszichohistóriám*.

– Igazad van – mondta Dors. – Megígérem neked, hogy emiatt nem fogunk civakodni. Apropos, akartál valamit mondani, amikor félbeszakítottalak?

– Semmit – mondta Seldon némi gondolkodás után.

A sötétben csak a Könyv járt a fejében. Eszébe sem jutott a combra tett kéz története. Ami azt illeti, már egészen megfélekezett róla. Legalábbis azt hitte.

48.

Venabili fölébredt, óralapja azonban elárulta, hogy nem múlt még el az éjjel. Nem hallotta Hari horkolását, ebből tudta; hogy nincs az ágyában. Ha nem távozott el a lakásból, akkor a fürdőszobában kell lennie. Halkan kopogott az ajtón, és suttogva beszólt:

– Hari?

– Lépj be – szólt ki az szórakozottan, és Dors szót fogadott.

A vécé ülökéjére ráhajtott tetőn ott ült Seldon, ölében a

könyvvel. Teljesen fölöslegesen jegyezte meg:

– Olvasok.

– Igen, ezt látom. De miért éppen most?

– Nem tudtam aludni. Bocsáss meg.

– De miért kell itt olvasnod?

– Ha felgyújtom a szobában a lámpát, fölébresztelek.

– Biztos vagy benne, hogy a Könyvnek nincs világítása?

– Egész biztos. Amikor Esőcsepp Negyvenhárom elmagyarázta a működését, nem tett említést a világításáról. Ezenkívül szerintem az annyi energiát használna el, hogy az elem hamarabb kimerülne, mint ameddig a Könyv tart. – Hangjában csalódottság érződött.

– De most már kijöhetsz. Ha már itt vagyok, használni szeretném az alkalmatosságot.

Amikor kilépett a fürdőszobából, a férfi keresztbe vetett lábbal ott ült az ágyán, és folytatta az olvasást. A szobában világosság volt.

– Nem látszol elégedettnek. Csalódást okoz talán a Könyv? Seldon pislogva fölnézett a lányra.

– Igen. Itt-ott beleolvastam. Persze nem alaposan. Ez valószínű enciklopédia, de csupán olyan eseményekről tesz említést, amelyeknek nem sok hasznát veszem. Egy szó sem esik a Galaktikus Birodalomról vagy a császárság előtti királyságokról. Szinte kizárólag egyetlen világgal foglalkozik, és amennyire ki tudtam venni, vég nélkül értekezik annak belpolitikájáról.

– Talán alábecsüled a korát. Hátha azzal az idősakkal foglalkozik, amikor valóban csak egyetlen világ létezett... egyetlen lakott világ.

- Igen, tudom – mondta Seldon kissé türelmetlenül.
- Valójában én ezt is keresem – föltéve, ha történelemről van szó, és nem legendáról. Nem akarom azt hinni Csak azért, mert azt *akarom* hinni:
- Az egyetlen ősvilágból való származás kérdése sokakat foglalkoztat manapság – mondta Dors. – Az emberiség egyetlen fajként népesíti be a Galaxist, tehát léteznie kellett olyan közös ősvilágnak, ahonnan elterjeszkedett. Legalábbis jelenleg ez a népszerű nézet. Mert lehetetlen, hogy különálló világokon ugyanaz a faj fejlődjék ki egyszerre.
- Én azonban sosem láttam be ennek az érvnek a szükségszerűségét – mondta Seldon: – Lehet, hogy az emberiség különböző fajainak egyedei egymástól függetlenül éltek más-más bolygókon; és miért ne keveredhetek volna egyetlen fajú később?
- Mert a fajok nem keveredhetnek.
- Seldon elgondolkodott ezen, aztán megvonta a vállát.
- Ezt ráhagyom a biológusokra.
- Éppen ők azok, akik a legmegrögzöttebb hívei a Föld-elméletnek.
- Föld? Ez a neve a föltételezett ősvilágnak?
- Ez a *népszerű* neve, habár lehetetlen megállapítani, hogyan nevezték akkoriban, föltéve, ha létezett egyáltalán. És még azt sem tudja senki, hol helyezkedhetett el.
- Föld – ízlelgette aszót Seldon, ajkát csücsörítve. – Nekem ez a szó úgy hangzik, akár a böfögés. Mindenesetre ha a Könyv az ősvilággal foglalkozik, akkor nekem ez elkerülte a

figyelmemet. Hogy kell leírni azt a szót?

A lány megmondta, és Seldon gyorsan átfutott a Könyvön.

– Tessék. Ez a név nem szerepel a névjegyzékben, se ebben a formában, se hozzá hasonlóban.

– Igazán?

– Ugyanakkor meg-megemlítenek más bolygókat. Nem nevezik meg azokat, és nem sok érdeklődést mutatnak irántuk, kivéve ha keresztezik a szóban forgó bolygó útját, legalábbis ezt veszem ki abból, amit olvastam. Egy helyütt megemlítik az Ötveneket. Fogalmam sincs, mit akar ez jelenteni. Ötven vezér? Ötven város? Nekem az a benyomásom, hogy ötven világról beszélnek.

– Nevet adnak annak a világnak, amelyiket a sajátjuknak tekintenek? – kérdezte Dors. – Ha nem Földnek hívják, akkor hát minek nevezik?

– Egyszerűen csak úgy emlegetik, hogy „a világ” vagy „a bolygó”. Olykor pedig úgy, hogy a „Legrégibb” vagy a „Hajnalvilág”, aminek van valamilyen, számomra nem egészen világos költői színezete. Gondolom, ahhoz végig kell olvasni a Könyvet elejétől a végéig, hogy egyes dolgokat megértsünk. – Némi undorral pillantott le a kezében tartott Könyvre. – De ehhez rengeteg idő kellene. Az sem biztos, hogy utána sokkal okosabb lennék.

– Sajnálom, Hari – sóhajtott Dors. – Olyan csalódottnak látszol.

– Mert csalódott is vagyok. De ez az én hibám. Nem lett volna szabad olyan nagy reményekben ringatnom magamat. Most jut eszembe, hogy egy helyütt „Aurórának” nevezik a bolygójukat.

- Aurórának? – vonta föl a szemöldökét Dors.
- Ez tulajdonnévként hangzik. Másként nincs sok értelme, legalábbis számomra. Szerinted mit jelent, Dors?
- Auróra – ízlelgette a szót Dors, a homlokát sáncolva. – Nem állíthatnám, hogy a Galaktikus Birodalom vagy annak kialakulása során valaha is találkoztam volna ezzel a nével, ámbár nem kérkedhetek azzal, hogy ismerném mind a huszonötmillió bolygónak a nevét. Megnézhetjük az egyetemi könyvtárban – föltéve, ha visszakerülünk valaha Streelingbe. Itt Mycogenben hiába is keresnénk könyvtárat. Valahogy az az érzésem, hogy minden, amit tudni akarunk, bele van sűrítve ebbe az egy Könyvbe. Ami pedig nincs benne, az nem érdekli őket.
- Szerintem igazad van – hagyta rá Seldon ásítva. – Mindenesetre semmi értelme a további olvasásnak. Kétlem, hogy még egy percig is nyitva tudom tartani a szemem. Nem baj, ha eloltom a lámpát?
- Örülnék neki, Hari. És reggel aludjunk egy kicsivel tovább.

Aztán a sötétben Seldon csendesen megjegyezte:

- Persze sok minden van ebben a könyvben, amin csak nevetni lehet. Például azt állítja a könyv, hogy annak idején három-négy évszázadig éltek az emberek.
- Évszázadig?
- Úgy van, év helyett mintha évtizedet vennének alapegységül. Furcsa érzése támad ettől az embernek, mert a könyvben minden annyira tényszerű, hogy akarata ellenére is szinte készpénznek veszi még a képtelenséget is.

- Ha még te is majdnem elhiszed ezt, akkor jó ha tudod, hogy az eredetmondákban, az ősi legendákban a hősök, vezérek hosszú életűek. A nekik tulajdonított emberfeletti erővel, hősiességgel együtt jár az irreálisan magas életkor.
- Ne mondd – nyomott el Seldon egy újabb ásítást.
- De igen. És a tartós, vak hiszékenység ellen legjobb orvosság az alvás. Így hát pihend ki magad, és hagyd a töprengést holnapra.

49.

Másnap reggel a kipihent és felfrissült Hari, mielőtt újból belevetette magát a Könyv tanulmányozásába, megkérdezte Dorst:

- Mit gondolsz, hány évesek az Esőcsepp nővérek?
- Nem tudom. Hús, huszonkettő?
- Tegyük fel, hogy valóban három-négy évszázadot élnek.
- De Hari! Ne nevettesd ki magad!
- Én azt mondtam: *tegyük fel*. A matematikában gyakran alkalmazzuk a feltételezés módszerét, és számítunk arra, hogy esetleg nyilvánvalóan hamis – vagy önellentmondó következtetésre jutunk. Ha elfogadjuk az életkor meghosszabbodásának lehetőségét, feltételeznünk kell, hogy meghosszabbodik a fejlődés folyamata is. Vagyis lelassul. Ha Esőcseppek mondjuk nem látszanak többnek húszévesnél, meglehet, hogy valójában már a hatvanat is betöltötték.
- Megkockáztatnád, hogy megkérdezed tőlük a korukat?
- Szerintem nem árulnák el.
- Nézd meg a születési bizonyítványukat.

- Hajlandó lennék fogadni bármire, amit szeretek, hogy azt fogják állítani, a születéseket nem tartják nyilván, vagy ha igen, akkor idegenek nem tekinthetnek bele.
  - Nem fogadunk – háritotta el Dors. – Egyébként ha mégis igaz, akkor hiába is találgatjuk a korukat.
  - Korántsem. Gondold csak meg. Ha a mycogeniek a közönséges embereket négy-öttszörösen meghaladó életkort érnek meg, akkor nem adhatnak életet túl sok gyereknek, hacsak nem akarják, hogy mértéktelenül túlnépesedjenek. Emlékezz csak rá, hogy Napmester kezdett valamit mondani arról, hogy nem engedhetik meg a népesség növekedését, de dühösen elharapta a szót.
  - Mire akarsz kilyukadni?
  - Amikor Esőcsepp Negyvenhárommal voltam, egyetlen gyereket sem láttam.
  - A mikrofarmokon?
  - Igen.
  - Éppen ott számítottál gyerekekre? Én Esőcsepp Negyvenötrel jártam az üzleteket, a lakásszinteken, és biztosíthatlak, hogy elég sok különböző korú gyereket láttam; köztük csecsemőket is. Méghozzá elég szép számban.
- Seldon arcán csalódottság tükröződött.
- Ebből viszont az következik, hogy nem hosszú életűek.
  - Határozottan állíthatom, hogy nem azok. Komolyan azt hitted, hogy ez igaz?
  - Nem, nem igazán. De nem állíthatom olyan határozottan, mint te. Mindenféle ellenőrzés nélkül.
  - De azzal is rengeteg időt fecsérelnél el az ember, ha

olyan dolgokon rágódik, amelyek első ránézésre is nevetségesek.

– Igen, vannak dolgok, amelyek első ránézésre nevetségeseknek tűnnek, aztán kiderül, hogy mégsem azok. Ennyi az egész. Apropos, te mint történész a munkád során hallottál-e valaha olyan tárgyokról vagy jelenségekről, amelyeket robotoknak neveztek?

– Lám csak! Most egy másik, méghozzá nagyon elterjedt legendakört érintettél. Szép számmal akad olyan világ, ahol úgy képzelik, a történelem előtti időkben léteztek ember formájú gépek. Ezeket hívták robotoknak.

A robotokról szóló mesék valószínűleg egyetlen alaplegendából erednek. Az emberek robotokat kezdtek létrehozni, egyre többet, és azok nemcsak számban gyarapodtak, hanem szinte az ember fölé nőttek. A végén az emberiség létét fenyegették, ezért alkotóik megsemmisítették őket. Megsemmisítésük még abban az időben történt, amikor sincsenek megbízható történelmi följegyzéseink. Általában az a szakemberek véleménye, hogy ezek a történetek allegorikus formában dolgozzák fel azt a kort, amikor az emberiség kezdte meghódítani a Galaxist. Amikor veszélyt, kockázatot vállalva igyekeztek birtokba venni az űrt, és sosem tudhatták, mikor találkoznak hozzájuk hasonló, más vagy fejlettebb értelemmel.

– Lehet, hogy találkoztak is, innen ered aztán a legenda. De egyetlen ember lakta világon sem található bizonyíték arra, hogy az ember előtt vagy rajta kívül létezne más intelligencia.

- De honnan ered a robot kifejezés? Van valamilyen jelentése ennek a szónak?
- Fogalmam sincs, de megfelel az ismert „automata” szónak.
- Automata! Akkor miért nem ezt mondják?
- Azért, mert az emberek szeretik archaikus szavakkal izesíteni a régi legendákat. Különben miért kérdezed mindezt?
- Mert ebben a régi mycogeni könyvben emlegetik a robotokat. Méghozzá nagyon kedvező színben tüntetik fel őket. Ide figyelj, Dors, nem mégy el ma délután is Esőcsepp Negyvenöttel?
- Föltehetőleg igen, ha megjelenik.
- Nem tennél föl neki néhány kérdést, és nem próbálnád meg kihúzni belőle a választ?
- Megpróbálhatom. Mit kérdezzek?
- Nagyon tapintatosan próbáld kiszedni belőle, hogy van-e Mycogenben olyan építmény, amelynek különleges jelentősége van, amely a múlthoz kötődik, amelynek afféle mitikus értéke van, amely...

Dors egy mosolyt elnyomva félbeszakította:

- Szerintem azt szeretnéd megtudni, hogy Mycogenban van-e templom.
- Mi az a templom? – kérdezte Seldon értetlenül.
- Ez is egy bizonytalan eredetű, archaikus szó. Ebben benne van mindaz, amit kérdeztél: jelentőség, múlt, mítosz. Rendben van, megkérdeszem. Ám könnyen lehet, hogy nem szívesen beszélnek erről a dologról Idegeneknek különösen nem.

– Mégis próbáld meg.

Szakratóritum

AURÓRA – ...A feltevések alapján az ősidőkben, a csillagközi utazások hajnalkorában létezett mitikus világ. Egyes vélemények szerint az Auróra, más néven a Föld lett volna az emberiség mitikus „eredetbolygója”. Az ősi Trantoron élt mycogeni nép az Aurórán lakott emberek leszármazottjainak tartotta magát. Erre a tantételre épül hiedelemviláguk, amelyről szinte alig vannak ismereteink...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

50.

Délelőtt beáztatott a két Esőcsepp. Esőcsepp Negyvenöt vidám volt, mint mindig. Esőcsepp Negyvenhárom azonban ott maradt az ajtónál, tartózkodó volt, szemét lesütötte, és még csak föl sem pillantott Seldonra.

Seldon nem tudta, mitévő legyen. Intett hát Dorsnak, aki tettekre és vidám hangon fordult a két lány felé.

– Egy pillanat, nővérek. Ki kell adnom az útmutatást az emberemnek, aki különben azt sem tudná, mit kezdjen ma magával.

Behúzódtak a fürdőszobába, ahol Dors suttogva megkérdezte Seldontól:

– Valami baj van?

– Igen. Esőcsepp Negyvenháromon látszik, hogy le van sújtva. Mondd meg neki, hogy amint tudom, visszaadom neki a Könyvet.

Dors hosszú, meglepett pillantást vetett Seldonra.

– Hari, te egy kedves, figyelmes ember vagy, de annyi tapintat sincs benned, mint egy amőbában. Ha csak kiejtem a számon azt a szót, Könyv, ez a szegény lány rögtön tudná, hogy te mindent elmondtál nekem a tegnapi történetekről. Akkor omolna csak össze igazán. A legjobb, ha ugyanúgy bánok veled, mintha mi sem történt volna.

Seldon lehangoltan bólintott.

– Azt hiszem, igazad van.

Dors csak vacsora előtt érkezett vissza, és ott találta Seldont az ágyán, amint egyre türelmetlenebbül lapozott a Könyvben. Fölpillantott, és ráfordult a lányra.

– Ha még továbbra is itt maradunk, akkor rendszeresítenünk kell valamilyen távbeszélő szerkezetet közöttünk. Sejtelmem sem volt, mikorra várhatlak, és már kezdtem aggódni.

– De hát itt vagyok – mondta a lány. óvatosan levette a skalpfedőjét, és undorral forgatta a kezében. – Igazán meghat az aggodásod. Én azt hittem, beletemetkezel a Könyvbe, és észre sem veszed, hogy nem vagyok itt.

Seldon horkantott:

– Ami pedig a távbeszélő szerkezetet illeti – folytatta Dors –, kétlem, hogy könnyű lenne ilyet szerezni Mycogenben. Mert az ilyesmi megkönnyítené az idegenekkel való kommunikációt, és gyanítom, hogy Mycogen vezetői

igyekeznek a legminimálisabbra csökkenteni a külvilággal való kapcsolatokat.

– Igaz – lökte félre a Könyvet Seldon –, erre következtetek én is abból, amit a Könyvben olvasok. Megtudtál valamit a... hogy is nevezted... a templomról?

– Meg – felelte a lány, miközben szemöldökéről lehúzta a tapasztokat. – Van ilyen. A szektor területén több is, de egyik sem központi helyen. Képzeld, egy nő kiszúrta a szempilláimat, és rám szólt, hogy nem volna szabad nyilvánosan mutatkoznom. Az volt a benyomásom, hogy föl akar jelenteni szeméremsértésért.

– Ne törődj vele – türelmetlenkedett Seldon. – Megtudtad, hol van a legközelebbi templom?

– Tudom az irányt, csak hogy Esőcsepp Negyvenöt azt mondta, hogy nőket csupán meghatározott időben engednek be. Egyébként nemsokára lesz ilyen alkalom. Most jut eszembe, a templomot Szakratóriumnak nevezik.

– Minek?

– Szakratóriumnak.

– Micsoda ronda szó. Mit jelent ez?

Dors széttárta a karját.

– Én is most hallom először. De Esőcsepp sem ismeri a jelentését. Számukra a Szakratórium nem az épület neve, hanem mindazé, amit az szimbolizál. Azt kérdezni tőlük, miért hívják így, nyilván olyan volna, mintha azt kérdeznénk, miért hívják a falat falnak.

– Van valami, amit egyáltalán tudnak róla?

– Persze hogy van, Hari. Tudják, mi a rendeltetése. A Szakratórium egy korábbi, jobb világot hirdet; olyat, amely

fölötte áll a mai mycogeni életnek.

– Vagyis azt a világot hirdeti, ahol egykor éltek, nem?

– Pontosan. Esőcsepp Negyvenöt már-már elárulta, csak nem tudta kimondani a szót.

– Azt, hogy Auróra?

– Igen, ez az. Az a gyanúm, hogy ha egy csoport mycogeni előtt hangosan kiejtenéd ezt a szót, rémület és borzadály lenne úrrá rajtuk. Amikor Esőcsepp Negyvenöt azt rebegte, hogy a Szakratórium rendeltetése... akkor megtorpant, és a betűket egymás utána tenyerébe rajzolta óvatosan. Úgy elpirult, mintha valami obscén dolgot cselekedne.

– Különös – hümmögött Seldon. – Ha a Könyvet megbízható forrásnak tekinthetjük, akkor Auróra a legbecsesebb emlékü, legfőbb egyesítő erejük. A legnagyobb szentség itt Mycogenben. Miért lenne hát obscén az említése is? Biztos vagy benne, hogy nem értetted félre a nővért?

– Egészen biztos. Feltehetően egészen egyszerű a magyarázata annak, hogy miért nem emlegetik. Ha sokat beszélnének róla, az idegenekhez is eljutna a híre. A legjobb módja, hogy megőrizték a titkot, az, ha tabut csinálnak a nevéből.

– Tabut?

– Ez speciális néprajzi kifejezés. Arra a komoly és hatékony társadalmi kényszere utal, amely tiltottá tesz bizonyos cselekvéseket. Az a tény, hogy a nőket nem engedik be a templomba, valószínűleg a tabu erejével hat. Szerintem egy nővért rémület töltene el, ha azt javasolnák neki, hogy bármikor lépjen be a templomba.

– Elég jól megjegyezted, merre kell menni? Csak hogy egyedül is eltaláljak a Szakratóriumhoz.

– Először is, Hari, nem fogsz egyedül menni. Én is veled megyek. Azt hiszem, már megbeszéltük ezt a dolgot, és világosan megmondtam, hogy a távolból nem tudlak megvédeni – sem a jégesőtől, sem a megvadult nőktől. Másodszor, nem tartom okos ötletnek, hogy gyalog menj oda. Lehet, hogy Mycogen a többi szektorhoz képest kis szektor, de azért nem annyira.

– Akkor expresszel.

– Mycogenben nem jár expressz. Ez túlságosan megkönnyítené a mycogeniek kapcsolatát az idegenekkel. De vannak olyan nyilvános közlekedési eszközök, amelyeket a kevésbé fejlett bolygókon lehet látni. Mert Mycogen maga sem más, mint egy darab fejletlen bolygó. Kellemetlen túske a Trantor testében, mely különben csupa fejlett szektorból áll. Aztán pedig, minél előbb végezz a Könyvvel, mert jól látható, hogy Esőcsepp Negyvenhárom mindaddig bajban van; amíg azt nálad tudja. És mi sem ússzuk meg szárazon, ha valaki rájön, mit tettünk.

– Úgy gondolod, hogy egy idegen számára tabu a Könyv olvasása?

– Biztos vagyok benne:

– Nem veszítünk sokat, ha visszaadjuk. Meg kell hagyni, hogy a nagy része hihetetlenül unalmas. Különböző politikai csoportok véget nem érő marakodásáról beszél, szüntelenül igazolni igyekszik olyan álláspontokat, amelyeknek bölcsességéről képtelen vagyok megbizonyosodni. Nem beszélve a hosszúra nyúlt

prédikációkról, amelyek érthetetlen etikai dolgokról szólnak, minden magyarázat nélkül, ráadásul felháborítóan és visszataszítóan hazugnak tűnnek.

– Úgy mondd ezt, mintha egyenesen hálás lennél azért, hogy megszabadítalak tőle.

– De ott van a Könyv töredéknyi része, amely a soha meg nem nevezett Aurórárt taglalja. Nem megy ki a fejemből, hogy hátha van ott valami, aminek hasznát vehetném. Ezért keltette fel az érdeklődésemet a Szakratorium is.

– Csak nem abban reménykedsz, hogy a Szakratoriumban igazolást lelsz a Könyv Auróra-konceptiójára?

– De igen. Aztán szörnyen fölcsigázott az, amit az automatákról, másképpen a robotokról mond, hogy a Könyv szavait használjam. Az egész téma nagyon megragadott.

– Csak nem veszed komolyan?

– Majdnem. Ha készpénznek vehetjük a Könyv egyes utalásait, akkor arra a következtetésre juthatunk, hogy bizonyos robotoknak emberi külsejük volt.

– Ez természetes. Ha emberi hasonmást akarsz építeni, akkor nyilván külsőre is emberi alakkal ruházod föl.

– Igen, a hasonmás jelentéséből ez következik. Csakhogy a hasonlóság nagyon is elnagyolt lehet. Ha egy művész csupa vonallal ábrázol egy alakot, akkor is fölismered benne az embert. A feje egy kör, a teste egy pálca, keze-lába négy hajlított vonal; és kész az ember. Én azonban olyan robotokról beszélek, amelyek minden részletükben valóban embereknek látszottak.

– Nevetséges, Hari. Képzeld csak el, mennyi időbe telne,

amíg a fémből kialakítanád az emberi test tökéletes arányait, az izmok lágy hajlatait.

– Ki beszél itt fémről, Dors? Benyomásom szerint ezek a robotok szerves vagy részben szerves anyagból készültek, testüket bőr fedte, és nem könnyen lehetett őket megkülönböztetni az embertől.

– Ez így van benne a Könyvben?

– Nem szó szerint. De a következtetés...

– Ez a te következtetésed, Hari. Hogy veheted ezt komolyan?

– Hadd próbáljam meg. Én négy dolgot vontam le abból, amit a Könyv mond a robotokról – és a tárgymutató minden utalását végigböngészttem. Az első, mint említettem, hogy azok – vagy közülük egyesek – pontos másai voltak az embernek; a második, hogy nagyon hosszú ideig éltek – ha beszélhetünk velük kapcsolatban életkorról.

– Beszéljünk inkább működési időről, mert a végén még magad is emberszámba veszed őket – vetette közbe Dors.

– A harmadik – folytatta Seldon elengedve a füle mellett a lány megjegyzését –, hogy a robotok közül egy a mai napig is él, azazhogy működik.

– Hari, ilyesmit állít a legtöbb legenda is. A régi idők hőse nem hal meg, hanem csak szendereg, készen arra, hogy visszatérjen és megmentse a népet a pusztulástól. Ez így van, Hari.

– A negyedik – folytatta Seldon még mindig nem véve tudomást Dors csapdájáról –, egyes sorok arra utalnak, hogy a központi szentély vagy a Szakratórium, ha ez az, jöllehet ezzel az elnevezéssel nem találkoztam a Könyvben

– egy robotot rejt magában. Érted már? – kérdezte kis szünet után.

– Nem én – felelte Dors. – Mit kellene értenem?

– Azt, hogy ha összeadjuk, amit a négy pontban felsoroltam, akkor lehet, hogy egy robot, mely pontosan úgy néz ki, mint egy ember, még mindig él. Átélté az elmúlt húszszernyi esztendő, és most ott van a Szakratóriumban.

– Ugyan, Hari, ezt nem hiheted komolyan.

– Nem mondhatnám, hogy elhiszem, de nem is mehetek el mellette. Mert mi van akkor, ha igaz? Mi van akkor, ha igaz? Elismerem, az esély egy a millióhoz. Nem látod be, mekkora hasznát vehetném, ha létezne? Hiszen minden megbízható történelmi följegyzésnél régebbről emlékezne a Galaxis múltjára. Lehet, hogy ő segítene megalapozni a pszichohistóriát.

– Még ha így lenne is, mit gondolsz, a mycogeniek megengednék, hogy találkozz a robottal és kifaggasd őt?

– Csakhogy nekem eszem ágában sincs az ő engedélyüket kémi. Először szépen elmegyek a Szakratóriumba, és megnézem, van-e ott egyáltalán kit kifaggatni.

– De nem most. Legalább várjuk meg a holnapot. És ha még reggel is tartod magad az elhatározásodhoz, akkor *mindketten* odamegyünk.

– De te magad mondtad, hogy nőket nem engednek be...

– Azt megengedik, hogy a nők kívülről szemügyre vegyék, ebben biztos vagyok, és attól tartok, hogy ennél tovább nem is jutunk el.

Hari Seldonnak semmi kifogása nem volt ellene, hogy Dors átvegye a kezdeményezést. Hiszen ő már megjárta Mycogen főútjait, és otthonosabban mozgott, mint ő. Dors Venabili azonban kevésbé volt elragadtatva ettől a lehetőségtől, és komoran meg is jegyezte:

– Tudd meg, hogy könnyen el is tévedhetünk.

– Ezzel a könyvecskével nem – mondta Seldon. A lány türelmetlen pillantást vetett rá.

– Ne felejtse el, Hari, hogy Mycogenben vagy. Nekem számítógépes térkép kellene, attól kérdezősködhetnek. Ez a mycogeni változat csak egy összehajtott műanyagdarab. Ezzel azt sem tudathatom, hogy hol vagyok. Sem szóval, de még csak gombnyomással sem közölhetem veled. Meg ez felvilágosítást sem tud nekem adni. Mert ez egy *nyomtatott* valami.

– Akkor olvasd el, mit mond.

– Ezt próbálom tenni, csak hogy olyanok számára íródott, akik ismerik a használatát. Meg kell kérdeznünk valakitől.

– Nem, Dors. Ezt csak a legvégső esetben tehetjük meg. Nem akarom fölhívni magunkra a figyelmet. Inkább próbáljunk szerencsét, és magunk keressük meg az utat, még ha egyszer-kétszer eltévedünk is.

Dors nagy figyelemmel végiglapozta a könyveikét, aztán kellestlenül megjegyezte:

– Nos, a Szakratoriumot kiemelten említi. Szerintem ez csak természetes. Gondolom, Mycogen minden polgára szeretne egyszer eljutni oda. – Aztán további gondos tanulmányozás után hozzátette: – Figyelj ide: Innen

semmilyen közlekedési eszköz nem megy közvetlenül oda.

– Hogyan?

– Csak nyugalom. Átszállással azonban minden további nélkül eljuthatunk.

Seldon megnyugodott.

– Hát persze. A Trantoron legalább kétszer át kell szállni, még ha gravibusszal utazol is.

Dors türelmetlen pillantást vétett Seldonra.

– Ezt én is tudom. Csak az a feneség, hogy én megszoktam, hogy ezek a térképszerkentyűk közlik velem ezt. Ha az embernek magának kell eligazodnia, a legegyszerűbb dolgok is könnyen elkerülhetik a figyelmét.

– Jól van, aranyom. Ne légy már olyan harapós. Ha megfejtetted, merre kell mennünk, vezess. Engedelmesen követlek.

És követte is, míg egy sarokhoz nem értek. Ott megtorpantak.

Itt három fehér ancúgos fék és egypár szürke ancúgos nő várakozott. Seldon megpróbált megereszteni feléjük egy udvarias, semmitmondó mosolyt, azok azonban csak faarccal bámultak rájuk, és elfordították a tekintetüket. Ekkor megérkezett a jármű, egy divatjamúlt alkalmatosság, emlékeztetett arra, amit Seldon a Heliconon gravibusznak nevezne. A belsejében vagy húsz kárpitozott, egyenként négy személyes fülke, mindegyikhez külön kis ajtó vezetett a busz két oldalán. Amikor a busz megállt, mindkét oldalán utasok szálltak ki. (Seldon fejében megfordult egy pillanatra, hogy azoknak az utasoknak nem eshet-e bajuk, akik a forgalom mentén szállnak le, de ekkor észrevette,

hogy a gravibusz felé közeledve a járművek mindkét irányban megállnak. Amíg állt, egyetlen járműsem ment el mellette.)

Dors türelmetlenül föltaszigálta Seldont, aki olyan padot keresett, amelyen két egymás melletti ülés üres volt. Dors a nyomában lépkedett. Észrevette, hogy először mindig a férfiak szállnak le vágy föl.

Dors odasúgta neki:

– Ne az embereket bámuld. Figyeld, mi történik körülötted.

– Megpróbálom.

– Például erre – mutatott közvetlenül előttük az ülés hátuljában lévő, sima, bekeretezett kis négyzetre. Ezen, mihelyt a jármű elindult, kivilágított szavak jelezték a következő megállót és a közeli fontosabb középületeket és kereszteződések. – Ez valószínűleg tájékoztatni fog bennünket a megfelelő átszállóhelyről. Lám, ez a szektor sem teljesen elmaradott.

– Még az a szerencse – bólintott Seldon. Aztán kis idő múlva Dorshoz hajolt és odasúgta: – Senki sem figyel bennünket. Úgy tűnik, mindenütt, ahol sok ember van együtt, mesterséges falak szigetelik el egymástól az embereket. Te is észrevetted?

– Ez régóta természetes számomra. Ha ez lesz pszichohistóriád egyik szabálya, akkor senkit sem fogsz nagyon meglepni vele.

Amint Dors megjósolta, az előttük lévő tájékoztató táblácskán megjelent a kiírás, hogy a következő megállóban átszállhatnak a Szakratóriumhoz menő járatra. Leszálltak hát, de újfent várakozniuk kellett. Nem sokáig,

mert újabb gravibusz közeledett a kereszteződéshez. Az útvonal forgalmasnak bizonyult, ami nem volt meglepő, hiszen a szektor nyüzsgő élete feltehetőleg a Szakratórium körülzajlott.

Felszálltak a gravibuszra, és Seldon odasúgta a lánynak:

– Nem kell fizetnünk.

– A tájékoztató szerint a tömegközlekedés ingyenes.

Seldon lebiggyesztette az ajkát.

– Milyen fejlettek. Azt hiszem, nem foghatjuk rájuk egyértelműen, hogy elmaradottak.

Dors oldalba bökte és visszasúgta:

– Figyelnek bennünket. Az az ember, ott jobbra tőled.

52.

Seldon rövid pillantást vetett jobbra. Egy cingár, elég idős férfi ült ott; Sötétbarna szeméről, kékes arcéléről Seldon arra következtetett, hogy fekete haja, sötét borostája lenne, ha nem szőrtelenítené magát. Seldon elfordította a fejét, és elgondolkodott. Ez a testvér eléggé elütött a többitől. Akiket megfigyelt eddig, azok mind magas termetűek, világos bőrűek, kék vagy szürke szeműek voltak. Ahhoz persze keveset látott közülük, hogy általános szabályt állíthatna föl.

Ekkor gyenge érintést érzett ancúgja jobb ujján. Seldon tétován arra fordította a fejét, és egy kartonlapon a következő feliratra esett a pillantása: VIGYÁZZ, IDEGEN! Seldon összerándult, és önkéntelenül a hajszorítójához kapott. A mellette ülő férfi hangtalanul odasúgta: „A haja.”

Seldon keze kitapogatta a halántékánál kiszabadult vékony

kis tincset. Úgy látszik, valahogy elmozdult a skalpfedője. Gyorsan, a lehető legkisebb feltűnéssel megigazította a hajszorítót, aztán mintha a fejét simogatná, megbizonyosodott róla, hogy minden rendben van-e.

Odafordult a jobb oldali szomszédjához, kissé megbiccentette a fejét, és halkán köszönetet rebegett.

A szomszéd elmosolyodott és megkérdezte:

– Szintén a Szakratoriumhoz megy?

– Igen – bólintott Seldon.

– Nem nehéz kitalálni. Én magam is oda tartok. Mehetnénk együtt – tette hozzá barátságos mosollyal.

– Velem van az...

– Az asszonya. Akkor hát hármásban mehetünk. Seldon nem tudta, mit is mondjon. Egy gyors pillantás balra meggyőzte róla, hogy Dors tekintete egyenesen előre mered. Mint aki semmi részt nem vállal a férfiak társalgásában – ahogy illik egy nővérhez. Seldon bal térdéhez azonban mintha finoman hozzáért volna, talán azt jelezve, hogy ő benne van a dologban.

Természetes udvariassági érzéke is ezt súgta neki, ezért azt mondta:

– Igen. Persze.

Több szó nem esett köztük, amíg a tájékoztató tablón meg nem jelent, hogy hamarosan megérkeznek a Szakratoriumhoz. Seldon új ismerőse leszálláshoz készülődött. A gravibusz széles kanyart írt le a Szakratoriumot övező téren, és amikor megállt, mindenki elhagyta a járművet: Elsőként a férfiak, nyomukban a nők.

A mycogeni férfi öregesen rekedtes hangja vidáman

csengett.

– Kissé még korán van... barátaim; de elhihetik nekem, hogy hamarosan minden étterem zsúfolva lesz. Mit szólnának hozzá, ha most harapnánk valami keveset? Én nagyon jól ismerem ezt a környéket, és tudok egy jó helyet. Seldon nem tudta eldönteni, hogy nem olyan fogással álla szemben, amellyel a tudatlan idegeneket valamilyen kellemetlen vagy költséges kalandba akarják belesodorni, de úgy döntött, hogy vállalja a kockázatot.

– Nagyon kedves magától – mondta. – Minthogy mi egyáltalán nem ismerjük a környéket, örömmel fogadjuk a kalauzolást.

Egy utcai árusnál szendvicseket és valamilyen tejszerű italt vásároltak. Az idős mycogeni azt javasolta, hogy használják ki a szép időt meg azt a körülményt, hogy az utcán fognak enni, és mint a Szakratórium látogatói, ismerkedjenek meg a környékkel.

Séta és falatozás közben Seldon észrevette, hogy a Szakratórium a császári palotát utánozta, csak jóval kisebb a mérete. Környéke is miniatűr mása a császári parknak. Nehezen tudta elhinni, hogy a mycogeni emberek csodálattal adóznak a császári intézménynek, és gyűlöleten vagy megvetésen kívül bármit is éreznének iránta, de kulturális varázsa alól, úgy tűnik, nem tudták kivonni magukat.

– Gyönyörű – jegyezte meg a mycogeni szemmel látható büszkeséggel.

– Valóban – hagyta rá Seldon. – Hogy csillog a nappali fényben!

– A környezete Hajnalvilág kormányzati negyedét utánozza, persze kicsinyítve.

– Láta már a császári palotát? – érdeklődött Seldon óvatosan.

A mycogeni elérte a célzást, de egyáltalán nem vette zokon.

– Ők is a mi Hajnalvilágunkat utánozták, már amennyire tudták.

Seldon ebben nagyon is kételkedett, de nem szólt semmit. Megálltak egy félkör alakú padnál, amelynek műkö anyaga a Szakratóriumhoz hasonlóan csillogott a napfényben.

– Nagyszerű – mondta a mycogeni, és sötét szeme fölcsillant az örömtől. – Senki sem foglalta el a helyemet.

Az enyémmnek nevezem, mert ez a kedvenc helyem. Innen nagyszerű kilátás nyílik a fák mögé a Szakratórium oldalfalára. Kérem, üljön le. Ne féljen, nem hideg. És a társa is üljön csak le. Tudom, hogy mint idegen asszony, más szokások szerint nőtt fel. Ha akar... meg is szólalhat.

Dors éles pillantást vetett rá, és helyet foglalt. Seldon úgy érezte hogy egy ideig együtt lesznek ezzel az idős mycogenivel, kinyújtotta hát a kezét, és bemutatkozott.

– Én Hari vagyok, a társam pedig Dors. Számokat mi nem használunk.

– Ki-ki a maga módján – mondta az kedélyesen. – A nevem Mycelium Hetvenkettő. Elég nagy nemzetség a miénk.

– Mycelium? – kérdezte Seldon tétován.

– Meglepettnek látszik – jegyezte meg Mycelium. – Úgy veszem ki, hogy maga eddig csak az előkelőbb családok

tagjaival találkozott. Olyan nevekkel, mint Felhő, Napsugár és Csillagfény – csupa csillagászati név.

– Meg kell vallanom... – kezdte Seldon.

– Nos, hát most találkozott az alsóbb osztályok képviselőjével. Mi a hétköznapi világából vesszük neveinket, meg az általunk kedvelt mikroorganizmusokéból. Semmi kivétlnivaló nincs ebben.

– Biztos vagyok benne – hagyta rá Seldon –, és még egyszer köszönöm, hogy kisegített engem a gravibuszon.

– Ide figyeljen – mondta Mycelium Hetvenkettő –, egy csomó bajtól mentettem meg. Ha netán egy nővér látja meg először, bizonyára sikoltozni kezd, és a testvérek letessékelték volna a buszról. Talán meg sem várták volna, hogy az megálljon.

Dors előrehajolt, hogy Seldon melle előtt a férfira nézzen.

– És hogy maga nem így cselekedett?

– Nekem semmi kifogásom az idegenek ellen. Én tudós vagyok.

– Tudós?

– Első a nemzetségemben, a Szakratórium iskolájában tanultam, méghozzá kitűnő eredménnyel, járatos vagyok az összes régi tudományokban, és engedélyem van rá, hogy látogathassam az idegen könyvtárat, ahol az idegenek filmkönyveit meg könyveit őrzik. Kedvem szerint nézhetek bármilyen filmkönyvet, vagy olvashatok akármit. Van egy számítógépes referencia könyvtárunk is, és én abban is eligazodom. Az ilyesmi tágítja az ember látókörét. Engem nem hoz ki a sodromból egy kis hajnak a látványa. Sokszor láttam hajdíszes férfiak képét. Meg nőkét is. – Gyors

pillantást vetett Dorsra.

Egy ideig szótlanul majszolták szendvicseiket, aztán Seldon megjegyezte:

– Úgy látom, hogy minden testvér, aki belép a Szakratóriumba vagy elhagyja azt, piros szalagot visel.

– Ó, igen – élénkült föl Mycelium Hetvenkettő. – A bal vállukon és a derekuk jobb oldalán körülcsavarva, és a szalagot legtöbbször ékes hímzéssel díszítik.

– Mi célt szolgál?

– Obiah a neve. Azt az örömet szimbolizálja, amit az ember a Szakratóriumba belépve érez, és azt a vért, melyet kész kiontani, hogy megvédelmezze azt.

– Vért? – fintorgott Dors.

– Ez csak szimbólum. Még sohasem hallottam, hogy bárki is a vért ontotta volna a Szakratóriumért. De ami azt illeti, az öröm sem olyan haj de nagy. Leginkább csak jajongás és gyász és siránkozás az Elveszett Világ fölött. – Majd halkán hozzátette: – Ostobaság.

– Maga nem hívő?

– Én tudós vagyok – mondta Mycelium látható büszkeséggel. Arcára ráncokat szántott a mosoly, és ettől még öregebbnek látszott. Seldon egyszerre azon kapta magát, hogy a férfi kora fölött tűnődik. Néhány száz éves lehet? Ugyan, erről szó sem lehet. Lehetetlen. És ha mégis?

– Maga mennyi idős? – csúszott ki Seldon ajkán önkéntelenül a kérdés. Mycelium Hetvenkettő semmi jelét nem mutatta, hogy zokon venné a kérdést, és nem is késlekedett a válasszal:

– Hatvanhét.

Seldon meg akart bizonyosodni.

– Azt hallottam, hogy a néphit szerint a kezdeti időkben mindenki több évszázadot is megért. Mycelium Hetvenkettő talányos pillantást vetett Seldonra.

– Honnan tudta meg ezt? Valakinek eljárhatott a szája... de ez az igazság. Ez a hiedelem él az emberekben. Igaz, hogy csak az együgyű emberek hiszik el, a Vének azonban lovat adnak alájuk, mert ez a felsőbb rendűségünk tanújele. A valóságban nálunk magasabb a várható életkor, mint másutt, mert táplálóból ételeket eszünk, de azért az egy évszázad is ritkaságszámba megy.

– Úgy veszem ki, hogy maga nem tartja magasabb rendűnek a mycogenieket – mondta Seldon.

– A mycogeniekkal nincs semmi baj. Semmi esetre sem *alacsonyabb* rendűek. De én úgy gondolom; hogy minden ember egyenlő. Beleszámítva a nőket is – tette hozzá Dorsra pillantva.

– Nem hinném – jegyezte meg Seldon –, hogy önöknél sokan osztanak ezt a véleményt.

– Vagy akár *önöknél* – dobta vissza a labdát Mycelium Hetvenkettő némi rosszállással. – Én azonban hiszek ebben. Egy tudós nem tehet mást. Átnéztem, sőt átolvastam az idegenek egész jeles irodalmát. Kiismerem magam a kultúrájukban. Cikkeket is írtam erről. Én ugyanolyan fesztelenül tudok itt ülni magukkal, mintha... közénk tartoznának.

Dors nem tudta leplezni hangjának életét:

– Úgy beszél, mint aki büszke arra, hogy képes megérteni

a barbárok. Járt már valaha is Mycogenen kívül?

Mycelium Hetvenkettő kissé odébb húzódott.

– Nem.

– Miért nem? Hiszen jobban megismerne bennünket.

– Feszélyezve érezném magam. Parókat kellene viselnem.

Szégyellném magamat.

– Minek a paróka? Kopaszon is maradhatna.

– Nem – tiltakozott Mycelium Hetvenkettő. – Ezt az ostobaságot nem követném el. Minden hajdísz viselő kitolna velem.

– Kitolna? Miért? – csodálkozott Dors. – Trantor-szerte, de más bolygókon is rengeteg természettől kopasz embert találni.

– Az én apám is teljesen kopasz – sóhajtott föl Seldon –, és gyanítom, hogy tíz-egynéhány év múlva én is kopasz leszek. Már most sem valami sűrű a hajam.

– Ez nem kopaszság – tiltakozott Mycelium Hetvenkettő. – Hiszen a koponyájuk körül meg a szemük fölött megmarad a szőrzet. Számomra a kopasz azt jelenti, hogy sehol egyetlen szál haj sem nő.

– A test egyéb részein sem? – kérdezte Dors felcsillanó érdeklődéssel.

Mycelium Hetvenkettő azonban most sértődötten hallgatott. Seldon megpróbálta visszaterelni a beszélgetést az előbbi kerékvágásba, és megkérdezte:

– Mondja csak, Mycelium Hetvenkettő, idegenek is beléphetnek a Szakratoriumba mint nézők?

Mycelium Hetvenkettő hevesen megrázta a fejét.

– Soha. Ez kizárólag a Hajnal fiainak adatik meg.

– Csak a fiainak?

Mycelium Hetvenkettő döbbsen hallgatott egy pillanatig, azután megbocsátóan kijelentette:

– Elvégre maguk idegenek. A Hajnal leányai csak bizonyos napokon és bizonyos alkalmakkor léphetnek be. Ez már így van. Nem mintha én helyeselném. Ha tőlem kérdenék, én azt mondanám: „Menjtek csak be! Élvezzétek, ha tudjátok.” De én akkor sem sietnék.

– Maga sohasem megy be?

– Mikor fiatal voltam, a szüleim bevittek, ám – tette hozzá a fejét ingatva – csak azt láttam, hogy az emberek rámeredtek a Könyvre, beleolvastak és sóhajtoztak, meg siratták a régi idöket. Nagyon nyomasztó volt. Nem szólhatsz senkihez. Nem nevethetsz. De még csak nem is nézhetsz másokra. Gondolataid kizárólag az Elveszett Világ körül foroghatnak. Csakis akörül. – Kezével elutasító mozdulatot tett. – Ez nem nekem való. Én tudós vagyok, és azt akarom, hogy az egész világ föltáruljon előttem.

– Igaza van – mondta Seldon, érezve, hogy itt megkapaszkodhat. – Mi is így érzünk. Mi is tudósok vagyunk, Dors is meg én is.

– Tudom – mondta Mycelium Hetvenkettő.

– Tudja? Honnan?

– Mi mások lehetnének? Az egyedüliek, akiket beengednek Mycogenbe, császári hivatalnokok és diplomaták, fontos kereskedők és tudósok – és szerintem maguknak tudós kinézetük van. Ez keltette föl bennem az érdeklődést maguk iránt. Tudós a tudóssal – mosolyodott el szélesen.

- Azok is vagyunk. Én matematikus, Dors történész. És maga?
- Az én szakterületem a... kultúra. Átolvastam a barbárok összes nagy íróit: Lassauert, Mentonét, Novigort...
- Mi pedig elolvastuk a maguk nagy alkotásait. Én például a *Könyvet* is elolvastam. Az *Elveszett Világról*.
- Mycelium Hetvenkettő szeme tágra nyílt a meglepődéstől. Olajbarna arcszíne is mintha kifakult volna kissé.
- Igazán? Hogyan? Hol?
- Nálunk az egyetemen vannak példányok, és engedéllyel elolvashatjuk.
- A *Könyvnek* vannak példányai?
- Igen.
- Vajon a Vének tudnak-e erről?
- Én olvastam a robotokról is – dicsekedett Seldon. – A robotokról?
- Úgy van. Ezért szeretnék bemenni a Szakratóriumba: Szeretném megnézni a robotot. (Dors gyengéden megrúgta a bokáját; de Seldon nem vett tudomást róla.)
- Mycelium Hetvenkettő feszengve megjegyezte:
- Én nem hiszek az ilyesmiben. A tudós emberek nem veszik komolyan. – Ám a tekintetét körülhordozta, mintha attól tartana, hogy meghallja őket valaki.
- Seldon tovább ütötte a vasat.
- Azt olvastam, hogy a Szakratóriumban még mindig van egy robot.
- Én nem akarok ilyen sületlenségekről beszélni – tiltakozott Mycelium Hetvenkettő.

De Seldon tovább erősködött.

– De hol lehetne, *ha* mégis ott lenne a Szakratóriumban?

– Ha lenne is ott egy; én akkor sem tudnám megmondani. Gyerekkorom óta nem jártam ott.

– Azt sem tudja, hogy van-e ott egy különleges rendeltetésű titkos hely?

– Van, a Vének sásfészke. Oda csak a Vének léphetnek be. Csakhogy nincs ott semmi.

– Maga járt ott valaha?

– Nem, persze hogy nem.

– Akkor honnan tudja?

– Nem tudom, hogy nincs-e ott gránátalmafa. Nem tudom, hogy nincs-e ott lézerorgona. Nem tudom, hogy millió más dolog nincs-e még ott. Nem tudhatom, hogy valóban nincs-e ott mindez, de ebből nem következik az otlétük sem.

Seldonnak egy pillanatra torkán akadt a szó.

Mycelium Hetvenkettő gondterhelt arcán egy mosoly árnyéka suhant át.

– Tessék egy tudósi érvelés – jegyezte meg. – Láthatja, hogy engem nem egykönnyen lehet két vállra fektetni. Ennek ellenére nem tanácsolnám, hogy megpróbáljanak feljutni a Vének sásfészkébe. Nem hinném, hogy kedvére lenne; ami akkor történne magával, ha fölfedeznék odabent mint idegent. Nos, a Hajnal legyen önökkel. – Ezzel minden figyelmeztetés nélkül fölpattant és elcsörtetett.

– Mi lelte, hogy csak így elrohant? – nézett utána Seldon meglepetten.

– Szerintem azért – mondta Dors –, mert jön erre valaki.

Így is volt. Egy díszes ancúgba öltözött és még díszesebb,

finoman csillogó vörös szalaggal övezett férfiú libegett arra ünnepélyes méltósággal.

Tévedhetetlenül lerítt róla a tekintély és még valami más, az, hogy valami nincs a kedvére.

53.

Hari Seldon fölemelkedett az újabb mycogeni közeledtére. Halvány fogalma sem volt, hogy ez-e a megfelelő udvarias magatartás, de határozottan érezte, hogy ártani nem árt vele. Dors Venabili is fölemelkedett, és ahogy illik, lesütötte a szemét.

A jövevény megállt előttük. Ez is idős ember volt, a kor azonban kíméletesebb volt hozzá, mint Mycelium Hetvenkettőhöz. Sőt mintha csak nagyobb tekintélyt kölcsönzött volna még mindig kellemes vonásainak. Kopasz feje szép, szabályos gömbként fénylett, és meghökkentően kék szeme éles ellentétet alkotott válszalagjának halványan izzó vörösével.

– Úgy látom, idegenek vagytok – szólalt meg a jövevény. Hangja magasabb fekvésű volt, mint amilyenre Seldon számított, szavait azonban gondosan tagolta. Érződött, tudatában van annak, hogy minden szavának súlya van.

– Nem téved – mondta Seldon udvariasan, ám határozottan. Nem látta értelmét, hogy ne vegye tudomásul a másik pozícióját, de a sajátját sem volt hajlandó földadni.

– A nevetek?

– Én Hari Seldon vagyok a Heliconról. A társam Dors Venabili a Cinnáról. És a tiéd, mycogeni férfiú?

Annak szeme résnyire szűkült a méltatlankodástól, ám ő is

megérezte a másik határozottságát.

– Égisugár Kettő vagyok – felelte az, fölvetve a fejét –, a Szakratorium Véne. És a te rangod, idegen?

– Mi – hangsúlyozta ki Seldon a többes számot – a Streeling Egyetem tudósai vagyunk. Én matematikus vagyok, a társam történész, és azért vagyunk itt, hogy tanulmányozzuk Mycogen szokásait.

– Kinek az engedélyével?

– Napmester Tizennégyével, aki üdvözölt bennünket megérkezésünkkor.

Égisugár Kettő egy pillanatra elhallgatott, aztán halvány mosoly jelent meg az arcán, ami csaknem nyájassá tette.

– A Vének legfőbbike. Jól ismerem őt.

– Persze hogy ismeri – mondta Seldon szemtelenül. – Kíván még valamit?

– Igen – próbálta visszanyerni korábbi magabiztosságát. – Ki volt az az ember, aki veletek volt, és aki a közeledtemre úgy elrohant?

Seldon megrázta a fejét:

– Sohasem láttuk azelőtt, és nem is tudunk róla semmit. A véletlen hozott össze bennünket, és a Szakratoriumról kérdeztük őt.

– Mit kérdeztetek tőle?

– Azt kérdeztük tőle, hogy ez az épület-e a Szakratorium, és hogy idegeneket beengednek-e oda. Az elsőre igenlő választ adott, a másodikra pedig tagadót.

– Úgy igaz. És mi érdekel benneteket a Szakratoriumban?

– Uram, mi azért vagyunk itt, hogy tanulmányozzuk Mycogen szokásait, és a Szakratorium vajon nem a szíve,

lelke-e Mycogennek?

– Ez itt csak a miénk és senki másé!

– És ha egy Vén – a Legfőbb Vén – engedélyt adna nekünk a belépésre, tudósi mivoltunkra való tekintettel?

– Valóban kaptatok engedélyt a Legfőbb Véntől?

Seldon csak egy röpke pillanatig habozott, miközben Dors rövid oldalpillantást vetett rá. Rájött, hogy ekkora hazugsággal azért mégsem dobálózhat.

– Nem – felelte –, még nem.

– Nem is fogtok – mondta a Vén. – Hiába vagytok itt engedéllyel Mycogenben, még a legmagasabb hivatal sem képes rákényszeríteni az akaratát a közösségre. Nekünk drága a mi Szakratoriumunk, és a nép könnyen a szívére veheti, ha egy idegen Mycogen bánhely részére beteszi a lábát, nem is beszélve a Szakratorium környékéről. Nem kell más, csak hogy egy indulatos személy „betolakodót” kiáltson, és az itt békésen ügyelgő tömeg egyszerre olyan vérszomjas csöcselékké változik, mely kész ízekre tépni benneteket. És ezt én szó szerint értem. Még ha a Legfőbb Vén kegyes volt is hozzátok, a saját érdeketekben azonnal távozzatok!

– De hát a Szakratorium – kötötte Seldon az ebet a karóhoz, noha Dors gyengéden rángatni kezdte az ancúgját.

– Mi van ott a Szakratoriumban, ami egyáltalán érdekelhet benneteket? – kérdezte a Vén. – Láthatjátok. belül pedig semmi sincs, ami rátok tartozna.

– Ott van a robot – bökte ki Seldon.

A Vén döbönt meglepetéssel bámult Seldonra, aztán

közel hajolt Seldon füléhez, és haragosan azt suttogta:

– Távozzatok, különben én magam fogok mindjárt „betolakodót” kiáltani! Ha nem ismernétek a Legfőbb Vént, még azt a lehetőséget sem adnám meg, hogy kereket oldhassatok.

Dors meglepő erővel majdnem lerántotta Seldont a lábáról, amint sietve odébb lépett, és maga után vonszolta a férfit, aki nagy nehezen visszanyerte az egyensúlyát, és fűrgén követte a lányt.

54.

Dors csak másnap a reggelinél – és nem előbb – hozakodott elő a témával, méghozzá olyan formában, amely a leginkább sértette Seldon hiúságát.

– Nahát, szép kis kudarc volt a tegnapi – mondta. Seldon, aki őszintén remélte, hogy megússza a dolgot megjegyzés nélkül, savanyú képet vágott.

– Miből gondolod, hogy kudarc volt?

– Elkergettek bennünket, abból. És miért? Mit nyertünk vele?

– Csak azt, hogy megtudtuk: ott van a robot.

– Mycelium Hetvenkettő azt állította, hogy nincs ott.

– Persze hogy azt állította. Hiszen ő tudós – vagy legalábbis azt hiszi magáról –, és mindaz, amit nem tud a Szakratóriumról, bizonyára megtöltené azt a könyvtárat, ahová jár. De jól láthattad a Vén reakcióját.

– Persze hogy láttam.

– Ha nincs odabent robot, akkor nem így reagál. Megrémult, hogy mi is tudjuk.

- Ez csak a te sejtésed, Hari. De még ha ott van is, úgysem juthatunk be hozzá.
- De megpróbálhatnánk. Reggeli után elmegyünk, és vásárolunk neked egy szalagot, egy olyan obiaht. Fölveszem, áhítatosan lesütöm a szememet, és szépen besétálok.
- A hajszorítóval együtt? Egy pillanat alatt fölismernek.
- Dehogy ismernek föl. Elmegyünk a könyvtárba, ahol az idegenek adatait tartják. Úgyis szeretném megnézni. A könyvtárból pedig, mely sejtésem szerint a Szakratóriumhoz csatlakozik, kell hogy legyen egy bejárat a Szakratóriumba...
- Ahol egyből nyakon csípnek.
- Dehogy csípnek. Hallottad, mit mondott Mycelium Hetvenkettő. Mindönki lesüti a szemét, és medítál a dicső Elvesztett Világon, Aurórán. Senki sem nézi a másikat. Mert ezzel bizonyára súlyosan megsértenék a fegyelmet. Aztán megtalálom a Vének sásfészket...
- Csak így egyszerűen?
- Egy helyütt Mycelium Hetvenkettő kikotyogta, hogy nem tanácsolná, hogy fölmenjek a Vének sásfészkébe. Vagyis föl. Valahol ott kell lennie abban a toronyban. A Szakratórium középső tornyában.
- Én nem emlékszem pontosan annak az embernek a szavaira, de szerintem te sem. Ez meglehetősen bizonytalan kiindulási alap, de várj csak! – torpant meg hirtelen a homlokát ráncolva.
- Nos? – sürgette Seldon.
- Ez az archaikus szó: „sásfészek”, azt jelenti, hogy

lakóhely a magasban.

– No ugye. Tessék, beláthatod, hogy az általad emlegetett kudarcból fontos dolgokat sikerült megtudnunk. És ha én megtalállok egy húszezer éves, élő robotot, és ha az elmondja nekem...

– Tegyük föl, hogy létezik ilyen robot, amit nehéz ugyan elhinni, és te meg is találsz, ami nagyon is valószínűtlen, mit gondolsz, mennyi ideig tudsz beszélni vele, mielőtt fölfedeznének?

– Fogalmam sincs, de ha be tudom bizonyítani a létezését, és megtalálom, akkor majd rájövök a módjára annak is, hogy beszélhessek vele. Most már semmiféleképpen sem visszakozhatok. Humminnak akkor kellett volna leszállnia rólam, amikor még azt hittem, hogy lehetetlen kidolgozni a pszichohistóriát. Most, hogy már látok benne fantáziát, csak a halálom állíthat meg.

– Ebben a mycogeniek szívesen segítenek, Hari, és te nem vállalhatod ezt a kockázatot.

– De igen. Meg fogom próbálni.

– Nem, Hari. Nekem vigyáznom kell rád, és én nem engedhetem, hogy...

– De igen. A pszichohistóriához vezető út megtalálása fontosabb, mint az én életem. Az én biztonságom csak azért fontos, mert lehetőségem van a pszichohistória kidolgozására. Ha ezt meggátolod, akkor a feladatod is elveszíti értelmét. Gondold csak meg.

Hari érezte; hogy új cél öntött erőt belé. A pszichohistória – ez a nemrég még oly ködös és bizonyíthatatlannak tűnő elmélet most egyszerre reális lehetőségként csillant meg

előtte. Most már hinnie kell a realitásában. Szinte ott lüktetett a vérében. A részletek egyre jobban összeilleszkedtek, s bár az egészét nem látta teljességében, biztos volt benne, hogy a Szakratórium újabb darabkával szolgál a kirakós játékhoz.

– Akkor én is veled megyek, te bolond, hogy idejében kiránthassalak onnan.

– Nőket nem engednek be.

– Miből látszik, hogy én nő vagyok? Csak abból a szürke klepetusból. Alatta nem látszik a mellem. A hajszorító nőies frizurámat is elrejtí. Ugyanolyan sima, jellegtelen arcom van, mint egy férfinak. A férfiak itt nem borostásak. Nem kell más, csak egy fehér ancúg meg egy vállszalag, és én is bemehetek. Minden nővér megtekintené ezt, ha a tabu nem tartaná vissza őket. Engem nem tart vissza.

– De visszatartalak én. Túl nagy a veszélye.

– Számomra sem veszélyesebb, mint a te számodra.

– Nekem azonban meg kell kockáztatnom.

– Akkor nekem is. Miért volna nagyobb ösztönzés rajtad, mint rajtam?

– Mert... – kezdte Seldon, de elgondolkodva megtorpant.

– Jól vésd az eszedbe – jelentette ki Dors kökemény hangon –, egyedül nem hagylak odamenni. Ha megpróbálnád, leütlek és megkötozlek. Ha ez nincs ínyedre, akkor mondj le arról, hogy egyedül menj oda.

Seldon habozott, és csak magában dörmögött sötéten. Legalábbis egyelőre beadta a derekát.

Az égen alig volt felhő, ám mintha ritkás pára vonta volna be, sápadt kék színben derengett. Seldon hálás volt ezért a figyelmességért, de egyszerre csak úgy érezte, nagyon hiányzik neki az igazi napfény. A Trantoron senki sem látja a Napot, hacsak nem megy föl a Felvilágra, de ott is csak akkor, ha a természetes felhőrétegen rés támad. Vajon a bennszülött trantoriaknak hiányzik a Nap? Egyáltalán eszükbe jut-e valaha is? Ha valaki közülük eljut olyan bolygóra, ahol látható a valódi Nap, vajon rábámul-e félig elvakulva, megbabonázva?

Miért van az, mélázott, hogy annyi ember leél az életét anélkül, hogy választ keresne a kérdésekre? Sőt maguktól a kérdésektől is megkímélik magukat. Lehet izgalmasabb valami az életben, mint a válaszok keresése? Tekintetét körbehordozta környezetén. A széles utat alacsony épületek szegélyezték, többnyire üzleteket látott.

Mindkét irányban, a jobb oldalhoz igazodva, számtalan személykocsi sietett útjára. Csupa régiség, ám árammal működtek, és zajtalanul suhantak. Seldon elgondolkozott rajta, hogy vajon mindig negatív értelme volt-e a régiség szónak. Lehetséges, hogy a zajtalanúság kárpótol a lassúságért? Utóvégre van-e egyáltalán haszna a rohanásnak?

A gyalogjárón nagyszámú gyereksereg nyüzsgött, és Seldon – bosszúsan összeszorította az ajkát. Nyilvánvaló, hogy a mycogeniek nem engedhetik meg maguknak a hosszú életet, hacsak nem vezetik be a csecsemőgyilkosságot. Mindkét nembeli gyermekek (bár

nem volt könnyű megkülönböztetni a fiúkat a lányoktól) néhány hüvelyknyivel a térdük alá érő ancúgot viseltek, amelyben zavartalanul hancúroztattak.

A gyerekeknek még megvolt a hajuk, és bár legfeljebb négy-öt centiméter hosszúságúra hagyták, az idősebbek öltözékéhez kapucnit illesztettek, amellyel eltakarták a fejtetőt. Mintha ebben a korban már illetlennek számítana a haj, vagy mintha azt rejtegetve alig várnák a hajtalanítási szertartás napját.

Seldonnak hirtelen eszébe jutott valami.

– Dors, amikor vásárolni voltatok, ki fizetett, te vagy az Esőcsepp lányok?

– Természetesen én. Az Esőcseppek elő sem vették a hitelkártyáikat. De miért is tették volna? Amit vásároltunk, az nekünk kellett, nem nekik.

– Csakhogy neked trantori hitelkártyád van, az pedig egy idegen tulajdona.

– Persze, Hari, de ez nem okozott semmi problémát. Lehet, hogy a mycogeni embereknek megvan a maguk saját kultúrája, gondolkodási módja és életvitele, eltávolíthatják a hajukat, és ancúgot ölthetnek magukra, de ők sem lehetnek meg a világon elfogadott pénz nélkül. Különben befulladás a kereskedelmük, amit egyetlen józan ember sem kívánhat. A pénz bátorságot ad, Hari. – És mintha láthatatlan hitelkártyát tartana, magasba emelte a kezét.

– És elfogadták a te kártyádat?

– Egy kukkot sem szóltak soha. És a hajszorítómat sem hozták szóba soha. A pénz számít.

– Így tehát vásárolhatok...

– Nem. A vásárlás az én dolgom. Lehet, hogy a pénz beszél, de ez csupán egy idegen nő esetében igaz. Egyébként annyira a vérükben van a nők megvetése, hogy automatikusan engem is ebben a megtiszteltetésben részesítettek. Itt is van ni, az a ruhaüzlet, amelyben én vásárolok.

– Majd megvárlak idekint. Vegyél nekem egy szép vörös szalagot, olyat, amely tekintélyt parancsoló.

– Ne feledkezz meg a megállapodásunkról. Kettőt veszek. Meg egy másik fehér ancúgot... az én méretemre.

– Nem fogják furcsállani, hogy egy nő fehér ancúgot vásárol?

– Miért furcsállanák? Azt fogják hinni, hogy egy férfi társamnak veszem, akinek véletlenül olyan a mérete, mint nekem. Különben is azt hiszem, eszükbe sem jut kukacoskodni, ameddig érvényes a hitelkártyám.

Seldon kint várakozott, titokban attól tartva, hogy valaki odalép hozzá, és üdvözi mint idegent, vagy megszólja, ami valószínűbb. De senki sem jött oda. A járókelők rá sem hederítettek, akik pedig pillantást vetettek rá, látszólag közömbösen továbbhaladtak, főleg a szürke ancúgosok. Különösen a nők miatt aggódott, akik párosával vagy ami még rosszabb, egy-egy férfi társaságában sétáltak el mellette. Csupa megalázott, mellőzött, kordában tartott teremtés. Attól tartott, hogy visítózni kezdenek egy idegen láttán, máskülönben nem tudják fölhívni magukra a figyelmet. Ám még a nők is érdektelenül haladtak el mellette. Nem számítanak rá, hogy idegent látnak, gondolta

Seldon, ezért hát nem is veszik észre.

Ez jó előjel a Szakratorium bevétele előtt, gondolta. Hiszen ott még kevésbé számítanak idegenek jelenlétére, és ezért sokkal kevésbé fog megakadni rajtuk a szemük.

Egészen jókedvre derült, mire Dors kijött a boltból.

– Mindent megkaptál?

– Hiánytalanul.

– Akkor menjünk vissza a szállásunkra, hogy átöltözhess.

A fehér ancúg mégsem illett olyan jól Dorsra, mint a szürke. Látszott, hogy nem volt lehetősége fölpróbálni, hacsak nem akarta, hogy a legbambább eladó gyanúját is fölkeltsse.

– Hogy nézel ki, Hari? – kérdezte.

– Pontosan úgy, mint egy kisfiú. Most próbáljuk föl a szalagot... azaz az obiaht. Jobb, ha megszokom a nevét.

Dors hajszorítójától megszabadulva, élvezettel zilálta szét a haját. Élesen rászólt Seldonra:

– Ne vedd még föl. Csak nem fogunk Mycogen utcáin vállszalagosan parádézni? Nem hiányzik nekünk, hogy magunkra vonjuk a közfigyelmet.

– Dehogy veszem. Csak azt szeretném kipróbálni, hogy kell felvenni.

– De nem azt. Ez jobbminőségű és díszesebb.

– Igazad van, Dors. Inkább rám figyeljenek, mint rád.

– Én nem erre gondolok, Hari. Csak azt akarom, hogy csinos légy.

– Ezer köszönet, bár szerintem hiába fáradsz. Lássuk csak, hogyan is kell feltenni.

Mindketten többször is felpróbálták, aztán levették az obiaht, amíg egyetlen, kerek mozdulattal nem sikerült a

dolog. Dors mutatta meg Harinak a fogásokat, mivel előző nap a Szakratoriumnál látta, hogy csinálja egy férfi. Amikor Hari megdicsérte remek megfigyelőképességét, Dors pirulva mentegetőzött.

– Semmiség, Hari, csak úgy észrevettem.

– Akkor zseniális észrevedő vagy.

Mikor úgy érezték, hogy már megy, mint a karikacsapás, messziről vizsgálgatták egymást. Hari obiahja csillogott, égővörös sárkánymintái kiemelkedtek a hasonló színű csak halványabb háttérből. Dorsé szerényebb volt, közepén egyszerű vékony vonal futott végig a világos színű mezőn.

– Ez az – mondta Dors. – Még belül van a jó ízlés határain.

– Most szépen összehajtogatjuk – mondta Seldon –, bedugjuk az egyik belső zsebbe. Nézzük csak: nálam van a hitelkártyám – azaz Humminé – meg ennek a szobának a kulcsa, a másik oldalon pedig itt lapul a Könyv.

– A Könyv? Muszáj azt magaddal hurcolnod?

– Igen. Az az érzésem, hogy aki a Szakratoriumba megy, kell hogy vigyen magával egy példányt. Lehet, hogy citálnak belőle, felolvasást tartanak. Ha kell, osztozunk a Könyvön, és talán senki sem veszi észre. Kész vagy?

– Sosem leszek kész, de veled megyek.

– Unalmas lesz. Megnéznéd a skalpszorítót, hogy nem látszik-e ki a hajam? És ne vakard a fejed.

– Nem fogom. Veled minden rendben van.

– Veled is.

– Idegesnek látszol.

– Találd ki, miért – mondta Seldon fanyarul.

Dors önkéntelenül megszorította Hari kezét, aztán sietve

visszahúzta a magáét. Végignézett magán, és eligazította a fehér ancúgot. Hari, akinek meglepődéséhez különös öröm is társult, megköszöri a torkát, és kiadta a parancsot:
– Oké! Mehetünk.

A sásfészek

ROBOT – ...Több világ ősi legendáiban használt kifejezés a közönségesen automatának nevezett szerkezetek megnevezésére. A leírások szerint a robotok külsőre emberhez hasonlítottak, és szerves jellegű anyagból készültek. A közhit szerint Hari Seldon a Menekülés során látott egy valódi robotot, ennek a történetnek azonban kétes a hitele. Seldon gazdag életművében sehol sem tesz említést a robotoktól, noha...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

56.

Senki sem vette észre őket. Hari Seldon és Dors Venabili megismételte az előző napi kirándulást, ezúttal azonban senkinek sem akadt meg rajtuk a szeme. De még csak pillantásra sem méltatta őket senki. Többször is félre kellett hajlítaniuk a térdüket, hogy beengedjenek valakit a belső ülésre. Aztán rájöttek, hogy jobb, ha maguk foglalják el az üres helyet.

Ezúttal hamar megteltek a mosatlan ancúgok szagával, mivel az utazás most már nem kötötte le a figyelmüket.

Végre megérkeztek.

– Ez itt a könyvtár – súgta oda Seldon.

– Én is azt hiszem – erősítette meg Dors. – Legalábbis tegnap Mycelium Hetvenkettő erre az épületre mutatott.

Ráérősen odabandukoltak az épülethez.

– Végy egy mély lélegzetet – mondta Seldon. – Ez az első akadály.

A könyvtár ajtaja nyitva volt. Belsejét derengő fény világította meg. Öt széles lépcsőfok vezetett fölfelé. Ráléptek a legalsóra, vártak néhány pillanatig, de rá kellett jönniük, hogy a súlyuk alatt nem indul meg a lépcső. Dors kissé elfintorította az orrát, és intett Seldonnak, hogy kövesse.

Fölkaptattak a lépcsőn, kissé feszengve Mycogen elmaradottsága miatt. Aztán beléptek egy ajtón. A helyiségben egy férfi görnyedt a legegyszerűbb és legesetlenebb számítógép fölé, amelyet Seldon valaha is látott. A férfi föl sem emelte a tekintetét. Fölösleges is tett volna, gondolta Seldon. Fehér ancúgjukban, kopasz fejükkel minden mycogeni úgy hasonlított egymásra, hogy az ember tekintete lesiklott róluk. Ez most jól jött az idegeneknek.

A férfi munkájába merülve odavetette:

– Tudósok?

– Tudósok – felelte Seldon.

A férfi egy ajtó felé intett a fejével.

– Menjenek be. Jó munkát.

Beléptek, és amennyire ki tudták venni, a könyvtárnak ebben a részében ők voltak az egyetlen látogatók. Vagy a

könyvtár nem volt népszerű intézmény, vagy a tudósok száma volt kevés, vagy mindkettő, s ez volt a legvalószínűbb.

– Azt gondoltam volna – suttogta Seldon –, hogy valamilyen engedélyt vagy belépőt kérnek tőlünk, és én már a kifogást is kigondoltam, miszerint otthon felejtettük.

– Úgy látszik, nem is fontos, nincs jelentősége. Láttál már valaha is ilyen helyet? Akár egy kriptában járnánk, olyan halott itt minden.

Ebben a részlegben a legtöbb könyv nyomtatott volt, mint a Könyv, amely ott lapult Seldon belső zsebében. Dors végigsétált a polcok mentén, és tanulmányozta őket.

– Többségükben régi könyvek – mondta. – Részben klasszikusok, részben értéktelenek.

– Nem idevalósiak? Vagyis nem mycogeniek?

– Ó, igen. A saját könyveiket, úgy látszik, másik részlegben őrzik. Ezek itt az olyan szegény kis önjelölt tudósok vizsgálódásainak valók, mint a mi tegnapi emberünk. Ez itt a referenciárészleg, ez meg itt egy Birodalmi Enciklopédia... Legalább ötvenesztendő... meg egy komputer.

Dors a billentyűzet felé nyúlt, de Seldon megfogta a kezét.

– Várj. Hátra valami galiba üt be, és csak időt veszünk.

Az egyik magányosan álló szekrény fölött pislákoló feliratra mutatott: A SZAKR TÓRIUM felé. A második A betű kialudt.

Vagy mostanában aludhatott ki, de az is lehet, hogy senki sem törődik vele. Látszik, hogy a Birodalom hanyatlik, gondolta Seldon. Mindenütt, még Mycogenben is.

Körülnézett. A szegényes könyvtár, amellyel Mycogen úgy

büszkélkedik, s amely talán egyedül arra jó, hogy a Vének fölcipegessék belőle a saját hitvilágukat igazoló morzsákat s úgy állítsák be azokat, mint a művelt barbárok szellemi termékét, teljesen néptelennek látszott. Utánuk senki sem lépte át a küszöbét.

– Menjünk be itt – mondta Seldon –, nem lát ide az ajtónál ülő ember. Vegyük föl a vállszalagot.

Aztán az ajtónál, ahol hirtelen ráébredt, hogy ha átlépik ezt a második akadályt is, főbbé nincs számukra visszaút, odaszólt Dorshoz:

– Dors, te ne gyere be velem.

– Miért ne? – vonta össze a szemöldökét a lány.

– Mert veszélyes, és nem akarlak téged bajba sodorni.

– Én azért vagyok itt, hogy védelmezzek – mondta az halkán, de határozottan.

– Hogy tudsz te engem megvédelmezni? Én tudok magamra vigyázni, még ha más is a véleményed erről. És csak nyűg lennél a nyakamon, ha rád is vigyáznom kellene. Hát nem látod be?

– Miattam ne aggódj, Hari – tiltakozott Dors. – Ez az én feladatom. – És két elrejtett melle között a vállszalagra mutatott.

– Mert Hummin megkért rá?

– Mert így szól az utasításom.

Megragadta Seldon karját a könyöke fölött. A férfit, mint mindig, most is meglepte a lány ujjainak kemény szorítása.

– Én ellenzem az egész ügyet – jelentette ki –, de ha te, Hari, úgy érzed, hogy be kell menned, akkor nekem is veled kell mennem.

– Ám legyen. De ha valami történik, és úgy adódik, hogy el tudsz menekülni, akkor futás! Velem ne törődj.

– Hiába jártatod a szád, Hari. És csak sértegetsz engem. Seldon megérintette a bejárati ajtót, és a fal félresiklott előttük. Szinte egyszerre léptek be a nyíláson.

57.

A tágas terem attól még tágasabbnak látszott, hogy semmiféle bútorra emlékeztető tárgy nem volt benne. Sem szék, sem pad, semmilyen ülőalkalmatosság. Sem emelvény, sem függöny, de még dísz tárgy sem.

Szórt fény világította meg a helyiséget. A falak azonban nem voltak egészen üresek. Különböző magasságban, valamilyen nehezen fölismerhető rendben elhelyezve apró, primitív, kétdimenziós televíziós képernyők törték meg a fal síkját. Mindegyik működött. Onnan, ahol Dors és Seldon állt, még csak az illúzióját sem tudták fölfedezni a harmadik dimenzióknak, a legcsekélyebb utalást sem észlelték a valódi holovízióra.

A terem nem volt néptelen, néhány ember lézengett benne szétszórta. Egyesével ácsorogtak, és a televíziós képernyőkhöz hasonlóan az ő elhelyezkedésükben sem lehetett egykönnyen rendszerességet fölfedezni. Egytől egyig fehér ancúgot meg vállszalagot viseltek.

A csend szinte tökéletes volt. A szokásos módon senki sem beszélt. Egyeseknek mozgott az ajka. Halk duruzsolás hallatszott legfeljebb. Azok, akik jöttek-mentek, lesütött szemmel, szinte lopakodva osontak tova.

A helyiséget temetési hangulat uralta.

Seldon Dors füléhez hajolt, aki azon nyomban az ajkára tette az ujját, és az egyik tévémonitorra mutatott. A képernyő egy idilli kertet mutatott, a kamera lassan végigpásztázta a virágtengert.

A többieket utánzó lassú, osonó léptekkel a monitor felé húzódtak. Amikor félméternyire megközelítették a képernyőt, halk, átható hang állította meg őket.

– Antennin kertje, melyet régi útikönyvek és fényképek alapján rekonstruáltak, Eos határában terült el. Figyeljétek meg a...

Dors halkan odasúgta Seldonnak, aki a készülék hangjától csak nehezen értette meg:

– Akkor kapcsol be, ha valaki a közelébe lép, és ha eltávolodunk, kikapcsol. Ha elég közel megyünk hozzá, akkor titokban szót válthatunk, csak ne nézz rám, és hallgass el, ha valaki közeledik.

Seldon fejét lehajtva, kezét maga előtt össze kulcsolva (megfigyelte; hogy ez a megfelelő póz) azt mondta:

– Minden pillanatban várom, hogy valaki elkezd siránkozni.

– Könnyen meglehet. Elveszett Világukat gyászolják – felelte Dors.

– Remélem, időnként cserélik a filmet. Belehalnék, ha folyton ugyanazt kellene nézmem.

– Mindegyik más – mondta Dors ide-oda hordozva a tekintetét. – Lehet, hogy időnként cserélik őket. De ezt nem tudnám megmondani.

– Várj! – szólt rá Seldon a kelleténél hangosabban. Aztán suttogva hozzátette: – Gyerünk erre.

Dors homlokát ráncolva próbálta megérteni a suttogását,

de Seldon a fejével intett. Lassan megindultak, majd Seldon megnyújtotta a lépteit, mint akinek sietős a dolga. Dors hirtelen erővel megrántotta a férfi ancúgját, mire az lelassított.

– Robotok – mondta a lánynak. A kísérszöveg szerencsére elnyomta a hangját.

A kép egy lakóházat mutatott, az előtérben széles pázsittal, sövénykerítéssel és három valamivel, amelyek csak robotok lehettek. Látszott, hogy fémből vannak, és nagyjából emberi formájúak.

A hang tájékoztatta őket:

– Ez a harmadik századi híres Wendome-birtok nemrég rekonstruált képe. A középben látható robot, mely a hagyomány szerint Bendar névre hallgatott, mint mondják a régi följegyzések, huszonnégy évig szolgált, mielőtt újjal cserélték volna föl.

– Nemrég rekonstruálták – idézte Dors –, ez azt jelenti, hogy cserélik a képeket.

– Hacsak nem mondják már ezer éve egyfolytában, hogy „nemrég rekonstruálták”.

Egy mycogeni lépett oda melléjük a hallótérbe, és halkán, de azért jól érthetően odaköszönt nekik:

– Üdvözöllek benneteket, testvérek.

Nem nézett se Seldonra, se Dorsra, és egy önkéntelen meglepett pillantás után Seldon is elfordította a tekintetét.

Dors ügyet sem vetett rá.

Seldon nem tudta, mitévő legyen. Hiszen Mycelium Hetvenkettő azt mondta, hogy a Szakratoriumban nincs helye a beszélgetésnek. Lehet, hogy túlzott volna? No meg

gyerekkora óta nem is járt itt. Seldon végül amellett döntött, hogy ő is köszönti az idegent.

– Te is légy üdvözölve, testvér.

Fogalma sem volt róla, hogy megfelelően válaszolt-e, nem tudhatta, létezik-e olyan köszöntés, amelyet ilyen alkalmakkor használni illik, de a mycogeni látszatra nem talált kivetnivalót benne.

– Auróra legyen veletek – mondta az.

– És tevéled is legyen Auróra – mondta, mivel úgy érezte, hogy a másik vár valamit. Ezután érzékelhetően feloldódott a feszültség. Seldon homlokát kiverte a verejték.

– Gyönyörű! – lelkesedett a mycogeni. – Ezt én még nem láttam.

– Ügyes munka – hagyta rá Seldon. Aztán minden bátorságát összegyűjtve hozzátette: – Felejthetetlen veszteség.

A másik némi meglepődéssel arcán, bólogatott. – Bizony, bizony – és odébbállt.

Dors hangja sistergett:

– Ne kockáztass. Ne mondj olyasmit, amit nem kellene.

– Helyénvalónak éreztem. Egyébként ez nem túl régi. A robotok azonban kiábrándítóak. Ezek inkább arra hasonlítanak, amilyenek az automatát képzelné az ember. Én a szerves robotokra – a humanoidokra volnék kíváncsi.

– Ha voltak ilyenek – mondta Dors tünődve –, úgy gondolom, azokat aligha használták kertészeti munkákra.

– Egyetérték – felelte Seldon. – De keressük meg a Vének sásfészkrét.

– Ha létezik egyáltalán. Érzésem szerint ebben az üres

barlangban nincs semmi.

– Nézzünk körül.

Elindultak a fal mellett, itt-ott meg-megállva egy-egy képernyő előtt, mígnem Dors megragadta Seldon karját. Két képernyő között egy négyszög rajzolódott ki halványan a falon.

– Ajtó – suttogta Dors. Majd kétkedve hozzátette: – Mi a véleményed?

Seldon lopva körülnézett. Legnagyobb szerencséjükre minden tekintet a gyászos hangulatnak megfelelően bús mélézással a padlóra szegeződött, hacsak nem bámult éppen egy tévémonitort.

– Mit gondolsz, hogy nyílik? – kérdezte Seldon.

– Érintőkapcsolóval.

– Nem látok ilyesmit.

– Külön nem jelölik meg, de itt látszik egy kis kopás. Látod? A sok tenyér, a használat nyoma.

– Megpróbálom. Tartsd nyitva a szemed, és rúgj meg, ha valaki errefelé nézne.

Izgatottságát leküzdve megérintette a kopott helyet, eredménytelenül, azután egész tenyerét ráhelyezve erősebben megnyomta.

Az ajtó hangtalanul, egyetlen nyikorgás nélkül föltárult. Seldon amilyen gyorsan csak tudott, belépett rajta, Dors követte. Az ajtó becsukódott mögöttük.

– Kérdés-tűnődött Dors –, hogy látott-e bennünket valaki.

– A Vének gyakran használhatják ezt az ajtót – nyugtatta meg Seldon.

– Az igaz, de akad olyasvalaki, aki elhiszi rólunk, hogy

vének vagyunk?

Seldon várt egy kicsit, aztán így szólt:

– Ha valaki látott volna bennünket, és azt hihette, hogy valami nincs rendjén, akkor ez az ajtó tizenöt másodperccel a belépésünk után újból fölvágódott volna.

– Meglehet – hagyta rá Dors szárazon –, de az is lehet, hogy semmi sincs az ajtón belül, ezért a kutya sem törődik vele, hogy mi betolakodunk ide.

– Meglátjuk – dörmögte Seldon.

A keskeny helyiség, amelyben találták magukat, elég sötét volt, de ahogy továbbmentek, kivilágosodott.

Belül nagy és kényelmes székeket, kis asztalkákat, néhány heverőt; egy magas hűtőszekrényt és tálalószekrényt láttak.

– Ez itt a Vének sásfészke – nézett körül Seldon –, úgy látszik hogy a Szakratórium sivárságát meghazudtolva a Vének nem vetik meg a kényelmet.

– Hogy is lehetne másként – mondta Dors. – Az uralkodó osztály körében, hacsak nem színjátékról van szó, fölöttébb ritka az aszkézis. Ezt akár mint pszichohistóriai alaptételt is lejegyezheted. – Majd körülnézve: – És nyoma sincs robotnak.

– Ne feledd – intette Seldon –, hogy ez a mennyezet korántsem olyan magas. Kell hogy felső emeletek is legyenek, és ez vezet oda – mutatott rá egy szőnyeggel fedett lépcsőre.

Ám nem indult meg arrafelé, ehelyett tanácstalanul körülnézett. Dors kitalálta, mi az, amit keres.

– Felejtsd el a liftet. Mycogen kultuszt csinál a primitivizmusból. Remélem, méh nem felejtetted el.

Semmiféle lift nincsen, s mi több, ha rálépünk a lépcsőre, egészen biztos vagyok benne, hogy nem fog megindulni fölfelé. Magunknak kell megmászunk. Talán több emeletet is.

– Megmászunk?

– Ez csakis a saszékhez vezethet – ha vezet egyáltalán valahová. Akarod látni a saszéket vagy nem?

Mindketten odamentek a lépcsőhöz, és elkezdtek fölfelé kapaszkodni. Három szintet másztak meg, és mögöttük észrevehetően, folyamatosan csökkent a világítás. Seldon mélyet lélegzett, és odasúgta Dorsnak:

– Én elég jó kondícióban vagyok, de ezt nem szeretem.

– Nem vagy hozzászokva az efféle fizikai erőfeszítésekhez.

– Dors jelét sem mutatta a kimerültségnek.

A harmadik lépcsősor megmászása után újabb ajtóba botlottak.

– És ha ez zárva van? – kérdezte Seldon inkább önmagától, mint Dorstól. – Megpróbáljuk feltörni?

– Miért volna zárva, ha az alsó ajtó sem volt? – mondta Dors. – Ha ez a Vének saszéke, akkor szerintem a Véneken kívül mindenkinek tilos a belépés ide. A tabu erősebb minden zárnál.

– Legalábbis azok számára, akik elfogadják a tabut – jegyezte meg Seldon, de nem lépett az ajtó felé.

– Ha tétovázót, még nincs késő visszafordulni – mondta Dors. – Ami azt illeti, én ezt tanácsolnám.

– Én csak azért tétovázom, mert fogalmam sincs, mit találunk odabent. Mert ha üres...

Aztán jóval hangosabban hozzátette:

– ...akkor üres. – Ezzel előrelépett, és nekifeszült az ajtónak.

Az ajtó zajtalanul föltárult, és Seldon visszahőkölt a hirtelen szemébe csapó éles fénytől.

A ragyogásban félig fölemelt kézzel, egyik lábát kissé előbbre téve, halvány, fémes csillogásban ott állt egy emberi alak. Egy pillanatra úgy tűnt, hogy szoros tunikát visel, közelebbről megvizsgálva azonban kiderült, hogy a tunika része volt a tárgy szerkezetének.

– Itt van a robot – suttogta Seldon megilletődötten. – De fémből van.

– Még annál is rosszabb – tette hozzá Dors, aki gyorsan jobbra-balra lépegetett. – A szeme nem követ engem. A keze meg sem rezdül. Nincs benne élet – ha lehet a robotokkal kapcsolatban életről beszélni.

Ekkor a robot mögül előlépett egy férfi – vitathatatlanul férfi –, és megszólalt:

– Lehet, hogy nincs benne élet. De bennem annál inkább.

És Dors szinte gépies mozdulattal előrelépett, és lecövekelt magát Seldon és a hirtelen megjelent férfi között.

58.

Seldon szándéka ellenére talán kissé durvábban lökte félre maga elől Dorsot.

– Nincs szükségem védelemre. Ez itt régi barátunk, Napmester Tizennégy.

A férfi dupla vállszalagot viselt – talán ez volt a Legfőbb Vénnek kijáró megkülönböztetés. Így szólt:

– Te pedig Seldon vagy, a barbár. Ez meg, férfiruhája ellenére, Venabili, a barbár nő.

Dors hallgatott.

– Természetesen igazad van, idegen – folytatta Napmester Tizennéggy. – Részemről semmiféle fizikai veszély nem fenyeget. Kérem, üljetek le mindketten. Te nem vagy a nővérünk, idegen nő, így nem kell visszavonulnod. Van itt számodra is egy szék – ha értékelni tudod ezt a megtiszteltetést, ugyanis te leszel az első nő, aki valaha is helyet foglalt rajta.

– Én nem értékelem az ilyesfajta megtiszteltetést – jelentette ki Dors, a nyomaték kedvéért tagolva szavait.

Napmester Tizennéggy bólintott.

– Ahogy óhajtod. Én is leülök, mert föl kell tennem nektek néhány kérdést.

A szoba egyik sarkában foglaltak helyét. Seldon tekintete a fémrobotra tévedt.

– Ez valóban egy robot – erősítette meg Napmester Tizennéggy.

– Tudom – felelte Seldon kurtán.

– Tudom, hogy tudod – mondta Napmester Tizennéggy ugyanolyan udvariatlanul. – És most, hogy ezt a dolgot tisztáztuk, áruld el, mit kerestek itt?

Seldon mereven Napmester Tizennéggyre nézett és kijelentette:

– Látni akartam a robotot.

– Tisztában vagy vele, hogy a Véneken kívül senki sem teheti be a sásfészekbe a lábát?

– Nem tudtam erről, ámbár gyanítottam.

– Tisztában vagy vele, hogy idegen nem teheti be a lábát a Szakratóriumba?

– Hallottam róla.

– És te ezt figyelmen kívül hagytad, nem igaz?

– Mondtam, hogy látni akartuk a robotot.

– Tisztában vagy vele, hogy semmilyen nő, még egy nővérünk sem teheti be a lábát a Szakratóriumba, kivéve bizonyos ritka alkalmakat?

– Erről is hallottam.

– És azzal is tisztában vagy, hogy nő soha és semmilyen körülmények között nem ölthet magára férfiruhát? Ez Mycogen határain belül egyaránt vonatkozik az idegen nőkre és a nővéreinkre.

– Erről nem hallottam, bár nem lep meg a dolog.

– Helyes. Azt akarom, hogy mindezt jól megértsd. És most mondd el, miért akartad látni a robotot.

Seldon megvonta a vállát.

– Kíváncsiságból: Mert még sohasem láttam robotot, sőt azt sem tudtam, hogy létezik ilyesmi.

– És honnan értesültél arról, hogy létezik; méghozzá itt, ezen a helyen?

Seldon némi hallgatás után válaszolt:

– Erre a kérdésre nem akarok válaszolni.

– Ezért hozott ide Mycogenbe Hummin, a barbár? Hogy szaglássz a robotok után?

– Nem. Hummin, a barbár azért hozott ide bennünket, hogy biztonságban legyünk. Csakhogy mi tudósok vagyunk, dr. Venabili is, én is. A mi birodalmunk a tudás, és azt akarjuk gyarapítani. Mycogen nem nagyon értik meg a határain

kívül, és mi szeretnénk jobban megismerni az életformáját, gondolkodásmódját. Ez természetes kívánság, és úgy érezzük, ártalmatlan.

– Csakhogy mi nem akarjuk, hogy az idegen törzsek megvilágok tudjanak rólunk. Ez a mi természetes kívánságunk, és mi ítélünk afölött, hogy mi ártalmatlan és mi ártalmas számunkra. Így hát, idegen, még egyszer megkérdezem: honnan tudta meg, hogy Mycogenben van robot, és hogy éppen ezen a helyen?

– A szóbeszédéből – vágta rá Seldon nagy sokára.

– Ezt komolyan állítod?

– A szóbeszédéből. Ezt komolyan mondom.

Napmester Tizennégy élénk kék szeme megkeményedett, de a hangját nem emelte föl.

– Seldon barbár, mi hosszú ideje együttműködünk a barbár Humminnal: Barbár létére tisztességes és megbízható embernek látszott. Barbár létére. Amikor idehozott benneteket hozzánk, és a védelmünkbe ajánlott, készséggel a rendelkezésére álltunk. Ám Hummin minden erenye ellenére mégiscsak barbár, és nem altatta el kételyeinket. Egyáltalán nem voltunk biztosak benne, milyen szándék vezérel benneteket, barbárokat.

– A mi célunk a tudománygyarapítása-erősködött Seldon. – A tiszta tudásé. Venabili barbár történész, és engem is érdekel a történelem. Miért ne érdekelhetne bennünket Mycogen történelme?

– Először is, mert mi nem akarjuk, hogy benneteket érdekeljen: Mindenesetre elküldtük hozzátok két megbízható nővérünket. Azzal a céllal, hogy a

segítségükre legyenek, próbálják kifürkészni, miben sántikáltok, és – hogy is mondjátok ti, barbárok? – hogy menjenek bele a játékba. De vigyázva, nehogy átláthassatok rajtuk. – Napmester Tizennégy elmosolyodott, mosolyában azonban nem volt vidámság. – Esőcsepp Negyvenöt – folytatta Napmester Tizennégy – elkísérte Venabili idegent vásárolni, azokon az utakon azonban semmi rendkívüli nem történt. Természetesen részletes jelentést kaptunk mindenről. Esőcsepp Negyvenhárom megmutatta neked, Seldon idegen, a mikrofarmjainkat. Igazán fölkelthette volna a gyanúdat, amiért oly könnyen hajlandónak mutatkozott egyedül elkísérni téged. Tudhattad; hogy ez tökéletesen ellentmond szokásainknak. Te azonban másként okoskodtál. Ami vonatkozik a testvérekre, nem vonatkozik az idegenekre, és azzal hízelegtél magadnak, hogy ezzel a gyatra érvel sikerült őt melléd állítanod. Nővérünk engedett a kérésednek, jóllehet lelki nyugalma alaposan megszenvedte. És a végén elkérte tőle a Könyvet. Ha csak úgy könnyedén átadja neked, ezzel talán fölébreszti a gyanakvásodat, ezért elhitette veled, hogy perverz vágyát csak te tudod kielégíteni. Önfeláldozása el fogja nyerni méltó jutalmát. Feltételezem, idegen, hogy még mindig nálad van a Könyv. Gondolom, most is itt van veled. Megkaphatnám?

Seldon csüggedten hallgatott.

Napmester Tizennégy ráncos keze tolakodóan ott maradt kinyújtva Seldon arra előtt.

– Vagy talán azt akarod – mondta Napmester –, hogy

erőszakkal vegyük el tőled?

Seldon odanyújtotta neki a Könyvet. Napmester Tizennégy futólag belelapozott, mintha meg akarna bizonyosodni annak épségéről.

– Kár – sóhajtott föl. – Meg kell semmisítenünk, betartva a rituálét. Persze nem lepődtünk meg, amikor a Könyv birtokában nekivágtál a szakratoriumnak. Állandóan rajtad tartottuk a szemünket, hiszen nem hiheted, hogy akármelyik testvér vagy nővér, hacsak nem merül bele nyakig valamibe, ne ismerné föl bennetek első pillantásra az idegent. Bennünket nem lehet félrevezetni skalpfedőkkel, melyekből egyébként is hetvennél kevesebb van Mycogenben, az is szinte kizárólag a hivatalos ügyben itt tartózkodó idegenek fején, akik vendégeskedésük alatt egész idejüket a világi kormányépületekben töltik. Így hát mindig szem előtt voltatok, és nem téveszthettünk össze benneteket senkivel sem. Az az idős testvér, akivel összetalálkoztatok, részletesen tájékoztatott benneteket a könyvtárról meg a Szakratoriumról, de a lelketekre kötötte azt is, mit nem szabad tennetek, mert nem akartunk csapdába csalni benneteket. Égisugár Kettő szintén figyelmeztetett, méghozzá elég nyomatékosan. De ti mégsem adtátok föl.

Az üzlet is, ahol a fehér ancúgokat meg a két szalagot vásároltátok, azon nyomban tájékoztatott bennünket, és ebből rögtön tudtuk, mit szándékoztok tenni. A könyvtárat kiürítettük, a könyvtárost figyelmeztettük, hogy ne nézzen rátok, a Szakratoriumban is csökkentettük a látogatók számát. Az az egy testvér, aki véletlenül szóba elegyedett

veletek, csaknem elárulta magát, de gyorsan elillant amikor rájött, kikkel van dolga. Aztán feljöttetek ide. Láthatjátok hát, hogy ti akartatok feljönni ide, és semmiképpen sem mi voltunk azok, akik fölcsábítottunk ide benneteket. Saját önszántatokból, önként jöttetek ide, és én még egyszer megkérdem: mi végre?

Ezúttal Dors válaszolt határozott hangon, tekintete elszánt volt.

– Mi ismét csak azt mondhatjuk, mycogeni, hogy tudósok vagyunk akik számára a tudomány szent. Mi annak szolgálatában állunk. Ti nem csábítottatok ide bennünket, de nem is álltatok az utunkba, amit könnyen megtehettetek volna, még mielőtt az épület közelébe jutunk. Sőt segítettetek nekünk azzal, hogy félrevezettetek, s ezt könnyen fölfoghatjuk úgy is, mint csábítást. No és mi rosszat tettünk mi? Semmi kárt sem tettünk az épületben, ebben a helyiségben, benned vagy *abban*, ni.

És a robotra mutatott.

– Ti egy élettelen fémkupacot rejtegettek itt, mi most már tudjuk. Ez minden, amire kíváncsiak voltunk. Mi jelentősebb dologra számítottunk, de csalódnunk kellett, ám most, hogy megbizonyosodtunk róla, mi is ez, elmegyünk. Ha úgy kívánod, elhagyjuk Mycogent is.

Napmester arca meg sem rezdült, de mikor Dors elhallgatott, szavait Seldonhoz intézte:

– Ez a robot itt, a jelen formájában, szimbólum, jelképe mindannak, amit elvesztettünk, amitől meg vagyunk fosztva, és amit az évezredek során sem felejtettünk el, amit valamikor vissza szándékozunk szerezni. Minthogy ez

minden, ami megmaradt nekünk, anyagi és hiteles valóságában, nekünk ez drága – a te asszonyod számára viszont mindez csak egy rakás élettelen fém. Te is osztod ezt a véleményt Seldon barbár?

– Mi olyan társadalmakban élünk – felelte Seldon –, amelyek nem több ezer éves múltjukban élnek, hanem előre tekintenek. Nem kapaszkodunk görcsösen a múltba, a jelenben élünk, melyet az egész múlt végeredményének tekintünk: Ésszel felfogjuk, mit jelent számotokra ez a robot, és tiszteletben tartjuk, ha továbbra is ragaszkodtok ehhez a szimbólumhoz. Csakhogy mi, akárcsak ti, csak a saját szemszögünkől tudjuk megítélni a dolgokat. *Számunkra* ez csak élettelen fémdarab.

– Most elmegyünk – jelentette ki Dors.

– Azt már nem – mondta Napmester Tizennégy. – Azzal, hogy idejöttetek, bűnt követtetek el. Persze csak szerintünk, mondjátok bizonyára – fintorította gúnyos mosolyra az ajkát –, ám ez a mi területünk, és itt miénk a döntés joga. A mi törvényeink szerint ez a bűn halállal büntetendő.

– Most le fogtok puffantani bennünket? – kérdezte Dors gőgösen.

Napmester Tizennégy megvetését nem leplezve szavait továbbra is Seldonhoz intézte:

– Mit gondolsz rólunk, Seldon barbár? A mi kultúránk olyan régi, mint a tiétek, ugyanolyan fejlett, civilizált, emberközpontú. Bírószág elé fogtok állni, és mivel egyértelműen bűnösök vagytok, a törvény ítélete szerint gyorsan, fájdalommentesen ki fognak végezni benneteket. Ha most el akarnátok menni, nem állnám az utatokat,

odalent azonban sok testvérünk tartózkodik, sokkal több, mint akkor, amikor beléptetek a Szakratóriumba. Annyira felháborította őket a tetteitek, hogy könnyen kezet emelhetnének rátok. Megtörtént a történelmünk során, hogy idegenek így lették a halálukat. Nem mondhatnám, hogy ez kellemes halál. Semmiképpen sem kíméletes.

– Égisugár Kettő figyelmeztetett erre – mondta Dors. – Ennyit a fejlett, civilizált és emberközpontú kultúrájuktól.

– A felizgatott tömeg könnyen erőszakra ragadhatja magát, Seldon barbár – jelentette ki Napmester Tizennégy egykedvűen. – Akármilyen humánusak is az emberek, amikor nyugodtak. Ez mindenütt így van. Asszonyod, aki történésznek mondja magát, nagyon jól tudhatja.

– Őrizzük meg józanságunkat, Napmester Tizennégy. Lehet, hogy a helyi dolgokban ön a törvény Mycogenben, fölöttünk azonban nem ítélkezhet, és ezt ön is jól tudja. Mi mindketten a Birodalom polgárai vagyunk. A császár és kijelölt hivatalnokai ítélkezhetnek csupán felettünk.

– Lehet, hogy így van a rendeletekben, papíron és a holovíziós képernyőkön, de most nem az elméletről van szó. A Legfőbb Vén régen megkapta azt a kiváltságot, hogy császári beavatkozás nélkül ítélkezzék a szentségtörés bűnében.

– Föltéve, ha a bűnösök az ön népéből kerülnek ki – tiltakozott Seldon. – Egészen más a helyzet, ha nem mycogeniről van szó.

– Ezzel sem segíthetsz magatokon. Hummin barbár úgy hozott ide benneteket, mint szökevényeket, és mi, mycogeniek sem vagyunk olyan lassú felfogásúak. Erős a

gyanúnk, hogy ti a császári törvény elől futtok. Miért tiltakozna hát a császár, ha elvégezzük helyette a dolgát.

– Higgye el, tiltakozna – mondta Seldon. – Mert ha a császári hatóság büntetése elől menekülünk, azért tesszük, mert a császár mindenképpen el akar kapni bennünket. Ha eltűrné, hogy a megfelelő uralkodói eljárás mellőzésével bármilyen okból és bármely módon megöljenek bennünket; nem mycogenieket, ez azt jelentené, semmibe veszik az ő hatalmát. Nem létezik olyan császár, aki eltűrné az ilyesmit. Akármilyen gondosan ügyel is a mikroélelmiszer-kereskedelem zavartalan működésére, még annál is fontosabbnak tartaná a császári tekintély helyreállítását. Vagy annyira fontos megölni bennünket, hogy azt sem bánná, ha egy hadosztály császári katona végigdúlná farmjaikat, lakásaikat, megszenségtelenítené a Szakratóriumokat és megbecstelenítené a nővéreiket? Gondolja csak meg.

Napmester Tizennégy csak elmosolyodott, de nem lágyult meg.

– Ami azt illeti, meggondoltam. Halljátok hát. A bírósági eljárás után nem hajtjuk végre rajtatok az ítéletet, időt hagyunk, hogy fellebbezhesetek a császárhoz. Az uralkodót talán meg fogja hatni, hogy készek vagyunk elismerni az ő fennhatóságát. Hálás lesz, hogy a kezére adjunk benneteket – csak ő tudja, miért –, és Mycogen is jól jár. Ezt akarnátok? Hogy fellebbezhesetek a császárhoz, és a kezére adjunk benneteket?

Seldon és Dors egymásra pillantott és hallgatott. Napmester Tizennégy folytatta:

– Úgy érzem, hogy a halál helyett a császárt választanátok, de ahogy elnézem, részletekről alig szól valamivel több e döntés mellett.

– Az az igazság – szólalt meg egy új hang –, hogy egyik alternatíva sem elfogadható. Keresnünk kell egy harmadik megoldást.

59.

Elsőnek Dors ismerte föl az új vendéget, talán mert ő volt az, aki számított annak jövetelére.

– Hummin! – kiáltott föl. – Hál' istennek ránk találtál! Rögvest kapcsolatba léptém veled, mihelyt rájöttem, hogy nem tudom lebeszélni Harit erről itt-intett körbe széles mozdulattal a szobán.

Hummin halványan elmosolyodott, ami alig változtatott arcának természetes komolyságán. Kissé fáradtnak látszott.

– Kedvesem – mentegetőzött –, más dolgokkal voltam elfoglalva. Nem mindig sikerül az első hívásra elszakadnom. És amikor ideértem, hozzátok hasonlóan szerezniem kellett egy ancúgot meg egy vállszalagot, nem is beszélve a hajszorítóról, aztán el kellett jutnom ide. Ha előbb itt vagyok, elejét vehettem volna ennek az egésznek, de remélem, még most sem késő.

Napmester Tizennégy végre magához tért kínos meglepetéséből. Hangjából hiányzott a megszokott tekintélyt parancsoló mélység.

– Hogy jutottál be ide, Hummin idegen?

– Nem volt könnyű, Legfőbb Vén, de mint Venabili idegen

szereti mondani, én fölöttébb meggyőző típus vagyok. Egyes polgárok még nem felejtették el, ki vagyok, és mit tettem a múltban Mycogenért, s hogy tiszteletbeli testvér is vagyok. Csak nem felejtetted el, Napmester Tizennégysz?

– Én nem felejtettem el – felelte a Vén –, ám a legjobb emlékezetnek is árthatnak bizonyos dolgok. Egy idegen itt, és ráadásul egy idegen nő! Nincs ennél nagyobb bűn. Mindaz, amit te tettél, nem elégséges, hogy ezt ellensúlyozza. Az én népem nem felejt. Valahogy majd kiegyenlíjük a számlát. Ennek a kettőnek azonban meg kell halnia vagy a császár kezére kell jutnia.

– Én is itt vagyok – jegyezte meg Hummin higgadtan. – Vagy ez nem bűn?

– Neked mint tiszteletbeli testvérnek... ezt... el tudom nézni... ez egyszerű. De ennek a kettőnek nem.

– Talán valami jutalmat vársz a császártól? Valamilyen kegyet? Valamilyen engedményt? Talán már kapcsolatba is léptél vele vagy inkább fővezérével, Demerzellel?

– Erről nem akarok tárgyalni.

– Ami fölér egy beismeréssel. Ugyan már, engem nem érdekel, mit ígért neked a császár, ami nem lehet valami sok. Ezekben a hanyatló időkben nem sok osztogatnivalója van neki. Hadd tegyek én egy ajánlatot. Megmondták neked ezek itt ketten, hogy ők tudósok?

– Meg.

– Valóban azok. Nem hazudtak. Az idegen nő történész és a férfi matematikus. Ők ketten megpróbálják egyesíteni a tehetségüket, hogy matematikát csináljanak a történelemből, és a kettőt együtt pszichohistóriának

nevezik.

– Én nem tudok semmit erről a pszichohistóriáról – jelentette ki Napmester Tizennégyszáz –, de nem is érdekel. Mint ahogy egész barbár tudományotok hidegen hagy.

– Ettől függetlenül ajánlanám – erősködött Hummin –, hogy hallgass meg.

Mintegy tizenöt percébe került, míg Hummin dióhéjban összefoglalta, hogyan lehet a társadalom törvényeit (ezt a kifejezést mindig különösen hangsúlyozta, ahányszor csak kiejtette) olyan módon összefogni, hogy elég nagy valószínűséggel meg lehessen jósolni a jövőt.

Amikor végzett, Napmester Tizennégyszáz, aki kifejezéstelen arccal hallgatta végig a fejtegetést, megjegyezte:

– Szerintem fölöttébb valószínűtlen spekuláció.

Seldon, arcán bánatos kifejezéssel, mondani akart valamit. Kétségkívül azt, hogy neki is ez a véleménye, Hummin azonban félreérthetetlenül megszorította a térdét.

– Meglehet, Legfőbb Vén – mondta Hummin –, a császárnak azonban nem ez a véleménye. Amikor pedig a császárt említem, aki voltaképpen egy barátságos lény, én valójában Demerzelre gondolok. Az ő becsvágyát nem kell ecsetelnem. Ő kizárólag a maga szolgálatába akarja állítani a két tudóst, és ez az, amiért én idehoztam őket. Hogy megvédjem őket. Nem vártam volna, hogy Demerzel kedvében akarsz járni és a kezére akarod játszani a tudósokat.

– Olyan bűnt követtek el, ami...

– Igen, tudjuk, Legfőbb Vén, de ez csak akkor bűn, ha te annak nevezed. Igazából semmi rosszat sem tettek.

- A hitünket, a legmélyebb meggyőződésünket sértették meg...
- De gondold meg, mekkora kár lesz, ha a pszichohistória Demerzel céljait szolgálja. Persze meglehet, hogy talán meddő erőfeszítés az egész, de tegyük föl egy pillanatra, hogy hátha mégsem. Ha a császári kormány használja föl, és előre látja a jövőt, olyan intézkedéseket képes tenni ennek az előrelátásnak a birtokában, amelyeket senki más, olyan intézkedéseket, amelyekkel az udvar érdekeinek megfelelően befolyásolja az eseményeket.
- No és?
- Kétkedsz-e abban, Legfőbb Vén, hogy a császári érdekekhez idomított jövő a szigorúbb központosítást szolgálná? Te is tudod, hogy a Birodalom most már évszázadok óta folyamatosan a decentralizálás irányában fejlődik. A legtöbb világ ma már csak szavakban hódol a császárnak, ténylegesen azonban önmagukat kormányozzák. Még itt a Trantoron is megfigyelhető a decentralizáció. Vegyük most Mycogent, amely az esetek többségében nem érzékeli a császári beavatkozást. Te mint Legfőbb Vén, magad uralkodsz, és nincs az oldaladon császári megbízott, aki felügyelné tetteidet és döntéseidet. Mit gondolsz, meddig megy ez így, ha a Demerzel-félék kedvük szerint idomítják a jövőt?
- Még mindig törékeny spekulációnak tartom – vélekedett Napmester Tizennégy –, de el kell ismernem, hogy nyugtalanító.
- Másfelől viszont, ha ezek a tudósok itt meg tudják valósítani a tervüket – nagyon bizonytalan ez a ha,

mondhatnád, de mégiscsak *ha* –, akkor bizonyára nem fogják elfelejteni, hogy te megkímélted őket, amikor módodban állt az ellenkezője is. És akkor elképzelhető, hogy rájönnének, hogyan lehet egy olyan jövőt kidolgozni, amelyben mondjuk Mycogen saját világra tehet szert, olyan világra, amelyet hasonlónak lehetne tenni az Elveszett Világhoz. De még ha ezek itt megfeledekeznenek is a kegyességedről, itt leszek én, hogy emlékeztessem őket rá.

– Hát... – bizonytalanodott el Napmester Tizennégy.

– Rajta – biztatta Hummin –, hisz nem olyan nehéz a döntés arról, ami folyton ott jár a fejedben. Az összes idegen között a legkevésbé Demerzelben kell megbíznod. Ha mégoly kicsi is a valószínűsége a pszichohistória kidolgozásának (ezt sem vallanám be neked, ha nem lennék őszinte hozzád), az is valami, és nem nulla. És ha éppen ez segít Elveszett Világotok visszahódításában – mit akarhatnál ennél többet? Nem kockáztatnál-e ezért bármit, még akkor is, ha alig van lehetőség a sikerre? Rajta, én megígérem, és én nem szoktam elfelejteni, amit ígérek. Engedd szabadon ezt a két embert, és ne szalajtsd el a legkisebb, de az egyetlen lehetőséget, amelytől szíved legfőbb vágyának valóra váltását remélheted.

Csend telepedett közéjük, aztán Napmester Tizennégy felsóhajtott:

– Nem tudom, hogy van az, Hummin idegen, de valahányszor csak találkozunk, mindig ráveszel olyasvalamire, amit a lelkem mélyén nem igazán óhajtok.

– Becsaptalak téged valaha is, Legfőbb Vén?

- Ilyen csekély lehetőséggel még sohasem kecsegtettél.
  - És ilyen gazdag jutalom lehetőségével sem. Az egyik kárpótol a másikért.
- Napmester Tizennégy lehajtotta a fejét.
- Igazad van. Vidd ezt a két embert, vidd el Mycogenből, ne is lássam őket soha többé, hacsaknem jön el az az idő... bár erre bizonyára nem kerül sor az én életemben.
  - Lehet, hogy nem, Legfőbb Vén. De a te néped már csaknem húszezer esztendeje türelmesen vár. Ellenedre lenne, ha még várni kellene... mondjuk további kétszáz évet?
  - Én nem szívesen várnék egyetlen percet sem, a népem azonban várni fog, ameddig kell.
- Miközben fölállt, hozzátette:
- Előremegyek, hogy ne legyen baj. Te meg fogd őket, és menjetek!

60.

Végre ismét egy alagútban találták magukat. Hummin és Seldon már járt egy ilyenben, amikor a császári szektorból légitaxival a Streeling Egyetemre tartottak. Most egy másik alagútban utaztak, amely Mycogenből – hova is? – Seldon nem tudta, hová vezeti őket. Nem merte megkérdezni. Hummin arcvonásai gránitszerűen megkeményedtek. A férfi nem nagyon bátorította a beszélgetésre.

Hummin a négy ülés közül az egyik elsőt foglalta el, jobbján nem ült senki. Seldon és Dors a hátsó üléseken osztozott.

Seldon megeresztett egy mosolyt Dors felé, aki borús arccal ült mellette.

– Jó érzés megint igazi ruhát viselni, nem igaz?

– Én soha többé – jelentette ki Dors szilárd elhatározással – nem veszek föl, de nem is nézek semmire, ami emlékeztet arra az ancúgra. És soha, semmilyen körülmények között nem veszek magamra hajszorítót: Sőt nem tudom, hogy rá tudok-e nézni ezután egy természetesen kopasz emberre.

Végül Dors volt az, aki megkérdezte azt, amit Seldon vonakodott megkérdezni.

– Chetter – kérdezte elég ingerült hangon –, miért nem árulod el, hová megyünk?

Hummin oldalra fordult, és komor tekintetet vetett hátra Dorsra és Seldonra.

– Oda – felelte –, ahol talán könnyebb lesz számotokra elkerülni a bajt, jöllehet nem vagyok biztos benne, hogy egyáltalán akad ilyen hely.

Dors egyszerre lelombozódott.

– Tulajdonképpen az én hibám, Chetter. Streelingben én hagytam Harit, hogy nélkülem menjen föl a Felvilágra, Mycogenben elkísértem ugyan őt, de szerintem nem lett volna szabad, hogy beengedjem a Szakratóriumba.

– Én megmakacsoltam magam – jelentette ki Seldon melegséggel a hangjában. – Dorsot nem érheti semmiféle gáncs.

Hummin nem is próbált könnyíteni a lány felelősségérzetén. Csak annyit jegyzett meg:

– Úgy tudom, a robotot akarta látni. Volt erre valami oka?

Meg tudja indokolni?

Seldon érezte, hogy elpirul.

– Ebben tévedtem, Hummin. Nem azt láttam, amit vártam vagy reméltem. Ha tudom, hogy mi van odafönt a sasfészekben, akkor eszembe se jutott volna felmenni oda. Teljes kudarc volt.

– De hát mi volt az, Seldon, amit remélt? Árulja el, kérem. De ne siesse el a választ. Hosszú út áll előttünk, és én kész vagyok hallgatni magát.

– A dolog úgy áll, Hummin, hogy elképzelésem szerint léteztek emberalkatú robotok, amelyek nagy kort értek meg. Feltételeztem, közülük egy még most is ott rejtőzik a sasfészekben. Volt ugyan ott egy robot, csak hogy fémből készült élettelen tárgy, üres jelkép. Ha tudtam volna...

– Igen, ha mindent tudnánk, akkor felesleges volna minden kérdezősködés vagy mindenféle kutatómunka. Hol hallott az ember formájú robotokról szóló meséről? Mivel egyetlen mycogeni sem beszélt volna erről, csak egyetlen forrásra tudok gondolni: a mycogeni Könyvre, erre az ősi-aurórai, modern galaktikus nyelven nyomtatott, elektromos árammal működő könyvre. Igazam van?

– Igen.

– És hogy szerzett meg egy példányt belőle?

Seldon hallgatott, aztán kellenlenül annyit mondott:

– Kissé zavarba ejtő az ügy.

– Engem nem lehet egykönnyen zavarba ejteni, Seldon.

Seldon elmesélte, és Hummin arcán leheletnyi mosoly futott végig.

– Az nem jutott eszébe – mondta Hummin –, hogy minden,

ami történt, feiültetés volt? Hiszen nincs az a nővér, aki utasítás nélkül ilyesmire adná a fejét, akkor is csak nagy-nagy rábeszélésre.

Seldon a homlokát ráncolta, és nyersen megjegyezte:

– Ez nem volt olyan egyértelmű. Mert azért akadnak perverz hajlamú emberek. És maga könnyen vigyorog. Én nem tudtam azt, amit maga, de Dors sem. Ha igazán akarta volna, hogy elkerüljem a csapdákat, akkor miért nem hívta föl a figyelmemet egyre-másra?

– Jogos a szemrehányása. Visszavonom a megjegyzésemet. Mindenesetre, ha nem tévedek, már nincs magánál a Könyv?

– Nincs. Napmester Tizennégy elvette tőlem.

– Mennyit sikerült elolvasnia belőle?

– Csak keveset. Nem volt időm. Elég terjedelmes könyv, és meg kell vallanom, Hummin, hogy szörnyen unalmas.

– Igen, tudom. Azt hiszem, nekem többet sikeráll olvasnom belőle, mint magának. És nemcsak vontatott, de megbízhatatlan is. A történelmet egyoldalúan, a hivatalos mycogeni szemszögből szemléli, és többet foglalkozik ennek a nézetnek a taglalásával, mint az objektív tényekkel. Sőt helyel-közzel szándékosan homályba burkolózik, úgyhogy a kívülálló – még ha átrágja is magát a Könyvön – pontosan sohasem tudja, hányadán áll. Megmondaná, mi volt az, ami fölkelte a Könyvben a robotok iránti érdeklődését?

– Már megmondtam. Emberszerű robotokat emlegetnek, olyanokat, amelyeket külsőre nem lehet megkülönböztetni az igazi emberektől.

- Hány ilyen robotot feltételeznek? – érdeklődött Hummin.
- Erről nem beszélnek. Legalábbis én nem talákoztam számszerű utalásokkal. Lehet, hogy mindössze egynéhány létezett, egyiküket úgynevezett Renegátnak emlegeti a Könyv. Ennek valamilyen kellemetlen jelentése lehet, de nem tudtam rájönni, hogy mi.
- Erről nekem egy szót sem szóltál – vetette közbe Dors. – Különben megmondtam volna, hogy ez nem tulajdonnév. Ez is archaikus szó, és nagyjából megfelel a jelentése a galaktikus értejemben használt „árulónak”. A régi szó nagyobb félelmet gerjeszt. Egy áruló valahogy szégyenlősen rejtegeti, a renegát viszont büszkén viseli vétkét.
- A te dolgod, Dors, elemezgetni az archaikus nyelv finomságait. Mindenesetre, ha valóban létezett ez a renegát, és ha ember formájú robot volt, akkor ezt az árulót és ellenséget aligha őrizték volna meg és tisztelnék most a Vének sásfészkében.
- Én nem ismertem a „renegát” szó jelentését – mondta Seldon –, ám, mint említettem, az volt a benyomásom, hogy ellenségnek kellett lennie. Arra gondoltam, hogy diadalmaskodtak fölötte, és megőrizték őt, mint a mycogeni győzelem emlékét.
- Van utalás rá a Könyvben, hogy legyőzték a renegátot?
- Nincs, bár hátha elkerültem azt a részt...
- Nem valószínű. Minden mycogeni győzelem kiemelten szerepel a Könyvben, amelyre újból és újból hivatkoznak.
- A Könyv még említi valamit a renegáttal kapcsolatban – jegyezte meg Seldon kissé habozva –, de nem vagyok

biztos benne, hogy jól értettem-e.

– Az imént már említettem – mondta Hummin –, hogy helyel-közzel szándékosan homályba burkolják a mondandót.

– Olyasmire céloztak, hogy a renegát valami módon hatni tud az emberek érzelmeire, befolyásolni tudja őket...

– Erre minden politikus képes – vont a vállát Hummin. – Ez a tulajdonság a karizma – természetfölötti képesség.

– Nos, én szerettem volna megbizonyosodni – sóhajtott föl Seldon. – Ennyi volt az egész. Sokat adtam volna érte, ha életben találok egy ősi, ember formájú robotot, és kikérdezhetem.

– Milyen célból? – kíváncsiskodott Hummin.

– Hogy részletesen megismerjem az ősi, történelem előtti galaktikus társadalmat, amikor még az csak egyetlen világon terjedt el. Ekkora világ tanulmányozásának tapasztalataiból könnyebb lenne levezetni a pszichohistoria elméletét.

– Honnan tudná, hogy megbízhat abban, amit hallana? – támaszkodott Hummin. – Rábízná magát oly sok ezer év után a robot kezdetleges, ősrégi memóriájára? Mennyit torzulhatott az az idők során?

– Úgy van – szólalt meg egyszerre Dors is. – Akárcsak a számítógépes följegyzések, amelyekről beszéltem neked, Hari. Azokat a robotmemóriákat idővel kitörölnék, elveszítenék, eltorzítanák. Csak meghatározott ideig nyúlhatsz vissza, és minél hosszabb ez az idő, annál megbízhatatlanabbá válik az információ. Ezen nem tudsz

segíteni.

– Én is hallottam erről – bólintott Hummin – mint az információ bizonytalansági tényezőjéről.

– De az nem lehetséges – mondta Seldon elgondolkodva –, hogy bizonyos információkat, speciális megfontolásból, megőriznek? A mycogeni Könyv helyenként húszezer évvel ezelőtti eseményekre utal, és nem lehet, hogy nagyrészt hitelesen adja vissza a történeteket? Minél értékesebbnek tartanak valamilyen adott információt; és minél gondosabban igyekeznek megőrizni, annál időállóbbnak és megbízhatóbbnak kell annak lennie.

– A kulcsszó az „adott” információ. Amit a Könyv megőrzésre méltónak tart, nem biztos, hogy számodra is olyan fontos, az is lehet, hogy amire a robot a legjobban emlékezik, te azt szeretnéd, hogy felejtse el.

Seldon lemondóan legyintett.

– Akármerre fordulok is, hogy megtaláljam az utat a pszichohistória kidolgozásához, egyre nagyobb akadályokba ütközöm. Miért törjem hát magam?

– Lehet, hogy most még nem lát kiutat – jelentette ki Hummin közömbösen –, kiváló elméje azonban megtalálja az utat a pszichohistóriához, amelyről most még alig tudunk valamit. Adjon magának több időt. Most azonban egy pihenőhelyhez értünk, szálljunk ki és vacsorázzunk meg. A meglehetősen ízetlen, tésztával körített báránypástétom mellett (hol vannak a finom mycogeni ízek?) Seldon így füstölgött:

– Maga, Hummin, úgy látszik, megvan győződve róla, hogy én kiváló elme, lángész vagyok. Ez nem olyan biztos.

– Ez igaz – mondta Hummin. – Lehet, hogy nem. Csakhogy én nem ismerek másik jelöltet erre a munkára, ezért ragaszkodnom kell magához.

– Hát megpróbálom – sóhajtott föl Seldon –, csakhogy teljesen reménytelennek látom az ügyet. Eleve megmondtam, hogy elméletben lehetséges, de a gyakorlatban alkalmazhatatlan, és erről minden eddiginél jobban meg vagyok győződve.

A hőkút

AMARYL, JUGO – ...Matematikus, akinek Hari Seldon mellett a legnagyobb része volt a pszichohistória részletes kidolgozásában. Életének eseményei legalább olyan drámaiak voltak, mint matematikai teljesítményei. Dahlban, a régi Trantor egyik szektorában látta meg a napvilágot, és az alsó néposztályok kilátástalan nyomorából aligha emelkedett, volna fel, ha Seldon egészen véletlenül nem találkozik vele a...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

61.

Az egész Galaxis császáran erőt vett a kimerültség, a fizikai fáradtság. Ajka fáj a kegyes mosolyoktól, melyeket nyájasan osztogatnia kellett a megfelelő időben. A nyaka görcsbe merevedett attól, hogy érdeklődést mímelve ide-oda hajlítgatta a fejét. Fülét megviselte az erőltetett

figyelem. Egész teste lüktetett attól, hogy most felállt, aztán leült, majd megfordult, és bólogatva kinyújtotta a kezét.

Pedig csak egy állami fogadáson vett részt, ahol mindenféle polgármestereket, alkirályokat és minisztereket meg a hozzájuk tartozó férjet, feleséget kellett szórakoztatnia. A Trantor, vagy ami még rosszabb, a Galaxis minden részéből csaknem ezer ember volt jelen, ki ünnepélyes, ki pedig feltűnő különölc öltözékben.

A császárnak hegyeznie kellett a fülét, hogy megértsen valamit a legkülönfélébb nyelvjárásban feléje áradó hangzavarból, s ezen egyáltalán nem könnyített az a körülmény, hogy mindenki erőltette a Galaktikus Egyetemen beszélt császári köznyelvet. S a legrosszabb az volt, hogy a császárnak gondosan ügyelnie kellett arra, hogy miközben szépen csengő, üres szavakat intéz vendégeihez, lényeges dolgokban nehegy elkötelezze magát.

Titokban mindent – hangot és képet – fölvettek, és Eto Demerzel gondosan át fogja vizsgálni, hogy Cleon, ezen a néven az Első, jól viselkedett-e. Persze ezt csupán a császár gondolja magában, Demerzel kétségkívül azt fogja állítani, hogy adatokat gyűjt arról, melyik vendég árulta el magát beszélgetés közben. Lehet, hogy igazat is mond.

Szerencsés fickó ez a Demerzel!

A császár ki sem teheti a lábát a Palotából, nem szabadulhat udvartartásától; Demerzel pedig kedvére járhatja a Galaxist. A császár a közfigyelem középpontjában van, mindig elérhető, kénytelen látogatót látogató után fogadni. Egymást érik a fontos vagy csupán

fontoskodó vendégek. Demerzel gondosan őrizi inkognitóját, sohasem mutatkozik a Palota területén. Nevét rettegek, mert ő maga láthatatlan, jelenléte mégis mindenütt érzékelhető.

A császár a belső ember, ő képviseli a hatalom pompáját, erejét. Demerzel, a külső ember, a szürke eminenciás, szerényen meghúzódik a háttérben, még hivatali címe sincs. Ám keze mindenhová elér. Semmit sem vár fáradhatatlan szolgálataért, miért is várna, hiszen az övé a valóságos hatalom.

A császár eljátszott azzal az ördögi gondolattal, hogy bármikor figyelmeztetés nélkül, bármilyen ürüggyel vagy anélkül letaszíthatná, bebörtönözhetné, száműzhetné, megkínóztathatná, kivégeztethetné Demerzelt. Meglehet; hogy a császár egyedül nehezen tudja rákényszeríteni az akaratát a Birodalom különböző bolygóira, sőt a Trantor egyes szektoraira-is, ahol a rendeletek, szerződések, kötelezettségek, megállapodások szövevényében, általában a csillagközi jog útvesztőjében kénytelen megbirkózni a helyi hatalmasságok és törvényalkotók seregével. De legalább a Palotában, az udvartartásban abszolút hatalmat élvez.

Cleon azonban tisztában volt vele, hogy a hatalomról dédelgetett álmai egy fabatkát sem érnek. Demerzel már szolgálta az ő apját is, és Cleon nem emlékszik olyan esetre, amikor nem ő adott volna tanácsot a legkisebb ügyben is. Demerzel volt az, aki mindenről tudott, mindent kitervelt és mindent végrehajtott. S mi több, Demerzel volt, aki vállalta a felelősséget, ha valami balul ütött ki. A

császár személye fölötté volt minden kritikának, és nem volt mitől félnie, legfeljebb a palotaforradalmaktól vagy a hozzá legközelebb álló kegyencek törétől.

Az uralkodó éppen e veszélyek megakadályozása végett szorult rá Demerzel szolgálataira. Cleon császár megborzongott arra a gondolatra, hogy nélkülöznie kellene Demerzelt. Voltak császárok, akik személyesen kormányoztak, akiknek be kellett érniük tehetségtelen kabinetfőnökök egész hadával, mégis elboldogultak egy ideig.

Cleon képtelen volt erre. Neki szüksége van Demerzelre. És most, hogy eszébe jutott a merénylet lehetősége – és a Birodalom legújabb kori történelmének isme relében nem kerülhette el ezt a gondolatot –, belátta, hogy lehetetlen megszabadulnia Demerzeltől. Egyszerűen elképzelhetetlen. Bármilyen ravaszul próbálná is megszervezni, biztos volt benne, hogy Demerzel valahogy kiszagolná az egészet, tudomást szerezne az ő előkészületeiről, és nálánál sokkal ravaszabb módon államcsínyt hajtana végre. Biztos, hogy Cleon addigra halott lenne, mire Demerzel kezére rákattanna a bilincs. Új császár ülne a trónra, kinek a nevében ugyanaz a Demerzel uralkodna továbbra is.

Vagy talán Demerzel beleunna a játékba, magát kiáltaná ki császárnak?

Soha! Annál sokkal jobban ragaszkodik a névtelenségéhez. Ha Demerzel kiállna a világ elé, akkor hatalma, bölcsessége, szerencséje (ha van neki) biztosan cserbenhagyná. Cleon bizonyos volt ebben. Ehhez semmi

kétség sem férhet.

Így hát a császár mindaddig, amíg jól viselkedik, biztonságban érezheti magát. Demerzel, aki megelégszik a színpalak mögötti irányítással, hűségesen szolgálni fogja őt.

No lám, itt is van. Komor és egyszerű öltözékét látva Cleont feszélyezni kezdte a császári köntös hivalkodó cicomája, jó, hogy két inas gyorsan megszabadította a cifra ruhadarabtól. Természetesen Demerzel addig semmiképpen sem jelenne meg a színe előtt, amíg nincs egyedül.

– Demerzel – jelentette ki az egész Galaxis császára –, elfáradtam.

– Az állami fogadások fárasztóak, felség – dörmögte Demerzel.

– Akkor feltétlenül szükség van ilyesmire minden este?

– Nem minden este van ilyen alkalom, és a fogadás nem haszontalan. Az emberek hálásak, hogy láthatják önt, ha ön tudomást vesz róluk. Mindez jótékonyan hat a Birodalom hatalmi gépezetére.

– Valaha elég volt a hatalom birtoklása – jelentette ki a császár komoran. – Most pedig egy mosolytól, egy kézlegyintéstől, egy elejtett szótól, egy kitüntetéstől vagy emléklaptól várjuk az alattvalói hűség megtartását.

– Mindezt csak dicsérni lehet, felség, ha ezzel biztosítjuk a békét. És az ön uralkodása igen sikeres.

– De te is tudod, miért: mert itt vagy az oldalamon. Az egyetlen, amihez tehetségem volt, az, hogy fölismertem a te fontosságodat. – Alattomos pillantást vetett Demerzelre.

– A fiam nem alkalmas arra, hogy örökölje a trónt. Tehetségtelen kölyök. Mi lenne, ha téged tennélek meg örökösömül?

– Felség, ez lehetetlen – mondta Demerzel fagyosan. – Nekem eszembe se jutna bitorolni a trónt. Nem ragadnám el a jogos örököstől. Ha valamit rosszul tettem, megérdemlem az igazságos büntetést. De aligha tettem vagy tehettem olyasmit, amivel akkora büntetésre rászolgáltam volna, hogy ön császárt csináljon belőlem. Cleon elnevette magát.

– Igen pontosan kifejezted a császári trón valódi értékét, már csak ezért se büntetlek meg. De hagyjuk ezt, beszéljünk valami másról. Aludnom kellene, de még nincs kedvem végigszenvedni a lefekvés előtti ceremóniát. Beszélgessünk inkább.

– Miről, felség?

– Bármiről. A matematikusról meg a pszichohistóriájáról. Mert gyakran eszembe jut. Ma este a vacsora mellett is rá gondoltam. Azon álmodoztam, hogy a pszichohistóriai elemzés talán megjósolná, mit tegyen a császár a ceremóniális formaságok csökkentésére.

– Az az érzésem, felség, hogy ezt még a legbölcsebb pszichohistorikus sem tudná kifundálni.

– Nos, mondd el a legújabb híreket. Az a matematikus még mindig a fura mycogeni kopasz fejűek között rejtőzködik? Azt ígérted, hogy kipiszkálod őt onnan.

– Meg is próbáltam, felség, de sajnos, be kell vallanom, kudarcot vallottam.

– Kudarcot? – A császár megengedett magának egy

homlokráncolást: – Ez nem tetszik nekem.

– Nekem sem, felség. Úgy terveztem, hogy a matematikust ráveszik valamilyen szentségtörő cselekedet elkövetésére – ilyesmit könnyű megtenni Mycogenben, különösen egy idegennek. Olyasmire tehát, amiért szigorú büntetés jár. Aztán a matematikus kénytelen lesz a császárhoz folyamodni kegyelemért, s akkor már nem csúszhat ki a kezünk közül. Cserébe felségednek jelentéktelen engedményeket kellett volna tennie, olyanokat, melyek nekünk semmit sem jelentenek, de Mycogen számára fontosak. Úgy terveztem, hogy közvetlenül nem veszek részt az ügy végrehajtásában. Kidolgoztam az apró részleteket is.

– Elhiszem – mondta Cleon –, csakhogy csődöt mondott a terved. Talán Mycogen polgármestere...

– Őt Legfőbb Vénnek hívják, felség.

– Ne vacakolj a címekkel. Talán ez a Legfőbb Vén nem ment bele az alkuba?

– Épp ellenkezőleg, felség, belement, és Seldon, a matematikus szépen besétált a csapdába.

– Hát akkor?

– Sértetlenül elengedték.

– De miért? – kérdezte Cleon bosszankodva.

– Ebben nem vagyok biztos, felség, de az a gyanúm, hogy másnak is fontos az az ember. Az a valaki többet ígérhetett, mint mi.

– Kicsoda? Csak nem Mynek polgármestere?

– Lehet, felség, bár én kétlem. Én állandó megfigyelés alatt tartom Myneket. Ha rátették volna a kezüket a

matematikusra, arról tudomást szereztem volna.

A császár most már nemcsak a homlokát ráncolta, hanem láthatóan elöntötte a düh.

– Demerzel, ez nagy hiba. Fölöttébb kellemetlen: Egy ilyen kudarc azt a gyanút ébreszti bennem, hogy te már talán nem vagy az az ember, aki valaha voltál. Mit tegyünk Mycogennel, amiért ilyen arcátlanul szembeszállt a császár akaratával?

Demerzel lesújtva állta a szidalmakat, hangja azonban acélkeményen csengett.

– Hiba volna most fellépni Mycogen ellen, felség. Az ezt követő zűrzavar Mynek kezére játszana.

– De hát valamit csak tennünk kell?

– Talán nem, felség. Nem olyan rossz a helyzet, mint első pillanatra látszik.

– Ezt hogy értem?

– Emlékezzék csak vissza, felség, hogy ez a matematikus nem látott gyakorlati lehetőséget a pszichohistóriában.

– Persze hogy emlékszem rá, de hát ez nem jelent semmit, nem igaz? Mármint a mi szempontunkból.

– Meglehet. Ám ha kiderül, hogy alkalmazható a gyakorlatban is, akkor nagyon hasznos lenne számunkra, felség. Abból, amit sikerült megtudnom, arra következtetek, hogy ez a matematikus mégiscsak megpróbálja kidolgozni elméletének gyakorlati alkalmazását. Mycogeni szentségtörő kalandja értesülesem szerint része volt annak a törekvésének, hogy megoldja a pszichohistória problémáját. Felség, csak nekünk használ, ha magára hagyjuk. Jobban járunk, ha csak akkor tesszük rá a

kezünet, amikor már a cél közelébe jutott.

– Kivéve, ha Mynek előbb megkaparintja őt.

– Én gondoskodom róla, hogy ez ne következzen be.

– Úgy; mint ahogy most sikerült kipiszkálnod Mycogenből a matematikust?

– Legközelebb nem fogok hibázni, felség – fogadkozott Demerzel fagyosan.

– Ezt ajánlom is, Demerzel, – mondta a császár. – Még egy hibát nem fogok eltűrni. – Majd bosszúsan hozzátette:

– Azt hiszem, mégsem sikerül aludnom ma éjjel.

62.

A Dahl szektorbeli Jirad Tisilver alacsony kis emberke volt, jó fél fejjel alacsonyabb Seldonnál. Nem látszott, hogy ez túlságosan izgatta volna. Szabályos arcvonások tették kellemessé, mosolygós derű áradt belőle. Sűrű fekete bajusz és erős göndör fekete haj hangsúlyozta férfiasságát. Feleségével és serdülő lányával egy hét kis szobából álló lakásban lakott, amelyben alig volt bútor. Mindenütt patikarend uralkodott.

– Elnézésüket kérem, uraim és hölgyem, hogy nem tudom önöket abban a kényelemben részesíteni, amilyenhez szoktak. Mint tudják, Dahl szegény szektor, jómagam pedig nem tartozom a jobb módú polgárai közé.

– Annál több ok, hogy elnézését kérjük, amiért a jelenlétünkkel terheljük önt.

– Nincsenek terhemre, Seldon uram. Hummin úr bőkezűen megfizet azért, hogy szerény hajlékunkat megosztjuk magukkal. A pénz akkor is jól jönne, ha önöket nem látnánk

szívesen. De természetesen szívesen látjuk.

Seldonnak eszébe jutott, mivel búcsúzott tőlük Hummin, miután megérkeztek Dahlba.

– Seldon – mondta –, ez a harmadik hely, ahová elrejttem magukat. Az első kettő arról volt híres, hogy oda nem ér el a Birodalom keze, s lehet, hogy éppen azzal hívták fel magukra a figyelmet. Feltehetően számítottak arra, hogy ott rejtőznek el. Ez itt egészen más. Szegény, jelentéktelen, tulajdonképpen nem is biztonságos. Ez nem biztonságos búvóhely. A császár és kabinetfőnöke talán nem is fogják keresni magukat. Lenne szíves ezúttal gondosan kerülni a feltűnést?

– Megpróbálom, Hummin – ígérte meg Seldon kissé sértődötten. – Legyen szíves tudomásul venni, hogy a bajt nem én kerestem. Szeretnék minél többet megtudni azokról a dolgokról, amelyek nélkül esélyem se lehetne arra, hogy kidolgozzam a pszichohistória gyakorlati alkalmazását vagy legalábbis hozzáláthassak. Hiszen ha harminc életem lenne, talán akkor se tudnám összegyűjteni a szükséges dolgokat.

– Én megértem magát – mondta Hummin: – A tudásvágy vitte föl a Felvilágra Streelingben és a Vének sásfészkébe Mycogenben. És ki tudja, itt Dahlban hová. És ami téged illet, dr. Venabili, tudom, hogy megpróbáltál vigyázni Seldonra, de ennél többre van szükség. Jól jegyezd meg, hogy a Trantoron ő a legfontosabb ember, az is lehet, hogy az egész Galaxisban.

– Én továbbra is megteszek minden tőlem telhetőt – jelentette ki Dors mereven.

– És most a vendéglátókról. Talán furcsák, különösek, de alapjában véve rendes emberek, akikkel már korábban is volt dolgom. Ne hozzatok rájuk bajt, ha lehet.

Tisalver láthatóan nem tartott semmiféle bajtól. Vendégeit szívesen fogadta, és a lakbértől függetlenül őszintén örült a társaságuknak.

Még sohasem járt Dahlon kívül, s most csillapíthatatlan kíváncsisággal hallgatta a távoli tájakról szóló beszámolókat. A felesége is bólogatva, mosolyogva figyelt, lányuk is, ujját szopva ki-kilesett az ajtó mögül. Amikor az egész család együtt volt, rendszerint vacsora után, faggatták Seldont meg Dorsot a távoli világokról. A koszt bőséges volt, bár hiányoztak az ízek, olykor rágós volt az étel. Még szájukban érezték a mycogeni konyha ízeit, ezért aztán szoktatniuk kellett magukat az itteni ételekhez. Asztalul egy falra szerelt polc szolgált, amely mellett állva falatoztak:

Seldon tapintatos érdeklődésére a házigazda elmondta, hogy Dahlban ez a szokás, nem pedig a szegénység jele.

– Természetesen – magyarázta Tisalverné – Dahlban is vannak olyan magas beosztású állami hivatalnokok, akik környezetükben különféle különködő szokásnak hódolnak, például széken ülnek – testpolcoknak nevezte őket –, a szolid középosztály azonban lenézi őket.

Ám bármennyire elítélték is Tisalverék a fölösleges luxust, szívesen hallottak azonban róla, és élénken csettintgettek a nyelvükkel, amikor arról értesültek, hogy léteznek lábakra helyezett matracok, díszes kredencek, szekrények és gazdag asztalneműk.

Figyelmesen meghallgatták a mycogeni szokásokról szóló beszámolókat is, miközben Jirad Tisalver büszkén simogatta a haját, éreztetve, mintha férfiasságát veszítené; ha megfosztanák a hajzatától. Tisalverné felháborodott, amikor a nők alávetettségeről hallott, és sehogy sem fért a fejébe, hogy a nővérek engedelmesen elfogadják ezt a helyzetet.

A legnagyobb áhítattal azonban Seldonnak a császári palotáról szóló beszámolóját hallgatták. A család szinte ájult tisztelettel csüngött Seldon szaván, amikor az elmesélte, hogy látta és beszélt a császárral. Időbe telt, mielőtt részletes kérdéseket mertek feltenni, ám Seldon nem tudta kielégíteni a kíváncsiságukat. Hiszen nem sokat látott az udvarhoz tartozó létesítményekből; még kevesebbet magából a Palotából.

Tisalverék azonban nem nyugodtak bele ebbe, és makacsul tovább faggatták. Seldon udvari kalandjait hallván nem akarták elhinni, hogy Dors soha még a közelében sem járt a császári palotának. De a legkevésbé Seldonnak azt a megjegyzését akarták elhinni, miszerint a császár beszéde és viselkedése semmiben sem különbözik a közönséges halandóétól. Tisalveréknek erről egészen más elképzeléseik voltak.

A harmadik mesével, beszélgetéssel töltött este után Seldonnak elfogyott a türelme. Eleinte még örült annak; hogy – legalább napközben-nem kell semmit sem csinálnia azonkívül, hogy végignézi a Dors ajánlotta történelmi filmkönyveket. Tisalverék nappalra nagylelkűen átengedték vendégeiknek saját könyvnézőjüket, noha kislányuk

nyafogott miatta. Végül átküldték a szomszédba, hogy az ottani készüléket használja a házi feladatához.

– Nem sokra megyek velem – jelentette ki Seldon szobája menedékében, miután fölött valamilyen zenét, hogy beszélgetésük ne hallatsszék odakint. – Meg tudom érteni a történelem iránti elragadtatásodat, én azonban elveszek a vég nélküli részletekben. Akkora adathalmazban, mint egy hegy vagy mint egy galaxis, képtelen vagyok fölismerni a legfőbb rendezőelvet.

– Merem állítani – jelentette ki Dors –, hogy volt olyan idő, amikor az emberek nem láttak semmiféle rendezőelvet a csillagokban, idővel azonban felismerték a Galaxis struktúráját.

– De biztos vagyok benne, hogy erre emberöltők mentek rá, és nem hetek. Volt idő, amikor a fizika sem volt egyéb, mint egy halom össze nem függő megfigyelés, és nemzedékek kellettek hozzá, amire a legfőbb természeti törvényeket fölfedezték. No és mit szólsz Tisilverékhez?

– Mit szólnék? Szerintem rendes emberek.

– Csak nagyon kíváncsiak.

– Persze hogy azok. Vagy talán te nem volnál az az ő helyükben?

– De vajon pusztán kíváncsiságból teszik-e? Csillapíthatatlan érdeklődést mutatnak a császárral való találkozásom iránt.

– No és aztán? – mondta Dors türelmetlenül. – Ez is természetes. Vagy talán téged nem érdekelne?

– De engem idegesít.

– Hummin hozott ide bennünket.

– Ez igaz, de hát ő sem tökéletes. Az egyetemre is ő vitt el, ahol fölcsaltak a Felvilágra. Vagy elvitt bennünket Napmester Tizennégyhez, aki csapdába ejtett bennünket. Hiszen így volt, nem? Kétszer megégettem magam, most már óvatosabb vagyok. Nem szeretem, ha vallatnak.

– Akkor fordíts a dolgon, Hari. Vagy téged nem érdekel Dahl?

– Persze hogy érdekel. De lássuk, te mit tudsz róla?

– Semmit. Csupán annyit, hogy ez egyike a nyolcszáznál főbb szektornak, és én alig több mint két éve vagyok itt a Trantoron.

– Ez az. És van még huszonötmillió egyéb világ, és én alig több mint két hónapja rágódom ezen a problémán. Megmondom. Vissza akarok menni a Heliconra, és bele akarok fogni az örvényléstan matematikájának a tanulmányozásába, ami a doktori témám volt, és el akarom felejteni, hogy az örvényléstan betekintést engedett – vagy én hittem ezt mindössze-az emberi társadalom mozgásába.

Azon az estén azonban így fordult Tisalverhez:

– Tudja, kedves Tisalver, hogy még nem mondta el nekem, mit csinál, mi a foglalkozása?

– Mármint én? – mutatott Tisalver a mellére. Csak egy egyszerű trikó volt rajta, úgy látszik, ez a dahli férfiak egyenviselete. – Nem nagy ügy. A helyi holovízió állomásán dolgozom, a műszerkeresztőségben. Unalmas munka, de kenyeret ad.

– És elismert munka – vetette közbe Tisalverné. – Mert nem kell a hőkutaknál dolgoznia.

– Hőkutaknál? – emelte föl Dors a szemöldökét, érdeklődést erőltetve magára.

– No igen – felelte Tisilver –, ezek Dahl legnagyobb nevezetességei. Nem mintha olyan nagy ügy lenne, csak a Trantor negyvenmilliárd lakójának szüksége van energiára, amelynek jelentős részét mi szolgáltatjuk. Ezért nem kapunk elismerést, de szeretném látni, mit kezdenének nélküle egyes fölvágós szektorok.

Seldon arcán értetlenség tükröződött.

– Hát a Trantor nem a keringő napenergia-állomásokról kapja az energiáját?

– Egy részét – felelte Tisilver. – Egy másik részét a nukleáris fúziós művektől a szigeteken meg a mikrofúziós motoroktól, aztán a Felvilágon lévő szélerőművektől, ám *fele* – emelte föl az ujját a nyomaték kedvéért, és az arca szokatlanul ünnepélyessé komolyodott –, a *fele* a hőkutakból származik. Ilyen hőkutak sok helyütt működnek, de sehol, sehol sem olyan gazdagok, mint Dahlban. Komolyan állítják, hogy semmit sem tudnak a hőkutakról? Mert ilyen csodálkozva néznek rám.

– Mi nem vagyunk idevalósiak – jelentette ki Dors sietve (kis híján a barbár szó csúszott ki a száján). – Különösen dr. Seldon. Ő csak két hónapja tartózkodik a Trantoron.

– Igazán? – csodálkozott Tisilverné. Az asszony kicsivel alacsonyabb volt a férjénél, alakja formásan molett, fekete haját kontyba fésülve viselte, szép szeme sötétén csillogott. Akár a férje, ő is a harmincas éveiben járhatott:

A Mycogenben eltöltött rövid, de eseménydús idő után Dors furcsállotta, hogy egy asszony csak úgy feszteleplül

bekacsolódik a társalgásba. Milyen gyorsan meggyökeresednek a szokások, gondolta magában, és elhatározta, hogy ezt majd megemlíti Seldonnak mint a pszichohistória egyik adalékát.

– Ó, igen – mondta fennhangon –, dr. Seldon a Heliconra való.

Tisalverné udvariasan érdeklődött:

– És az hol van? – kérdezte.

– Hát hogy is mondjam – kezdte Dors, aztán Seldonhoz fordult. – Hol is van, Hari?

Seldon meglepődött.

– Hát az igazat megvallva, nem hiszem, hogy a koordináták segítségével nélkül meg tudnám mutatni a Galaxis modelljén. Csak annyit tudok, hogy a Trantorról nézve a központi fekete lyuk túlsó oldalán van. Elég körülményes dolog hiperhajóval eljutni oda.

– Alig hinném – jegyezte meg Tisalverné –, hogy Jiraddal valaha is sikerül hiperhajóra ülnünk.

– Sose lehet tudni, Casilia – mondta Tisalver vidáman. – De beszéljen a Heliconról, Seldon mester.

Seldon megrázta a fejét.

– Mit is mondhatnék? Olyan világ, mint bármely másik. Csak a Trantor különbözik az összes többitől. A Heliconon – de talán másutt sincsenek hőkutak, kivéve a Trantort. Meséljen róluk.

Csak a Trantor különbözik az összes többitől – visszhangzott az állítás Seldon fejében, és egy pillanatra megkapaszkodott ebben a mondatban, maga sem tudta, miért, egyszerre a fejébe villant Dors elbeszélése a combra

tett kézről. Tisalver szavai azonban ugyanolyan gyorsan kiűzték a fejéből ezt a képet.

– Ha valóban érdeklik magukat a hőkutak – mondta Tisalver –, megmutathatom. – A feleségéhez fordult. – Mit szólnál hozzá, Casilia, ha holnap este levinném Seldon mestert a hőkutakhoz?

– És engem is – jelentette ki Dors gyorsan.

– És Venabili kisasszonyt.

Tisalverné arca elborult, és hevesen tiltakozni kezdett:

– Nem tartom olyan jó ötletnek. Vendégeink nem találnák érdekesnek.

– Ellenkezőleg, Tisalverné asszony – mondta Seldon behízelve. – Mindketten nagyon szeretnék látni a hőkutakat. Boldogok lennénk, ha maga is csatlakozna hozzánk... meg a kislányuk, ha kedve tartja.

– A hőkutakhoz – merevedett meg Tisalverné. – Az a hely nem való tisztességes asszonynak.

Seldont feszélyezte a baklövése.

– Én nem akartam semmi rosszat, Tisalverné asszony.

– Semmi baj – méntelte meg a helyzetet Tisalver. Casilia lealacsonyítónak tartja, ami igaz is, ám mint- hogy én nem dolgozom ott, semmi rossz nincs benne, ha csak odalátogatok, és megmutatom a vendégeimnek. Viszont kényelmetlenséggel jár, és sohasem tudnám rávenni Casiliát, hogy beöltözzék az útra.

Végre fölkeltek kényelmetlen székeikről. A dahli „székek” nem voltak mások, mint kis, kerekeken gördülő, öntött műanyag alkalmatosságok, amelyeken görcsöt kapott Seldon térde. Egyébként a legkisebb mozdulatra is ki akart

gördülni az ember alól. Tisalverék azonban elsajátították a stabil ülés tudományát, és minden nehézség nélkül felpattantak, amit Seldon csak úgy tudott megtenni, ha a kezével megfogódzkodott. Dorsnak is sikerült minden nehézség nélkül talpra állnia, és Seldon ezúttal is megcsodálta a lány természetes ügyességét.

Mielőtt ki-ki saját szobájába vonult volna el éjszakára, Seldon megkérdezte Dorstól:

– Biztos, hogy semmit sem tudsz a hőkutakról? Látszik, hogy Tisalverné nincs tőlük elragadtatva.

– Annyira azért nem lehetnek visszataszítóak, ha Tisalver hajlandó megmutatni őket. Tegyük úgy, mint akik kellemesen meglepődnek.

63.

– Megfelelő öltözékre van szüksége – mondta Tisalver. Tisalverné hangosan szuszogott a háttérben.

Seldonnak észébe jutottak az ancúgok, és némi gyanakvással megkérdezte:

– Mit ért ön megfelelő öltözéken?

– Valami könnyűt, mint amelyet én viselek. Rövid ujjú trikó, bő nadrág, kényelmes alsónadrág, zokni, nyitott szandál. Én szívesen kölcsönzök magának.

– Köszönöm. Nem hangzik rémisztőnek ez a viselet.

– Ami Venabili kisasszonyt illeti, számára ugyanezt tudom ajánlani. Remélem, megfelel a mérete.

Tisalver ruhái (mert a sajátját adta oda nekik) tűrhetőek voltak, csak kicsit lötyögtek rajtuk. Amikor elkészültek, elbúcsúztak Tisalvernétől, aki megadóan nézett utánuk az

ajtóból, bár érezte velük, hogy helyteleníti a dolgot.

Kora este volt, odafönt puha alkonyi fény borult a tájra. Lassan fények gyúltak Dahl fölött. A levegő kellemesen enyhe volt. Alig lehetett járművet látni, mindenki gyalogosan járt. A távolból odahallatszott egy expressz zúgása, és időnként tovasuhanó fényeit is látni lehetett.

Seldon úgy látta, hogy Dahl lakói nem valamilyen meghatározott cél felé igyekeztek. Inkább korzóztak, kedvtelésből sétáltak az utcán. Talán mert Dahl – ahogy Tisilver utalt rá-szegény szektor, és az emberek nem engedhetik meg maguknak a költséges szórakozást – és mi lehetett volna olcsóbb, kellemesebb egy esti sétánál?

Seldon maga is egykettőre fölvette a céltalan kószálás ütemét, és határozottan jól érezte magát az őt körülvevő barátságos légkörben. Az emberek üdvözölték egymást, váltottak néhány szót, amikor összetalálkoztak. Mindenféle különböző formájú és dúsnál dúsabb fekete bajuszok villogtak, ez, úgy látszik, ugyanolyan általános ékessége a dahli férfiaknak, mint a mycogeni testvéreknek a tar koponya.

Valóságos esti szertartás részesei voltak. Az emberek örültek annak, hogy újabb nap ért békében véget, és hogy kinek-kinek barátai jó egészségben, boldogságban köszönthették ezt az estét. Seldon hamarosan észrevette, hogy Dors minden tekintetet magára vonz. Az alkonyi fény még jobban kihangsúlyozta vörös hajának szépségét, úgy ragyogott a sok fekete üstök között, mint régi, megfeketedett pénzermék között az arany.

– Nagyon kellemes itt – mondta Seldon.

– Valóban – helyeselt Tisilver. – Rendszerint a feleséggel szoktam sétálni, aki ilyenkor érzi igazán jól magát. Szinte mindenkinek, aki megfordul erre, tudja a nevét, foglalkozását, ismeri rokoni kapcsolatait. Nekem ez nem megy. Azoknak, akik most üdvözölnek, a felének se tudnám megmondani a nevét. De azért nem kell ilyen lassan cammognunk. El kell jutnunk a felvonóhoz. Az alsóbb szinteken elég mozgalmas az élet.

Már lefelé ment velük a lift, amikor Dors megszólalt:

– Feltételezem, Tisilver úr, hogy a hőkutak olyan helyek, ahol a Trantor belső hőjével gőzt fejlesztenek, amely turbinákat forgat és áramot fejleszt.

– Á, dehogy. Az áramot nagyméretű és nagyon hatékony termonukleáris máglyák termelik közvetlenül. A részletekről ne kérdezzen. Én csak egy holovíziós műsorszerkesztő vagyok. De itt lent is hiába érdeklődik a részletekről. Az egész egy nagy fekete dobozban zajlik. Elég, hogy működik, de hogy hogy, azt senki sem tudja.

– Mi van akkor, ha valami elromlik?

– Ez nem nagyon fordul elő, de ha mégis, valahonnan küldenek egy szakembert. Valakit, aki ért a komputerekhez. Mert természetesen az egész folyamatot számítógépek vezérlik.

A lift megállt, és kiszálltak. Megcsapta őket a hőség.

– Meleg van – jegyezte meg Seldon teljesen fölöslegesen.

– Igen, meleg van – hagyta rá Tisilver. – Ez teszi Daht olyan értékes energiaforrássá. Itt a magmaréteg közelebb van a felszínhez, mint bárhol a világon. Az emberek kénytelenek elviselni a hőséget.

– Van légkondicionálás? – érdeklődött Dors.

– Van, hogyne volna, csak hogy számolni kell a költségekkel. Szellőztetünk, páratlanítunk és hűtünk is, de ha nem takarékoskodunk, akkor túl sok energiát használunk föl, és az egész folyamat túl költséges lesz.

Tisalver megállt egy ajtó előtt, és jelt adott. A feltároló ajtón hűvösebb levegő csapta meg őket.

– Szereznünk kell valakit – tűnődött Tisalver –, aki körbevezet bennünket, és aki megóvja Venabili kisasszonyt a szemtelenebb férfiak megjegyzéseitől.

– Engem nem hoznak zavarba az effajta megjegyzések – tiltakozott Dors.

– De engem igen – mondta Tisalver.

Az irodából egy fiatalember sietett eléjük. Hano Lindorként mutatkozott be. Nagyon hasonlított Tisalverre, de Seldon beletörődött, hogy úgysem képes egykönnyen megkülönböztetni az ittenieket, amíg meg nem szokja a szeme az egyforma alacsony termetet, a sötét arcszínt, a fekete haját, a dús bajuszt.

– Készségesen megmutatom, amit érdemes látni – ajánlkozott Lindor. Szavait mindannyiukhoz intézte, a szemét azonban kizárólag Dorsra függesztette. – Nem ígérhetem, hogy kellemes lesz. Azt javaslom, vegyék le az ingüket.

– Itt kellemesen hűvös van – jegyezte meg Seldon.

– Persze, mert itt dolgozunk mi, vezetők. A ranggal előjogok is járnak. Odakint nem tudjuk ezt a légkondicionálást fönntartani. Ezért kapnak ott többet az emberek, mint én. Ami azt illeti, egész Dahlban ők

keresnek a legtöbbet, ennek köszönhetjük, hogy egyáltalán akad ember, aki elvállalja ezt a lenti munkát. Ennek ellenére egyre nehezebb hőkutasokat kapni. – Mélyet lélegzett. – Oké, merüljünk alá. – Ezzel levette az ingét és az övébe gyúrta. Tisalver, majd Seldon is követte a példáját.

Lindor Dorsra pillantott, és azt mondta:

– Ha nem akar megsülni, kisasszony, ám nem kötelező.

– Nincs semmi baj – mondta Dors, és levetette a blúzát.

Egészen kicsi, vékony fehér melltartót viselt mindössze.

– Kisasszony – mondta akadozva Lindor –, ez nem... – De

aztán meggondolta magát, és ráhagyta. – Rendben van.

Majd megleszünk valahogy.

Kezdetben Seldon nem látott mást, csak csupa komputert, gépet, vastag csöveket, villogó fényeket és villódzó képernyőket.

Az általános világítás nem volt túl erős, bár egyes berendezések fényárban úsztak.

– Miért takarékoskodnak a fénnel? – kérdezte Seldon hunyorogva a félhomályban.

– Ott, ahol kell, több a fény – felelte Lindor. Tagolt, határozott és egy kissé éles volt a hangja. – A csökkentett megvilágításnak pszichológiai oka van. Az erős fényt az agy hőként érzékeli. Ha növeljük a világítást, az emberek panaszkodnak, még akkor is, ha egyúttal csökkentjük a hőséget.

– Úgy látom, általános a számítógépesítés – jegyezte meg Dors. – Szerintem akár rá lehetne bízni az egész irányítást a komputerekre. Az efféle környezetben a legideálisabb a

mesterséges intelligencia alkalmazása.

– Igaza van – helyeselt Lindor –, de azért nem kockáztathatjuk az üzemzavart. Ha valami elromlik, szükségünk van rá, hogy emberek is legyenek a helyszínen. Egy hibás komputer kétezer kilométerre innen is bajt okozhat.

– Ez vonatkozhat az emberi hibára is, nem? – kérdezte Seldon.

– No igen, de ha ember is tartózkodik a helyszínen, egy komputer hibáját gyorsabban fel lehet fedezni, az emberek gyorsabban kijavíthatják, és fordítva, a komputerek gyorsabban helyrehozhatják az emberi tévedést. A végeredmény az, hogy addig, amíg az ember és a számítógép egyszerre nem hibázik, semmiféle komolyabb baj nem történhet. Ilyesmi pedig nemigen fordul elő.

– Nemigen, de ez nem jelenti azt, hogy soha – akadékoskodott Seldon.

– Szinte soha, de természetesen előfordulhat. A számítógépek már nem a régiéek, és az emberek sem azok, akik voltak.

– Ez már csak így van – mosolyodott el Seldon.

– Ó, nem – mondta Lindor. – Én nem nosztalgiazom. Nem a régi szép időket emlegetem. Én statisztikai tényekről beszélek.

Seldonnak eszébe jutott, mit mondott Hummin az idők romlásáról.

– Látja, mire gondolok? – halkította le a hangját Lindor. – Ott van egy csoportnyi ember; ahogy látom a C-3-as szintről, és isznak. Senki sincs a helyén.

– Mit isznak? – érdeklődött Dors.

– Speciális folyadékot, hogy pótolják az elektrolitvesztést. Gyümölcslevet.

– Ezt csak nem vetheti a szemükre? – méltatlankodott Dors. – Ebben a száraz hőségben az embernek folyadékra van szüksége.

– El tudja képzelni, hogy egy C-3-as szakmunkás meddig képes kihúzni az ivás idejét? De ez ellen nem lehet tenni semmit. Ha csupán öt percük lenne ivásra, és megtiltanák nekik, hogy találkozzanak, beszélgessenek, mindez elegendő ok lenne a lázadásra.

A csoport felé közeledtek. Vegyesen álldogáltak ott férfiak és nők, egyikükön sem volt ing. A nőknél volt valami melltartóféleség, de ennek az volt az egyetlen funkciója, hogy emelje a kebleket, s ezáltal elviselhetőbbé tegye az izzadást – legalábbis azon a tájon. Amúgy pedig szabad betekintést engedett a női test e részére. Dors odasúgta Seldonnak:

– Milyen okosak, Hari. Rólam ott folyik a víz, pedig rajtam sincs sok. De hozzájuk képest...

– Akkor miért nem veszed le a melltartódat? – kérdezte Seldon. – Én nem foglak megakadályozni.

– Valahogy az az érzésem-incselkedett Dors –, hogy nem tennéd meg: – Ám a melltartóját mégsem vette le.

Már odaérték a mintegy tucatnyi emberből álló társasághoz.

– Ha valaki goromba megjegyzést tenne, túl fogom élni – mondta Dors.

– Köszönöm – mondta Lindor. – Azt nem ígérhetem, hogy

nem fognak. De be kell hogy mutassam magukat. Mert ha az én társaságomban lévő felügyelőknek vélnék magukat, kitörne a botrány. A felügyelőktől elvárják, hogy egyedül szaglásszanak körbe, és a vezetőség részéről senki se ellenőrizze őket.

Feltartotta a kezét.

– Hőkutasok, hadd mutassam be ezt a két látogatót, e két tudóst, akik a külvilágról jöttek el hozzánk. Az ő világaikon fogyóban van az energia, és azért jöttek ide, hogy megnézzék, mi itt Dahlban hogy boldogulunk. Úgy gondolják, tanulhatnak tőlünk.

– Megtanulhatják, hogy kell izzadni! – kiáltotta oda az egyik hőkutas, általános nevetést keltve.

– A kisasszonynak máris csuromvizes a melle – kiáltotta egy asszony –, ha így bebugyolálja magát!

Dors visszakiáltott:

– Szívesen levennem, de az enyém nem versenyezhet a tiéddelel.

Szavait jóindulatú nevetés fogadta.

Egy fiatalember azonban előbbre lépett, és mélyen ülő szemével mereven bámulta Seldont, arca akár egy komor maszk.

– Én ismerem magát – szólalt meg. – Maga a matematikus.

Egészen közlőrl, élénk kíváncsisággal vizsgálgatta Seldon arcát. Dors gépiesen Seldon elé lépett, Lindor pedig a lány elé, és fölkiáltott:

– Vissza, hőkutas! Vigyázz a modorodra.

– Várjatok! – mondta Seldon. – Hadd beszéljen. Mién

gyülekeznek mindenki ide elém?

Lindor halkán odasúgta:

– Ha valaki közel jön, érezni fogja, hogy a szaguk nem hasonlít az üvegházi virágokéra.

– Majd elviselem valahogy – mondta Seldon. – Mit akar tőlem, fiatalember?

– A nevem Amaryl. Láttam magát a holovízióban.

– Ez lehetséges, de mit akar ezzel?

– A nevére nem emlékszem.

– Nem is kell emlékeznie.

– Maga valami olyasmiről beszélt, mint a pszichohistória.

– Ha tudná, mennyire bánom már, hogy azt tettem.

– Hogyan?

– Semmi. Mit akar tőlem?

– Beszélni szeretnék magával. Csak egypár szót. Most mindjárt.

Seldon Lindorra nézett, aki hevesen ingatta a fejét. – Addig nem, amíg le nem telik a műszakja.

– Mikor kezdődik a műszakja, Mr. Amaryl? – kérdezte Seldon.

– Tizenhatkor.

– El tudna jönni hozzám holnap kettőkor?

– Persze. Hová?

Seldon odafordult Tisalverhez.

– Megengedi, hogy a maga lakásán fogadjam?

Tisalver nem volt lelkes.

– Erre semmi szükség. Ő csak egy hőkutas.

– De fölismerte az arcomat – erősködött Seldon. – Valamit tud rólam. Nem lehet amolyan kis senki. Majd az én

szobámban fogadom. – És amikor látta, hogy Tisilver arca nem enyhül meg, hozzátette: – Az *én* szobámban, melyért lakbért fizetek. Maga pedig a munkahelyén lesz, távol az otthonától.

Tisilver halkán megjegyezte:

– Nem is rólam van szó, Seldon mester. Hanem a nejem. Ő nem fog beleegyezni.

– Majd én beszélek a fejével – mondta Seldon határozottan. – Bele kell egyeznie.

64.

Casilia Tisilver tágra nyitotta a szemét.

– Egy hőkutas? Az *én* lakásomon? Szó sem lehet róla!

– De miért nem? Különben is az *én* szobámba jön – erősködött Seldon. – Kettőkor.

– Én ebbe nem megyek bele – makacskodott Tisilverné. – Ez az eredménye, hogy lementek a hőkutakhoz. Jiradnak elment az esze.

– Egyáltalán nem, Tisilver asszony. Én kértem, hogy menjünk le, és igazán nagy hatást tett rám. Találkoznom kell ezzel a fiatalemberrel, mert ez nélkülözhetetlen a tudományos munkámhoz.

– Sajnálom, ha így van, de mégsem egyezhetem bele. Dors Venabili fölemelte a kezét.

– Hari, bízd rám ezt a dolgot. Tisilver asszony, ha dr. Seldon látni akar valakit ma délután a szobájában, azért természetesen külön bérrel tartozunk. Ezt mi megértjük. Ezért a mai napon dr. Seldon szobájának a bére a

duplájára emelkedik.

Tisalverné elgondolkodott az ajánlaton.

– Ez szép önöktől, csakhogy nem csupán a pénzről van szó. Mit szólnak hozzá a szomszédok? Egy izzadt, bűdös hőkutas...

– Én nem hinném, Tisalverné asszony, hogy tizennégy órákor izzadt és bűdös lenne, de hadd folytassam. Minthogy dr. Seldonnak találkoznia kell vele, és ha itt nem tudja nyélbe ütni a találkozót, akkor más hely után kell néznünk. Csakhogy nem tehetjük meg, hogy ide-oda futkossunk, ez túlságosan kényelmetlen lenne, ezért kénytelenek leszünk másutt szobát bérelni. Ez nem lesz könnyű, és nem is nagyon szeretnénk, de kénytelenek leszünk rá. Így hát a mai nappal bezárólag rendezzük a számlát, és elmegyünk. Persze meg kell majd magyaráznunk Hummin úrnak, miért kellett megváltoztatnunk, amit ő volt olyan kedves elrendezni számunkra.

– Várjanak. – Tisalverné arcáról tanulmányt lehetett volna írni, amint mérlegeli a dolgot. – Mi nem szeretnénk megsérteni Hummin urat... vagy magukat. Mennyi ideig is maradna itt ez az illető?

– Kettőre jön ide. Négy órákor munkába kell állnia. Azaz két óránál jóval rövidebb időt tölt itt. Odakint ketten fogadjuk őt, és fölvezetjük dr. Seldon szobájába. Ha valamelyik szomszéd meglátna is bennünket, azt fogja gondolni, hogy egy külvilági barátunkról van szó. Tisalverné bólintott.

– Akkor hát legyen. Seldon mester szobabére duplája lesz

a mai napra, és ez a hőkutas csak erre az egy alkalomra jöhet ide.

– Csak egy alkalomra – bólintott Dors.

Később azonban, amikor Seldon és Dors a lány szobájában ült, Dors megkérdezte:

– Mondd, Hari, miért akarsz vele mindenáron találkozni? Vagy egy hőkutas kifaggatása is fontos a pszichohistória szempontjából?

Seldon enyhe gúnyt érzett a lány hangjában, ezért csípősen így válaszolt:

– Egyáltalán nem vagyok köteles mindent ehhez a nagyszabású tervemhez mérni, amelyben amúgy sem nagyon bízom. Emellett én emberi lény is vagyok, emberi kíváncsisággal megáldva. Órákat töltöttünk ott lent a hőkutaknál, és láthattad, milyenek az ott dolgozó emberek. Látszott rajtuk, hogy iskolázatlanok. Alacsony intelligenciájú emberek, eszem ágában sincs a szavakkal játszani, mégis akadt ott valaki, aki fölismert engem. A tízéves konferencia alkalmából láthatott engem a holovízióban, és megjegyezte a „pszichohistória” szót is. Mindez valahogy nehezen egyeztethető össze azzal a hellyel, ezért is szeretnék beszélni vele.

– Csak nem legyezgeti a hiúságodat, hogy még a dahli hőkutasok között is ismertté váltál?

– Hát... meglehet. De ez fölcsigázza az érdeklődésemet is.

– És honnan tudhatod, hogy nem készítették-e föl és nem akar-e bajba sodorni, mint ahogy többször megesett veled?

Seldon elhúzta a száját.

– Nem fogom neki megengedni, hogy a hajamat simogassa. Különben is, azóta tanultunk egyet-mást, nem igaz? És biztos vagyok benne; hogy te is ott leszel. A Felvilágra elengedtél egyedül, a mikrofarmokra is Esőcsepp Negyvenhárommal, de ezt most nem fogod megtenni, nem igaz?

– Erre mérget vehetsz – mondta Dors:

– Akkor hát majd én beszélek a fiatalemberrel, te pedig figyelni fogod a csapdákat. Beléd vetem minden bizodalمامat.

65.

Amaryl néhány perccel tizennégy előtt érkezett meg, óvatosan körülpillantgatva. Haját gondosan lesimította, sűrű bajuszát elegyengette, és a két végét kissé kackiásan fölpödörte. Trikója ragyogott a tisztaságtól. Illatozott ugyan, ám a belőle áradó gyümölcsillat a kissé bőségesen alkalmazott illatszernek volt köszönhető.

Seldon, aki a ház előtt várakozott rá, könnyedén megragadta egyik karját, míg Dors a másikat fogta meg, és sietve betuszkolták a liftbe. A megfelelő emeleten kiszálltak, és a lakáson átjutva beléptek Seldon szobájába. Amaryl ravaszul körbetekintve odasúgta:

– Senki sincs itthon, mi?

– A háziaknak dolguk van – felelte Seldon közömbösen. A szoba egyetlen ülőalkalmatosságára, egy padlóra helyezett párnára mutatott.

– Köszönöm – háritotta el Amaryl. – Nekem nincs rá szükségem. Egyikőjük foglaljon helyet. – És kecses

mozdulattal lekuporodott a padlóra.

Dors utánozta mozdulatát, és helyet foglalt Seldon padlóra helyezett matracának a szélén, Seldon azonban elég ügyetlenül huppant melléje. A lábát még így sem tudta elég kényelmesen elhelyezni.

– Nos, halljuk, fiatalember – kezdte Seldon –, miért akart találkozni velem?

– Azért, mert ön matematikus. Ön az első matematikus, akit életemben látok. Közelről. Szinte megérinthetném.

– A matematikusok tapintásra nem különböznek másoktól.

– De számomra igen, dr... dr. Seldon?

– Úgy hívnak.

Amaryl arca elégedettséget sugárzott.

– Végre eszembe jutott. Tudja, én is matematikus szeretnék lenni.

– Nagyon helyes. Mi akadályozza ebben?

Amaryl hirtelen elkomorult.

– Ezt komolyan kérdezi?

– Mert valami csak kell hogy meggátolja. Igen, komolyan kérdezem.

– Az gátol meg, hogy dahlly vagyok, ráadásul itt Dahlban is csak hőutas. Nincs pénzem az iskolára, és nem is tudok pénzhez jutni, hogy tanulhassak. Mert milyen volt az én tanítatásom? Mire tanítottak meg engem? Olvasni és írni meg komputert kezelni – ennyi untig elég ahhoz, hogy hőutas legyen valaki. Én azonban többre vágytam. Ezért képeztem magamat.

– Sok szempontból ez a tanulás legjobb módja. Hogy tudta ezt megtenni?

– Ismertem egy könyvtárosnőt. Az hajlandó volt segíteni nekem. Nagyon rendes asszony volt és megmutatta; hogyan kell a komputert matematikatanulásra használni. És készített nekem egy szoftverrendszert, amellyel kapcsolatba léphettem más könyvtárakkal. Szabadnapjaimon meg délelőttönként, műszak után kerestem fel őt. Néha bezárt a saját szobájába; hogy ne zavarjanak a könyvtár látogatói, vagy akkor engedett be, amikor a könyvtár zárva volt. Ő maga nem konyított a matematikához, nekem azonban minden segítséget megadott. Kissé idősecske volt, özvegyasszony. Talán mint a fiáról gondoskodott rólam. Neki magának nem volt gyereke.

(Talán más oka is volt rá, gondolta Seldon, de elhessegette magától a kaján gondolatot. Semmi köze hozzá.)

– Kedvencem a számelmélet volt-folytatta Amaryl. – Magam is kidolgoztam valamit annak alapján, amit a komputertől meg a matematikát oktató filmkönyvekből elsajátítottam. Olyasféle újdonságokkal álltam elő, amelyenek nem voltak benne a filmkönyvekben.

Seldon felvonta a szemöldökét.

– Nagyon érdekes. És mik voltak azok?

– Magammal hoztam néhányat. Még senkinek sem mutattam meg. A környezetem – vontam meg a vállát – vagy kinevetne, vagy bosszankodna. Egyszer elmondtam egy ismerős kislánynak, de ő csak kinevetett, hogy dilis vagyok, és többet nem találkozott velem. Megengedi, hogy megmutassam magának?

– Természetesen: Őszintén mondom.

Seldon kinyújtotta a kezét, és Amaryl némi habozás után odaadta neki a magával hozott tasakot.

Seldon hosszasan vizsgálta Amaryl fejtegetéseit. A végtelenségig naiv volt, Seldon azonban türtőztette magát, s nem mosolygott. Figyelmesen átnézte a levezetéseket, amelyek között persze egyetlen új – vagy valamelyest is új – sem akadt, de olyan sem, amely jelentős lett volna. De hát nem is ez volt a fontos.

– Ezt mind maga csinálta? – nézett föl Seldon.

Amaryl megszeppelve bólintott.

Seldon kivett néhány lapot a paksamétából.

– Mi készítette arra, hogy ezt felállítsa? – És ujjával végigfutott egy matematikai levezetéssoron.

Amaryl homlokát ráncolva gondolkodott. Aztán fölvázolta gondolatmenetét.

Seldon figyelmesen hallgatta, majd megkérdezte:

– olvasta valaha Anat Bigell könyvét?

– A számelméletről?

– A címe: *A matematikai levezetés*. A számelmélethez nem sok köze van.

Amaryl megrázta a fejét.

Sajnos soha nem hallottam róla.

– A szerző már háromszáz évvel ezelőtt kidolgozta a maga elméletét.

– Ezt nem tudtam – mondta Amaryl döbönt arccal.

– Ebben nem kételkedem. A magáé azonban elegánsabb. Nem olyan egzakt ugyan...

– Mit ért azon, hogy egzakt?

– Semmi. – Seldon visszahelyezte a lapokat, az egész

paksamétát visszadugta a tasakba, aztán így szólt: – Csináljon ebből az egészből néhány kópiát. Egy példányt dátumoztasson le egy hivatalos komputerrel, majd pecsételtesse le. A barátom, Venabili kisasszony el tudja intézni, hogy valamilyen ösztöndíjjal bejuttassa magát a Streeling Egyetemre. Előlről kell kezdenie, és matematikán kívül más tárgyakat is föl kell vennie, ámbár...

Amaryl ekkor végre visszanyerte lélekjelenlétét.

– A Streeling Egyetemre? Nem fognak fölvenni.

– Miért nem? Dors, te ugye el tudod intézni, nem?

– Nem tudja – erősködött Amaryl. – Nem vesznek föl. Mert Dahlba való vagyok.

– No és?

– Dahliakat nem vesznek föl.

Seldon Dorsra pillantott.

– Miféle beszéd ez?

Dors a fejét csóválta.

– Én magam sem tudom.

– Maga sem idevalósi, kisasszony – mondta Amaryl. –

Mióta van a Streelingen?

– Valamivel több mint két éve, Mr. Amaryl.

– Látott valaha is ott dahliakat – alacsony termet, göndör fekete haj, dús bajusz?

– Ott mindenféle külsejű diák előfordul.

– De nem Dahlból. Legközelebb nézzen jól körül.

– És miért nem? – kérdezte Seldon.

– Mert nem szeretnek bennünket. Mások vagyunk. Nem tetszik a bajuszunk.

– Le is borotválhatja... – kezdte Seldon, a másik dühös

tekintete azonban beléfojtotta a szót.

– Soha. Miért tenném? A bajuszom a férfiasságom jele.

– A szakállát mégis leborotválja. Az nem férfiasságának bizonyítéka?

– Nekünk a bajuszunk az.

Seldon újabb pillantást vetett Dorsra, és az orca alatt dűnnyögte:

– Kopasz fej... bajusz... örület.

– Micsoda? – fakadt ki Amaryl dühösen.

– Semmi. Mondja, mi az; amit még nem szeretnek a dahliakban?

– Kitalálnak mindenfélét. Azt mondják, bűdösek vagyunk. Azt mondják, hogy piszkosak vagyunk. Azt mondják, hogy lopunk. Hogy erőszakosak vagyunk. Meg tompa eszűek.

– És miért állítják mindezt?

– Mert könnyű ezeket állítani, és ez jó érzést okoz nekik. Persze, a hőkutak mellett koszosak leszünk meg bűzlünk. Szegények vagyunk és elnyomottak; egyesek közülünk lopnak és erőszakoskodnak. De ez nem vonatkozik mindenkire. És azok a magas sárga fejűek a császári szektorban azt hiszik magukról, hogy övék a Galaxis, és valóban az övék! Ők talán nem erőszakoskodnak? Vagy soha nem lopnak? Ha az én munkámat végeznék, ők is úgy bűzlenének; mint én. Ha olyan körülmények-között élnének, mint én, ők is bekoszolódnának.

– Ugyan ki meri állítani, hogy mindenütt más-más emberek vannak? – kérdezte Seldon.

– Ezt senki, de mégis elfogadják ezt a megkülönböztetést. Seldon mester, én él akarok kerülni a Trantorról. Itt nekem

semmi esélyem sincsen, itt én nem kereshetek pénzt, itt én nem tanulhatok, itt én nem lehetek matematikus, itt én nem tehetek senki, csak az, ami szerintük most is vagyok... egy mihaszna senki. – A hangjából csalódás és elkeseredés csendült ki.

Seldon megpróbált érvelni:

– Az, akitől ezt a szobát bérelem, szintén dahli. Neki van tiszta munkája. És tanulni is tudott.

– Ó, persze! – mondta Amaryl hevesen. – Vannak ilyenek. Néhánynak hagyják, hogy érvényesüljön, hogy aztán azt mondhassák: lám, ez is lehetséges. És ez a néhány ember jól is élhet, mindaddig, amíg nem mozdulnak ki Dahlból. Ám tegyék csak ki innen a lábukat, rögtön meglátják, hogy kezelik őket. És amíg itt vannak, azzal szórakoznak, hogy bennünket kutyába sem vesznek. Ettől sárga hajúnak érzik magukat. Kíváncsi vagyok rá, miként fogadta ez a kedves ember, akitől ezt a szobát béreli, amikor megmondta neki, hogy egy hőkutast akar vendégül látni? Mit mondott rólam? El is mentek itthonról... Hogy ne legyenek velem egy fedél alatt.

Seldon az ajkát harapdálta.

– Nem fogok megfélemezni magáról. Gondoskodom róla, hogy elkerüljön a Trantorról, méghozzá a Heliconra, az én egyetememre – amikor magam is visszatérek oda.

– Megígéri? Becsületszavára? Akkor is; ha én dahli vagyok?

– Az a tény, hogy maga dahli, számomra teljesen közömbös. Az a fontos, hogy maga máris matematikus! De még mindig nem tudom ésszel fölfogni, amit mond.

Képtelen vagyok elhinni, hogy ilyen ostoba előítéleteket tápláljanak az emberekről.

Amaryl keserűen megjegyezte:

– Ez azért van, mert magának sohasem volt alkalma arra, hogy érdeklődjék az ilyen dolgok iránt. Ott lehet az orra előtt, de észre sem veszi, mivel magát közvetlenül nem érinti a dolog.

– Mr. Amaryl – kelt Seldon védelmére Dors –, dr. Seldon is ugyanolyan matematikus, akárcsak maga, és néha a fellegekben jár. Legyen megértő vele szemben. Én viszont történész vagyok. Ezért tisztában vagyok vele, hogy nem ritka, amikor egyes embercsoportok lenéznek másokat. Létezik olyan különös, szinte hagyományos gyűlölködés, amelyre semmiféle ésszerű magyarázat sincs, mégis nagy szerepe van a történelmi folyamatok alakulásában. S ez meglehetősen káros:

– Ezt kimondani könnyű – mondta Amaryl. – Maga elítéli ezt, ami szép ugyanmagától, aztán mint aki megtette a kötelességét, nem törődik többet a dologgal. Amiről én beszélek, több mint káros. Ez minden tisztességes és természetes emberi magatartás megcsúfolása. Mindnyájan egyformák vagyunk: sárga hajúak és fekete hajúak, magasak vagy alacsonyok, keletiek, nyugatiak, déliek vagy külvilágiak. Mindannyian, maguk is, én is, sőt a császár is a Földről származik, nem igaz?

– Honnan? – kapta föl a fejét Seldon. Tágra nyílt szemmel Dorsra meredt.

– A Föld lakóitól! – ismételte Amaryl emelt hangon. – Arról a bolygóról, amelyen az ember megszületett.

- Egy bolygóról? Egyetlenegyőről?
- Igen, az egyetlen bolygóról. A Földről.
- Amikor Földet mond, Aurórára gondol, nem?
- Aurórára? Hát az meg micsoda? Én a Földre gondolok.
- Vagy még nem hallottak a Földről?
- Nem – mondta Seldon. – Még nem.
- Az egy mitikus világ – kezdte Dors –, amely...
- Egyáltalán nem mitikus. Valóságos bolygó volt.
- Erről már hallottam – sóhajtott föl Seldon. – Lássuk csak.
- Van olyan könyv Dahlon, amely a Föld történetéről beszél?
- Hogyan?
- Akkor valamilyen komputerszoftver?
- Fogalmam sincs arról, amit mond.
- Fiatalember, hol hallott maga a Földről?
- Az apám mesélte. Mindenki tud róla.
- Van, aki pontos információval szolgálhatna? Tanultak erről az iskolában?
- Ott egy szóval sem említették.
- Akkor honnan ismerik az emberek?
- Amaryl megvonta a vállát, mint akit semmiségek miatt zaklatnak fölöslegesen.
- Csak úgy. Ha többet akar tudta, akkor ott van Rittah anyó.
- Nem hallottam róla, hogy meghalt volna.
- A maga édesanyja? Hiszen magának...
- Nem az én anyám. Csak úgy titulálják. Rittah anyó. Egy öregasszony. Billibottonban él. Vagy legalábbis ott lakott.
- Hol van az?
- Arra lefelé – mutatott le Amaryl határozatlanul.
- Hogy jutok el oda?

– Oda? Ezt nem gondolhatja komolyan. Onnan nem kerül ki elevenen.

– Miért nem?

– Higgyen nekem. Nem gondolhatja komolyan, hogy oda megy.

– De én szeretnék találkozni Rittah anyóval. Amaryl a fejét csóválta.

– Tud késsel bánni?

– Mivégre? Miféle késsel?

– Egy éles késsel. Mint ez.

Amaryl a nadrágszíján kezdett babrálni. Kicsatolta, és az öv alól elővillant egy keskeny, fényes, fenyegetően éles késpenge.

Dors abban a pillanatban keményen lecsapott a fiatalember jobb csuklójára. Amaryl elnevette magát.

– Eszem ágában sincs használni. Csak meg akartam mutatni. – Azzal visszadugta a kést az övébe. – Szüksége van ilyenre, hogy megvédje magát, de ha nem tudja használni, sohasem fog élve kikerülni Billibottonból. Tényleg komolyan gondolja, Seldon mester – tette hozzá egyszerre kíváncsi várakozással az arcán –, hogy eljuttat engem a Heliconra?

– Nagyon is komolyan. Megígérem. Írja le a nevét és azt, hol érhető el hiperkomputerrel. Gondolom, van kódszáma?

– A hőkútbeli műszakomnak van. Az jó lesz?

– Igen.

– Nos hát – nézett föl Amaryl komolyan Seldonra –, ez azt jelenti, hogy az egész jövőm az ön kezében van, Seldon mester. Ezért nagyon kérem, ne menjen Billibottonba. Nem

engedhetem meg; hogy éppen most veszítsem el a lehetőséget. – Esdeklő tekintetét Dorsra vetette, és könyörögve így szólt: – Venabili kisasszony, ha hallgat magára, nagyon kérem, ne engedje oda!

Billibotton

DAHL – ...Furcsamód ez a szektor leginkább Billibottonról ismert; erről a legendás hírű helyről, amelyről számtalan történet forog közszájon. Egész könyvtáryira tehető azoknak a műveknek a száma, amelyekben a hősök és kalandorok (és az áldozatok) kénytelenek szembenézni a Billibottonon való átjutás veszélyeivel. Ezek a történetek olyannyira mese szerűek, hogy még Hari Seldon és Dors Venabili ottlétének tárgyilagos, hiteles leírása is fantasztikumnak tűnik fel.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

66.

Amikor Hari Seldon és Dors Venabili magára maradt, Dors tűnődve megkérdezte:

- Valóban meg akarod látogatni azt a bizonyos anyókát?
- Fontolgam a dolgot, Dors.
- Furcsa ember vagy te, Hari. Makacsul keresed magadnak az egyre nagyobb bajt. Streelingben viszonylag veszélytelen dolognak látszott, amikor fölmentél a Felvilágra. Mycogenben azonban sokkal

meggondolatlanabb voltál, amikor a Vének sasfészkébe merészkedtél be. Az jóval veszélyesebb kaland volt. És most itt vagyunk Dahlban, és el akarsz menni erre a helyre, ami fiatalember szerint kész öngyilkosság, és miért? Teljesen értelmetlen célból. Mit akarsz elérni?

– Felkeltette az érdeklődésemet ez a Föld-ügy, és meg kell tudnom, hogy van-e benne valami.

– Ez csak legenda – érvelt Dors –, és nem is olyan érdekes. Nem is új, csupán a név változik bolygóról bolygóra, a lényeg azonban ugyanaz. Mindenütt megtalálod az eredetbolygóról meg az aranykorról szóló mesét. Egy bonyolult és kegyetlen társadalomban élő emberek szinte törvényszerűen vágyódnak a legendás egyszerűség, egyértelműség és erkölcsösség után. Ez egyébként minden korra érvényes, mert bármely társadalom, s ez a kezdetleges társadalmakra is vonatkozik, áttekinthetetlennek, kegyetlennek találta saját korát, saját struktúráját. Jegyezd meg ezt is a pszichohistóriád számára.

– Mindegy, de én nem hagyhatom figyelmen kívül azt a lehetőséget; hogy valaha egyetlen világ létezett. Auróra... Föld... mindegy, milyen néven. Egyébként... – Elhallgatott, mire Dors sürgetően megkérdezte:

– Egyébként?

Seldon megrázta a fejét.

– Emlékszel arra a combra tett kézről szóló történetre, amelyet Mycogenben meséltél nekem? Közvetlenül azután, hogy Esőcsepp Negyvenháromtól megkaptam a Könyvet... Nos, nemrég az egyik este eszembe jutott, amikor

Tisalverékkal beszélgettünk. Valamit mondtam; ami egy pillanatra földézte bennem...

– Mit idézett föl benned?

– Nem emlékszem rá. Csak átvillant a fejemen, de el is illant. Ám mindannyiszor, valahányszor elgondolkodom erről az egyetlen világ ügyéről, az érzésem, hogy valami a kezemben van, aztán újból kicsúszik az ujjaim közül.

Dors meglepetten nézett Seldonra.

– Nem értem, mi lehet az. A combra tett kéz történetének semmi köze a Földhöz vagy Aurórához.

– Tudom, de az a valami... ami ott rejtőzik agyam egyik zugában, mintha mégis kapcsolatban volna ezzel az egy világ elmélettel, és úgy érzem, hogy kerüljön bármibe, a végére kell járnom ennek a dolognak. Ennek... meg a robotoknak.

– A robotoknak is? Azt hittem, hogy a Vének sásfészke kiverte őket a fejedből.

– Távolról sem. Azóta sem hagynak nyugodni. – Hosszan és gondterhelten nézett Dorsra, aztán bevallotta: – De magam sem vagyok biztos benne.

– Miben, Hari?

Seldon azonban csak megrázta a fejét, és többet egy szót sem szólt. Dors a homlokát ráncolta.

– Hallgass ide, Hari. Az objektív történetírás – és hidd el; én tudom, miről beszélek – egyetlen szóval sem említi az egyetlen ősvilágról való származást. Elismerem, hogy a közhit ezt tartja. És nemcsak az egyszerű nép körében, mint a mycogeniek meg a dahli hőkutasok, hanem vannak biológusok is, akik szerint az én szaktudásomat

meghaladó érvek alapján egyetlen világról kellett hogy származzunk. Aztán ott vannak a misztikus történészek is, akik szívesen eljátszadognak ezzel a gondolattal. Úgy tudom, a szabad gondolkodású értelmiség körében is egyre divatosabb ez az elmélet. A történettudomány azonban semmi bizonyítékot nem tárt fel erre vonatkozóan:

– Talán éppen ezért kell a tudós történészeket meghaladni – jegyezte meg Seldon. – Én csak olyan eszközre szeretnék szert tenni, mely segítene számomra a pszichohistória gyakorlati alkalmazásának kidolgozásában, és nekem édes mindegy, mi az az eszköz-egy matematikusi fogás, egy történelmi utalás vagy akár valami fiktív dolog. Ha ez a fiatalember, akivel az imént társalogtunk, valamivel több iskolát végzett volna, akkor rábízta volna ezt feladatot. Az ő gondolkodása leleményességre és eredetiségre enged következtetni...

– És te valóban fel akarod őt karolni? – vetette közbe Dors.
– Okvetlenül. Mihelyt abban a helyzetben leszek.

– De miért ígérsz olyasmit, amit nem biztos, hogy képes leszel teljesíteni?

– Én eltökéltem, hogy teljesíteni fogom. Ha ilyen szigorú vagy az ígéreteket illetően, akkor jusson eszedbe, mit ígért Hummin Napmester Tizennégynek. Azt, hogy az én pszichohistóriám segítségével visszaszerzem a mycogenieknek ősi világukat. Erre körülbelül a nullával egyenlő az esély. Még ha ki tudom is dolgozni a pszichohistóriát, ki tudja, alkalmas lesz-e ilyen vonatkozású, speciális célokra? Tehát van egy valódi ígéret, amelynek valóra váltása több mint kétséges.

– Chetter Hummin mindent megtesz – jelentette ki Dors hevesen –, hogy megmentse az életünket, hogy kimentsen bennünket Demerzel és a császár karmai közül. Ezt ne felejtse el: És meg vagyok győződve róla, hogy ő *valóban* segíteni akar a mycogenieknek.

– És én *valóban* segíteni szeretnék Jugo Amarylon, és ennek sokkal nagyobb az esélye, mint a mycogeniek megsegítésének. Ezért ha egy kicsit is szíveden viseled Mycogen sorsát, akkor kérek, ne bírálj engem a fiú miatt. Azonkívül – villant meg a tekintete haragosan – valóban szeretném megtalálni Rittah anyót, és kész vagyok akár egyedül is nekivágni.

– Soha! – csattant föl Dors. – Ha te mégy, én is megyek.

67.

Tisalverné a lányával együtt egy órával azután jött haza; hogy Amaryl távozott a munkahelyére. Nem szólt semmit Seldonhoz és Dorshoz, csak kurta biccentéssel fogadta azok üdvözlését. Kutató szemmel körülnézett a szobában, mintha azt vizsgálná, a hőkutas vajon hagyott-e valamilyen nyomot maga után. Majd tüntetően beleszimatolt a levegőbe, és vádló pillantást vetve Seldonra elvonult a család hálószobájába.

Maga Tisalver később tért haza. Amikor Seldon és Dors kijött vacsorázni, megragadta az alkalmat, amíg a felesége a vacsorához való utolsó megrendelésekkel volt elfoglalva, és halkán megkérdezte:

– Járt itt az a személy?

– El is ment – felelte Seldon komoran. – A Felesége nem

volt itthon.

Tisilver bólintott.

– El fog még jönni? – kérdezte.

– Nem hiszem – felelte Seldon.

– Helyes.

A vacsorát jórészt némán költötték el, ám mihelyt a kislány elvonult a szobájába, hogy átadja magát a komputergyakorlat kétes örömeinek, Seldon hátradőlt, és így szólt:

– Meséljenek nekem Billibottonról.

Tisilver döbbenet hallgatott, csak a szája mozgott. Casilia azonban nehezen állta meg szó nélkül.

– Csak nem ott lakik az új barátjuk? Vissza akarják tán adni a látogatását?

– Egyelőre csupán Billibottonról érdeklődtem – mondta Seldon mérsékelve magát.

– Az egy nyomornegyed – jelentette ki Casilia hevesen. – Mindenféle söpredék lakik ott. Senki sem jár oda, csak az aljanépség, amelyik ott húzza meg magát.

– Úgy hallottam, hogy egy Rittah anyó nevű öregasszony is ott lakik.

– Sohasem hallottam róla – mondta Casilia fitymálva. Még a látszatát is el akarta kerülni annak, hogy a Billibotton lakói közül bárkit is név szerint ismerne.

Tisilver félszeg pillantást vetett a feleségére, és így szólt:

– Én hallottam róla. Egy bolond vénasszony, aki állítólag jövőmondással foglalkozik.

– És Billibottonban él?

– Ezt nem tudom, Seldon mester. Én sohasem láttam őt.

Néha, amikor nagyobb jelentőségű jóslattal áll elő, említést tesznek róla a holovízió híreiben.

– És a jóslatai beválnak?

– Beválnak valaha is a jóslatok? – kérdezte Tisilver lekicsinylően. – Az övének még értelme sincsen.

– Szokta emlegetni a Földet?

– Nem tudom. De nem volnék meglepve, ha igen.

– Maga nyugodtan fogadja a Föld említését. Tud valamit a Földről?

– Természetesen, Seldon mester – mondta Tisilver meglepetten. – Ez az a világ, ahonnan minden ember származik... állítólag.

– Állítólag? Maga nem hisz ebben?

– Én? Én jártam iskolába. Sok tudatlan ember azonban hisz ebben.

– Vannak a Földről filmkönyvek?

– A gyerekmesék emlegetik a Földet. Emlékszem az egyik gyerekkori mesére, amely így kezdődött: Valamikor réges-régen a Földön, akkor, amikor a Föld volt az egyetlen bolygó a világon... Emlékszel, Casilia? Neked is tetszett a mese.

Casilia dacosan megvonta a vállát.

– Én szívesen megnézném őket... de valódi filmkönyveket... tudományosakat... vagy filmeket... esetleg nyomtatott műveket.

– Én nem hallottam ilyesmiről, de a könyvtárban...

– Majd megpróbálom. Tiltja valami tabu a Föld említését?

– Mi az a tabu?

– Van-e olyan törvény vagy szigorú hagyomány, amely tiltja

a Föld említését, akkor is, ha külföldiek érdeklődnek róla? Tisilver olyan őszinte megrökönyödést mutatott, hogy fölösleges volt a válasz.

– Van-e olyan szabály, amely szerint a külföldiek nem látogathatják Billibottont? – kérdezte Dors.

Tisilver arca komolyra vált.

– Szabály nincs, de senkinek sem tanácsos odamenni. Én nem mennék.

– Miért nem? – kíváncsiskodott Dors.

– Mert veszélyes. Az erőszak miatti Mindenkinek van fegyvere. Dahlban amúgy is sok a fegyver, Billibottonban azonban használják is. Maradjanak ezen a környéken. Itt biztonságban vannak.

– Egyelőre – tette hozzá Casilia komoran. – Jobban tennék, ha végleg elköltöznének innen. A hőkutasok mostanában mindenfelé mászkálnak. – És újabb megvető pillantást vetett Seldon felé.

– Hogy érti azt, hogy Dahlban sok a fegyver? – kérdezte Seldon. – A császári regula szigorúan tiltja a fegyvertartást.

– Ezt én is tudom – mondta Tisilver –, és nem is találhatni itt bénító pisztolyt, vibrátort vagy pszichopróbát és hasonlót. De vannak kések – mondta zavartan.

– Maga is hord kést, Tisilver? – kérdezte Dors.

– Én? – nyitotta tágra riadtan a szemét az. – Én békés ember vagyok, és ez itt nyugalmas környék.

– Van vagy kettő a lakásunkban-árulta el Casilia az orrát fintorgatva. – Én azért nem vagyok annyira meggyőződve a környék nyugalmaról.

– Mindenki hord kést? – faggatózott Dors.

– Majdnem mindenki, Venabili kisasszony – felelte Tisilver. – Megszokásból. De ennem jelenti azt, hogy mindenki használja is.

– De Billibottonban használják, igaz?

– Néha. Ha felszítják a kedélyeket, verekedést kezdeményeznek.

– És a kormány tűri ezt? Mármint a császári kormány?

– Időnként megpróbálják megtisztítani Billibottont, a késeket azonban könnyű elrejtetni, és a szokás nagy úr. Azonkívül az áldozatok szinte mindig a dahliak közül kerülnek ki, ami nem hiszem, hogy nagyon izgatná a császári kormányt.

– És mi van akkor, ha egy külföldit ölnek meg?

– Ha bejelentik, akkor a császáriak haragra gerjednek. De aztán kiderül, hogy senki sem látott semmit, senki sem tud semmit. Néha a császáriak összeszednek csak úgy találomra jó néhány embert de sohasem tudnak rájuk bizonyítani semmit. Szerintem a végén a külföldieket hibáztatják, hogy miért mentek oda. Így hát ne menjenek Billibottonba, még ha van is kés maguknál.

Seldon bosszúsán megrázta a fejét.

– Én nem vennék kést magamhoz. Nem is tudnám használni. Legalábbis ügyesen nem.

– Akkor egyszerű az ügy, Seldon mester. Maradjon távol – bólogatott Tisilver vészjóslóan. – Maradjon távol:

– Nem hiszem, hogy ezt meg tudom tenni – mondta Seldon.

Dors nyilvánvaló bosszúsággal nézett rá, aztán Tisilverhez fordult.

– Hol lehet kést vásárolni? Vagy kölcsönadna nekünk egyet?

Casilia sietve közbevágott:

– Kést nem szoktak kölcsönadta. Magának kell vennie.

– Minden sarkon talál egy késboltot – mondta Tisilver. –

Holott nem volna szabad. Elvileg ugyanis tiltja a törvény.

Ennek ellenére minden háztartási boltban árulnak kést. Ha a kirakatban lát egy mosógépet, azon a helyen biztosan kap.

– És hogy lehet eljutni Billibottonba? – kérdezte Seldon.

– Expresszel. – Dors rosszalló kifejezését látva Tisilver kissé elbizonytalanodott.

– És melyik expresszel? – faggatózott tovább Seldon.

– Szálljon fel a keleti vonalra, és figyelje a jelzéseket. De ha maga elmegy is, Seldon mester-tette hozzá Tisilver tétován –, Venabili kisasszonyt ne vigye magával. A nőekkel néha... még rosszabbul bánnak.

– Ő nem fog velem jönni – jelentette ki Seldon.

– Attól tartok, hogy igen – mondta Dors csendes eltökéltséggel.

68.

A háztartási gépek eladójának ugyanolyan dús volt a bajusza, mint ifjabb korában lehetett, bár kissé őszülni kezdett, jóllehet a haja még megőrizte eredeti feketeségét. Megszokott mozdulattal megsimogatta a bajuszát, és megpödörte a két végét, miközben a szemét Dorson legeltette.

– Maga nem Dahlba való – mondta.

– Nem, de mégis szükségem van egy kése.
– A törvény tiltja a kések árusítását-makacskodott.
– Én nem vagyok rendőr, sem kormányhivatalnok – érvelt Dors. – Billibottonba készülök.
– Egyedül? – vizsgálgatta az eladó sandán.
– A barátommal – intett a hüvelykujjával Seldon felé, aki ott ácsorgott az ajtó előtt komoran.
– Neki akarja venni? – nézett Seldonra. – Ő is külföldi – állapította meg egykettőre. – Miért nem jön be maga vásárolni.
– Neki sincs semmi köze a kormányhoz. És én magamnak veszem.
Az eladó a fejét csóválta.
– Minden külföldi bolond. De ha pénzt kíván kiadni, készséggel elfogadom. – Ezzel benyúlt a pult alá, kiemelt onnan egy kis rudat, szakértő mozdulattal tekert egyet rajta, mire kiugrott belőle a penge.
– Ennél nagyobb nincsen?
– A legjobb női kés.
– Mutasson nekem egy férfi kést.
– Az túl nehéz lesz magának. Tudja, hogy kell ezeket használni?
– Majd megtanulom, és ne aggódjon a súlya miatt. Mutasson egy férfi kést.
– Nem bánom – mosolygott az eladó. – Ha csak ez a kívánsága! – A pult másik végéhez ment, és elővett egy jóval vastagabb rudat. Csavarintott rajta egyet, és eléugrott belőle egy henteskéshez illő penge.
Még mindig mosolyogva, a nyelénél fogva átnyújtotta

Dorsnak.

– Mutassa meg, hogyan kell megcsavarni a nyelet – kérte a lány.

Egy másik késen megmutatta, hogyan lehet egy lassú csavarással előhozni, majd ellenkező irányú csavarással eltüntetni a kés pengéjét.

– Csak csavarni kell és nyomni – magyarázta.

– Mutassa még egyszer.

Az eladó megmutatta.

– Köszönöm – mondta Dors. – Most pedig dobja felém a nyelénél fogva.

Az eladó lassú, fölfelé ívelő mozdulattal feléje dobta.

A lány elkapta, visszaadta.

– Most gyorsabban – biztatta az eladót.

Az eladó felvonta a szemöldökét, aztán minden figyelmeztetés nélkül visszakézből a lány bal oldala felé dobta a kést. Dors meg sem próbálta használni a jobb kezét, hanem bal kézzel kapta el a kést, majd ugyanabban a pillanatban elővarázsolt és nyomban eltüntette a pengét.

Az eladónak tátva maradt a szája.

– Ez a legnagyobb kése? – kérdezte Dors.

– Ez. Ha használni akarja, hamar kifárad tőle. – Majd mélyeket lélegzek. Kérek egy másikat is.

– A barátjának?

– Nem, nekem.

– Két késsel akar hadakozni?

– Két kezem van.

Az eladó felsóhajtott.

– Kérem, kisasszony, maradjon távol Billibottontól.

Fogalma sincs, mit csinálnak ott a nőekkel.

– Sejtem. Hogy erősítsem ezeket a késeket az övemre?

– Arra nem lehet, amit most visel, hölgyem. Ez nem késnek való. De tudok magának ajánlani egyet.

– Elbír két kést is?

– Valahol kell lennie egy dupla övnek is. Nem sokan keresnek ilyet.

– De nekem most ilyenre lenne szükségem.

– Nem biztos, hogy lesz a maga méretére.

– Akkor majd levágunk belőle.

– Nem lesz olcsó mulatság.

– A hitelkártyám elbírja.

Amikor Dors végre kijött a boltból, Seldon savanyúan megjegyezte:

– Nevetséges vagy azzal a vastag övvel.

– Igazán, Hari? Túlságosan nevetséges ahhoz, hogy elkísérjelek Billibottonba? Akkor jobb, ha mindketten visszafordulunk.

– Azt nem. Én továbbmegyek. Egyedül nagyobb biztonságban leszek.

– Ennek semmi értelme, Hari. Vagy mindketten visszafordulunk, vagy együtt megyünk tovább. De semmilyen körülmények között sem válunk el. – És a lány kék szemének határozott csillogása, dacosan összeszorított ajka, a vastag öv alá dugott keze meggyőzte Seldont, hogy nem tréfál.

– Rendben van – adta be a derekát Seldon –, de ha te épségben kikerülsz onnan, és ha én valaha is meglátom Hummint, meg fogom mondani neki, hogy bármennyire is a

szívemhez nőttél, csak akkor folytatom pszichohistóriai kutatásomat, ha téged eltávolít mellőlem. Megértetted?

Dors egyszerre elmosolyodott.

– Főlösleges erőlködnöd. Hiába is próbálsz levenni a lábamról. Engem nem lehet mellőzni. Megértetted?

69.

A levegőben villódzni kezdett a jelzés: BILLIBOTTON. Seldon és Dors leszállt az expresszről. A második I betű elmázolodott, csak nyomokban lehetett fölismerni. Úgy érezték, ez baljós előjelként vet árnyékot az előttük álló eseményekre.

A kocsit elhagyva a gyalogjárón folytatták útjukat. Kora délután volt. Billibotton első látásra nem sokban különbözött Dahl többi részétől. Csak a levegőben terjengett valamilyen átható bűz, és a gyalogjárót szemét borította. Látható volt, hogy ezen a vidéken nem ismerik az autósepregetőket. Mindezt leszámítva nem volt semmi feltűnő, a légkör mégis pattanásig feszült volt. Kellemetlen érzés kerítette hatalmába őket.

Talán az emberek miatt. Nem volt több gyalogos, mint bárhol, ám ezek az emberek nem olyanok, mint másutt, gondolta Seldon. A dolguk után futó járókelők általában önmagukkal vannak elfoglalva. A Trantor véget nem érő vásári forgatagában az emberek nehezen viselnék el, különösképpen lelkiileg, ha folyton tudomást vennének egymásról. A tekintetek kerülték egymást. Ki-ki bezárkózott a maga választotta, vastagon bélelt külön kis világba. Csak olyan helyeken volt elfogadott a szertartásos közvetlenség,

ahol szokásban volt az esti korzózás.

Itt Billibottonban azonban nyoma sem volt semmiféle közvetlenségnek vagy szenvtelen távolságtartásnak. Legalábbis a külföldiekkel szemben nem. Mindenki, aki szembejött velük, megfordult utánuk, és hosszan bámult mindkettőjükre. Minden szempár, mintha láthatatlan zsinór kötötte volna hozzájuk, rosszindulatú tekintettel követte a két idegent.

A billibottoniak öltözéke piszkosnak, elnyúttnek, olykor rongyosnak látszott. Mintha kötelező lett volna az általános ápolatlanság, és Seldon feszélyezetten érezte magát makulátlan új öltönyében.

– Mit gondolsz, hol lakhat itt Billibottonban Rittah anyó? – fordult a társához.

– Fogalmam sincs – felelte Dors. – Te akartál idejönni, így hát a te dolgod, hogy kitaláld. Én megelégszem azzal, hogy megvédjelek, amire úgy érzem, szükség is lesz.

– Azt gondoltam – mondta Seldon –, hogy csak útbaigazításért kell a járókelőkhöz fordulnunk, de valahogy nem visz rá a lelkem.

– Nem is csodálom. Az az érzésem; hogy aligha lesznek szívesen a segítségedre.

– De nézd csak a fiatalokat-intett a kezével egy tizenkét év körülinek látszó fiú felé, aki még nem dicsekedhetett a férfiaság legszebb ékességével, a bajusszal. Ott állt mellettük, és őket bámulta.

– Arra gondolsz-kérdezte Dors –, hogy a gyerekekben még nem fejlődött ki a billibottoniak idegengyűlölete?

– Legalábbis azt hiszem – felelte Seldon –, hogy még nem

elég nagy ahhoz, hogy meglegyen benne a billibottoniak erőszakra való hajlama. Ha közelebb megyünk hozzá, szerintem inkább elszalad, és a távolból fog sértegetni bennünket, de kétlem, hogy megtámadna.

– Fiatalember! – szólította meg Seldon.

A fiú egy lépést hátrált, és tovább bámulta őket.

– Gyere ide! – intett feléje Seldon.

– Minek, hapsikám?

– Kérdezni szeretnék valamit. Gyere közelebb, hogy ne kelljen kiabálnom.

A fiú két lépést tett feléjük. Arca maszatos volt, szeme elevenen csillogott. Lábán felemás szandált viselt, nadrágja egyik szárán jókora folt éktelenkedett.

– Mit akarsz kérdezni?

– Szeretnék eljutni Rittah anyóhoz.

A fiú szeme megvillant.

– Minek, hapsikám?

– Tudós vagyok. Tudod, mi az a tudós?

– Jártál iskolába?

– Jártam. És te?

A fiú undorral kiköpött.

– Szeretnék tanácsot kérni Rittah anyótól, ha elvezetsz hozzá.

– Jósoltatni akarsz? Eljöttél, hapsikám, ide Billibottonba a csicsás ruhádban, de én is megmondom neked a sorsodat. Semmi jóra ne számíts.

– Hogy hívnak téged, fiatalember?

– Minek az neked?

– Hát hogy barátságosan váltsunk szót. Mégis más, hogy

úgy vezetsz el Rittah anyóhoz. Tudod, hol lakik?

– Lehet, hogy tudom, lehet, hogy nem. A nevem Raych. Mi hasznom van abból, ha elviszlek Rittah anyóhoz?

– Mit szeretnél, Raych?

A fiú szeme megakadt Dors övén.

– A kisasszonynak van két kése – mondta. – Add nekem az egyiket, és elviszlek Rittah anyóhoz.

– Ezek felnőtteknek való kések, Raych. Te még fiatal vagy hozzájuk.

– Akkor ahhoz is fiatal vagyok, hogy tudjam, hol lakik Rittah anyó.

És sunyi pillantást vetett Seldonra a szemét elfüggönyöző bozontos haj mögül.

Seldon kezdett nyugtalankodni. A végén még fölkeltek az emberek érdeklődését. Már is megállt mellettük néhány férfi, de tovább is mentek, amikor látták, hogy semmi érdemleges nem történik. Ám ha a fiú feldühödik, és szóval vagy tettel rájuk támad, biztos, hogy rögtön köréjük gyűlnek az emberek. Kényszeredetten rámosolygott a fiúra.

– Tudsz olvasni, Raych?

– Á! – köpött ki újból Raych. – Kinek kell az?

– Hát a komputerhez értesz?

– Beszélő komputerhez? Hát persze. Mindenki ért hozzá.

– Akkor figyelj ide. Megmutatod nekem a legközelebbi komputerboltot, és én veszek neked egy kis komputert meg a hozzávaló szoftvert, amely megtanít téged olvasni. Pár hét múlva olvasni fogsz.

Seldon úgy látta, mintha a fiú szeme megcsillant volna az ajánlat hallatán, de nyomban meg is keményedett.

- Fenét. A kés vagy semmi.
- Ugyan már, Raych. Megtanulsz olvasni, de nem mondd meg senkinek, és mindenkit meg fogsz lepni vele. Egy idő után fogadsz velük, hogy tudsz olvasni. Mondjuk öt pénzben. Így nyerhetsz egy kis pénzt, és vehetsz magadnak kést.

A fiú habozni látszott.

- Á! Senki sem fog fogadni velem. Senkinek nincs pénze.
- Ha megtanulsz olvasni, akkor elszegődhetsz egy késboltba, és a megtakarított pénzedből kedvezményes áron vehetsz magadnak kést. Ehhez mit szólna?
- Mikor veszed meg a beszélő komputert?
- Most mindjárt: Mihelyt beszélek Rittah anyóval, odaadom neked.

– Pénzed van?

– Van hitelkártyám.

– Hadd lássam, hogy megveszed a komputert.

Az üzlet megkötött, ám amikor a fiú kinyújtotta a kezét a komputerért, Seldon megrázta a fejét, és a zsebébe dugta a szerkezetet.

– Előbb elviszel engem Rittah anyóhoz, Raych. Biztosan tudod, hogy hol lakik?

Raych arcán megvető kifejezés suhant át.

– Már hogyan tudnám. Elviszlek oda, de jobban teszed, ha akkor ideadod a komputert. Különböző rátok uszítom néhány ismerősömet. Jó lesz vigyázni:

– Fölösleges fenyegetőzni – mondta Seldon. – Mi betartjuk a szavunkat.

Raych a gyalogosok kíváncsi pillantásaitól kísérvé sietve

vezette őket a gyalogjárón. Seldon és Dors hallgatagon lépkedett utána. Dors kevésbé mélyedt el saját gondolataiban, mert szüntelenül a járóelőket figyelte. A rájuk bámuló tekinteteket higgadtan viszonzta. Időnként, amikor lépteket hallott a hátuk mögött, komoran hátransandított.

Végre Raych hirtelen megállt.

– Itt vagyunk – mondta. – Mert van ám neki lakása. Bevezette őket egy lakótömbbe, ahol Seldon, noha az volt a szándéka, hogy megjegyzi a visszautat, egykettőre eltévedt.

– Hogy ismered ki magad, Raych, ezekben a sikátorokban? – kérdezte.

A fiú megvonta a vállát.

– Kiskorom óta csatangolok köztük – mondta. – Azonkívül a lakások számozva vannak, már ahol nincsenek leverve, aztán nyilak is mutatják az utat. Aki ismeri a trükköket, nem tévedhet el.

Úgy látszik, Raych ismerte a trükköket, mert egyre mélyebbre hatoltak a lakónegyedbe. Az egész környékre rányomta bélyegét az elhanyagoltság, a lassú enyészet: minden piszkos, mindenfelé hosszú ideje érintetlen szemétkupacok. A lakók leplezetlen ellenszenvvel vizsgálgatták a betolakodókat. Az utcákon lármás gyerekbandák rohangásztak. Ez volta játék. Egyesek rájuk kiáltottak, hogy „Hé, félre az útból!”, amikor egy repülő labda kis híján nekivágódott Dorsnak.

Végre Raych megállt egy ütött-kopott ajtó előtt, amelyen alig látszott a 2782-es szám.

- Ez volna az – mondta, és kinyújtotta a kezét.
- Előbb lássuk, ki lakik itt – suttozta Seldon. – Megnyomta a jelzőgombot, de nem történt semmi.
- Nem működik – mondta Raych. – Kopogtass. Hangosan. Mert süket egy kicsit.

Seldon megdöngette az ajtót, mire belülről mozgolódás zaja hallatszott. Visító hang szólt ki:

– Ki keresi Rittah anyót?

– Két tudós – kiáltott vissza Seldon.

Raych felé dobta a kis komputert meg a hozzávaló kis csomag szoftvert. A fiú ügyesen elkapta, elvigyorodott, és sebesen eliszkolt. Ekkor Seldon a feltároló ajtóban megjelenő Rittah anyó felé fordult.

70.

Rittah anyó, noha jócskán a hetvenes éveiben járhatott, első pillantásra nem látszott annyinak. Arca fénylő és sima, szája apró, álla kövérekésen gömbölyű. Termete alacsony volt, a százötven centimétert sem érte el. Szeme körül apró szarkalábak sorakoztak, és ha mosolygott-mint most, amikor megpillantotta őket –, újabb ráncok jelentek meg az arcán.

– Jöjjenek csak beljebb – invitálta őket vékony hangján, és hunyorogva nézett rájuk, mint akit a látása kezd cserbenhagyni. – Külföldiek... sőt külvilágiak. Nem tévedek? Nincs trantori szaguk.

Seldon örült volna, ha nem említi a szagot. A kopott és poros, limlommal telezsúfolt lakást belengte a romló étel bűze. A levegő olyan sűrű volt, hogy Seldon biztosra vette,

a ruhája még sokáig őrizni fogja ezt a bűzt.

– Nem téved, Rittah anyó – mondta Seldon. – Én Hari Seldon vagyok a Heliconról. A barátom Dors Venabili a Cinnáról.

– Úgy – hümmögött az öregasszony, és eredménytelenül keresett a tekintetével valamilyen szabad helyet a padlón; ahova a vendégeit leültethetné.

– Szívesen álldogálunk, anyó – mondta Dors.

– Hogyan? – nézett föl az Dorsra: – Beszélj hangosabban, gyermekem. A hallásom nem olyan már, mint a te korodban volt.

– Miért nem szerez be egy hallókészüléket? – kérdezte Seldon csaknem kiabálva.

– Semmi értelme, Seldon mester. Az ideggel van baj, és nekem nincs pénzem az ideg helyreállítására. Azért jöttek, hogy megtudják a vén Rittah anyótól a jövőt?

– Nem egészen – mondta Dors. – Én azért jöttem, hogy megismerjem a múltat.

– Nagyszerű. Olyan nehéz kitalálni, mit szeretnének hallani az emberek.

– Valóságos művészet lehet – jegyezte meg Dors mosolyogva.

– Könnyűnek tűnik, ám fontos, hogy meggyőző legyen az ember. Én megszolgálom a pénzt.

– Ha van hitelszámlája – kapcsolódott be Seldon –, megfelelően megfizetjük, ha beszél nekünk a Földről – és ne törődjön azzal, hogy mi mit szeretnénk hallani. Mi az igazat akarjuk.

Az öregasszony, aki eddig a szobában tett-vett, mint aki

rendet akar csinálni a fontos vendégek tiszteletére, hirtelen megtorpant.

– Mit akar tudni a Földről?

– Először is azt, hogy mi az.

Az öregasszony elfordult, és a tekintete belerévedt a semmibe. Amikor megszólalt, hangja fojtott volt és nyugodt.

– Ez egy világ, egy ősi bolygó. De feledésbe merült és elveszett.

– A történelem nem tud róla – jegyezte meg Dors. – Ennyit mi is tudunk.

– Akkor még nem volt történelem, gyermekem – mondta Rittah anyó ünnepélyesen. – A Galaxis hajnalán, sőt annál is korábban létezett. Az egyetlen világ volt, amelyen ember élt – bólintott határozottan.

– Volt másik neve is a Földnek? – kérdezte Seldon. – Például Auróra?

Rittah anyó elfintorította az arcát.

– Hol hallotta ezt?

– Jártamban-keltemben. Hallottam egy Auróra nevű rég elfeledett világról, ahol az emberiség örök békében élt.

– Ez hazugság! – törölte meg az anyó a száját fintorogva. – Erről a helyről csak úgy szabad beszélni, mint a Gonosz lakhelyéről. Ott jelent meg először a Gonosz. A Föld egyedül volt, amíg el nem jött a Gonosz a maga testvérvilágaival. A Gonosz kis híján elpusztította a Földet, a Föld azonban összeszedte magát, és a hősei legyőzték a Gonoszt.

– Vagyis a Föld *előbb* létezett, mint a Gonosz birodalma. Biztos ebben?

– Sokkal előbb. A Föld évezredekig, évmilliókig egyedül volt a Galaxisban.

– Évmilliókig? Vagyis évmilliókon át létezett az emberiség azon a bolygón és sehol másutt?

– Ez az igazság. Ez az igazság. Ez az *igazság*.

– De honnan tudja mindezt? Benne van ez valamilyen komputerprogramban? Vagy könyvben?

Megbizonyosodhatnék róla én is?

Rittah anyó megrázta a fejét.

– Én az anyámtól hallottam a régi történeteket, ő az övétől és így tovább visszafelé. Nekem nincs gyermekem, ezért én másoknak mesélem el, de lehet, hogy ezzel megszakad a lánc. Ma a hitetlenség korát éljük.

– Nem egészen, anyó – szólt közbe Dors. – Vannak emberek, akik kíváncsiak a történelem előtti időkre, és akiket foglalkoztatnak az elveszett világokról szóló történetek.

Rittah anyó kezével elutasító mozdulatot tett.

– Nem hiszem, hogy igazán, szívből érdeklődnének a régmúlt iránt, csak mint tudósok. – Akik ezeket a történeteket megpróbálják beilleszteni elméleteikbe. Én évekig tudnék mesélni maguknak Ba-Leeről, a nagy hősről, de maguknak nem volna idejük meghallgatni, és én is elveszítettem már a mesélőkedvemet.

– Hallott maga valaha a robotokról? – érdeklődött Seldon. Az öregasszony összerezett, és szinte sikoltásként tört föl belőle a hang.

– Miért kérdez ilyesmit? Ezek mesterséges emberi lények voltak, mind a meqtestesült Gonosz, a gonosz világok

teremtményei. De elpusztították őket, és beszélni sem szabad róluk.

– Úgy hallom, volt egy különleges robot, amely kivívta a Gonosz világok gyűlöletét!

Rittah anyó odatipegett Seldon elé, és mélyen a szemébe mézélt. A férfi az arcán érezte az öregasszony forró leheletét.

– Azért jött ide, hogy kigúnyoljon? Hiszen maga jól ismeri ezeket a dolgokat, mégis engem faggat. Miért teszi ezt?

– Mert tudni akarom.

– Volt egy mesterséges emberi lény, aki segített a Földnek. Ő volt Da-Nee, Ba-Lee barátja. Ő sohasem halt meg, most is él valahol, s várja, hogy visszatérhessen. Senki sem tudja, mikor jön el ez az idő, de egyszer elkövetkezik, és visszatér az aranykor. Megszűnik minden kegyetlenség, igazságtalanság és nyomorúság. Ez az ígéret. – Lehunyta a szemét, és elmosolyodott, mintha emlékeznék.

Seldon hallgatón égy ideig, aztán tôleóhajtott, és azt mondta:

– Köszönöm, Rittah anyó. Sokat segített nekünk. Mivel tartozunk?

– Örültem, hogy külvilágiakkal találkozhattam – felelte az öregasszony. – Amúgy tíz pénz. Megkínálhatom magukat valami frissítővel?

– Nem, köszönjük – háritotta el Seldon komolyan. – Itt van húsz. Csak annyit áruljon el, hogy jutunk vissza innen az expresszhez. És ha meg tudná tenni, Rittah anyó, hogy a Földről szóló történetet komputerlemezre venné, jól megfizetném.

- Ha bírja az erőmből. Mennyit adna?
  - Attól függ, milyen hosszú a történet, és milyen részletesen meséli el. Akár ezer pénzt is fizetnék.
- Rittah anyó megnyalta az ajkát.
- Ezer pénzt? De hol találom meg magukat, ha végzek a meséimmal?
  - Megadom azt a komputerkódszámot, amelyen elérhet.
- Miután megadta Rittah anyónak a kódszámot, Seldon és Dors eltávozott. Az öregasszonynál tett látogatás után az utcai szagokat szinte illatnak érezték. Szaporán szedték a lábukat, arra, amerre Rittah anyó irányította őket.

71.

- Ez nem volt valami hosszú beszélgetés, Hari – jegyezte meg Dors.
- Tudom. A környezet szörnyen kellemetlen volt, és úgy éreztem, hogy eleget megtudtam. Bámulatos, a népmesék mennyire alkalmasak a túlzásokra.
- Mi az, hogy túlzás?
- Hát a mycogeniek megrakják a maguk Auróráját több száz évig élő emberi lényekkel, míg a dahliak meséi szerint a Földön, a világ egyetlen lakott bolygóján évmilliókig élt az emberiség. De mindkét legendakör egy örök életű robotot említ. Mégiscsak kell ebben lennie valaminek.
- Ami az évmilliókat illeti, ez elég idő arra... De hová megyünk?
- Rittah anyó azt mondta, hogy kövessük ezt az irányt, amíg egy parkhoz nem érünk, aztán balra tartva keressük a

KÖZPONTI GYALOGÚT jelet. Idefelé elhaladtunk egy park mellett?

– Nyilván másfelé távoznak, mint amerre jöttünk. Én nem emlékszem parkra, bár nem figyeltem az utat. Én az embereket néztem, és...

Hirtelen elhallgatott. Elöl a sikátor kiszélesedett. Seldon most már emlékezett. Biztos, hogy errefelé jöttek. Dorsnak azonban most nem kellett szemmel tartania a járókelőket, mint idefelé jövet. Ugyanis nem voltak járókelők. Ám előrébb a parkban észrevettek egy, a dahliához képest jól megtermett emberekből álló csoportot, tekintélyes bajuszuk feketéllett az orruk alatt, izmos felsőkarjuk csupaszon világított a gyalogút sápadt fényében.

Semmi kétség, hogy az idegenekre vártak. Seldon és Dors gépiesen megtorpant. Néhány másodpercig tartott a mozdulatlanság. Ekkor Seldon riadtan hátrapillantott. Onnan újabb két vagy három ember közeledett.

– Csapdába kerültünk – sziszegte Seldon a foga között. – Nem lett volna szabad magammal hozni téged, Dors.

– Ellenkezőleg. Éppen kapóra jön, hogy én is itt vagyok, de neked megérte-e a Rittah anyóval való találkozás?

– Ha ezt megússzuk, akkor meg.

Aztán Seldon határozott hangon rárivallt az emberekre:

– Lesznek szívesek utat engedni?

Az egyik elöl álló férfi előbbre lépett. Testmagassága megegyezett Seldon százhetvenhárom centijével, vállban azonban szélesebb volt nála és sokkal izmosabb. Derékban viszont egy kissé petyhüdt, állapította meg Seldon.

– Marron vagyok – szólalt meg túltengő önérzettel, mintha a név jelentene valamit. – Azért vagyok itt, hogy közöljem veled, mi nem szeretjük köreinkben a külvilágiakat. Ha idejöttetek, rendben van, de ha ki akartok innen kerülni, fizetnetek kell.

– Helyes. Mennyit?

– Amitek csak van. Nektek, gazdag külvilágiaknak hitelkártyátok van, nem? Akkor ide velük.

– Azt nem.

– Semmi értelme ellenkezni. Úgyis elveszük.

– Csak akkor vehetitek el tőlem; ha megöltök vagy megsebesítetek, különben a hanglennyomatom nélkül úgysem működik. A *normális* hanglennyomatom nélkül.

– Tévedsz, mester – látod, udvarias vagyok –, anélkül is el tudjuk venni, hogy nagy kárt tennénk bennetek.

– Hány magadfajta erős ember akarja elvenni egytől? Kilenc? – Seldon gyorsan megszámolta őket. – Jobban mondva tíz?

– Csak egy. Egyedül.

– Segítség nélkül?

– Csak én.

– Ha a többiek félreállnak, és helyet adnak, szeretném látni, Marron, hogy megpróbálsz.

– Neked nincs késed, mester. Akarsz egyet?

– Nem. Te használd csak a tiédet, hogy egyenlők legyünk. Én kés nélkül fogok vívni.

Marron a társaira pillantott.

– Hé, hogy felvág a kis mitugrász. Még csak be sem rezel. Ez nekem tetszik. Kár volna megsérteni. Volna egy

ajánlatom, mester. Add nekünk a lányt. Ha nem, akkor megelégszem a kettőtök hitelkártyájával, de úgy, hogy a rendes hangotokkal működésbe hozzátok őket. Ha nemet mondasz, miután végzek a lánnyal... és ez elvesz egy kis időt – tette hozzá röhögve –, akkor kénytelen leszek kárt tenni benned.

– Nem – tiltakozott Seldon. – A lányt hagyd békén. Én hívtalak ki téged párharcra, te késsel, én kés nélkül. Ha több esélyt akarsz, akkor én kész vagyok kettőtökkel megvívni, csak a lányt hagyd békén.

– Elég, Hari! – kiáltott föl Dors. – Ha én kellek neki, akkor csak jöjjön ide és szerezzen meg. Te ott maradsz, Hari, ahol vagy, és nem mozdulsz.

– Halljátok ezt? – gúnyolódott Marron széles vigyorral. – Te ott maradsz, Hari, ahol vagy, és nem mozdulsz. Úgy látszik, a kisasszonynak én kellek. Ti ketten fogjátok le a pasast. Két pár vasmarok megragadta Seldon mindkét karját, és a hátában ott érezte egy kés éles hegyét.

– Ne mozdulj-suttogta egy éles hang a fülébe –, de a szemed nyitva tarthatód. A hölgy bizonyára élvezni fogja. Ezzel Marron felé fordította, félig ökölbe zárt kezét az övére tette.

A férfi óvatosan a lány felé közeledett, aki kívárta, amíg karnyújtásnyira ér hozzá; ekkor megmozdította a két kezét, és Marron egyszerre két nagy késsel találta szemben magát.

Ez egy pillanatra hátrahőkölt, aztán elröhögte magát.

– Nicsak, a kisasszonynak két kése is van, méghozzá olyan, mint a nagy fiúknak. Nekem meg csak egy. De így is

van rendjén. – És fűgén előkapta a kését. – Nem szeretnék megválni, kisasszony, mert mindkettőnknek nagyobb élvezet lenne, ha egészben hagylak. Talán jobb lesz, ha kiütöm a kezedből a késeket, nem igaz?

– Én nem akarlak megölni téged – mondta Dors. – Mindent meg fogok tenni, hogy ezt elkerüljem. Mindazonáltal a többiek tanúsítani fogják, hogy ha mégis megöllek, akkor csakis a barátom védelmében teszem, amire a becsület kötelez.

Marron úgy tett, mint aki megrémül.

– Könyörgök, kisasszony, ne ölj meg engem. – Aztán röhögésben tört ki, és a többi jelenlévő dahliak is csatlakoztak hozzá.

Marron széles ívben előredőfött a késével. Majd másodszor; sőt harmadszor is. Dors azonban meg sem mozdult. Meg sem próbálta kivédeni azokat a támadásokat, melyek közvetlenül nem jelentettek veszélyt számára.

Marron arca elborult. Azt akarta, hogy rémületet keltsen a lányban, de csak annyit ért el, hogy a saját tehetetlenségét demonstrálta. A következő támadást egyenesen a lány testére irányította. Dors bal keze villámgyorsan előrelendült; és kése hatalmas erővel félrelökte a támadó kést. A jobb kezében lévő kés megvillant a férfi melle előtt, és ferdén fölhasította a trikóját. Alatta vékony véres csík jelent meg a fekete szőrrel fedett bőrön.

Marron döbbsenten végignézett magán, a nézőknek pedig a meglepetéstől elakadt a lélegzete. Seldon érezte, hogy kissé meglazult a karján fogvatatói szorítása, hiszen nem

éppen olyan párviadalt voltak kénytelenek szemlélni, mint amilyent vártak. Seldon megfeszítette az izmait.

Marron most késével egy időben bal kezét is előrelendítette, hogy elkapja Dors jobbcsuklóját. A lány keze azonban a bal kezében lévő késsel ezúttal is elkapta a támadókését, mozgásképtelenné tette, miközben a jobb kezét lefelé rántotta, így Marron keze a kés pengéjére csukódott, s amikor kinyílt, véres csík húzódott végig a tenyerén. Dors hátraugrott, Marion pedig megvadulva a mellén és a kezén kiserkent vértől, elfulladva odakiáltotta társainak:

– Dobjatok ide még egy kést!

Rövid zavart tétovázás után a nézők egyike nyéllal előre Marion felé dobta a kését. Marion kinyújtotta a kezét, hogy elkapja, Dors azonban gyorsabbnak bizonyult. A jobb kezében lévő fegyverével rásújtott a repülő késre, hogy az pörögve, bumeráng módjára visszafelé fordult.

Seldon érezte, hogy a karjain tovább gyengül a szorítás. Hirtelen föl- és előrerántotta a karjait, és kiszabadult. Fogva tartói meglepett kiáltással fordultak felé. Seldon azonban az egyiknek az ágyékába rúgott, a másikat pedig gyomorszájon vágta a könyökével, mire mindketten elterültek a földön. Letérdelt, és a következő pillanatban Dorshoz hasonlóan két késsel a kezében ugrott talpra. Ellentétben a lánnyal, ő nem tudott bánni a késsel, de tisztában volt vele, hogy ezt a dahliak aligha sejtik.

– Csak tartsd őket távol! – kiáltott oda Dors. – Még várja támadással. Marrom a következő vágásom több lesz, mint karcolás.

Marion teljesen elvesztette a fejét, és artikulálatlan üvöltéssel vakon előrerohant, hogy pusztá mozgási energiájával lerohanja ellenfelét. Dors kitért a támadás elől, lehajolt a férfi jobb karja alatt; és a bokájába rúgott. Marion elterült a földön, a kése messzire repült.

Dors letérdelt, mindkét kését a férfi torkának szegezte.

– Add meg magad – mondta határozottan.

Marron azonban elordította magát, egyik kezével félrelökte Dorst, és talpra ugrott.

De még föl sem állt egészen, amikor Dors egyik kése lecsapott, és lenyisszantott egy jókora darabot a férfi bajuszából. Az sebzett vadállatként felüvöltött, és kezével az arcát tapogatta. Amikor elvette a kezét, vér csöpögött róla.

Dors felkiáltott:

– Többet nem fog kinőni, Marion. A szád egy darabja is odalett vele. Még egy támadás, és te is odaleszel.

Várt, de úgy látszik, Marron megelégedte a dolgot.

Nyögdécselve eloldalgott, vércseppeket hagyva maga után.

Dors Marion társaihoz fordult. Azok, akiket Seldon leterített és lefegyverzett, még mindig ott feküdtek; és láthatóan nem volt erejük fölállni. Dors lehajolt, egyik késével elvágta az övüket.

– Majd a kezetekkel fogjátok a nadrágotokat – vetette oda. Aztán a többi hét férfira nézett, akik megbabonázva bámultak rá. – És ki volt az, aki a kést dobta?

Szavait hallgatás fogadta.

– Nem érdekes. Jöhettek egyenként vagy együtt, ahányszor

lecsapok, valaki meghal.

Mintegy vezényszóra a hét férfi megfordult, és eliramodott.

Dors fölvolta a szemöldökét, és Seldonhoz fordult.

– Most legalább Hummin nem vádolhat azzal, hogy nem védtelek meg.

– Én még mindig nem hiszek a szememnek. Fogalmam sem volt róla, hogy képes vagy ilyesmire, hogy így is tudsz beszélni.

Dors csupán elmosolyodott.

– Te is megéred a pénzedet. Jól egymáshoz illünk. Nesze, csukd be a késeidet és dugd be a zsebedbe. Szerintem a hírünk futótűzként terjed, és minden baj nélkül elhagyhatjuk Billibottont.

Illegalításban

DAVAN – ...Az Első Galaktikus Birodalom utolsó zavaros évszázadában a nyugtalanság tipikus forrása az volt, hogy a politikai és katonai vezetők igyekeztek megszerezni a legfőbb hatalmat (amely pedig évtizedről évtizedre vesztett az értékéből). A pszichohistória tényerése előtt csak nagy ritkán alakult ki tömegmozgalom. Ebben a vonatkozásban említésre érdemes Davan, akiről kevés érdemlegeset tudunk, ám könnyen meglehet, hogy találkozott Hari Seldonnal.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

Hari Seldon és Dors Venabili alaposan kihasználta a Tisilver háztartásban rendelkezésükre álló, számukra kezdetleges lehetőségeket, és hosszasan elpancsoltak a fürdőszobában: Tiszta ruhát váltottak, és amire Jirad Tisilver és felesége este hazatért, elvonultak Seldon szobájába. Csengetésük feltűnően félénknek tűnt. Éppen csak megérintették a jelzőgombot.

Seldon nyitott ajtót, és kedvesen üdvözölte őket: – Jó estét, Tisilver úr. És Tisilver asszony.

A nő ott állt közvetlenül a férje mögött. Arcára kiült a meglepett várakozás. Tisilver hangjából hitetlenkedés csendült ki:

– Egyiküknek sem esett semmi baja? – kérdezte fejcsóválva, mint aki nem akar hinni a szemének.

– Semmi. Minden baj nélkül megjártuk Billibottont, és már meg is fürödtünk, tiszta ruhát váltottunk. Minden szagot eltüntettünk. – Seldon Tisilver válla fölött az aggályoskodó asszonyhoz intézte szavait mosolyogva. Az hangosan beleszippantott a levegőbe, mint aki ellenőrzi a hallottakat.

Tisilver tovább puhatolózott.

– Úgy tudom, használniuk kellett a késeiket.

Seldon fölkonta a szemöldökét.

– Ez a hír járja?

– Azt mondják, hogy maga meg a kisasszony száz banditával szállt szembe. És mindet elintézték, így volt? – kérdezte mély, bár kelletlen tisztelettel a hangjában.

– Korántsem – vetette oda Dors bosszúsan. – Nevetséges. Minek tartanak minket? Tömeggyilkosnak? És mit

gondolnak, az a száz bandita szépen kivárja a sorát, míg egyenként leöldössük őket? Ami nem kis időbe telne. Gondolkozzon csak.

– Az emberek ezt mondják – visította Casilia meggyőződéssel. – Ilyesmit mi nem tűrhetünk el ebben a házban.

– Először is – jelentette ki Seldon – nem ebben a házban történt. Másodszor, nem száz ember volt, hanem csak tíz. Harmadszor, senkit sem öltünk meg. Volt egy kis huzakodás, mire ők eliszkoltak, és utunkra engedtek bennünket.

– Csak úgy újtukra engedték. Azt akarják, maguk külvilágiak, hogy ezt elhiggyem? – kérdezte Tisalver harciasan.

Seldon fölsóhajtott. Úgy látszik, elég egy kis feszültség, és az emberek egymással élesen szembenálló csoportokra oszlanak.

– Hát bevallom, az egyikük kapott egy kis karcolást. De nem komoly.

– És maguk megúszták egyetlen karcolás nélkül? – kérdezte Tisalver növekvő csodálattal a hangjában.

– Meg – felelte Seldon. – Venabili kisasszony nagyszerűen bánik egyszerre két késsel is.

– Ne mondja – méltatlankodott Tisalverné, és tekintete Dors övére siklott. – Hát éppen ez az, amit én nem tűrök el itt.

– Erre nem is lesz szükség – jelentette ki Dors határozottan –, amíg itt nem támadnak meg bennünket.

– De maguk miatt – erősködött Tisalverné – mindenféle

utcai söpredék gyülekszik az ajtónk előtt.

– Drágám – próbálta Tisalver csillapítani az asszonyt –, kár ingerelni...

– Miért? – sziszegte Tisalverné bosszúsan. – Csak nem félsz a késeitől? Még csak az kéne, hogy itt hadonásszon velük.

– Eszem ágában sincs elővenni ebben a lakásban – szívta be hangosan Dors a levegőt, versenyre kelve a háziasszonnyal. – Miféle söpredékről beszél maga? Ki van az utcán?

– A feleségem arra céloz, hogy egy billibottoni csibész – legalábbis a külsejéből ítélve oda való – magát keresi, és mi nem vagyunk ilyesmihez hozzászokva ezen a környéken. Ez csak lejárát bennünket – tette hozzá némi bocsánatkérő hangsúllyal.

– Majd mi kimegyünk, Tisalver úr, és tisztázzuk, mit akar. Egykettőre elküldjük őt...

– Várj csak – szakította félbe Dors bosszankodva. – Ezek itt a mi szobáink. Mi fizetünk értük. Mi döntjük el, ki látogat meg bennünket vagy ki nem. Ha egy billibottoni ifjú vár odakint, ő is dahli, s ami még fontosabb, trantori. De még ennél is fontosabb: a Birodalom polgára emberi lény. S ami a legfőbb, minket keres, a mi vendégünk. Ezért be fogjuk hívni magunkhoz.

Tisalverné meg sem moccant. Tisalver habozni látszott.

– Minthogy maguk azt állítják – folytatta Dors –, hogy én Billibottonban megöltem száz banditát, csak nem fogja azt hinni, hogy megijedek egy fiútól vagy akár kettejüktől. – És jobb kezét mintegy véletlenül az övére csúsztatta.

Tisilver egyszerre felélénkült.

– Venabili kisasszony, mi nem akarjuk megbántani magát. Természetesen ezek a szobák a magukéi, és azt fogadnak itt, akit kedvük tartja. – Ezzel hátralépett, magával rángatva méltatlankodó feleségét. Hirtelen elszántságáért később majd bizonyára fizetnie kell.

Dors zord tekintete kísérté őket. Seldon fanyarul elmosolyodott.

– Mennyire nem ismerek rád, Dors. Eddig azt hittem, hogy én vagyok, aki naiv meggondolatlanságból bajba keveredem, és te vagy az a higgadt, gyakorlatias lény, akinek egyetlen célja, hogy elhárítsa a bajt. Dors megrázta a fejét.

– Én nem tudom elviselni; hogy némelyek csupán a hovatarozásuk miatt leszóljanak más embereket. Éppen ezek a tiszteletre méltó polgárok azok, akik miatt ott kint terjed a huliganizmus.

– És más tiszteletre méltó polgárok, akik miatt ezek a tiszteletre méltó polgárok... – mondta Seldon. – Ezek a kölcsönös ellenségeskedések ugyanúgy hozzátartoznak az emberiség...

– A pszichohistóriában ezt feltétlenül figyelembe kell vened.

– Minden bizonnyal – ha egyáltalán lesz valaha is pszichohistória. Nicsak, itt jön az a lurkó, akiről szó volt. Raychra ismerek benne, ami nem is nagyon lep meg.

73.

Raych belépett, és riadtan körülnézett. Jobb keze

mutatóujját a felső ajkára helyezte, mintha azt várná, mikor jelenik meg rajta az első pihezőr.

A dühtől majd szétrobbanó Tisalvernéhez fordult, és esetlenül meghajolt.

– Köszönöm, asszonyom. Szép helyen lakik.

Aztán amikor az ajtó becsapódott mögötte, egyszerre levetkőzte minden félszégességét.

– Szép hely, hapsikám.

– Örülök, hogy tetszik – mondta Seldon komolyan. – Honnan tudad meg, hogy itt lakunk?

– Követtelek benneteket. Hogy gondoltátok? Hé, asszonyság – fordult Dors felé. – Nem úgy verekszel, mintegy nagysága.

– Sok nagyságát láttál talán verekedni? – kérdezte Dors vidáman.

Raych megvakarta az orrát.

– Nem én. Sohase láttam. Azok nem hordanak kést, csak az apraja, hogy ijesztgesse a gyerekeket. De engem ugyan nem ijesztettek meg.

– Ebben én biztos vagyok. Mivel bírod rá a nagyságukat, hogy elővegyék a késüket?

– Semmivel. Elég ott lábatlankodni körülöttük, aztán rájuk kiáltani, hogy „Hé, asszonyság, engedje meg...” – Gondolkozott egy kicsit, aztán legyintett. – Semmi.

– Nem ajánlom, hogy rajtam is kipróbáld.

– Viccelsz? Azok után, amit Marronnal tettél? Hé, asszonyság, hol tanultál meg így verekedni?

– Odahaza a saját világomon. – Engem is megtanítasz?

– Ezért jöttél ide?

- Hát nem egészen. Valami üzenetet hoztam nektek. – Csak nem akar valaki kihívni párbajra?
- Senki sem akar verekedni veled, nagysága. Figyelj ide, neked már jó híred van. Mindenki ismer. Nyugodtan végigmehetsz akárhol Billibottonban, minden hapsi mosolyogva utat nyit neked, és vigyázni fog, nehogy valaki is ferde szemmel nézzen rád. Az angyalát, ezt megcsináltad! Ez az oka, hogy ő is látni akar.
- Áruld már el, Raych, ki az, aki látni akar bennünket?
- Egy Davan nevű hapsi.
- És ő kicsoda?
- Egy hapsi. Billibottonban lakik, és nem hord kést.
- És életben marad, Raych?
- Folyton a könyveket bújja, és segít a népeknek, ha meggyűlik a bajuk a hatóságokkal. Ezért egy ujjal sem nyúlnak hozzá. Nincs szüksége semmilyen késre.
- Akkor miért nem jött ide ő maga? – kérdezte Dors. – Miért téged küldött?
- Mert rühelli ezt a helyet. Azt mondja, felfordul tőle a gyomra. Azt mondja, hogy az itteniek egytől egyig kinyalják a hatóságok... – Sanda pillantást vetett a két külvilágira, aztán csak annyit mondott: – Szóval nem akar idejönni. Azt mondta, hogy engem ide fognak engedni, mert én csak egy gyerek vagyok. – Elvigyorodott. – De kis híján mégsem sikerült, nem? Ez a nőszemély úgy nézett rám, mintha ganéba lépett volna, nem igaz? – Hirtelen elhallgatott, és zavartan végignézett magán.
- Ott, ahonnan én jövök, nem sok lehetőség van a tisztálkodásra.

– Nincs semmi baj – mosolygott Dors. – Ha nem jön ide az az illető, akkor hol akar velünk találkozni? Már megbocsáss, de nekünk nincs nagy kedvünk Billibottonba menni.

– Megmondtam – méltatlankodott Raych –, esküszöm, hogy szabadon járhattok-kelhettek Billibottonban. Azonkívül ott, ahol lakik, a kutya sem fog háborgatni.

– Hol van az? – kérdezte Seldon.

– Elvezetlek oda benneteket. Nincs messze.

– És minek akar látni bennünket az illető? – firtatta Dors.

– Nem t'om. Csak annyit mondott... – hunyta le félig a szemét Raych, mint aki az emlékezetét erőlteti. – „Mondd meg nekik, hogy szeretném látni azt az embert; aki úgy beszélt egy dahli hőkutashoz, mint emberi lényhez, és azt a nőt, aki késpárbajban legyőzte Marront, de nem ölte meg, holott megtehetette volna.” Azt hiszem, sikerült szó szerint elmondanom.

– Szerintem is – mosolyodott el Seldon. – Kész most fogadni bennünket?

– Vár benneteket.

– Akkor veled tartunk. – A tekintetében parányi kétellyel pillantott Dorsra.

– Rendben van – mondta az. – Én kész vagyok. Remélem, nem kell csapdára számítani. Örök forrás a remény...

74.

Kellemes esti fényben léptek ki az utcára. A mesterséges napesti felhők lilásan derengtek, szegélyük rózsaszínű volt. Lehet, hogy a dahliak panaszkodnak a

császári hatóságok bánásmódja miatt, egy szavuk sem lehet azonban a számítógépek szabályozta időjárásukra.

– Híres emberek lettünk – súgta oda Dors. – Semmi kétség.

Mikor Seldon abbahagyta a műfelhőkben való gyönyörködést, abban a pillanatban meglátta a Tisalverék háza körül összegyűlt jókora tömeget.

A tömeg minden egyes tagja mereven figyelte őket. Amikor az emberek tudatára ébredtek, hogy a külvilágiak észrevették őket, halk mormolás futott végig közöttük, amely már-már üdvivalgásba tört ki.

– Most már én is értem – mondta Dors –, miért találja ezt Tisalverné bosszantónak. Nagyobb együttérzést kellett volna tanúsítanom iránta.

Az emberek nagy része szegényesen volt öltözve, és nem volt nehéz kitalálni, hogy a legtöbben Billibottonból jöttek ide.

Seldon hirtelen úgy érezte, hogy mosolyognia kell, majd üdvözlésre emelte a karját. A tömeg tapssal viszonzta. A tömeg biztosságot névtelenségéből egy hang szállt feléjük:

– Mutatna nekünk a hölgy valamilyen késes figurát?

Dors visszakialtott:

– Nem, mert én csak akkor rántom elő, ha meg kell védenem magam.

A tömeg nevetésben tört ki.

Egy ember előbbre lépett. Lerítt róla, hogy nem billibottoni, sőt az is nyilvánvaló volt, hogy nem Dahlba való. Csak csenevész bajuszt viselt, és az is barna volt, nem fekete.

– Marlon Tanto vagyok a trantori HV-hírektől – mutatkozott

be. – Beállnának egy pillanatra az esti híradó számára?

– Nem – vágta el Dors kurtán. – Nem nyilatkozunk.

A híradós azonban nem tágított.

– Úgy hallom, hogy egy csoport férfival harcba keveredtek Billibottonban, és maguk győztek. – Elmosolyodott. – Ennek igazán van hírértéke.

– Ugyan – háritotta el Dors. – Találkoztunk néhány emberrel Billibottonban, váltottunk néhány szót, aztán továbbmentünk. Ennyi az egész, és maga is érje be ennyivel.

– Mi a neve? Beszédje után ítélve nem a Trantorra való.

– Nincs nevem.

– És a barátjéé?

– Neki sincs.

– Ide figyeljen, asszonyom – erősködött a híradós bosszúsan. – Magában hír van, és én csak a munkámat végzem.

Raych megrángatta Dors ruhájának az ujját. Dors lehajolt, és figyelmesen hallgatta a fiú izgatott suttogását. Aztán bólintott és fölegyenesedett.

– Én nem hiszem el magáról, Mr. Tanto, hogy maga újságíró. Szerintem maga császári ügynök, aki bajt akar keverni Dahlban. Semmiféle csata nem volt, és maga csak azért találta ki ezt, hogy ürügyet szolgáltasson egy császári ellenőrzéshez Billibottonban. A maga helyében én nem maradnék itt. Nem hiszem, hogy ezek az emberek a keblükre ölelnék.

A tömeg Dors első szavaira kezdett nyugtalankodni. Az emberek egyre hangosabban méltatlankodtak, és

fenyegetően elindultak Tanto felé. Az ideges pillantásokat vetett maga köré, és igyekezett eltűnni.

Dors fülemelte a hangját:

– Engedjétek elmenni. Senki ne érjen hozzám. Ne adjatok ürügyet, hogy zavargásról adjon jelentést.

És a tömeg szétvált előtte.

– Ej, hölgyem – méltatlankodott Raych –, hagyni kellett volna, hogy megruházzák.

– Ó, te vérszomjas kölyök! – korholta Dors. – Vezess el a barátodhoz.

75.

A férfit, aki Davannak nevezte magát, egy ütött-kopott vendéglő mögötti szobában akadtak rá.

Raych vezette őket, aki ezúttal is olyan otthonosan mozgott a billibottoni sikátorokban, mint a Heliconon egy vakondok a föld alatti járatokban.

Először Dors Venabili adta jelét az óvatosságnak. Megtorpant, és Raychhoz fordult.

– Gyere vissza. Hova a csudába megyünk?

– Davanhoz – felelte az türelmetlenül. – Hiszen megmondtam, nem?

– Csakhogy ez elhagyatott vidék. Senki sem lakik itt – mondta Dors, és viszolyogva körülnézett. A környék kihaltak látszott, a világítótestek többsége nem világított vagy ha igen, akkor is csak vaksin pislákol.

– Davan így szereti – mondta Raych. – Folyton változtatja a helyét, hol itt húzódik meg, hol ott.

– Miért? – firtatta Dors.

– A biztonság kedvéért, hölgyem. – Kitől fél?
– A kormánytól.
– Miért kellene a kormánynak Davan?
– Azt én nem t'om, néni. De mondok nektek valamit. Én elmesélem, hogy hol lakik, hogy találtok oda, és menjetek oda egyedül, ha bennem nem bíztok.
– Ugyan, Raych! – tiltakozott Seldon. – Egész biztos, hogy nélküled eltévedünk. Sőt mi több, jobb lesz, ha megvársz bennünket, míg végzünk, hogy visszavezess.
– Mit kapok ezért? – vágta rá egyből Raych. – Csak nem akarod, hogy korgó gyomorral lófráljak itt?
– Lófrálj csak, Raych, és ha megéheztél, fizetek neked egy fedelmi vacsorát. Amit csak kívánsz:
– Ezt csak most mondod, mister. De honnan tudhatom, hogy megtartod a szavad?
Dors keze meglendült, és megvillant benne egy meztelen pengéjű kés.
– Csak nem azt állítod, Raych, hogy hazudunk?
Raych szeme tágra meredt. Nem látszott rajta, hogy megijedt volna.
– Hé, nem láttam, hogy csinálod. Még egyszer!
– Majd utána, ha még itt találunk. Különben – nézett rá Dors fenyegetően – előkerítünk a föld alól is.
– Ugyan, hölgyem, mit beszélsz! Engem nem fogtok megtalálni. Nem vagytok az a fajta. De én itt fogok várni. – Kihúzta magát. – A szavamat adom.
És némán továbbvezette őket, csak lépteik visszhangzottak tompán az üres folyosókon.
Davan föltekintett, amikor beléptek a szobába, csak akkor

szelídült meg vad tekintete, amikor Raycht megpillantotta. Kérdő mozdulattal intett a másik kettő felé.

– Ezek azok a pasasok – mondta Raych. És vigyorogva távozott.

– Hari Seldon vagyok – mutatkozott be Seldon. – A fiatal hölgy pedig Dors Venabili.

Kíváncsi tekintettel vizsgálgatta Davant. A férfi sötét színű arcán ott ékeskedett a dahli férfiasságra jellemző sűrű fekete bajusz, ráadásul rövid szakállt is viselt. Ő volt eddig az első dahli, aki nem borotválta az arcát. Még a billibottoni huligánok is gondosan simára csupaszították az arcukat és az állukat.

– Mi a neve, uram? – szólította meg Seldon.

– Davan. Raych nyilván megmondta önöknek.

– És a másik neve?

– Csak Davannak hívnak. Nem követte önöket idefelé senki, Seldon mester?

– Nem, ebben biztos vagyok. Ha követtek volna, akkor Raych füle vagy szeme bizonyára fölismerte volna. És ha ő sem; akkor Venabili kisasszony okvetlenül észrevette volna.

Dors elmosolyodott.

– Ennyire megbízik bennem, Hari?

– Napról napra jobban – felelte az komolyan.

Davan azonban nyugtalanul feszengett.

– Mégis a nyomukra bukkantak.

– Hogyan?

– Igen. Hallottam arról az állítólagos újságíróról.

– Máris? – csodálkozott Seldon. – Szerintem valóban

újságíró és ártalmatlan. Mi Raych javaslatára bélyegeztük meg őt mint császári ügynököt, ami használható fogásnak bizonyult. Ezzel magára vonta a tömeg haragját, és sikerült őt leráznunk.

– Ellenkezőleg – mondta Davan. – Az volt, aminek mondták. Az embereim jól ismerik őt, és valóban a Birodalomnak dolgozik. De maguk nem élnek úgy, mint én. Maguk nem változtatják a nevüket meg a lakhelyüket. Maguk a saját nevüket használják, és nem próbálnak rejtőzködni. Maga Hari Seldon, a matematikus.

– Igen, az vagyok – felelte Seldon. – De miért kellene hamis nevet kitalálnom?

– A Birodalom keresi magát, nem igaz?

Seldon vállat vont.

– Én olyan helyeken tartózkodom, ahová nem ér el a Birodalom keze.

– Nyíltan nem, ám a Birodalomnak nincs szüksége rá, hogy nyílt kártyákkal játsszon. Én azt javasolnám maguknak, hogy tűnjenek el. Szívódjanak föl.

– Úgy, mint maga – nézett körül Seldon nem titkolt ellenszenvvel. A szoba ugyanolyan üres volt, mint idefelé jövet a folyosók. Dohos levegője nyomasztó sivárságot árasztott.

– Igen – bólintott Davan. – Maga a hasznunkra lehetne.

– Miképpen?

– Maga találkozott egy Jugo Amaryl nevű fiatalemberrel.

– Igen, találkoztam.

– Amaryl azt mondta nekem, hogy maga meg tudja jósolni a jövőt.

Seldon mélyet lélegzett. Eleget ácsorgott ebben a sivár szobában, elfáradt. Davan egy párnán kuporgott. Több párna is volt a szobában, de egyik sem látszott tisztának. Ahhoz sem volt kedve, hogy a penészcsíkos falnak támaszkodjon.

– Vagy maga értette félre Amarylt, vagy Amaryl értett félre engem. Én csupán azt bizonygattam, hogy elméletileg ki lehet választani olyan kiindulási feltételeket, amelyek alapján a jövő nem vész bele a kiszámíthatatlan káoszába, hanem bizonyos szűkebb határokon belül a történelmi előrelátás érvényesülhet. Azt azonban nem tudnám megmondani, melyek azok a kiinduló feltételek, és abban sem vagyok biztos, hogy ezeket a feltételeket egyetlen, vagy akár több ember képes fölismerni véges időtartam alatt. Érti, mit akarok mondani?

– Nem én.

Seldon felsóhajtott.

– Akkor még egyszer megpróbálom elmagyarázni. Az lehetséges, hogy a jövőt előre lássuk, de nem biztos, hogy ezt a hasznunkra tudjuk fordítani. Most már érti?

Davan komoran nézte Seldont, aztán Dorst.

– Ezek szerint maga nem tudja megjósolni a jövőt?

– Végre megértette a lényeget, Davan uram:

– Hívjon csak Davannak. De elképzelhető, hogy egyszer képes lesz rá.

– Ez elképzelhető.

– Akkor hát ezért keresi úgy a Birodalom.

– Nem – emelte föl az ujját Seldon oktatólag. – Én azt gyanítom, a Birodalom éppen ezért nem tesz meg mindent,

hogy rám tegye a kezét. Mert ha akarnák, könnyen a hatalmukba keríthetnének. De egyelőre nincs miért feltűnést kelteni értem, mert tisztában vannak velem; hogy e pillanatban még semmit sem tudok. Nem éri meg, hogy ennek vagy annak a szektornak a jogait megsértve kockára tegyék a Trantor törékeny békéjét. Ez az oka, hogy elég nagy biztonságban járhatok-kelhetek saját nevem alatt.

Davan a tenyerébe temette a fejét, és azt dörmögte:

– Tiszta örület. – Aztán Dorsra pillantott. – Maga Seldon mester felesége?

– Én a barátja és védelmezője vagyok – jelentette ki Dors nyugodtan.

– Mennyire ismeri őt?

– Már néhány hónapja együtt vagyunk.

– Csak ennyi?

– Csak ennyi.

– A maga véleménye szerint igazat mond?

– Véleményem szerint igen; bár milyen alapon hinne maga nekem, ha neki nem hisz? Mert ha Hari valamilyen okból hazudna magának, miért ne hazudhatnék én is, hogy őt támogassam?

Davan tanácstalanul nézett egyikről a másikra. Végre elszánta magát.

– Akárhogy is van, készek nekünk segíteni?

– Kik azok a mi, és milyen segítséget várnak tőlünk?

Davan fejtegetni kezdte:

– Maguk is láthatják, mi a helyzet itt Dahlban. El vagyunk nyomva. Ez nem kerülhette el a maguk figyelmét sem, és abból, ahogyan Jugo Amaryllal bánt, nem hihetem, hogy

nem érzi át a helyzetünket.

– Mélyen együtt érzünk magukkal.

– És azt is tudniuk kell, hogy kik az elnyomók.

– Gondolom, a császári kormányra céloz, és el kell ismernem, hogy ebben van igazság. Másfelől viszont azt is észrevettem, hogy Dahlban létezik egy középosztály, mely lenézi a hőkutasokat, és a bűnözők rétege, amely az egész szektort terrorizálja.

Davan összeszorította az ajkát, de kitartott álláspontja mellett.

– Igen. Igaz. Ám a Birodalom elvi megfontolásokból bátorítja ezt. Dahl komoly gondokat okozhat. Ha a hőkutasok sztrájkba lépnének, a Trantort szinte azon nyomban súlyos energiahiány sújtaná... és minden, ami ezzel jár. Csakhogy Dahl felsőbb osztályai nem sajnálnák a pénzt, felbérelnék Billibotton – és egyéb vidékek – gazembereit, ráuszítanák őket a hőkutasokra, s így letörnék a sztrájkot. Volt már ilyenre példa. A Birodalom elnézi, hogy némely dahliak viszonylagos jólétben éljenek, ezért cserébe a maga lakájaivá teszi őket. Eközben nem ellenőrzi megfelelően a fegyvertartást, s ennek az a célja, hogy ne gátolja a bűnözést.

A birodalmi kormány nem csupán Dahlban, hanem mindenütt így jár el. Nem képes többé erővel érvényesíteni akaratát, mint a régi időkben, amikor a hatalom nyílt eszközökkel lépett föl. A Trantoron mostanára olyannyira bonyolulttá és törékennyé váltak az erőviszonyok, hogy a birodalmi hatalom gyakorlása kénytelen a színpalak mögé húzódni...

– A hanyatlás jele – mondta Seldon visszaemlékezve Hummin megállapítására.

– Hogyan? – kapta föl a fejét Davan.

– Semmi – mondta Seldon. – Folytassa csak.

– A birodalmi hatalom kénytelen a háttérbe vonulni, de még így is rengeteg ütőkártya van a birtokában. Minden szektorban szítják a szomszédok egymás iráni bizalmatlanságát. Egyes szektorokon belül a gazdasági és társadalmi osztályokat egyfajta háborúra uszítják egymás ellen. A végeredmény az, hogy a nép Trantor-szerte képtelen egységesen föllépni. Mindenütt az a helyzet, hogy a nép jobbára maga között hadakozik ahelyett, hogy közösen fölkelne a központi zsarnokság ellen, így a Birodalom az erőszak közvetlen alkalmazása nélkül is képes fenntartani uralmát.

– És mit gondol, mit lehetne ez ellen tenni? – firtatta Dors.

– Én már évek óta azon munkálkodom, hogy a Trantor népében fölébresszem a szolidaritás érését.

– Feltételezem – jegyezte meg Seldon szárazon –, hogy ezt lehetetlenül nehéz és fölöttébb háládatlan feladatnak találja.

– Helyesen feltételezi – felelte Davan. – A párt azonban napról napra erősebb lesz. Egyre több késesünk ismeri fel, hogy fegyvereik akkor a leghasznosabbak, ha nem egymás ellen használják őket. Azok, akik Billibotton sikátoraiban magukra támadtak, még a tévelygők közé tartoznak. Azok viszont, akik támogatják magukat, akik készek megvédeni magukat az újságíróként bemutatkozó császári ügynököktől, azok az én embereim. Én itt élek közöttük. Ez itt nem fényes élet, de biztonságban vagyok. A

szomszédos szektorokban is vannak követőink. Napról napra nő a táborunk.

– De hogy jövünk mi ide? – kérdezte Dors.

– Nos – felelte Davan –, maguk mindketten külvilágiak, tudósok. Szükségünk van olyan vezetőkre, mint maguk. Legnagyobb erőforrásunk a szegények és iskolázatlanok tömege, mivel ők szenvednek a legtöbbet, ám alkalmatlanok a vezetésre.

– Furcsa értékítélet olyasvalaki szájából, aki meg akarja menteni az elnyomottakat – jegyezte meg Seldon.

– Én nem mint embereket teszem mérlegre őket – sietett hozzátenni Davan. – Csupán a vezetői képességüket. Létkérdés, hogy a párt vezetői között legyenek értelmiségi férfiak és nők.

– Vagyis maga szerint a magunkfajta emberektől azt várják, hogy növeljük a pártjuk tekintélyét.

– Némi rosszindulattal – védekezett Davan –, minden nemes ügyön lehet gúnyolódni. Maga azonban, Seldon mester, több mint tekintély, több mint egyszerű értelmiségi. Még ha nem hajlandó is elismerni, hogy képes áthatolni a jövő kódján...

– Kérem, Davan – hárította el Seldon –, mellőzze a költői képeket és ne beszéljen feltételes módban. Ez nem azon múlik, hogy én elismerem vagy sem. Én egyszerűen nem tudom megjósolni a jövőt. És nem kód az, ami zavarja a tisztánlátást, hanem krómacél falak.

– Hadd mondjam végig. Elfogadom, nem tudja előre megjósolni, de hogy is mondjam csak pszichohistóriai pontossággal, maga tanulmányozta a történelmet, és talán

kialakulhatott valamilyen intuitív sejtése arról, ami bekövetkezhet. Vagy tévednék?

Seldon megrázta a fejét.

– Lehet, hogy van némi intuitív megsejtésem a matematikai valószínűséget illetően, csakhogy teljességgel bizonytalan, mennyire sikerülhet ezt bármilyen történelmi jelentőségű megállapításra lefordítani. Különb is én nem tanulmányoztam a történelmet. Bár megtettem volna! Most érzem csak igazán a hiányát.

– Én vagyok a történész, Davan – jelentette ki Dors szenttelenül –, és ha kívánja, elmondhatok magának néhány dolgot.

– Kérem, tegye meg – kapott a szaván Davan félig kérve, félig kihívóan.

– Először is a Galaxis története tele van forradalmakkal, amelyek néha csak egyes bolygókon, olykor egész bolygócsoportokon, máskor az egész birodalomban megdöntötték a zsarnokságot. Így volt ez a Birodalom előtti időkben is. Gyakorta csupán egyik zsarnokság váltotta föl a másikat. Más szóval az adott uralkodó osztály helyébe egy másik került, olyan, amelyik elődjénél esősebbnek bizonyult, s meg tudta tartani a hatalmat –, miközben a szegények és az elnyomottak ugyanolyan szegények és elnyomottak maradtak, esetleg még rosszabb helyzetbe kerültek.

Davan figyelmesen hallgatta, aztán megjegyezte:

– Ezt én is tudom. Mindnyájan tisztában vagyunk ezzel. De talán képesek vagyunk tanulni a múltból, és tudjuk, mit kerüljünk el. Azonkívül a zsarnokság, amely most bennünket

sanyargat, valóság, a bőrünkön érezzük. Az, ami a jövő méhében szunnyad, csak lehetőség. Ha mi mindig visszariadunk a változtatástól, csupán mert az esetleg rosszabbat hozhat, akkor reményünk sem marad, hogy valaha is leszámolhatunk az igazságtalansággal.

– A másik dolog, amit nem szabad elfelejtenie – folytatta Dors –, hogy ha jogos is a harcuk, ha az igazság szava mennydörögve elítéli is a zsarnokságot, rendszerint a zsarnoki hatalom javára billen a mérleg, mellette az erő. Hiába kelnek föl és tüntetnek a maga késelői, semmiféle maradandó eredményt nem érhetnek el, amíg velük szemben ott áll egy kinetikus, vegyi és idegfegyverekkel felszerelt hadsereg, amely kész használni is a fegyvereket a nép ellen. Maga mellé állíthatja az összes elnyomottat, a tekintélyes embereket, ha győzni akar, mégis meg kell nyernie a biztonsági erőket, a császári hadsereget, vagy legalábbis alaposan meg kell gyengíteni azok vezetőik iránti hűségét.

– A Trantor több államiságú világ – érvelt Davan. – Minden szektornak megvannak a maga uralkodói, akik között akad császárellenes beállítottságú is. Ha megnyernénk egy erős szektor támogatását, mindjárt más lenne a helyzet. Nem igaz? Akkor nem mondhatná ránk, hogy késsel és kővel hadonászó rongyosok vagyunk.

– Azt akarja mondani, hogy maguk mellett egy erős szektor áll, vagy csak szeretné?

– Davan hallgatott.

– Azt kell gondolnom – jegyezte meg Dors –, hogy maga Mynek polgármesterére gondol. Tegyük fel, ő hajlandónak

mutatkoznék, hogy kihasználja a nép elégedetlenségét, növelve ezzel esélyét a császár megdöntésére. De ne feledje, a polgármester szeme előtt esetleg az a cél lebeg, hogy ő maga üljön a császári trónra. Mert miért is kockáztatná ennél kevesebbet mostani, nem éppen jelentéktelen pozícióját? Talán az áldásos igazságért és a nép jólétéért, amelyhez nem hinném, hogy olyan nagy érdek fűzi?

– Vagyis azt akarja mondani, hogy bármelyik nagy hatalmú vezér, aki hajlandó segíteni az ügyünket, utána elárulna bennünket?

– Számtalan példa van erre a Galaxis történelmében.

– És ha nekünk jutna eszünkbe elárulni őt?

– Azaz kihasználni és aztán a döntő pillanatban megnyerni hadserege vezérét vagy bárki másét; aki hajlandó őt meggyilkolni?

– Ha szükség van erre; igen. Ha nem is éppen ily módon, de megszabadulnánk tőle.

– Tehát résztvevői legyünk egy olyan forradalmi mozgalomnak, amelynek főszereplői készek elárulni egymást, csak az alkalomra várnak. Ez nem szül jót.

– Így hát nem akarnak nekünk segíteni? – kérdezte Davan. Seldon, aki zavartan hallgatta a Davan és Dors közötti vitát, most azt mondta:

– Ez nem ilyen egyszerű. Mi szeretnénk maguknak segíteni. A maguk oldalán állunk. Úgy érzem, hogy egyetlen jóérzésű ember sem kívánhatja olyan császári hatalom fennmaradását, amely kölcsönös gyanakváson és gyűlöleten alapul. Amely ha mégoly szilárdnak tűnik is fel,

csak látszólag az. Hiszen bármely pillanatban összeomolhat. A kérdés azonban az: hogyan tudnánk segíteni? Ha a gyakorlatban alkalmazni tudnám az elméletemet, ha meg tudnám jósolni, mi történik a legnagyobb valószínűség szerint, a számos alternatíva közül melyik az, amelyik a legszerencsésebb, akkor örömetst a rendelkezésükre bocsátanám képességeimet. Csakhogy a megoldás nincs a kezemben. A legtöbbet azzal segíthetek, hogy megpróbálom kifejleszteni a pszichohistória gyakorlati módszerét.

– Mennyi időre van szüksége ehhez?

– Fogalmam sincs – vontá meg a vállát Seldon.

– Azt gondolja, hogy mi bizonytalan ideig várakozunk?

– Mi más lehetőséget tudnék ajánlani, minthogy egyelőre haszontalan vagyok a maguk számára? De annyit megmondhatok: a legutóbbi időkhöz az volt a szilárd meggyőződése, hogy a pszichohistória csupán elméleti jelentőségű, gyakorlati alkalmazása kizárt. Most azonban már nem vagyok olyan biztos ebben.

– Azt akarja mondani, hogy megtalálta a megoldás kulcsát?

– Azt nem, csak van olyan érzésem, hogy meg tudnám találni. Fogalmam sincs, mi az, ami ezt az érzést kiváltotta bennem. Lehet, hogy hiú ábránd, de meg fogom próbálni. Adja meg nekem ezt a lehetőséget. Talán még összehoz bennünket a sors.

– Ha most visszatérnek szállásukra – mondta Davan –, meglehet, hogy egy napon a császár csapdjában találják magukat. Azt hiszi, hogy a császár békén hagyja, amíg a

pszichohistórián rágódik? Én azonban biztos vagyok abban, hogy a császár és talpnyaló Demerzelje nem fog türelmesebben vámi, mint én.

– Azzal nem érnek el semmit, ha sürgetnek – jegyezte meg Seldon higgadtan –, s ne feledje, én nem az ő oldalukon vagyok, hanem a magukén. Gyerünk, Dors.

Ezzel megfordultak, és magára hagyták Davant a mocskos szobában. Odakint Raych várt rájuk.

76.

Raych éppen evett. Megnyalta az ujját, és összegyúrta a zacskót, amelyben ki tudja, mi volt. A levegőt erős hagymaillat töltötte be – nem lehetett igazi hagyma, talán élesztőből készült.

Dors kissé hátrébb húzódott, és úgy kérdezte:

– Honnan szerezted az ételt, Raych?

– Davan embereitől. Ők hozták. Davan oké.

– Akkor hát nem kell hogy vacsorát vegyünk neked, nem igaz? – mondta Seldon, egyszerre tudatára ébredve, mennyire éhes ő is.

– Valamit adjon nekem – mondta Raych, és sóvár szemeket meresztett Dors felé. – Mondjuk a néni kését. Legalább az egyiket.

– Kés nincs – jelentette ki Dors. – Szépen visszavezetsz bennünket, és kapsz tőlem öt pénzt.

– Öt pénzért nem lehet kést kapni – tiltakozott Raych.

– Megmondtam: öt pénz és kés – mondta Dors.

– Maga egy nyavalyás néember! – átkozódott Raych.

– Igen, én egy nyavalyás néember vagyok, de a kezem

gyors, hát indulás!

– Egye fene – nyugodott bele Raych. – Nem kell erősködni.
Erre – intett a kezével.

Visszafelé mentek az üres folyosókon, ezúttal azonban Dors, aki mindenfelé figyelt, hirtelen megtorpant.

– Állj csak meg, Raych. Követnek bennünket.

– Honnan az ördögből hallja őket? – kérdezte Raych dühösen.

Seldon félrehajtotta a fejét.

– Én sem hallok semmit – jelentette ki.

– De én igen – mondta Dors. – Nem akarok semmiféle esztelenségbe keveredni. Most mindjárt el fogod árulni nekem, miről van szó, különben kapsz egyet a fejedre, hogy egy hétig fájlalod. Nem tréfálok.

Raych védekezően fölemelte az egyik kezét.

– Csak próbáld meg, nyavalyás néember. Csak próbáld meg. Davan emberei. Csak vigyáznak ránk, ha a késelőknek eszükbe jutna megtámadni bennünket.

– Davan emberei?

– Az. A szervizfolyosókon kísérek bennünket.

Dors kinyújtotta a jobb kezét, és megragadta Raych grabancát. A levegőbe emelte a fiút, aki kapálózva kiáltozott:

– Hé! Ne!

– Dors – szólt rá Seldon –, ne légy hozzá goromba: – Még gorombább is leszek, ha úgy érzem, hogy hazudik. Téged bíztak rám, Hari, nem őt.

– Én nem hazudok – kapálózott Raych. – Igazat mondok.

– Szerintem is igazat mond – állt mellé Seldon.

– Majd meglátjuk. Raych, mondd meg nekik, hogy bújjanak elő. – Ezzel letette a fiút, és leporolta a kezét.

– Maga egy dilis tyúk-méltatlankodott Raych. Aztán fölemelte a hangját. – Hé, Davan! Bújjon elő közületek valaki!

Kis idő múlva a folyosó egyik sötét ajtaján kilépett két fekete bajuszos férfi, az egyiknek arcán hosszú sebhely éktelenkedett. Mindketten meztelen pengéjű kést tartottak a kezükben.

– Hányan vagytok még ott? – förmedt rájuk Dors.

– Néhányan – felelte az egyik férfi. – Parancs. Magukat őrizzük. Davan azt akarja, hogy ne legyen bántódásuk.

– Köszönjük. De próbáljanak meg csendesebben járni. Raych, indulunk.

– Maga majdnem megvert engem, pedig én igazat mondtam – panaszkolta Raych.

– Igazad van – mondta Dors. – Legalábbis azt hiszem. Elnézést kérek.

– Nem tudom, hogy elfogadjam-e – próbált Raych fölényeskedni. – De egye fene, még az egyszer elfogadom. Mihelyt kiértek a gyalogjáróra, a láthatatlan őrség nem követte őket tovább. Dors éles füle sem hallotta a neszüket. Igaz, a szektor biztonságos negyedébe értek.

Dors elgondolkodva szemlélgette Raychot.

– Nem hiszem, hogy van olyan ruhánk, amelyik illene rád.

– Miért kellene olyan ruha, amelyik rám illik, asszonyom? (Úgy látszott, hátuk mögött hagyva a folyosókat, Raychban is nagyobb lett a tiszteletudás.) Nekem van ruhám:

– Gondoltam, hogy szívesen feljönnél hozzánk és

megfürödni.

– Minek? – tiltakozott Raych. – Hamarosan úgymint megmosdok, és fölveszem a másik ingemet. – Ravasz tekintettel nézett föl Dorsra. – Sajnálja, hogy fölényeskedett, mi? És most szeretné jóvátenni, mi?

– Igen – mosolyodott el Dors. – Mondjuk. Raych kegyesen intett a kezével.

– Nem tesz semmit. Nem fáj. De hallgasson ide. Maga asszonyhoz képest állati erős. Úgy fölkapott engem, mint a pelyhet.

– Mérgező voltam, Raych. Nekem vigyáznom kell Seldon mesterre.

– Maga olyan testőrféle? – Raych fürkészően nézett Seldonra. – Magának női testőre van?

– Erről nem én tehetek – felelte Seldon fanyar mosollyal. – Ő ragaszkodik hozzá. De érti a dolgát.

– Jól gondold meg, Raych – erősködött Dors. – Biztosan nem akarsz megfürödni?

– Lehetetlen. Csak nem gondolja, hogy az a nő még egyszer beenged a házába?

Dors fölnézett, és ott látta Casilia Tisalvert a lakóház bejárati ajtaja előtt, amint előbb a külvilági nőre, aztán a nyomornegyedek fiára meresztgeti a szeméi. Nehéz lett volna megmondani, melyikük látványa keltett nagyobb haragot benne.

– Hát akkor – búcsúzott Raych – Isten önökkel, uram és asszonyom. Abban sem vagyok biztos, hogy magukat is beengedi a házba: – Ezzel zsebre vágta a kezét, és gondtalan közönyt mímelve, ringó léptekkel elindult.

- Jó estét, Tisalverné asszony – köszönt Seldon. – Elég későre jár, nem igaz?
- Nagyon is késő van-felelte az. – Csaknem lázadás tört ki az utcán, amikor ráuszították arra az újságíróra az utcai csőcseléket.
- Mi nem uszítottunk rá senkire senkit – tiltakozott Dors.
- Tanúja voltam – jelentette ki Tisalverné hajthatatlanul. – A saját szememmel láttam. – Ezzel félrehúzódott, hogy beengedje őket, de azért habozott annyi ideig, hogy éreztesse velük, mennyire ellenére vannak a történetek.
- Úgy tesz, mintha ez lett volna az utolsó szalmaszál – jegyezte meg Dors, miközben Seldonnal fölkapaszkodtak a szobájukba.
- No és? – kérdezte Seldon. – Nem tud semmit tenni.
- Ki tudja – felelte Dors.

Rendőrök

RAYCH – ...Hari Seldont, mint mondta, első alkalommal a véletlen hozta össze Raychcsal. Seldon csupán jelentéktelen eligazítást kért az akkor egyszerű kis utcagyerektől, akinek sorsa attól kezdve összefonódott a nagy matematikuséval, amíg...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

77.

Másnap reggel Seldon, miután megmosdott és

megborotválkozott, magára kapta a nadrágját, kopogtatott a szomszédos szobába nyíló ajtón, és beszólt:

– Nyisd ki az ajtót, Dors.

A lány vörösés-aranyszínű haja még csillogott a nedvességtől, és rajta is csak deréktól lefelé volt ruha. Seldon riadtan visszahőkölt. Dors közömbös pillantást vetett csupasz mellére, és egy törülközőt csavart a feje köré.

– Mi újság, Hari? – kérdezte.

Seldon elfordította a tekintetét, és úgy felelte:

– Mynek érdekelne.

– Mi az, hogy minek érdekelne? És az Isten szerelmére, ne akard, hogy a hátadnak beszéljek! Nem hinném, hogy még szűz vagy.

Seldon hangjából sértődés érződött ki.

– Én csak udvarias akartam lenni. Ha neked jó így, akkor nekem sincs ellenemre. És nem az, hogy minek; én a Mynek szektorról érdeklődnék.

– Miért érdekel? Vagy ha jobban tetszik: minek Mynek?

– Ide hallgass, Dors, én komolyan beszélek. Léptenyomon szóba kerül ez a Mynek szektor, pontosabban Mynek polgármestere. Hummin is említette, te is meg Davan is. Én viszont nem tudok semmit erről a szektorról, sem a polgármesteréről.

– Én sem vagyok született trantori, Hari. Én is nagyon keveset tudok, de azt szívesen megosztom veled. Mynek a déli sark közelében helyezkedik el, jókora területen, nagyszámú népességgel.

– Nagyszámú népesség él a déli saroknál?

– Mi nem a Heliconon vagyunk, Hari. Vagy a Cinnán. Ez a Trantor. Itt minden a föld felszíne alatt van, és a föld felszíne alatt nincs nagy különbség a sarkok vagy az egyenlítő között. Bár gondolom, a nappalaikat meg az éjszakáikat fölöttébb szélsőségesen szabályozzák – nyárra hosszú napok, télen hosszú éjszakák, nagyjából úgy, mint a felszínen. A szélsőségekhez azért ragaszkodnak, mert módfelett rátartiak: büszkék arra, hogy a sarkon élnek.

– A Felvilágon ott jó hideg lehet.

– Ó igen. Mynek fölött a Felvilág csupa hó és jég, bár nem olyan vastag, mint gondolnád. Különben összeroppanthatná fölöttük a kupolát, de nem így van. Egyébként az ottani körülmények táplálják Mynek különleges hatalmát.

A tükör felé fordult, leszedte fejéről a törülközőt, rádobta a szárítóhálót, és öt másodperc alatt fénylő, szép frizurát varázsolt magának.

– El sem tudod képzelni, mennyire örülök, hogy nem kell hajszorítót viselnem – jegyezte meg, miközben magára öltötte ruhája felső részét.

– Mi köze a jégrétegnek Mynek hatalmához?

– Gondolkozz csak. Negyvenmilliárd ember iszonyú mennyiségű energiát fogyaszt, ebből következően rengeteg hőt termel, amelytől valahogy meg kell szabadulni. A hőt elvezetik a sarkokhoz, főképp a fejlettebb délihez, és ott kiengedik az űrbe. Ennek során a jég nagy része is elolvad, és én biztos vagyok benne, hogy a Trantor felhőinek és esőinek jó része ebből származik, bármit mondanak is a meteorológusok, akik szerint ennél

bonyolultabb a dolog.

– Mynek fölhasználja ezt az energiát, mielőtt megszabadulna tőle?

– Lehet, bár nem tudom. Egyébként halvány fogalmam sincs, milyen technológiával szabadulnak meg a hőtől, én a politikai hatalmukról beszélek. Ha Dahl leállna az energiatermeléssel, ez kellemetlenül érintené a Trantort, csak hogy más szektorok is termelnek energiát, és azok legfeljebb fokozhatnák a termelésüket. Természetesen bizonyos formában tárolnak is energiát, tehát van tartalék. Amíg rendet teremtenek Dahlban, addig sem kellene tartani az energiahiánytól. Mynek ellenben...

– Mynek ellenben?

– Mynek szabadítja meg a Trantort a felesleges hő legalább 90 százalékától, ezért aztán pótolhatatlan. Ha Mynek leállna a hőkibocsátásával, az egész Trantoron emelkedni kezdene a hőmérséklet.

– Ez Mynekre is érvényes.

– Igaz, csak hogy Mynek a déli sarkon van, és könnyen hozzájuthatna a hideg levegőhöz. Ez nem oldana meg persze mindent, de Mynek tovább kitartana, mint a Trantor többi része. Egy szó, mint száz, Mynek nagyon kényes probléma a császár számára, és Mynek polgármestere rendkívül nagy hatalommal bír – vagy legalábbis bírhat.

– És miféle ember a jelenlegi polgármester?

– Ezt nem tudom. Amit fél füllel hallottam, abból az derül ki, hogy nagyon idős már, és visszavonultan él, ám kemény, akár egy hiperhajó fala, és még mindig ügyesen manőverezik a hatalommal.

– De minek? Hiszen ha olyan öreg, akkor nem sokáig élvezheti a hatalmat.

– Ki tudja, Hari? Talán egy élet megszállottsága miatt. Vagy akár csak a játék kedvéért... a hatalomért folytatott manőverezésért, anélkül hogy maga a hatalom túlságosan érdekelné. Meglehet, ha megkaparintaná a hatalmat és elfoglalhatná Demerzel helyét vagy akár a császári trónt, csalódást érezne, mert onnan nincs tovább út, végét érne a játszma. Persze ha még mindig élne, akkor újabb játszmába kezdhetne a hatalom *megtartásáért*, ami nem lenne kevésbé bonyolult, és korántsem élvezetes.

Seldon a fejét ingatta.

– Meglepő, de valójában senki sem vágyik arra, hogy császár legyen.

– Igazad van, nincs az az épeszű ember, akit vonzana, ám az a bizonyos uralomvágy, ahogy gyakran nevezik, olyan, mint egy betegség, amely ha eluralkodik valakin, megfosztja józan eszétől is. És minél közelebb kerül valaki a magas hivatalhoz; annál könnyebben megkapja ezt a kórt. Minden előmenetellel...

– ...csak akutabbá válik a kór. Igen, ezt belátom. De azt is tudom, hogy a Trantor olyan hatalmas világ, szükségletei és ellentmondásos érdekei olyan szövevényessé tették a viszonyait, hogy a császár jórészt emiatt képtelen az uralkodásra. Csodálom, hogy nem hagyja a Trantort egyszerűen faképnél, és nem elégszik meg egy egyszerűbb világgal.

– Nem kérdeznél ilyesmit – nevetett Dors –, ha ismernéd a történelmet. A Trantor meg a birodalom, a több ezer éves

hagyományok teszik azzá, aki. Egy császár, aki nincs a császári palotában, nem császár. Mert ő nem csupán önmaga, hanem sokkal több annál: ő maga a Birodalom.

Seldon hallgatásba merült, vonásai megkeményedtek, egy idő múltán Dors aggódva megkérdezte:

– Mi a baj, Hari?

– Elgondolkodtam – mondta fojtott hangon. – Azóta, hogy elmesélted nekem azt a kéz a combon történetet, egyfolytában üldöz a gondolat; hogy... És most ez a dolog, hogy a császár inkább valami, mint személy, megpendített bennem egy húrt.

– Miféle húrt? Seldon megrázta a fejét.

– Azon töröm a fejem, lehet, hogy rossz helyen tapogatok...

– Tekintete újra a régi lett, hirtelen Dorsra nézett. – Mindenesetre jobban tennénk, ha lemennénk reggelizni. Már így is késő van, és nem hinném, hogy Tisalverné elég jó kedvében lenne, és elhozná nekünk.

– Optimista vagy – felelte Dors. – Nekem az az érzésem, hogy nincs olyan kedvében, hogy egyáltalán szívesen látna itt bennünket. Azt szeretné, ha eltűnnénk innen.

– Az lehetséges, csak hogy mi megfizetjük.

– Igaz, ám szerintem mostanra eléggé a begyében vagyunk ahhoz, hogy a pénzünk se érdekelje.

– Hátha a férj számára nagyobb vonzerőt jelent a lakbérünk.

– Ha van neki egyáltalán szava, Hari, akkor az egyetlen ember, aki még nálam is jobban elképedne, ha ezt hallaná, az Tisalverné lenne. Jól van. Mehetünk.

Ezzel lementek a lépcsőn, a lakásnak a Tisalverék

számára fenntartott részébe, ahol az emlegetett asszonyág nem éppen reggelivel, hanem annál jóval többel várta őket.

78.

Casilia Tisilver szálfegyenesen állt ott, kerek arcán feszes mosollyal, fekete szeme szikrázott. Férje rosszkedvűen támasztotta a falat. A szoba közepén két férfi állt merev vigyázzállásban, mint akik észrevették ugyan a párnákat a padlón, de eszükbe sem jut leülni.

Mindketten a dahliakra jellemző merev frizurát és dús fekete bajuszt viseltek. Vékony testalkatúak voltak, egyforma fekete ruhába öltöztek. Messziről látszott, hogy egyenruhában vannak. Vállukon és csőnadrágjuk oldalán keskeny fehér csík futott végig. Jobb mellükön ott díszelgett egy-egy kifakult úrhajó és Nap-a Galaktikus Birodalom minden lakott világán viselt jelvény, közepében egy fekete D betűvel (hiszen ők dahliak).

Seldon nyomban rájött, hogy a biztonsági erők két tagjával állnak szemben.

– Mit keresnek itt? – szólította meg őket Seldon szigorúan.

Az egyik férfi előbbre lépett.

– Én Lanel Russ szektorvezető vagyok. És ez a társam, Gebore Astinwald. – Igazolással mindketten elővették holokártyáikat. Seldon pillantásra sem méltatta azokat.

– Mit akarnak?

– Maga Hari Seldon a Heliconról? – kérdezte Russ higgadtan.

– Az vagyok.

- És maga, kisasszony, Dors Venabili a Cinnáról?
- Igen – felelte Dors.
- Panaszt tettek nálunk, miszerint egy bizonyos Hari Seldon tegnap lázadást szított. Azért vagyok itt, hogy ezt kivizsgáljam.
- Én semmi ilyet nem tettem – tiltakozott Seldon.
- Azt az értesülést kaptuk – nézett Russ egy parányi komputerképernyőre –, egy újságíró azzal vádolt meg, hogy császári ügynök, és ezzel lázadást szított ellene.
- Én voltam az, aki azt mondtam róla, hogy császári ügynök. És erre meg is volt az okom. Az csak nem bűn, ha valaki kinyilvánítja a véleményét? A Birodalomban véleményszabadság van.
- Ez nem vonatkozik olyan véleményre, amelyet lázadás szításának a szándékával fejeznek ki.
- Ki állítja, hogy az volt a szándékom?
- Tisalverné ekkor fejhangon hadarni kezdte:
- Én állítom. Jól láthatta, hogy sűrűsödik a tömeg, csupa csatornatöltelék akik csak az alkalomra lestek, hogy bajt keverjenek. És szándékosan fogta rá, hogy császári ügynök, holott semmit sem tudott róla, és azért kiáltotta oda a tömegnek, hogy fölingerelje. Szemmel látható volt, hogy tudta, mit csinál.
- Casilia – szólt oda hozzá a férje engesztelő hangon, az asszony azonban egyetlen pillantásával beléfojtotta a szót.
- Russ Tisalvernéhez fordult.
- Maga volt az, asszonyom, aki panaszt tett?
- Igen. Ezek itt ketten csak pár napja laknak nálunk, és egyebet se tesznek, csak keverik a bajt. Rossz hírű

embereket hívtak föl a lakásomba, ezzel lejárattak a szomszédok előtt.

– Csak nem tiltja a törvény, hogy tiszta, csendes embereket meghívjunk a szobánkba? Mert a két felső szoba a miénk. Mi béreljük jó fizetségért. Vagy talán az is bűn, uram, hogy ha Dahlban a dahliakkal beszél valaki?

– Nem, nem az – felelte Russ. – De ez nem tartozik a bejelentéshez. Miből gondolta ön, Venabili kisasszony, hogy az a megvádolt személy császári ügynök volt?

– Apró barna bajusza elárulta, hogy nem Dahlba való. Feltételeztem, hogy császári ügynök.

– Feltételezte? A társa, Seldon mester, teljesen bajusztalan. Feltételezi róla, hogy ő is császári ügynök?

– A fontos az – vetette közbe Seldon sietve –, hogy semmiféle lázadás nem volt. Megkértük a tömeget, hogy ne tegyen semmit a föltételezett újságíró ellen, és én biztos vagyok benne, hogy nem is tett.

– Maga ebben biztos, Seldon mester? – kérdezte Russ. – Mi arról értesültünk, hogy maguk nyomban elhagyták a színhelyt, miután megvádoltak egy embert. Honnan tudhatja, mi történt azután, hogy maguk eltávoztak?

– Sehonnan – ismerte el Seldon. – De engedjen meg egy kérdést: meghalt az az ember? Vagy megsebesült?

– Kihallgattuk azt az embert. Tagadja, hogy császári ügynök lenne, és nekünk nincs a birtokunkban ellene semmi bizonyíték. Azt is állítja, hogy önök bántalmazták.

– Lehet, hogy mindkét vonatkozásban hazudik. Javaslom, hogy vessék alá pszichikus próbának.

– Ezt nem lehet megtenni egy büntény áldozatával –

mondta Russ. – A szektor kormánya ezt nagyon határozottan tiltja. De hasznos lehetne, ha maguk ketten, mint vétkesek, alávetnék magukat a próbának. Beleegyeznek?

Seldon és Dors pillantást váltott, aztán Seldon kijelentette:

– Nem, természetesen nem.

– *Természetesen* nem – utánozta Russ árnyalatnyi gúnnyal a hangjában –, ám másvalaki számára szívesen ajánlja.

A másik rendőr, Astinwald, aki eddig egy szót sem szólt, erre elmosolyodott.

– Arról is értesültünk – folytatta Russ –, hogy két nappal ezelőtt késpárbajba keveredtek Billibottonban, és súlyosan megsebesítettek egy bizonyos – megnyomott egy gombot a kis komputeren, és a képernyőn megjelenő írásra pillantott – Elgin Marron nevű férfit.

– Arról is van információjuk, hogy kezdődött a verekedés?

– érdeklődött Dors.

– Ez a jelen pillanatban közömbös, kisasszony. Tagadja, hogy volt verekedés?

– Persze hogy nem tagadjuk a verekedés tényét – mondta Seldon hevesen –, de azt tagadjuk, hogy mi kezdeményeztük volna. Minket támadtak meg. Ez a Marron megragadta Venabili kisasszonyt azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy megerőszakolja. Ami ezután következett, az önvédelem volt. Vagy talán Dahl szemet huny a nőekkel való erőszakoskodás fölött?

– Azt mondja, hogy megtámadták? – kérdezte Russ érdektelenséggel a hangjában. – Hányan?

– Tíz férfi.

– És maga egyedül – vagy női segítséggel – szembeszállt tíz férfival?

– Igen. Venabili kisasszony meg én szembeszálltunk velük.

– Akkor hogy van az, hogy egyikük sem szenvedett semmilyen sérülést? Vagy van valamelyikük testén vágás, horzsolás, csak eltakarja a ruha?

– Nincs, uram.

– Akkor hogy lehetséges, hogy egy férfi és egy nő szembeszáll tíz férfival, és önöknek a hajuk szála sem görbül meg, míg Elgin Marron, a panaszós kórházi ápolásra szorult a sebei miatt, a felső ajkán pedig bőrátültetést kell alkalmazni?

– Jól küzdöttünk – jelentette ki Seldon komoran.

– Hihetetlenül jól. Mit válaszolna arra, ha azt mondanám, hogy három férfi vallomása szerint ön és a barátja minden ok nélkül megtámadta Marront?

– Azt válaszolnám, hogy hazudnak. Biztos vagyok benne, hogy azt a Marront már felelősségre vonták garázdaságért és késelésért. Mondtam, hogy tízen voltak. Ezek közül hatan úgy látszik, nem voltak hajlandók esküjükkel alátámasztani egy hazugságot. A másik három azt is megmagyarázta, hogy miért nem siettek a barátjuk segítségére, ha egyszer azt látták, hogy minden ok nélkül megtámadták, és veszélyben forog az élete? Magának jól kell tudnia, hogy hazudnak.

– Pszichikai próbát javasol számukra?

– Igen. És mielőtt megkérdezné, ismételten kijelentem, hogy minket illetően ez szóba sem jöhet.

– Arról is tudunk – folytatta Russ –, hogy tegnap, miután

elhagyták a lázadás színterét, önök találkoztak egy bizonyos Davannal; ezzel a jól ismert felforgatóval, akit köröz a biztonsági rendőrség. Igaz ez?

– Ezt maguknak kell bebizonyítaniuk. Mi több kérdésre nem válaszolunk.

Russ eltette a komputert.

– Sajnos, arra kell kérnem önöket, hogy további kihallgatás végett jöjjenek velünk a központba.

– Nem hiszem, hogy erre szükség lenne, uram – tiltakozott Seldon. – Mi külvilágiak vagyunk, és semmi rosszat sem követtünk el. Hacsak azt nem, hogy le akartunk rázni egy szemtelenkedő újságíró, próbáltuk megvédeni magunkat az erőszak és a gyilkosság ellen, még hozzá a szektornak egy bűnözésről hírhedt negyedében, szóba álltunk Dahl egyes lakóival. Nem látjuk okát a további kihallgatásoknak. Ez fölérne a zaklatással.

– Ezt mi döntjük el – erősködött Russ. – Nem maguk. Legyenek szívesek velünk jönni.

– Nem, szó sem lehet róla – tiltakozott Dors.

– Vigyázzanak! – kiáltotta el magát Tisalverné. – Két kés van nála.

– Köszönöm, asszonyom – sóhajtott föl Russ –, de ezt én is tudom. – Majd Dorshoz fordulva: – Tisztában van vele, hogy ebben a szektorban súlyos vétséget jelent engedély nélkül kést tartani? Van engedélye?

– Nincs engedélyem.

– Ezek szerint önnek nincs engedélye, és így támadt rá Marronra? Tisztában van vele, hogy ez komoly mértékben súlyosbítja a bűntényt?

– Itt nincs semmilyen büntény, uram. Értse meg végre – erősködött Dors. – Marronnál is volt kés, és biztosra veszem, hogy engedély nélkül.

– Erre nekünk nincs semmi bizonyítékunk, az viszont tény, hogy míg Marron testén késtől származó sebek vannak, addig önök sértetlenek.

– Persze hogy volt nála kés. Ha nem tudja, hogy Billibottonban mindenkinek van, és Dahl többi részén is a legtöbben hordanak kést, amire nyilván nincs engedélyük, akkor maga az egyetlen Dahlban, aki tájékozatlan. Egymást érik a boltok, amelyek nyíltan árusítják a késeket. Vagy ezt sem tudja?

– Ebben a vonatkozásban nem számít, hogy én mit tudok vagy mit nem – jelentette ki Russ. – Mint ahogy az sem számít, hogy mások esetleg megszegik a törvényt. Most csak az számít, hogy Venabili kisasszony megszegi a törvényt. Arra kell kémem önt, hogy most mindjárt szolgáltassa be nekem azokat a késeket, aztán mindketten jöjjenek velem a központba.

– Ez esetben vegye el maga tőlem a késeket – mondta Dors.

Russ fölsóhajtott.

– Ne gondolja, kisasszony, hogy Dahlban a kés az egyetlen fegyver, és hogy nekem késharcba kell bocsátkoznom önnel. A társamnál is meg nálam is van sugárvető, amely egy szempillantás alatt végez önnel, még mielőtt ideje volna az övéhez nyúlni, akármilyen gyors is. Persze ezt a fegyvert nem fogjuk használni, mert nem akarjuk megölni magukat. Mindkettőnkénél van azonban idegkorbács, amit

nyugodtan használhatunk. Remélem, nem kerül sor a demonstrációra. Ez nem öl, nem okoz maradandó károsodást, nem hagy semmi nyomot-a fájdalom viszont elviselhetetlen. A társam máris önre irányít egy idegkorbácsot. És itt van az enyém is. Most kérem a késeit, Venabili kisasszony.

Pillanatnyi hallgatás után Seldon azt mondta:

– Semmi értelme, Dors. Add oda a késeket.

Ám ekkor eszeveszett dörömbölés hallatszott az ajtón, és éles tiltakozó kiáltás süvített feléjük.

79.

Raych nem ment messzire, miután visszakísérte őket a lakóházukig.

Jól belakott, amíg ők Davannal beszéltek, és később szundított egyet, miután talált egy fürdőt, amely úgy-ahogy működött. Volt otthona is. Az anyját nemigen izgatta, hogy hosszabb-rövidebb időre eltűnt a fia, eddig legalábbis.

Arról fogalma sem volt, ki az apja, és néha az is megfordult a fejében, hogy volt-e egyáltalán. Azt megmondták neki, apja mindenképpen volt, s hogy miért biztos ez, azt is elég durván elmagyarázták neki. Maga sem tudta, hogy hihet-e ilyen furcsa mesékben, a részleteket azonban elég izgatónak találta.

A hölgygel kapcsolatban is eszébe jutott ez. Persze már elég öreg, de csinos, és férfi módra harcolt – egy férfinál is jobban. Különös gondolatokat ébresztett benne ez a nő:

És azt is fölajánlotta, hogy fürödjék meg. Néha úszhatott a billibottoni medencében, amikor akadt fölösleges pénze, s

nem kellett másra, vagy ha be tudott lógni. Kizárólag ezek voltak azok az alkalmak, amikor tetőtől talpig benedvesítette a testét, akkor is fázott, és várnia kellett, amíg megszárad.

Megfürödni azonban más. Forró víz, szappan, törülköző, meleg levegő. Nem volt biztos benne, milyen érzés az, azonkívül, hogy kellemes lenne, ha a nő is ott volna.

Elég jól ismerte a környéket. Egy mellékutcában igyekezett olyan helyen meghúzni magát, ahonnan nincs messze egy fürdő, de a néni sincs messze onnan. Arra is ügyelt, ne fedezzék fel egykönnyen, és ne kelljen eliszkolnia.

Az éjszakát furcsa gondolatok társaságában töltötte. Mi van, ha megtanul írni és olvasni? Tud ezzel kezdeni valamit? Nem volt biztos ebben; de talán ő meg tudná mondani. Mindenféle homályos elképzelése támadt arról, hogy pénzt kaphat olyasmért, amiről most még sejtelve sincs, hogy kell csinálni. Azt sem tudta, milyen dolgokért kérhetne pénzt. Mindezt valakinek meg kellene magyaráznia. Hogy fogjon hozzá az egészhez?

Ha azzal az emberrel meg az asszonnyal maradna, ők talán tudnának segíteni. De honnan tudhatja, hogy azok szívesen vennék, ha velük maradna?

Végre elszenderedett, de hamarosan fölébredt. Nem azért, mert kivilágosodott, hanem mert éles füle meghallotta a gyalogjárókon a lépések egyenetlen, váltakozó erősségű zaját.

Megtanulta, hogy a fülével azonosítsa a legkülönbébb hangokat. Ha valaki a legcsekélyebb kényelmet és biztonságot igényelte Billibotton föld alatti labirintusaiban,

jó volt, ha tisztába jön a hangok természetével, még mielőtt meglátná azok tulajdonosát. Most éppen egy gépkocsimotor hangja volt az, amely fölébresztette veszélyérzetét. Volt valami ellenséges ebben a hangban... Kidörzsölte az álmot a szeméből, és a gyalogút felé lopakodott. Alig volt szüksége rá, hogy szemügyre vegye az úrhajó és Nap jelvényt a gépkocsin. Elég volt megpillantani a körvonalait. Rögtön tudta, hogy csakis azért a férfiéért meg azért a nőért jöhettek, mert találkoztak Davannal. Egy percet sem töltött azzal, hogy mérlegelje, amit gondolt. Máris nyakába szedte a lábát, és rohanni kezdett az éledő utcákon.

Negyedóra sem telt bele, amikor visszatért. A gépkocsi még mindig ott állt. Tisztes távolságból mindenfelől kíváncsi és óvatos tekintetek bámulták. Hamarosan még több ember gyűlik össze. Fölrohant a lépcsőn, miközben próbált visszaemlékezni, melyik ajtót is kell megdöngöztetnie. A liftre nincs idő.

Meglelte az ajtót, és dörömbölni kezdett, közben éles hangon visítozta:

– Néni! Néni!

Izgalmában nem jutott eszébe a neve, de a férfi nevére félig emlékezett.

– Hari – kiáltozta. – Engedjenek be!

Az ajtó felvágódott, és ő kis híján bezuhant rajta. Egy rendőr kemény marka ragadta meg a karját.

– Várj csak, kölyök. Hová rohansz?

– Eresszen el! Én nem csináltam semmit. – Körülnézett. –

Hé, néni, mit keresnek ezek itt?

- Letartóztatnak bennünket – mondta Dors sötéten.
  - De miért? – kérdezte Raych, közben lihegve próbált kiszabadulni. – Hé, eresszen el, maga napplecsnis. Ne menjen velem, néni. Nem kell vele mennie.
  - El innen! – rázta meg Russ a fiút erősen.
  - Nem megyek! De maga se, napplecsnis. Az egész bandám úton van ide. Innen nem jutnak ki, hacsak nem engedik el ezeket az embereket.
  - Miféle banda? – vont a föl a szemöldökét Russ.
  - Már itt vannak, odalent. Nyilván most szedik darabokra az autójukat. És ezt fogják tenni magukkal is. Russ a társához fordult.
  - Hívd fel a központot. Küldess ki velük két teherkocsit makrókkal.
  - Ne! – visította Raych, aki kiszabadította magát, és Astinwaldhoz rohant. – Ne hívja föl!
- Russ célzott az idegkorbácsával, és tüzelt.
- Raych felsikoltott, a jobb vállához kapott, teste fájdalmasan megvonaglott, majd elterült a földön. Russnak nem volt ideje visszafordulni Seldon felé, aki megragadta a csuklóját, magasba emelte és hátracsavarta az idegkorbácsot tartó kezét, miközben rálépett a rendőr lábára, hogy a padlóhoz szögezze. Hari hallotta a helyéből kiugró vállízület roppanását, amit elnyomott Russ rekedt, fájdalmas ordítása:
- Astinwald sebesen fölemelte a sugárvetőjét, ám Dors bal karja máris körbefogta a vállát, és a jobb kezében tartott kést a férfi torkához szorította.
- Ne mozdulj! – kiáltott rá a lány. – Ha egy millimétert is

megmozdulsz, a gerincedig átvágom a nyakadat. Dobb el a sugárvetőt. Rajta! És az idegkorbácsot.

Seldon fölemelte a még mindig nyögdécselő fiút és szorosán magához ölelte. Aztán Tisalverhez fordult.

– Odakint emberek gyülekeznek. Dühös emberek. Csak be kell hívnom őket, és az egész lakást pozdorjává török. Szétverik a falakat is. Ha nem akarja, hogy megtörténjen, szedje össze azokat a fegyvereket és dobja a szomszéd szobába. Szedje el a fegyvert a földön fekvő rendőrtől is és azt is dobja be. Egy-kettő! Segítsen a felesége is. Legközelebb kétszer is meggondolja, mielőtt panaszt emelne ártatlan emberek ellen. Dors, ez itt a földön egy ideig ártalmatlan lesz. Némítsd el a másikat is; de ne öld meg.

– Máris – felelte Dors. Ezzel megfordította a kést, és a nyelével erősen a rendőr fejére sújtott. Az térdre rogyott.

– Nem szeretem ezt csinálni – fintorította el az arcát Dors.

– Rálöttek Raychra – mondta Seldon, s próbált úrrá lenni növekvő rosszullétén.

Kisiettek az utcára, amelyet ellepett a csaknem kizárólag férfiakból álló tömeg. Az emberek üdvrivalgással fogadták őket. A sokaság odanyomakodott a közelükbe. Körbevette őket a mosdatlan testek nehéz szaga.

– Hol vannak a napplecsnisek? – kiáltotta oda egy hang.

– Odabent – kiáltott vissza Dors. – Hagyjátok őket. Egy darabig harcképtelenek lesznek, de erősítést fognak kapni, ezért jó, ha sürgősen eltűntök innen.

– És veletek mi lesz? – hangzott fel innen is, onnan is az aggodó kérdés.

– Mi is eltűnünk. És vissza sem jövünk ide.

– Majd én gondoskodom róluk – visította Raych, és kiszabadította magát Seldon karjából. Megvetette a lábát, és sziszegve dörzsölgette a jobb vállát. – Tudok jární. Engedjete utat.

A tömeg utat nyitott előtte.

– Bácsi, néni, gyertek utánam. Gyorsan!

Néhány tucatnyi férfi kíséretében elindultak a gyalogúton, amikor egyszerre Raych egy nyílás felé intett a kezével.

– Gyerünk be ide, emberek – dűnnyögte. – Elviszlek benneteket egy olyan helyre, ahol az örök életbe se talál rátok senki. Lehet, hogy még Davan sem tud róla. Csak az a bibi, hogy át kell vágnunk a csatornaszinten. Ott senki sem fog látni bennünket, csak egy kicsit bűdös lesz, ugye értitek?

– Szerintem túl fogjuk élni – dűnnyögte Seldon.

És leereszkedtek egy csigalépcsőn a mélybe, ahonnan üdvözlésükre dögletes bűz áradt feléjük.

80.

Raych elvezette őket egy rejtekhelyre. Vaslépcsőn kellett fölkapaszkodniuk; és egy nagy, padlásszobaszerű helyiségben találták magukat: A helyiség rendeltetését Seldon el sem tudta képzelni. Zsúfolva volt mindenféle terjedelmes, hangtalan, titokzatos berendezéssel. A szoba meglehetősen tiszta volt, és az állandó léghuzatnak köszönhetően a por nem tudott leülepedni benne. De annak örültek a legjobban, hogy a bűz is elviselhetőbbnek tűnt.

– Ugye kellemes itt? – fordult hozzájuk Raych elégedetten. Még mindig meg-megdörzsölte a vállát, és az arca megrándult, ha túl erősen találta megérinteni.

– Rosszabb is lehetne – felelte Seldon. – Meg tudod mondani, Raych, hogy mire használják ezt a helyiséget?

Raych vállat vont, de fájdalmas fintort vágva félbeszakította a mozdulatot.

– Nem t'om – felelte. Aztán hányavetin hozzátette: – Kit érdekel?

Dors, miután a tenyerével megtörölte a padlót, s utána gyanakodva vizsgálgatta a tenyerét, helyet foglalt a földön.

– Ha megengedsz egy föltételezést – mondta –, szerintem ez részét képezi annak a komplexumnak, amely a hulladék méregtelenítését és újrafelhasználását végzi. A végtermék bizonyára a trágya.

– Ezek szerint – jegyezte meg Seldon komoran – azok, akik ezt a komplexumot irányítják, időnként le kell hogy jöjjenek ide, és bármelyik percben itt lehetnek.

– Én már jártam itt-szólt közbe Raych. – De sosem láttam itt senkit.

– Szerintem a Trantoron, ahol csak lehetséges, mindent automatizálnak, és mi más; ha nem ez a hulladékfeldolgozás kívánja meg leginkább az automatizálást – vélekedett Dors. – Ezért biztonságban lehetünk... egy időre.

– Nem sokáig. Csak addig, amíg az éhség és a szomjúság le nem dönt a lábunkról, Dors.

– Én tudok élelmet meg vizet szerezni – ajánlkozott Raych.

– Egy utcagyereknek talpraesettnek kell lennie.

– Köszönöm, Raych – mondta Seldon szórakozottan –, de most még nem vagyok éhes. – Beleszagolt a levegőbe. – Lehet, hogy nem is leszek többé.

– Dehogynem leszel – mondta Dors. – Ha az étvágyad cserbenhagy is egy időre, a szomjúság el fog kapni. Legalább az ürités nem jelent problémát. Hiszen gyakorlatilag egy nyitott csatorna fölött lakunk.

Egy ideig nem szólt senki. Félhomály vette őket körül, és Seldon azon medítált, hogy miért nem csinálnak a trantoriak teljes sötétséget idelent. Aztán eszébe jutott, hogy igazi sötétséggel közterületen még nem találkozott. Úgy látszik, ez már így van egy energiával bőségesen ellátott társadalomban. Furcsa, hogy egy negyvenmilliárd lakost számláló világ bővében legyen energiának, de hát erről gondoskodik a bolygó belső hője, nem is beszélve a napenergiáról meg az űrbe telepített nukleáris fúziós üzemekről. De ha meggondoljuk, a Birodalom egyetlen világa sincs szükében az energiának. Volt vajon olyan idő, amikor a kezdetleges technológia következtében energiahiány lépett fel?

Nekitámaszkodott a csőrendszernek, amelyben a hulladék keringett. Ám amikor ez tudatosult benne, ellökte magát a csövektől, és letelepedett Dors mellé.

– Van rá valamilyen mód, hogy kapcsolatba lépjünk Chetter Humminnal? – kérdezte.

– Ami azt illeti – felelte Dors –, én már üzentem neki, bár nem jókedvemből tettem.

– Hogyhogy nem jókedvedből tetted?

– Nekem azt parancsolták, hogy védjelek meg téged. És

valahányszor kapcsolatba kell lépnem vele, ez azt jelenti, hogy csődöt mondtam.

Seldon fürkészőn nézett a lányra.

– Miért kell neked olyan megszállottnak lenned, Dors? Hiszen egy egész szektor valamennyi biztonsági embere ellen egyedül csak nem védhetsz meg engem.

– Szerintem sem. Egy-kettőt még csak harcképtelenné tehetünk közülük...

– Tudom. Ezt is tettük. Csakhogy erősítést küldenének... páncélosokat... idegágyúkat... altató gázt. Fogalmam sincs, mijük van még, de biztos, hogy az egész fegyvertárukat bevetnék. Erről meg vagyok győződve.

– Bizonyára igazad van – szorította össze a száját Dors.

– Nem fogják megtalálni magukat, néni – vetette közbe egyszerre Raych. A fiú éles szeme egyikről a másikra siklott, amíg beszélgettek. – Davant sem fogják megtalálni. Dors fanyarul elmosolyodott, megborzolta a fiú haját, aztán némi undorral nézett a kezére.

– Nem tudom, hogy jó-e, ha velünk maradsz, Raych. Nem szeretném, ha téged megtalálnának.

– Engem nem fognak megtalálni, és ha én elmegyek, ki fog maguknak élelmet meg vizet hozni, ki fog új rejtekhelyet találni, hogy a napplecsnisek előtt elbújjanak?

– Ugyan, Raych, meg fognak találni bennünket. Davant pedig nem is olyan nagyon keresik. Mert ha borsot tör is az orruk alá, az a gyanúm, hogy nem veszik őt túlságosan komolyan. Érted, mire gondolok?

– Arra gondol, hogy ő csak aprócska szálka a szemükben, aki után nincs értelme végigkutatni a vidéket?

– Igen, erre gondolok. Ezzel szemben mi alaposan helybenhagytuk a rendőreiket, és ezt ők nem fogják annyiban hagyni. El fognak csípni bennünket, ha az egész állományukat kell is bevetniük.

– Én viszont kutyául érzem magam az egész ügyben – mondta Raych. – Ha én nem rohanok be oda, és nem sütögetnek meg, akkor maguk nem intézték volna el azokat a fogdmegeket, és nem kerültek volna ilyen bajba.

– Ugyan, előbb-utóbb... hm... elintéztük volna őket. Ki tudja? Talán még többet is.

– Meg kell hagyni, szép munka volt – áradozott Raych. – Ha nem égett volna az egész testem, akkor még nagyobb élvezettel figyeltem volna.

– Nem sokra mennénk vele – érvelt Seldon –, ha magunkra uszítanánk az egész biztonsági szolgálatot. A kérdés az, mit tennének velünk, ha elkapnának bennünket. Börtönbe zárnának, az biztos.

– Azt nem – tiltakozott Dors. – Ha kell, akár a császárhoz fellebbeznénk.

– A császárhoz? – kérdezte Raych tágra nyílt szemmel. – Maguk ismerik a császárt?

– A Galaxis minden polgárának joga van a császárhoz fordulni – intette le a nőt Seldon. – Nekem úgy tűnik, Dors, hogy ez helytelen lépés lenne. Azóta, hogy Humminnal elhagytuk a császári szektort, mást se teszünk, mint futunk a császár elől.

– De annyira ezért nem, hogy inkább vállalnánk a börtönt Dahlban. A császárhoz való fellebbezés halogatásul-vagy elterelő hadmozdulatul szolgálhatna, mialatt talán sikerülne

kisütni valami okosat.

– Ott van Hummin.

– Igen, ott van Hummin – hagyta rá Dors kelletlenül –, csakhogy nem várhatjuk el tőle, hogy mindent elintézzon helyettünk. Mert egyrészt, ha megkapta is az üzenetemet, és ha ide tud is rohanni Dahlba, hogy tudna itt ránk találni? De ha megtalálna is bennünket, mit tehetne Dahl egész biztonsági szolgálata ellenében?

– Akkor hát – adta be a derekát Seldon – ki kell sütnünk valamit, mielőtt ránk akadnának.

– Ha velem tartanak – tette le a garast Raych –, akkor én gondoskodom róla, hogy előttük járjanak. Én ismerem a környék legeldugottabb helyeit.

– Ezt megteheted, ha egy ember üldöz, csakhogy minden folyosón nyüzsögni fognak. Ha az egyik elől elfutunk, beleütközünk a másikba.

Jó ideig kellemetlen csönd telepedett közéjük, ki-ki úgy érezte, hogy kelepcebe került. Végül Dors Venabili törte meg a hallgatást:

– Itt vannak. Hallom őket – suttogta feszülten. Egy darabig hegyezték a fülüket, ekkor Raych talpra ugrott, és sziszegve mondta:

– Arra jönnek. Nekünk erre kell mennünk.

Seldon zavartan hallgatózott, de nem hallott semmit, ám szívesen rábízta magát a többiek éles fülére. Ám amikor Raych sebesen és nesztelenül futni kezdett a közeledő léptek elől, egy hang harsant föl és verődött vissza a csatorna falairól.

– Ne mozduljanak! Ne mozduljanak!

- Ez Davan – villanyozódott föl Raych. – Hogy az ördögbe jutott a nyomunkba?
– Davan? – csodálkozott Seldon. – Biztos vagy benne?
– Biztos hát. Ő segíteni fog.

81.

– Mi történt? – kérdezte Davan.

Seldon csak pillanatnyi megkönnyebbülést érzett. Davan csatlakozása aligha ellensúlyozza Dahl szektor biztonsági erőit, ahhoz viszont elég sok embere van; hogy jókora fölfordulást okozzon...

– Magának tudnia kell, Davan – mondta. – Gyanítom, hogy azok közül, akik ma reggel Tisalverék előtt összecsődültek, sokan a maga emberei voltak.

– Igen, így volt. Elterjedt a híre, hogy le akarták tartóztatni magukat; és maguk elagyabugyáltak egy szakasz napplecsnist. De miért akarták letartóztatni magukat?

– Kettőt – emelte föl az ujjait Seldon. – Két napplecsnist. De ez is elég kellemetlen. Letartóztatásunk egyik indoka az volt, hogy találkoztunk magával.

– Ez kevés. A napplecsnisek általában nem nagyon törik magukat utánam. Lebecsülnek engem – tette hozzá keserűen.

– Lehetséges – mondta Seldon –, ám az az asszony, akinél szállást béreltünk, feljelentett bennünket, hogy lázadást szítottunk az újságíró miatt, akibe útközben magához belebotlottunk. Erről maga is tud. Most, hogy tegnap és ma reggel is összecsődültek a maga emberei a színhelyen, és hogy két rendőr súlyosan megsérült, könnyen

arra az elhatározásra juthatnak, hogy megtisztítják ezeket a folyosókat – és ezt maga is megsínyli. Valóban nagyon sajnálom. Nekem nem volt szándékomban, és nem is számítottam rá, hogy ilyesmit okozok.

Davan azonban a fejét ingatta.

– Ugyan, maga nem ismeri a napplecsniseket. Még ez is kevés. Ők nem akarnak bennünket kitakarítani innen. Mert akkor a szektornak valamit kezdenie kellene velünk. Ők viszont boldogan nézik, ha mi elrohadunk Billibottonban meg a többi nyomornegyedben. Nem, nekik maga kell. Maga. Mit követett el?

– Mi semmit sem követtünk el – fakadt ki Dors türelmetlenül –, különben is mit számít az? Ha nem magát keresik, hanem valóban minket, akkor le fognak jönni ide, és kifüstölnék innen bennünket. Ha maga is az útjukba akad, akkor nagy bajban lesz.

– Nem és nem – mondta Davan. – Nekem barátaim vannak, befolyásos barátaim. Ezt elmondtam múlt éjszaka. És ők nemcsak nekem, hanem maguknak is segíthetnek. Amikor maguk megtagadták, hogy nyíltan támogassanak bennünket, én kapcsolatba léptem velük. Ők jól tudják, kicsoda ön, dr. Seldon. Maga híres ember. A barátaim bejáratosak Dahl polgármesteréhez, és el tudják intézni, hogy hagyják békén magukat – akármit követtek is el. De ehhez ki kell juttatni magukat Dahlból.

Seldon elmosolyodott. Megkönnyebbülés árasztotta el.

– Magának van egy befolyásos barátja, Davan? – csodálkozott. – Valaki, aki tette készen áll, és megvan a lehetősége, hogy lebeszélje a dahli kormányt a drasztikus

lépésekről, és aki ki tud minket juttatni innen? Helyes. Nem lep meg. – Mosolyogva Dorshoz fordult. – Ugyanaz, mint Mycogenben. Hogy csinálja ezt Hummin?

Dors azonban a fejét ingatta.

– Ez túl gyorsan történt. Semmit sem értek.

– Szerintem ő bármit meg tud tenni – mondta Seldon.

– Én jobban ismerem őt, mint te, és régebben, én ezt nem hiszem el.

– Ne becsüld le őt – mosolygott Seldon. Aztán, mint aki megelégedte a témát, Davanhoz fordult. – És maga hogy talált ránk? Raych azt mondta, hogy maga nem tud érről a helyről.

– Nem is tud! – kiabált Raych méltatlankodva. – Ez a hely az enyém. Én akadtam rá.

– Én még sohasem voltam itt – nézett körül Davan. – Érdekes hely. Raych a folyosókon nőtt fel. Tökéletesen otthon van ebben az útvesztőben.

– Igen, Davan, erre mi is rájöttünk. De *maga* hogy talált ide?

– Hökereső segítségével. Van egy infravörös detektorom, amely érzékeli a harminchét Celsius fokon kibocsátott infravörös sugárzást. Ez csak az emberek jelenlétére reagál, más hőforrásokra nem. Így találtam meg magukat hármukat.

Dors összevonta a szemöldökét.

– Mi hasznát veheti ennek a Trantoron, ahol mindenütt rengeteg az ember? Más világokon is vannak ilyenek, de...

– ...de a Trantoron nem – szúrta közbe Davan. – Tudom. Kivéve, ha nagy szolgálatot tehetnek a

nyomornegyedekben, az elhagyatott, pusztuló folyosókon és sikátorokon.

– És honnan szerezte azt? – kérdezte Seldon.

– Elég annyi, hogy megvan – hátrította el Davan. – De el kell innen tüntetnünk magát, Seldon mester. Túl sokan állnak sorban magáért. Én azt akarom, hogy befolyásos barátom közelében legyen:

– Hol van ez a befolyásos barátja?

– Hamarosan itt lesz. Harminchét fokos hőforrást mutat a műszer ismét, ez csakis ő lehet.

Az ajtón belépett az újabb jövevény, ám Seldonnak ajkára fagyott az örömdvözlés. Mert nem Chetter Hummin volt az.

Mynek

MYNEK – ...A Trantor városvilágának egyik szektora... A Galaktikus Birodalom késői évszázadaiban Mynek volt a városvilág legerősebb és legstabilabb része. Uralkodói régóta aspiráltak a császári trónra, azon a jogcímen, hogy a korai császároktól származnak. IV. Mannix alatt Mynek erős katonai hatalomra tett szert, és (a császári hatóságok állítása szerint) az egész bolygóra kiterjedő puccsot tervezett...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

82.

A belépő férfi magas és izmos volt. Hosszú szőke

bajusza két vége fölünkörödött, oldalszakála csupaszon hagyta az álla hegyét és alsó ajkát, amely nedvesen csillogott. Haja olyan rövidre volt nyírva és olyan világos színű volt, hogy Seldonban egy kellemetlen pillanatra fölébresztette Mycogen emlékét.

A jövevény kétséget kizáróan egyenruhát viselt. Színe vörös volt és fehér, a széles derékszijat ezüstgombok díszítették. Zengő basszus hangon beszélt, akcentusa ismeretlen volt Seldon számára. Seldon mindig egyfajta durvaságot vagy műveletlenséget érzett kicsengeni a legtöbb ismeretlen, tájszólásból, ám ezt a hangot nagyon kellemesnek találta, talán mély tónusa miatt.

– Emmer Thalus őrmester vagyok – mutatkozott be a szótagokat lassan görgetve. – Dr. Hari Seldon miatt jöttem.

– Én vagyok az – mondta Seldon. Aztán odasúgta Dorsnak: – Ha Hummin maga nem tudott jönni, jókora húshegyet küldött maga helyett.

– Igen – szólalt meg végül. – A leírás megegyezik. Kérem, dr. Seldon, jöjjön velem.

– Vezessen – felelte Seldon.

Az őrmester hátrébb lépett. Seldon és Dors Venabili pedig előbbre. Az őrmester megtorpant, és lapáttenyerét Dors elé tartotta.

– Nekem azt parancsolták – mondta –, hogy vigyem magammal Hari Seldont. Másról nem tettek említést.

Seldon egy pillanatig értetlenül meredt rá. Aztán meglepődése haragra váltott.

– Teljességgel lehetetlen, őrmester, hogy ezt a parancsot kapta volna. Dr. Dors Venabili a segítőársam és a

kísérőm. Neki is velem kell jönnie.

– A parancsom nem így szól, doktor.

– Engem egyáltalán nem érdekelnek a maga parancsai. Thalus őrmester. Nélküle egy lépést sem teszek.

– S ami a legfontosabb – tette hozzá Dors nem titkolt bosszúsággal –, az én parancsom úgy szól, hogy állandóan dr. Seldon mellett tartózkodjam. Ennek csak akkor tehetek eleget, ha vele megyek. Ahova ő megy, oda megyek én is. Az őrmester kissé elbizonytalanodott.

– Szigorú parancsom van arra – mondta –, hogy a haja szála se görbüljön meg, dr. Seldon. De ha önként nem jön, akkor akár erőszakkal kell kényszerítenem, hogy beüljön a járművembe. Igyekszem kíméletesen bánni önnel.

Ezzel kinyújtotta két karját, mintha meg akarná ragadni Seldon derekát, hogy a vállára dobja.

Seldon hátracsúszott a kezek elől. Ezzel egy időben jobb tenyere élével lesújtott az őrmester felső karjára, oda, ahol a legvékonyabb az izom.

Az őrmester hirtelen nagyot lélegzett, mintha megingott volna, ám megfordult, és kifejezéstelen arccal újból közeledni próbált Seldon felé. Davan mozdulatlanul figyelt a helyéről, Raych azonban az őrmester mögé lopakodott. Seldon másodszor, majd harmadszor is megismételte az ütést, ezúttal azonban Thalus őrmester már számított rá, és fölrántotta a vállát, hogy a vastagabb izomréteget érje.

Dors előrántotta a késeit.

– Őrmester! – kiáltott rá határozottan. – Forduljon felém. Szeretném, ha megértené, ha továbbra is akarata ellenére akarja elvinni dr. Seldont, akkor kénytelen leszek kárt tenni

magában.

Az őrmester megtorpant, szemét rászögezte a lassan mozgó késekre, aztán így szólt:

– A parancs azt nem mondja, hogy dr. Seldonon kívül más ne bántalmazza. – Jobb keze meglepő gyorsasággal a csípőjén lógó idegkorbács tokjához kapott.

Dors hasonló gyorsasággal előreugrott, kezében villogtatva a késeket. De egyikük sem fejezte be a mozdulatot.

Raych előrerohant, bal kezével meglökte az őrmester hátát, és a jobbával kirántotta a tokjából annak fegyverét.

Eztán gyorsan hátraugrott, és két kézre fogva az idegkorbácsot, elkiáltotta magát:

– Föl a kezekkel, őrmester, különben megkapod!

Az őrmester hátraperdült, és látszott, hogy elvörösödő arca idegesen megrándul. Ez volt az egyetlen pillanat, amikor lehullott róla a közömbösség álarca.

– Tedd csak le, fiam – mondta fojtottan. – Azt sem tudod, hogy működik.

– Tudom; hol a biztosíték! – kiáltotta Raych. – Ki van kapcsolva, és lövésre kész. Lőni is fogok, ha egy lépést tesz felém.

Az őrmester megdermedt. Jól tudta, milyen veszélyes lehet a nagy hatású fegyver egy tizenkét éves, izgatott fiúgyermek kezében.

De Seldon sem érezte jobban magát.

– Óvatosan, Raych – mondta. – Ne lőj. Vedd le az ujjad a ravaszról.

– Nem tűrhetem, hogy bántson.

– Nem fog. Kérem, őrmester, ne mozduljon. Tisztázzunk

valamit. Magának azt mondták, hogy vigyen el engem innen. Így van?

– Úgy van – felelte az őrmester, kissé dülledt szemét Raychra szögezve (aki ugyanolyan mereven nézett vissza rá).

– De azt nem mondták, hogy másvalakit is magával vigyen. Úgy van?

– Nem, azt nem mondták – felelte az őrmester határozottan. Ő ugyan nem fog berezelní az idegkorbács csöve előtt. Ezt mindenki láthatja:

– Helyes. És most hallgasson ide, őrmester. Azt mondták-e, hogy ne vigyen magával mást?

– De hiszen épp most mondtam...

– Várjon, őrmester. Ez nem ugyanaz. Egyszerűen azt mondták magának, hogy „Hozd ide dr. Seldont”? Ennyiből állt a parancs, és nem volt szó benne senki másról. Vagy ennél részletesebb volt? Valahogy így: „Hozd ide dr. Seldont, de senki mást rajta kívül”?

Az őrmester hosszan töprengett magában, aztán kibökte:

– Nekem azt mondták, hogy vigyem magammal önt, dr. Seldon.

– Így hát sem így, sem úgy nem került szóba más, nem igaz?

– Nem – hangzott a felelet némi szünet után.

– Azt sem mondták magának, hogy vigye magával dr. Venabilit, de azt sem mondták, hogy *ne* vigye magával. Igaz?

Szünet. Majd:

– Igaz.

– Ezek szerint, ha akarja, magával viheti, ha nem akarja, akkor nem?

Hosszú szünet.

– Azt hiszem, igen.

– No most már itt van Raych, ez a fiatalember, akinek van egy idegkorbács a kezében – a *magáé*, emlékszik? –, és viszket a tenyere, hogy használja.

– Igaz! – kiáltotta Raych.

– Várj! – intette le Seldon. – És itt van dr. Venabili két késsel a kezében, és nagyszerűen tud bánni velük. Itt vagyok én magam, aki alkalomadtán képes vagyok rá, hogy egy kézzel összetörjem az ádámcsutkáját, úgyhogy suttogáson kívül többé nem hagyja el hang a száját. Nos hát, hajlandó magával vinni dr. Venabilit vagy nem hajlandó? A parancsa mindkettőre felhatalmazza magát.

Az őrmester végre megadta magát. – Magammal viszem a nőt.

– És a fiút, Raychot.

– És a fiút.

– Helyes. Becsületszavát adja, egy katona becsületszavát, hogy azt teszi, amit most ígért?

– Katona becsületszavamra – mondta az őrmester.

– Helyes. Raych, add vissza a korbácsot. Egy-kettő. Mit mondtam?

Raych boldogtalan arcot vágott, és Dorsra pillantott, aki némi habozás után lassan bólintott. Az ő arca ugyanolyan boldogtalanságot tükrözött, mint Rayché.

Raych az őrmester felé nyújtotta az idegkorbácsot, s félhangosan morfondírozott:

– Ők kényszerítenek rá, te nagy... – Az utolsó szavait nem lehetett érteni.

– Tedd el a késeket, Dors – kérte Seldon.

Dors megrázta a fejét, de azért engedelmeskedett. – Nos, őrmester? – fordult Seldon a katonához. Az az idegkorbácsra pillantott, majd Seldonra.

– Ön becsületes ember, dr. Seldon. Én is megtartom a becsületszavam. – És katonás mozdulattal a táskájába csúsztatta az idegkorbácsot.

Seldon Davanhoz fordult.

– Kérem, Davan, felejtse el, aminek itt a tanúja volt. Mi hárman önként követjük Thalust őrmestert. Ha meglátja Jugo Amarylt, mondja meg neki, hogy nem feledkezem meg róla. Amikor ennek vége lesz, és újból a magam ura leszek, gondoskodom róla, hogy bekerüljön valamelyik egyetemre. És az ésszerűség határain belül támogatni fogom a maga ügyét is, Davan. Nos, őrmester, mehetünk.

83.

– Ütél már valamikor légi jetben, Raych? – érdeklődött Hari Seldon.

Raych szótlánul megrázta a fejét. Riadtan és megilletődve nézett alá az alattuk tovarohanó Felvilágra. Seldon újból rádöbbsent, hogy a Trantor közlekedése szinte kizárólag az expresszutak és alagutak használatára korlátozódik. A lakosság általában még a hosszabb utakat is a föld alatt teszi meg. Amennyire megszokott dolognak számít a légi utazás a külső világokon, annyira luxus az a Trantoron, nem is beszélve egy ilyen légi jetről.

Hummin vajon hogy engedheti ezt meg magának? – tűnődött Seldon.

Nézte az ablakon keresztül az egymást követő kupolákat, a bolygót ezen a vidéken borító zöldet, az itt-ott feltünedező dzsungelnyi erdőfoltokat, a helyenként elnyúló tengeröblöket, amelyeknek ólomszín vizében megmegcsillant a sűrű felhőréteg mögül néhány pillanatra előbukkanó nap fénye.

Jó órányt repülhettek, amikor Dors, aki látható élvezet nélkül újabb történelmi regényt tanulmányozott, kikapcsolta a nézőkét, és megszólalt:

– Csak tudnám, hova megyünk!

– Ha te nem tudod, akkor én még annyira sem. Te régebb óta vagy a Trantoron, mint én.

– Ez igaz, de csak a belsejében – mondta Dors. – Idefönt a Felvilágon én is olyan tájékozatlan vagyok, akár egy ma született csecsemő.

– No, igen. De gondolom, Hummin tudja, mit csinál.

– Ebben biztos vagyok-hagyta helyben Dors eléggé fanyarul –, bár meglehet, hogy ennek semmi köze sincs jelen helyzetünkhöz. Miért tartasz ki amellet, hogy ezt az egészet ő kezdeményezte?

Seldon felvonta a szemöldökét.

– Honnan tudhatnám? Én csak feltételeztem. Miért ne lehetne ebben az ő keze?

– Mert aki megszervezte ezt, nem kötötte ki, hogy veled együtt engem is elvigyenek. Egyszerűen nem tudom elképzelni, hogy Hummin megfeledezett volna rólam. És mert nem jött el személyesen, mint Streelingben és

Mycogenben.

– Ezt nem is várhatod el mindig tőle, Dors. Hátha elfoglalt? Nem az a meglepő, hogy most nem jött el, hanem az, hogy az előző alkalmakkor eljött.

– De tegyük föl, hogy ő maga nem tudott eljönni, akkor miért küldött volna értünk egy ilyen feltűnő és pazar repülőcsodát? – mutatott körbe kezével a nagy luxusgépen.

– Hátha csak ezt tudta megszerezni. Aztán meg az is megfordulhatott a fejében, hogy senkinek sem jutna eszébe, hogy ez a feltűnő alkalmatosság olyan menekülőket szállít, akik kétségbeesetten igyekeznek elkerülni a feltűnést. A jól ismert dupla csel.

– Szerintem túlon túl jól ismert. Aztán nem hiszem, hogy ő ilyen ostoba, korlátolt alakot küldene maga helyett, mint Thalus őrmester.

– Az őrmester nem hülye. Csupán belenevelték a vak engedelmességet. Csak megfelelő utasítás kell, és nyugodtan rábízhatod magadat.

– Helyben vagyunk, Hari. Miért nem látták el megfelelő utasítással? Számomra fölfoghatatlan, hogy Chetter Hummin azt mondja neki, hogy téged vigyen el Dahlból, és engem egy szóval sem említ. Fölfoghatatlan.

Seldon erre nem tudott mit mondani, és egészen elkedvetlenedett.

Újabb óra elteltével Dors ismét megszólalt:

– Úgy tűnik, mintha odakint egyre hidegebb lenne. A Felvilág zöldje barnára fordult, és a fűtést is bekapcsolták.

– Ez mit jelent?

– Azt, hogy Dahl a trópusi zónában van, és mi vagy

északnak, vagy délnek tartunk, még hozzá jókora távolságra. Ha látnám a naplementét, azt is megmondanám, merre.

Végül feltűnt alattuk egy partvidék, ahol a tenger övezte kupolákat jégszalag vette körül. Ekkor a légi jet váratlanul süllyedni kezdett.

Raych kétségbeesetten fölkiáltott:

– Le fogunk zuhanni! Össze fogjuk törni magunkat!

Seldon hasizmai megfeszültek, és ösztönösen megragadta az ülés karfáját. Csak Dors őrizte meg nyugalmát.

– Elöl a pilóták teljesen nyugodtak. Bemegyünk egy alagútba.

Ahogy kimondta, a jet szárnyai hátracsuklottak, és a légi jet puskagolyóként besurrant az alagútba. Egy pillanatra sötétség borult rájuk, ám szinte azon nyomban bekapcsolták az alagút világítását. Kétoldalt meglátták az alagút tovasikló falait.

– Vajon honnan lehet tudni, hogy az alagút nem foglalt előttünk? – tünődött Seldon.

– Biztos vagyok abban – mondta Dors –, hogy már több tucat kilométerrel előbb értesülnek róla, ha az alagút üres. Mindenesetre az az érzésem, hogy az út vége felé járunk, és hamarosan megtudjuk, hol vagyunk.

Majd némi szünet után hozzátette:

– Azt hiszem, nem fogunk repesni az örömtől; ha megtudjuk.

84.

A légi jet kisurrant az alagútból egyhosszú kifutópályára,

amely fölött akkora magasságban ívelt a tető, hogy a császári szektor elhagyása óta Seldon még egyszer sem érezte úgy, mintha a szabad ég volna fölötte.

A gép gyorsabban megállt, mint Seldon várta volna, ám ennek az volt az ára, hogy a tehetetlenségi erő kellemetlenül előrenyomta őket. Különösen Raych szorult neki az előtte lévő ülésnek, és levegőt is alig kapott, míg Dors vállánál fogva kissé hátrébb nem húzta őt.

Thalus őrmester tekintélyt parancsoló peckes léptekkel leszállt a gépről, és hátrament az utastérhez, ahol kinyitotta az ajtót, és egyenként kisegítette a három utast.

Utolsónak Seldon szállt ki. Amikor elhaladt az őrmester előtt, félig feléje fordult, és odaszólt hozzá:

– Kellemes út volt, őrmester.

Az őrmester óvatosan elmosolyodott, és tisztelgősszerűen megérintette a sapkáját.

– Köszönöm, doktor – mondta.

Aztán beültették őket egy fényűző gépkocsi hátsó ülésére, míg maga az őrmester a vezetőülést foglalta el. Meglepő könnyedséggel bánt a járművel.

Széles utakon haladtak végig, kétoldalt magas, takaros épületek csillogtak a ragyogó napsütésben. Mint a Trantoron mindenütt, itt is hallották az expresszvonatok távoli moraját. A gyalogjárókon nyüzsgött a többségükben jól öltözött járókelők tömege. A környezet meglepően, ragyogott a szinte túlzott tisztaságtól.

Seldon biztonságérzete tovább csappant. Dors gyanakvása úticéljukat illetően végül beigazolódik. A lányhoz hajolt és odasúgta:

– Gondolod, hogy a császári szektorba hoztak bennünket?
– Nem, a császári szektor épületiben több a rokokó jelleg. Ez a szektor nem olyan idilli, nem olyan díszes, mint a császári, ha érted, mit akarok mondani.

– Akkor hát hol vagyunk, Dors?

– Attól tartok, Hari, hogy meg kell kérdeznünk. Az út nem tartott sokáig, és hamarosan begördültek egy impozáns négyszintes épület gépkocsifeljárójára. Az épület meleg rózsaszín kőcsikokkal díszített felső részét képzeletbeli állatokból összeállított fríz koronázta. A homlokzat díszítése kellemes benyomást tett a szemlélőre.

– Ez meglehetősen rokokó – jegyezte meg Seldon.

Dors megvonta a vállát.

Raych füttyentett, és közönyt mímelve felkiáltott: – Hé, nézzék csak azt a csicsás épületet!

Thalus őrmester intett Seldonnak, hogy kövesse. Seldon megállt, és félreérthetetlen mozdulattal Dors és Raych felé mutatott, tudomására hozva, hogy ők is vele vannak.

Az őrmester bünbánóan habozott a rikítóan rózsaszínű kapu előtt, még a bajusza is lekonyult tanácsstalanságában. Aztán mogorván odavetette:

– Hát legyen. Jöjjenek mind a hárman. Tartom a szavamat. De azért jó, ha tudják, nem biztos, hogy mások is érvényesnek tartják magukra nézve azt, amire én kötelezettséget vállaltam.

Seldon bólintott.

– Én csak azért tartom magát felelősnek, amit ígért, őrmester.

Az őrmester láthatóan meghatódott, és egy pillanatra az

arca is megenyhült, mintha azt fontolgatná, hogy megrázza Seldon kezét, vagy valamilyen más módon juttassa kifejezésre az iránta érzett elismerést. De aztán meggondolta magát, és a kapuhoz vezető lépcsőre lépett. A lépcső azon nyomban ünnepélyesen megindult fölfelé. Seldon és Dors sietve követte őt, és nagyobb nehézség nélkül sikerült megtartania az egyensúlyát. Raych, aki meglepetésében egy pillanatra megtántorodott, rövid nekifutás után felugrott a mozgólépcsőre, és mindkét kezét zsebre vágva fölényesen füttyörészni kezdett.

A kapu feltárult, kilépett rajta két nő, majd a kapu két oldalán megállt. A nők fiatalok és csinosak voltak. Csaknem bokáig érő ruhájuk, amelyet öv szorított feszesen a derekukhoz, hullámos redőkben omlott alá, és minden lépésükre megsuhant. Barna hajukat kétoldalt vastag csigákba fonták. (Seldon vonzónak találta ezt a hajviseletet, bár azon tűnődött, vajon mennyi időbe telik reggelenként megfésülködniük. Az utcán nem látott még ilyen női frizurát.)

A két nő leplezetlen megvetéssel nézett a jövevényekre. Seldon nem is csodálta. Azok után, amit a nap folyamán átéltek, ő is meg Dors is csaknem olyan koszosnak látszottak, mint Raych.

Ennek ellenére a két nőnek sikerült illedelmes meghajlást produkálnia, aztán az összhangot kínosan betartva félfordulatot tettek; kezükkel tessékelve őket. (Mennyit gyakorolhatják ezt a mutatványt?) Világosan értésükre adták; hogy lépjenek beljebb.

Végiglépkedtek egy díszes termen, amely zsúfolva volt

mindenféle bútorral meg díszítágyakkal, amelyeknek a rendeltetését Seldon nem tudta volna megmondani.

A világos színű, ruganyos padló fényesen csillogott. Seldon zavartan konstatálta, hogy lábbelijük poros nyomokat hagy rajta.

Ekkor föltárult egy belső ajtó, és újabb nő lépett ki rajta; aki jóval idősebbnek látszott az előbbi kettőnél (azok tisztelettudóan meghajoltak a megjelenésére, keresztbe rakták a lábukat, miközben Seldon azon csodálkozott, hogy nem vesztik el az egyensúlyukat; feltehetőleg sokat gyakorolták).

Seldon azon tűnődött, hogy tőle nem várnak-e el valamiféle rituális tiszteletadást, de mivel halvány sejtelve sem volt arról, miben állhat az, így meghajtotta a fejét. Dors úgy maradt, ahogy volt, egyenes tartással, egykedvűen. Raych tátott szájjal bámészkodott jobbra-balra, és mintha észre sem vette volna a belépő asszonyt.

A nő gömbölyded volt, nem kövér, de mindenütt eléggé párnás. Haját ugyanúgy viselte, mint a fiatal hölgyek, ruhája is hasonlósabású volt, csak jóval gazdagabb díszítéssel, már-már sértette Seldon szépérezékét. Az asszony láthatóan túljárt már élete delén, s a haja is jócskán őszült, de sima, telt arca fiatalossá tette. Világosbarna szeme vidáman csillogott. Egész lényé anyáskodónak tűnt, s talán ezért nem voltak rajta szembeötlőek az öregedés nyomai.

– Üdvözlöm önöket. Mindannyiukat. (Dors és Raych jelenlétét meglepetés nélkül tudomásul vette, és könnyedén besorolta őket a köszöntendőök körébe.) – Már jó ideje, hogy találkozni szerettem volna magával, és nem sok

hiányzott hozzá, hogy Streeling Felvilágán létrejöjjön ez a találkozás. Ön dr. Hari Seldon, akivel régóta szerettem volna megismerkedni. Maga pedig, ha nem tévedek, dr. Dors Venabili, akiről azt jelentették, hogy a doktor társaságában található. Attól tartok, hogy ezt a fiatalembert nem ismerem, de örömmel látom nálunk. De hát minek is vesztegetjük fecsegéssel az időt, mert biztos vagyok benne, hogy előbb pihenni szeretnének.

– És fürödni, asszonyom – jelentette ki Dors eléggé nyomatékosan. – Mindnyájunkra ráfér egy alapos zuhanyozás.

– Persze, természetesen-helyeselt az asszony –, meg egy váltó ruha. Különösen a fiatalemberre. – És lenézett Raychra, ám tekintetében nyoma sem volt annak a megvetésnek és helytelenítésnek, amivel a két fiatal hölgy fogadta őket.

– Mi a neved, fiatalember? – kérdezte.

– Raych – felelte az kissé zavart és elcsukló hangón. Aztán próbaképpen hozzátette: – Néni.

– Micsoda különös véletlen! – mondta az asszony felcsillanó szemmel. – Talán jó ómen. Engem Rashelle-nek hívnak. Hát nem különös? De jöjjenek csak. Mindnyájukról gondoskodunk. Utána bőven tesz idő vacsorára meg beszélgetésre.

– Várjon, asszonyom – szólalt meg Dors. – Szabad kérdezni, hol vagyunk, mi ennek a helynek a neve?

– Mynek, drágám. És kérem hívjon csak Rashelle-nek, ha úgy érzi, hogy így barátságosabb. Én mindig kedveltem a közvetlenséget.

Dors hűvösen folytatta:

– Meglepődik, hogy megkérdeztük? Nem tartja természetesnek, hogy szeretnénk tudni, hol vagyunk? Rashelle kellemes, csengő hangon föl kacagott.

– Ugyan, dr. Venabili! Valamit kellene csinálni ennek a helynek a nevével. Én nem kérdeztem, hanem állítottam. Maga megkérdezte, hogy hol vagyunk, és én nem azt kérdeztem, hogy minek, hanem azt mondtam, hogy Mynek. Maguk a Mynek szektorban vannak.

– Mynekben? – kérdezte Seldon nyomatékosan.

– Úgy van, dr. Seldon. Mi már attól a naptól kezdve szemet vetettünk önre, hogy felszólalt a tízéves konferencián, és nagyon örülünk, hogy végre nálunk üdvözölhetjük önt.

85.

A valóságban egy egész napba telt, mire megtisztálkodtak, új ruhát öltöttek (a myneki módinak megfelelő selymes és lazaöltözéket), és kialudták magukat. Már második estéjüket töltötték Mynekben, amikor sor került arra a vacsorára, amelyet Rashelle asszony ígért.

Az asztal óriási volt, túlságosan is nagy ahhoz képest, hogy csak négyen ültek körülötte: Hari Seldon; Dors Venabili, Raych és Rashelle. A falakat és a mennyezetet kellemes lágy fény világította meg, és a színek folyton változtak, de csak olyan ütemben, hogy a szemnek ne legyen bántó. Maga az asztalterítő is (amely nem textiltől volt, Seldon nem is tudta eldönteni, hogy miből) csillogni látszott.

A felszolgálók egész hada hangtalanul sürgött-forgott, és amikor az ajtó feltárult, Seldonnak úgy tűnt, hogy odakint

főfegyverzett katonák állnak készenlétben. Ha a szobát bársonykesztyűhöz hasonlítják, akkor nem volt messze tőle a vasököl sem.

Rashelle szívélyes volt és barátságos, különösen megkedvelte Raycot, és ragaszkodott ahhoz, hogy maga mellé ültesse.

Raych – akire ragyogó tisztára fürdetve, megnyírt, megmosott és simára fésült hajával, új ruhájában alig lehetett ráismerni – szinte meg sem mert szólalni. Mintha érezte volna, a szókincse többé nem illik új külsejéhez. Szánalmasan esetlennek érezte magát, és árgus szemekkel figyelte Dorst, hogy melyik evőeszközre vált, és igyekezett mindenben gondosan utánozni őt.

Az étel ízletes volt, ám túl fűszeres, olyannyira; hogy Seldon föl sem tudta ismerni, mit is eszik éppen. Rashelle telt arcán megelégedett mosoly ült, egészséges fogai fehéren ragyogtak.

– Azt gondolhatná – dicsekedett –, hogy mycogeni anyagokat használunk az ételünkben, pedig nem. Ez mind csupa myneki termék. Nincs a bolygón még egy szektor, amelyik annyira önellátó lenne, mint Mynek. Keményen meg is dolgozunk érte, hogy ez így maradjon.

– Minden, amivel ellátott bennünket, Rashelle, első osztályú – bólintott Seldon komoran. – Mélyen lekötelez.

Magában azonban arra gondolt, hogy az élelem nem egészen üti meg a mycogeni mércét. Ráadásul úgy érezte – amiről korábban Dorsszal is beszélt –; hogy saját vereségét ünnepli. Vagy legalábbis Hummin vereségét, ami szerinte egy és ugyanaz.

Végtére is Mynek fogságában van, és éppen ez volt az a lehetőség, ami úgy kihozta Hummint a sodrából a felvilági kaland idején.

– Megengedi nekem – mondta Rashelle –, hogy a házigazda jogán föltegyek néhány személyes kérdést. Ugye nem tévedek, ha azt feltételezem, hogy maguk hárman nem alkotnak egy családot, hogy maga, Hari és maga; Dors nem házasok, és hogy Raych nem a maguk fia?

– Hármunk között nincs semmilyen rokoni kapcsolat – felelte Seldon. – Raych a Trantoron született, én a Heliconon, Dors pedig a Cinnán.

– És akkor hogy kerültek össze?

Seldon röviden és a lehető legkevesebb részletre szorítkozva elmagyarázta.

– Nincs a mi találkozásunkban semmi romantikus vagy rendkívüli – tette hozzá.

– Engem mégis úgy tájékoztattak, hogy magának nézeteltérése támadt személyes asszisztenssel, Thalus őrmesterrel, amikor csak magát akarta idehozni Dahlból.

– Dors és Raych hozzám nőtt – jelentette ki Seldon komoran –, és nem akartam megválni tőlük.

– Látom, maga szentimentális férfi – mosolygott Rashelle.

– Igen, az vagyok. Szentimentális. És... zavarban is vagyok.

– Zavarban van?

– Ó, igen. És mivel ön volt olyan kedves, hogy személyes kérdéseket tegyen föl nekünk, megtehetem ugyanazt én is?

– Hát persze, kedves Hari. Kérdezzen csak, amit akar.

– Megérkezésűnkkor ön azt mondta, hogy már akkor

szemet vetettek rám, amikor fölszóltam a tízéves összejövetelen. És mi volt ennek az oka?

– Nem hiszem, hogy maga olyan együgyű, hogy ne tudná. Maga nekünk a pszichohistóriája miatt kell.

– Ennyit én is tudok. De miből gondolják azt, hogy ha engem itt tartanak, akkor a pszichohistória is a kezükben van?

– Csak nem volt olyan vigyázatlan, hogy elveszítette?

– Ennél is rosszabb, Rashelle. Sohasem volt a birtokomban.

Rashelle arcán gödröcskék jelentek meg.

– A felszólalásában azonban azt állította, hogy megvan. Nem mintha én eligazodnék rajta. Én nem vagyok matematikus. Gyűlölöm a számokat. De alkalmazásomban vannak matematikusok, akik megmagyarázták nekem, hogy ön miről beszélt.

– Ez esetben, kedves Rashelle, jobban oda kellett volna figyelnie. El tudom képzelni, hogy elmondták magának, miszerint én lehetségesnek tartom a pszichohistóriai jövőbe látást, ám gondolom, azt sem hallgatták el, hogy ennek nincs gyakorlati értéke.

– Én ezt nem tudom elhinni, Hari. Hiszen már másnap magához rendelte az a trónbitorló Cleon.

– Trónbitorló? – dünnyögte Dors gúnyosan.

– Hát persze – mondta Rashelle, mintha komoly kérdésre válaszolna. – Álcásászár. Semmi jogcíme nincs a trónhoz.

– Rashelle – háritotta el Seldon ezt a témát kissé türelmetlenül – én ugyanazt mondtam Cleonnak, mint most magának, és ő utamra engedett.

Rashelle arcáról lefagyott a mosoly. A hangja élesebb lett.

– Igen, útjára engedte magát, mint ahogy a macska elengedi az egeret a mesében. Ám azóta is a nyomában van: Streelingben, Mycogenben, Dahlban. Itt is üldözné, ha merné. De minek is beszélünk ilyen komoly dolgokról? Szórakozzunk egy kicsit. Hallgassunk zenét.

És mintegy végszóra lágy és vidám zenekari dallam csendült fel. Rashelle Raychhoz hajolt, és halkán odasúgta:

– Kisfiam, ha nem tudsz bánni a villával, nyugodtan használd a kanaladat vagy az ujjadat. Engem nem zavar.

– Igen, néni – nyelt nagyot Raych, ám Dors elkapta a tekintetét, és ajkával hangtalanul formálta a szót: villa.

És Raych megmaradt a villánál.

– A zene nagyon szép, asszonyom – mondta Dors szándékosan elkerülve a megszólítás közvetlen formáját –, de nem szabad, hogy elvonja a figyelmünket. Nekem az a gyanúm, hogy üldözőink minden esetben Mynek szektortól kapták megbízásukat. Hiszen honnan ismerné ön olyan alaposan a történeteket, ha nem Mynek lett volna a fő megbízó?

Rashelle hangosan fülkacagott.

– Természetesen Myneknek mindenütt van szeme és füle, de nem mi voltunk az üldözők. Ha mi lettünk volna, akkor már régen elkaptuk volna magukat – mint ahogy végül ezt meg is tettük Dahlban, amikor valóban mi vettük át az üldöző szerepét. Ám ha az üldözés kudarcba fullad, ha egy fogásra nyújtott kéz célt téveszt, akkor biztosak lehetnek abban, hogy amögött Demerzel van.

– Ilyen kevésre becsüli Demerzelt? – dűnnyögte Dors.

- Meglepődik? Hiszen túljártunk az eszén.
- Maga? Vagy Mynek szektor?
- Persze hogy a szektor, de amennyiben Mynek a győztes, én vagyok a győztes.
- Milyen különös – mondta Dors. – Trantor-szerte az az uralkodó vélemény, hogy Mynek lakóinak semmi közük a győzelemhez vagy a vereséghez vagy bármi máshoz. Úgy tartják, hogy Mynekben csak egyetlen akarat és egyetlen erő érvényesül. A polgármesteré. Hozzá képest maga vagy bármelyik myneki polgár reménytelenül gyenge.
- Rashelle szélesen elmosolyodott. Szívélyes pillantást vetett Raychra, megcsipkedte a fiú arcát, aztán kijelentette:
  - Ha maguk azt hiszik, hogy a mi polgármesterünk önkényúr, hogy csupán egyetlen akarat mozgatja Myneket, akkor talán igazuk van. De ekkor is joggal használom az egyes szám első személyt, mivel az én akaratomnak súlya van.
  - Miért éppen az önének? – firtatta Seldon.
  - Miért ne? – büszkélkedett Rashelle, miközben a felszolgálók kezdték leszedni az asztalt. – Ugyanis én vagyok Mynek polgármestere.

86.

- Elsőnek Raych ocsúdott föl a meglepetésből. Teljesen megfélemezte az udvariasság köntöséről, amelyben olyan feszélyezve érezte magát, és érdesen fölnevetett.
- Hé, néni, maga nem lehet polgármester! Hiszen a polgármesterek mind pacákok.
  - Rashelle jóindulatúan nézett rá, és tökéletesen utánozva a

fiú hangját, így folytatta:

– Hé, kölyök, vannak polgármesterek, akik pacákok, és vannak polgármesterek, akik nénik. Jó, ha bevésed ezt a kobakodba.

Raych szeme kidülledt a megdöbbenéstől. Végül nagy nehezen kinyögte:

– Hé, néni, maga állatian nyomja a sódert.

– Naná. Hát mit gondoltál? – felelte Rashelle leereszkedő mosollyal.

Seldon megköszörülte a torkát.

– Honnan tanult meg így beszélni, Rashelle?

Az asszony kissé fölvetette a fejét.

– Sok-sok éve nem volt alkalmam gyakorolni, de az ember nem felejt el. Valaha, fiatalkoromban volt egy barátom, nagyon közeli barátom Dahlból. – Fölsóhajtott. – Persze ő nem így beszélt, intelligens ember volt, de ha kedve kerekedett, rájárt a nyelve, és engem is megtanított rá. Izgalmas dolog volt ezen a nyelven társalogni vele. Így saját világunkban zárkózhattunk el környezetünk elől. Nagyszerű volt, persze csak titkon engedhettem meg magamnak. Apám ugyanis megtiltotta. És most itt van ez a kis semmirekellő, ez a Raych, aki föleleveníti bennem azokat a régmúlt időket. A beszédével, a szemével, szentelen képével hat év sem kell hozzá, és a lányok öröme és veszedelme válik belőle. Igaz; Raych?

– Én nem t'om, néni.

– Biztos vagyok benne, és nagyon hasonlítani fogsz az én... régi barátomra. Jobban fogom érezni magam akkor, ha nem leszel a szemem előtt. De most, hogy a vacsorának

vége, ideje elvonulnod a szobádba, Raych. Ha akarod, egy ideig még nézheted a holovíziót. Nem hinném, hogy olvasni tudsz.

Raych elpirult.

– Egyszer megtanulok olvasni. Seldon mester azt mondja, hogy megtanulok.

– Akkor az biztos, hogy így is lesz.

Egy fiatal lány lépett Raychhoz, és tisztelettudóan térdet hajtott Rashelle felé. Seldon nem vette észre, milyen jelre jött be a lány.

– Nem maradhatnék Seldon mesterrel meg Venabili nénivel? – könyörgött Raych.

– Majd később látni fogod őket – mondta Rashelle engesztelően –, de a mester, a néni és én most beszélgetni fogunk, és ez téged nem érdekel.

Dors határozottan ráparancsolt Raychra, aki pofákat vágva lecsusszant a székéről, és követte a szolgálót.

Amikor Raych mögött becsukódott az ajtó, Rashelle megnyugtatta Seldont és Dorsot.

– Természetesen a fiúnak nem lesz semmi baja, és jó bánásmódban lesz része. Kérem, ne aggódjanak. Nekem sem lehet semmi bántódásom. Ahogy az imént a lány megjelent hívásomra, ugyanúgy itt terem, csak sokkal gyorsabban, egy tucatnyi fegyveres is. Szeretném, ha ehhez tartaná magukat.

– Nekünk eszünk ágában sincs megtámadni magát, Rashelle, vagy inkább polgármester asszony?

– Továbbra is Rashelle. Engem arról tájékoztattak, hogy Hari, maga jó verekedő, és hogy Dors nagyon ügyesen

bánik a késsel. Egyébként a késeket eltávolítottuk a szobájából, nem szeretném, ha fölöslegesen próbálnák újból bizonyítani ügyességüket, nekünk az élő, ép és nem ellenséges Harira van szükségünk.

– Köztudomású, polgármester asszony – mondta Dors továbbra is megtartva a kellő távolságot –, hogy jelenleg és az elmúlt negyven évben Myneket Mannix, ezen a néven a negyedik, kormányozza, aki még mindig él, és képességeinek teljes birtokában van. Akkor hát kicsoda ön?

– Pontosan az, akinek mondtam magam, Dors. IV. Mannix az apám. Ő, mint mondta, még mindig él, és teljesen birtokában van a képességeinek. A császár és az egész Birodalom szemében ő Mynek polgármestere, csakhogy ő belefáradt a hatalom gyakorlásába, és készségesen kezemre játszotta a kormányzást, én pedig hasonlóképpen készségesen vettem kezembe azt. Én vagyok az egyetlen gyermeke, aki az uralkodás légkörében nőtt föl. Egyelőre az apám a törvény és cím szerinti polgármester, lényegében azonban én töltöm be a hivatalát. Most már nekem esküdtek hűséget Mynek fegyveres erői is, és nálunk ez az, ami számít.

Seldon bólintott.

– Ez mind igaz lehet. Ám akár IV. Mannix, akár I: (mert gondolom, az első) Rashelle a polgármester, semmi értelme annak, hogy engem itt tartsanak. Megmondtam önnek, hogy nincs a kezemben használható módszer a pszichohistória alkalmazására, és abban sem vagyok biztos, hogy akár én, akár valaki más valaha is megtalálja

ezt a módszert. Ezt megmondtam a császárnak is. Nekem se ön, sem ő nem veheti semmi hasznomat.

– Milyen naiv is maga – mondta Rashelle. – Ismeri maga a Birodalom történetét?

Seldon tagadólag rázta a fejét.

– Csak mostanában ébredtem rá, hogy bárcsak jobban ismerném.

– Én elég jól ismerem a Birodalom történetét, polgármester asszony – jegyezte meg Dors szárazon –, jóllehet az én szakterületem a Birodalmat megelőző kor. De miért fontos az, hogy ismerjük-e vagy nem?

– Aki ismeri a történelmet, az tudja, hogy az ősi, köztiszteletben álló myneki uralkodóház történelme a Daciai dinasztiáig nyúlik vissza.

– A Daciai dinasztia ötezer évvel ezelőtt uralkodott – jegyezte meg Dors. – Utódaiknak, az azóta élt százötven generáció tagjainak a száma csaknem eléri a Galaxis egész lakosságának a felét, ha minden származási dokumentumot, még a legkétesebbet is figyelembe vesszünk.

– A mi származási dokumentumaink hitelesek – jelentette ki Rashelle, akinek a hangja először csengett érdesen és barátságtalanul, szeme is hidegen villant, akár az acél. – Igazolni tudjuk. A Myneki háznak e másfél száz emberöltő idején mindvégig volt hatalma. És olyan időszak is volt, amikor a miénk volt a császári trón, mi uralkodtunk.

– A történelmi filmkönyvek – mondta Dors – rendszerint „ellencsászárokként” emlegetik a myneki uralkodókat, akiket sohasem ismert el a Birodalom egésze.

- Ez attól függ, ki a szerzője a történelmi filmkönyvnek. A jövőben mi fogjuk írni ezeket, mert a trón, amely a miénk volt, ismét a miénk lesz.
- Polgárháború nélkül ezt nem tudják elérni.
- Ennek nem nagy a kockázata – mosolygott ismét Rashelle. – Éppen erről akarok beszélni, mert szeretném, ha dr. Seldon segítene megakadályozni az ezzel járó katasztrófát. Az apám, IV. Mannix, egész életében a békét képviselte. Megőrizte lojalitását, bárki uralkodott is a császári palotában, és Myneket a trantori gazdaság virágzó és erős oszlopává tette az egész Birodalom javára.
- Nem tudok róla – mondta Dors –, hogy ezzel sikerült volna megnyernie a császár bizalmát.
- Ebben biztos vagyok – felelte Rashelle szenttelenül –, hiszen minden császár, aki apám idejében elfoglalta a Palotát, tudta magáról, hogy egy bitorló dinasztia bitorló uralkodója. A bitorlók nem engedhetik meg maguknak, hogy megbízzanak a jog szerinti uralkodóban. Az én apámnak mégis sikerült megőriznie a békét. Természetesen ahhoz, hogy megtartsa a szektor békéjét, jólétét és szilárd nyugalmát, nagyszerű biztonsági erőt hozott létre és képezett ki. Ezt eltűrték a császári hatóságok is, amelyeknek egy békés, virágzó, stabil és lojális Mynekre volt szükségük.
- De valóban lojális-e? – kérdezte Dors.
- Természetesen az. A jog szerinti császárhoz – felelte Rashelle –, és most eljött végre az az idő, amikor elég erősek vagyunk ahhoz, hogy gyorsan – egyetlen villámcsapással átvegyük a kormányzást, és mielőtt még

bárki is kimondhatná a polgárháború szót – a jog szerinti császár, ha úgy tetszik, császárnő fog ülni a trónon, és a Trantor vissza fogja fogja nyerni korábbi békéjét. Dors a fejét ingatta.

– Mondhatok önnek valamit? Mint történész?

– Mindig szívesen meghallgatok mindenkit – felelte Rashelle, és alig érzékelhetően Dors felé hajtotta a fejét.

– Akármekkora is Mynek biztonsági ereje, akármilyen jól képzett és jól fölszerelt legyen is az, nagyságban és erőben meg sem közelítheti a huszonötmillió világ által támogatott császári haderőt.

– De maga éppen a bitorló gyengeségére tapintott rá, dr. Venabili. Mert a császári haderők huszonötmillió világon vannak szétszórva. Megosztva a beláthatatlan világűrben, gyengülnek, olyan ismeretlen tisztek vezetése alatt állnak, akik nem szívesen vesznek részt saját provinciájukon kívüli akciókban, sokan viszont inkább szolgálják saját érdekeiket, mintsem a Birodalomét. A mi erőink ellenben mind itt összpontosulnak a Trantoron. Mi itt akciót kezdhethünk és be is fejezhetjük azt, mielőtt a távoli generálisok és admirálisok egyáltalán tudomást szerezhetnének róla, hogy szükség van rájuk.

– Csakhogy előbb-utóbb tudomást szereznek róla, és egyesített erővel meg fognak indulni Mynek ellen.

– Biztos maga ebben? – tamáskodott Rashelle. – Akkorra mi már a Palotában fogunk ülni. A Trantor a miénk lesz, és helyreáll a béke. Miért izgatnák magukat a császári erők, amikor ha békén maradnak, minden piti kis katonai vezér ajándékba kapja saját tartományának kormányfői székét?

– De vajon ez-e az, amire maga vágyik? – kételkedett Seldon. – Csak nem akar arról meggyőzni, hogy egy szétforgácsolt Birodalom fölött akar uralkodni?

– Pontosan – erősítette meg Rashelle. – Én megeleégsem a Trantor fölötti uralommal, ide számítva a környező ürtelepeket meg azt a néhány közeli bolygórendszert, amelyek a Trantor-provincia részét képezik. Én szívesebben leszek a Trantor császára, mint az egész Galaxisé.

– Maga megeleégne a Trantorral? – kérdezte Dors a legmélyebb hitetlenség hangján.

– Miért ne? – jött lázba egyszerre Rashelle. Mindkét tenyerét az asztalra fektetve izgatottan előrehajolt. – Az apám negyven esztendeje erre készül. Már csak azért ragaszkodik az élethez, hogy ezt megvalósulni lássa. Minek kellenének nekünk a világok milliói, olyan távoli világok, amelyek semmit sem jelentenek számunkra. Kolonc a nyakunkon mindahány, amelyek a távoli messzeségbe szívják el erőinket, amelyek csak adminisztratív zűrzavarba rángatnak, tönkretesznek bennünket végtelen civakodásaikkal, és számunkra pitiáner problémáikkal? Számunkra elegendő galaxis a mi népes világunk, a mi városbolygónk. Nekünk mindenünk megvan, hogy ellássuk magunkat. Ami pedig a Galaxis többi részét illeti, csak hadd forgácsolódjék szét. Hadd üljön csak minden pitiáner katona a maga szemétdombján. Még csak harcolni sem kell értük. Jut elég mindenkinek.

– Csakhogy ők mégis harcolni fognak – érvelt Dors. – Senki sem fog megeleégni a saját tartományával.

Mindenki attól tart majd, hogy a szomszédja sem elégszik meg a saját koncával. Senki sem fogja biztonságban érezni magát, és a Galaxis fölötti uralomban fogja látni az egyetlen garanciát. Erre mérget vehet, Semmiség császárnője. Se vége, se hossza nem lesz a háborúskodásnak, amelybe magát és a Trantort óhatatlanul bele fogják rángatni, s ennek mindnyájan meg fogjuk inni a levét.

Rashelle hangjából süttött a megvetés.

– Így csak az ítéltet, aki nem lát messzebb az orránál, aki nem képes felülemelkedni a történelem hétköznapi eseményein, kicsinyes tanulságain – jelentette ki.

– Hová kellene felülemelkedni? – vágott vissza Dors. – Mire lehetne még hagyatkozni, ha nem a történelem tanulságaira?

– Hogy mi van afölött? – kérdezte Rashelle. – Hát ő. – És karját előrelendítve mutatóujját Seldonra szögezte.

– Én? – tiltakozott Seldon. – Én már megmondtam, hogy a pszichohistória...

– Nem kell megismételnie, kedves dr. Seldon, amit már egyszer elmondott. Ezzel semmire sem megyünk. Gondolja, dr. Venabili, hogy az apám nem tartott a véget nem érő polgárháború veszélyétől? Gondolja, hogy zseniális elmével nem jött rá valamire, ami ezt elkerülhetővé tehetné? Az utóbbi tíz esztendőben állandó készenlétben ült, hogy bármelyik napod átvegye a Birodalom kormányzását. Csak a győzelmet követő biztonságról kellett gondoskodnia.

– Hiú ábránd – jegyezte meg Dors.

– A biztosíték a kezünkben van, attól a pillanattól kezdve, hogy értesültünk dr. Seldon előadásáról a tízéves konferencián. Én rögtön tudtam, hogy ez az, amire szükségünk van. Az apám túl öreg ahhoz, hogy azonnal fölismerje a jelentőségét. De amikor megmagyaráztam neki, ő is belátta, és ez volt az a pillanat, amikor formálisan is átruházta rám a hatalmat. Így hát maga az, Hari, akinek köszönhetem a pozíciómat, és magának köszönhetem azt a magasabb méltóságot is, amely a jövőben vár rám.

– Én egyre azt hajtogatom, hogy nem lehet... – fakadt ki Seldon mélységes bosszúsággal.

– Az nem fontos, hogy mit lehet vagy mit nem lehet megtenni. Az a fontos, hogy az emberek miről hiszik el, hogy meg lehet tenni. Mert magának el fogják hinni, Hari, hogy a pszichohistóriai jóvendölés szerint a Trantor képes kormányozni önmagát, és a tartományokból egymással békében élő királyságok lehetnek.

– Kidolgozott pszichohistóriai módszer híján én nem teszek ilyen jóvendölést – makacskodott Seldon. – Én nem játszom meg a sarlatánt. Ha ön ilyesmit akar, akkor mondja ki maga.

– Ugyan, Hari. Nekem nem fogják elhinni. De magának igen. A nagy matematikusnak. Miért ne járnánk a kedvükben?

– Úgy esett – mondta Seldon –, hogy a császár is szeretett volna fölhasználni engem önös próféciákra. De én megtagadtam tőle, miért gondolja hát, hogy magának be fogom adni a derekam?

Rashelle egy ideig hallgatott, ám amikor megszólalt,

hangjából hiányzott a lázas túlfűtöttség, szinte hízalgően dorombolta:

– Hari, gondoljon egy pillanatra arra, mi a különbség Cleon és énközöttöm. Semmi kétség, Cleonnak csak propagandacélokra kellett volna, hogy megtarthassa a trónját. Ennek semmi értelme sem lett volna, minthogy a trónját úgysem tarthatja meg. Hát nem tudja, hogy a Galaktikus Birodalmat kikezdte a romlás, hogy nem sokáig áll már? Maga a Trantor is lassan összeomlik, mert képtelen elviselni a huszonötmillió világ kormányzásának egyre növekvő terhét. A széthullás és polgárháború az, aminek elébe nézünk, akármit csinál is Cleon ellene.

– Mintha már hallottam volna ilyesféle érvelést. Még igaz is lehet, de mit tehetünk?

– Segítsen abban, hogy mindenféle háború nélkül hulljon szét. Segítsen, hogy átvegyem az uralmat a Trantor fölött. Segítsen, hogy létrehozzanak egy szilárd kormányt egy olyan birodalom fölött, amelyik éppen akkora, hogy eredményesen és áttekinthetően kormányozni lehessen. Hadd adjam meg a Galaxis többi részének a szabadságot, hogy minden bolygója a saját hagyományának és kultúrájának megfelelő utat követhesse. A Galaxist akkor újból működő egészévé kovácsolja a kereskedelem, a turizmus, a hírközlés, és elhárul a katasztrófaveszély; amely az erőszak jelenlegi uralma alatt fenyegeti, amely csak nagy ügyel-bajjal képes ideig-óráig egybetartani ezt a monstrumot. Az én ambícióim mérsékeltek; milliók helyett egyetlen világ; a háború helyett béke; rabszolgaság helyett szabadság. Gondolkozzon el ezen, és segítsen nekem.

– Miért hinne nekem jobban a Galaxis, mint magának? – fejezte ki kételyét Seldon. – Engem a kutya sem ismer, és melyik az a flottaparancsnok, aki meghatódna a pszichohistória szó hallatán?

– Most talán még nem hinnének, de én nem is kérek azonnali eredményt. A Myneki ház, amely évezredekig várt, pár ezer nappal meghosszabbíthatja várakozását. Segítsen nekem, és én híressé teszem a nevét. Én világszerte népszerűvé teszem a pszichohistória elméletét, és a megfelelő pillanatban, amelyet én alkalmasnak tartok rá, maga kihirdeti a jóslatát, mi pedig lecsapunk. És akkor pillanatok alatt a történelem új korszaka köszönt a Galaxisra. Az új rend hosszú időre stabilitást és boldogságot teremt. Mondja meg, Hari, visszautasítaná ezt a lehetőséget?

A bukás

THALUS, EMMER – ...őrmester a régi Trantor Mynek szektorának fegyveres biztonsági szolgálatában... E néhány jelentéktelen személyi adaton kívül csupán annyit tudunk róla, hogy egy alkalommal az ő kezében volt a Galaxis sorsa.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

87.

Másnap reggel a három fogoly lakószobái közelében

levő benyílóban szolgálták föl a fejedelmi reggelit. Az étel meglehetősen változatos és bőséges volt.

Seldon élvezettel lakomázott az eléjük tett jókora fűszeres kolbászból, mit sem törődve Dors Venabili hasfájásra és hascsikarásra vonatkozó sötét intelmeivel.

– A néni... A polgármester asszony azt mondta, amikor tegnap este a szobámba jött... – kezdte Raych.

– Felkeresett a szobádban? – csodálkozott Seldon.

– Ühüm. Azt mondta, hogy látni akarja, jól érzem-e magam. Azt mondta, hogy ha lesz egy kis ideje, elvisz az állatkertbe.

– Állatkertbe? – nézett Seldon Dorsra. – Miféle állatkert lehet a Trantoron? Macskák meg kutyák?

– Van itt néhány őshonos állat is – mondta Dors –, aztán gondolom, más világok jellegzetes állatait is be szerzik, no meg itt is megvannak azok az állatok, amelyek minden világon megtalálhatók – persze másutt nagyobb számban, mint a Trantoron. Ami azt illeti, Myneknek híres az állatkertje; talán a legjobb a császári után.

– Kedves öreg néni – mondta Raych.

– No nem is olyan öreg – vélekedett Dors. – Meg kell hagyni, hogy jól tart bennünket.

– Ez igaz – ismerte el Seldon.

Reggeli után Raych fölfedezőútra indult. A két felnőtt pedig visszavonult Dors szobájába. Seldonból kitört az elégedetlenség:

– Nem tudom, meddig fog még békén hagyni bennünket. Az az érzésem, mintha minden percünket le akarná kötni.

– Eddig nincs különösebb okunk panaszra – mondta Dors.

– Itt sokkal kényelmesebbek a körülményeink, mint akár

Mycogenben, akár Dahlban voltak.

– Dors, csak nem hódított meg magának ez a nőszemély?

– Engem? Rashelle? Ugyan már! Hogy is juthat ilyesmi az eszedbe?

– Hiszen minden kényelmedről gondoskodik. Etet, itat. Csak természetes, hogy elengeded magad, és élvezed a szerencsédet.

– Persze, nagyon is természetes. Miért is ne tenném?

– Ide figyelj, nem te mondtad tegnap este, hogy mi történik, ha ő kerekedik felül? Én nem vagyok valami jártas a történelemben, de kész vagyok hinni neked, mert nem kell történésznek lenni ahhoz, hogy valaki meglássa benne a logikát. A Birodalom szétforgácsolódik, és az elszakadt részek ki tudja, meddig fognak egymással marakodni. Meg kell őt állítani.

– Egyetértek – bólintott Dors. – Meg kell őt állítani. Csak azt nem látom, hogy tudnánk ebben a pillanatban megtenni ezt a „jelentéktelen dolgot”. – Fürkészőn nézett Seldonra. – Hari, te nem aludtál az éjjel, igaz?

– No és te? – Mert ő hiába is titkolta volna.

Dors arca aggódóvá vált.

– Csak nem azon rágódtál, amii én mondtam a Galaxis hanyatlásáról?

– Azon meg még néhány más dolgon. Hogy lehetne kapcsolatba lépni Chetter Humminnal? – tette hozzá suttogva.

– Megpróbáltam akkor, amikor Dahlban először kellett futnunk a letartóztatás elől. De nem jelentkezett. Abban biztos vagyok, hogy az üzenetet megkaptam, mégsem jött el.

Meglehet, számos oka volt rá. Ha tud, eljön.

– Gondolod, hogy történhetett vele valami?

– Nem – jelentette ki Dors türelmesen. – Nem hiszem.

– Miből gondolod?

– Valahogy eljutna hozzám a híre. Ebben biztos vagyok.

Eddig nem hallottam róla.

Seldon a homlokát ráncolta.

– Én nem vagyok olyan magabiztos, mint te. Ha itt lenne Hummin, mit tudna most tenni? Egész Mynekkel nem veheti föl a harcot. Mit tudna kezdeni a Trantor legjobban szervezett hadseregével, ahogy Rashelle állítja?

– Ez nem vitás. De gondolod, meg tudod győzni Rashelle-t, bele tudod verni valahogy a fejébe, hogy nem rendelkezel a pszichohistória gyakorlati módszerével?

– Biztos vagyok benne, hogy ezzel ő is tisztában van. Mint ahogy azzal is, hogy a módszer sokáig – vagy talán sohasem lesz a birtokomban. Csakhogy ő azt fogja állítani, hogy képes vagyok előre látni a jövőt, ha ezt elég meggyőzően hirdeti, akkor az emberek ezt el is fogják hinni. A végén úgy fognak cselekedni, ahogy szerinte az én jóslatom és kijelentésem megkövetet – nekem egyetlen szót sem kell mondanom.

– De ehhez idő kell. Nem megy máról holnapra, hogy hírnevet szerezzon neked. Ha alapos munkát akar végezni, akár egy év is rámegy.

Seldon végigrobogott a szobán, majd hevesen sarkon fordult.

– Lehet, hogy igazad van, nem tudom. Lehetnek kényszerítő körülmények, hogy gyorsan cselekedjék. Nem

tesz rám olyan benyomást, mint aki sokat gyakorolta volna a türelem erényét. És idős apja, IV. Mannix még nála is türelmetlenebb kell hogy legyen. Hiszen érzi a halál közeledtét, és ha az egész életét ennek szentelte, akkor jobban szeretné azt egy héttel a halála előtt megvalósulni látni, mint később. Azonkívül... – Itt megtorpant, és körülnézett az üres szobában.

– Azonkívül?

– Vissza. kell nyernünk a szabadságunkat. Mert tudod, sikerült megoldanom a pszichohistória problémáját.

Dors szeme tágra nyílt.

– Megvan! Sikerült kidolgoznod!

– Egészen azért még nem dolgoztam ki. Ehhez talán még évtizedek kellenek... vagy évszázadok, ki tudja? De most már tudom, hogy nemcsak elméleti, hanem gyakorlati jelentősége is van. Tudom, hogy meg lehet csinálni, de ehhez nekem időre, nyugalomra és jó munkafeltételekre van szükségem. Addig egyben kell tartani a Birodalmat, amíg én, esetleg az utódaim, megtaláljuk annak módját, hogyan kerülhetjük el a katasztrófát, vagy hogyan lehet a minimumra csökkenteni azt, ha minden erőfeszítésünk ellenére mégis széthullik. Emiatt nem aludtam az éjjel, hogy most, amikor végre megcsillant előttem a reális lehetőség, képtelen vagyok a feladaton dolgozni.

88.

Ötödik napjukat töltötték Mynekben, és Dors olyan alkalmi öltözéket segített föl Raychra, amelyen egyikük sem nagyon ismerte ki magát.

Raych kétkedve nézegette magát a holotükörben, amely pontosan visszatükrözte az alakját és minden mozdulatát, anélkül hogy fordított képet mutatott volna. Raych még soha nem nézett bele holotükörbe, és most nem tudta megállni, hogy meg ne tapogassa képmását. Zavart nevetéssel nyugtázta, amikor a keze áthatolt a képmásán.

– Furán nézek ki – nevetett.

Végigsimította könnyű anyagból készült tunikáját, keskeny, finoman megmunkált övét, megtapogatta a merev gallért, amely kétoldalt csészeként takarta el a fülét.

– Olyan a fejem, mint egy labda.

– Myneben ilyen ruhában járnak a gazdag gyerekek – bátorította Dors. – Mindenki, aki meglát, csodálni és irigyelni fog.

– Ezzel a lenyalt hajjal is?

– Persze. A fejedben lesz ez a kis kerek kalap.

– Ettől még jobban hasonlít a fejem egy labdára.

– De aztán nehogy belerúgjon valaki. Ne felejtse el, mire oktattalak. Tartsd magadban az elméncségeidet, és ne viselkedj úgy, akár egy kiskölyök.

– De hát mi vagyok én, ha nem kiskölyök? – nézett föl Dorsra tágra nyílt, ártatlan szemmel.

– Meglep, hogy ezt mondd – évődött Dors. – Már-már azt hittem, hogy a tizenkét évvel felőttnek tartod magadat.

Raych elvigyorodott.

– Oké. Majd igyekszem jól kémkedni.

– Én nem ezt kérem tőled. Ne vakmerősködj. Ne hallgatózz az ajtó mögött, mert ha rajtakapnak, akkor megnézheted magadat.

– Ugyan, néni, mit gondol, mi vagyok én? Egy taknyos kölyök?

– Éppen az imént mondtad, hogy az vagy, nem, Raych? Csak fülelj mindenre, amit beszélnek, de feltűnés nélkül. És jegyezd meg jól, amit hallasz. Aztán mondd el nekünk. Ez csak nem nehéz.

– Könnyen mondja ezt, Venabili kisasszony – vigyorgott Raych –, és énnekem sem esik nehezemre megtenni.

– Légy óvatos.

– De még mennyire – kacsintott Raych.

Megjelent egy lakáj, és olyan rideg, visszautasító göggel, amilyen egy lakájtól kitelik, elkísérte Raychot oda, ahol Rashelle várakozott rá.

Seldon tűnődve nézett utánuk.

– Nem hiszem – jegyezte meg –, hogy lát is valamit az állatkertben, úgy fogja hegyezni a fülét. Nem tudom, hogy helyes-e egy kisfiút kitenni ilyen veszélynek.

– Milyen veszélynek? Kétlem, hogy az lenne. Ne feledd, hogy Raych a billibottoni nyomornegyedben nőtt fel. Gyanítom, hogy bennünk kettőnkben együttvéve sincs annyi talpraesettség. Azonkívül Rashelle nagyon megkedvelte, és mindent el fog neki nézni. Szegény asszony.

– Csak nem sajnálsz őt, Dors?

– Azt akarod mondani, hogy azért, mert ő a polgármester lánya, és saját jogán maga is polgármesternek tartja magát, s mert fel akarja robbantani a Birodalmat; akkor már nem érdemel szimpátiát? Talán igazad van, de még akkor is van benne valami, ami együttérzést vált ki az emberben. Például az, hogy volt egy boldogtalan szerelme.

Ennyit elárult magáról. Ő is csalódott, boldogtalan volt egyszer.

- Neked nem volt még boldogtalan szerelmi ügyed, Dors?
- firtatta Seldon.

Dors gondolkodott egy kicsit, aztán kijelentette:

- Nem igazán. Engem túlon túl leköt a munkám, hogysen időm lenne a szívügyekre.
- Mindjárt gondoltam.
- Akkor minek kérdezted?
- Hátha tévedtem.
- No és neked?

Seldon zavarba jött.

- Ami azt illeti; volt. Én szakítottam arra időt; hogy összetörjem a szívem. Méghozzá alaposan.
- Mindjárt gondoltam, hogy a szavaiddal éljek.
- Akkor te miért kérdezted?
- Nem azért, mert azt gondoltam, hátha tévedtem. Erre szavamat adom. Hanem csak azt akartam tudni, hogy bevallod-e az igazat. Ezt tetted, és ennek örülök.

Némi szünet után Seldon témát váltott:

- Öt nap telt el, és semmi sem történt.
- Azonkívül, Hari, hogy jól bánnak velünk.
- Ha az állatok gondolkodni tudnának, akkor ők is azt hinnék, hogy jól bánnak velük, pedig csak a levágásra hizlalják őket.
- Szerintem ő a Birodalmat is a levágásra hizlalja.
- De mikor akar végezni vele?
- Gondolom, amikor eljön az ideje.
- Azzal hancegett, hogy az államcsínyt egyetlen nap alatt

végre tudja hajtani, és nekem az volt a benyomásom, hogy ez a nap bármikor bekövetkezhet.

– Még ha igaz is ez, akkor is meg kell bizonyosodni róla, hogy meg tudja-e akadályozni a császári visszavágást, és ehhez idő kell:

– Mennyi idő? Azt tervezi, hogy az én segítségével fogja megbénítani a birodalmi erőket, de nem úgy látszik, mintha nagyon igyekezne. Semmi jele annak, hogy népszerűsítene engem. Akárhol fordulok meg Myneken, a kutya sem ismer föl. Nyoma sincs az engem üdvözlő myneki tömegeknek. De a holovízió híradásai is hallgatnak rólam.

Dors elmosolyodott.

– Már azt hihetné az ember, hogy zokon veszed, mert nem tesznek híressé. Naiv vagy, Hari. Vagy nem történész, ami egy és ugyanaz. Szerintem jobban kellene örülnöd annak, hogy a pszichohistória kutatása óhatatlanul történést csinál belőled, mint annak, hogy az megmentheti a Birodalmat. Ha minden ember ismerné a történelmet, akkor talán elkerülnék, hogy újból és újból elkövessék ugyanazokat az ostoba hibákat.

– Hogy érted azt, hogy naiv vagyok? – kapta föl a fejét Seldon, és gőgösen nézett le Dorsra.

– Kár megsértődnöd, Hari. Valójában azt hiszem, hogy ez az egyik vonzó tulajdonságod.

– Tudom. Ez felébreszti benned az asszonyi ösztönt, és különben is azzal bíztak meg, hogy gondoskodj rólam. De miben nyilvánul meg a naivitásom?

– Abban, hogy azt hiszed, Rashelle majd meg fogja győzni a Birodalom egész lakosságát, hogy fogadjanak el téged

látnoknak. Ezzel nem menne semmire. Az emberek trillióit nem lehet egykönnyen megmozgatni. Nemcsak fizikai tehetetlenség létezik, hanem társadalmi és pszichikai is. És ha fölfedi a kártyáit, akkor csak fölébresztené Demerzel gyanakvását.

– Akkor mit csinál?

– Feltételezem, hogy a kellőképpen fölnagyított és magasztalt érdemeidről szóló hírek már kész vannak néhány kulcsfigura számára. Azoknak a szektorkormányzóknak, azoknak a flottaparancsnokoknak, azoknak a befolyásos embereknek, akik érzése szerint jóindulattal viseltetnek iránta – vagy rosszindulattal a császár iránt. Ha legalább száz-egynéhány ilyen embert sikerül maga mellé állítania, akkor elég hosszú időre, megzavarhatja a császárhoz lojálisak sorait ahhoz, hogy Első Rashelle megszilárdíthassa új rendjét, leszámolhasson az esetleges ellenállással. Legalábbis szerintem így okoskodik.

– De még mindig nem kaptunk hírt Humminról.

– Én meg vagyok róla győződve, hogy ő sem alszik. Túlságosan nagy tét forog kockán.

– Az nem jutott eszedbe, hátha meghalt?

– Ez is egy eshetőség, de én nem hiszem, hogy erről van szó. Ha úgy lenne, a híre eljutott volna hozzám.

– Ide?

– Még ide is.

Seldon fölvonta a szemöldökét, de nem szólt egy szót sem. Raych késő délután tért vissza, boldogan és izgatottan, egész vacsora alatt a majmokról és egyéb egzotikus

állatokról beszélt.

Dors csak vacsora után szögezte neki a kérdést, amikor visszavonultak a saját lakosztályukba.

– És most mondj el mindent, Raych, a polgármester asszonyról. Mindent, amit tett vagy mondott, és amiről szerinted nekünk is tudnunk kell.

– Történt valami – élénkült föl Raych arca –, szerintem ezért nem jelent meg a vacsoránál sem.

– Mi volt az?

– Az állatkert zárva volt, csak mi voltunk ott: Elég szép számmal – Rashelle meg én és mindenféle egyenruhás hapsi meg cifra ruhás fehérnép. Ekkor, a vége felé egy egyenruhás ipse jött oda – másféle volt a gönce, és addig nem is láttam ott –, halkán odasúgott valamit Rashelle-nek, aki aztán a többiekhez fordult és intett, hogy maradjanak ott. Azok ott is maradtak. Aztán kissé odébb vonult az új pacákkal, hogy senki se hallja őket. Csak én tettem úgy, mintha semmit sem vettem volna észre, és nézelődtem a ketrecek körül. Odasettenkedtem Rashelle közelébe, úgyhogy tisztán hallottam, mit mond. Azt mondta: „Hogyan merészelik?” – de jó dühösen. Az egyenruhás fickó pedig nagyon idegesnek látszott, de én csak keveset láttam belőle, mert úgy tettem, mintha csak az állatokat figyelném, így főleg csak a hangjukat hallottam. Azt állította, hogy valaki – a nevére nem emlékszem; de olyan generálisféle lehetett –, szóval az a generális azt mondta, hogy a tisztek megesküdték Rashelle papájára.

– Talán fölesküdték – helyesbített Dors.

– Valami olyasmi, és hogy zúgolódtak, hogy ők nem

hajlandók egy nőszemélynek szót fogadni. Azt mondták, hogy nekik az öregúr kell, és ha ő már beteg vagy mi, akkor válasszon egy krapekot polgármesternek, ne egy nőszemélyt.

– Nem egy nőszemélyt? Biztos, hogy ezt mondta?

– Az ipse szerint ezt mondták. Ezt szinte suttogva közölte. Olyan ideges volt, és Rashelle olyan dühös, hogy alig tudott beszélni. Rashelle meg csak azt hajtogatta: „Leüttetem a fejét.” Meg hogy holnap mindenki föl fog rá esküdni, és aki megtagadja, egy óra sem telik el, megkeserüli. Pontosan ezt mondta. Aztán véget vetett a kirándulásnak, és mindnyájan hazajöttünk; de ő nem szólt hozzám egy szót sem. Csak ült ott savanyú képpel, és fortyogott magában.

– Jól van – mondta Dors. – Ne szólj erről egy szót se senkinek, Raych.

– Nem én. Ezt várta tőlem?

– Pontosan ezt vártam. Nagyon jól csináltad, Raych. Most pedig menj a szobádba, és felejtsd el az egész dolgot. Még a gondolataidból is űzd ki.

Miután magukra maradtak, Dors odafordult Seldonhoz.

– Ez fölöttébb érdekes. Gyakran megesett, hogy az apjuk – vagy az anyjuk – után a lánygyermekek vették át a polgármesteri vagy más magas hivatalt. Sőt mint bizonyára tudod, császárnők is ültek a trónon, és ha az emlékezetem nem csal, sohasem tiltakozott senki, hogy nőt szolgáljon. Különös, hogy most miért éppen Mynekben jelent ez gondot.

– Miért volna különös? – kérdezte Seldon. – Most voltunk Mycogenben, ahol a nőket semmibe sem veszik, ott még

csak szóba sem jöhet az a lehetőség, hogy nő töltsse be akár a legalacsonyabb hivatalt is.

– No persze, de az kivétel. Vannak viszont olyan helyek, ahol a nők uralkodnak. A nagy átlagot tekintve azonban a férfiak és a nők egyenlő arányban osztoznak a kormányhatalomban. Annak, hogy mégis több férfi található magas poszton, az az oka, hogy – biológiailag – a nők jobban kötődnek a gyermekekhez.

– De mi a helyzet Myneekben?

– Amennyire tudom, itt is a nemek egyenlősége érvényesül. Rashelle egy pillanatig sem habozott, hogy átvállalja a polgármesteri hatalmat, és gondolom, az öreg Mannix sem habozott átruházni rá. Most meglepetést és dühöt váltott ki belőle, amikor egyszerre szembetalálta magát a férfiak ellenállásával. Erre nem számított.

– Úgy látom, örülsz ennek a fordulatnak. Miért?

– Csak azért, mert ez annyira természetellenes, hogy emögött kelt lennie valakinek, és ez a valaki szerintem csakis Hummin lehet.

– Úgy gondolod? – kérdezte Seldon tünődve.

– Úgy – felelte Dors.

– Te tudod – hagyta rá Seldon. – Azt hiszem, igazad van.

89.

Tizedik napja voltak Myneekben, amikor reggel megszólalt Hari Seldon ajtócsengője, és kintről Raych izgatott gyermekhangja kiáltott be:

– Bácsi! Seldon bácsi! Háború van!

Csak egy pillanatba telt, mire Seldon kidörzsölte szeméből

az álmot, és kikecmergett az ágyból. Kissé megborzongott a hidegtől (már a lelegején fölfedezte, hogy a mynekiek szeretik a hűvös lakásokat), amikor föltárult az ajtó.

Raych az izgalomtól tágra nyílt szemmel berontott a szobába.

– Seldon bácsi, elkapták Mannixot, az öreg polgármestert! Elkapták...

– Kicsodák, Raych?

– A császáriak. Az éjjel mindent megszálltak a repülőikkel. A holovízió csak erről beszél. Be van kapcsolva a néni szobájában. Azt mondta, hagyjuk aludni magát, de úgy gondoltam, hogy maga is tudni akarja.

– Jól gondoltad. – Seldon magára kapott egy köpenyt, és berobogott Dors szobájába. A lány már fölöltözött, és ott ült a benyílóban a holovízió előtt.

A képernyőn egy íróasztal kicsinyített képe látszott, mögötte egy férfi ült, tunikája bal oldalán világosan kirajzolódott az úrhajó és Nap embléma: Kétfelől egy-egy fegyveres katona állott, hasonló jelvénnel az egyenruháján. Az íróasztal mögött ülő tiszt éppen azt mondta: „Őcsászári felsége békés ellenőrzése alatt Mannix polgármester biztonságban van, és a baráti császári haderők irányításával akadálytalanul gyakorolja polgármesteri hatalmát. Hamarosan nyugalomra fog inteni minden mynekit, és fölkéri azokat a myneki katonákat, akik eddig még nem tették meg, hogy adják át fegyvereiket.”

Ezután különféle, császári karszalagot viselő riporterek beszéltek szenttelen hangon. A hírek egyformák voltak: a myneki biztonsági erőknek ez vagy az az egysége

megadta magát, miután a tisztesség kedvéért leadott egy-két lövést, néha azonban még ekkora ellenállást sem tanúsított. Ezt és ezt a városközpontot elfoglalták – újból és újból mutatták a myneki tömeget, amint komor arccal figyel az utcákon masírozó császári alakulatokat.

– Mesteri kézre vall, Hari – jegyezte meg Dors. – Teljes volt a meglepetés. Semmi esélye sem volt az ellenállásnak, és nem is volt említésre méltó próbálkozás.

Aztán ígéret szerint megjelent IV. Mannix szálas alakja. Talán a látszat kedvéért, a császáriak távol tartották magukat, bár Seldon meg mert volna esküdni rá, hogy kellő számban ott állnak a kamera látószögén kívül.

Mannixon látszott a kora, bár még mindig kitűnt hihetetlen életereje. Tekintete kerülte a kamerát, a hangján pedig érződött a kényszeredettség – ám ahogy beharangozták, nyugalomra intette a mynekieket. Kérte népét, hogy ne tanúsítson ellenállást, nehogy Mynek kárt szenvedjen, s hogy működjön együtt a császárral, aki remélhetőleg még sokáig uralkodik a trónján.

– Rashelle-ről egy szó sincs – jegyezte meg Seldon. – Mintha a lánya nem is létezne.

– Senki sem tett róla említést – támasztotta alá Dors. – Ezt a helyet nem támadták meg, amely mégiscsak az ő rezidenciája. Még ha sikerülne is egérutat nyernie és menedékre lelne valamelyik szomszédos szektorban, alig hiszem, hogy a Trantoron bárhol sokáig biztonságban érezhetné magát.

– Meglehet-válaszolt egy hang –, de itt egy darabig nyugton hagynak.

Rashelle lépett be. Alkalomhoz illően volt öltözve, és illő nyugalmat tanúsított. Még mosolygott is, de mosolyában nyoma sem volt az örömnek, inkább jeges vicsorításnak hatott.

Egy pillanatig mindhárman meglepetve bámultak rá. Közben Seldon azon meditált, hogy vajon vele vannak-e a szolgálói, vagy az ellenség közeledtére egytől egyig leléptek.

– Úgy látom, polgármester asszony – szólalt meg Dors kissé ridegen –, hogy az államcsínyre vonatkozó reményei kútba estek. Megelőzték magát.

– Engem nem előztek meg. Hanem elárultak. A tisztjeimet megkörnyékezték, és azok az egész történelmet és az ésszerűséget megcsúfolva megtagadták, hogy egy asszonyért síkra szálljanak. A régi uruk mellé álltak. Aztán áruló mivoltukhoz híven hagyták, hogy régi urukat elfogják, s így ő is képtelen az ellenállásra.

Tekintetével keresett egy széket, és leült.

– Most aztán a Birodalom nyugodtan rothadhat tovább, míg el nem pusztul, holott én kész voltam új életet teremteni számára.

– Szerintem a Birodalom elkerülte a meddő harc és rombolás hosszú időszakát – ellenkezett Dors. – Vigasztalja magát ezzel, polgármester asszony.

Ám Rashelle mintha meg sem hallotta volna.

– Oly sokévi előkészítő munka egyetlen éjszaka alatt kárba veszett. – És megtörtén, vesztiesen magába roskadt. Mintha húsz évet öregedett volna.

– Aligha lehetett ezt egyetlen éjszaka végrehajtani – vitatkozott vele Dors. – A tisztjei felbujásához – ha

egyáltalán sor került ilyesmire – idő kellett.

– Ennek Demerzel a mestere, és én, úgy látszik, alábecsültem őt. Hogy mivel érte el célját, sejtelmem sincs – fenyegetéssel-e vagy vesztegetéssel, netán meggyőzéssel. Tudhattam volna, hogy nagymestere az ármánynak és az árulásnak.

Majd kis szünet után folytatta:

– Ha nyers erőszakhoz folyamodott volna, én könnyedén elbánok mindazzal, amit ellesünk küld. Ám ki gondolta volna, hogy Mynek árulás áldozata lesz, hogy olyan könnyedén megszegik a hűségesküt?

– Én úgy tudom – csúszott ki önkéntelenül Seldon száján –, hogy az eskü nem önnek, hanem az apjának szólt.

– Ostobaság! – tiltakozott Rashelle hevesen. – Amikor az atyám átruházta rám a polgármesteri hivatalt, amelyhez törvény adta joga volt, akkor automatikusan átruházta rám a neki tett hűségesküt is. Erre számtalan példa létezik. Az esküt rendszerint megismétlik az új vezető előtt is, ám ez csak puszta formáság. Ezt jól tudják az én tisztjeim is, bár most úgy tesznek, mintha elfelejtették volna. Ürügyül jól jött nekik, hogy nő vagyok. Reszketnek a császár bosszújától, amit, ha kiállnak mellettem, könnyen elháríthattak volna. Vagy sóváran lesik most a beígért jutalmat, ami – ahogy én Demerzelt ismerem – meg is marad ígéretnek. – Hirtelen mozdulattal Seldon felé fordult. – Neki maga kell. Demerzel maga miatt csapott le ránk.

– Miért kellek én? – nézett rá Seldon.

– Ne legyen már olyan ostoba. Ugyanazért kell, amiért nekem. Hogy eszközként használja föl magát. – Mély

lélegzetet vett. – Legalább nem mindenki árult el engem. Vannak még hűséges katonák. Őrmester!

Emmer Thalus lépett be, puha, tigrisszerű léptekkel, ami nehezen illett óriási termetéhez. Egyenruhája makulátlan, hosszú szőke bajszát kackiásan fölpödörte.

– Polgármester asszony – vágta haptákba magát, és összecsapta a bokáját. Még mindig az az engedelmes katona volt, akinek Hari először látta. Vakon teljesíti a parancsot, és tökéletesen közömbös a megváltozott körülmények iránt.

Rashelle bánatosan rámosolygott Raychra:

– És veled mi lesz, kis Raych? – kérdezte. – Az volt a szándékom, hogy embert faragok belőled. De most úgy látszik, nem lesz módom rá.

– Helló, néni... asszonyom – köszönt vissza Raych ügyetlenül.

– Magával is nagy terveim voltak, dr. Seldon – folytatta Rashelle –, de magától is bocsánatot kell kérnem.

– Miattam, asszonyom, ne tegyen magának szemrehányást.

– Pedig teszek. És nem nyugszom bele, hogy Demerzel keze közé kerüljön. Ez már túl sok lenne a győzelemből, de ezt legalább még meg tudom akadályozni.

– Biztosíthatom, asszonyom, hogy én neki sem dolgoznék jobban; mint magának.

– Itt nem a munkájáról van szó. Hanem arról, hogy mire használják. Isten önnel, dr. Seldon. Őrmester, lölje le.

Az őrmester azonnal előhúzta a sugárvetőjét, mire Dors hangos kiáltással előreugrott, de Seldon kinyújtotta a kezét,

és megragadta a könyökét. Minden erejével próbálta visszatartani a lányt.

– Maradj nyugton, Dors! – kiáltott rá. – Mert megöl. Engem nem fog megölni. Te is, Raych. Húzódj vissza! Ne mozdulj! Seldon az őrmester felé fordult.

– Maga tétovázik, őrmester, mert jól tudja, hogy nem lőhet. Én tíz nappal ezelőtt megölhettem volna magát, de nem tettem. És maga akkor a becsületszavát adta, hogy meg fog engem védeni.

– Mire vár? – csattant föl Rashelle. – Azt mondtam, lője le, őrmester.

Seldon többet nem szólt semmit. Csak állt ott, miközben az őrmestermeredt szemmel, lövésre készen a fejére irányozta a sugárvetőjét.

– Hallotta a parancsot! – visította Rashelle.

– A szavát adta – mondta Seldon nyugodtan.

– Így is, úgy is elveszítem a becsületedet – nyögte ki Thalus őrmester. Ezzel leengedte a kezét, és fegyvere a padlóra koppant.

– Így hát te is elárulsz engem! – kiáltott föl Rashelle.

Mielőtt Seldon megmoccanhatott volna, vagy Dors ki tudta volna tépni magát a kezéből, Rashelle fölkapta a sugárvetőt, az őrmesterre fogta, és meghúzta az érintkezőt.

Seldon még sohasem látott működő sugárvetőt, talán a fegyver neve miatt hangos robajra és vér szertefröccsenésére számított. Ez a sugárvető azonban semmi ilyet nem idézett elő. Azt, hogy az őrmester mellében mit tett a belső szervekkel, Seldon nem láthatta; ám Thalus anélkül, hogy az arckifejezése megváltozott

volna, a fájdalom legkisebb jele nélkül összerogyott; és holtan terült el a padlón. Aztán Rashelle Seldonra irányította a fegyvert azzal az elszántsággal, amely az életben maradás minden reményétől megfosztotta Seldont.

Raych abban a pillanatban akcióba lépett, amikor látta az őrmestert elesni. Vadul hadonászott, Seldon és Rashelle közé rohant.

Rashelle egy pillanatra megzavarodott.

– Félre, Raych! Nem akarom, hogy neked bajod essék.

Ez a pillanatnyi tétovázás éppen elég volt Dorsnak. Erőszakkal kitépve magát Seldon kezéből, hosszú, lapos ívben Rashelle felé ugrott. Rashelle felordított, és elterült a padlón. A sugárvető másodszor is a földre pottyant.

Raych gyorsan fölkapta.

Seldon megborzongott, és mélyet lélegzett.

– Raych; add csak ide nekem – szólt rá a fiúra. Raych hátrahőkölt.

– Nem öli meg őt, ugye, Seldon bácsi? Jó volt hozzám.

– Én nem ölok meg senkit, Raych – mondta Seldon. – Ő megölte az őrmestert, és engem is meg akart ölni, de mégsem sütötte el a fegyvert, hogy téged megkíméljen. Ezért megérdemli, hogy éljen.

Seldon leült, lazán lógatva a kezében a sugárvetőt, miközben Dors kivette az idegkorbácsot a halott őrmester fegyvertokjából. Ekkor új hang csendült föl:

– Most már bízza őt rám, Seldon.

Seldon fölpillantott, és örömmel kiáltott fel:

– Hummin! Végre!

– Elnézését kérem, Seldon, hogy ilyen sokára jutottam ide.

Rengeteg dolgom volt. Hogy van, dr. Venabili? Úgy látom, ez itt Mannix leánya, Rashelle. De ki ez a fiú?

– Raych, fiatal barátunk Dahlból – felelte Seldon.

Katonák léptek be, és Hummin intésére tisztelettudóan fölsegítették Rashelle-t:

Dors, aki végre fellélegzett, hogy nem kell többé felügyelnie a másik nőre, lesimitotta a ruháját, és megigazította a blúzáét. Seldon hirtelen ráébredt, hogy ő még mindig fürdőköpenyben van.

Rashelle dühösen kiszabadította magát a katonák kezei közül, Humminra mutatott, és megkérdezte Seldontól:

– Ki ez?

– Chetter Hummin, a barátom és pártfogóm ezen a bolygón.

– *A pártfogója?* – ismételte meg Rashelle sátáni kacajjal. – Maga ostoba! Maga idióta! Ez az ember itt nem más, mint Demerzel. Csak rá kell nézni annak a Venabili nevezetű nőnek az arcára! Láthatja, hogy ezzel ő is tökéletesen tisztában van. Szép kis csapdába esett, rosszabb, mint amilyet én állíthattam volna magának!

90.

Aznap Hummin és Seldon egyedül ült az asztalnál; szinte az egész ebéd alatt hallgatásba merültek.

Az étkezés vége felé Seldon összeszedte a bátorságát, és érdes hangon megkérdezte:

– Nos, uram, hogy szólítsam? Nekem ön még mindig Chetter Hummin, ám ha elfogadom is az ön másik személyiségét, mégsem szólíthatom Eto Demerzelnek.

Ebben aminőségében önt megilleti a cím, de én nem tudom, mi az. Kérem, oktasson ki.

– Hívjon csak Humminnak – mondta a másik komoran –, ha nincs ellenére. Vagy Chetternek. Valóban Eto Demerzel vagyok, de a maga számára csak Hummin. Ami azt illeti, a kettő közt nincs nagy különbség. Már mondtam magának, hogy a Birodalom hanyatlík és bomlík. Én ezt mindkét minőségemben vallom. Én azt vártam a pszichohistóriától, hogy meggátolja ezt a hanyatlást és bomlást. Ha a hanyatlás és bomlás mégis bekövetkezik, akkor segítsen megújulni és új életre kelteni a Birodalmat. Ezt vallom, akárhogy hív is.

– De hiszen kezdettől fogva az ön kezében voltam – mert gondolom, ott volt a közelben, amikor őfelsége a császár fogadott engem.

– Cleonra gondol? Igen; természetesen.

– Akkor mién nem beszélt velem, mint ahogy később Hummin képében tette?

– És mit értem volna el vele? Demerzelként hatalmas teher nehezedik a vállaimra. Kézben kell tartanom Cleont, ezt a jó szándékú, de nem túl tehetséges uralkodót, és amennyire tölem telik, megakadályoznom, hogy hibát kövessen el. Kijut nekem a Trantor és a Birodalom kormányzásából is. És amint látja, elég sok időm rámegy arra, hogy féken tartsam Myneket, nehogy kárt okozzon:

– Igen, tudom – dörmögte Seldon.

– Nem volt könnyű küzdelem, és kis híján alulmaradtam. Éveket – fölföttem taktikázva Mannixszal, csakhogy kiismerjem a gondolkodását és minden lépésére

kiterveljem a megfelelő ellenlépést. Azt sohasem gondoltam volna; hogy még életében átruházza a hatalmát a lányára. Ezért őt nem is tanulmányoztam, és teljesen váratlanul ért az ő leplezetlen rámenőssége. Apjával ellentétben, ő belenőtt a hatalomba, és fogalma sem volt annak korlátairól. Amikor magát lépre csalta, engem is rákényszerített, hogy lépjek, pedig még nem készültem föl teljesen.

– Azért aztán én is majdnem ráfizettem. Kétszer is szembe kellett nézmem a sugárvető csövével.

– Tudom – bólintott Hummin. – De már a Felvilágon is kis híján elveszítettük magát – egy másik incidens, amelyre nem számíthattam.

– De maga még nem felelt a kérdésekre. Mért hagyta, hogy végigbujdokoljam a Trantort Demerzel elől, amikor maga volt Demerzel?

– Maga azt mondta Cleonnak, hogy a pszichohistória csupán elméleti koncepció, egy minden gyakorlati jelentőség nélküli matematikai játék. Lehet, hogy ez így is volt, ám ha én hivatalos minőségemben közeledtem volna magához, biztos hogy maga kitartott volna e mellett a meggyőződése mellett. A pszichohistória ötlete azonban megragadta a fantáziámat. Arra gondoltam, hogy hátha mégis több van benne, mint pusztá játék. Meg kell értenie, hogy én nem akartam magát csak úgy fölhasználni; nekem igazi, gyakorlati pszichohistóriára van szükségem.

Ezért hagytam magát, mint mondja, hogy végigbujdokolja a Trantort, miközben a rettegett Demerzel folyton ott volt a sarkában. Úgy éreztem, hogy ez nagy mértékben

hőzázsegíti magát a koncentráláshoz. Fölcsigázza a pszichohistória iránti érdeklődését, és sokkal többre fogja tartani azt pusztá matematikai játéknál. Maga szívesebben nekilát a kidolgozásának a jó szándékú, idealista Hummin, minta császári lakáj Demerzel kedvéért. Ezenkívül módja lesz rá, hogy bepillantson a Trantor változatos világába, ami szintén hasznára lehet. Sokkal inkább, mintha egy távoli bolygó elefántcsonttoronyában kuksolna matematikusoktól körülvéve. Igazam volt? Sikerült elindulnia?

– A pszichohistóriában? – kérdezte Seldon. – Igen, Hummin, sikerült. Azt hittem, tudja.

– Honnan tudhattam volna?

– Dorsnak elmondtam.

– De nekem nem. Most viszont engem is beavat. Ez jó hír.

– Azért nem egészen – hűtötte le Seldon. – Még csupán a kezdet kezdeténél tartok. De már ez is valami.

– Ki tudja ezt fejteni egy matematikában járatlan laikusnak?

– Azt hiszem, igen. Tudja, Hummin, én kezdettől fogva úgy tekintettem a pszichohistóriára, mint olyan tudományra, amelyelegy átlag négymilliárdnyi lakosú, összesen huszonötmilliónyi világ kölcsönös cselekvése határoz meg. Ám ez túlságosan hatalmas nagyságrend. Túlságosan bonyolult ahhoz, hogy kezelni lehessen. Ha sikert akarok elérni, ha használható, gyakorlati pszichohistóriai módszert akarok kidolgozni, akkor előbb valamilyen egyszerűbb rendszert kell találnom.

Ezért arra gondoltam, hogy visszamegyek az időben, és egy magányos világot vizsgálók, amely a Galaxis

benépesítése előtti ködös időkben az egyedüli otthona volt az emberiségnek. Mycogenben emlegetnek egy Auróra nevű szülőbolygót, míg Dahlban a Földet tartják az emberiség bölcsőjének. Eleinte azt hittem, hogy ez egy és ugyanaz a világ, csak másképpen nevezik, ám volt egy pont, ahol elég lényeges különbség mutatkozott a kettő között. Ez kizárja az azonosságot. De ennek nem volt jelentősége. Mert olyan keveset tudunk egyikről is meg a másikról is, és az a kevés is olyannyira belevész a mítoszok és legendák ködébe, hogy a pszichohistória szemszögéből reménytelennek bizonyult ez a megközelítés is. – Hörpintett a hideg gyümölcslemből, egy pillanatra sem véve le a tekintetét Hummin arcáról.

– No és? – sürgette Hummin.

– Időközben Dors elmesélt nekem valamit, amit én a kéz a combon történetnek nevezek magamban. Önmagában teljesen jelentéktelen, humoros és hétköznapi történet volt, ám ezzel kapcsolatban Dors megemlítette, milyen eltérő szexuális erkölcsök uralkodnak az egyes világokon és a Trantor különböző szektoraiban. Úgy fogta föl az egyes trantori szektorokat, mintha eltérő világok lennének. Meg is fordult a fejemben, hogy a huszonötmillió világ helyett huszonötmillió plusz nyolcszáz világ vizsgálata vár rám. A különbség jelentéktelen, így hát meg is feledkeztem róla.

Ám, ahogy a császári szektorból Streelingbe, majd Mycogenbe, aztán Dahlba és Mynekbe kerültem, magam is megfigyeltem a köztük lévő nagy különbséget. Erősödött bennem az a gondolat, hogy a Trantort ne egyetlen világgként, hanem világok összességéként szemléljem, de

még mindig elkerülte a figyelmemet a döntő mozzanat.

Csak amikor Rashelle-t hallgattam, mert végül is hasznos volt, hogy a végén Mynek fogságába estem, és hasznos volt Rashelle hebehurgyasága is, amellyel grandiózus tervéi szolgálatába akart állítani engem, szóval amikor Rashelle-t hallgattam, ő azt mondta, hogy ő csak a Trantorra pályázik, meg néhány világra a közvetlen közelségben. Szerinte ez maga fölér egy birodalommal, és a külső világokra csak mint „távoli semmiségekre” legyintett.

Ekkor világosodott meg bennem, ami már jó ideje ott motoszkálhatott a gondolataim mélyén. Egyfelől a Trantor, mint nyolcszáz kisebb világból álló népes birodalom, egy rendkívül sokrétű társadalmi rendszernek ad otthont. Ez önmagában is eléggé komplex rendszer ahhoz, hogy értelmet adjon a pszichohistóriának, ugyanakkor a Birodalom egészéhez viszonyítva elég egyszerű ahhoz, hogy talán gyakorlatilag is használhatóvá tegye a pszichohistória módszerét.

– És a többiek? A huszonötmillió külső világ? „Távoli semmiségek!”

– Természetesen azok is hatnak a Trantorra, és a Trantor is hat rájuk, ezek a hatások azonban másodrendűek. Ha első megközelítésre ki tudnék dolgozni olyan pszichohistóriát, amely érvényes a Trantorra, akkor a külső világok hatásait a későbbi finomítások során mérlegelni lehetne. Érti, mit akarok mondani? Én egyetlen magányos világot hajsoltam, amelyre alkalmazni lehetne a pszichohistóriát mint gyakorlati tudományt, és a régmúltban

kerestem ezt a világot. Holott ez az egyetlen világ itt van most a talpam alatt.

– Csodálatos! – áradozott Hummin örömteljes megkönnyebbüléssel.

– Ám a java még hátra van, Hummin. Nekem kellő részletességgel el kell mélyednem a Trantor tanulmányozásában. Ki kell dolgoznom a megfelelő matematikai módszert. Ha szerencsém lesz, és megérem az öregkort, akkor még a halálom előtt megtalálom a választ. Ha nem, akkor az utódaimra vár a munka. Könnyen lehet, hogy a Birodalom szilánkjaira hullik, mielőtt a pszichohistóriából használható módszer válik.

– Én minden tőlem telhető segítséget megadok magának.

– Tudom – bólintott Seldon.

– Így hát megbízik bennem, annak ellenére, hogy Demerzel vagyok?

– Maradéktalanul. Abszolúte. De csak azért, mert maga *nem* Demerzel.

– De az vagyok – erősködött Hummin.

– Nem az. Maga Demerzelként és Humminként sem az, aki valójában.

– Hogy érti ezt? – kérdezte Hummin tágra nyílt szemmel, és kissé elhúzódott Seldontól.

– Úgy értem, hogy magának sajátos a humora, ezért választotta a Hummin nevet. Hummin a human, azaz ember szóra utal, nem igaz?

Hummin nem válaszolt. Csak némán bámult Seldonra.

Végül Seldon kimondta, amit gondolt:

– Mivel maga nem ember, Hummin-Demerzel. Maga robot.

Dors

SELDON; HARI -... Hari Seldon nevét általában a pszichohistóriával kapcsolatban említik, a matematika és a társadalmi változások nagy mágusát látják benne. Kétségkívül ő maga is bátorította ezt, hiszen szakírásaiban sehol sincs utalás arra, hogyan jött rá a pszichohistória különböző problémáinak megoldására. Szavaiból azt sejtethetnénk, hogy minden gondolatát a levegőből olvasta ki. Hallgat kutatásainak zsákutcáiról is, ha voltak ilyenek, s nem említi azt sem, ha netán téves irányba indult el.

...Magánéletéről alig tudunk valamit. A szüleiről és hozzátartozóiról csak egy-két jelentéktelen adat van a birtokunkban. Egyetlen fiáról, Raych Seldonról tudjuk, hogy örökbe fogadta, de hogy milyen körülmények között, az homályba vész. Nincsenek adatok a feleségéről, csak annyit tudunk, hogy nő volt. Semmi kétség, Seldon ragaszkodott a titokzatossághoz, a pszichohistóriát kivéve. Mintha azt akarta volna sugallani, hogy ő nem is élt, csupán pszichohistorizált.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

91.

Hummin csak ült nyugodtan, egyetlen izma sem rándult, szemét Seldonra meresztve, aki türelmesen várt.

Humminon a sor, gondolta, hogy fölvegye a kesztyűt.

Hummin azonban csak annyit mondott:

– Robot? Én? Feltételezem, hogy roboton ön mesterséges lényt ért, olyasmit, mint amelyet a mycogeni Szakratóriumban látott.

– Nem egészen olyat – mondta Seldon.

– Nem fém? Nem fényesre csiszolt? Nem egy élettelen hasonmás? – kérdezte Hummin a vidámság minden jele nélkül.

– Nem. A mesterséges élőlénynek nem kell feltétlenül fémből készülnie. Én olyan robotról beszélek, amely külsőre megkülönböztethetetlen az embertől.

– Ha megkülönböztethetetlen, akkor maga hogy különbözteti meg, Hari?

– Nem a külseje alapján.

– Magyarázza meg.

– Nos, Hummin, már mondtam, miközben Demerzel, vagyis maga elől menekültem, hallottam két ősi világról, az Auróráról és a Földről. Mindkettőt úgy emlegették, mint az első vagy egyetlen világot. Mindkettővel kapcsolatban robotokról is beszéltek, csak eltérő módon.

Seldon elgondolkodva nézte az asztal túlsó oldalánál ülő embert, és azon tűnődött, hogy vajon adja-e valamilyen jelét annak, hogy kevesebb-e vagy éppenséggel több, mint egy ember.

– Az Aurórával kapcsolatban – folytatta – emlegettek egy robotot, egy renegátot, aki elárulta az ügyet. A Földdel kapcsolatban viszont úgy szól a legenda a robotról, mint hősről, mint megmentőről. Vajon messze járok-e az

igazságtól, ha föltételezem, hogy egy és ugyanazon robotról van szó?

– Igazán? – dörmögte Hummin.

– Én legalábbis így gondoltam, Hummin. Szerintem a Föld és az Auróra két különálló világ volt, amelyek egy időben léteztek. Azt nem tudom, hogy melyik volt előbb. A mycogeniek arroganciájából és fölényességéből ítélve azt kell föltételeznem, hogy az Auróra volt az eredeti világ, és a lakói lenézték a földieket, akik tőlük származtak – úgymond elkorcsosodtak.

Másfelől viszont Rittah anyó, aki a Földről mesélt nekem, meg volt győződve, hogy a Föld volt az emberiség bölcsője, és az a körülmény, hogy az emberek trillióit számláló egész Galaxisban senki sem osztja a parányi, elszigetelt Mycogen erkölcsi világképét, arról tanúskodhat, hogy mégiscsak a Föld volt az őseredeti lakóhely és az Auróra volt a tévelygő ivadék. Ezt egymagam nem tudom eldönteni, de megosztom önnel a gondolataimat, hogy megértse a végkövetkeztetésemet.

– Értem magát – bólintott Hummin. – Kérem, folytassa.

– A két világ ellenségként állt szemben egymással. Rittah anyó szavai nem hagytak kétséget efelől. Ha összehasonlítom egymással a mycogenieket, akik az Aurórát tartják az ősvilágnak, és a dahliakat, akik viszont a Földet, szerintem nem az a lényeges, hogy melyik volt az első, hanem hogy az Auróra volt a fejlettebb, amely képes volt bonyolultabb robotokat alkotni, még olyanokat is, amelyeket külsőre nem lehet megkülönböztetni az embertől. Az Aurórán megterveztek, létrehozta egy ilyen

robotot. A teremtmény föllázadt, és otthagya az Aurórá. A földlakók hőst látnak benne, mert nyilvánvaló, a Földhöz kellett hogy csatlakozzék. Hogy ezt miért, milyen megfontolásból tette, nem tudnám megmondani.

– Amikor róla beszél – szúrta közbe Hummin –, ön bizonyára nem érző lényt, hanem tárgyat ért rajta.

– Meglehet, csak hogy magát elnézve nehezen tudom rászánni magam, hogy lelketlen tárgyat lássak benne – mondta Seldon. – Rittah anyó hisz abban, hogy ez a hősróbot – az ő hőse – még mindig létezik, és szükség esetén vissza fog térni. Gondolom, hogy semmi sem lehetetlen egy halhatatlan robot számára. Mindaddig halhatatlan, amíg el nem hanyagolják az elhasznált alkatrészek cseréjét.

– Az agyát is cserélik? – kérdezte Hummin.

– Az agyát is. Én alig tudok valamit a robotokról, de elképzelem, hogy egy új agyba át lehet írni mindazt, amit a régi tartalmazott. Rittah anyó utalt is valamilyen különleges emberfeletti képességre. Mindjárt gondoltam, hogy ez nem lehet másként. Lehet, hogy én egyben-másban romantikus beállítottságú vagyok, de azért annyira nem, hogy elhiggyem: egyetlen robot átállása megváltoztathatja a történelem menetét. Egyetlen robotképtelen arra, hogy garantálja a Föld győzelmét, az Auróra vereségét – hacsak nem volt valami különös, valami rendkívüli azzal a robottal.

– Nem gondolja, Hari – érvelt Hummin –, hogy maga most a legendák birodalmába tévedt, olyan legendákéba, amelyeket az évszázadok és az évezredek alaposan eltorzítottak? Olyannyira, hogy közönséges hétköznapi események a természetfölöttiség ködébe burkolóztak? El

tudja hitetni magával egy olyan robot létezését, amely nemcsak hogy embernek látszik, de ráadásul örök életű, és pszichikai erővel is bír? Nem fél, hogy az emberfölöttiben való hit útvesztőjébe téved?

– Én nagyon is tisztában vagyok azzal, mi a legenda. Én nem dőlök be a legendáknak, és nem hiszek a tündérmesékben. Mégis, amikor azt látja az ember, hogy egyes különös események – amelyeneket magam is átéltem és megtapasztaltam – alátámasztják azokat...

– Például?

– Hummin, én mióta csak találkoztunk, megbíztam magában. Igen, maga mellém állt akkor a két csavargó ellen, holott senki sem kötelezte erre. Ezzel megnyerte a bizalmamat, mert akkor még nem tudhattam, hogy maga bérelte föl őket, és csak azt tették, amivel megbízta őket. De hagyjuk ezt.

– Ugyan – mondta Hummin, és árnyalatnyi önelégültség érződött ki a hangjából.

– Én megbíztam magában. Könnyedén rávett, hogy ne menjek haza a Heliconra, és ehelyett a Trantor világcsavargója legyek. Kétkedés nélkül elhittem minden szavát. Teljesen magára bíztam a sorsomat. Most, hogy visszatekintek akkori önmagamra, úgy érzem, mintha nem is én lettem volna. Engem nem egykönnyen lehet az orromnál fogva vezetni, mégis az történt. Sőt mi több: még csak nem is találtam furcsának, hogy olyan mértékig kiléptem önmagamból.

– Hát csak ismeri magát, Hari.

– Nemcsak rólam van szó. Hogy lehet az, hogy Dors

Venabili, az a gyönyörű lány, otthagyja karrierjét, és követ engem a bujkálásban? Hogy lehet az, hogy kockára tegye a saját életét csak azért, hogy az enyémet megmentse, mintegy szent kötelességének érezze az én védelmemet és mellette szinte minden másról megfeledkezzék? Mindez pusztán azért, mert maga megkérte erre?

– Én tényleg megkértem rá, Hari.

– Rám azonban Dors nem tesz olyan benyomást, mint aki egyszerűen megváltoztatja az életét, ha megkérlik. De azt sem hiszem, hogy első látásra vadul belém habarodott volna, és nem bírta nélkülem. Nem mintha jelenléte ellenemre lett volna, csakhogy Dors látszólag tökéletesen ura az érzelmeinek, őszintén megvallva jobban, mint én az ő vonatkozásában.

– Nagyszerű lány – jegyezte meg Hummin. – Megértem magát.

– Továbbá miként lehet az – folytatta Seldon –, hogy Napmester Tizennégy, ez a fennhéjázó szörnyeteg, akinek a népe is legalább olyan öntelt, hajlandónak mutatkozik, hogy befogadjon olyan idegeneket, mint Dors meg én, és úgy bánjon velünk, ahogy a mycogeniektől egyáltalán kitelhet? Miután megszegtünk minden szabályt, és többször is szentségtörést követtünk el, maga mégis rá tudta őt beszélni, hogy elengedjenek bennünket.

Rá tudta venni a kicsinyes előítéletekkel teli Tisalveréket, hogy befogadjanak bennünket. Hogy tud maga mindenütt otthon lenni a világon, megbarátkozni mindenkivel, befolyással lenni mindenkire függetlenül attól, hogy kinek mi a rögeszméje? Apropos, hogy sikerül Cleont is

manipulálni? Persze őt befolyásolható és könnyen formálható személynek tartják. De hogy tudta kézben tartani az apját, aki közismerten nyers és ellentmondást nem tűrő önkényúr volt? Mindenekfölött azt magyarázza meg, miért van az, hogy a myneki IV. Mannix évtizedeket áldozott a maga nemében páratlan és minden vonatkozásban hatékony hadserege kiépítésére, amely mégis egy szempillantás alatt darabokra hullott, mihelyt a lánya próbára akarta tenni? Hogy tudta a katonákat rávenni, hogy egytől egyig elárulják urukat, mint ahogy egykor maga is megtette?

– Nem lehet – próbált érvelni Hummin –, hogy mindez azért van, mert olyan személyiség vagyok, aki jó érzéssel megtalálja az utat a legkülönbélebb emberekhez, és megvan rá a lehetőségem, hogy szívességet tegyek némely kulcsembereknek, akik a jövőben is számíthatnak hasonlóra? Szerintem amit tettem, ahhoz nincs szükség semmiféle természetfölötti erőre:

– Semmihez? Még a myneki hadsereg semlegesítéséhez sem?

– Nem akartak egy nő szolgálatába állni.

– Ugyan már, hiszen sok év óta tudhatták, hogy abban a pillanatban, amint Mannix lemond a hatalomról, vagy meghal, Rashelle lesz a polgármesterük, mégsem zúgolódott senki, amíg ön elérkezettnek nem látta az időt, hogy rádöbbenjenek elégedetlenségükre. Dors egyszer azt mondta magáról, hogy nagyon meggyőző ember. És az is. Meggyőzőbb, mint bármely ember lehet. De annál nem meggyőzőbb, mint egy különleges szellemi erővel bíró

halhatatlan robot lehet. Nos, Hummin?

– Mit akar tőlem, Hari? – kérdezte Hummin. – Azt várja tőlem, hogy beismerjem: robot vagyok? Hogy csak a külsőre látszom embernek?

Seldon feléje hajolt az asztalon keresztül.

– Igen, Hummin, azt akarom. Elvárom magától, hogy árulja el nekem az igazságot, és nekem alapos a gyanúm, hogy amit az imént fölsorolt, az az igazság. Maga, Hummin, ugyanaz a robot, amelyet Rittah anyó Da-Nee-ként, Ba-Lee barátjaként emlegetett. Ismerje el. Más választása úgyszólván nincs.

92.

Mintha egyedül lettek volna egymással szemben egy parányi világegyetemen. Csendesen ültek ott Mynek kellős közepén, miközben a myneki hadsereg letette a fegyvert a császári hadak előtt. Itt, az események közepette, amelyeket az egész Trantor – talán az egész Galaxis – lélegzet-visszafojtva figyelt, itt volt a tökéletes elzártságnak ez a parányi burka, amelyben Seldon és Hummin eljátszotta a macska-egér játékát. Seldon mindent megtett, hogy kimondassa a másikkal az új valóságot, miközben Hummin jelét sem adta annak, hogy tudomást venne annak létezéséről.

Seldon nem tartott attól, hogy megzavarják őket. Biztosra vette, hogy azt a láthatatlan védőburkot, amelyben ők vannak, senki sem sértheti meg, hogy Hummin – nem: a robot – hatalma távol tart onnan mindenkit játszmájuk végéig.

– Maga ügyes fickó, Hari – szólalt meg végre Hummin –, de nem látom be, miért kellene nekem elismernem, hogy robot vagyok, és miért nincs más választásom. Mindaz, amit mond, tény, igaz-a maga viselkedése, Dors magatartása, a Napmesteré, Tisalveré, a myneki tábornokoké – mind, mind úgy eshetett meg, ahogy maga állítja, de ez még nem jelenti azt, hogy az események okainak értelmezésében magának lenne igaza. Hiszen mindennek, ami történt, lehet természetes magyarázata. Maga megbízott bennem, mert igazat adott nekem; Dors fontosnak érezte a maga biztonságát, mivel – lévén maga is történész – döntő jelentőséget tulajdonított a pszichohistóriának, Napmestert és Tisalvert hozzám láncolják azok a szívességek, amelyekről maga semmit sem tud; a myneki tábornokok pedig ódzkodtak attól, hogy egy nő parancsoljon nekik. Miért kell rögtön a természetfölöttiben keresni a magyarázatot?

– Ide figyeljen, Hummin – csattant fel Seldon –, valóban az a meggyőződése, hogy a Birodalom hanyatlóban van? Fontosnak tartja, hogy elejét vegyük az összeomlásnak vagy legalábbis csökkentsük a katasztrófa mértékét?

– De még mennyire – jelentette ki Hummin, és Seldon érezte az állítás őszinteségét.

– És valóban azt akarja, hogy részletesen kidolgozzam a pszichohistória alapelveit, mert úgy érzi, hogy maga képtelen erre?

– Ehhez hiányzik belőlem a tehetség.

– Valóban azt hiszi, csak én vagyok képes megbirkózni a pszichohistóriával, annak ellenére, hogy néha magam is

kétkedem ebben?

– Igen.

– És azt is tudja, hogy amiben csak képes, segítenie kell nekem?

– Tudom.

– A személyes részrehajlásnak, önzésnek itt nincs helye?

Hummin komor arcán halvány mosoly suhant át, és a csendben Seldon egy pillanatra megérezte a másik mérhetetlen fáradtságát.

– Én tartós karriert építettem föl magamnak úgy, hogy kikapcsoltam minden személyes részrehajlást és önzést.

– Akkor elfogadom a segítségét. Egyedül a Trantorra építve is ki tudom dolgozni a pszichohistória elméletét, de bizonyos nehézségeim lesznek. Ezeket is le tudom küzdeni, csak hogy sokkal könnyebb volna a dolgom, ha ismernék bizonyos sarkalatos tényeket. Például: a Földön vagy az Aurórán ringott-e az emberiség bölcsője, netán valahol egészen máshol? Milyen volt a viszony a Föld és az Auróra között? Ezek közül melyik hódította meg a Galaxist? Netán mindkettő? Ha az egyik, akkor miért nem a másik? Ha mindkettő, akkor hogy osztozkodtak? Vannak-e világok, amelyek mindkettő leszármazottai vagy csak az egyiké? Milyen okból mondtak le a robotokról? Mi módon lett a Trantor a Birodalom központja, és miért nem egy másik bolygó az? Mi történt a Földdel és az Aurórával? Kapásból millió kérdést is föl tudnék tenni, és idővel még újabbak is fölmerülhetnek. Vagy maga, Hummin, képes engem tudatlanságban hagyni s ezzel kockáztatni a sikert? A maga információi egyengethetnék az utamat a siker felé!

- Ha én volnék az a robot, vajon beleférne-e az agyamba a sok millió világ egész húszezer éves történelme?
- Én nem ismerem a robotagyak kapacitását. Nem ismerem az ön agyának kapacitását sem. De ha memóriájának korlátozott is a befogadóképessége, akkor valahol bizonyára biztonságos és hozzáférhető módon rögzítve vannak a további információk. Ha nekem szükségem van rájuk, hogyan tagadhatná meg tőlem őket? S ha valóban nem tagadja meg azokat tőlem, akkor hogyan állíthatna mást, mint hogy ön a robot, az a robot, a lázadó? Seldon hátradőlt a széken, és mélyet lélegzett.
- Így hát még egyszer megkérdezem: maga az a robot? Ha akarja, hogy legyen valami a pszichohistóriából, akkor be kell ismernie. Ha továbbra is tagadja, és sikerül is meggyőznie engem, akkor sokkal, de sokkal kisebb a reményem a pszichohistória kidolgozására. Magától függ. Maga a robot? Maga Da-Nee?
- Hummin rendíthetetlen nyugalommal jelentette ki:
- A maga érvei visszaverhetetlenek. R. Daneel Olivaw vagyok. Az R. betű a robot jele.

93.

R. Daneel Olivaw továbbra is nyugodtan beszélt, bár Seldon úgy érezte, hogy alig észrevehetően megváltozott a hanghordozása, mintha most, hogy többé nem kell szerepet játszania, könnyebben esnék neki a szó.

– Húszezer év alatt – magyarázta Daneel – senki sem sejtette rólam, hogy robot vagyok, hacsak én nem akartam, hogy megtudják. Részben azért, mert az emberiség olyan

régen lemondott a robotokról, alig akad valaki, aki egyáltalán tudja, hogy valaha is léteztek. Részben pedig azért, mert nekem megvan a képességem arra, hogy ismerjem és befolyásoljam az emberek érzelmeit. Az ismerettel nincs semmi gond, az érzelmek befolyásolása azonban már nem olyan egyszerű, s ez összefügg robot mivoltommal, jóllehet akkor csinálom, amikor akarom. A képességem megvan hozzá, csak az akaratomon múlik, hogy ne használjam. Igyekszem sohasem beavatkozni, csak ha nincs más választásom. És ha mégis beavatkozom, ritkán fordul elő, hogy többet csináljak, mint csupán megerősítem azt, ami amúgy is történne. Ám ha enélkül is el tudom érni a célokat, akkor még ettől is tartózkodom.

Napmester Tizennégyet nem kellett megdolgoznom azért, hogy befogadja magukat – „megdolgozást” mondok, mert tudja, ez nem valami kellemes dolog. Nem kellett őt megdolgoznom, minthogy le volt kötelezve bizonyos szívességekért, és rögeszméi ellenére is becsületes ember. Másodszor már be kellett avatkoznom, amikor maga az ő szemében szentségtörést követett el, de ez a beavatkozás nagyon kevésből állt. Nem nagyon égett a vágytól, hogy a császári hatóságok kezére játssza magát, amelyeket nem kedvel. Egy kissé megerősítettem benne ezt az ellenszenvet, mire elfogadta az én érveimet, amelyeket egyébként hamisnak is tarthatott volna, és rám bízta magát.

De magát sem kellett nagyon megdolgoznom. Maga is bizalmatlan volt a császáriak iránt. Manapság a legtöbb

ember így érez, ami előjele a Birodalom hanyatlásának és bukásának. S mi több: maga büszke volt a pszichohistóriai elgondolására, büszke volt rá, hogy kigondolta. Nem bánta volna, ha gyakorlati módszer válik belőle. Ez még tovább táplálta volna a büszkeségét.

Seldon a homlokát ráncolta.

– Már elnézést, Robot mester, de én nem tudok róla; hogy ennyire megszállt volna a becsvágy ördöge.

– Magát egyáltalán nem szállta meg a becsvágy ördöge. Maga tökéletesen tisztában van azzal, hogy se nem csodálnivaló, se nem hasznos, ha valakit csupán a becsvágy sarkall. Ezért igyekszik elnyomni magában ezt a fajta ösztönzést, holott ugyanazzal az erővel azt is kívánhatná, hogy ne a szíverése tartsa életben. Egyik ellen sem tehet semmit. Jóllehet saját lelki nyugalma érdekében leplezi maga előtt a becsvágyát, előlem azonban nem rejtheti el. Az ott van, bármilyen gondosan igyekszik is álcázni. Nékem csak egy árnyalatnyit kellett erősítenem rajta, és maga egyszerre hajlandónak mutatkozott rá, hogy elrejtőzzék Demerzel elől, holott egy pillanattal előbb visszautasította volna még a próbálkozás lehetőségét is. És kész volt hévvel dolgozni a pszichohistórián, amit egy pillanattal korábban még megvetéssel utasított volna vissza.

Annak nem láttam szükségét, hogy bármi máshoz hozzányúljak, így maga szépen kihámozta ezt a robotügyet. Ha én ezt tudom, elejét vehettem volna, de hát az én előrelátásom és az én képességeim sem korlátlanok. De most már nem is bánom, hogy így történt. Az érvelése előtt

meg kell hajolni, és fontos, hogy maga tudja rólam, mi vagyok, s hogy ebben a minőségemben a segítségére lehetek.

Kedves Seldon, az érzelmek a mozgatói az emberi cselekvésnek, sokkal erősebbek, mint maguk az emberek sejtik. Magának fogalma sincs, mi mindent el lehet érni az érzelmek legenyhébb befolyásolásával, és hogy én mennyire ódzkodom attól, hogy beavatkozzam a maguk lelkébe.

Seldonnak nagy erőfeszítésébe került elképzelni magát olyan embernek, akit a becsvágy hajt.

– Miért ódzkodik? – kérdezte.

– Mert könnyen túllőhetek a célon. Meg kellett fékeznem Rashelle-t, nehogy feudális anarchiába döntse a Birodalmat. Ha elsietem a dolgot a lelkek befolyásolásával, könnyen meglehet, hogy véres fölkelés lett volna a vége. A férfiak azok férfiak, és a myneki tábornokok csaknem mind azok. Nem sok kell hozzá, hogy felszínre hozzuk a minden férfinban ott lappangó ellenérzést és a nőktől való latens félelmet. E mögött valamilyen biológiai dolog lehet, amit én mint robot nem értek teljesen.

Nekem csak erősítenem kellett ezen az érzésen, hogy keresztülhúzzam Rashelle számításait. Ha csak egy milliméterrel túllövök a célon, akkor saját tervemet kockáztatom: a vértelen hatalomátvételt. Én semmi mást nem akartam elérni, csak hogy ne tanúsítsanak ellenállást, amikor katonáim megérkeznek.

Daneel elhallgatott, mintha a szavakat keresné, aztán így folytatta:

– Nem akarok belemerülni pozitronikus agyam működésének matematikai elveibe. Ez több, mint amennyit én meg tudok érteni, bár maga, ha akarná, talán könnyebben eligazodna köztük. Elég az hozzá, hogy engem a robotika három törvénye irányít, amelyeket egyszer valaha régen így foglaltak szavakba:

Egy: A robot nem tehet kárt az emberi lényben, és nem tűrheti el, hogy tétlensége miatt sérelem érjen egyetlen emberi lényt is.

Kettő: A robot köteles engedelmeskedni az ember parancsainak, kivéve, ha ezek a parancsok sértik az első törvényt.

Három: A robot köteles védelmezni magát, de csak abban az esetben, ha ez a védelem nem sérti az első vagy a második törvényt.

Húszezer évvel ezelőtt volt nekem egy... egy barátom. Egy másik robot. Nem olyan, mint én. Őt nem lehetett volna összetéveszteni az emberrel, de ő volt az, aki birtokában volt a pszichikai erőnek, ő volt az, akinek a segítségével én is szert tettem a magaméra. Ő ismerte föl; hogy lennie kell még ennél a három törvénynél is átfogóbb törvénynek. A nulladiknak nevezte el. Ez így hangzik:

Nulla: A robot nem okozhat kárt az emberiségnek, avagy nem tűrheti el, hogy tétlensége miatt sérelem érje az emberiséget.

Ekkor az első törvény így fog hangzani:

Egy: A robot nem tehet kárt az emberi lényben, és nem tűrheti el, hogy tétlensége miatt sérelem érjen egyetlen emberi lényt is, kivéve, ha ez sértené a nulladik törvényt:

És hasonlóképp módosul a második és a harmadik is. Érti? – kérdezte Daneel nyomatékosan, és Seldon bólintott.

– Értem.

– A baj csak az, Hari, hogy egy emberi lényt könnyű azonosítani. Rá tudok mutatni az ujjammal. Könnyű megállapítani, hogy mi árthat egy emberi lénynek és mi nem – legalábbis viszonylag könnyű. Ám mi az, hogy *emberiség*? Mire mutathatunk rá, ha az emberiségről beszélünk? És hogyan határozhatjuk meg az emberiségnek okozott kárt? Hogyan okozhat egy cselekvéssor több jót, mint kárt az emberiség egészének? És hogyan állapíthatjuk ezt meg? Az a robot, amelyik elsőnek megfogalmazta a nulladik törvényt, azért halt meg – vált végleg működésképtelenné –, mert olyasmit volt kénytelen tenni, ami érzése szerint megmenti az emberiséget, ám amiről maga sem tudhatta biztosan, hogy valóban megmenti-e. És amikor működésképtelenné vált, rám bízta a Galaxis sorsát.

Én azóta is próbálkozom. Csak a lehető legkisebb mértékig avatkoztam be, rábízva magukra az emberekre, ítéljék meg maguk, mi vált a javukra. Ők megengedhették maguknak hogy kockáztassanak, én nem. Ők eltéveszthették a célt, én nem. Ők akaratlanul kárt okozhattak, én abban a pillanatban működésképtelenné válnék. A nulladik törvény nem nézi el az akaratlan károkozást.

Időnként azonban kénytelen vagyok akcióba lépni. Az a körülmény, hogy még mindig működöm, azt bizonyítja, hogy

az akcióim ménékelték voltak és óvatosak. Azóta azonban, hogy a Birodalom működésében zavarok mutatkoznak, és elkezdődött a hanyatlás, egyre gyakrabban be kell avatkoznom, és most már évtizedek óta kénytelen vagyok eljátszani Demerzel szerepét, hogy a kormány irányításával megpróbáljam elejét venni az összeomlásnak. És látja, még mindig működöm.

Amikor maga föllépett a tízéves konferencián, rögtön fölismertem, hogy a pszichohistóriával olyan eszközhöz juthatunk, amely segít fölismerni, mi jó és mi rossz az emberiség számára. Segítségével a döntéseink nem lennének esetlegesek. Akkor a döntéseket nyugodtan rábízhatnám az emberekre, és én csak a végszükség esetére tartogatnám magamat. Ezért gyorsan elintéztam, hogy Cleon tudomást szerezzen a maga előadásáról, és udvarába rendelje önt: Aztán amikor meghallottam, hogy maga nem lát fantáziát a pszichohistóriában, kénytelen voltam kigondolni valamit, hogy mégis nekifogjon. Megért engem, Hari?

Seldon kissé megszeppelve felelte: – Megértem, Hummin.
– Magának én megmaradok Humminnak azokon a ritka alkalmakon, amikor találkozni tudunk. Én átadok magának minden információt, amit szükségesnek tart, és Demerzel személyében amennyire csak tőlem telik, meg fogom védeni magát. A Daneel nevet soha senkinek egy szóval se említse.

– Eszembe se jutna – sietett kijelenteni Seldon. – Minthogy rá vagyok utalva a segítségére, magamnak ártanék, ha akadályoznám a tervei megvalósításában.

– Igen, ezzel én is tisztában vagyok – mondta Daneel fáradt mosollyal. – Elvégre, Seldon, elég hiú ahhoz, hogy a pszichohistória minden dicsőségét megtartsa magának. És örökre el fogja titkolni, hogy egy robot segítségére szorult.

Seldon elpirult.

– Én nem vagyok...

– De igenis az, még ha gondosan titkolja is maga előtt. És ez így is van jól, én pedig még tovább erősítem azt magában, hogy soha ne legyen képes szót ejteni rólam mások előtt. Még csak eszébe sem jut ennek a lehetősége.

– Gondolom, Dors tudja... – kezdte Seldon.

– Ő tud rólam. De ő sem képes beszélni rólam másoknak. És most, hogy maguk mindketten ismerik igazi mivoltomat, egymás között nyugodtan beszélhetnek róla, de mások előtt soha.

Daneel fölállt.

– Hari, nekem dolgom van. Magát meg Dorst hamarosan visszaviszik a császári szektorba...

– A Raych fiúnak is velem kell jönnie. Nem hagyhatom el őt. Aztán van egy Jugo Amaryl nevű dahli fiatalember...

– Értem. Raych is magukkal megy, és minden barátjának kedvére tehet. Mindnyájukról megfelelően gondoskodni fognak. Maga végre elkezdi a kutatást a pszichohistória számára. Kap embereket. Megkapja a szükségesen komputereket és a szakirodalmat. Én a lehető legkevesebbet fogom zavarni, és ha a nézetei ellenállásba ütköznek, de ez nem veszélyezteti a küldetését, akkor magának kell megoldania a konfliktust.

– Várjon csak, Hummin – kapott észbe hirtelen Seldon. – Mi van akkor, ha a maga minden segítségével és az én egész munkám kárba vész, mert mégsem lehetséges gyakorlati módszert faragni a pszichohistóriából? Mi van, ha kudarcot vallok?

– Erre az esetre van a kezemben egy másik terv is – állt föl Daneel. – Olyan, amelyen már régóta dolgozom egy másik világon. Ez is nagyon bonyolult, és bizonyos mértékig még radikálisabb, mint a pszichohistória. Lehet, hogy az is kudarcra van ítélve, ám nagyobb esélye van a sikernek, ha egy helyett két úton indulnak el.

Fogadja meg a tanácsomat, Hari! Ha valaha is sikerül kidolgoznia egy módszert, amellyel elejét veheti a legrosszabb bekövetkeztének, akkor gondoljon egy másikra is, amely az első kudarca esetén továbbviheti az ügyet. Jobb, ha két kísérlet folyik, így biztosabb a siker.

Most pedig vissza kell mennem a mindennapi munkámhoz – állt fel végleg Daneel –, magára pedig vár a saját feladata. Majd mindent elrendezők. – És egy búcsúbiccentéssel eltávozott.

Seldon elkísérte a tekintetével, aztán halkán maga elé dörmögte:

– De előbb még beszélnem kell Dorsszal.

94.

– A Palotát kiürítették – újságolta Dors. – Rashelle-nek nem lett fizikai bántódása. Te pedig, Hari, vissza fogsz térni a császári szektorba:

– No és te, Dors? – kérdezte Seldon fojtott, izgatott

hangon.

– Gondolom, visszatérek az egyetemre – felelte a lány. – Eléggé elhanyagoltam a munkámat, és magukra hagytam a tanítványaimat.

– Nem, Dors, rád nagyobb feladat vár.

– Éspedig?

– A pszichohistória. Nélküled én nem tudok megbirkózni veled.

– Már miért ne tudnál? Én tökéletes analfabéta vagyok a matematikában.

– Én meg a történelemben: Pedig mindkettőre szükségünk van.

Dors elnevette magát.

– Az a gyanúm, hogy a matematikusok között te császár vagy. Míg én mint történész a ranglétra legalsó fokán állok, és messze vagyok attól, hogy kitűnjek. Akárhány történészt találsz, aki nálamnál jobban megfelel a pszichohistória céljainak.

– Akkor hát hadd magyarázzam meg, Dors, hogy a pszichohistória többet követel, mint égy matematikust és egy történészt. Szükség van hozzá egy életre szóló elkötelezettségre is. És nélküled, Dors, belőlem hiányzik ez az elkötelezettség.

– Dehogyan hiányzik.

– Dors, ha te nem leszel velem, akkor én bele se kezdek.

Dors tűnődve nézett Seldonra.

– Ez a vita nem vezet sehova, Hari: Semmi kétség, hogy a döntés Hummin kezében van. Ha ő visszaküld engem az egyetemre...

- Nem fog visszaküldeni.
- Honnan vagy olyan biztos ebben?
- Mert én kerek pereg meg fogom mondani neki, hogy ha téged visszaküld az egyetemre, akkor én hazamegyek a Heliconra, és a Birodalom nyugodtan ebek harmincadjára kerülhet.
- Ezt nem gondolhatod komolyan.
- De még mennyire komolyan gondolom!
- Elfelejtet, hogy Humminnak semmibe sem kerül megváltoztatni az érzéseidet, úgy hogy nélkülem is kész leszel dolgozni a pszichohistórián?
- Seldon megrázta a fejét.
- Hummin nem fog ilyen önkényes dolgot csinálni. Én már beszéltem vele. Ő nem szívesen avatkozik bele az emberek érzelmeibe, mivel kötik őt a robotika törvényei, ahogy ő hívja. Annak elérése, hogy én lemondjak rólad, Dors, éppen olyan beavatkozás lenne, amit ő nem kockáztathat. Viszont ha nem nyúl hozzám, és te csatlakozol a tervhez, akkor megkapja, amit akar: a pszichohistória valódi lehetőségét. Miért ne inkább ezt választaná?
- Dors a fejét ingatta.
- Hátha megvannak rá a megfelelő okai, hogy nemet mondjon.
- Miért mondana nemet? Téged azzal bíztak meg, Dors, hogy védelmezz engem. Vagy talán Hummin fölszabadított e kötelezettséged alól?
- Nem.
- Akkor azt akarja, hogy te továbbra is védelmezz engem.

És én is azt akarom, hogy védelmezz.

– De mitől? Hiszen most már egyszerre állsz Hummin, Demerzel és Daneel védelme alatt, mi kell még ennél is több?

– Ha a Galaxis minden embere és minden ereje véd is engem, én még akkor is ragaszkodom hozzád.

– Ezek szerint nem is a pszichohistória miatt van rám szükséged. Hanem a biztonságod izgat.

– Ugyan! – tiltakozott Seldon mérgesen. – Miért csavarod ki a szavaimat? Miért akarsz mindenáron kihúzni belőlem, amivel úgyis tisztában vagy? Nekem nem a pszichohistória, nem a biztonságom miatt van rád szükségem. Ez mind csak ürügy, és hajlandó vagyok még akár százat is fölsorakoztatni. Nekem te kellesz, te, úgy, ahogy vagy. És ha tudni akarsz az igazi okát, hát azért, mert te te vagy.

– Hiszen nem is ismersz!

– Az nem számít. És nem is érdekel. De azért elég sokat tudok rólad. Többet, mint te gondolnád.

– Igazán azt hiszed?

– Persze. Tudom, hogy parancsra gondolkodás nélkül kockára teszed értem az életedet, anélkül hogy mérlegelnéd a következményeket. Meglepően gyorsan elsajátítottad a teniszjátékot. Még ennél is gyorsabban megtanultad, hogy kell bánni a késsel, és meglepő ügyességgel elintézted Marront. Mondhatni: *emberfeletti* ügyességgel. Az izmaid bámulatosan erősek, és még ennél is bámulatosabb, hogy igen gyorsan reagálsz mindenre. Valamilyen módon meg tudod állapítani, hogy

van-e lehallgató a szobában, és minden segédeszköz nélkül kapcsolatba tudsz lépni Humminnal.

– No és mire következtetsz mindezekből? – firtatta Dors.

– Arra gondoltam, hogy Humminnak, mint R. Daneel Olivawnak roppant feladattal kell szembenéznie. Hogyan lenne képes egyetlen robot a Birodalom kormányzására? Kell hogy legyenek segítői.

– Ez magától értetődő. Méghozzá sok millióan. Én vagyok az egyik. De te is a segítője vagy. Mint ahogy a kis Raych is az.

– Csakhogy te *másfajta* segítő vagy.

– Milyen értelemben? Hari, bökd már ki! Ha kimondod, magad is rájössz, milyen örülség az, amire gondolsz.

Seldon hosszan nézett a lányra, aztán halkán csók annyit mondott:

– Nem fogom kimondani; mert... *nem érdekel*.

– Valóban nem érdekel? Hajlandó vagy elfogadni engem olyannak, amilyen vagyok?

– Elfogadlak, mert el kell fogadjalak. Mert te Dors vagy, és akármilyen más vagy is, nekem a kerek világon senki más nem kell.

– Hari – mondta Dors melegen –, én jót akarok neked. Azért, ami vagyok, de úgy érzem, én akkor is jót akarnék neked, ha nem volnék az, ami vagyok. És én úgy gondolom, hogy én nem vagyok jó neked.

– Jó vagy rossz, engem nem érdekel. – Hari tett néhány lépést, aztán lenézett a lányra, hosszan, mint aki gondosan mérlegeli a szavait: – Dors, megcsókolt már téged valaki?

– Természetesen, Hari. Ez vele jár a társadalmi együttéléssel, és én társadalmi életet élek.

– Nem, nem! Úgy értem, hogy megcsókoltál-e már igazából egy férfit? Vagyis szenvedélyből?

– Hát persze, Hari.

– És élvezted is?

Dors némi habozás után mondta:

– A csókot mindenesetre jobban élveztem, mintha csalódást kellett volna okoznom egy fiatalembernek, akit kedveltem, akinek adtam valamit az érzelmeire. – Ennél a pontnál Dors elpirult, és elfordította az arcát. – Bocsáss meg, Hari, de nehéz ettől beszélnem.

– Ezek szerint érzelem nélkül csókolóztál csak azért, nehogy megsérts valakit.

– Gondolom, ez mással is megesik.

Seldon eltöprengett egy darabig, aztán hirtelen megkérdezte:

– És te magad kérted-e valaha is, hogy megcsókoljanak?

Dors csak rövid szünet után válaszolt, mint aki visszagondol egész eddigi életére.

– Nem.

– Azt sem, hogy még egyszer csókoljanak meg?

– Nem.

– Háltál már valaha férfival? – szegezte neki a kérdést fojtott elszánással.

– Hát persze. Mondtam már, hogy ezek a dolgok hozzátartoznak az élethez.

Seldon megragadta a lány vállát, mintha meg akarná rázni.

– De éreztél-e valaha is vágyat arra, hogy egy bizonyos

személlyel hasonló közelségbe kerülj? Dors, voltál-e már valaha is szerelmes?

Dors lassan, kissé szomorúan fölemelte tekintetét, és mélyen Seldon szemébe nézett.

– Sajnálom, Hari, de még nem.

Seldon elengedte őt, és leverten leejtette a karját. ekkor Dors gyengéden a fék karjára helyezte a kezét.

– Lásd be hát, Hari. Én igazán nem az vagyok, akire neked szükséged van.

Seldon lehorgasztotta a fejét, és a padlót bámulta. Latolgatta magában a dolgot, és megpróbált a józan eszére hallgatni. De aztán föladta. Neki szüksége van arra, amire szüksége van, és itt nincs helye a meggondolásnak és a józan észnek.

Aztán fölemelte a tekintetét.

– Dors, kedvesem, engem akkor sem érdekel. Seldon átölelte, a fejét lassan a lány feje felé hajtotta, mintha arra számítana, hogy az eltépi magát tőle; és közben egyre közelebb húzta magához Dors testét.

De Dors nem mozdult, és ő lassan, tétován, végül szenvedélyesen megcsókolta. A lány karjai hirtelen a férfira fonódtak. Mikor végre fölocsúdtak, a lány szemében mosoly bujkált, ahogy Seldonra nézett.

– Csókolj meg még egyszer, Hari. Kérlek.

Jegyzet:

1. Az idézeteket az E. G. 116. kiadásból vettük (megj. az A. K. 1020. évében, az E. G. kiadó gondozásában, a

Terminuson), a kiadó hozzájárulásával

Tartalom

- [A matematikus](#)
- [A menekülés](#)
- [Az egyetem](#)
- [A könyvtár](#)
- [Felvilág](#)
- [Mentés](#)
- [Mycogen](#)
- [A napmester](#)
- [Mikrofarm](#)
- [A könyv](#)
- [Szokratóritum](#)
- [A sasfészek](#)
- [A hőkút](#)
- [Billibotton](#)
- [Illegalitásban](#)
- [Rendőrok](#)
- [Mynek](#)
- [A bukás](#)
- [Dors](#)
- [Jegyzet](#)